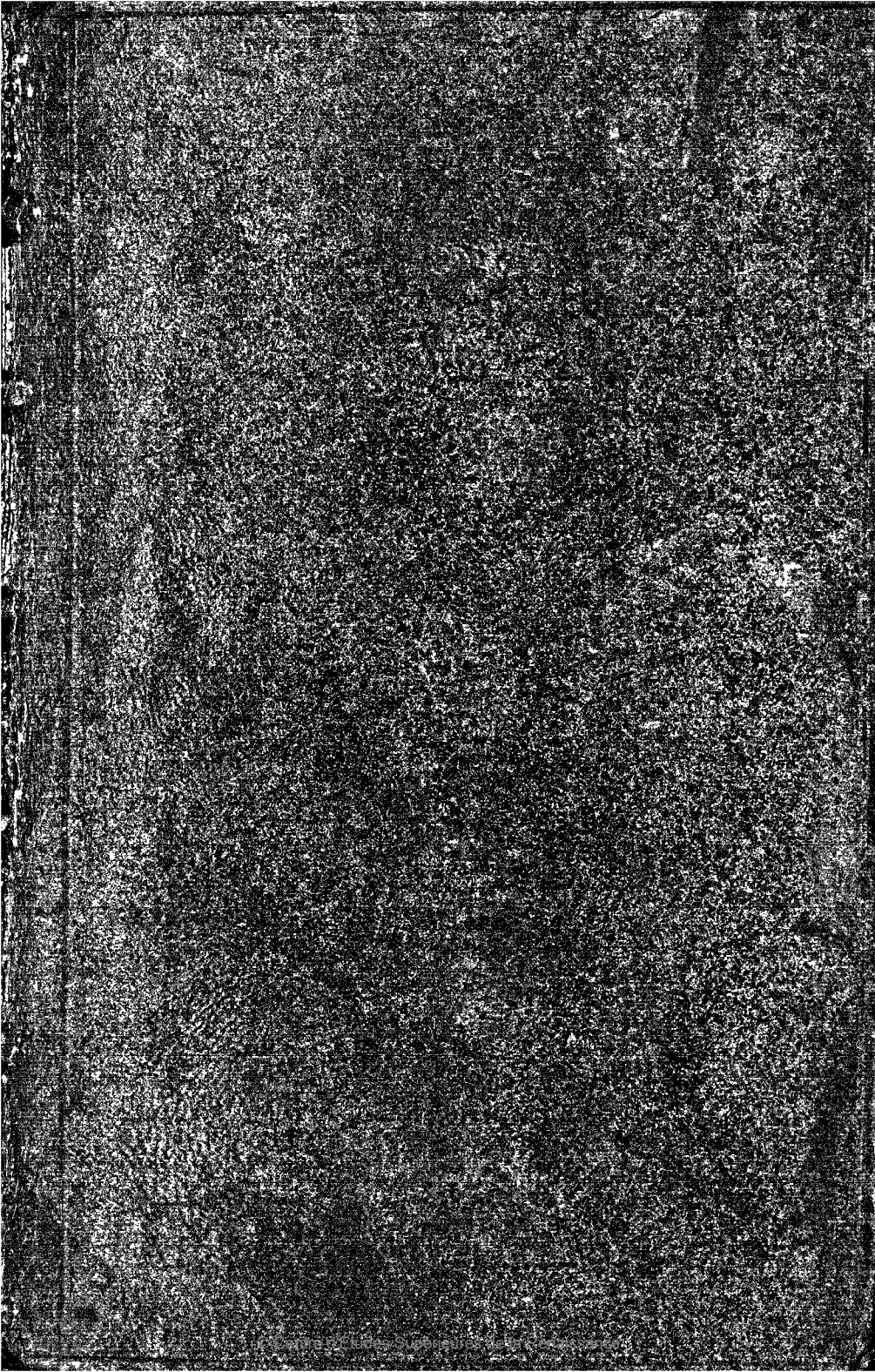

Les Bibliothèques Virtuelles Humanistes

Extrait de la convention établie avec les établissements partenaires :

- ces établissements autorisent la numérisation des ouvrages dont ils sont dépositaires (fonds d'Etat ou autres) sous réserve du respect des conditions de conservation et de manipulation des documents anciens ou fragiles. Ils en conservent la propriété et le copyright, et les images résultant de la numérisation seront dûment référencées.
- le travail effectué par les laboratoires étant considéré comme une « oeuvre » (numérisation, traitement des images, description des ouvrages, constitution de la base de données, gestion technique et administrative du serveur), il relève aussi du droit de la propriété intellectuelle et toute utilisation ou reproduction est soumise à autorisation.
- toute utilisation commerciale restera soumise à autorisation particulière demandée par l'éditeur aux établissements détenteurs des droits (que ce soit pour un ouvrage édité sur papier ou une autre base de données).
- les bases de données sont déposées auprès des services juridiques compétents.

Copyright - © Bibliothèques Virtuelles Humanistes

+

e h.c.

IVLII POLLV-

CIS ONOMASTICON, HOC EST IN-
STRVCTISSIMVM RERVM ET SYNO-
nymorum Dictionarium, nunc primum

Latinitate donatum, Rodolpho Gual-
thero Tigurino Interprete,

Vna cum Indice.

Cum gratia & priuilegio.

APVD ROBERTVM VVINTER,

Basileæ An. 1541.

MARTINO PEYER SCHAF
HVSIANO AMICO SVO SINGVLARI
Rodolphus Gualtherus Tigu-
rinus S. D.

ES CIO Hercle, doctissime Martine,
num admiranda magis aut deploranda sit miserrima illa seculi nostri infœlicitas, qua et optima quæque in transuersum quotidie rapî cernimus, sicut non immerito quis dixerit, summæ fœlicitati summam coniunctam esse miseriam. Diligentius enim temporis huius statum consideranti, nihil non occurret, quod ad prosperû studiorum successum, & bonarum literarû incrementum facere uideatur. horum autem fructum indaganti, aut nullus aut perexiguus sanè apparebit. Floret enim hodie doctissimorum magnus numerus, uiget præstantissimorum Virorû diligentia, qua illi ceu ueri Hercules plusquam Herculeis laboribus literarum studia repurgare, instaurare, pristinoq; nitore restituere conantur. Prodeunt nunc horum diligentia (ut de recentioribus scriptis taceam) tot ueterû Authorum scripta, quæ partim noua omnino, partim innumeris emendata erroribus in lucẽ exeunt. Non desunt studiorum duces doctissimi fidelissimiq; qui luuentum studia recto tramite dirigere satagunt. Oriuntur quotidie Diuino numine literariæ rei clarissima lumina, quæ exemplo sui nõ luuentuti modo, sed & mediocriter doctis præesse possint. Addidit his quoque æternus ille rerum omnium Princeps ueram certamq; numinis & uoluntatis suæ cognitionem, adeo ut omnis Diuinæ gratiæ thesaurus in

hoc seculum nostrum effusus esse uideatur, quo tanta cum gloria humanam sapientiam, omnemq; ueterem philosophiam cum Diuinæ uoluntatis certissima cognitione coniunctam uidemus. Quanta autem cum oscitatione foelicissima hæc, quæ hæcenus recensuimus, media negligantur, nemo est, qui non intelligat. Infœlicem enim illam ingeniorum peruerſitatem nemo est doctus, qui non miretur, nemo bonus, qui non lugeat. Si enim præteriti seculi status cum nostro hoc comparetur, facile patebit ea, in qua nũc uiuimus miseria. Quis enim non eorum qui præcessere, miratur diligẽtiam, labores suspicit, & eruditionem summopere ueneratur? quis uero non similiter etiam seculi eius quo floruerẽ, Barbariem admiratur? Videamus ergo nos, quanta simus notandi infamia, qui foelicissimi seculi facilitate tanta cum negligẽtia abutimur, cum miserrimo antenos seculo tanta doctorũ Virorũ diligentia floruerit? fuere enim tunc quàm plurimi præstati ingenio Viri, qui è Vetustatis monumẽtis authores eruẽd, oet frequentissimos errores tollendo, plus laboris insumpserunt, quàm Hercules in Augeæ stabuli repurgatione sudauerit, hi tamen nec laborum difficultate territi, nec ipsius laboris inexplicito fine cõsternati à pulcherrimo laudatissimoq; incepto destiterũt, quo sopita & Barbaricis oppugnationibus deleta literarum studia pristinae dignitati restituerent, nobisq; Posteris suis faciliorem ad eximiã rerum cognitionem aditum præpararent, præuidentes nimirum futuri seculi molliẽtẽ, laborumq; intollerantiam. Quis igitur non excretur infœlicem ingeniorum nostrorum pertinaciam, qui iucundissima literarum studia aliorum sudore

fudore ab Inferis quodāmodo reducta & repurgata, tanto contemptu negligimus, saepeq; ignotas artes odio habemus. Sunt enim hodie quā plurimī, qui cum non intellecta literarum studia cane peius & angue oderint, hunc actionum suarum finem constituisse videntur, ut horum gloriam splendoremq; obruant, & obscurant, Sunt alij, qui inscitia duce literarum studia si non oderunt, attamen ceu uilissimam quandā rem contemnunt. Sunt tertij, qui studiorum utilitatem edocti, eorumque amore flagrant, in foelicitate tamē nescio qua, impediuntur, dum in studiorum electione aut delectum non adhibent, aut bene delecta studia præpostero ordine continuare conantur, de quibus omnibus sufficienter differere alterius instituti, nec nostrarū foras uirium fuerit. Primī enim illi non simplici elaleboro, sed duabus tribusue anticyris purgandi sunt. Secundi copiosiore institutione indigent. Tertios quoq; fusius erudire nō huius temporis lociue fuerit, quantum tamen hi in unico Græcæ linguæ studio errent, quiuis animaduertit. cum enim eius fideles Professores nusquam desint, pauci tamen ad eius cognitionem penitiorem perueniunt, non Præceptorum culpa, sed propria sua domesticâq; negligentia quidam impediti, quidam ordinis confusione impliciti, dum clarissimæ linguæ studia non recto tramite persequuntur, multos enim huius cognitione destitui uidemus, dū ad primī introitus labores, grammaticæ scilicet difficultates territi in coepto studio ualedicunt. multi rudimentorum cognitione propter innatam illis molestiam omīssa, studium hoc continuare uolunt, quod quā foelicitate exequantur, aliorum esto iudicium. Multos

deniq; fundamentis foeliciter iactis, incommodis autē studijs occupatos, plures annos magno cum labore, exiguo autē fructu terræ animaduertimus. dum enim uoluptatis magis quàm studiorum causa per Authores hinc inde uolitant, rerum magis quàm uerborum admiratione capti, dum linguæ huius se adprime doctos existimant, nudi omnino conspiciuntur. Si enim dimidiū facti, qui bene coepit habet, non mirum uideri debet, si et oleum & operam perdunt ij, qui infœliciter coepere, et in male coeptis infœlicius multo pergunt. sed ut grauissimā hanc remoram tollamus, compendiosissima quidē meo iudicio uia uidetur, singularum rerum uocabula, & singulorum uocabulorū proprietates ab initio statim addiscere, his etenim semel exacte cognitīs, in Authorum lectionibus nunquā uocabulorum difficultate impliciti hærebimus, eorumq; geminum sensum uerborum proprietate adiuti facillime eruemus. Cum enim animi index uerus et à Deo institutus sit oratio, nō minimus nobis labor esse debet ut huius partes dictiones scilicet singulas attento animi iudicio, et infallibili regula expendamus, qua cum destituti sumus, plusquam Cimærijs tenebris nos inuolui quotidie experimur. Minime enim mirum est, si rerum sensum uidere non possunt, qui uerborum significationes, quibus sensus continetur, enucleare nequeunt, ad horum autem cognitionem ut plurimum frequens Authorum lectio conducit, ita infiniti propemodum laboris est legendo hæc singula addiscere, dubiaq; incertitudinis, cum animi iudicio sæpenumero decipiamur, proinde commodius haud dubie fuerit ab alijs hæc sumere, qui uaria lectione exercitati & longo

longo edocti usu exacte simul & doctæ hæc pertractarunt. Sunt autem Græcæ linguæ Dictionaria, quæ hodie extant quàm plurima, quibus fusissime uerborum significationes propriæ explicantur, quibus tamen cunctis non immerito anteponendus fuerit Pollux hic noster, qui confusione omni sublata, certissimo & euidentissimo ordine singula hæc persecutus est. cum enim alij uarijs locis sua hinc inde despera tradiderint, hic pulcherrimum ordinem secutus, singula proprijs suis locis non sine diligenti animi iudicio disposuit. nemo enim nō eius uidet industriam, qua ceu diligens apicula singula suis loculis recondidit. nemo iudicij normam in illo desiderabit, cū uerba obsoleta, dura, sordida ue tanta cum diligentia ab usitatis receptis ue distinguat. nemo deniq; hunc e proprio capite nata uenditare dixerit, cum tot tantorum Authorum testimonijs innitatur. ubi non tam eius diligentia & labor, quàm ueneranda illa Vetustatis monumenta magno cum studiorum damno amissa, contemplanda nobis proponuntur. Sed quid ego aquam mari infundens laudatissimum Authorem studiosis commendo, quem tanto præconio seculi nostri decus Simon Gryneus ante dignatus est, qui cum non sine raro ingenij sui iudicio studiorum utilitatem quærat, nō sine ratione hunc Authorem tantopere commendatum uoluit. terruit autem multos à lectione eius tanta, quæ hic offertur uerborum congeries, quæ fortassis delicatis auribus est iniucundior, quæ Fabularum Historiarumq; uarietate delectantur. quos ego Authorem hunc inspicere uelim penitus, non enim omnis uoluptatis inuenirent inopiā. Quid enim uere studioso iucundius, quàm
copio-

copiosissimæ srauiissimæq; linguæ Græcæ scilicet prima illa exordia ceu fontes quosdā limpidissimos contemplari, dum singularum rerū propria uocabula, & singulorū uocabulorum geminæ origines & deriuata explicantur? Si enim summa nobis uidetur, & est Barbaries in rerum proprijs dictionibus errare, aut noua absurdaq; uocabula confingere, summa nimirum castimonia elegantiaq; fuerit, ueteribus receptis & proprijs uti. Addē quod uocum significatione diligenter cognita, maximus nobis in rerum cognitione labor absolutus est. Habebunt igitur & ij, qui lautitias quærent, quod in Polluce inueniant, quis enim breuius foeliciusq; Regis officiū, & tyrannicos mores depinxit, quam hic in Regijs nominibus? annon hic omnis militaris rei ordo, instrumenta, arma, classes, aciesq; proponuntur? Agriculturam omnem oculis nostris subiectam cernimus. Totius corporis humani anatomicam cum singularum partium proprijs appellationibus Liber secundus cōtinet. Tertius cognitionis terminos copiose docet. Quartus uenatica, et alia communia tractat. Et ne nimia uerborum prolixitate utar, omnes humanæ uitæ partes inspexisse uidebitur, quicumq; breue hoc quidem, sed utilissimum Pollucis Dictionarium non oscitanti animo perlegerit. terret autem alios. non parua huic adhærens difficultas, quæ & me non semel ab instituto meo abstertere conata est, metuentem ne audaculus nimis uiderer, tantum Authorem in tanto doctorum cœtu exili mei ingenij facultate interpretari aggrediens, uicerunt tamen Amicorum preces, & doctorum plurium hortationes, qui iam exorsum pedem referre prohibebant, uicit quoq; communis;

munis studiorum utilitas, cuius (ut uere fatear) ratio imprimis habita est. Ab Authore enim hoc plurimos abstinere uidens, partim laboris difficultate, partim obscuritate multorum locorum territos, doctorum Amicorum consilijs persuasus opus hoc arduum, non sine Iuuenili fortassis audacia aggressus sum, non tam ingenij mei facultate, quam æqui Lectoris humanitate confisus. Cum enim Vetustatis incommodo multis in locis hic Author (quemadmodum & multi alij) deprauatus sit, ut non ordinis dispositio modo, sed & propria dictionum significatio nonnunquam confusa sit & detorta, æquiores mihi Lectorem spero, si in tanta rerum uerborumq; obscuritate, Iuuenis ego hallucinatus fuerim. Vt enim nunc tantam Synonymorum Græcorum copiam, quæ non semper Latinis uocibus explicari possunt, præteream, quis non tot rerum mentionem hic cernit, quorum paucissimi, aut nulli qui nunc extant, meminere? Si igitur inter tot coniecturas obscurissimas in interpretatione hac nostra sinistro aliquando Mercurio usi fuerimus, Lectoris humanitatem exposcimus, nō ignari, imò præstantissimorum Virorum exemplo docti, nihil perinde humanum esse, quam erroribus ueræ speciei decipi. Porro cum Authoris huius institutum Latini sermonis lenocinia minime admitteret, utpote qui nec ipse Græcæ linguæ phaleras tractauit, uerbum uerbo reddere consultissimum uisum est, non aliud quam authoris sensum, quoad fieri potuit, eruere cupientes. Volumus itaque hac interpretatione nostra non alium quæsiuisse finem, quam studiosæ Iuuentuti cōsulere, ut utilissimi Authoris lectione adiuta, facilius ad Græcæ linguæ

b cogni-

cognitionem peruenire posset . Quod si non omnino spe nostra fallimur, hunc laborem nostrum literarum Tyronibus gratum esse cupimus. Tibi autē Martine charissime, omnem laborem hunc, omnes molestias uigiliasq; nostras dedicatas uolumus, pristina nimirum amicitia & familiaritate confisi, nec beneficiorum nobis collatorum immemores, quibus ut non respondere datur, ita beneuolentiam nostram nunquam tibi deesse uolumus, impulit etiam me flagrans illud animi tui erga literas Græcas studium, cui cum præsens ante non defuerim, absens quoque auxiliares manus (pro ut ingenij nostri fert exilitas) præbere uolui. Cūq; nō sine Diuino instinctu animū tuum ad sacrosanctæ Theologiæ studium appuleris, institutum tuum quā plurimū Græcæ linguæ cognitio iuuabit. Isq; uerus demum & eius, & reliquorum studiorum fructus fuerit, si ad Sacrarum literarum illustrationem & Diuini nominis gloriam, ut olim Aegyptiacum aurum ad tabernaculi instructionem, conferantur. Quare pro ueteri nostra Amicitia petimus, ut hos labores nostros non infrugiferos, ut speramus, tuis futuros conatibus, amico uultu excipere digneris. Vale Martine doctissime, nos'que amantissimos tui redamare pergito. Lausannæ, mense

Nouembri, Anno Salutis

M D XXXIX.

IVLII POLLVCIS DICTIO-
NARIJ LIBER PRIMVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO
CAESARI S.

BONI Patris Fili, paterno ceu hæ-
reditario iure & regnum & sapien-
tiam possides. hæc autē cum par-
tim in animi uirtute, partim in lin-
guæ & eloquentiæ usu consistat, uirtutis qui-
dem disciplinam à Patre habes, qui idem & e-
loquentiæ (si uacaret) exemplar esset, ne no-
stra hic opera indigeres. Cum uero hunc or-
bis terrarum incolumitas salusq; occupatum
detineat, ego ad eloquentiæ tibi cognitionem
adéro. Dictionarij itaq; Titulus Libro inscri-
ptus est, pleraque uero ostendit synonyma,
qua; ratione commutari possint, & quibus
singula efferri soleant. Nec tantū in uerborū
copiā congerenda, quantum in dispositionis
& delectus uenustate laboris insumptum est.
non tamen omnes hic dictiones continentur,
cuncta etenim uno Libro cōprehendere diffi-
cile erat. A' Dijs uero (quod pios maxime de-
cet) exordiemur. reliqua eo, quo singula oc-
currerint, ordine collocabimus. Vale.

CAPITA LIBRI PRIMI.

* Adde, Et regionum	P rimo isto Libro Deorum, Dæmonumq; appellationes, Diuinorum cultuum, locorum * & templorum, & sedes Artificum, & Sacrificorum continentur.	Caput I.
	Regia nomina.	Caput II.
	Celeritatis & tarditatis.	Cap. III.
	Tincturæ nomina.	Cap. IIII.
	Mercatorum, & Mechanicorum artificum.	Cap. V.
	Fertilitatis, & contra.	Cap. VI.
	Temporum, tempori accidentium, eorum quæ singulis fiunt temporibus.	Cap. VII.
	Domus, eorumq; quæ in domo, et circa eam sunt.	Cap. VIII.
	Nauium, & eorum quæ nauis sunt in pace & bello, quæ que intra extra ue portum habentur, tum & partes nauis, & arma nauis.	Cap. IX.
	Militaria nomina, Imperatorum, apparatus, & ad bellum necessariorum, atque eorum quæ hostibus, & amicis in bello contingere solent, simul cum currus partibus.	Cap. X.
	Equestria nomina, eorum qui equos curant, & operum equestrium.	Caput XI.
	Agriculturæ nomina, operumq; plantarum, locorum, & instrumentorum.	Cap. XII.
	Aratri partes.	Cap. XIII.
	Plaustri partes.	Cap. XIIII.
	De apibus.	Cap. XV.

CAPVT PRIMVM, DE O- RVM APPELLATIONES, CVM HIS QVAE AD EOS PERTINENT.

DEVS, Dii, & Dæmones. sic enim Deos ap-
pellare Homero placuit. & Plato omnium gu-
bernatorem, maximum Dæmonem nominavit.
In eadem autem significatione sumitur, Nu-
men, & Dæmonium.

LOCVS IN QVO COLVNTVR.

II

Porro locus in quo Deos colimus, templum, & fanum uoca-
tur. quo uero Deus collocatur, sacellum, et delubrum dicitur.
Diligentissimi siquidem probatissimiq. Authorum σακρόν proprie
Heroibus, Poëtae uero etiam Dijs tribuunt, ut Tragici, αὐτῶν εἰς
σακρόν θεῶν. Sed quod ante sacellum est, uestibulum: posterior
pars, postica: per quam ingredimur, porticus nominatur.

DEORVM QVAE COLVNTVR NOMINA.

III

Quae uero colimus, simulachra, statuas, sedes Deorum, mo-
numenta Deorum, imagines, & imitatrices figuras, spe-
cies, seu formas uocamus. ὁρῶντας autem, & δεικνύοντες pro rece-
ptis & usitatis non approbo.

DE ARA.

III

Supra quae sacrificamus, aut ignem incendimus, ara, acerra,
focus, uel Vesta, sic enim à nonnullis nominatur. proprie ta-
men prytanei locum, ubi aeternus ignis incenditur, sic appellaueris.

LOCVS SACRIFICIORVM

V

susceptor.

Eχάρτα quidem proprie craticula dici uidetur, in qua sacrifi-
camus Heroibus, sed Poëtarum nonnulli etiam Deorum a-
ram hoc nomine nominauerunt.

LOCVS SACRORVM INTERIOR.

VI

Porro locus, qui intra sacra uasa uel * aquiminaria est, Diui-
nus, sacer, consecratus, deuotus, sacrosanctus, & inta-
ctus dici-

Etus dicitur. proprium autem huic uocabulum nunquam repperi.

VII LOCVS SACRORVM EXTERIOR.

Locus autem exterior communis, id est, quem omnibus adire licet, uocatur. prophanus enim potius de locis impuris, nullisq; sanctis usibus deputatis dicitur.

VIII DE ADYTO DIVINI LOCI.

Templi porro locum quem adire non licet, adytum nominaueris, intactum, sacrosanctum, tectum, uel obscurum, & oracularem.

IX DE LOCIS DIIS CONSECRATIS.

Dis uero consecrati loci sunt, nemora, luci, & sacra septa. hæc uero ambiens, circulus, ambitus appellatur.

X DE ASYLO.

Sed si aliquod Asylum fuerit, latebram uocabis, & refugium. sacros terminos sin, quibus seruis securitas præbetur. Terra autem Dijs dedicata, sacra tellus dicitur, & ὀπυῖς, quam terram incultam, Deoq; sacram interpretantur.

XI DE AEDIFICATIONE TEMPLORVM.

Templum autem ædificare dices, templo circumdare, templum erigere, constituere, facere, fanum extruere, & composita uoce *τεῖον οἰκίσαι*. usitatus autem dicitur, templum in imaginis honorem condere.

XII DE LOCATIONE STATVARVM.

Statuam præterea locare, constituere, collocare, instituere, erigere, deponere, templo imponere, Deo initiari, consecrare, sanctis usibus dedicare, et commendare. Opus uero ipsum, locatio, dedicatio, constitutio, erectio, collocatio, institutio, consecratio, initiatioq; dicitur.

XIII DE CONTRARIIS.

Contraria autem sunt, euertere, destruere, prosternere, demoliri, spoliare, templi ornatum confundere, incendere, comburere, flammis uastare, igni tradere, extirpare, præcipitare. Ipsum uero opus, euersio, demolitio, præcipitatio.

De tem-

DE TEMPLORVM AEDIFI-

XIII

ficatoribus.

Sed Artifices, qui templa & imagines parant, eos quidem qui templa extruunt, Lapididas, Aedificatores, et Fabros nominabis. usitatus tamen templorū sacrorumq; Operarij dicuntur, imaginū uerò Fictores, non Sculptores modo, & Statuarios, sed Deorum Fabros, & Dei Fictores iuxta Aristophanem eademq; ratione artem ipsam sculptoriam, statuariam, Deorum fictricem, non tamen Deificam uocato, quoniam hoc auditu durius est.

DE IPSO OPIFITIO.

XV

Praeterea Dei imaginem exprimere etiam uocabis, operari, imitari, repraesentare, formare, figurare uero durū est. insuper, lapidem ad Dei imaginem excauare, exsculpere, membratim exprimere, effingere, & expolire.

DIVINORVM MINISTRO-

XVI

rum nomina.

Deorum porrò ministri, Sacerdotes, Aeditui, Diuinarum rerum Procuratores, Prophetæ, Subuates, sunt autem ij qui ab alio oraculum acceptum promunt. Sacrifici, Initiatores, sacrorum Administratores, Purgatores, Vates, Diuini Vates, Sortilegi, Fatidici, Arioli, Sancti, Igniferi, Ministri, & Diuina Operantes. sed *Ευκωλός* Poëticum est.

DE FOEMINIS.

XVII

Foemina uerò Prophetissæ, Sacerdotes, mysteriorum Interpretes. tum etiam alia, quæ cum Viris communia sunt, nomina sortiuntur. Proprie autem Delphica Vates Pythia nominatur.

DE ORACVLIS, EORVM LO-

XVIII

cis, & Viris.

Sed si Spiritus aliquis fuerit Vaticinans, locus quidem Diuinus, afflatus, deuotus, consecratus a Deo occupatus, quo nomine & ipsum Vatem significamus; qui præterea quoque dicitur, Numine afflatus, a Deo exagitatus, Bacchans, plenus Numinis, a Deo mutatus. Spiritū porro nominabis flatum Fatidicum, spiritum Diuinum,

Diuinum, Diuam auram, uentum ueridicum, uocemq; Propheti-
cam. Cæterum uerba Vati contingentia hæc sunt, detineri, abri-
pi, afflari, rebus Diuinis addici, debacchari, repleti Numine sed in-
flari durius est. Ipsius uero rei appellationes sunt, detentio, Dei af-
flatus, commotio, animi deliquium, inspiratio, furor, motus Diui-
nus, raptus, afflatio, à quibus et aduerbia deriuamur, ut Diuinè, &
cætera. Locus autè totus, Vaticinatorius, Fatidicus, & oracularis
dicitur. Opus porro ipsum appellamus, oraculum dare, Vaticinari,
quod Atticorum nonnulli $\mu\alpha\chi\tau\epsilon\upsilon\sigma\alpha\iota$ uocant, prædicere, eloqui
effari, denuntiare. $\theta\epsilon\alpha\tau\iota\sigma\mu\delta\iota\sigma\alpha\iota$ uero Dithyrambicis magis usita-
tum est. prædicare, prænunciare, manifestare, futura docere, ora-
culum promere, Vaticinium dicere. $\alpha\upsilon\epsilon\lambda\epsilon\iota\gamma$ autem pro Vaticinari
dicunt Iones, Prophetare, oraculi responsum reddere. Res autem
ipsa, Vaticinium, sortilegium, dictum, uox Diuina, prædictio, ora-
culi redditio, oraculum, denuntiatio, Diuinitas. Et interpretari ea
quæ oraculis prædicta sunt, uel oraculis denunciata, oraculis præ-
dicata, prænunciata, et Diuinitus manifestata. Propriè autè Delphi
2 cum oraculum, Pythiū. & hoc consulentes * $\theta\epsilon\omega\gamma\omicron\iota$ nominantur.

XIX

DE ARTE VATICINANDI.

ARs autem ipsa appellatur, Vaticinatoria, Prophetica, & o-
racularis. Hac uero utentem, Prophetam, Vatem, Fatidi-
cum, Sortilegumq; uocabis. $\theta\epsilon\alpha\tau\iota\sigma\mu\delta\iota\sigma\alpha\iota$ uero Poëticū est. Præte-
rea alio modo dices, uox uenit Diuinitus, à Deo Vaticiniū uenit,
aduenit sors, oraculum excidit, Vaticinium allatum est; Deus re-
spondit, Deus dedit oraculum, prosa oratione respondit, uel car-
mine hexametro, & his similia. Quibus addenda hæc, Dei oracu-
lum consulere, Diuinā uoluntatem scrutari, Deum inuocare, Diui-
næ uocis studiosum esse. Item, Numine abreptus, Apollinis Numi-
ne imbutus, Musis initiatus uel Nymphis. à Pane uero, aut alio
Deo detentum, & abreptum uocamus.

XX

DE HIS QUI DEOS COLUNT.

Quisquis autem Deos legitime ueneratur, pius uocetur, Dei
amans, sanctus, sacrorum studiosus, festorum amans, Sacri-
ficus,

ficus, Deos curans, Dijs adhærens, Diuinis innitens oraculis, Deorum cultor, Diuinus, Diuus, religiosus, Diuinaloquens, afflatus Numine, sacer, consecratus, à Deo dilectus.

DE PIO, ET IMPIO.

XXI

Sed qui maxime Deorum cultu detinetur, Deos uenerans timensq; dicitur. Βλεπιδαιμων uero, quod Deos curantē significat, Comicum est. Huic autem contrarius, Dei negligens, prophanus, impius, irreligiōsus, nefandus, Dei ofor, Deorum contemptor, Diuinas res innouandi studiosus, impurus, execrabilis, immundus, Dei obtreclator, θεοσυγς autem Tragicū est. Ipsius porro rei uocabula, illius quidem religio, sanctitas, Deorum cura, Diuinus cultus, pietas. φιλοθεότης uero diuini est. huius uero, impietas, iniquitas, Dei contemptus, temeritas in Deum, & Dei neglectus. Sed ipsa uerba sunt, pietati studere, sanctimoniam curare, colere, uenerari, honorare. contrarium autem est unicum ἀσεβείη, id est Dei cultu non tangi, ἀνοσιγγοῦν enim ad alia refertur. Quibus si aduerbia addenda sunt, ad Pios quidem pertinent, sancte, Diuine, religiose, pie, & cætera. ad Impios uero, impie, impure, irreligiōse.

DE SUMMO TEMPLO.

XXII

Summum autem templum, Palatiumq; uocabis, uenerandum, Diuinum, sacrum, horrendum, terribile, prædiues, antiquitatus ditatum, opulentū, diues, copiosum, auro argentoq; luxurians, & diuitijs splendidum.

DE COGNOMINATIONE DEORVM.

XXIII

Di cœlestes, Cœlites, Cœlicolæ, Aetherij, Aerij, Terrestris, & ijdem terræ Gubernatores, Marini, qui & Pontici, Subterrestres, terram Incolentes, Subterrestres, Læres, Tutelares, Paterni, Hospitales, Tribules, Forenses, Fructiferi, Belli-cosi, trophæorum Domini, supplicum Tutores, malorum Depulsores, *, Auersores, Defensores, Mundi, Puri, Fugatores, Saluatores, Securi, Homicidæ, Expiandi, Natalinij, Nuptiales, plantarum Custodes, frugum Seruatores, multa uero horū Ioui propria sunt,

ἐπὶ τοῖς
proprie
Iouis epi-
theton.

c . quem-

quemadmodum & Pluvialis, cœlitus descendens. Atheniensibus etiam tribuū Custos dicitur. Tum Nubicoga, uel nubiuū Congregator, quæq; his sunt familia, Ioui tribuuntur. sicut et terræ Concussorem, & ἐνοσίχθων à Poëtis Neptunum appellari uidemus.

XXIII

DE ACCEDENTIBVS AD DEOS.

A Dire autem Deos dicimus, purgatum, expiatum, latum, asperum, mundatum, lotum, castum, purum, mundum, sanctum, puræ mentis hominem, sub noua stola, in nuper lota ueste adire Deos, congregari cum Deo, Dijs supplicare, extendere manus, in Deorum uenire colloquium, Deos exhortari, Deos inuocare, implorare Deos, bona à Dijs postulare, ad Deos confugere, uenerari, * obtestari, uel supplicè esse, supplicare, Dijs immolari, sacrificare, sacra facere, boues offerre, * hecatomben adducere, sacra administrare, Pæanas canere, hymnum decantare, sacrorum primitias soluere, thus * adire, suffire, aromata igne resolvere. Aromaticæ uero ipsa, et suffimenta uocantur. Sed Thucydides & Casta sacrificia nominauit, ad sanguinolenta, mactatq; myrrham, & tus imponens. sacra ad aras sistere, cruentare aras, decimam offerre, uouere. de boue, aut alio quopiam libare. delibare, coronare, redimire, asferre corollas, myrrhinam coronam offerre, immolari, sacrificare, uiscera imponere, placentas iniicere, intestinis sacrificare, uictimam cædere, sacris præesse, decimam persoluere, uiscerum primitias dare, decimam deponere, anathema facere, templo dedicare.

XXV

DE DONIS SACRIS.

O Blationes autè, & dona sacra plerunq; sunt, coronæ, phialæ, pocula, turribula, aureæ argenteæq; phialæ, cyathi, amphoræ. Pythia etiam plateas nidore perfundere iubet. Primitias offerre, primitias soluere, liba, popana, placentâ, coronas, molas, placentulas, imagines, germina, myrthos, flores. Pæanizare, Pæana cantui popa nere. ululare uero, et ululatu attollere, muliebre est. Ipsa porro res, sacrum, bouum uictima, sacrificium, inuocatio Deorum, imploratio, intercessio, congressus, sacri administratio, immolatio, supplicatio.

Iuuenalis,
Scilicet &
tenui popa
no corrup-
tus. Osyris.

catio, libamē. ab aris autē fumus ascendens nidor, uaporq; dicitur.

DE ADDUCTIS VICTIMIS.

XXVI

Adductæ præterea uictimæ, sacra, integra, indiuisa, perfecta, sana, innocua, omnia & recta membra habentia, non mutila, nec imperfecta, nec nocua, neq; cornibus carentia, neque contorta. Solon uero ἐμπρᾶ etiam ἀφελῆ nominauit. adducendi etiam boues indomiti, tum notandum sacrificiorum carnes θεῶν καὶ νοκari.

* HISTORIA.

* XXXVII

Cæterum ut te nonnihil recreem, quoniam hoc docendi genus & obscurum, & fastidiosum est, non absurdum fuerit, Fabulæ alicuius uenustatem delectationis causa adiungere. Quod scilicet circa Bœotiam μῆλα Herculi sacrificent (non uero ut Poætæ per μῆλα oues, sed fructus dico arboreos) hac nimirum de causa. flata quædam erat publica Dei sollemnitas, & sacrificandi instabat tempus, uictima autem aries erat, quem qui adducebant inuiti cunctabantur, Asotum enim fluium repentinis auctum inundationibus transire non poterant. Iuuenes uero qui festo sacris ue intererant, per lusum sacrificij ritū compleuere. maturum enim malum arripientes, quatuor, quæ pedum loco erant, bacilla subdiderunt, duo uero ueluti cornua apposuerunt, & secundum Poëtās malum hoc tanquam ouem obtulisse dicuntur, nec Herculi ingratam fuisse uictimam, & propterea huc usq; hunc sacrificij ritum permansisse. A Thebanis porro, Bœotijsq; malorum Hercules, nomen hoc ex sacrificij ritu sortitus, appellatur.

DE HIS QUAE ANTE SACRA PUR-
gantur, & immundis.

XXVIII

Quæ uero ante sacella sunt, aquiminaria, piacula, purgationes, lustrationes, purgatoria, purgatores, & qui his utuntur, mundi. qui uero contra, immundi. sicuti immundis & hæc contraria sunt, sanctè, purè, castè accedentes. impuri autem, & polluti, immunde, impuriter & prophane omnia facientes, polluti, perpolluti, execrabiles, impure accedentes, inquinati. Res porro

c 2 ipse,

ipsæ, illa quidem, sancta, munda, sacra, casta, pura, intacta. contra-
ria autē, impura, detestabilis, prophana, polluta, inquinata, impuri-
tas, abominatio. Alterius etiam significationis sunt, expiare, im-
puritatem eluere, scelus auertere, abominatione liberare, & sol-
uere, amoliri, ablegare.

XXIX DE SACRORVM INSTRVMENTIS.

Sed quæ ad sacrificiorum administrationē faciunt, hæc sunt,
Spiræ, cultri, mucrones, bipennes, uerua, uanni, canistra, gut-
turnia, uel lebetes. *πρωὸ βολα* uero, *ελαχύται*, & his similia
Poëtica sunt.

XXX DE TEMPORIBVS FESTORVM, ET festa celebrantibus.

Tempora porro sacra sunt, panegyri, feriæ, calendæ, Theo-
phania, Theoxenia, & dies *μεθεορτοι* iuxta Antiphontem:
Et homines feriantes, Panegyristæ, feriarum amantes, feriarum
participes, & iisdem Panegyris conuenientes. Panegyros autem
uocabis perfectos, communes, publicos, & epulas publicas, solen-
nia conuiuia, & uiscerationes. in huiusmodi uero conuiujsq;, ui-
scerationibusq;, primas tenere partes *πρωτοβαυία* dicitur. Ver-
ba uero sunt, epulari, conuiuari, panegyros congregare, feriari,
communes epulas, & uiscerationes habere, ferias participare, li-
bamina, et sacra communicare, consociati, confœderatos fieri, &
poculorum esse participem.

XXXI DE MYSTERIORVM INITIATO- ribus, & initiatis.

Sint præterea eiusdem speciei & hæc, mysteria, ceremoniæ,
Sorgia, Mystæ, sacrorum Principes, Initiatores, orgiorum Du-
ces. & sacris instruere, sacris præesse, sacris initiari, orgia cele-
brare, consecrare, res diuinas peragere. usitatiora uero sunt,
τελεισπεγῆν, & *τελεισπεγία*, quæ perfectam sacrorum admini-
strationem significant. Ceremoniarum Doctores, Faciferi, Præ-
cones, Caduceatores, Sacerdotes, Sancti, * Igniferi, hymnorū
Cantores, uel Cātatrices. Porro *καροττόφ*, *ιαρχαγωγός*,
διακρίτης

ἱερός, *ἱερός*, quæq; his similia sunt, Atticorū sunt propria. Porro *ἱερός* dicitur Consecratus, Dedicatus sacris, orgiorum *ἱερός*. quemadmodum hic contrarius est, *ἑρπύλλης*, Immundus, orgiorum *ἑρπύλλης*. Dicuntur etiam mysticæ indutiæ, & dies mystici, quemadmodum & sancti, sacri, quieti, consecrati, *ἱερός* de dicati, sacrosancti, & solennes dicuntur. ipsa uero mysteria, & orgia; ceremoniæ, mysticæ operationes, perfectæ sacrorum administrationes, & feriæ uenerandæ nominabantur.

DE FESTIS A' DIIS QVIBVS CON- XXXII
secrata sunt, denominatis.

Musarum festa Musæa, Mercurij Mercurialia. Iouis Iouialia, & Pandia, Minervæ Panathenæa, Iunonis Iunonia. Cereris Cerealia, Thesmophoria, et Eleusina. Proserpinæ uero apud Siculos Theogamia, & * Floralia, Dianæ Artemisia, & Ephesia. 10 Saturni Saturnalia, Aesculapij Aesclepeia, Apollinis Delia, Hecates Hecatesia, Trophonij Trophonia, Castoris & Pollucis apud Athenienses * Anaceia. His etiam pomparum solenniū, et cer 11 taminum appellationes poterunt coniungi, ut Olympia, et reliqua.

DE HYMNIS DIIS QVIBVS DAM XXXIII
peculiaribus.

Cantus porrò in Deorum honorem compositi, Pæanes in genere, et hymni dicuntur. proprie tamen Dianæ hymnus Hy pingus, Apollinis Pæan, utrorumq; simul Prosodia. Bacchi Dithy rambus, Cereris Iulus dicitur. sed Linus, & Litiæses Eosorum, & Rusticorum carmina sunt. His etiam coniungendos censeo Deos iuri iurandi Tutores, dare iusiurandum, iurare, *ἱκεῖν* uero etiam fidei iurare significat, iurare in fœderum pacta, iusiurandum. iuramento * astricti, iuramentum præstare, iuro, iuratos, & *ὑποκρίσθαι* * astrictos. nisi hoc durius est, sancte iurare, iuramenti confirmare. iustum, adiuratum, iuramenti obseruatio, periurium, periurum, iuramenti contemptorem. iusiurandum petere, sacramento adigere, iuri iurando aliquid testari, legitime aliquid affirmare, iusiurandum, iuramento obstrictum, iuri iurandi religione intactum, *ἱερός*

periurare, iurare iuramenta horrenda. Tum & Deum uocamus minacem, graues minas inculcantem, iracundum. Et de Dijs quidem hæc sufficiant.

I CAPVT SECVNDVM, DE
REGIIS NOMINIBVS.

NRegis laudem dices, Pater, blandus, mansuetus, iucundus, prouidus, æquus, humanus, magnanimus, liber, diuitijs imperans, affectibus carens, sui compos, uoluptati imperans, rationalis, ingeniosus, solers, circumspectus, consultus, iustus, sapiens, religiosus, hominum tutor, firmus, constans, infallibilis, magnanimus, robustus, strenuus, laboriosus, subditorum curam gerens, Saluator, beneficus, ad uindictam tardus, securus, erroris expers, immobilis, diligens iustitiæ obseruator, comis, ad colloquium facilis, colloquia admittens, mitis, lenis, subditorum defensor, militiæ studiosus, bellicosus quidem, sed belli osor, pacis amans, pacificus, pacis custos, doctus, Princeps, uel Primarius, Legislator, ad beneficium natus, Diuinus. sunt & alia multa, quæ integra sententia facilius, quàm unico uocabulo efferruntur.

II DE TYRANNO.

Vltuperans uero dices, tyrannicus, crudelis, bestialis, uiolentus, auarus, opum studiosus. & Platonice illud ἐπαρξεν-
ματορ. rapax, & Homericum illud ἄνθρωπος, id est populi deuorator, contemptor, superbus, difficilis, ad colloquium durus, asper, iracundus, maleuolus, stolidus, turbulentus, uoluptatibus succumbens, intemperans, impotens, ratione carens, hominum osor, iniustus, consilij expers, iniquus, prophanus, inconsultus, leuis, inconstans, fallibilis, lubricus, immitis, cupiditatibus deditus, prodigus, contumeliosus, bellorum motor, grauis, molestus, effrenis, & intollerabilis.

CAPVT TERTIVM, DE Celeritate,
LERITATE, ET TARDI-
tate ad opera.

Non cunctante hæc dicito, promptus, paratus, propensus, industrius, celer, uelox, intentus, laboriosus, non tergiversans, occasione utens, uigilans, diligens, nihil procrastinans, aut in aliud tempus reiiciens. Contra autem dicimus, tardus, cuncta-

tor, quictus, segnis, languidus, indiligens, debilis, ignauus, cunctabundus, differens, procrastinator, tergiversator, occasionem negligens. Res uero ipsæ, illius quidē sunt promptitudo, uelocitas, uigilantia, alacritas, diligentia, celeritas. huius autem ocium, cunctatio, quies, tarditas, procrastinatio, pigritia, ignauia, mora. nam & τῆς ἀργίας dicitur, sed mihi non placet.

CAPVT QVARTVM, DE TIN-

CTVRA FIRMA, ET

non firma.

De tinctura firma dices, tincta, indeficiens, stabilis, constans, continens, solida, indelebilis, elotu difficilis, impossibilis detritu, florens, florida, florulenta. sed de contraria huic, infirma, elotu facilis, euanida, facilis absterfu, debilis, flore carens.

Tum & tinctura deficit, dici solet. Ipsum porro opus, eluere, deterere, abolere, & abstergere nominatur.

* HISTORIA DE PURPURA.

* II

Ne uero unum idemq; docendi genus respiciens tædium con-
cipias, delectationis causa, quo pacto purpura inuenta sit, exponam. Hercules (ut Tyrii tradunt) Nymphæ cuiusdam indi-
genæ, cui Tyrus nomen fuit, amore captus est. hunc uero, ut apud
Veteres mos erat, sequebatur canis. scis etenim quod canes cū He-
roibus conciones ingrediebantur. canis autem Herculeus, repen-
tem in petra quadam purpuram conspicatus, prominentem eius car-
nem mordicus arripuit, ipsamq; carnem comedit, sanguis uero ca-
nis

Vnde et apud Home-
rum Odys-
sæus, Telema-
chū canes
in concio-
nem secu-
tos legimus.

nis labia cruentans, rubore infecit phœniceo. Vt autem ad puellam Heros peruenit, hæc canis labia insolito colore tincta conspiciens, Herculi posthac, nisi ipsi uestem caninis labijs speciosorem afferret, congressum negauit. Hercules itaq; animal inuenit, cruorem collegit, & Amicæ munus attulit, primus (ut Tyrij testantur) Phœnicij coloris inuentor. Cæterum nunc Phœnices animal hoc sic capiunt, lanamq; tinctam instar florentis exhibent. funem enim complicantes & longum, & ualidum, qui per mare transire possit, cui tintinnabulorum instar certo quodam ordine, & interuallo uasa aliqua è scirpo furibusq; contexta appendent, quorum ingressus quidem patulus, (scirporum etenim funiumq; capita de industria prominere sinunt, ut ingredienti animali ad intrandum, & dirimendum facilia sint,) regressum uero, & conuersionē non permittunt. & hæc escis impleta purpurarum Venatores inter saxosa loca demittunt, funem à silice quodam ut capta animalia sustineat, suspendentes. hisq; per noctem & diem nonnunquam relictis, postea conchis referta subtrahunt. quarum contundentes testas, & carnem ad tingendum liquefacientes, fordibus cunctis aqua elutis, in feruente lebate animal marinum excoquunt. Cæterum sanguis hic ignis uiribus conceptis feruet, floretq; & alius quidem colore flauo, alius nigredine splendet, aliusq; alium colorem attrahit. cum autem remiseris, omnia hæc sanguini commixta ad tincturam eandē faciunt. in primis uero sole purpura gaudet, superioris enim ignis radio infecta, angusta magis splendidiorq; redditur.

I CAPVT QVINTVM, MERCATORVM, ET MECHANICORVM nomina.

12

MERCATORES, Institores, & Propolæ dicuntur, qui stantes aliquid agunt. sedentes uero * Sedentarij, ipsorumq; studium mechanicum, & manuarium dicitur. Operarij, Manuarij, Chirurgi, manibus uictum quærentes, Opifices. hinc fit

ars manualia, chirurgia, et opificiū. Sedentarij, Artifices. * *ἄριστος* 12
γαστρος uerò Hecateus dicat, *ἡ εὐνοία* Hecateus ad fu-
 turum seculum concedamus.

CAPVT SEXTVM, DE FOELI- I
 CITATE ANNI, FOECVNDITA-
 te, & contrario.

FERTILITAS, copia, anni felicitas, foecun-
 ditas, felix prouentus, copiosus prouentus. Et si
 quis torquere uelit uocabula, dicat *πολυστιχία*, id
 est frumenti copia. successus telluris, Et foecundi-
 tas. celebratione digno existente frumenti foro, ple-
 no foro, frumentis cumulatim effusis, iusto existente frumenti pre-
 tio, frumenti pretio immutato, Et extenuato, uitae necessarijs libe-
 raliter prouenientibus, abunde iacentibus bonis, copia in foro exi-
 stente, facillima existente frumenti dispositione. frequēte foro, Et
 abundante. et aliter, terra iusta circa prouentum, foecunda exi-
 stente tellure, agris Rusticorum labori respondentibus.

DE STERILITATE.

II

Contrarium autem dicitur fames, sterilitas, infœcunditas,
 fructuum carentia, indigentia nutrimentorum, defectus ne-
 cessariorum, frumenti penuria, annonae caritas, egestas fru-
 ctuum, insurgente tritici pretio, aucto frumenti pretio, non exi-
 stentibus necessarijs, deficientibus ijs quibus in dies utendum erat,
 non existentibus nutrimentis, inopia laborante foro, caro exi-
 stente foro, sterili terra existente, iniusta tellure, terra Colonis
 reclamante. et aliter, tellus Agricolis contraria uel aduersa fuit, nō
 obtemperauit, non reddidit fructus. Dicere præterea licet, aer
 agros incendit, spicas euacuauit uentus, aqua fructus non enutri-
 uit, imber fructus dissipauit, ariditas infregit, tellus irrigationibus
 fuit destituta, fructus fitti laborarunt, rubigo fruges inuasit, aut
 pruina, aut calamitas.

d

CAPVT

I CAPVT SEPTIMVM, OCCASIO-
NVM NOMINA, ET TEMPORVM.

14
Dimidium
anni tem-

ANNVS, duodecim mensium tempus, solis cir-
cuitus, Deo ex horis in horas transeunte, circulo
syderis circumuoluto, * dimidiū anni, biennium,
& bimus usque ad decennis, & sic de omnibus.
& trimus usque ad decennium, nam usque ad de-
cennium dum de tempore dicuntur, accentum in penultimam reci-
piunt cum uero ad puerum, uinum, plantam, & alia huiusmodi re-
feruntur, in ultimā accentus cadit, ut *διετής* usq; ad *δεκαέτης*.
Sed ἐν *δεκαέτης* mihi durius esse uidetur, solutis uero dictionibus
melius dici, ut unū & decem annos natus, & *δωδεκάετης*, id est
duodecim coniungendo cum *ἑξέ*, & coniunctioni accentum acu-
tum inscribentes. hinc *τρισκαδέκαέτης*, quod tredecim annos
natum significat, *παροξύτων* est. et rursum annorum quatuor
& decem, et quatuordecim annos natus. Deinde quindecim, sede-
cim, aut septendecim annos natus dicitur, quæ apud Græcos om-
nia *παροξύτων* sunt. et rursum octodecim annos natus, & no-
uendecim similiter ipsi duodecim. deinde annos natus uiginti, &
reliqua, unum & uiginti, & sic ordine secundum minorem nume-
rum similiter usq; annum trigesimum. deinde triginta annos na-
tus, & rursum iuxta minorem numerum. & hinc quadragenarius,
quinquagenarius, & sic de reliquis. & triginta annorum indutiæ,
et cætera. Dicendum etiam ineunte anno, præsentē hoc anno, hoc
horum. anno, in annū, * *τῆς*, ab hinc anno, exeunte anno, prætereunte,
præteracto, elapso, desinente, deficiente, transeuntibus horis. aut
anno futuro, progrediente anno, ueniente, adeunte, accedente, in
proximum annum, anno ab hinc tertio, tertius hic annus, aut quar-
tus, & sic similiter iuxta numeros præteritum tempus efferes. Fru-
ctus autem dicitur annuus, Infans uero anniculus. feriæ autem an-
niuersariæ, quæ anno elapso celebrantur. *διετής* autem dicun-
tur eæ, quæ per totum annum habentur, quas Homerus *ἐπετής*
& *τοῦ* uocat, ἐπιδιότης autem pubescens dicitur, aut qui duobus
annis

annis ex Ephebis abiit. Cum autem Hesiodus dicit, ἡ δὲ γυνὴ τέ-
τορ ἡβῶν, Quatuordecim annos intelligit, decem adnumeratis.
Dicitur etiam hoc eodem anno, & annua. & διετία, ὑπὸ τῶν, toto
anno alicui operi incumbere. ἀπὸ διετίας, uero est annum fuge-
re, uel ab aliqua re per annum cessare. Tempus autem πολυετής,
id est multorum annorum, dicitur, aut homo, aut uinum. & simili-
ter ὀλιγοετής, id est paucorum annorum spacio constans.

DE HIS QVAE A MENSIBVS SVNT. II

A mensibus uero dicuntur, uictus menstruus, & μηνιαῖον,
triginta dierum tempus, & tempus semestre.

DE PARTIBVS ANNI. III

P Artes uero anni uocamus, incunte anno, medio, & defi-
ciente. uel primo anno, & nouo, florente anno, medio an-
no, cessante, & desinente.

DE QVATVOR TEMPORIBVS. IIII

E T tempora sunt, hyems, hyemale tempus, hybernū tempus,
tempus anni, autumnus, uer, uernum tempus, æstas, æstiuum
tempus. autumnale tempus, autumnus, autumni tempus, proprie
uero hoc tempus ὁ πῶρος, id est autumnum, uocant, ut ὅς ῥα τὸ
πῶρος εἶσι. Vsitatius autē est, æstatis uigor, uere cessante, uere in-
eunte, uere florente. & ut Thucydides inquit, Circa frugum pro-
uentum: frumento recenti adhuc, & circa fructuum florem. Et
à fructuum temporibus ducuntur quædam, ut tempore uinde-
miæ, tempore mæsis, tempore sementis, & circa frugum congre-
gationem, uitibus parturientibus, olea nigrescente, et florente ter-
ra. & aliter, uer, Zephyris flantibus, æstas, etesijs spirantibus ab
astris, Boote exorto, Canicula stella apparente, circa Pleiadum or-
tum, Pleiadibus occidentibus. Aestatem autem peragere uocamus
æstiuare, à uere autem ἐαρίσσει, & ἐν ἐαρίσσει, ab hyeme hyber-
nare, & loca hyberna. μετοπώρισει uero inusitatum est, sed ob
superiorum similitudinem etiam hoc uti licuerit.

DE PARTIBVS MENSIS.

V

15. **P**Artes uero mensis sunt, * instans, medius, & præceps, ut secundum has tres decades diuidatur. & prima dies nouilunū, à secunda uero die usque ad primam decadem τοῦ ἰσαμῖνου proponendum est, diem uero quintam post decimam Hesiodus Mediam appellat, decimam quintam intelligens. nos uero dicamus, undecima, duodecima, & sic usque ad uigesimam, primam uero ab hinc dicimus uigesimam primam, hæc uero ipsa etiam nona mensis præcipitis dicitur, nouem enim supersunt post uicesimam primam. & sic similiter à prima usque ad tricesimam, quam Attici ἐννῆ, ἡγὺντὴν uocant, etiā Homero dicente, ut hoc quidem mense exeunte, illo uero incipiente. Diuidenti uero mensem in tres partes, tertia eius pars διὰ μέρους dicitur.

VI.

DE HIS QUAE A DIEBUS
dicuntur.

16. **Q**uod uero singulis diebus fit, quotidianum uocamus. quod autem tota die fit, diurnum, aut πανήμεριον, sicut totius noctis opus, nocturnū, aut παννύχτιον, quod uero uno absoluitur die, hodiernum est. Et eodem die per eandem redire uiam, αὐτήμερος dicitur, sed per totum diem aliquid agere, ἡμεροῦσα. sicuti de Mechanicis Plato dixit, Ad ignem ἡμεροῦντας : Dicitur etiam, diem totum in aliqua re, aut homine consumere. & tota die currens, * ἡμερόδρομος. quod uero in diem sequentē non durat, hodiernum, sed quod præter unum diem manet, παρήμερον, & πρὶνήμερον. Dicere porro licet, sequente die, die præterito, die elapso, priore die, & heri, sed in hoc factum, hesternum, & pridianum. De præsentē die dicimus, hodie, dies instans, uel hodiernus. sequens, crastinus, posterior, & futurus uocatur. diem autem sequentem Hesiodus, ut coniungere licet, ἐννεπὶ uocat, nisi forte tricesimum intelligat : proprie enim Athenienses tricesimos de ultimis dicunt. Vsiatius autem est ad sequentium dierum notationem præpositione in uti, ut in diem crastinum, & sequentem, in diem tertium, in diem quartum. Dicitur etiam in diem dictum, pro eo quem.

eo quem nos constituimus. in diem definitum, in diem constitutum. Sed & alicui certæ rei destinatus dies, principalis uocatur. Cæterum Rhetores diei uocabulo omisso, simpliciter, Veniente, constituto, ineunte, constituto dicere consueuerunt, die enim subintelligitur. Præterea de preteritis diebus dicimus, tertius hic est dies, tertius iam agitur dies, & sic de reliquis.

DE PARTIBVS DIEI.

VII

PArtes autem diei sunt, * ante diluculum, diluculum, oriente die, apparente, sub primam auroram, oriente sole, circa solis ortum, mane, matutino diei tempore, media die, circa meridiem, sole in uertice existente, ad meridiem, inclinato Phœbo, crepusculum, crepusculum uestertinum, tempore meridiano, tempore uestertino, solē ad inferiora declinante, serotino diei tempore. *πρωιάτατον* uero, & *ὀψιιάτατον* non de diei partibus, sed tempore dicitur. quemadmodum & celeriter, & tarde, de ijs qui aliquid ante; aut post tempus faciunt, ut ante ætatem militarem, præcocius, præcocißimum, & post ætatem militarem, serotinum, magis, & maxime serotinum. circa solis occasum, uestera, cum iam obtenebrata est terra, & tenebræ irrepserunt.

DE PARTIBVS NOCTIS.

VIII

NOctis uero partes, noctis initium, circa primam noctem, nocte incipiente. prima uigilia, secunda, et tertia. uel iuxta Homerum, Circa primam partem: aut primi somni tempore, nisi hoc nimis fuerit sordidum. media nocte, circa medium noctis, sub crepusculo, quod Homerus uocat *νύκτα ἀμφιλύκην* id est Antelucanam: circa gallicinia, gallis canentibus, circa gallorum cantus. Nocte uero aliquid facere, lucubrare, & nocturnæ custodiæ. tota uero nocte occupatū esse, * perlucubrare. circa uesteram ali quid facere, *ποσάγρυπνῆσαι*, *ἐφωρεῦσαι*, *ἐφωρεῦσασθαι*. sed ante diluculum surgere, est *ἐπωρεῦσασθαι*. Hora uero, et sesquihora, signū, ut Menandrus ait, apud Veteres erat, solis umbra repræsentatum, ut decem pedum umbra, aut undecim pedum. Sunt etiam temporis aduerbia, tunc, olim, quando, cum, tum, tam

d 3 diu,

diu, dudum, iam olim, paulo ante, diu, mox, tardius, paulo post, nuper, quod est paulo ante. sunt & alia multa huius formæ.

I CAPVT OCTAVVM, DE DOMO,
ET INHABITATIONE.

AGEDVM etiam ea, quæ domus sunt consydere mus, domus, domicilium, habitatio, habitaculū, mansio, hospitium, diuersorium, sedes, hospitum receptaculum, locus hospitalis, aula, domus uoluptuaria. tum etiam tugurium, et tabernaculum. **18** bitare, inhabitare, degere, uersari, diuertere, immorari, * tendere, domus aream describere, hospitari, tuguria inhabitare, & extruere. Sed ἐνδίαταιματτα, & καλύβαι, sicut etiam cœnacula, non necessarias, sed uoluptuarias habitationes significant. Hospes uerò tam suscipiens, quàm susceptus dicitur, proprie tamen suscipiens ξενόδοχος appellatur. aliter uero ædium Dominus, Paterfamilias. Dores uero, Αεκλης; ἐσιτωῦµωνα, id est Patronum, uocant, nonnullis & Naclerus dictus est. & diuersorij mercedem, naulum, sicut ἐνοµιον, quod non modo multis, sed etiam Veteribus in usu fuit, & à nonnullis σεγανόμιον merces ταυπονι data dicitur. Dices uero conducere domum, & elocare, quod Herodotus ἐκδιδόναι dixit, ut Conducebant aulam τὰς οὐκ ἐκδιδόντος id est à non elocante.

II DE PARTIBVS DOMVS,
& ianuis.

19 **P**Artes uero domus, atrij ianua, hortensis ianua, ἀμφιβυγος, quam Homerus * ὀρθόθυρον, Ianuā, qua ad locum superiorem ascenditur, uocauit, ut multi ianuam obliquam uocant. deinde pauimentum, & solum, sunt partes circa ianuam. Cardo uero est, in quo ianua uertitur. postes uero ligna sunt ex utroq; ianuarū latere, quæ etiam τὰ πρὸς ἄσδας uocant. Ipsas uero ianuas Homerus σάιδας, id est Valuas, appellat. quod uero super ianuas est, superliminare. eius uero prominens pars, grunda, & imbricamentum dicitur.

MUNITIONES.

III

AD Munitionē autem adhibita claustra sunt uectes, clauē,
seræ, obices, * Βαλανάγραι. Annulū autem ὀστῆν, quem
aliῖ κόρακα, Homerus πορῶνην uocat.

20

Odyf. a

INGRESSVM, ET EGRES

IIII

suum nomina.

Ingredientium uero est uestibulum, porticus, & hanc aliῖ πύ-
λωνα, καὶ θυρῶνα uocant. Ianitoris autem habitatio, πύλω-
ριον dicitur. Deinde est domus, αὐλή; anterior interior uero atri-
um, uel aula, quam Homerus αἶθουσαν uocat.

QUAE INTRA VESTIBVLVM, ET

V

quæ per columnas feruntur.

Locum uero qui columnis septus est, περιῖον uocabis. co-
lumnā enim & κίον significat. Attici uero περιῖον uo-
cant, pars autem eius σοῶ dicitur, σοῶ enim latus uocatur, sed usus
huius dictionis uariis est. Habitationum uero sunt uestibulum, do-
mus, domuncula, & cubiculū, quamuis Menander hoc Barbarum
putet, sed Aristophanes hoc fide dignior Author in Aeoloficone
inquit κοιτῶν, id est Cubiculum omnibus unum, unusq; scyphus
sufficiet: ἀνδρώων, ubi uiri conueniunt, dicitur. & confessus, in
quo confident. Symposium uero ex ipsa re denominatū, etiam con-
uiuium dicitur. Cubiculum porro, tricliniū, pentaclinium, decacli-
niūq; dicitur, iuxta proportionē scilicet magnitudinis lectulorū
numerum assumens. tum & gyneium, thalamus telarum, domus
operosa, domus pistoria, ne pistrinum sordido magis uocabulo no-
minemus. deinde coquina, culina, eresus, reconditoria, penus,
thesauri, carceres. Sed Xenophon σέγανα, & σέγην quoque
dixit, ut ὅσα δὲ εἰς δὲ ἐν δεκακλίῳ μεγάλῳ εἴς. & rursum σέ-
γανα, Frigida, et euitanda: Sed quod pedibus subest, pauimentum.
quod capiti obtenditur, fastigium, τεῖτον, culmen, subregulaneum.
unde et intectum, & tectum habens, cacumen, et uertex. ἀπὸ
ὑπερωροφίου, quod supra culmen est. & ὁμωροφίου, quod sub
eodem latet tecto, aut culmine latet, dicuntur. Quæ autem inter
uerticem

uerticem summum, & tectum est pars, *ωαγωγοῖς*. & quæ supra culmen, teges dicitur. quæ uero in hoc ad imbrem arcendū prominent, imbricamēta. Præterea et solaria, et cœnacula dicuntur. solariorū autē, aut superiorū domūū prominentiæ supra inferiores muros exertæ, suggrundæ dicuntur. & quibus hæc innituntur ligna, *γασίωδλας* uocamus. & *μῖβορῆς* autem trabes sunt ex utroque muro inuicē suffultæ, ad mediū summi cacuminis onus sustinendū.

I CAPVT NONVM, DE NAVIBVS, ET NAUTICIS nominibus.

NAVIGIVM, navis, navis oneraria, scapha, navis decem millia hominum uehens, *μυγία γαλῶν*, uerò sordidum est. centiremis, quinquaginta remis instructa, triginta remos habens, uiginti adornata remis, actuaria, septiremis, triremis, biremis, uniremis, nauigia longa, naues acutiæ, piscatoria, cymbula, lembi, cydari, cydali, gauli, celoces. cymbæ, cercuri, piraticæ naues, naues traiectoriæ, uel pontones, marina, dicroton, navis utrinque agitata, utrinque remis instructa, media, scapha, linter. et Ptolemæi Navis, quindecim habens remorum ordines. & Antigoni *τριάκων* vos, id est Tria uela habens. Dicitur uero navis uelox, uelociter incedens. & Naues cursoriæ, iuxta Aristophanem: tum & grauis navis, frumētaria, armigera, militaris, bellicosa, * hippagogæ, oneraria, onusta, onerarium nauigium. & iuxta Thucydidem Portatorium, & piratica: Homerus etiam nauim uocat multijugem: Sunt et Lybicæ naues, quas arietes, hircosque uocitant, unde uerisimile uidetur & Taurum illum Europæ raptorem huiusmodi nauim fuisse. navis præmissa, uel naues speculatoriæ. Sed & naues marina itinera, & uehicula marina uocare licebit.

Sic uocat
Liuius
quoque.

II DE NAVIVM COMPACTORIBVS.

Qui uero hæc conficiunt, nauium Compactores, & Fabri dicuntur. Neurgi porro usitatus est, Recentiores etiam Nauficos uocant. & triremum Fabri, & his similia. Pictores, stuporum

ram Venditores, Fabri ærarij, & Ferrarij, Restiones, & c. Ad apparatusum porro necessaria sunt, tabulæ, ferrum, clauī, uela, pix, stupa, ligna, cera, paxilli, remi, & coagmentationes. Cæterum sic dicitur, configere, compingere, adaptare, coagmentare. compactio, & quæ his similia.

DE PARTIBVS NAVIS.

III

Fundamentum, carina, carinæ, & alui, pes naui. tropi, qui lora sunt, quibus remi scalmo alligantur. Pars autem pedi naui affixa phalcis, post hanc est carina altera, quæ et Lesbium, chalcenes, et pauimentum dicitur. eius autem iuxta proram terminus rostrum, quodq; sub hoc, repagulum. Quod autem inter repagulum, & rostrum est, stira nominatur. Ipsi uero repagulo harpa insistit, à qua naui harpophora nominatur. Quod uero inter repagulum, et rostrum super stiram consistit, stolus, seu gælea dicitur. Parsq; supra acrostolium prominens, prychis, & oculus, cui & nomen naui inscribitur. Carinæ autem compingitur phalcis, interius porro utrinque scapha est, quam & rhinoteriam uocant. Cæterum quod extremæ carinæ, ne atterratur, conglutinatur, operimentum est. Sed naui pauimentum, fundum, aluum, & amphimetrium appellant. Thalamusq; ubi infimi in naui remiges nauigant, dicitur. Media naui iuga uocant, in quibus Socij nauales confident. Quæ autem iuxta superius pauimentum sunt, quibus thranitæ insident, foros uocamus. Sed unde remi alligantur pars, scalmus. quo uero alligantur, *τῆ πωτιγῆ* est, unde *τῶ πωτιγῆ*, id est uertere naui, dicimus. Sed quæ sub scalmo est pars, subscalmium. quodq; remigibus subiacet, sedile. Et per quæ remus exeritur, foramina dicuntur. Pellem autem scalmo annexam, qua muniuntur remi, ascoma uocatur. Cæterum quæ circa remiges uia est, parodus, aut interscalmium. Lora uero ab utraque carinæ parte extensa, primum, & secundum, quod & thalamium nominant. Deinde & alia in quibusdam nauibus sunt, quæ singula iuxta ordinem nomina sortiuntur. ut bolus primus, & secundus, & sic ordine. tum etiam parietem sinistrum nominabis, & dextrum, selida, & latus. Sed transtrum

e etiam

etiam sedes, & tabula nuncupatur. Vtræque autem proræ partes, genæ, & alæ. Est et proræ quoddam transtrum, in quo confident. Trabesq; circa puppim prominentes, peritonæa dicuntur, ubi & tabernaculum uocatur, Imperatori, aut Nauclero extructa habitatio. Deinde uero summitas clauis lax dicitur, imo & totus clauus, quem & nauis gubernaculum uocant. medium autem eius phir, radix, & succinctura. extremum, ala. reliqua uero pars, collum appellatur. Nauis quoq; locum, cui Gubernator innititur, ἑγκλιμα nominant. Puppis autem medium asandum, cuius interior pars, penetrale. & huic obtensa pars, epision uocatur. Puppis præterea summitates cacumina dicuntur, inter quæ rectum infixum est lignum, quod stylida uocant, è cuius medio cingulum dependens fascia appellatur. Remi uero partem, quam Nautæ tenent manubriū, mediam, δὲ ὑπακτόν. extremam, alas, aut remorum palmulas uocant. Sed nauis pars uelum recipiens, linas. huius autem infixa pars, pter 22 na. extremitas eius circa antennam, colus, * thoracium, et carthesium. Et quod supra antennam est, fusus nominatur, à qua parte ætemonem suspendunt. Magnum autem illud, et nauis uelum proprium, acatius. posterius, epidromus. minimus, dolon, & lipadus dicitur, quem tamen nonnulli acatium esse existimant. Sed antennæ media, quæ malo adhæret pars ambola, & symbola nominatur. quæ uero hanc utrinque continent, ansæ. extremitates autem, summa cornua dicuntur. Cæterum si constrata, aut cataphracta nauis fuerit, tigna quædam turres sustentia in hac fabricantur. & in his turres binæ, dextra scilicet, & sinistra. quarum medium catastroma, seu stratum uocant. Et trabes, quibus tabulata innituntur, tigna, & postes. quod autem superne utrosque continet parietes, peritonæū uocatur. Dixeris præterea, caua nauis, scapha concava, nauis pauimentum pro inferiore maius parte. Sed remorum locum copoteriū uocant. Deinde παγεῖς ἑστία est pars nauis inter puppim, et Remiges. Rostrū, sentina, unde & ὑνίπαι τλου nauem inexhaustam uocamus. Sed quod ad aquæ exhaustiōnem aperitur foramen, eudiæum nominant.

DE INSTRUMENTIS, ET

IIII

armis nauigij.

Navi porro inest malus, foramen, cui malus inseritur, antena. funes, calones, rudentes, funiculi, funes nautici, ora, retinacula. tonsillæ, sæpenumero enim contingit, ut & hoc uocabulo, Poëtico licet, utamur. Ancoræ ancipites, utrinq; acuminatæ, una tamen parte acutæ. Et sacra ancora, qua nõ nisi in summa necessitate utuntur. ἀγκύρα, quam scalam nauticam uocant. Ordines uero remorū τρομάκια uocant, pelles. inest & quædam machina, rota, & rotulæ. Et per quos rudentes trahuntur, anuli, ἄγκυραι enim Poëtici est, proprie uero circuli dicuntur. Deinde fori, tabulata, sustentacula nauis. & nauis suffulta, & fulcris carens. Deinde contus, κάδισ, sentina, funis aquaticus. Omnia uero instrumenta, arma uocantur. Et iuxta Xenophontē sunt arma pensilia, & lignea. Demosthenes etiam Corrosionem armorum dixit.

DE NAVIGANTIBVS.

V

Nauigantes uero sunt, Gubernator, Proreta, Nauta, Remex, triremis Nauta, Primus remigum, Vltimus remigum, remigans, remigando contendens. sic enim Thucydides Remigantes, et pugnantes uocauit. Vectores uero dixit reliquos, qui nauim conscendunt, quos etiam τρωγῆγας uocat. Nauitas enim dicere Tragicum est, melius uero est ascendentes nominare, & simul nauigantes. τοῖς ἀρχῇ uero etiam parietum, seu laterū Præses dicitur. Foco autem asidens, et eum curans Eschareus est. Tum etiam nauigantibus forte Mercator intererit. In alia uero significatione dicitur, triremis Dux, quinquerei Imperans, Nauclerus. Imperatoris collega, sic uero appellatur is, qui Naucleri in administranda classe successor est. Classis uero etiam ἀπόστολῃ nominatur. His uero etiam Tibicen, Præcoq; uel Hortator Nautarum addendus.

DE PISCATORIBVS, ET PISCATORIJS instrumentis.

VI

Alius uero usurpationis est, Piscator, pisces trahens, Hamiota, igne pisces fallens, tridente utens, Retarius, & rete trahens,

te trahens, purpurarū Captor, Spongiatores, & his similia. Instru-
menta autem ipsorum, arundines, uirgæ, linum, pili equini, hami,
escæ, retia, retia undique completentia, retia ex funiculis con-
texta, cyrti, sagenæ, rete omnia capiens, linum, suber, lamina
plumbeæ, piscium uenatio. piscatio, quæ hamis fit. piscatio, in lu-
midis uenatio, retiaria uenatio, ignea uenatio, & his similia.

VII. DE NATATORE, ET GVBERNATORE.

Nates uero natate, nate, urinare, subire aquas. deinde Nata-
tor, Vrinator, demergēs sese, submarinus, sub aquis means,
supernatans, subnatans. Ipsum uero opus, nauigare, innauigare,
enauigare. & enauigans, soluens. Nautam agere, remigare, remis
impellere, triremem agere, remis festinare, regere clauum. Dirige-
re, & gubernare nauim, ad Proretam pertinent. Qui autem guber-
naculis assidet, uocatur Gubernator, nauis Dux, Nautarum Prin-
ceps, clauo astans. Et iuxta Antiphontem, Temonem tenens. uel ut
meo uerbo utar, *ἡγεμὼν*, id est Dux. Poëtis uero etiam dicitur,
nauis Auriga. Dicuntur etiam quædam navigationes, longinquæ.

VIII. DE NAVISONERE.

Quæ uero imponuntur nauibus, onus, uectura, sarcina, pon-
dus, accessiones. à quibus uerba fiunt, onerare, saburrare,
& imponere. dixeris quoque, implere, addere. Et de tabulatis dici-
tur, iniicere, exponere, exonerare, euacuare nauim, alleniare, sar-
cinarum iacturam facere.

IX. DE LOCIS MARITIMIS.

Loca autē maritima, quibus appellere oportet, dicuntur, cre-
pido, littus, promontoriū, appulsio, statio, portus, aut mansio.

X. LAVSPORTVS.

In a ude uero portus hæc dicuntur, facilis appulsu, tranquillus,
facilis aditu, facilis adnauigatu, bonum habens aditum, profun-
dus, in uentorū tutela constitutus, uento carens. non expositus uen-
tis, subuentaneus, tutus, fluctibus carens, periculi expers, securus,
facilis ad appellendū, tutus adnauigatu. Stationes profundæ, quie-
tæ, faciles, uel placidæ, à uentis liberæ, nauium conseruatrices. Et
fauces

fauces portus, portus facilem habens aditum, facilis congressu. Ipsum porro opus, portum tenere, aut stationem habere dicitur.

DE VITUPERATIONE PORTVS.

XI

In vituperium uero dicitur, difficilis appulsu, accessu asper, con-
gressu arduus, tempestuosus, importuosus, Hyperides uero * ἀ-
λμυνία etiam loci nomen fecit. asper, uentis expositus, fluctuo-
sus, fluctibus abundans, malum habens introitum, periculosam ha-
bens adnauigationem, profunditate carens. Ipsum uero opus dici-
tur, deducere, detrahere, adnauigare, intro nauigare, appellere,
portum capere, adire continentem, sinum intrare, nauim littori ad-
pellere. Et omnia alia, quæ his prædictis contraria sunt, huc adnu-
meranda. Et nomina de appellentibus quidem, deductio, adnauiga-
tio, appulsio. de discedentibus uero, discessus, enauigatio, solutio. Et
infinitiui, quæ ab his deriuantur, adducere, enauigare, soluere, altū
petere. Est etiam labrum quoddam portus, et os, secessus, & labra.

Quod Ver-
gilius Sta-
tionem ma-
le fidam uo-
cat.

DE NAVIGATIONE, QVÆ

XII

secundis uentis fit.

Secunda nauigatio est, remigio nauigare, uento nauigare. Dici-
tur etiam * ἰσιονῶπν, sed remigatio melius est. Et uento 23
duce in pelagus exire, alta nauigatione, in alto nauigamus. subli-
mes, & intenti nauigamus. idem est marini, & his similia. Di-
ces etiam, ancoris stationem habemus in alto, consistimus, in salo
sumus. soluantes à terra, concutientes uela, non in portu propter
serenitatem, omnia expandentes uela, omne extendentes linteum,
undiq; excipientes uentum. Dices etiā leues naues, graues naues,
onerarias, ancoras iacere, ancoras demergere, sistere nauem, alli-
gare oras, uel tonsillas.

DE SOLTIONE NAVIS,

XIII

& appulsu.

Contrarium uero est subtrahere ancoras, extrahere, euelle-
re, soluere, soluere oras, subtrahere nauim, nauim trahere,
ad littus statuere, ad portum deducere. in nauali, in portibus,
& quæcunque huiusmodi dici consueuerunt. Alterius uero usus

c 3 est,

est, navi contigit uadum, impegit, seu appulit.

XIII

DE SECUNDA NAVIGATIONE.

DEinde navigatio serena, incunda, segura, tuta, lata, tempe-
stiua, flante aura, aura tenui, mansueta, suauis, stridula, Zephyris, Zephyri flatu, uento dextro existente, sequente, secundo, afflante, deducente, concomitante, simul eunte, uento opportuno, ferente, prospero, amico. bona serenitate, sudo coelo, uento à litto-
re exoriente, descendente uento, à puppi afflante, uento ad pup-
pim consistente, per clauum flante, uelo pleno, inflans uelum, uen-
to certo, nauigamus per serenitatem, per tranquillitatem. in mari
tranquillo, sereno, stabili, mari placido, fluctibus carēte, otioso. nul-
lo uento existente, uento cessante, serenitate existente, sereno exi-
stente die, ueloci navigatione, sensim insurgēte mari, auræ dulces,
in diebus alcedonijs. Contra uero mari diuerso existente dices, na-
uigamus quasi in fluuij superficie, uel inter plurimos fluctus, pela-
gus inhorruit. nauigamus undique concutientes rudentes, omni-
bus * uelis, omnia remittentes uela, omne deponentes linteum, re-
pleto uelo, pleno uelo, concauo uelo, uela uento cōmittentes, nihil
retrahentes, remigijs nauigamus omnia soluentes uela, mediū con-
trahentes, omnia uela ex dimidia parte complicantes, dimidium
subtrahentes, aliquid ex antenna demittentes, demittentes breuior-
em antennæ partem.

24

καὶ αὗται
sunt
causae
nauis in-
strumenta,
quibus ue-
la exten-
duntur.

XV

SERENA NAVIGATIO.

TRanquillitatem uero sic effare, piscari licebat, felix pesca-
tio, secunda piscatio, Piscatores laborabant, Vrinatores
aquis subibant, mare non horrebant, audatiam in mare exerce-
bant, Piscatorum erat felix successus.

XVI

DE TEMPESTATE.

25

Contraria sunt tempestas, procella, procellula, turbo, * τε-
κνομα. mare asperum, mare concauū, incauatum, exaspera-
tum. alueus exasperabatur, fluctuatio erat, fluctuabat, fluctus in-
surgebant, fluctus defluebant, * irruit * incidit. asperum erat ma-
re, & turbulentum. fluctus insurgens, obstans, consurgens. & flus
subtus,

incidebant.
irruerant.

sublatus, fluctus instans, concitans, commotus, curuus, uel eleuatus, uiolentus, impulsus, impellens, ad terram ruens, littori allisus, insurgens, & terræ appellens. Syrtis, id est locus arenosus naues attrahens. reciprocatio aquæ, fluctus surdus commouebatur, mare concuabatur.

DE VENTO.

XVII

Ventus uiolentus, horridus, uim habens, ærumnosus, turbo urens, impetuosus, procellosus, turbulētus, uentus asper, impellens, subferens, transferens, propellens, impellens, capiti insurgens. uento proræ imminenti, uento aduerso, contrario uento flante, ad contrarium uentum, uentum ad proram habentes, incertis flantibus uentis. incerto uentorum flamine, uel flatu. contra flantibus, undiq; collidentibus, & concidentibus. impetuoso existente uento, immoderato, immenso. uento ad latus ingrauescente, ad parietes incidente, aut circumflante, aut cominus surgente, & circumstridente. Eupolis uero uiolentum uentum etiam ἀσέλγῃ uocauit, simile etiam est uentus iniuriosus. Dicere etiam licet, uento pugnante, resistente, contrario, mare confuso, * æstu maris repugnante, aut distorquente, detrahente, auertente, auferente, deferente, impellente, depellente, uiolento, distrahente, resfluente. Quodammodo uero etiam illud Xenophontis his astipulari uidetur, Fortunante Deo: nisi forte uentum à terra flantem intellexit, ut solutio esset opportuna. Dicere etiam possumus, Gubernatoribus immorigeræ erant naues, inobedientes, contumaces, difficiles deductu, molestæ, pertinaces. * gubernaculis non paruit, clauos dirigere non licebat, non licebat circumducere clauos.

26

Gubernacula non paruerunt.

STATVS AERIS.

XVIII

Aër erat nubilus, caliginosus, nubibus tectus, tenebricosus, niger, densus, obnubilus, nubibus obductus, obscurus. Notæ omnia erant similia, nihil apparebat, uideri non poterat. cæcis similes eramus, nubibus cælum tectum uideri non poterat.

DE

XIX

DE TEMPESTATE MARIS.

Resonuit fluctus, parietes navis transcendit, in navis concavitatem descendit, irruit, exhaurienda erat scapha. Dicere etiam licet, nauigauimus absq; uelis sola antenna usi, nuda antenna, in ipso uado nauigantes, rudentibus nauim deducentes.

XX

DE PASSIONIBVS NAVIS.

Ipsas ueronauis passionēs nominabis, tempestate turbari, aestuari, impelli, depelli, attrahi, collidi, detrahi, submergi, demergi, subuerti, conuerti, frangi, impingere, expelli, detrahi, distrahi. naufragium facere, confringere nauim, impingere, appingere, effringere. tum alio modo sic, dissoluta naui, aperta, compagibus disiunctis, malo confractō, infractō, abrupto, circumducto, gubernaculis confractis, concussis. Ipsum uero nomen est, naufragium, collisio, inundatio. Dicitur etiā * ἀνατοixεῖν, quod est nauim hinc inde disijcere, ἀνατοixεῖν uero uulgare est.

XXI

DE SCOPVLIS, QVIBVS

incidit nauis.

Quibus uero naues in tempestate impingunt, sunt stipites, stipites occulti, petrae, petrae submarinae, scopuli, saxa, cautes, scrophulae. prominentiae tempestuosae, uentis expositae, acutae, appulsu faciles, durae, exertae, uadosae, confractores, periculosae aditu, quibus appropinquare non tutum est, aspera littora, litus durum, uadosum mare. Et si quis uocem torqueat, dicat ὑπόψιος. profunditate carens, lutosum, ctenosum.

XXII

DE IMBRIBVS.

Dices porro, imber incidit, decidit, defluxit, adfluxit, irruit, demissus est, irrupit, erupit, detonuit, diluuium, inundatio.

XXIII

AQVARVM IMPETVS.

Descensus aquae, abundantia, demissio, immissio, impetus, influxus, deiectio, emissio. uolentus imber, multus. fluxus, impulsus, inductus, densus, continuus, exuperans. remorum impotentes erant Nautae, ansae erant humidae, manus labebantur, circumlabebantur, elabebantur, excidebant manubrijs, non poterant inhibere remos.

DE

DE FVLGVRE, ET TONITRV.

XXIII

Fulgur eluxit, erupit, fulgurauit, elisum est, detinuit oculos, exterruit, conturbauit, percussit animum, turbauit, terruit, confudit, turbauit sensus, lucidum, præclarū, ignitum, igneum, territans, terribile, tetrum, molestū oculis, et faciei, difficile aspectu, contrariū, ut oculos excæcet, ut faciē cōfundat, ut sensus obstupe faciat, ut oculos occludat. Tonitru durum, asperum, uiolentum, graue, ingens, maximum erupit, & increpuit, irrupit, insonuit, intonuit, circumstrepuit, boauit, sonitum edidit, tonitruauit, tonitru irruit, concussit, incidit auribus, illatum est, auditum repleuit, obstupefecit sensus, tantum non attonitos reddidit nauigantes, surdis similes erant.

DE NAVALI PRAELIO, ARMIS, XXV.

Imperatoribus, re ipsa, & nomine

Imperatoriae nauis.

Naualis uero pretij sunt ea quidem, quæ milites ferunt, triremes, longa nauigia, ueloces naues, armata nauigia, uel strata, Imperantes autē, nominantur triremiū Præsides, quinquagenarij, Naucleri, clāsis Duces, Præfecti clāsis. Ipsa uero res, nauis Præfectura, triremis Imperiū. Imperatoris uero nauis nomē, *Præ 28 toria, et Imperatoria, Remiges uero sunt, nauales socij infimi, & supremi. Qui autem tabulatis insistant, Bellatores. Arma autē nauis quidem, pelles, diphtheræ, ænea rostra, unde et naues rostratæ nomen sortiuntur. Nauigantiū uero arma, thoraces, scuta, ocreæ, galeæ, enses, hastæ, falces, manus ferreæ. Contra irruptiones uero fallacijs contendebant, coria affigentes parietibus nauium, ut forū ad contrarios ictus excipiendos ansam non habens delaberetur. contis depellebant, nauesq; inuicē diducebant. Classiarij uero milites dicuntur, perfecti, diligentes, parati, inclyti, mercenarij. Huiusmodi uero nauum Lysias etiam Helluonem nominauit. Et naues qui em bene instructæ militibus armisq; συγκροτημένα, quæ uero aliter se habēt, uicæ & semiplenæ, & ἀσυγκρότητα dicuntur. Naues quidem aliæ nauigabiles, aliæ innauigabiles, hæ uero maris f inexpertæ,

inexpertæ, puræ, siccæ, & mutilæ illæ autem, marinæ, humidæ, graciles, madidæq; uocantur. Aliquot uero naues custodire, dicitur appellere, & nauium stationem habere. Sed ad pugnam naualem consistere, dicitur procinctis classibus prælium inire, stare in procinctu ad bellum nauale ineundum. Assidere uero est, in portum deferri. Sed ex portu prodire, aut progredi, est soluere, prænauigare. Nauim porro sistere, uocatur in portum se recipere. Insulam autem circumnauigare, nauibusq; ad oppugnationem obsidere, dicitur circūappellere, Nauimq; aggeribus appellere dixit Demosthenes: ocyus uero hoc facienti corona præmium erat. idem quoque Trierarchematis meminit, quod tempus est, quo quis Imperij sui tempore elapso, tardante autē Successore, classi præfuit. Cæterū opus ipsum est, soluere, ē portu educere, experiri, nauim deducere, nauigare, enauigare, circumnauigare, pernauigare, nauim impellere, sed hinc deriuata nomina, solutio, experientia, nauigatio, adnauigatio, circumnauigatio, enauigatio. Deinde, naues ordine condensatas instruere, per interualla constituere, signa tollere, contraducere, contranauigare, adnauigare, prænauigare, nauibus pugnare, nauali prælio congregi, configere, concurrere, perrumpere, perforare, iniicere, latera penetrare, perrumpere proram, nauim sub rostro perterebrare, naues nauigatu inutiles facere, naues cum supplementis demergere, submergere, naues oppugnare, dissoluere, captiuas facere attrahere, & hoc quidem in congressu dicitur nauim retro agere, repellere. De fuga autē dicimus, detinere puppim, uel puppim ferire. Thucydides et Vulneratis nauibus dixit. Naues autem afflictas oportet, curare, reparare, instruere, compingere, & coagmentare. Contingit porro nonnunquam etiam in terram hostilem descendere, exire, in littus descendere, & prædam in naues agere.

I CAPVT DECIMVM DE MILITARIIBVS NOMINIBVS.

Ipsi quidem Viri, Milites, Pugnatōres, Calones, Satellites, equorum Ductores, & Equisones.

DE

DE PVGNANTIBVS, ET IPSO-

II

rum ordine.

Modum instruendi aciem Veteribus obseruatum, præter Militaris rei scriptores copiose describunt Alexander ab Alexandro Libro quarto, Capite septimo, & Linius Decadi primæ Libro octauo.

Anterior pugnantium pars frons dicitur, iugum, & facies. utraque uero extremitates, latera, et cornua, dextrum scilicet & sinistrum medium autem, umbilicus ipsa aciei latitudo, murus. Et aciem quidem secundum longitudinem statuere, *συγῆν* secundum latitudinē, *σοιχῆν* dicitur. Dextrum autem primæ aciei cornu tenens, Propugnator uocatur, uel Princeps, et simul nomine eodem tota frons appellatur. Quiq; unicuiq; assistit, Socius astans, qui à tergo adstat, Epistates dicitur. Sed quæ aciem ipsam sequitur pars, cauda, et caudæ Ductores, quod nomen & Duci ipsorum tribuitur, tum & Succenturiati dicuntur. Ipsum uero opus est, extremam ducere aciem, postremam custodire phalangem. Tota porro acies, dicitur exercitus, militia, expeditio, agmen, phalanx, ordo, ordinatio Imperator, Imperium, & eius partes, decem milium exercitus, mille militū acies, quinquagesima, cohors, decas, et pentas.

DE IMPERANTIBVS.

III

Imperantes uero, totius quidē exercitus sunt, Imperatores, Collegæ, secundarum partium Duces quemadmodum & Imperio moti, exauthorati dicuntur, aciei Præfecti, caudæ Duces, Myriarchi, Chiliarchi, cohortum Præfecti, Centuriones, Decennarij, & Quinquenarij.

DE MAGISTRIS EQVITVM.

IIII

Equitum porro dicuntur, Magistri, Tribuni. Biotarcha autem Thebanorum proprium est, Lacedæmoniorum Rex, Atheniensium ferè Imperator, Thessalorum Dux, Mercenariorum autem Xenagus: non tam curiosus hæc distingo, longi enim temporis, & sermonis esset, si militarem, & bellicis destinatum usibus Librum conscriberem in quo & quadratæ, & longioris aciei instructio, frontis inclinatio, postremæ aciei pars, postremo & clypeus,

f 2 hasta,

hasta, singulae partes, omniaq; ea quae Praefectos, seditiones, opera quae alia attinent, clarius tractarem. Lacedaemoniorum autem, Disciplina militaris, & officium, propria sunt.

V DE INSTRUMENTIS BELLICIS, & armatis.

DE apparatu uero Viri sic nominantur, apparatus quidem nominabis, armaturam, armationem, tegmen & formam pugnae. Virosq; bene armatos, ceu militari genere oriundos. hi uero sunt armati, armigeri, grauis armaturae milites, diligentes, immobiles, stabiles, ensiferi. praeterea peltati, peltastae, uelites, expediti, agiles, leues, faciles, prompti, nudi, funditores, lapides iacentes, Sagittarii, arcus ferentes, Equites, Equites lancearii, Hippotoxotae, hastigeri, contos gerentes, scutati, calones, equisones. & * ἀντιπιοι, duos hi uero equos habebant, alter uero alteri adiungebatur, & in alium ipsi transilire studebant hoc uero illi consilio utebantur, alacrioribus semper ad opera equis uti, ut longius perficerent iter, & minus defatigarentur. Erat etiam alia Equitum species, Ἀλεξάνδρι, Alexandri inuentum, leuiorem peditis armaturam, et grauiorem equitis habentes apparatus ad utramq; pedestrem scilicet, equestremq; expediti pugnam, ut in locis equis conuenientibus equitarent si uero in loca equis non peruia uenirent, ne imbelles omnino essent, & malum Lydium paterentur. sed equum famulus quidam sedulo ob hoc sequens ab eo recipiebat, hic uero ab equo descendens continuo armatus consistebat.

VI ARMORVM NOMINA.

ARma tutatoria, repulsoria, defensiva, custodia, manibus aptata hastilia, tela, iacula, Βέλτα, sunt omnia, quae mittuntur. Scutum, et partes scuti, umbilicus, medium clypei, locus super umbilicum, lorum clypei, circumferentia, circulus, circulus scuti exterior, scutum uimineum, scutum ligneum, scutum coreacium, scutum ex pelle bubula cruda factum, scutum aeneum. apud Homerum uero etiam Aureum, argenteum, & stanneum. Fertur uero Νικίας & Purpura, auroq; mixtis decorauisse scutum. Appella-

tur.

tur etiam scutum longum, quadratum, rotundū, circulare, cauum, prælongum. Pelta Amazonica, autem ut Xenophon inquit, hederæ folio similis est. Thorax & partes eius, alæ. & medium eius, alius. Iason uero Theſſalus etiā Semithoraces inuenit. Thoraces uero sunt, rotundæ, squammatae, aliæ uero ex annulis. Est etiā stola quædā, thoracis loco. Galea, cassis, et huius partes quæ supra frōtem est, idem cum parte, quam munit, nomen habet quæ uero sub hac est, supercilia quod uero in hac prominet, grunda. Quod autē in ipso est capite, ἐπίκρανον. quod super hanc est, conus, & cristæ, & triplex cristæ, cristæ florida, hyacinthina. Manuū uero munita, similiter manus dicuntur, & pedum ocreæ, ensis, gladius pugio, gladij acies, gladij ansa, manubriū, gladij cingulum. A quo gladius dependet, κωρίς, theca uero gladij, uagina, lancea, hasta, pertica, iaculum, ἀκόντισμα et telum, et ipsius usum significans. hastile, contus. Theca uero hastæ, δολιχόθυκον partes uero, extremum quidem σάραωτις, iaculi manubriū. mediū uero, ἀγκύλη. ipsum uero opus, ἀγκυλίσσα, id est iaculari. prominens uero pars, cuspis, & acies, & * styra. Erant etiam quædā Hastilia nali prælio propria, ut Homerus inquit, propter longitudinis usum ex multarum partium coagmentationibus composita. falx, hasta falcata, bipennis, securis anceps. His etiam addere quis potest, Ensem Laconicum, funda, lapis arcus, & huius partes, cornu & neruus & οἶσος, quod & telum, & teli iactum significat. idem uero Thucydides ἀτρακτον uocat. Sunt etiam sagittæ igniferæ. Ipsius uero iaculi pennatā partem, teli caput nominabis. Ferrum uero cuspidis, et cuspidis partes uersus arundinē, ὀγκυνοί. cuspidis uero prominentiæ, γλωχίνες dicuntur. Sciendum uero, quod Palmæ ramus qui dum Arabes pro cornu utuntur. Aethiopes uero Acutum lapidem ferri loco habent, Arabes præterea Cuspides uenenato succo inungebant.

DE BARBARICIS ARMIS.

VII

A Dnumeranda his etiā Barbarica sunt, Sarissa scilicet Macedonica, quæ hasta est. Peltum Medicum, quod telum est.

et Acinaces, Persicus ensis, femori aptatus et Sagares Scythicas. Arabes uero Struthiorum pellibus, thoracum & scutorum uice muniebantur.

VIII DE MACHINIS, ET ANIMALIBVS ad bellum conferentibus.

Faces, uallorum tegumenta, et machinationes, arietes, turres, machinæ ad urbes capiendas idoneæ, machinæ, Catapultæ Macedonicæ: & testudines. Ad bellum uero opus est, arma ferentibus asinis, bobus ad currus præparatis, mulis uero ad utrumq; idoneis opus camelis, instrumentis portandis sed Bactriani etiam camelis pugnant, sunt etenim equis uelociiores, terribiliores magnitudine, & hirsuti magis strenuiores uero propter rarum sitim, & ad ferendos labores magis idonei. Equorū contra, et elephantum usus ad pugnas. Qui uero elephantem ducit, Ελεφανταγωγός dicitur qui uero his præest, elephantum Præfectus uocatur. Muniuntur uero & armis equi, frontalibus, aurium & maxillarum tegminibus, pectoralibus, laterum tegumentis, femorum munimentis, & ocreis.

IX DE EQVIS, ET CVRRIBVS.

Ducuntur uero equi, armati, tecti, muniti. Afri uero de curribus, equisq; iunctis, sicut & Homerici Heroes, pugnant hic etenim unico equo utentes equites non nouerat. Equorum autē hi, qui sub iugo sunt, iugales sed qui utrinq; assiscebant, pareori, adiutori, catenati, & siræi uocabantur horum uero harena, catenæ, & lora. Currus uero sedem ascendebant, Auriga, & Ascensor quem Plato ἀναβάτης μινερασιδης, id est Paruo scu to utentem, uocat. Quidam autē aurigandi modus Libycus, alius Persicus, alius Laconicus dicitur.

X DE PARTIBVS CVRRVS.

Currus præterea partes sunt, sella, tabulatum, exterior & interior rotarum circumferentia. Et sellæ colligatio, dicitur totus quodq; super hanc est, circumseptum, quod & tarrium dictum, corio tegi solebat. Tria autē tarrio latera equos respicientia habente,

habente, supremū eorū lignū, panax dexter uel sinister dicitur. uirga autē media, capana cui uero hæc innititur pars, mesatiū, et emprosthium, sed gemini equos respicientes à capana ad ipsam curuaturam usq; metelæ ipsaq; curuatura, furca pars ab hac tonum iuxta inflexa, a Zelis. Sellæ autem interioris curuaturæ, anguli, & cubiti superiores obliquorū laterum uirgæ, quæ deorsum tenduntur, catastæ. aliæ uero ab his mediæ, extensæ ad tonum usque hypocatastæ, cillobantes, aut collorobi anguli in quibus obliqua latera committuntur, cardines. Pars quæ ante tonum est, cui conscendentes insistant, scabellum. omne uero quod insternitur, tabulatum. quodq; subtenditur, axis. Rotarum porro circa axim circumuolutarum ferrum, extremam cingens circumferentiam, canthus. Circumferentia ipsa, sostra & in hanc infixi baculi, radij. Rotæ foramen, cui inseritur axis, fistula. Singulorū radiorū lamina, pinna. Quod circa ipsam axim uoluitur, modiolus. Ferrū autem modiolum cingens, annulus. Ferrum radios modio colligans, modioli uinculum, & thorax. Quod autem intra modiolum ab axe atteritur ferrum, atarnum, garnum, aut destrum. Sed clauus rotam axi infixam cohibens, paraxonius aut secundū Gorgiam, Obex: uel ut Eratosthenes, Repagulū: Vtræq; uero rotæ extremitates, dactylj. quemadmodū et axis utrasq; extremitates, acrotonia appellant. Ferra axi innitentia, quæ à rota teruntur, euræ. Sed paraxonij uinculum, axiligator. Lignum porro ab ipsa currus sella extensum, temo cuius ultima extremitas, acrotemo dicta super nè iugo alligatur iugum autem huic alligantia, iugalia lora dicuntur tum et clauus à temone ad iugum erectus, cui iugalia alligantur, bestor. Ipsæ uero iugi curuaturæ, quibus equi subiunguntur, Zeuglæ. quarum extremitates, cornua uocantur.

DE HABENIS.

XI

Sed ipsæ habenæ etiam lora dicuntur, quæ uero à temone extensa sub equorum collis constringuntur, balthei quorum extremitates, lepadnisteres sunt. sed quæ equorum subeundantur scapulis, antilenæ. & lorum ab equi uertice ad frenum tendens, capitale.

tale. quodque circa maxillas, maxillare. Pelles porro, quæ circa paxonios existentes axim contegunt, rotales dicuntur. ferreiq; per quos habenæ trahuntur circuli, anuli. lorum uero ab equo ad alium equum tendens, mesatium. Habenæ autem aliæ per dorsum extenduntur, aliæ per temonē, aliæ per mesatium, aliæ lora dextra dicuntur. Sed colli instar equino ori circumdatū ferrū, frenum quodq; mento subtenditur, psellium. & quod ipsi inseritur ori, cannus cuius mediū * inium * et * circuli huius, * echini, * quos equos mandit,

Habena
Circa hoc
Anuli
Triboli

XII

DE SCVTIS.

Dices præterea, scuta curarunt, mundauerunt, thoraces expoliuerunt, ocreas splendidas fecerunt, galeas lucidas reddiderunt, cōposuerunt cristas, acuerunt gladios, poliuierunt hastas.

XIII

DE ARMORVM FABRIS, ET GENTILIVM armorum insignibus.

Armorum uero Fabri, Scutarius, thoracum confector, galearum Faber, gladios faciens, hastarum politor, pileos componens. Laudatissima uero sunt, Thorax Attica, Galea Bœotica, Pileus, et Pugio Laconicus. Scutum Argolicum, Arcus Creticus, Funda Acarnensis, Iaculum Aetolicum, Ensis Gallicus, Bipennis Thracia, et quæ superius de singulorum usibus dicta sunt.

XIII

DE HOSTIBVS CRVDELIBVS,

& non talibus.

Inimicum nominabis, bellicosum. ἀντίπαλος enim, quod relictatorem significat, licet Thucydides hoc utatur, durum tamen est. ἀντιπολεμῶντες, quod rebellantes significat, melius est. infecti, ab alienati, alienigenæ. Barbaros uero etiam peregrinos uocarunt. fœderum inscī, inconciliabiles, commertium fugientes, feri, dolosi, perfidi, scutati, discordes, contrarij. Nonnunquam etiam ἀντίπαλοι utemur, siquidem bellum certamen nominandū est et pro uincere, decertare dicitur; bellū non indictū inferentes, non indicto bello bellantes, amarulenti, hostes. inducias non habentes, nec habituri. Præconem, & legationem non admittentes, non dicta causa bellum inferentes, inconciliati, ἰμπ' α' ἰλος, non
ntes

uolentes pacisci, expertes pacis conditionū. Contra uero, blandi, mansueti, ad terrōrē usque bellantes, timorē solū incutientes, fœdera detrectantes, concedentes, ad pacē prompti, Legatos admittentes, placabiles, mansueti, nō in perpetuum inimicitijs ualedicentes.

DE COMMILITONIBVS PACEM

XV

bellumq̃ struentibus.

Alterius uero usus sunt, Amici, Commilitones, Coætanei, *Alius* Contribules, mutui defensores, Concertatores, Auxiliatores, iuxta nos collocati, simul nobiscum armati, commune bellum nobiscum administrantes, communicantes bella, Participes pugnae, hostilitatis participes, Consociati, Confœderati. Res uero ipsæ, amicitia, societas, communio, mutua defensio. Ο̃ μαιξία uero, quo Thucydides utitur, auditu durius est. Aliud uero, bellū, hostilitas, dissensio, inimicitia, pugna, seditio, factio. Contrarium uero, pax, tranquillitas, fœdera, induciæ, requies, conciliationes, qui uero in gratiā redigit, Sequester hos uero Herodotus Καταρτιστῆρες, Conciliatores uocat. licet eos etiā Ἀρμωστές, id est Compositores litium, nominare. Ipsa uero uerba, conciliauerunt, reconciliarunt, in gratiam reduxerunt, commercia instituerunt, conuenerunt, composuerunt lites, fœdera sancita sunt, pacti sunt, pacta constituerunt. De inimiciarum uero commotione dicere licebit, fœdera soluerunt, dissiparunt, ruperunt, renunciarunt fœderibus, alienati sunt, bellicas excursiones fecerunt. Qui uero huiusmodi discordias seminant, bellifici dicuntur, ad bellum ruunt. Contraria uero sunt, conuenerunt, concordēs facti sunt, in idem consenserunt, confederunt. ἐφιλώθησαν enim, quod reconciliatos esse significat, Vulgare est.

DE VIRILI POTENTIA, ET AD

XVI

bellum promptis.

Vires robustæ, uegetæ, alacres, perfectæ, peritæ, prouidētes, aptæ, compositæ, adiutoria, uigilantes, Viriles, iuueniles, intensi, laborum studiosi, bellicosi, et prompti, ad manum existētes, laboriosi, operū amantes, ambitiosi, industrii, fortes, robusti, labo-

g ris

ris amantes, propensi, beneuoli, animosi, acres, uictoriae amantes, periculorum susceptores. et Viri temerarij, non tergiuersantes, uolentes, alacres, hortationum non indigi, sua sponte incitati, spontanei, ordinum studiosi, iussu non egentes, obediētes, audaces, generosi, interriti, intrepidi, tremendi, terribiles, horribiles, timendi, bene armati, ad bellum adincti, bellicosi. Εμωροπόλεμος uero, quod bellorum expertem significat, odiosum est. Artes uero belli, *Militares* manuarias artes * Imperatorias Thucydides uocauit. difficiles uictu, inuicti, inexpugnabiles, difficiles expugnati, depugnati non faciles, difficiles intuitu, intollerabiles, inuincibiles, difficiles debellati, audaces, concertatores strenui. Et aduerbia, ceteruatim, sedulo, alacriter, scienter, apte, ordinatum, uigilāter, bellicose, inuictē, inexpugnabiliter, inuincibiliter. Et uerba, uires intendere, exercere, committere, exerceri, laborare, currere, collidi. Ipsae uero res, labor, peritia, uigilantia, promptitudo, exercitium, cura, & robur.

XVII

DE IMBELLIBVS, MOLLI
tiei uocabula.

Contraria uero sunt, imbellicosi, imbelles, ignaui, uani iactatores, pigri, debiles, tardi, infirmi, ignobiles, robore carētes desides, uirū expertes, otiosi, attoniti, molles, effœminati, inexercitati, exercitio carentes, conflictus expertes, incurij, timidi, formidulosi, negligentes, cunctantes, secordes, supini, segnes, torpentes, indiligentes, negligentes, faciles circumuentu, faciles captu, faciles uictu, expugnati faciles, faciles inuasu. Et aduerbia, negligenter, socorditer, timide, effœminate, ignaue, imbecilliter, imbelles, inexercitate, indiliger, formidulose, incuriose, & his similia. Verba uero, formidare, animo deficere, pigrescere, animum remittere, inaniter iactare, ignauiae indulgere, timere, negligere. Res uero, laborum inesperienza, negligentia, incuria, indiligentia, pigrities, secordia, ignauia, segnities, incuria, effœminatio, timiditas, & mollieties.

DE

& excursionibus.

DElectum egerunt, expeditionem fecerunt, publicum susce-
pere bellum, bellum, intulerunt, castra metati sunt, castra
fixerunt, contra hostes castrametati sunt, castra posuerunt, con-
federunt, tetenderunt, & fixerunt tentoria, tuguria struxerunt, se-
derunt, tabernacula eleuauerunt, murum circumduxerunt, murum
extruxerunt, muro cinxerunt, elaborauerunt. ad hæc uero apti, Lapi-
cidae, lapidum collectores, Fabri, Murarii, murum extructores, &
his similia. Τειχοποιοὶ uero dicuntur, non modo ædificantes, sed e-
tiam operum Præfecti, sicut & Demosthenes Σε Τειχοποιοῦ πο-
cat. Dices uero, fossam egerunt, excauauerunt, alleuauerunt, pro-
fundā fecere, defoderunt, palos fixerunt, ualla fuderunt, circum-
uallarunt, palos defixerunt, uallum iecerunt, uallo cinxerunt, muni-
uerunt. Obseruandū uero, quod χαράς castrorum, masculini ui-
nearū uero χαράες, fœminini generis sunt. exiuerunt aquatum,
ad ligna colligenda, ad sarmentorum collectionem, ad direptio-
nem, deinde, prædam egerunt, et pecora. Prædam distraxerunt, ut
Hyperides: deinde, contra steterē ordinati, in hostes ordines dire-
xerunt, contra steterunt, contra instructi sunt, in aciem constituti
sunt, in aciem producti sunt, ordinem instruxerunt, & his similia.
deinde, Vates autē sacrificarunt, sacra obtulerunt, mactauerunt, ce-
ciderunt, & sacra prospera, aut dextra, & pulchra, & contraria,
infortunata, uel ominosa, & quæ his æquipollent.

DE BELLI CONFLICTV, CLADE,

& signis belli.

Dices porro, signa cōuulsa sunt, classicū cecinerunt, et cōtra-
riū eius, signū receptui datum. Imperatores exhortati sunt,
adhortati sunt, confortauerunt, calcar addiderunt, in clamauerunt, ad
præliū instinxerunt, incitarunt, excitauerunt, signū dederunt, signa
transgressi sunt, hastilia in scutis insonuerunt, clamorē cōcitarunt, su-
flulerunt militares uoces, cōgressi sunt, manus cōseruerunt, eminus
inaculati sunt, arcubus pugarunt, sagittas excusserunt, & his similia.

Dices quoq; arcuū iactu pugnabatur, arcus arripere, retrahere, re-
ducere tū arcus incuruātes, sagittas imponētes deinde equites præ-
cessere, eruperūt, emicuerūt excursiones fecerūt, et præcursiones.
Equitum pugna inualuit, equestri pugna cōgredi, equestri uictoria
potiri, de equis uincere, et si quæ his similia. Dicitur insuper, cor-
ruerūt, confluxerunt, conseruerunt manus, commiserunt pugnā,
corruentes pugnauerūt, manibus res agebatur, & c. itē, pugna for-
tis, stataria, furore pugnabant, conferti certabant, se inuicem pelle-
bant, & loco non facile inuicē disiungebantur, se mutuo excipien-
tes defendebant, uel primo conceßerunt impetu, primum conflictū
non sustinuerunt laborabat alterutrum cornu, aut medium aciei
aut cessit, remisit, pedetērim recessit, declinauit, inclinauit, subuer-
sum est, conceßit, tergum dedit, fugit conuersum, fugit, uictum est,
armis proiectis fugerūt. Ipsum uero opus, prosternere, uulnerare,
Discindere conuertere, rumpere aciem, * inscindere, distrahere, disrumpere,
in fugam uertere, conuerti, insequi, repellere, uincere, cedere, de-
nudare, armis exuere, spoliare armis, uiuos capere, deuincere, ad-
ducere, mancipare, capere, detrahere, debellare, subditos reddere,
distrahere, subijcere, nostri iuris facere, cadauera Confœderatorū
reddere. Dices etiam, populati sunt, conglobati sunt, concluderunt,
occluserūt, confederūt exercitus assedit, cōsedit, custodiā habuit,
declinauit, oppugnationis diē constituerunt, mures obiecerunt, fo-
derunt, defoderūt, cuniculos egerunt, concusserunt, ruperunt, ma-
chinas adhibuerunt, machinas contuderūt, deturbarunt, concusse-
runt muros, subuerterunt, detraxerunt propugnacula, deiecerunt,
demoliti sunt, distraxerunt, scalas admouerunt, ascenderunt, in
cinerem redegerunt, aggerem fuderunt. Qui uero in muro erant,
pugnabant, depellebant, muros obijciebant tolerauerunt, susti-
nuerunt, fallacijs restiterunt, extinctorijs impedimentis usi sunt,
subtraxerunt aggerem deinde, interdixerunt, renunciauerunt, ma-
nus extenderunt, ebuccinauerunt, dederunt se, se ipsos tradide-
runt, dederunt, debellati sunt, inclinauerunt, in seruitutem sunt re-
ducti inopia necessariorum, siti, & fame.

DB.

DE OPPUGNANTIBVS VRBEM. XX

De oppugnantibus autem dicimus, obtinuerunt ui, ceperunt, occupauerunt, populati sunt, incubuerunt, subditos reddiderunt, tributarios seruos fecerūt in tributi deductionem, propter diuitiarum redditum diuitias ipsorum licitantes, decimarum pensionem iniungentes decimarum collectores, & decimarum collectio. Si uero inter pugnandum confederati facti sunt, dices uno eodemq; momento aliquem & inimicum, & amicum habere.

DE PARTIBVS MURI. XXI

Partes uero muri, circulus, ambitus, circuitus, propugnacula, pinnacula, turres, pomeria, turres interstructæ, spaciū inter turres. Nominabis uero murum, munitum, fortem, ualidum, difficilem aditu, arduum, inexpugnabilem, difficilem captu, difficilem superatu, tutum, firmum, difficilem uastatu, quem capi non liceat.

DE LOCIS IN BELLO, DE INSIDIIS, XXII

& his similibus, deq; munitione urbis.

Et de locis illa quidem dices, tum & hæc, aridus, præceps, præcipitium, difficilis aditu, ab insidijs tutus, arduus, difficilis accessu, impermeabilis, & inexpugnabilis. Contra uero, murus infirmus, neglectus, temere extructus, extemporaneus, facilis captu, facilis subuersu, facilis uastatu. Incurfui patens, secundum Homerum. facilis aditu, facilis lustratu, insidijs obnoxius, expugnabilis. Dices uero colles occupare, superiora inuadere, de uerticibus deturbare, murum extruere, præuenire in colles, præoccupare, deijcere, depellere, superiores deturbare, persequi, & similia. item & hæc, coram inuadere, à tergo inuadere, aut esse, à tergo accurrere. palam, clam, de tuto insidiari, insidias locare, falsis insidijs submittere, insidijs agere, insidiari, insidias struere. καταδοῦναι uero, insidias distribuere significat. Militare etiam est, igni signum dare, igni aliquid denunciare. signum ignis, excubie, anteriores custodie, incurfus exploratores, speculatores ad speculandum exire, ad ex-

g 3 plorandum

plorandum, proditores terram uastare, arbores succindere, incendere, comburere, ignem immittere, igne uastare, prædari, tributa colligere, exuias congregare. qui uero hæc uendunt, λαφύγοι τῶν λαῶν dicuntur. Dices uero, muro munire, urbem, murum educere, murum urbi extruere, erigere, dirigere, circumducere, circumagere, & elaborare, urbem muro munire, & urbs muro munita operari uero, τῆς πόλεως. contra uero urbs muris carens, nuda, & immunita.

XXIII

DE EXERCITV, MILITIBVS
probatis, & contra.

Mlites, Commilitones, exercitus, phalanx, agmen, acies, castra, uis, ordo. Dices uero, pedestres Argenteis, aut aureis scutis utentes, quæ Macedonica sunt. Dices etiam, fundas implere, rotare, tela mittere, emittere, uertere, pila emittere, iaculari, iaculis traicere.

XXIII

DE LVSTRATIONE EXERCITVS.

Dices uero, lustrare exercitum, censere, & congregare. & Exercitus lustratio, lustrum, census, collectio, congregatio, coetus colligere, congregare. et horum uocabula sunt, Milites delecti, selecti, egregij, inclyti, clari, optimi, Optimates, prudētes, fortes, fortiter rem gerentes, celebres. de optimis, electum, fortiter, mox etiā his manipulares Duces adiungētur. Vocabis uero, catalogo inscriptos, ætatis militaris existentes, uegetos, militare ætatem nactos, uigentes, utiles. cōtra uero ætatē inutilem, imbellē, militiæ rudem, imbecilem. Dices uero hostes, alienos, & peregrinos, extorres, qui extra fines sunt, transmarinos, alienos cōtra uero populares, incolas, conterminos, & quæ his sunt familia.

XXV

DE IMPERATORE BONO, ET MALO,

Imperatoris laudes.

Militaris, prudens, bellicosus, tutus, saluator, circumspectus, prouidus, præuidens, ante facta consulens, boni consilij, solers, uigilans, impiger, audax, Ductor, Principalis, * Imperarius, tor, Imperio dignus, considerator rerum, acer, confidens, laboriosus,

riofus, eruditus, ordinatus, bene constitutus, ad pericula fortis, militiæ amās, sapiēs, tacitus, ingeniofus, sobrius, frugalis, operū amās, pugna, studiosus, honoris cupidus, laboris amans, pericula nō horrēs, uictoriæ studiosus, uictoriæ amator, gloriæ audus, Virilis, muneribus incorruptus, et integer. Vituperia uero, hebes, laborum in expertus, imbellis, socors, incurius, piger, tardus, militiæ ofor, imprudens, ignauus, in expertus, militariū rerū rudis, supinus, ebrius, imbellis, occasionum neglector, improvidus, incircūspectus, mentis expers, insipiens, stupidus, iudicio carens, uæcors, pugna ofor, timidus, effœminatus, infamis, deses, attonitus, stultus, temerarius, territus, mentis non compos, pericula fugiens, audax, furiosus, excitatus, inconstans, immunus, proditor, crudelis, incontinens, muneribus corruptus.

LAUS, ET VITUPERIVM MILITIS. XXVI

Militis uero laus est, obediens, Principi parens, moriger, obtemperans, audiens, mandata exequens. Contraria uero, inobediens, non audiens, immoriger. Dices uero, Vrbes defecerunt, insurrexerunt, expeditionem fecerunt, aduenerunt, incursionem fecerunt, bellum instituerunt, intulerunt, uastarunt, incursiones exercuerunt in frumenti flore, circa frumenti prouentum, frumento uiridi existente, frumento florente.

CAPVT VNDECIMVM, DE EQVE- I
STRIBVS NOMINIBVS.

Equestria nomina, equorum armenta, equorum nutritor, armenta nutriens, equos pascens, equos ducens, equorum Domitor, equos frenans, equorum curator, equorum studiosus, equorum pastor. deinde, equi armentis apti, equi armentarij, equi pugiles, equi certantes, edaces, certatori, uictores, brauium ferentes, uenatici, bellicos, itinerarij, militares, fastuosi. Dices item, pulli, ἄβολοι, qui nondum dentes abiecerunt sunt autem hi qui inter pullos, et perfectæ ætatis equos mediij habentur: sic enim Plato uocauit eos, qui dentes abiecerunt secundo: deinde equi perfecti, senes, gnomibus

monibus carentes, gnomones amittentes. γνῶμῶν autem est dens excidēs, ætatis index. Dices etiam, pullum ex armento deducere, &c. equum pascere, & equi pabulum. Indomitum uero pullum uocabis, qui equitanti renitens, indoctus, & agrestis est. huic Xenophon opponit iam subactū equum: Sed et domare dices, equuleos domare, pullos subigere, & instituere, mansuetos reddere, exercere, docere. Dices etiam de equis, palpare, abstergere, expurgare, mundare, excutere puluerem, erigere pilos, efferre fimenta, mam, stragula equorum refrigerare. Caput uero lauare dicendum est, non purgare. Voluere uero etiam saltare, & exilire uocabis. Locum autem ipsum, in quo se equi uoluunt, uocabis *ἀλίσφα*, *

II DE ALIMENTIS EQVORVM.

Alimenta equorum, hordea, speltæ, siligines, scænum, frumentum apud Homerum uero, etiam Triticum et si credere licet, uinum potus erat, & lotus, & palustre apium.

III DE FRENIS.

Sed & frenare dices, frenum iniicere, & frenationem deinde Sequile, equorum statio, equorum cubile, stabulum, præsepe tū etiam capistra, uincula præsepialia reticulum, & auream frenum, & eius partes ferreas, lupatum. & huius concanitas, echinos. rotundas uero eius partes, & ferratas, rotulas dura autem illa, & longa, quæ instar catenæ connexa sunt, annuli, & circuli, uel etiam canni & nexus deinde instrata, ephippia, & saga. Sed quæ ad curam faciunt instrumenta, lignum quidem pilos expurgans, alæq; simile, spatha ferreus autem ille instar serræ dentatus pecten, strigil. sed ex palmæ ramulis conflexum instrumentum, quod pilos distinguit, & abstergit, σῶπαλις. Quod autem ab aurea extensum ori circumdatum est, in quo equus comedit, crates dicitur.

III DE LOCIS EQVITABILIBVS, & præcipitijs.

Loca uero uocabis, equitabilia, et inequitabilia, transitu difficilia, transibilia, campestria, spaciofa, curricula. Terra, rus dicitur

dicatur, campestris, ardua terra plana, facilis, lapidibus carens, equisonans, equorum cursui patens, facilis transitu intransibilia inaccessibleia, aspera, saxo, sacursui incommoda, cursui commoda, petricosa, lapidosa, lapidibus strata, montana, profunda, concaua, ctenosa, dura, lutulenta, palustria, lubrica, humida, aquosa, arenosa, olim à mari operta, irrigua, subhumida, madida, pedes non sustinentia, subtrahentia pedes, supplantatoria, ardua, accliuia, erecta. Tumulos etiam dices, colles, uertices, ualles, torrentes, præcipitia, prona, procliuia. De accliuibus quidem locis dicimus, sursum currere, ascendere, conscendere, subsilire de pronis uero locis de currere, & descendere.

DE CORPORE, ET INGENIO
equi boni, & mali.

V

A corpore quidem, ungulae cauae, ut scilicet earum concauitas profunda sit, ne in solum impingens molestetur. huiusmodi enim Ungula (ut Xenophon inquit) cymbali instar ad solum resonat. Dices autem, insonat, obstrepit, et reboat. caninis pedibus præditi, caui, solidi. Tibiæ excarnes quoque, equum commendant. genu facile, tibiæ flexibiles, femora nervosa, densa latera, iuxta uentrem longa, & tumentia, uenter prominens, altæ scapulæ, quo & Equiti sedes sit tutior, & ipsis hunteris firmitus hæere liceat. collum incuruum gallorum more, non rectum ut hircorum. caput osseum, breuis promuscis capitis, iuba densa, coma decora. facies proterua, ut quasi prominentibus oculis uideatur. oculi ignei, sanguineum tuentes. nares patulæ, hæ enim ad spirandū quam compressæ nares faciliores sunt. auriculæ breues, pectus latum. lumbus duplex, cui & dorsum, et sella sit similis: in primis autem dorsi medium, cui Eques insidet. nates lati, & pingues. coxæ firmæ, & latæ. cauda longa, Simon uero hanc etiam Κεχροπ uocat. Dicitur etiam ἰππὸς ὀπίσθιος, quod equinæ caudæ propriissimum nomen est. longitudo autem uilis non modo ad pulchritudinem, sed ut muscis molestatus molestus abigat animalia.

b

VI-

VI

VITUPERIVM EQVI.

Equi uero uituperium, ungulae tenues, ungulae plenae, carnae, planae, leues, Xenophon uero etiam Χαμυλᾶς uocauit caninis pedibus similes, pingues tumores tibiæ habentes, femora infirma, scapulas cauas, prælongum collum, tenuem iubam, angustum pectus, caput graue, & carneum, grandes aures, nares preffas, oculos cauos, huiusmodi autem equus etiam κοιλόφθαλμος uocatur breuia latera, macilenta, lumbū acutum, asperos nates, coxas excarnes, tibiæ duras, rigida genua. Mollis enim equus genua facilius inflectit, & minus trepidè incedit. Pertinent autem huc omnia ea quæ ijs, quæ de bono equo dicta sunt, contraria existunt.

VII

LAUDES EQVINI VLTVS.

Equi uero uultum laudans uocabis, trucem, temerarium, impudentem, fumidum, ignitū, audacem, acrem, furibundum, iracundum, hinnibilem. spiritum quoq; uocabis audaciorem, furiosum, & temerarium. Vituperabis autem pigrum appellans, hebetē, frigidum, ira carentem, pusillanimum, ignauum, non equinum, cui & similia. contrarium est ἰππώδης ἑσπερος, *.

VIII

EQVINORVM PEDVM NOMINA.

Priores pedes dicuntur, anteriores, qui sub scapulis, qui sub pectore primi, qui sub collo. reliqui uero posteriores, qui retro sunt. ultimi, qui natibus subsunt, qui sub cauda, qui sub coxis, postiremi. Melior uero equus est, qui non alternatim, sed per longius spacium pedes transponit, et transfert. pessimus uero, si maximum tibiæ interuallum habeat. Prodest enim, ut Simon inquit, quàm plurimo spacio transire tibiæ. Et ob id Simoni uocatur equus facilis cursu, ueloxq; qui currendo pedes non altius à terra subleuat. Et laus quidē operū equi est, bene spirans, bonis pedibus præditus, bonam ungulam habens. pedum autem uirtus εὐποδία dicitur. Ab indole uero laudare licet equum, facilis ad portandum, furibundus, aptus, facilis, decorus, mansuetus, magnanimus, superbus, elatus, superbiens, uenerabilis, liber, liber ad opera, equitabilis, splendidus, circumspectus, arrogans, generosus, cordatus, magnanimus, sublimis,

mis, fastuosus, uenustus, audax, temerarius, celer, truculentus, bellicosus, militaris, mitis, obediens, facilis ductu, habenis obtemperans, mansuetus benignus, Equitis amans, beneuolus Equiti, ad turbam exiliens, exurgens, acer, uelox, uolipes, humanus, equorum amans, indies roboratus, hostes agnoscens, uersatilis, facilis ad uertendum, morigerus, ordinis obseruans, facilis, correctis genis, iustus in maxillis, æquales habēs maxillas, institutus, facile prouēs, facile exurgens* flagelli nō indigus, neq. stimuli stimulo non opus habēs, cursu facilis, citus, uentos cursu æquans. Homerus uero eū Auræ, uel Venti filium uocat. non suspectus, intimidus, fortis. studiosus ascendendi accluiua, & decurrendi prona. & murum superare, fossam supersilire, torrentem transilire, fluium tranare, de tumulto decurrere, in tumultum subsilire, & de tumulto desilire.

VITUPERATIO EQVI, OPERUM, & ingenij.

IX

EX cōtrario uero tardus, segnis, hebes, otiosus, delicatus, simplex, piger, malis pedibus præditus, male spirās, cunctator, timidus, trepidus, tremēs, suspectus, hæsitabundus, timens, tardus mollis ungulas, duri oris, impares maxillas habens, unam tantum maxillam habens, grauis capite, despiciēs, asininus, uorax, difficilis incitatu, immorigerus, habenas negligens, difficilis ductu, impudens, imbellis, stupidus, humilis, pusillanimis, deformis, indecens, facilis captu* neq. turbam tolleraret, nec militarem clamorem sustineret. equorum osor, hominum osor, mordax, calcitrator, indomitus, male institutus, non promptus, rudis, incompositus, sæuus, difficilis ad portandum, effrenis, impudentibus maxillis, refrenās, decutiens, incuriosus Equitis excussor, freni impatiens, subtimidus. Deficiens, secundum Simonem: & si quæ his sunt similia.

DE HIS QVAE EQVISO FACERE DEBET. X

Quæ uero equi curatorem facere conuenit, hæc sunt: hic purget χαλιδύνα, & concauitatem ungulæ curet, tibiam terat secundum pilorum ordinem. femora uero, & reliquum corpus si contrario modo purgauerit, facilius puluerem excutiet. & ad reli-

h 2 quum

quum quidem corpus singula, & propria purgandi instrumenta adhibenda sunt. caput uero lauandum potius, quàm purgandum est. dorsi uero pilos alio instrumento nequaquàm tangat, sed manibus ea parte uersus qua natura crescunt, lauet, teratq; imprimis tamen, ne equi sellam lædat, curandum est. Pullum uero ad saxosam, nec omnino asperam tamen uiam assuefaciet, si in stabulo quoque lapides substrauerit, ponderosos, & magnos, Freno etiam refrenās, ut Xenophon inquit hac etenim consuetudine pedes ad saxa indurabit, labia uero ut frenum admittāt, emolliet. sed molliuntur et labia manuum tactu, tepidæ aquæ aspersione, et unctione olei, tumq; etiam frenum admittet facilius. Capistrum uero ad aurem ne cōstringat, ne hoc uexatus, & distractus, & frenum quoq; molestius ferat, laboriosa enim maxime freni impatientia est. Sed qui equum freno parentem habuerit, nihil hunc iubeo si uero effrenem, cameo utendum est hic enim mordere nō sinit, bibere tamen nō prohibet. cæterum si equum frigefacit, & recreat, à capite incipiendū est, ut superioribus mundatis ad inferiora perueniat. E qui porrò iam recreati ungulæ ungendæ sunt, & anterioribus quidem pedibus abstergis præteritis respiciat, ne equus cupiens licet, hunc calcitrare possit ad posteriores uero transiens, seipsum conuertens facie conuersa eos, quos purgat, pedes respiciat, ut quiescat equus primo deinde capistro exuatur, postea frenatū ut aliquandiu stet, permittit, ne distractus illico defatigetur, sed ut sine dolore et in maxillarū otio

Sensum * freno assuefiat si uero hūc cōscendit, ascensionē de loco sublimiori fieri necesse est, ne scilicet seipsum cōscendēdo detrahat, ne ue impetu insiliens equum lædat primo autem in loca patentia, et plana agendus est progressus uero, & discessus ne mox faciat, sed in obliquum hinc inde (sic enim Simon inquit) equum torqueat in longitudinem nonnunquā, nonnunquā uero remissiū, nuncq; in celerrimū, mox uero in tardū eius cursum permutando, frenumq; in utranq; traiciendo maxillā. Flexus quoq; fieri oportet, cōuersiones, & gyros, in quibus non impellendus equus est, sed retorquendus (quod & ὑπολαμβάμεν uocant) detinendus, impellendus, attolendusq;.

lendusq;. In obliquum uero inclinare nec te, nec equum cōuenit, sic enim utriq; prosternentur illico . cæterum cursus rectus longusq; laboriosior est, quem ὀρθότροπος uocant, sicuti contrarium eius retorquere dicitur . Sed si defatigatus capite nutet, equus generosus non est. Ille uero qui in defatigatione fit cursus, eadem ratione ἰππῶδες uocatur, qua de equitibus ἰππῶδες dicimus. Locis porò crebrius mutatis, gratius equo feceris, iucūdiora enim ei loca noua sunt à moribus autem suis, etiamsi generosissimus fit, degenerabit, si demisso freno erecto currat capite. Sed freno ad ingenuitatem aliquam ignobilis equus instituendus est. Obseruandum etiam est, asperiora frena equos immota non sinere. sed hinc inde disijcere, faciliorem scilicet se inuētuos partem sperantes . Quapropter ferocioribus aspera frena iniicienda nō sunt , hæc enim ueluti obeliscos arripiunt, robustos quidem, et firmos . molles tamen, ut quacunque parte hæc equus contigerit, reliqua catenæ instar incuruetur. Et frena quidem aspera sunt, quæ uertebras duras habent, & echinos acutos, quos lenigando, et expoliendo mitigare conuenit . mollia uero dicuntur, quæ latas lentasq; habentes compages facile inflectuntur. omnesq; oræ latæ, & nō strictæ sunt . Cæterum si ad cursum cōcites, corpore tuo nequaquam inclineris manu uero, si habena breuior fuerit, longius extensa nonnunquam impelle, aliquando siste, nunc frenū remitte, nunc recipe. Quod si equus cursu sternatur, aut Eques indoctus, aut Eques infirmus est.

DE MORBO EQVORVM.

XI

Est uero quidam equorum morbus, ordeatio, & sanguinaria, ex satietate. cumq; frumenti uomitu laborant, demendū hoc & scenum, aliud ue leuius quiddam apponendum est.

DE EQVITATIONE.

XII

Ipsam uero equitationem appellabis ἰππεία, cursum, aurigatio nē cōuenienter infidere, fortiter, & oblique. Et Super sedere dices secundū Xenophontē, etiamsi durius fit. ascendere, cōscendere. & ascendit, aut conscendit unde dicitur, ascensor, & conscensor. Dices etiam, exhibilatione, & stridore incitauit equum. Hæc ue

h 3 ro &

ro & hortatoria signa dicuntur, popismo aflare, & excitare. cursus uero signum, pedibus uentrem ferire, collumq; freno percutere. Ignobilem uero equum nil uetat, quin calcari stimules ferociores enim ad plagam tanquam ad iniuriam indignantur, & præ ira ad cursum elati impetum hunc Equiti periculosiorem exhibent & si quis equitandi rudis fuerit, excutiunt, eijciunt, calcitrantq; in posteriores erecti pedes.

XIII

DE EQVORVM VIRTVTE.

Equus uero ad pompas destinatus habeat spiritum magnanimum, corpus ualidum lumbos molles, breuesq; et fortes, non iuxta caudam, sed inter latera coxasq; ut facile possit posteriores pedes prioribus supponere. incita uero ipsum signis hortatorijs, et freno ferias, frenumq; remittes, ut leuitate illa gaudeat, feraturq; intrepide. non conuenit autem calcaria subdere, sed oportet magis contingere, et hortari, tum instituere ut caput inflectat, & sese faciem narum in morem formet.

XIII

QVIBVS ARMIS OPORTEAT

Militem uti.

Sed si equestrem pugnam contra alios equitans mediteris, telis utere uolubilibus, & lancea similiter rotunda, ut innocua plaga sit. hastile autem ab aduersario arreptum, tractumq; repente dimittas hoc etenim non terret solum, sed & prosternit. Notandum etiam, quod Xenophon dixit Equos astragalos habere: grauius contra hæc Aristotele inuehente, qui dixit, Nullum animal solidam ungulam habens astragalos habere, ne asinum quidem, sed solum elephantem, cui etiam à fronte cornu excreuisse affirmat. Instituentus etiam equus, ut se submittat, id est pedibus diductis, confideat, & humiliet, ut eo facilius eques conscendere possit. confirmandus uero, cum incipit *ἔπισηκέλνει*, sic autem Xenophon primam fil-
uero lam pedum commotionem uocauit. Campestris * equitatio, circularis, longa uel recta cursum rectum circulari addens. Dices etiam, inelaborata equitatio, inelaborate equitare, impetu impellere, loris equum concitare, frenum ad celeritatem remittere, omnes habe

nas con-

nas concutere, stimulo irritare. Generosiores uero equitangendi magis quàm stimulandi sunt, & hortandi magis quàm cogendi.

QVO PACTO OPORTEAT INSI-

XV

dere equo.

CUm uero insederis equo, nequaquam femora ferias, sed pedes subleua, & stanti simillimus sis. Stapedes enim magis ad standum, quàm insidendum parati sunt. Cura denique, ne ullam laborantem equi partem contingas, utpote pedes, aut latera hæc etenim perfert, & hos transfert. Si uero de industria equitatu idoneum te exhibueris, facilius te equus portabit. Si uero sic confidens iacularis constantissimo robore, equo uidente emissionem iaculi, ipse quidem impetu consternetur impulsui cedens. continens itaq; habenas, et aliquantum obliquus, manum gubernatricem extendens iaculare.

DE * OPERIBVS EQVI, INSTRVMEN

XVI

tis, iuba, & locis equitabilibus.

AVDA-

Opera equo propria hæc sunt, fremit, hinnit: hinnitus, fremitus, singultus, flatus, spiritus, ampulla, superbia, gloria: tremere, inflare, spirare, efflare, superbire, & si quæ his sunt similia. Equestria autem instrumenta sunt, catena, habena, & lorum equi, stimulus, calcar, ocreæ, habenæ. Dicis etiam de equo, quod celeriter pedes leuat, & posteriores attrahat. Melior uero est iuba unicolor, & densa. Splendida enim in equis iuba est, et superbiunt, ornanturq; per hanc. Quapropter hi, qui asinos admittunt, cum aquæ asinorum cōgressum aspernantur, eosq; laceasant, equarum iubas radunt, & ad fontes deducunt: hæc uero tanquam in speculo cernentes deformitatem corporis, & iuba splendorem amissum, deterioris postea animalis cōgressum admittunt. Equus etenim apud equam comptus, collum erigit, exultat, cursuq; superbit. maxime autem decorum, & uenustum erit, si natura extensum, altumq; collum habeat, uerticem magnam, auresq; ad capitis proportionem adductiores. Si uero equi inclinato capite frenum momorderit, sefforem ei ciunt: qui uero collum transferentes crebro cōcuiunt,

CIA,

tiunt, uiolenter excutiunt fessorem. refrenare autem dicuntur, cū in dorsum se attollunt. Est etiam cursus quidam equi, excursus dictus, quando extra institutum cursum impetu effertur. Durus quidem equus difficulter inflectitur; & si illi frenum submittas, minime accipit: qui uero maxillas habet molliores, non libenter. obediens uero iudicatur sic, si freno submisso ut recipiat, facile paret. & si signo ad cursum dato, non impetu excurrit, & signo stationis dato, consistit etiam nō in facilibus locis: quales sunt, glēbæ, culta loca, arata, rigida, & angustiae. In locis uero facilibus, cursui equorum apti, publicæ uia, curules, plateæ, spatiosi in locis uero rigidis læduntur tibiæ, quas Xenophon uocat Sustentacula corporis. Ὑπὸ τοῦ ὀδωροῦ uero equum dicitur, cum quis in ipso cursu equum impellit, quod non laudatur.

XVII

EQVITVM NOMINA.

Equites uero dicuntur, ἱππῶται, Aurigæ, Ascensores, Conscensores & equorum Amatores, Philippi.

I

CAPVT DVODECIMVM, DE AGRICVLTVRÆ, ET HORTORVM nominibus.

Agriculturæ nomina, tellus, agricultura, agrorū cultus, uilla, agri, suburbana, nemora, syluæ, lucus, arboribus cōsiti loci, saltus, montes. Rustici, terræ cultores, aut Operarij iuxta Xenophontē: quos Homerus Ἐπίδοις uocat. Plantatores, noualia curantes, Irrigatores, Fosfores, Aratores, Agrestes, Seminatores, Messores. Ἀμεινωτῆς uero, Poëticum est. Θεισά, Vindemiatores, Vindemiatrices, Spicilegæ, oleas terentes, olei curatores, manipulorū colligatores, irrigantes, Fosfores, Ventilatores, Syluani, Monticolæ, Hortulani. Semina, plantæ, germina quàm maxime ad oleas referuntur. deinde manipuli, ordeī manipuli, plantæ, stolones, hortensia. Et nouale facere, noualia colere · πολῆσαι, id est nouale arare · unde bis arata tellus, διππλος dicitur. Homerus, Λατὺ τριππλος, id est Ter aratum nouale, dixit. Hesiodus, In uere nouale uertere, sementem face-

tem facere, inijcere, semen terræ mandare. Ε' π' α' ο' ρ' ι' α uero dicitur, cum quis semini uni, aliud semen inijcit, quod cauendum est. Sunt etiam λεγασθόλα semina, si boum cornibus incidant, quæ α' τ' ο' ρ' α' μ' ο' ν' α, id est immatura, proueniunt. Detrahare tellurem, ne plantas suffocet & accumulare, si denudentur radices, dicitur.

DE VITIVM CVRA, ET

II

putatione arborum.

Dices uero putare uites, sepire, fodere, ablaqueare, atōdere, amputare, irrigare, riuos ducere, expurgare aquæ fluxum, profundos meatus facere, auertere aquam, palos uitibus affigere, perticas infigere, nutrire plantas, triturare frumentum, fodere terram, uitium uindemiam facere, colligere fructus, cumulare, uentilare, paleas à iusto separare, seiungere paleas, sepē circūducere, sepe agere aut circumijcere, munire, tribulos congregare, uuas in torculari cōfringere, uertere, cōculcare. oliuas uero terere, premere & cōprimere, stercoreare, sterCUS ingerere. ficus uero legere, σ' υ' ν' α' λ' λ' υ. De omni uero autumno, δ' ω' ω' π' i' s' i' p dicitur. occare, astinos agere, uites curare, asinū fīmū uehētē sequi. fodienda, uindemianda, plantanda, triturienda. Nomina uero rerum sunt, nouale, aratio, sementa, messis, trituriatio, plantatio, uindemia, fructuū collectio, alimentorum congregatio, fructus, uuarum contritio, uini confluentia, oleæ cōtritio. A fodiendo uero, trituriando * non inuenio certa nomina.

uel uentilando,

DE TERRA BONA

III

Tellus uero dicitur. sœcunda, fertilis, facilis ad seminandum, bona aratu, profunda, mollis, pinguis, fructuosa, multū proferens, iusta.

DE TERRA STERILI, ET ASPERA. IIII

Contra uero, tenuis, saxosa, arenosa, lapidosa, petricosa, lapidibus & arenis strata, sterilis, sementis impatiens, impenetrabilis, dura, rigida, difficilis aratu, infrugifera, plena lapidum, iniusta. Sed Menander lustum agellum uocauit, qui non plus quàm semina credita redderet.

i DE

V

DE PRATIS.

Campus, arua culta, segetes, terræ cultæ, tumuli, ordines arborum, sulci, uitium culturæ, nemora, horti, prata, ualles, paradisi. Vocabis item montes uitigeros, uitibus confitos, aut uitiferos, ligno abundantes, arboriferos, arborū copia conspicuos, densos et colles uiti gineos, bene confitos, dulce uinum proferentes, irriguos terras fertiles, segetes splendidas, hortos rore plenos, paradisos fecundos nemora decora, umbrosa, umbratilia, bona pascula habentia, opaca, patula, undiq; comata, prata florida, ualles oleis abundantes. rosa, liliū, uiola, crocus, lotus, narcissus, hyacinthus, serpyllum, anemone, thrialis, sisymbria. Poëtæ uero etiam Adianti, amaranti & leucoij meminērunt.

VI

LOCI FLORVM.

Omnium quidem florum est pratum, propria uero aliorum florum loca quomodo uocentur ignoro. Rosarū quidem roseta, iōviæ uiolarum propria loca.

VII

DE ARBORIBVS FRUCTIFERIS.

De plantis fructiferisq; arboribus dices, florere, frondere, luxuriari. *ἄνωγειν*, id est germinare, sed proprie ad oleas refertur. floret, fructificat, turget, germinat, & similia his. & nomina hinc deriuata, flos, florulentia, pullulatio, germinatio. Dices etiam, bene germinās, bene florens, bene pullulans & florens, speciosum, & semper floridum.

VIII

DE ARBORIBVS INFRUGIFERIS.

De contrarijs uero cōtraria dices, ut inflopidum, difficulter florens, deforme, flore carens, nudum folijs, flores non habens. & marcescit, extinguitur, deflorescit. folia defluunt, denudatur. *ὄμβρος* mensis uero uocatur Hesiodo, qui hoc efficit. noua arbor, nuper prognata, modo germinans, nuper consita, recenter procreata, modo consita, nouiter plantata, noua planta sordidum quidem hoc nomen, sed apud Aristophanem inuenitur. Arbores quædam sunt fructuosæ, quædam infrugiferae. fructuosæ autem post oleam, uitē, & ficum, mali, pyri, mala Punica, pruni, No-

ni. Notandum uero quod *λοκκύνειος* in genere neutro fructū, in masculino uero arborē uocat Media Comœdia. utitur etiā Archilochus hoc prunorū nomine nuces, pyri syluestres, pinus, palmæ, carya, * *λάρυα τὰ ἐκ ἐχούτα διφύη*: sunt autē hæc uel Auellanae, Nuces nō habentes duplicatū. uel potius castaneæ dicuntur. de his enim Xenophon dicit, Pueros pinguefaciendos caryis exhilarab'is: nonnulli uero has à Poëtis lo-
mis glandes dictas esse putāt. amygdalæ, terminthus, cuius fructus à nonnullis terebinthus nominatur morus. Est uero in Media Comœdia fructus *συκάμινος* neutrum, arbor uero *συκάμινος* masculinum. ut *συκάμινος ὄρεα, καὶ φορεὶς ὑπερίνα μέσσηλα*.

DE INFRUGIFERIS.

IX

INfrugiferae uero arbores dicuntur, quorum fructus in hominum alimentum non cedit, reliquæ uero omnes frugiferae. Infrugiferarum itaq; sunt, quercus: dubium autem mox hoc erit, an frugifera habeatur propter glandiuoros Arcades, & maximè quod homines ante frumenti usum glande pascebātur: platanus, cornus, ulmus, fraxinus, alnus, populus, laurus, abies, cupressus, cedrus, thyus, salix, myrica, myrtus. Nisi forte laurum, myrtumq; frugiferis anumerabimus. quarum fructus, lauri quidem daphnides, myrti uero myrta appellantur.

DE PARTIBVS ARBORVM, RAMIS florentibus, & contra.

X

ARboris partes, radices, radices agere, radices nutrire, radices mittere, figere, infigere, cōfirmare, radices extendere. caudex, leuis, planusq; stips, rami, palmites, germina. Stipitē uero nominabis, firmū, robustum, magnū, densum, rectum, ingentem, generosum, bene plantatū, tumidumq; rami luxuriātes, ὄργανος uero Poëticiū est. Nominabis uero, teneros, adultos, generosos, rectos, latos, diffusos, folijs abundātes, comatos, patulos, crinitos undiq; bene comatos, umbrosos, umbratiles, opacos, profundos, densos densam reddentes umbram, multam, latam, sufficientem, idoneam, satisfaciētē, largam, luxuriosamq;. Contra uero uocabir, folijs carentes, nudos, denudatos, comis priuatos, spoliatos folijs,

arefactos, cōsenescentes, deformes, ornatu carentes, deflorescentes, spoliatos, fructu carentes, cōfectos senio. Proprie uero oliuæ ramus, germen uocatur sicut uitis, palmes. ficus uero foliū, thrion quemadmodū uitis, pampinus. Folia uero, etiam ὠτεταλα nominantur. Appellabis etiā folia, tenera, iuuenilia, uiridia, florida. Fructū uero uocabis, florem, prouentum, & remunerationem, et fructum Mollem uegetum * maturum, crudum, & præcocem. Nominabis uero frumenti prouentum, plantarum flores, ficum germinantem, uitim pubescentem, oliuam turgidam.

XI DE ARBORVM NVTRIMENTIS.

Quæ uero fructus nutriūt, aut arbores, hæc sunt imbres, fluiuij, scaturigines, fontes, aqua uena, ros, loca amœna, humores, undæ, terra fontana, uegeta, humida, aquosa, rorida, australis, stillans, irrigua, fontibus scatens. Adde his auras, nam & hæc nutriunt & flatus, flaminaq; Zephyrorum.

XII DE LAVDIBVS LOCI ALICVIVS.

Locum uero laudans dices, aquosus, irriguus, roridus, humidus, mollis, densus, confitus, plantatus, pinguis, opacus, arboribus confitus, floridus, florulentus, fructuosus, pulchros fructus procreans, frugifer, rigatus, umbrosus, umbratilis, ferax, iustus, & si quæ sunt similia.

XIII DE LAVDIBVS PRATI.

Sed in laudem prati, floridum, florulentum, ferax, germinans, iustum, odorum, fragrans, spirans, fragrantia abundans, bene coloratum, multicolor, multiformis, uariū, multis coloribus uarium, suauissimum odorem emittens, iucundum spirans. In arboris laudem, bene constituta, iusta, ferax, fœcunda, frugifera, fructuosa. arboris fœcunditas, florulentia, fertilitas, fructuum prouentus, prouentus bonus & copiosus.

XIIII DE NOMINIBVS OLEAE, FICUM, UITIS, & PALMARUM.

Oliuæ porro florem nominabis, album, densum, continuum. Olea autem syluestris, oleaster dicitur. Cum uero oleastro domesticam

domesticam oleam infueris, hæ oleæ cotinades dicuntur olea uero sacra, *ωγία** quæ uero in Olympiade habetur, coronata. Omnes uero plantæ domesticæ syluestribus insertæ, calami uocantur ficus uero fructus, dulcis, suauis, iucundus, ficus, caria, massa, caria recens, uiridis, caria uetus & arida, condita. Comici etiam ficum incisam dicunt. Ficus uero recentes, *συκᾶδες* uocantur nonnulli uero etiam adultas hoc nomine appellauerunt. Caprifici uero fructus, qui est ficus syluestris, *ἐγνία* uocatur, quæ sic ficubus adhærent, ut fructus non decidat. Ficus uero syluestres colligere & componere, *συκᾶζειν* dicitur. Vitis uero sunt, uua, botri, et hinc uua passæ. Vites uero dicuntur, dulce uinum proferentes, uino abundantes, bono uino præditæ. Pampini autem *πόδαπὲ τᾶν νύττα*, cum folia defluunt. Racemos uero tempestiuos, maturos, generosos, florentes & luxuriantes uel è cōtrario, crudos, imperfectos, intēpestiuos, immaturos, et omphacas nominabis. Fructus uero *ἀθύραυπῖς* & dicitur, quem reseruare nō licet alius uero reseruatiuus, serus, & sole adustus nuncupatur. De palma dices, erecta, alta, aspera, robusta, semper florens. Tum etiam palmæ ramus, eodem nomine palma uocatur, & palmæ radius. apud Poëtas uero *παῖδις*, folium uero thalus, fructus autem masculi quidem, *ῥῆμ* fœmellæ uero, *βάλαν* & dicitur. Vnde uero *βάλανοι* dependēt, spatha uocatur. usus hoc nomine Xenophon, et Herodotus dicens, quod etiam Arcus quidam ex huiusmodi spatha habeantur.

D E I N S T R U M E N T O R U M

XV

rusticorum nominibus.

FAlx, ligo, falx messoria, rastrum, securis, uentilabrum, procalum, tridens, bidens, * uentilabrum, * quod & uannum uocant. *Τεύχερος* uas uimineū, in quo fecem expurgant. Fex uero non modo de uino, sed etiam de oleo dicitur. Deinde aratrum, occa, malleus, sarculum, mortarium, pistillum, arca panaria, mortariū, cochleare, quod etiam *ἀλετριβαν* & dicitur. peluis, maetra, uas panariū, scyphus, sporta, storea, cophinus, uasculum ficuum, torcular, penus, fricatoriū, cophinus, chœnix, tres chœnices con-

Cribrum
uel
Ventila-
brū uero,

tinēs, setarius, semisextarius, medimnus. phrygeton, quod institutum est, quo hordeū siccāt. hordei siccatio, et hordei siccatrices. Solon uero etiā Spōsas ad nuptias eūtes phrygetū signū ferre iussit.

XVI DE NEGLECTI LOCI NOMINIBVS.

LOci autem neglecti nomina sunt, seminis impatiens, durus, rigidus, spinosus, acanthus plenus, tribulus & atriplicibus refertus, spinis, pollicarijs, coccis, fruticibus, & zanijs. quæ effodienda sunt, incendienda, comburenda, amolienda, & igne uastanda.

XVII OLERVM NOMINA.

LAetuca, raphanus, hoc autem nomine crambem uocant. Et quod alij raphanum dixerunt, propriè raphanis dicitur, cuius etiam species apud Herodotū inuenitur. formæa, cinnara, porrum, cæpa, nasturtium, apium, malua, beta, coriander, asparagus. Asparangis uero acanthus uocatur. Est & hortensis asparagus, à crambæ denominatus. rapa, cucurbita, tritica, hordea, legumina, legumina fresca, phasioli, lens, fabæ, cicerculæ, dolichi, ciceres, cnicus, cicer, rufrachi, cicerculæ, cyminum. Ab ordeis uero nomina mus ordeum decorticatū, et farinam à frumento autem, granum, siliginem, speltam, sesanum, milium, papauer, linus, panis amylos.

XVIII DE PANE, ET VINO.

Dices uero, panis miliaceus, panis uerualis seu obularis, pulis mili, leguminum commixtio, panis ignitus, quem multi asatum uocant. deinde farina crassa, massa, puerilis placenta, cortices uuarum, furfures, qui sunt tritici uilissimum. uinum dulce, suauē, illecebrosū, potabile, odoriferū. aliud uero uinum, lorum, uappa, uinum uapescens, uinum acidum.

XIX DE ARMENTIS, GREGIBVS, ET quæ hæc attinent.

PArtes uero eorum sunt, quæ agros attinent, boum armenta caprarū, & ouium greges. Et locus in quo boues stant, & bouilia, & bouum stabula dicuntur. ubi uero oues capræq;, caula & ouile. Bubulcus uero, etiam bouum nutritor, Pastorq; dicitur. quem admodum hic qui sub iugum boues agit, bouum subactor. Ouium uero præ-

ro præses, Opilio caprarum, caprarius omniū uero quadrupedū,
Pastores sunt. Ouium uero, caprarumq; ætates discernens Poëta,
Primogenitas, medias, * ἐσπῶας, id est teneras, & modò natas no- 31
minauit. Boum uero iuueni, uituli dicuntur ouīū, agni caprarum
autem, hœdi. caprarum uero dux, hircus ouiumq; aries boum au-
tem, taurus. Verba autē ipsa sunt, pascere, oues aut capras pasce-
re, ad pascua educere. Vbera autē turgida dicuntur, cū lacte plena
sunt. lac autem ab ijs extrahere, mulgere uocatur. Dices uero, ca-
seum facere, caseos incindere, lacte operari, lactis operibus inten-
tum esse, * Viliſſimum autem lactis, serum. Vasa uero sunt, situlæ,
scaphulæ, caseorum formagines, fiscellæ, casearia uasa, calathi. Et coagula
Dices etiam Subulcus, & suum greges, porcorum haræ, stabula re, et nutri
porcorū, pabulum suum. porcelli, ſues integræ ætatis, ſues à lacte re, & con
repulsi, et lactentes. posteriores autē foetus, μετὰ χοίροι dicuntur. gelare.

CAPVT XIII, DE PARTIBVS ARATRI, I

Vius posterius rectum lignū, quod Arator tenet,
stiua uocatur eius uero concauitas, cui manum
inſerit, anſa. ubi uero ſtiua inſigitur, ἀλὺν. pars
uero cui iugum adaptatur, furca. ferrum autem
arans, uomer, cuius ſummittas nymphe. ex his uero temo ex-
tenditur. incurua autem huius pars, cui ſubtenditur clauis affi-
xa furca, dentale dicitur. quod uero poſt dentale eſt, hiſtoboum.
eſt autem lignum, quod extenditur inter utrunque bouem. hu-
ius autem apex circa iugum, λογάων. Lorum autem illud latum iu-
gum contingens, bouitenens, aut μεσὸ βοιου, uel μετὰ βοιου uoca-
tur. hoc autem utuntur, cum in iugi foramen ligneum clauum inſi-
gunt, quem embryum, aut paxillum uocant.

CAPVT XIII, DE PLASTRO. I

Artes plaſtri ſunt, axis, rotæ, ſcalæ, quod eſt
prælongum lignum ſupra axem, quatuor conſtās
partibus, habēs intermedios baculos, in priore qui
dem parte plures, poſteriore uero pauciores, in
medio

medio uero tabulatum plauſtri impositum ſuſtinent: cuius utraque latera, cardines, dexter ſcilicet, & ſiniſter dicuntur: his uero ligna ſuffixa ſunt, quæ καβαλαῖαι dicuntur. quibus axis cardines adaptantur, à quibus axis cōuerſus trahitur. tum & alia, quæ ſunt plauſtri, ut iugum, temo, iugum falcatum, ſummitas iugi, & his ſimilia.

CAPVT XV, DE APIBUS.

E apibus porro dicunt, examen, & σμήνος, quod apium multitudinem ſignificat. locus uero, aluearia, et apiaria. Ipſum autē opus, mellificare. Βλῖτται uero eſt, apes fumo fugare, et arcere. Ceterum qui examini præeſt, quæq; tota cohors ſequitur, Dux, & Rex nominatur earumq; ſoboles, σχαδῶνες dicuntur: ſed ignauum horum pecus, fuci ſunt. & ipſarum uafa, cellulae. Sonitus autem, bombus. Sonare autem, bombifare dicitur. aculeus uero, ſalutaris non eſt. Opera uero ſunt, cera, mel, mel cera mixtum. Sunt uero & ſani edibiles.

Decreueram etiā, Venatoria addere, alia alijs, multa q; multis ſub iungere: uerum hoc modo in infinitum Librum protenderem. Puto etenim te ab hoc extemplo ratione ſumpta, & iuxta huius Libri narrationem reliqua adiuncturum: ſi uero tibi uiſum fuerit, etiam illa adiungamus.

Præſens hic Primus Liber à Dijs initio ſumpto in Agricultura finitur: Secundus uero, omnia De humani corporis apparentibus, & non apparentibus partibus uocabula comprehendit.

FINIS LIBRI PRIMII.

IVLII POLLVCIS LIBER S E C V N D V S.

IVLIVS POLLVX, COMMODO
C A E S A R I S.

QVecunq; de humanis membris ex
politæ linguæ Scriptoribus inue-
nire licuit, hæc ab his habiturus
sum. multa insuper & Familiares
nostri inter deambulandū indicarunt nobis,
qui hæc & sua opera, & Medicorum college-
runt. à quibus & nos quedam mutuauimus.
Quorum etenim post experiētiā cognitio,
horum etiam usus de ijs, quæ experiētia co-
gnita sunt, necessarius est. Cum autem Primi
Libri exordiū à Dijs sumpserimus, ab homi-
ne Secundū exordiemur. indicat uero omnes
hominis partes, formasq; singulas. primoq;
ætates explicat.

CAPITA LIBRI SECUNDI.

H ominum ætates, & uocabula.	Cap. I.
Quæ sunt ante generationē, et post generationē.	Cap. II.
Hominum membra, & partes.	Cap. III.
Partes hominis extremæ, internæq;.	Cap. IIII.
Nominum eorum quæ singulis partibus congruunt, frequentissi- mus usus.	Cap. V.

k Septem

I
HOMI-
NUM
AETA-
TES
QUE
ET NO-
MINA.

Eptem sunt etates secundum Hippocratem. prima ab anno primo ad septimum, secunda à septimo ad decimumquartum annum, tertia à decimoquarto usque uicesimumprimum, quarta à uicesimoprimo usq. ad uicesimumoctauum, quinta à uicesimooctauo ad tricesimumquintum, sexta à tricesimoquinto ad quadragessimusecundum, septima à quadragesimo secundo ad quadragessimumnonum. prima quidem, Puerulus, secunda Puer, tertia Adolescens, quarta Senex, septima decrepitis dicitur.

II DE HOMINIS PARTIBVS.

V Sitato itaq. more dices, homo, homulus, homuntio, homunculus, humanū, humane, humaniter, humana specie. Et Humana ars, ut Thucydides dixit. Humana natura, ut Plato: Humanā naturam imitatur, Aristophanes: Hominis uero cutim, Ἀνθρώπου Herodotus uocat. Homini uero conueniunt, humanus, humanitas, humaniter, humanū esse. inhumanus, inhumanitas, inhumaniter. Ἀπὸ ἀνθρώπων οὐδὲν αὐτὴν αὐτὴν non dices, sed πολὺ ἀνθρώπων, id est hominum frequentia stipatus: hominum frequentia, & hominum raritas.

III DE HOMINE, A PARTV EIVS usq. extremam senectutem.

D lces autem, semen, satio. seminare, arare, semen proijcere, concipere, prægnañtem fieri, generare, parere. fœtus imperfectus, fœtus subuentaneus, adultus, uitalis. Fœtū uero, Aristophanes etiam Κῶος uocauit. Si quæ prægnañs apparuerit, fœtum huiusmodi. pharmacum extinctorium, fœtum extinguere, abortire. Et * Abortus, ut Lysias inquit. Et * Abortus, secundum Antiphonem: et Abortum facere, secundum Platonem: Generatio, ut Plato: Natiuitas. iuxta Xenophontem: partus, parit, partui uicina, uterum ferens, sub tempus partus existens, uel parturiēs. Τὸ κῶσα uero, dixit Cratinus: pharmacum concipiendi uim adimens: aut Partum accelerans, secundum Aristophanem:

Abortio
Abortium

DE

DE INFANTIBVS, ET AETATIBVS. IIII

Infans, modò natus, nuper genitus, recens prognatus, modò genitus, primogenitus, primum natus, nuper natus. Infans, nuper à partu emissus, *nuper amphidromijs initiatus. Νεογυλῆς uero, et Νεογυλαῖος etiam si Iſcæus dixerit, non tamen usitatum est, melius autem est, quod apud Herodotū, Νεόγονος, Recens natū, dicitur uerum & hoc Ionicum est. Vnius anni, annuus, bimus, & quæ ordine sequuntur, lactens, sugens, mamillis uiuens, nuper à scemina semotus, nuper ablactatus.

DE PVERVLIS.

V

PVer, Puerulus, Puellulus, Puer, Iuuenis, Impuber. Ephebus, ut noui Comici dicūt. Et Παῖδάκια uocauit Plato Comicus

DE IUVENIBVS.

VI

Iuuenis, puber, modò ex Ephebis egressus. hunc et Αφειμένον, id est, qui pubertatem exiisset & Πρωσινον, id est Adolescentem, uocauerunt. Dices etiam, modò pubescens, et pubertatem relinquens. Impuber uero Poëticum est. Ad hæc et Adolescentulus, & Iuuenculus, & Βόωνας, id est grandis Puer, apud Eupolidem reperiuntur.

DE VIRIS.

VII

Deinde imberbis, tenuem barbam habens, prima florens lanugine iuxta aures prodeuntem habens lanuginē, aut circa labia serpentem, barbescere incipiens. in uere ætatis, in uigore, in flore. deinde, florens, pubescens. ex Ephebis egressus, uel qui iam defloruerit. ex Iuuenū cœtu, inter uiros numeratus, uirilis, perfectæ ætatis, robustus, in medio ætatum existens, in uertice graduum ad ætates ascendentium, Virorum ætati succedens, barbesces, barbam nutriēs, barba tectus uel Barbatus, iuxta Cratinum: Προπρῆς uero dicitur, qui tempore quidem iunior est, facie autem senior apparet. σκληρὸς uero, his cōtrarius est, quem νεοσκληρὸς, id est Iuuenili facie præditum, uocabis. Theopompus autem Comicus idem de Muliere dixit.

k 2 DE

VIII

DE ADOLESCENTIBVS.

Adolescentulus, Adulescens. Iuuenicus uero licet dicatur, Comicū tamen magis est. Iuuenū uero cætus, νεόλαια dicitur. Deinde Vir est, qui militari ætatem affecutus est, ætatē censui obnoxiam habens, uegetus, feruens, bellicosæ ætatis existens: imbellem ætatem transgressus, imbellicosam, bellis non aptam, militiæ imperitam ætatem egressus, censui seruiens, annos natus plus sexaginta.

IX

DE MEDIAE ÆTATIS

Iuuenibus.

Concionibus aptam ætatem habens, nondum canus, subcanus, semicanus, mediæ ætatis, canus. Πολιονρόταφς autem, quod capite canum significat, Poëticum est. crudæ senectutis Vir, Senex. unde etiā Senilia, munera quæ senioribus tribuuntur. Et seni decorum, pro eo, quod ætatem decet: quod etiam πρεσβυτερον dicitur. Et πρεσβεύειν pro honorare Plato dixit, & Nihil est uetustius, pro eo quod est, nihil est nobilius.

X

DE SENIBVS.

Senex, maturus. Proiectæ ætatis, ut Thucydides, et Antiphō dixit. extremæ senectutis homo, decrepitus: horum autē confessus, Senatus dicitur, Senilia balnea; apud Platonē: Senilis palaestra, & Seniles palestræ, apud Aristophanem: Senes etiā Seniores Xenophon uocauit. Plato uero quendā Senis Præceptorem appellauit. Senectuti porro & hæc congruunt, in senectute alere uel ali, senectutem curare, senectutem nutriri, in senectute sustentari, & Senum Nutritores. infenescere, et consenescere. Hyperides, autem etiam Γηροβοσκείν, id est Senes fouere: Et Alexis Senum e nutritionē dixit. Xenophon uero, Infenesibilem, id est perpetuam gloriam, & Hyperides, Infenescibile tempus: Sophocles autem, Αγήρω, quod idem est. Plato q̄q, mundū ἀγήρω, id est æternum, uocauit: quod & Euripides, & alij multi fecere. Thucydides etiam eodem modo Αγήρω uocauit, quo Euripides Infenescibilem, uel incorruptā uirtutem; Et Demosthenes, Honores infenescibiles dixit.

DE

DE VETUSTATE.

XI

Dices etiam, multorum annorum homo, diu uiuens, diutina uita, et longæuus. Plato enim in Timæo etiā Longæuiorē dixit. Secundū Hyperidē uero etiā dicitur, In senectutis limine, in occasu uitæ, ut iam balbutiat lingua, ut uox obscura et intricata existat, ut uox erret, ut manus solutæ sint, ut senectus imbecillem reddiderit, ut pedes tremant & labentur, ut sint obliqui, inconstantes, instabiles, non fixi, lubrici, infirmi, & his similia. Conueniunt his quoq; scommata Comica, Saturnus, Saturnius, Saturni in morem delirans, Senior Saturno, edentulus, Senex capularis, decipiens, clamorosus, desipiens, insulsus, attritus, silicerniū, inuersus propter ætatem, immutatus ceruos, aut cornices ætate superans, aut Nymphis coætaneus, & similia.

DE FOEMINIS.

XII

Desceeminis uero, prima quidem his uocabula usq; puerilem ætatem cum Masculis communia sunt. * quæ uero sequuntur, Puellula, Virgūcula, Virgo, Fcemella. Κοῦρσιον, * uero uulgarē est, sicut Κοῦρσιον quoq;. Res uero ipsa, uirginitas. Quodq; uirginibus conuenit, uirgineum nominabis, nisi quod non adeo hoc celebre est. Phrynichus uero, Adulescentulas uocat Ἀμφύλικας & Masculas, Erant autem et inter Mulieres Adulescentulæ. Pherecrates uero Senioreem Virginem Ἀμφύλικεσσέτω appellat, ut etiam Cratinus Ἀμφύλικα Senem dixit. Dices etiam, Virginem nubilem. Aristophanes uero, floridæ ætatis Puellas Catullire dixit, ut, Aliæ uero ipsarum catullunt, aut ad Viros iam promptiores sunt: Puella, Puellula, innupta, nuptijs idonea, nuper nupta, Mulier uiro iuncta, uenerabilis, uiro mixta, Iuuenis, florens, Adulescentula, pubescens, pubertatem transgressa, Senescens, Anus. & secundum Isæum, Senior, Vetula. Et ut Theopompus Comicus inquit, Decrepita, uini amans, ebriosa, uino gaudēs, libidinosa. Reliqua uero cum Masculis cōmunia sunt, ut extremæ ætatis, ultimæ senectutis, & cætera.

k 3 DB

HOrum autē quæ iam dicta sunt uerba, hæc existent, concipere, imprægnari. nam de grauidis etiā hoc Plato usus est in Theatito, Imprægnatā uocans paries, uterū ferre, generare, parere, Ephebis exire, instituire, tū etiā puerafcere, * educatio. Et Puerilis disciplina, apud Platonē inuenitur. Et Puerilis, apud Nicochaerē: Et Puerilia, apud Xenophontē: Et Puerilis institutio, apud Platonē: Dices etiam pubescere, pubertatē attingere, et iuuenilē aetatem ingredi, florere, uigere, iuuenescere, uel iuuenari. Xenophon etiam Νεανιστὲς dixit * Aristophanes uero Νεανιστοὶς, pro audacē esse dixit. à quo Lysias iuueniliter audaces nominauit, & audaces iuuenes. Viriliter autē agere, Aristophanes Ανδρῶδες appellauit et Viriliter agentes, Hyperides: unde Viriliter, et fortiter, ut Plato dixit. unde etiā Coetus uirilis, secundū Isæum: & Isocrates, Viriliter in catalogū adnumerari: Deinde, pubertatē transgredi, deflorescere, senectuti appropinquare, capillos albescere, canum fieri, senescere, seniū contrahere, infirmari, titubare, labasce re, tremere, infirmiter se sustinere, extendi mēbra, articulos dissolui. senectute delirare, deflorere, desipere, immutari, mentis non compotem esse, insanire, imprudentem esse: & alia quædam, quæ à suprā positis nominibus deriuata in usu sunt.

PArtium uero nomina sunt, capilli, caesaries, capillitium, capillamentum, coma, uel uillus: hoc enim nomine, Poëtico licet, utendū est. * Φόβαε uero, ἑδεσσαι, σμήριγγς, et ἑλικίς, Carmini conueniunt. hinc autem nomina deriuantur, capillatus, comatus, pulchricomus, pulchram habens caesariem. Et ἀπότριχες, im puberes dicuntur. promissos capillos habens, crispus, crispo capillitio. Et Οὐλότριχος, apud Herodotum Archilochus uero inuertens, Τρίχουλον nominauit. Attici uerò crines Οὐλάς uocāt. Οὐλόκομο uerò, quod crispum significat, ab Alexide, & Phe-

recreate

retrate dictum est idem est ἐλοκίφαλῶ. Cincinnos uero, Crispos Telefillas dixit. huiusmodi uero Στραμβολοπομεν, id est Crispum esse, Sophocles nominauit. utraque uero hæc uocabula prædura sunt.

VIDE, QVAE A CRINIBVS
nomina deducantur.

XV

A Capillis uero dicuntur, trichiae pisces, et sardinae. Ἰσχυρίς, flagellū. Et trichobrotes, animal quoddā setas concutiens. Et τριχάτωρ uocant, quod ex crinibus connexū est. Philonides uero etiā Barbam multicomā uocauit. Dicat etiā aliquis, bene comatus, pulchricomus, flaua uel nigra coma præditus, crinitus, comā nutrire, pilosus, multos pilos habens, et his similia. Sed ἀχάτης, id est iuba, etiā ἀναχαιτρίζειν, quod refrenare est, dicitur. comam habens reuelatā, horridam, à fronte & scapulis dependentem, collo circumfusam, non constrictam, nō colligatam, fronte & tergo circumfusam, humeris insultantem uolitantem per tergum, aut super tergum.

DE CALVIS.

XVI

Nudus capite, comis spoliatus, pilis carens, nudo præditus capite, inornatus, inteetus, naturali capitis tegmine destitutus, utili illo capitis excremento mulctatus, leue caput habens, detonsus, tanquam ad cutim rasus. denudatus instar arborum, quibus folia defluunt aut pilos amittens, comis nudatus, caluus, recalcitrans, album habes uerticē, capillis priuatus. Raros pilos habens, secundum Homerum: & si quæ his similia.

PARTES CAPILLORVM.

XVII

Cincinnus, capillorum nodus. unde etiam fumireuolutiones, à Poëtis Πλόκαμοι dicuntur. * botrychus, comam adornatam habens. unde Contortum deriuatur, apud Archilochum: comam alens. Et apud Anaxylam, Ἐβοσφύχιζοι: bene comatus, & pulchros cincinnos habens tā uir, quā mulier. Pherecrates uerò, Flauissimis cincinnis ornatus, dixit. Βοσφύχης uero, Aristophanes & Eupolis Cincinnos uocat quos etiā παρωτίδας eo, quod auribus

ribus adhæreant, nominauerunt. Cratinus uero cincinnos, Stamī-
neos uocat, qui stamini ob tenuitatem similes sunt. Pherocrates au-
tem mulierum capillos, ἑλοκάδας uocat. Capillos autem sordibus
implicitos, Comici Στόρυγας appellāt. Insuper & Retro coma-
ti, Euboici Vertice autem criniti, Thraces dicuntur.

XVIII

DE TONSURA, ET HIS QUAE

ad hanc pertinent.

4 **T**onsuræ autem species sunt, * cepus, scaphiū, peritrochala-
te, procotta, quam esse aiunt, cum quis anteriorem partem
comit caput enim, Dore Cottida uocant. Alij uero procottam nō
tonsurā, sed capillos fronti imminentes esse putarūt. Tradunt por-
ro corruptionis & pedicularis morbi causa, tonsuram fieri, quam
Penthimon uocant, ut Eubulus Comicus. Et coma Hectorea, quā
Anaxilafus Luxuriantem comam uocat. Timæus uero huiusmodi
cæsariem erectam esse oportere ait circa frontem, collo autem cir-
cumfundi. Nutriuerunt uero quidam comam in obliquum uergen-
tem, aut super tergum, aut frontē Fluminibus scilicet, aut Dijs cō-
secratam quæ πλοχμός, aut σκολός nominabatur, aut pilorum ca-
tena. ῥοσύμβλω enim, quod capillorum nodum significat, non ap-
probo. Non enim ῥοσύμβλω, sed κρόβυλος, id est Aureus, uel ar-
genteus corymbus capillis dependens, Atticorū est. Vocatur etiam
quædam coma, apposititia quæ non modo Mulierum, sed & Viro-
rum est & qui raros pilos habent, ipsa instar capillorum utuntur.
hanc uero etiam ἐν τριχῶν nominauerunt. Comæ uero Artifices
manuarij, Comptores, et Comptrices Mulieres nonnulli uero has
etiam Ceroplastas uocarunt. Κέρας enim comam significat, quod
etiam Homerum intellexisse aiunt, cum Parim, Κέρας ἀγλαῶν uo-
cat. Vnde & Sophocles, ὀρθόκερως, id est comā erigens horror,
dixit, ut erecta coma. Et cornu bouis, comam significat. Compone-
re etiam crines dixerunt, & superiorem partem capillorum conuo-
lutionis, quæ ceu sterilis est, neq; tamen Tonsorum ars manualia
capitis expers est.

DE

DE TONSORIBVS, ET IPSO-
rum instrumentis.

XIX

Tonsores uerò, etiam Rasores uocantur: quorū instrumenta sunt, pectines, nouacula. Theca uerò Chirotheca, aut *εὐ-
godῆξ* ab Aristophane uocatur. Et cultri tonsorij, quos & raso-
rios nominauerūt. quapropter etiam capillos quosdam, cirros à ton-
dendo appellauerūt. De comptis uero Comici dixerūt, Duplici tō
di nouacula: huiusmodi uero nouaculam, Psallida dixerunt. *Ἀκα-
γῆς* autem, tenue & parū dicitur, quod propter exilitatem secare
non licet. unde etiā Tempus indiuisibile, et nauis *Ἀναγνώ* & bre-
uis à Demosthene uocatur. Et tondere, tondi, tonsura. Detonsum,
ut Hyperides dixit & Detondendū, iuxta Eupolim: Comam uerò
luxuriantē habere, etiā *λεῖξ* uocarūt, quasi tonsura egens sicut
etiam *λεῖξ*, squalens dicitur, et coma luxurians. Et *ἐν γῶνι* *λεῖξ*
δίοισιν dicuntur, qui ad cutim usq; rasi sunt. Comptos uero Comi-
ci Cirratos uocantur. Pherecrates uero, Ad cutim usq; raso: Ho-
merus etiam, Comā squalere dixit ut Squaleris misere, & indeco-
ro uteris uestitu. et squalere. Phrynichus uero Comicus etiā Squa-
les dixit. Squalidum uero * Xenophon dixit, sicut Plato Squali-
dissimum. contrarium uero dixit Homerus, ut Capite splendi-
di, et pulchræ facies. Depexos autē Archilochus dixit. Et Anaxilaus,
Nos depectimus domesticum Telesippum: Aristophanes uerò, Ad
solem lauare, & pectite, dixit. Depexum autem dices, & pectere
et Impexus, ut Sophocles: Vocauerunt etiam Caput apposititium,
secundum Aristophanem: ut nunc *πρόθετον* dicunt, sicut etiam
apposititiam comam, et colligere crines, abundantes crines aufer-
re unde apud Pherecratem, Impurus & hispidus dicitur. Et infle-
tere crines, & redimire, & redimita Minerva, crines habentes
collectos. Comam uero tingere, fucare ipsi uocantur. Dixerunt
etiam Comam flauam, aut nigram reddere. Et denigratio, est co-
mæ tinctura. Apollo uero intonsus dicitur.

I

DE

XX DE CAPITE, ET PARTIBVS
eius exterioribus.

SVbiacet autem capillis caput & Cutis levis tenuis imposita
est, extensa ad pilorum, ut Plato inquit, creationem, quæ tan-
quã plantas interiori spiritu crines irrigat: Os uero totum, capitis
caluaria dicitur. compacta autem est ex compagibus quibusdam,
quas cõmissuras, uel sutelas uocant: quæ ferris dentatis similes pin-
nis & concauitatibus inter se coaptantur. has uero Medicorũ Di-
scipuli, Coronales, & Παλαιοὶ δῖοι, et Lambdoides uocant: sunt
autem plura huiusmodi nomina. De harum uero multitudine con-
tentio fuit, num scilicet quinque sint sutelæ numerandæ, aut plures
pauciores: ue, omnibus in hoc cõsentientibus, quod muliebriũ capi-
tum sutelæ pauciores sint. Herodotus autem tradit, In clade quæ iuxta
Plateas facta est, inter Persica cadauera caput inuentum esse
nullam prorsus commissuræ sutelam habens. Dicit etiam alicubi-
Aratus in Libris de Medicina scriptis, Multa quidem olim capita ui-
di huiusmodi, In summo uertice unica commissa linea: Multa uero
sutelis carentia hominũ capita cõpacta sunt. Caput autem, Ποῦτα
etiã Κωδέιαι uocant, à papaueris capite hoc nomẽ deriuãtes. Ta-
tũ uero dicitur craniũ, caluaria. Calua, apud Lycophronẽ Percus-
sus apto scipione in mediã caluã: apud Aristophanẽ uero, Scaphiũ
dicitur ut, Ne fuste scaphio percusso in terrã cõcidas: Gibbosum
autẽ eius, uertex: quod in Orphicis Metris, Μεσόν γαυον dicitur.
Quod uero inter occiput & synciput est, coronam uocant. quod
autẽ supra frontẽ, synciput. quodq; sub hoc prominet, frons: quæ
uero utrinque sunt latera, tempora. posteriorem partem, occiput:
sic dictũ quod ἰσθός, id est fibræ, nerui aut uilli ibi excrescunt. Ex-
tremus quoq; capillorũ circa caput circulus, corona aut circuitus
dicitur. Omne uero, quod sub crinibus est, craniũ. Tempora uero
nonnulli κόρραι uocant pro eo, quod κόρραι, id est capita, dici so-
let. & hoc esse putant, cum quis τὸν κόρρην ferire dicit in super
& Homerum sibi astipulari putant dicentem, Κόρρην autem alte-
rius per tempora penetravit.

MORBI

MORBI CAPITIS.

XXI

MOrbi autē capitis, cephalæa, capitis dolores, hemicranea, uertigo, obtenebratio, caligo oculorū Plato uero Obnubilationem uocauit. uertex, capitis grauedo, et potus aut cibus caput aggrauans. huiusmodi uero morbum concire, Antiphon καῖν uocat. cibus capiti noxius, quo nomine Phœnicis cerebrum Xenophon uocat. & Caput aggrauans dolor, Teleclides: Ebrietate uero caput grauari, Crapula laborare Aristophanes uocat. Tum etiā λαγαδονῆσιν, à capite dictum erit: proprie autem de caput, ne impingatur, transferentibus. Comici uero dixerunt, Capite suspensus est & Κρεπαλλᾶν, id est caput concutere.

DENOMINATA A CAPITĒ.

XXII

NOmina uero à capite deriuata, galea, cerebrum, cerebellū capitulū. per capita recapitulari, puluinar, in caput impellere. Ad caput rei festinare, ut Hyperides dixit. Et ἑτερεγκεφαλᾶν iuxta Aristophanem, pro desipere. Quæ uero à cranio deriuantur, galea, fastigium, uertex, cranium ambiens. Γόφιν κρονον uero, Veteres coronam uocarunt. Puluinar, quod Comici Γροσκεφάλου uocant. A uertice uero deriuantur, galea, cacumen. Dicere etiam licet, bono capite præditus, acutus capite, quem Homerus Φόξον uocat. longum caput habens, ut quædam gens Lybia. Canino capite præditus, ut animal. Latam fronte habens, qui etiā Fronto dicitur, ut Alcibiades: ἔχινον ἑφάλου uero, Cratinus Periclem uocauit. Plato uero, Fabulam capite carētem. Quidam etiam biuertices dicti sunt, quos etiam macrobios esse arbitrantur.

DE INTERIORIBVS CAPITIS.

XXIII

QUod uero capiti inest, cerebrum duplex iuxta cōmissuram, dilatatū secundum posteriorem sedem, & ad anteriora promines. hoc uero ambiunt binæ mēbranulæ, interior quidē rubicundior, exterior uero solidior. uocantur etiā ἐλαμίδις, eo quod circa medullā uoluantur. Sed sub sede ipsius cerebri est cerebellū, medulla cerebro persimilis, nisi quod colore magis flauescit. Terminatur autē in prima uertebra, in quā caput circūuoluitur, et epicranis

l 2 quod;

quoq; uocatur. cuius medulla in uertebras defluere uidetur, cum à nutriatur tenuissima et purissima cibi parte cerebrū et cerebellū * nutritur. Humida uerò est cerebri medulla puraq; neq; condensata ut aliorū animalū, et consistens. Cerebro etenim alimentū largiuntur, iecur de tenuissimo, qui in eo est, sanguine et cor de purissimo, qui in hoc est, spiritu. Quod uero sub capite est, srons. unde etiam in equis, frontale nominamus. Et frontatim instruxerūt naues, frontales, et phalangis frontē. Cutis autē in fronte, *πρυμνωτῖδιον* dicitur. Lineæ uerò frontis, rugæ, et radij uocantur. Quod sub fronte est, facies * quod nomen de solo homine dicitur. animalium enim reliquorum, *πρυμνωτῖς* est. quemadmodum de auibus, rostrum dicitur. Nomina autem à facie deriuata sunt, pulcher, deformis, informis, & his similia. persona, larua idem etiam & *προσωπον*, καὶ *προσωπῖς* significat. Comcedia uero Noua etiā Personatorem dixit, quem Vetus Instruētozem apparatus uocauit. Sed eadem significatione personam, & laruam dicimus. Et *προσωπῖς* apud Atticos uas quoddā erat æneum echino simile, circa os facies leonum boum'ue habens, à quibus & nomen accepit. *Ἀποκεφάλισμα* uero, capitis purgationem & dentium purgamen, *ἀποδύντωσι* uocauerunt. *ἐξομύτωσι* uero, sordium in oculis elotionem. Faciem autem mundare, Pherecrates *Ἀποπροσωπῖζεσθαι* dixit * ut Ne fabis quidem faciem eluere.

XXIII

DE SUPERCILIIS.

PArtes uero faciei, superciliū, supercilia * superciliorum grunda, ipsæ scilicet prominentiæ. Et Supercilijs demoliri, Xenophō dixit, et Superciliorū pili: supercilia elata, & densa. Et supercilia leuās, superbus, aut subtrahēs uel subleuās, aut sursum trahens aut cōtrahens, et extendens sup nubes. Supercilia uero cōtrahens, meditatiuus. Mesophryū uerò est superciliorū medium, quod etiam metopium nominauerunt. Dixerunt uero, Vir uel Mulier *σύνωφρυς*, id est densa uel cōiuncta habens supercilia * hunc uero Cratinus *μίξωφρυς*, id est Supercilia miscentē, uocat. Tū apud Tragedos, Supercilia cōtrahere dicitur de tristibus. Apud Comicos autē nutare,

nutare, ὀφρυάξιν dicitur quod Homerus Supercilijs nuere dixit. Supercilia quoque uocant, eminentiora terræ loca. Et nonnulli Medicorum hos pilos, τύλους uocarunt. Superciliorum autem capita dicuntur partes hæ, quæ circa nares sunt caudæ uero, quæ circa tempora. Obseruandum uero est, quod hi pili unâ nobiscum nascuntur, sicut & hi qui in palpebris sunt. unde ab his solis, cum reliquos omnes radant, Aegyptiorum sacerdotes abstinent.

D E O C V L I S.

XXV

DEinde sequitur ordine, oculi, lumina, uisus. et nomina hinc deriuata, bonos oculos habens et Meliores habens oculos, apud Xenophontem: pulcher aspectu, acutum uidens, acerrime uidens, acutum cernens. Et Acutissimum cernens, Herodotus dixit, luscio. unde Luscius, dicitur apud Euripidem sed magis Poeticum est. Melius uero dicitur luscus, oculorum morbus, strabus, strabo, peruersus, contortus, Strabus autem Vulgare est. Et Strabones in Noua Comœdia.

D I F F E R E N T I A E A C T I O N V M.

XXVI

Iλλὰ à Poëtis oculus dicitur, unde ἰλλώπει in Comœdia Cōnuere dicitur. Et λαπλώπει, est despicere cum subsannatione & δεινίλει similiter, oculum hinc inde uertere. Dicimus etiam, taurinum tueri, suspicere in cœlum, & despicere in terram, contra Solem uidere et ex aduerso intueri. Δυσωρεῖν uero est, aliquid uidendo suspicari. Et Hypopia sunt, uerberum sub oculis uestigia: sic etiam ossa, quæ sub oculis sunt uocantur, super quæ nasus consistit, quæ alioquin ὑποφθάλμια uocant. Et paropis est mulierum larua. Sed paropia sunt tegumenta oculorum equinorum, quæ quidam canthelia uocant. Et specula est, ex qua uidere licet. Et Εὐώπια Splendida Homerus uocat, parietes qui intra ianuas sunt. Tragœdi uero Προώπια, quæ ante ianuas sunt et Ἀνώπια, quæ sursum ab oculis remota sunt. Et Περιωπία, Circūspectio est, iuxta Thucydidem: Opæam uero Attici, amphoram uocant, quæ foramen habet. Hippocrates uero Oculum ἰλλαίνει dixit, qui detorquetur. Et respectus, ἀνίλλωμα dicitur. hi uero Ionico more oculos, ἰλλειν uocauerunt. Σιλλαίνει uero est, subsannando oculos ui-

I 3 brare

brare. unde etiā irrisoriū quoddam Poëma, Sillus dictū est. hinc uero ueniunt, uidere, providere, suspicere, despicere. uisio, uisibilia, uisibilia, uidens. & Visus, secundum Xenophontem: Et Demosthenes spectaculū ὄραμα uocauit. Plato etiā in Timæo, Inuisibile dixit. despicere, despici, inspicere, inspectus et despectus, circūspicere, suspicere, aspicere, uel obseruare. hinc Ephori dicti, & *Ephoria, Magistratus. Tum Obseruati, obseruantesq; secundum Xenophontem: *inspice, & conspiciens, uisio, spectare, spectaculum, ut Lytheatrū, spectatur, et simul spectans, speculatio, et speculatione di-
 5 fias: gnū hisq; similia, quæ à θεῶν deducuntur. Nā qui ad Pythiū Apollinē eunt, θεῶν, id est spectatores, spectatrix uia. Et nauis theoris dicta est, quod ad Deū impellatur, festinet, aut proficiscatur.

XXVII

DERIVATA A VOCE ΘΕΑΣ.

Sic etiā dicitur, uisibile, inuisibile, et inuisibiliter. Et Substantia uisibilis, Plato dixit. Spectatrix, simul spectās, Vetus Comædia dixit. A uidēdo dicitur uisus, respectus, contemptus. Et Despectus, apud Phrynichū Comicū Aristophanes uero et Aspectū, et Aspectiōnē nominauit. A uisu uero dicitur, uidere, inspicere, despiciere, negligere, suspicere, cōtrā uidere, de longinquo uidere. Xenophō uero Radiorū repcūsiōes ἀντιβλέψας nominauit. et despecti, et suspectū esse. Et Cōspicius, apud Isocratē, p̄ admirādo, et gloria digno. Et ἀποβλεφθῆναι p̄ admirari, Aschines Socraticus dixit.

XXVIII

A VOCE ὀψεωσ DERIVATA.

Visus & ipse sensus est, & oculi, tum & somnium. uideo, uidebo. ὀμμαι Isæus dixit. Antiphon uero etiā Visus dixit. Et ipso uisu, pro ipsis oculis. speculator, inuisibilia. hinc etiam sunt, suspicio, superbia, & superbire, suspectus, testis oculatus, suspiciens, superbiens, et superbus. Et Non suspectus, ut Lysias dixit. Et Despectus, ut Aristophanes: Et Suspiciōne carēs, ut Xenophon: Et Malum quidpiam suspicatus, ut Plato: Inuisibilia, ut Antiphon: Et Inconspicuum, ut Thucydides. hic uero & Aspectus, prospectus, perspicientia, & inspectio dixit. Herodotus uero, Despectum: Dices etiam, difficiles aspectu, prospectores, prospiciunt. Et ut Isocrates, Circumspectores: circumspectus, despiciens, et despectus, oculati

lati testes. Visibile, ut Andocydes, et Visibilia: Et ut Isæus, Facilia uisui: Et ut Demosthenes, Spectatores: Et inspicere de mysterijs dicitur. Et Quod inspicere nō licet, Hyperides dixit. Et Perspicere Critias, et Antiphō. qui idē, et Inspectores: Et Prouisum, ut Demosthenes: Herodotus uero Contemptores: Xenophon etiam Speculatores: Et opteria, munera dicuntur: quæ spōsus primū sponsæ uisæ dat.

DE DIFFERENTIA OCULORVM. XXIX

Dices insuper, lusciose uidere, acutum tueri. Plutūq; excæcatum esse, Aristophanes in Aesculapio dixit. uisus intentus, constans, modestus, sanus, castus, uirilis, fortis, masculus, & minax. Contraria sunt, uisus humidus, fœmineus, non uirilis, muliebris, effœminatus, inutilis, peruersus, & similia his. Cresias etiam dixit Sardanapalum albuginem oculorum conuertere solitum fuisse: Huc pertinet, cæcus, obcæcatus, oculis orbis. Cæcum enim, orbum dices, addendo oculos, tanquam sine horum additione incertū sit, cuius nam membri sit orbitas. Mutilus uero est, toto orbis corpore, ut Isæus dicit in Libro contra Aristarchum. Reliquit in loco senes, & mutilos: Xenophon etiam neutro genere Mutila dixit. Cratinus uero in Pluto, Mutilationem: Huc etiam nocua, & innocua pertinent. Oculus quoq; dicitur, glaucus, cæsius, gratiofus, niger, fusciosus, nigros oculos habens, unoculus. Monoculus apud Herodotum de his, qui natura unum tantum oculum habent, ut Cycoples & Arimaspe. Dicatur etiam, oculos effodere, excæuare, extinguere, eruere, euacuare, dilaniare, loca luminis haurire, extrahere, & similia. & oculus sanguineus, terribilis. concauos oculos habens, prominentibus oculis præditus. Turgidos habens oculos, & ἐποφθαλμίωρ, dicitur inuidus. Et oculum adijcere est, aliquam rem concupiscere. Et ἐνοφθαλμίᾱδι, pro desiderari dixit Hyperides: Dicatur quoq; oculi lucentes, luciferi: ut Plato, Luciferi lumina dixit. relucens, acres, igniti. splendorem emittentes, fulgorem, lumen iucundi, illecebrosi, amabiles. quodq; ab his defluit, desiderium. Solutum autem illud humidumq; defluens, lacryma. unde dicitur lacrymari, lacrymas fundere, emittere lacrymas.

chrymas, ad lachrymandū promptus, lachrymabilis, lachrymis carens, sine lachrymis. Et apud Poëtas, Multum lachrymabilis : Et In defleti, apud Isocratē: Et Homerus, Oculos lachrymis carentes habuit: Lachrymis uero fluentes, Alexis dixit. Dices etiam, flere, deflere. Defleuit, ut Herodotus inquit. deplorare, eiulari, fletus. Eiulatus, ut Isæus: Apud Platonem uero, etiam Planctus reperitur. Indeploratus uero est apud Homerum, et Sophoclem: lachrymans, eiulans. Eiulare uero, Comici dicunt. plorare, & lachrymaturire, pro lachrymare uelle. Demosthenes autem, Κλαυσιγελως dixit. Xenophon uero dixit Κλαυσιγελως, idest Lachrymando ridens. Sumptum est autem ex illo Homeri, Lachrymabile ridens.

XXX

DE MORBIS OCVLORVM.

Oculorum uero morbus, ophthalmia. Confusio oculorum, apud Platonem : gramiosis oculis esse, lippire, lusciosus, albor oculorum, & albugo. qui uero hæc habet homo, albuginosus dicitur. Aristophanes autem oculorum hulcera, Ficus uocat. Lippum uero, obscure uidentem. Et Simonides Iambicus, Aut cæcus, dixit, aut lippus, aut horrendum uidens.

XXXI

DE PALPEBRIS, ET HIS

quæ circa ipsas sunt.

Partes uero oculi. Palpebræ quidem extensa est cutis, oculos concludens, quæ etiam tegumenta dicuntur quorum superior pars, σκύνια dicitur. unde etiam superciliorum grunda, ἐπισκύνια dicta est. Et cilia, superiores palpebræ, unde etiam Κυλαιδιᾶν, idest palpebris turgere, dicitur. Cilium autem inferius, Βλέφαρον: superius uero, supercilium, aut ὠιδία uocant. Palpebrarū uero lineas, utpote rugas, Helinges Poëta uocant. De palpebris uero dices, claudere, tegere, occultare, committere palpebras, immittere, demittere, adaptare, claudere, occludere, cōcludere & conuiuere dicunt. Et Cōniuenter, Xenophon dixit. Lippire uero, & Inconuiuens Aristophanes : Contrahere palpebram, λατάνυσέφαι dicitur. Notandum autem est, quod Aristoteles dicit, palpebram ruptam contrahi non posse, ut neq; præputium, nec maxillam

xillam. Blepharides uero, sunt pili ex palpebris crescentes, nō modo ornatus oculorum, sed et necessariam habentes prominentiam, ut res nociuas incidentes arceant, & oculorum radios dirigentes non aberrare sinant. quapropter Deus piscibus palpebras non dedit. auibus uero palpebras quidem dedit, pilos autem palpebrarum negauit. alijs uero animalibus pilos ipsos dedit, sed non utrinq; inferioribus etenim palpebrarū pilis carent. Quare Simon inscitie probum Miconi intulit, quod in Equi descriptione etiam inferiorum palpebrarum pilos posuisset. Partes autem, è quibus pili hi excrescunt, putamina, entrichomata, palmites, & plantæ dicuntur.

D E I N T E R I O R I B V S

XXXII

oculorum.

Oculorū uero media illa pars nigra, pupilla: cuius splendor nitorq;, acies ambiens autem hanc circulus, linea circularis, & iris. Omnis autem post pupillam albedo, albugo, aut logas dicitur. Partes uero oculorum, Medici Tunicas uocauerunt. sunt autem quatuor numero: et exterior uocatur ceratoides, quæ est alba, solida, difficilis diuifu, nervosa, cartilaginosa, densa, perstia. sub hac autem secunda est, quæ dicitur rhagoides aut rogoides: quæ est densa, sanguinea, gratiosa aut hilaris, perpurcata. tertia uero, phacoides uocatur, et crystallina, et uitrea. quarta uero, arachnoides, reticularis. Concauitates uero oculorum, conchi appellantur, est autem circuitus ille circa palpebras. Vtræq; autem summitates palpebrarum, canthi quarum radices, encantides, & epicantides. Partes uero circa nares, scaturigines, & fontes sunt, quia ab ipsis lachrymæ defluunt anguli uero uersus tempora, hirci nigræ autem partes circa pupillam, pessi. Circulus autem iuxta irim, qui albugini proximus est, halus dicitur. Vltima autem albuginis pars, truncus uocatur. Eon uero, totus est oculorum ambitus.

D E N A S O , E T O D O R E .

XXXIII

Nasus, naresq; & apud Medicos etiam, ῥῶδωνδρ dicuntur. apud Sophoclem uero, hæ eadem & Myxæ uocantur. unde nimirum Vulgari more lucernam dimyxam, id est duplicem ly-

m chnum

chnū habentem nominamus, Et in Comœdia, Emūgere lucernam. Perforantur autem nares duabus fistulis ad cerebrum porrectis, ad spiritus attractionem, uiamq; ad palatum habent, per quod foramen intrat, exitq; spiritus. Nasi uero formæ sunt, aduncus, quem etiam Regium esse putant. Simus, quem gratiosum existimant. Plato etiam Faciem simam dixit, de equo. Et ὠναστυνῶντα dicunt pro eo, quod est nasum ad modum olfaciendi contrahere. De sima uero dices, quod nasus medius sit canus, ut de adunco dicis, nasus incuruus. nasutus, iustæ proportionis naso prædus, de hoc autem dices, iustus nasus, directus, ex æquo faciem discernens, con-
ducit enim, & dirigit oculos sua prominentia. sensus uero eius est, olfactus, & aëris influxus. A naso uero deriuabis, pulchrum nasum habens, naso carens, sagaciter odorari, odores attrahere. Et Sagacē canem, Tragœdia dixit. In alia uero significatione, odorari odores suscipere, attrahere omnes naso appropinquātes spiritus. bonū odorari odorem, tetrū odorē auertere, fragrantia cognoscere. Ipse autem sensus, olfactus uocatur. quod autem per hunc fit, olfacere, subolere odorans, olfaciens. Tum & odor dices, spiritus, & aura, & olet, oluitq;. Aristophanes etiam Olfacit, dixit. spirat odorem fragrantem, tetrū, & bene olentem, bene fragrantem. bona fragrantia, bona odoratio, & odora olfactio, tetra fragrantia, et tetrus odor, molesta seu mala fragrantia. Sed ὄσμη, & εὐμία nonnullis pulchra putantur uocabula uerū Poëtica sunt, in oratione uero prosa aut Ionica sunt, aut Aeolica: Apud solum autem Antiphontē, ὄσμη, καὶ εὐοσμίας inuenire licet. Osmilia uero piscis genus est, quem pleriq; ὄζαναν uocant. Est uero polypi species, habens inter caput, & flagella seu cirros, fistulam tetrū emittentem odorem, quem in altum egredientē, ὄζαναν, mænidia, et sæpias capere inquit Aristophanes: Dices uero, per nares discernitur uapor, ingreditur, egreditur, infunditur, effunditur. sorbemus, efflamus, in aërē respiramus. Et Respiratio, apud Platonē: Flatus porro de ampulla, aut uento dicitur apud Thucydidē: Et Nares facile spirantes, apud Xenophontem: Dices etiam, æstimamus odores

odores, dijudicamus spiritus. spiritus sincerus, uinum odoriferum, odoratum. fragrantia. Sed aromatu odor, fragrantia odor uero hircorum, sicut & axillarū, foetor, cinabra, uel hircus dicitur. alicubi uero hic foetor et ῥῆσθαι dicitur, in Libro De urbibus Eupolidis:

DE MORBIS NASI.

XXXIII

MOrbus uero nasi, qui ex frigiditate est, pituita, & catarrhus incurabilis autem ille, polypus. Fluxus uero, Mucrus secundum Hippocratē sed iuxta Atticos, Coryza. hunc uero auferre, est emungere. Sed pro emunxit, Defecauit nares, dixit Cratinus: Tum etiā Comici nonnulli, lucri caussa aliquem decipere, Terentius, Emungere uocauerunt. Subfannare uero, Lysias: Et μυράττειν Emunxi ar est, naso ostendere aliquid displicere. Sed etiam stertere, per nares gento sefit. Et caullatorem quidā muntorem uocant. Et fraudem, Menander Emunctionem appellauit.

DE PARTIBVS NASI.

XXXV

PArtes uero nasi, foramina quidem, thalamæ, & nares, muntatrices, & rui sunt. Ipsi uero nasi pars, quæ sub supercilijs est, ethmus, per quem spiritus dirigitur medium autem, cartilago. Partes uero utraq; ossæ genis proximæ, nasi scapula dicitur. Pars autem nares instar muri diuidens, columna, interseptum, & statua. Nonnulli uero diuidens illud interius, septum narium carnem autem in hoc prominentem, & uergentem ad labia, columnam uocarunt. Totam uero nasi summitatē, sphærium nominarunt. Quæ uero utrinq; extra σφαίροσιν sunt, hypenæ, alulæ interiora autem, myxæ, & thalamæ ipsarum autem fundamentum, lacus. Pili autem sub naso, mystax, barba sub naribus existens, barba anterior, primum germen pili uero labij inferioris, πύλας utraq; autem simul, barba dicuntur. Nomina uero à naso deriuata sunt, canes nasuti uel sagaces, aut sagacitate carentes.

DE AVRIBVS, ET QVAE

XXXVI

aurium sunt.

AD aures uero transeuntibus carnes occurrunt supra frontem, circum tempora, musculi dictæ nonnulli uero has, cor

nua uocantur. Aures uero, audire, obaudiendi instrumenta sunt. Auditus, auditio, audire, obaudire, obedire, negligere obedientes, obtemperantes, bene audientes, male audientes, celeriter audiētes, tardum audiendi sensum habentes, auriti testes, & aliæ hinc formatæ dictiones ut, dignum auditu, negligo. Inauditum, ut Thucydides inquit. inobediens, inobedientia. auditus, audiendi promptitudo. Aeschines uero, Auditionem dixit. & Auditorem Xenophon: Sordida autem est Menandri dictio, Ἀκροῦς, pro auditore. Plato autem, Coauditor dixit, et Exaudire: Et Minister familiæ in precatione, apud Phrynichum Comicum: surdus, surditas, cerumina. Et marmorata, sunt fordes auditum obsepientes. Auditus uero oppleri dicitur, cum manibus obsepitur, adijcere aures, obstruere aures, & aures mihi compleuit. De gymniciis uero plagis, aures confringere, fractus auribus dicitur. Auriscalpium autem, dictum est apud Platonem Comicum in Συμμηχίῃ, Cum oleo auriscalpiū prehensens scalpebat. Sed Amphotides, dixit Plato Philo-
 & sophus: Et nauis trabes, * epotides. in aures uero, aurium ornatus qui etiam ἐμβόβια, & ἐλικτῆρες. Nonnulli uero aures, & oculi Regis uocabantur qui ea quæ dicta, et uisa erant, annunciabant à quibus et auscultare compositū est. Aeschines uero Socraticus, In utramq; dormire aurem dixit. Aurium uero foramen, quod uocem
 Latini, Cæ ad animum demittit, tortuosus auditionis meatus dicitur. Iuxta tem-
 cum fo- a- pora autem duorum ossium obliquorū commissuræ sunt aures con-
 men uo- tinentium, quæ iugalia, * carcini, dicuntur. Aurium uero ipsa-
 cant. rum ambitus exterior, cochlias interior uero, scaphus. quod uerò
 & ad tempora inclinatur, alula inferior autem pars, auricula interior autem, aluearium. à qua etiam sordes ita uocantur. Ipse porro sinus, astacus quod autē quasi parimentū est, ἑρῶταρ. Sinus autem pars, quæ sub termino temporū ad interiorem neruum insurgit, hircus opposita uero pars, antitragus nominatur sicut inferioris partis prominentia, auricula anterior. quod autem interius est, cicada quod autem supra hanc est, asperum in superiori circumferentia, ἀνπλόβιον dicitur. Hirci autē pars, quæ circa tempora est, ac-
 ne, sed

ne sed concavitas iuxta alvearium, echiniscus pars uero iuxta foramen, camera interior, *λύαγ*. Mycon autem est pars, quæ iuxta radicem sub auricula est. Totus uero auris circuitus sub ala, helix. Et huic contraria pars, anthelix: quodq; sub hac, concha. Et hæc quidem nomina Medici inuenerunt, Aristoteles uero omnia de Auribus uocabula obscura esse et incerta putat, præter *λόβοι*.

DE MALIS IN FACIE.

XXXVII

EX utraq; nasi parte sunt super genas, quas propriè malas uocamus, quæ est inferior oculorum munitio, ut ceu muro in tutelam sepiantur. Superius quidem superciliarum grundis, inferius uero malarum collibus. Malæ uero dictæ sunt, quod in uere ætatis florent. hæc et genæ, et maxillæ uocantur. Tum et nomina à genis deriuantur, bonas genas habens, pulchris genis præditus. florentes genæ, floridæ, rubicundæ, splendentes, fulgentes, rutilantes pudoris colore sublucentes, ut indolem præ se ferant, ut pudor hinc appareat.

DE BARBA.

XXXVIII

Primus uero circa maxillas pilorū flos, pubes. unde etiam Pubescere à Poëtis dicitur. Et * iulus à serpendo uocatur, et lanugo cum uero iam completa fuerit, barba usitatissimo uocabulo dicitur. unde Imberbis dicitur, quod Tragicum est. Barbatus, bene barbatus, barba carens. Apud Poëtas etiam *Εὐώγῳ*, id est Pulchram barbam habens, dicitur sed nimis sordidum est. Et apud Dionem Tragicum in Tragœdia Comititis titulo inscripta, quidam *Σπᾶνοῦ ὠγῳ*, id est Raram barbam habens, nominatur in Cerealibus uero, *Δασυῶγῳ*, id est Densam barbam habens, dicitur. *Πωγωνίας* uero apud Poëtas, et *ῥῶγωνος*, cuspides uocantur quas Homerus, Acies hamatas nominat. Apud Tragicos autē flammæ acuta eruptio, Ignis barba uocatur.

DE LABIIS.

XXXIX

Post hæc uero labia sequuntur, quorū aliud superius, aliud inferius dicitur. quemadmodū et mandibulæ, et maxillæ, quæ sub his sunt. quarū superior quidem in omnibus animalibus, crocodilo

m 3

excepto,

excepto, immobilis est inferior uero, ad laborem opusq; edendi ad ducitur. quæ pars solis crocodilis firma, et immobilis consistit. Homerus uero labia, Septum dentium uocat. Veteres autem Comici, Labra. A labijs uero ea, quæ mensurantur, dicimus. ut æquilabia, pro commensuratis. Superlabia uero, quorum labium eminet. Et sublabium, quod deficit, nec plenum est. quo nomine Aristophanes negotia leuia nominauit. Eupolis & Nauis labia dixit. Ἀναψῶδια uero est unda, quæ ad nauis labia usque attollitur. Labia uero coniungere, Sublabiare Comici, aut Sugere uocant. Labia autem mordere, διμυλαίνειν est. Nam labia, etiam μῦλα dicuntur. Labiorum uero pars totum os ambiens, camus. superioris autem labij concauitas, philtrum. inferioris uero, typus aut nympe. prominentes autem ipsorum partes, prolabia dicuntur. Labiorum etiam mutua commissio, πρὸς μίον, aut πρὸς μίαν. Partes uero utriusq; iuxta maxillas desinentes, frena uocantur.

XL

DE DENTIBVS.

Dentes uero in maxillis crescunt duo & triginta, sedecim scilicet singulis mandibulis infixi. quorum quatuor illi medij, sectores, diuifores, & occifores, gelasiniq; uocantur. partim quod secant cibum, & conscindunt, omneq; quod his incidit diuidunt. partim quia inter ridendum denudantur, et quod omne præhensum occidunt. Duo uero illi, qui ex utraq; parte utrisq; mandibulis insunt, canini, propter aciem acutissimam, dicti sunt, utpote caninis dentibus similes. Ethi quidem ex una radice excrescunt. his uero alij duabus radicibus dependentes adsunt, qui paxillares dicuntur. quinq; utriusq; inter quos & qui molares dicti sunt, numerantur. sic nimirum dicti, quod cibum non aliter atq; frumenti mola extenuent, conterantq;. Sunt uero quinq; dentes ex utraq; sectorum parte, tribus infixi radicibus, post quos ultimi, maxillares sunt. quibus utrinque adsunt, quos serotinos uocant, post uigesimum demum annum excrecentes. alij uero ipsos λεγάμπας uocant, ut & Aristoteles dicens, Nonnullis hos dentes post annum octogesimum prouenisse: in utraq; uero mandibula æquales connumerandi

merandi sunt. Molarium uero dentium partem eam, quæ gingivæ assidet, *μωπισκος* uocant. partem autem quæ cibum cõterit, *menulas* ipsosq; sinus, *mortariola*. utraq; autem simul, *phatnas* aut *phatnas* nominant. Totus autem ordo, *septum*. huius uero sub genis pars, *maxilla*, *mandibula*q;. Carnes uero dentes continentes, *gingiua* est exterior, & interior quæ uero inter dentes sunt, *compagines* dicuntur. Aristoteles autem tradit, Mulieribus dentes, quàm Viris pauciores esse. & Densos quidem continuosq; dentes habentes, esse longæuos. contrà uero, qui raros & laxos. Conuenit uero nunc Historiam aliquam iucundam ad audiendi tædium leuandum adducere. Pyrrhum quidem Epirotam tradunt concretos habuisse dentes, unum scilicet os continuũ, multis lineis notatum, ut dentium formam referret idemq; Euryphyo Cyrenensi contigisse. (sed & alij tales uisi sunt) iuxta Alcathi uero uillam in Cypro, Mestori Cyprio talem infantem natum, & propter suspicionem expositum fuisse. capram ipsi mammã seu ubera præbuisse, illumq; sic nutritum primò quidem Aegonomum, postea uero Euryptolemmum uocatũ Cyprijs imperitauisse. Nicoclei uero Cypriorũ Regis Pater, cui Paranaeses Athenæus Sophista scripsit, nomine Timarchus uocabatur, duplicem uero Aristotele teste, dentium ordinem habuit. Et, ut Ion Chius sentit, Hercules triplici dentium ordine munitus fuit. Nomina uero à dentibus deriuata, *serrum dentatum*, quod *serram* significat. Et *dentientes* pueri quorũ dolor, *dentitio* dicitur. Et Medicorum instrumenta sunt, *Dentifricium*, & *Dentifrangibulum*. Qui uero dentibus caret, *Edentulus* dicitur, ut Eubulus & Phrynichus Comicus testantur. Edentatum uero hunc uocat Pherecrates. Qui uero dentes habet prominentes, *dentofus* & mulier *dentosa* uocatur.

D E O R E.

XLI

ORi uero conueniunt, *hiare*, *hiscere*, *hians*, *dehiscere*, *inhicare*. Apud Xenophontem uerò, & Aristophanem etiam *Rehiare*: hinc etiã apud Comicos *risus*, *Cachinnus* uocatur. & *Hiat* apud eosdẽ, pro ore ponitur. Pars uero, quæ sub labijs ex inferiori

riori mandibula prominet, mentum dicitur: quod uero sub hoc est carneum, anthereon, quod pili ibidem floreat: à nonnullis autem *λαικαρία* uocatur: quibusdam tamen iuguli concavitatem sic appellantis. Quod autem intra labia est, os: ueluti * sectio labiorum dicitur: * *λογέιον*, & *μάσχα* appellatur: quod etiam Homerus indicare aiunt dicentē, Sed Ulysses manibus *μάσχα* percussit. Superior uero oris pars, cœlum, & palatum: cui nervosa illa cutis dentibus interius adhærens obtensa est, quemadmodū gulæ angustij pars eius reliqua. Isthmos autē propter gutturis angustiam sic dicti, quæ utrinq; adhærent, * *paristhmia* uocata sunt. Interior uero caro à palato dependens, columna, aut columella: circa quam densitas cibi potusq; diuiditur, ne abundantia affluentia suffocemur. A nonnullis uero, guttur, cartilago, et gurgulio dicitur. Est autē hæc pars suspensa inter stomachum, gutturq;: & si ægrota intumeat, & in pallorem cōuertatur, uua uocatur: aut secundum Aristotelem, Vuigera: Quod autem post hanc est, polus. Omne uero, quod supra stomachum est, guttur & collum dicitur.

XLII NOMINA AB ORE DERIVATA.

& **P**vlchrum os habens equus, * tibia, & cantilena. Indecore ore præditus equus, sic & tibia, quæ aliàs elinguis dicitur. Et Luscinia apud Sophoclem *εὐσομῆσις*, id est Suauem uocem faucibus emittunt: Dices etiam, os portus, & portum bonū malū: uel introitum habens. Homerus etiam Os belli dixit. Licet etiam dicere, portus ingressum parare, aut ferri os seu aciem acuerere. Aristophanes etiam Loquacem reddere aliquem, *Στομῶσαι* uocauit. Equum uero asperū, Aeschylus Ore carentem nominauit. Orea uero, & suborea, freni partes sunt, quæ ori inferuntur. Callias uero Comicus etiam Os metalli dixit. Gladium *πρόσομορον*, id est acutum, * ad secandum. Ensem uero mollem, Ore acie: uel carentem Magnus Comicus uocauit. *Στομῶδι* uero, bonum os & uocem habētia Sophocles appellauit: *Στομολόκορον* uero, pro multiloquo, et garrulo posuit Pherecrates: quod idē & locutuleius significat. Tū etiam garrulitas ab ore nomen sumpsit. Et oreæ quoque, equorum frena

frena sunt. Plato etiā alicubi, Ore cantillare dixit. Morbus uero in ore, oris dolor dicitur tum etiā nugacitas, uel petulātia sic nominatur. latū os habens. Suffrenare os, pro cōtinere dicitur. Aeneum uero os habere dicitur apud Poētas, cuius prora, aut rostrū aeneū est. Aperire fossarum ora, dixit Herodotus. Et Callias Comicus, Blāsa quidem est, sed oris aperti. Plato uero, Pueros ἀποστομαζήσαντας dixit pro eo, quod est à Præceptoribus interrogari ea, quæ didicerunt, ut tanquam ex ore respondeant. Dicitur etiam, ex ore dicere, de oratione non scripta. Et Ex uno ore, alicubi Plato dixit.

DE SPVTO, ET AEGROTATIONIBUS ORIS. XLIH

QUod autem ex ore defluit, sputum, & saliuā dicitur. Verba autem sunt, spuerē, expuere, despuere, despuendum, expuendum. Anacreon uero etiam Desputorem, id est contemptorem, dixit. Morbus uero qui in ore est, tussis, singultus, raucedo, & raucescere, exulceratio, inflammatio, cynanche, & angina.

DE LINGVA. XLIH

Sequitur & lingua, pulcherrima omnium in corpore partium existens, sub dentium septo & munimine collocata sermonis et fons, et dux gustusq; index est, sapores diiudicans et interioris quidem flexibilitatis humiditate uoces formans, adtractione uero sua cibum deducens. à nonnullis autem gustus, & plectrum uocatur partim propter officiū, partim quod aërem feriens sermonem efficiat. Est autem lingua, carnea quædā ex membranulis uenisq; constans cōnexio, mollis & uolubilis inferiore quidem oris parte, seu pauimento leuis & plana, superius uero uersus palati partem aspera. Acuta autem ea, qua cum aëre commiscetur parte, proglossis dicitur. caro uero qua alligatur, inferiorem contingens maxillam, hypoglossis. Sed epiglossis à palato dependet. prominens etenim ex oris concavitate, lingua uenisq; intrinsecus alligata, carnem habet proximam, non magnam, hederæ folio persimilem. latitudinem quidem ad ipsam linguā, aciem uero ad interiores faucium partes conuertentem, & cibi meatum obsepientem, ne nimis

n densus

densus deferatur, prius scilicet iuxta hoc interseptum diuisus : at-
 qui hæc caro epiglossis uocatur. E gutture autem infimo, & stoma-
 cho lingua enata est, à cerebri pia matre suspensa. Plurimū autem
 de sensu gustus, ea linguae pars quæ in faucibus est, continet : quam
 ipsam & gustum, & cephalinem uocant. Vtrosq; uero linguae si-
 nus, cheramos * & alij, parasysa nominant. Officia itaq; linguae
 sunt, gustus, uox, & sermo. Nomina uero à lingua deriuata sunt,
 eloquens, & eloquentia, loquendi audacia, & linguae dolor : bilin-
 guis, multilinguis, aliena lingua loquens : Eadem lingua utens, ut Xe-
 nophon dixit. Est etiam hypoglossis, coronæ species. Et Comici
 Ventrilingues nominauerūt, qui lingua uictum sibi quaeritant : &
 Tibiæ linguam. Et glottocomeium, uas est lingulas tibicinum reci-
 piens. Et τλωττωσιδ᾽, ipse lingularum artifex. Et tibia, elinguis
 dicitur. Aristophanes autem ait, Elinguē loqui esse impossibile : So-
 phocles uero Barbarū, Elinguem uocauit. Et Linguae impotentiam,
 dixit Antiphon : Odiosus etiā, apud Euripidem Ἀδύρογλωστος,
 id est Linguae impotēs, habetur. Et Comici Καταγλωττίδην, pro
 suauiari in amore : et, Amatorium linguae suauitū dixerunt : et, Blan-
 infectato-
 rum sit * & παλιγγλωσσιον, pro famoso : & Non ὠδιν γλωττίσσομαι,
 pro eo, quod est, nō conuitiabor. Et Calceorū linguas dixerant, ut
 Isæus Socraticus : Et uoces Poëticas, Linguas uocauerūt, secundū
 Aristophanem : Hinc etiam dic, Homeri lingua, cur uocatur Co-
 rymbus : insuper & Linguae characteres, ut Herodotus : et Lingua
 Græcam, Barbaram, Persicam, Atticam : & sic de singulis genti-
 bus, urbibusq;. Et de lingua dicere, pro eo, quod est ex tempore, et
 non scripta loqui. Quod uero in lingua enascitur huncus, pustula
 uocatur. A gustu autem dicitur, gustare, ingustatus, gustatio, gu-
 stamen : iudicare sapores, acres, uehementes, mordaces, amaros, sal-
 sos, amarulentos : Plato enim, Amarulenti nomine in Timæo usus
 est molestos, insuaues, dulces, suaues, mites, & dissolutos.

DE VOCE, AVT HIS QVAE A VOCE
uoce deriuantur.

A Voce dicitur, locutio, magniloquus, sonorus, mutus, canorus. Philistus etiā, Bilinguem dixit. uocatio, exclamatio, exili uoce præditus, uocalis & ut Demosthenes, Vocalissimus: difficulter loquens, balbus, loquax, dulciloquus, ænea uoce insignis, Barbarè loquens, uniuocus, grauiter loquens. Muliebri uoce præditus, secundum Aristophanem: Et instrumentū raucum, & hypo critæ pulchra uoce utentes. Et Dura uoce præditus, apud Callistum Comicum: Ipse uero res dicuntur, uocalitas, infantia, uocis claritudo, uocis magnitudo, uocis exilitas, loquacitas, uocis iucunditas uel difficultas, & uocis honestas. Ab alijs uero, rerum ipsarum uocabula deriuare nō licet præter Vocis grauitatē, apud Alexandem, sicut & Vocis audaciam: et huius rei uocabulum dicere licebit non durius esse, quā Platonis illud, quo Hospitalitatis audacia dixit. Nomen autem ipsum est, audacter loquens et audaci ore præditus, quod prædurum est. Et suauiloquentiam dicere licet, non tamen suaui loquū et peregrinam linguā, ac peregrinam linguā doctum. unde etiā consonantia. Consonans uero, obsoletū est. Et dissonantia, nō tamen dissonans dices. Aduerbia etiā hinc deriuantur, ut uocaliter, raucè, clamose, consonāter, mutè, dulciloque: ea uero quæ ab alijs deriuantur, auditu aspera sunt. Apud Platonē uero etiā Consonat, Dissonat. Consonantia, & Dissonantia. Vox, sonus articulatus, inscriptus, non inordinatus: sonus non obscurus, non inarticulatus: aër per uocis instrumenta ad uocem formatus: spiritus per tracheam arteriā ex pulmone redditus, epiglottida seriens, in ore reuolutus, & instar cymbali resonans. & inarticulatus, sed per uocis organa in modulatā uocē expressus atq; formatus ad concinnitatem dispositus, ueluti linguæ plectro, & reliquorum organorum chordis. Epiglottis enim, simplicis: lingua uerò, articulata uocis organū est. Quapropter & Fabula Pandionidis, * Linguam s abscessam docet, mutam scilicet esse uolens significare. Si uero quidam linguam habentes nō loquuntur, epiglottis ijs læsa est: si uero

n 2

difficulter

difficulter et male loquantur, linguæ est uitiū. Vox, ær percussus* epiglottida enim ferit. æris percussio, uerberatur enim uocis instrumentis, & tanquam personans resonat. Vox, sonus per se indiuisus, sed ad infinitas aures diffusus. quemadmodum & luminis radius ad plurimos spectatores oculos. Aut rursus, quemadmodū auditus, multas uoces recipit sic etiam nō paucas uisiones, oculus. Vocabis uero, uocem altam, elatam, claram, latam, grauem, splendidam, mundatam, suauem, illecebrofam, exquisitam, persuasibilem, pellacem, flexilem, uolubilem, dulcem, stridulam, manifestam, perspicuam, nigram, id est obscurā, fuscā, iniucundam, exilem, angustam, molestam, obscuram, confusam, absonā, inconcinnam, infirmam, imperuasibilem, rigidam, asperam, distractam, tristem, raucam, æneam, acutam. Eodem etiam modo sonum secundum eorū quæ dicta sunt, enarrationē appellabis. Et loqui, locutio, sonitus et sonus uocalis, mutus. Paraphthēcteria, feriæ quædam nuptiales. allocutio. Et Mansuetiores ad loquendum, ut Polyælus Comicus: sed non mitiores sermones. Vocabula uero ab oratione dicta sunt, dicere, recensere, catalogus, reputatio, conclusio, bilinguis, confabulatio. Apologus Alcini De Longis locutionibus: Proportionabiliter enasci ea, quæ nasci decet, Plato De Anima in Timæo uero etiā Similiter declinans, et Analogiā dixit. Et Thucydides, Multa dicit præter rationē existentia: Et falsis rationibus circumuenire, æquiuoca loqui, cōtradicare argumentis. locutores, loquendi locus, incōsideratē, incōsideratus, inuectiua oratio, defensio, oratione defendere. Antiphon etiam, Oratione se defendit, dixit. consentaneū, prudens, prudenter. & ut Isocrates, Prudentior: benedicere, celebrare, benedictio. Maledictio, ut Hyperides dixit. Maledicit, iuxta Demosthenē: Turpiloquentia, ut Xenophon, et Irrationabilitas: Et ut Plato dixit, Nec dictas nec cogitata: Et ut Thucydides, Ratiocinatio: Et Ratiocinatur, ut Plato idē, & Contradictoria ars dixit. Antiphon autem, Contradicētes: Thucydides uero, Terminus irrefragabilis: & irrationabiliter, sermone dignissimus. Antiphon uero, Ratio plena. ut & Herodotus dixit. idem etiam,

etiam, Orationem duplicauit: Et Inaniter loquar, Eupolis: Et ὀφθαλμοῦς, id est ea, quæ inter differentes conueniunt, apud Platonem: Consensus, & consentire, et consentaneū. deinde, sermonis studiosus, multiloquus, & sermonis osor, sermonis studiū, breuiloquentia, inanis loquentia, tardiloquentia, multiloquium, loquacitatis odium, grandiloquentia. Mendacitas, apud Demosthenem: longiloquentia, * fabulator, fabularum descriptio, fabulantur, excusabatur, fabulosa narratio, confabulantes. orationum denotatio, orationes scribens, Orationū scriptura, ut Plato dixit. genealogia, generationes exponere, maledictio. Indubitātē, apud Xenophontem: Apud Critiā uero Rhetor, etiam Orator dicitur. Et Persarum Oratores, apud Herodotum: & urbs celebris. Atque apud Platonem in Phædone, Sermocinationes, & Sermonum effectiones. Et apud Theopompum Comicum, Supputare: dictio, scita sermocinatio, collocutio, idioma loquendi & proprietas, differere, Dialecticus, et dialectice. Et Eloquens, apud Demosthenē: Et Eloquentissimus, apud Xenophontem: Comœdia uero etiam, Leuiloquus dixit, & Subtiliter differere, & Disputatio subtilis. Et collocutor, colloqui, præfatio, præfari, computatorius, & computatorie, fabulatio, maledicus, conuitiator. Et ut Antiphon dixit, Suauiloquus, Modicē loquens: Et Sublimiū differtor, Plato & De sublimibus disputans: μεγαλόλογος Hyperides eum uocauit, qui erga argentū minus liberalis est. Isocrates autem, Querulum: Sed Sermone humilitas, Miserationē mouēs oratio, misericordiæ affectū concitans, et Veritas, Platonis dicta sunt. similiter et uerba ab his deriuantur, de uilibus differere & Paruorum rationem habere, dixit Eupolis & Breuius & paucioribus dicam, ut Cratinus inquit. Et Grauius loquitur, ut Herodotus: Decimarum uero, et Quinquagesimorum collectores dixit Demosthenes: Hyperides uero, Conuictus libidinis: Aristophanes etiam, Oratione conuincere dixit. conuitiari, maledicere. Dicitur etiam, rhetoricæ Præceptor & logodædalus, pro eloquenti. Hermippus autem Comicus, Circumloqui dixit pro eo, quod est oratione & uerbis circūuenire, ut abundantia

dantia loqui. Et garrere, garrulus, loquacior, garrulitas. & Obtristare, apud Aristophanem: Similiter & Loquacitas, & Non inaniter garriens, apud Aeschylum sunt.

XLVI

DE OFFICIIS LINGVAE.

Officiorum uero linguae uocabula sunt, clamor, clamare, exclamare, adclamare, conclamare, inclamare, inclamatus, diuulgatus. & Celebriter, ut Aeschines dixit. Et ut Thucydides, Clamatio: et his similia. Iactabundus uero, apud Xenophontem: Et magnifice iactare, et iactantia. patrocinari, Patronus, patrociniū: consentire, concionis Princeps, concioni praesse. praedicere, praedictio, renunciatio, Concionator, concionari, Concio maledicentia, aequa dicendi facultas. Maledicentior, apud Pherecratem: & Maledicentissimus, apud Ecphantidem: comis, affabilis, ad colloquendum difficilis, salutatio, salutare, appellatio, negare, interdiceret. Isæus uero, Denegatus dixit. sicut etiā, Interdictus. Plato uero Interdictum, Ἀπογόρευσις nominauit. & Interdicere, sicut & De ipsam fatigari. Tum etiam Demosthenes * rem prohibitam, Interdictam uocauit. Et Sub genere denegare omnia, Plato cui similiter etiam, Abdicare dixit. Huius etiam ordinis est, dicere, negare, dicens, denegans, & denunciāns. Et argento renunciāns, id est auersans. sicut etiam dicitur, edicto prohibitus. Et dictum aliquod, * uetitum, dictio, prohibitio, denunciatio, promulgatio, uaticinium. Et Infantia, apud Antiphontem, pro silentio. Et uerbum, aduerbiū, allocutio: et Rhetor, eloquens, maledicus, mutus, infamis, magniloquentia, eloquentia. & ut Demosthenes dixit, Turpiloquentia, & Rectiloquentia: denegare, consentire. Et occulte, palam, manifeste, propatulo. loqui, colloqui, alloqui, prohibere. * affirmatio et negatio arbitri quā Demosthenes, Plato, et Antiphon etiā Sententiā & appellant. Negationem etiā, * Contradictoriā Plato uocat. & Homerus, Denegationem. Et Sententiā dicere, Rhetoribus usitatū est.

XLVII

DE COLLO, ET VERTEBRA.

Capiti subiacet collum. uocatur etiam ceruix, & iugulum. Vnde ὤστρος, ultima anteriorū colli partiū dicitur. Septem

ptem autem collum uertebri infistit, quas Homerus Astragolos uocat. & medullam quæ in his est, Σπονδυλίωνα. Vertebra uero hæ uocantur, & uerticilli, propter colli quæ in ipsis fit, conuersionem. & Cardines, apud Pherecratem: subtenduntur uero per dorsum, medullam è capite deferentes, quæ meningis stipatur, & neruis deducitur: tota uero horum constipatio, γυνς dicitur. Cardinum uero horum primus, qui cum collo uertitur, conuersor nominatur. Hippocrates uero eundem, etiã Dentẽ nominare uidetur. eius uero obliquis partibus duo sinus insunt, quibus duæ quæ sub cerebri medulla sunt, prominentes pinnae insident, capitis coronæ nominatæ. Cardinũ autem secundus immobilis existens, axis appellatur. pinnas uero binas habet, utring; scilicet unam, & hanc quidem primo, alteram uero tertio cardini infixam quæ detentiuæ dicuntur. Cardinibus autem alijs, qui sequuntur hosce, similibus existantibus, ultimus eorum tanquam onera ferens, Atlas uocatur. An teres autẽ, partes colli sunt, per quas suffocari aliquem contingit.

DE SCAPVLIS, ET CLAVIBVS.

XLVIII

Hic suffultæ sunt scapulæ, desinẽtes super humeri aut brachij summitatem. Confirmant uero clauæ, quarũ pars neruis quibusdam uertebri adhæret. pars uero alia sub pectore in collum desinit, & iugulum appellatur. Scapulas uero nonnulli scapilia, & platas uocauerunt. Clauium uero pars iuxta scapulas, ceruix. quæ uero apud collum est, parassphagis. Vnde sinus, in quo clauæ separantur, sphage. à nonnullis uero, & θυμός.

DE GUTTURE, EIVSQVE PARTIBVS de collo, & ceruice.

XLIX

Cum autem collo iuxta sinum hunc, guttur subsit interius. Exterior pars, eo quod per iram incensa tumensq; inflatur, ardens dicitur. quod autẽ inter hanc, & guttur est, ageter. à quo maxillas usq; aureæ extenduntur quarum usq; ad clauæ pars, artemon est. Posterior autem iuxta conuersorem cardinem concauitas, ὠϊσφαγὺς nominatur. & hanc tenones continent. Curuitas autem artemonem usq; est paralophia. Vnde lophia, ea quæ iuxta dorsum

xta dorsum est, prominentia dicitur. Totus autem colli circuitus, *πρόσδεσπον* appellatur. Vocabula uero à collo sunt, decollare, & in collum impellere, à ceruice autem, altam ceruicem habens: ceruicem leuare, id est superbire. Incuruicervicus uero dicitur, qui humeros sursum trahit, & contrahit collum: quem Insidiatorem esse Aristoteles per naturæ indicia comprobat. Et uires, Aristophanes *Βυσσυχνας* nominauit. Laticeruices autem, ualde Poëticum. Hy potrachiliū autem uocant, partem sub ceruice, inter scapulas desinentem ad dorsum usque. Inter scapilium autem est, quod sub scapulis usque ad medium tergum est, iuxta præcordiorum septum. *Υποπρόσθαις* uero est concauitas, quæ ad lumbos usque tendit. A tergi autem spina *ῥαχίς* fit, quod secare significat: & *ῥαχέτρον*, meditullium spinæ & *ῥαχέτροισα*, id est diffecare.

L DE MANIBVS, ET PARTIBUS earum.

AD manus autem descendentes, summitas & brachij prominentia, quæ acromia, & humeri caput, & epomis, & acrocolia, occurrit. Nomina uero ab humero sunt, exomis, *quæ est uestis quædam substricta circa humeros desistens, & exomidopceia. Vbi uero articulus huic infigitur, acetabulum, & humeri uertebra uocatur: et neruis adaptatur circa latera dependentis manus: extensio uero in pugnum insidet, ob acetabuli concauitatem. Turbinato autem brachio, & concluso existente, quando est cubito breuior, ea parte qua ad cubitum tendit, dilatatur: exterioresque partes, musculi: interiores uero, ulnæ uocantur. Quod autem iuxta humerum prominet, brachij caput. Qui uero sub brachij prominentia sunt sinus, axillæ. à quibus tuniæ, axillares, uel manicae dicuntur. Axilla uero, à Vulgaribus ala uocatur, ab Atticis uero nequaquā: sed quod sub hac fertur, Sub ala portari dicunt. Parolonia uero, et ulnæ uocantur. Et *ὤαγκλον*, quod portatu facile est, fortassis et hinc ancilides, id est sarmentorum uincula, nomen sumpserunt: & in ulnis ducentes, & baiuli, in ulnis ferre, ulnis amplecti. *Παράγκλισσάδω* uero, baiulos aliquid apportare significat.

Cubitus

Cubitus autem ossa duo habet, unum quidem tumidius, alterum uero breuius. & ubi cum brachio committuntur, totum hoc cubitus uocatur. Vnde Γαλῖκῳ, id est Iusto breuiore cubitū habens, apud Hippocratem dicitur. exterior autem eius prominentia, olecranon. Vnde Ὀλεκράνιον, id est Cubito fodere, apud Comicos est. Cubitum uero, etiam ulnam uocant. Vnde Iuno, albas ulnas habens dicitur. Et acrolenia, quæ cubiti summitates sunt. & huius pars superior, epipiche inferior uero, agostus dicitur. Nonnulli uero summitatis in humero, articulum & cubi, clauas uocant. alij autem armos, aut nodos. Et cubiti sub brachio compagem, quæ iuxta interiorē sinum est, olecranon nominari putant iuxta exteriorem uero compagem, cubitum. Coronomus autem, Medicorum est. in quo significatu, & Κούβωλον esse putant quod etiam Κούβιστον nominabis, secundum Hippocratem. Videtur autem nomen esse Doricum, eorū qui in Sicilia Dores sunt. Vnde Epicharmus, Cubito ferire, Κυβιτίσειν uocat. Ipsa uero cubiti ad brachium commissio, bathmis uocatur. Ossium uero, quæ in cubito sunt, minimū, radii, & ad cubitale nominatur, ut maximam cubiti appellationem habere uideatur. quod nonnulli, procubitale uocant. huius autem terminus, carpus appellatur, ex octo constans ossibus. Antecarpium autem id dicitur, quod ante carpum est. Sed carpo etiam prominentia quædam, talo similis adhæret. Metacarpium uero est, quæ digitos antecedit latitudo post quā in digitos manus secatur. Carnea uero, et interior manus pars à pollice ad indicē, ir uocatur. exterior autem pars, opisthenar. Pars uero ab indice ad minimū digitum, hypothenar. Quod autem inter ir, hypothenarem, & pectusculum est, concavitas manus appellatur. quam nonnulli, & uolam uocant. Pectusculum autem est, quod post uolam, et ante metacarpium est. quod etiam anderon nominatur. Nonnulli uero omnē anteriorem pugni partem, thenar dici autumant. & Hippocrates scilicet & Homerus omnem uero partem oppositam, opisthenar, pectines, antecarpia, & dora. & horum partes iuxta carpos, pectuscula partem autem iuxta digitos, palmam, & λεγάται uocari. Digitorum

Κονδυλί- gitorum uero circa compages prominentiæ, uertebrae unde etiam
 ζειν enim, plaga nomen sumpsit, qui uero his subsunt articuli, scytalides aut
 pro κωλο- secundum Aristophanem, Phalanges: Tres uero sunt singulis quæ
 Φίλειν dici tuor digitis, articuli soli maiori digito, duo tantum. Digni uero no-
 docet Pha minantur sic, minimus quiq; post hunc medio proximus, * Latinis
 uorinus. annularis deinde medius, post hunc index. alter pollex, aut maxi-
 mus. Quæ uero post metacarpium ante articulos sunt, internodia.
 quorum inferiores partes, articuli quæ uero sub phalangibus sunt,
 unguium radices dicuntur. ex ipsis enim unguium radices, &
 principia oriuntur, post has sunt ungues, sub quibus neruorum fi-
 nes esse aiunt, quorum partes, quæ sub ungue sunt, occulta superi-
 ores uero, ἄγγυμοι ab albore nominantur quæ uero utrinq; sunt,
 rediuiua quæq; post hæc sunt, anguli. Albor autem ille iuxta un-
 guium radices, oriens ea quæ in unguibus apparent, nubecula. Ter-
 mini uero qui intra digitos sunt, rimæ, et uertices dicuntur. Ab un-
 guibus uero dicuntur, ad unguem expendere, unguibus extorque-
 re quod magis in usu est. & ad unguem explorare. Totius autem
 manus ossa, uiginti sex esse ait Soleus Clearchus unus ex Aristoteli
 Discipulis: Si uero manum clauseris, exterior pars, pugnus uo-
 catur. Vnde Pugil, pugnare, depugnauit, pugnis ferijt, pugnis pul-
 sauit, & pugnis percussit dicitur. Frequens uero manuum conuer-
 sio crebro circumlatarum πῖτυλον & quod interius est, ἀσά-
 γμα dicitur, unde et interior spicarum pars nomē habet, et pugnus,
 pugnis arripere, & iniicere. A manibus uero dicuntur, facilis, au-
 dax manibus, pollex, facilitas, audacia. Non tamen ἀντιχειρία di-
 citur. ars manuarum, chirurgia. Manuarius Artifex, Chirurgicus.
 Chirurgus enim, sordidū est. manibus laborare, manuū artificium
 exercere. chirurgice, & manuum arte se sustentans, mancipare,
 conatus, aggressio, ausio, ad manus promptus. Manibus uelox, ut
 Critias inquit & hinc manuum uelocitas. Plato etiam, Manuum
 robur dixit. Et Multarum manuum subsidium, Thucydides: ὄφελος
 χεῖρας etiam, id est manibus celer. & ὄφελος εἶτα, id est manuum in
 aliqua re conficienda celeritas, dicta sunt. illud quidem à Menan-
 dro,

dro, hoc uerò apud Alexidem: Manuum ratione defendere, manus conseruerunt, ad manus uenire, manum præbere, in subditos iram exercui. manuductor, manuducere, manum subministrare. Manuum lotionem, Homerus Aquam à manibus defluentem. Et Manus lauare, Philonides et, *Χερνίματα* dixit, Aristophanes uerò, Non manibus, contactis communibus bonis dixit. Et Manuuuens pro eo, qui manuū labore uiuit, dixit Xenophō: Dices etiā gutturnium, mantile manus dextra, de alicuius arte manuaria. Et Polycle ti manus, pro statua. Et Apellis manus, pro pictura. Manus militaris, et multa manu, multimanus, et magnum subsidium, manuum extensio, contraria manuum tensio, manuum suffragium. manus le uare, manum intendere, manibus refragari. centimanus. Longimanus, ut Hydaspis Darius, iuxta Polyclitum. aut ut Xerxes, iuxta Antileontem. aut Ochus, qui Artaxerxes dictus est. fortassis ob hoc quod uires maxime intendit, aut quod dextram manum longi orem aut fortiorē habuit, uel utraq. A manibus uero et Chiroihecæ, apud Xenophontem dicuntur. Et Manicatæ tunicæ: Et Opus manuarium, apud Demosthenem: Et *Χερσώναντες*, id est Artifices manuarij, apud Sophoclem: Et Manuarium artificium, apud Herodotum: Et Mansuetus, apud Demosthenem. Et, Animalia mansueta: Hyperides uero in Libro De Lycophrone, hoc quod multi chirographum uocant, Manum nominauit sic dicens, Neque propriam negare manum possibile est. Est etiam bellicum ad naualem pugnam instrumentum, cherosideriū. Herodotus, Manicas dixit. Hipponax uero Mancū uocauit, qui una manu priuatus est. *Χερσάδωτον* uero, est sumptus extra symbolum. Chiromantes autem, quæ ex manibus uaticinantur. *Χερσῖν* uero uocauerunt, manus confringi, aut dolere ob laborem. Vnde et *Χερσόποδες* dicuntur, qui pedes confregerunt. Gesticulari uero dicitur, manus ad modulationem mouere. Herodotus autem de Hippoclide Atheniense dixit, Pedibus gesticulabatur: Cratinus uero, Manus cōcutientes dixit. Et *ἀκροχερσισμός*, est exercitium quoddā in pancratio. Col luctari, perficere, pecuniā administrare, et animaduertere urbem

in sua tenere manu, homicidium propria manu factum, propria manu, propria manu laborans. Quod autem apud Philicetū, *ἄτοχος εἰσάγες* dicitur, omnino impurū est. Immansuetū uero, Sophocles Inexpugnabilē uocauit. Difficilē uero tractatus Demosthenes dixit. Et in manus tradidit, Herodotus: *ἑγχεῖς* id est, qui manibus rē molitur, Aristophanes: Et Conamina, Thucydides: et Virtutis studiosiores et solertiores, Xenophon: Et Conatus, Demosthenes et, Epicheremata. Et Enchiridion pro pugione, Xenophon: Dicitur etiā manus incontinens, uel cōtinens. Opus uero ipsum, temperare, praeoccupare. Ipsa uero res, praeoccupatio, praesumptio, praehensio et ansa, et tenaciter praehendere. A manibus etiā est, tangi, et tactus et ut Plato dixit. *ἅψις*: tactum, intactum. Sed *Ἀφ᾽ ὧν*, Poëtis cōcedatur. A digitis dicitur, roseos digitos habēs anuli, quae muliebres sunt. Anulorum sculptor, Anulorum sculptura, apud Platonem: Digitorum ostensores, ut Demosthenes dixit: Et Digitalia, apud Xenophontem: In digitis constituere, pro supputare et digitalis, numerus. Sed et Corybantes, digitos dici ferunt, nonnulli propter numerum, quod quinq; sint alij uero, quod Rheae omnia administrent. Vnde etiam manus digiti, Artifices, et omnium Opifices dicuntur. A Cubito uero dicuntur, breuiorem cubitum habens, bonum cubitum habens, roseo cubito praeditus, pulchrum habens cubitum.

LI DE MENSURIS, QVAE PER
manum fiunt.

Mensurarum uero quaedam et digitus est. Et palmus, quatuor digiti conclusi. qui idem et palæstis, in foeminino et palæstes, in masculino genere dicitur. Et cornua *ἐκκαδὲ καὶ δωδεκά*, id est sedecim palmos habētia. Quod a iunctura ad summos usque digitos extenditur, tota scilicet manus, orthodorū appellatur. Si uero extensis digitis a maximo ad minimū mensuraueris, mensura haec, spithame. Quod si magnū digitū indici obtendens mensuras, haec mensura, lichas dicitur. Ab exteriori uero cubiti prominentia ad medium usq; digitum, interuallum hoc, cubitus. Si autem

tem digitos cōtraxeris à cubito ad ipsos, mensura hæc, *πυγύρ* si uero concludas, *πυγύρ*. Si uero utrasque extendas manus, ut etiam pectus his commensuretur, *orgyia* nominatur. Manuum uero alia secundum positionem dextra, alia sinistra, * *Dexter*, * *Dextre* *. *ἑπιδέξια* uero quid sit, manifestum est apud Platonem: *Dextre* aliquid * *remorari*, non scitè ad manum. apud *Lysiam* uero, quod à dextra manu est ut, *Introeuntibus ad Nemeam* consistit ad dextrā : apud *Eupolim* uero, propinationis modus est ut, *Quando bibunt ἑπιδέξια*: *Ambidexter*, qui utrisq; manibus dextre laborat qui et scæua dicitur. dextrā præhendere. *Xenophon* etiam, *Dextram* præhendens dixit. *Δέξιος* autem, est aliquid dare, aut accipere. *Dextram* prætendere, *dextram* iniicere, *dextram* dare. Et *Dextrā* mittit *Rex*, ut *Xenophon* inquit. Et discit *dextra*, id est sapientiā, secundum *Aristophanem*: * *Ipsa* uero dignitas, ex solis mensuris petitur. A sinistra, *sinister*, & *sinistrè* aduerbium. *læuus*. Sed Ad *sinistram*, *vulgare* est. *Ἀμφοτέρω* uero, quod utraq; manu *læuum* significat, *Atticum* est. Tum etiam *sinister* in choro, ad *sinistram* pertinet quemadmodum *dexter*, ad *dextram*. in super & ad *dextram* adnauiganti, & sic de *sinistra*. Ab unguium uero summitatibus *ἀκροπόδια*, manuum pedumq; extremitates dicuntur. *Digitis* etiam, ut puto, assignari possunt, extrema, summitates, extremitates, digitorum eminentia uel colluctatio *pancratia* *stica*, brachiorum eminentia, tuberes, & prominentiæ et apud *Euripidem*, *Summa* delibantes: Et *Ultima* extremitas, apud *Thucydidem*: & quæcunq; alia à summitatibus nomen sortiuntur.

DE THORACE, ET QVAE
circa hæc sunt.

LII

A collo uero usq; coxendices, tota illa pars, *thorax* uocatur, et *ὄλμω*. quod uero sub clauibus, pectus huius interiora, præcordia. Sunt etiam armorum, pectoralia arma pars paulo inferior, sternon. Plato uero partem à corde descendentem, *Sternon* uocat. Vnde *latisternus* pro eo, quod est *Bonū* pectus habens, dicitur. pectus impingere, & pectoralia. Et *Sternomantin* *Sophocles*

o 3 uocat,

uocat, quam nos Spiritum uaticum habentem dicimus. Pectoris autem medium, pectusculum. Quæ uero in pectore sunt, mammae. Vnde etiam excelsiores telluris loci, mammae uocantur. Mammae uero, & ubera, & māmullæ dicuntur maxime uero Mulierum. Vnde et lactantes, Nutrices uocantur. Lactare uero est, mammillas exhibere. Lactere autem est, lac è mammillis extrahere. Quod autem sub mammillis est, præcordium. Summum uero mammillarum, papilla. Vnde et lactare, & papillam præbere dicitur. Subniger uero circa papillam circulus, φῶς. prima autem sub hoc lactis constitutio, cyamus dicitur. Pars uero lacte repleta, sinus, & uter. Solus autem in pectore mammillas habet homo, uespertilio, & elephas sic quidem Soleus dicit. Stagirites uero inquit, Elephantem iuxta pectus, non in pectore mammas habere. Præcordium uero, est sinus, qui sub pectore est, mollis & carneus, circa uentris initium. Subiacet autem cartilagini pectoris, prominens eiusdem pars os, et in summitatem pectoris desinens, quod xiphoides nominatur. Recessus uero qui sub pectore est, quem σφαγὴν uocant, à nonnullis & præcordium nominatur. Et siquidem inferiori cordis parti, cartilago cartilagini uero, cartilago inferior subiacet. his uero costæ adiunctæ octo, ad dorsum circumductæ, maiores minoresq. quarum maiores quidem, legitimæ minores uero, spuriae nominantur, quæ maxime omnium pectori appropinquant. Quod uero sub costis est os, Zona uocatur. Vnde cingi dicitur, cingulum, accinctura, adcingi. Et Zona, corporis armatura, idem cum corporis parte nomen habens, quam Anaxandrides, Balthem uocauit. ut, Densum habet balthem. Manifestum autem, à nobis Zonam dici quæ Romanis, Fascia uocatur. Costarum autem morbus, pleuritis sicut articulorum, articularis & renum, nephritis uocatur. Quæ uero sub maxillis sunt, latera dicuntur ossa uero, costæ. quarum media, medilatera uocantur. Septilateri uero, striduli aut sunt, aut uocantur. Et triangulus quidam, æquilaterus dicitur. Et lateralia, sunt equorum circa latera arma. Costarum uero termini, in uertebis, quæ circa dorsum sunt, desinunt, & harum obliquarum concauitati-

uitatibus infixæ sunt. Duodecim uerò utrinque sunt in uniuersum costæ, quarum aliquæ pectus cōtingunt. aliæ uero circa thoracem desinunt, seipsas inuicem sustinentes.

DE ALVO, VMBILICO, ET

LIII

quæ his adsunt.

PArs uero à pectore ad pudenda usq; iuxta Zonam, alius uocatur, & uenter. unde uentricofus, gulofus, gulofitas, heluo, deuorator, ingluuius, uētri inferuire et Vētricuslus, Comici dixerūt. Et Vēter tripodis, apud Homerū: Et pro pascebatur, Comædia Ἰπποκράτης dicit. Et Vterū ferre, Herodotus: et Fatidicus, seu spiritū familiarē habens. Quod uero sub uentre est, σάχus uocatur. Concauum autē illud uentris medi, umbilicus locus uero circa hunc, sagera. quoniā neruorū est complicatio, instar retis: quod hodie γαγγαμώρ, aut ut quidā dicūt, sagera uocatur. Mediū autē umbilici, ἐνδομφάλιον: quod uero super hunc est, ἐπομφάλιον. Mesomphali etiam, sunt placentarum species. Et ὀμφαλότομος, Obstetrix dicitur, quod Infantum umbilicos secat. Quod uero Infantum umbilicos incindit, ὀμφαλίστης uocatur. Attici uero etiam ficuum propaginem, umbilicū uocant. Cutis uerò circa umbilicum, uetula. quia cum rupta est, senectutis fit signum. Partem uero circa umbilicum, quæ epati & spleni adiacet, ἐπιγαστριον nominabis. Epigastrio uero, lumbi subiacent, quos etiam ilia uocant.

DE PECTINE, ET PVBE,

LIII

OMne uero quod sub umbilico usq; ad pilorum, qui super pudenda sunt, densitatem, abdomen, & uentriculus nominatur. Ab abdomine uero, Comici Frustra uocant abdomaria. Ipsi uero pili, pubes dicuntur. Εφ' ἑαυτοῦ uero, Medicorum est.

DE PVDENDIS, ET EORVM PARTIBVS. LV

QUæ uero sub his sunt, pudenda. quorum prælonga pars urina ex uesica deferens, penis nominatur et Στήμα, secundum Medicos, quod huic coniunctū est. pars uero non dependens ab eo, ὑπόστημα, & uesicæ collum: quemadmodū penis extremitas, glans & eius foramen, urethra dicitur. huius uero cutis, præputium

putium sicut & præputij prominentia, ἀκροποδιά uocatur. Vinculum uero, quo præputiū colligant, cynodesmiū nominauerunt. Testiculorum autem, aut geminorū uasculum, scrotum uocatur. cuius laxa pars, λακόνωδον est. Semper uero laxum scrotum habentem, Athenienses λακονχέα appellauerunt. Partes autem inter penem, scrotum, & inguen, plechades uocantur. Vnde transire, apud Poëtas ἄμμι πλῆσσει dicitur. Et pro tolutim, ἄμμι
 abusus πλῆξ· ut & Sophocles, * hoc usus est, de draconibus loquens, Cardinem tolutim præhensum, tanquam prætergressum dicat. Et Strattis, Filiolæ circa lebetem omnem complexæ, hoc est distantes tibiæ. Et apud Homerum, pro transibant dicitur. Feriebant pedibus: Cremaçteres uero, nerui dicuntur, qui testiculos cōtinent. Quod autē sutelæ simile, sub pene per medium scrotū transit, sub parte, quam taurū uocant. Vnde Tragici Virginē Ἀταύρωτον, id est coniugij expertē, uocant. desinens in natibus, περιναλον, πράμυς, et ἄρξθ nominatur. Testiculorū quidem pars superior, caput inferior uero, fundus uocatur. totū uero illud, pudenda sicut et Mulierū, pudenda uocantur. cuius totū, uocatur cunnus, et uulua rima uero, schisma. subfultans caruncula, nymphe, myrtū, epideris, aut ἑλκρηλῆς unde et ἑλκρηλῆς, est attrectare, et macerare istā carunculam. partes uero utrinq; carneæ, labra, præcipitia, aut πτερυγώματα dicuntur. Parastatæ uero, meatus sunt à testiculis ad penis foramē semen deducētes. Nomina uero, à prædictis sunt: à uentre quidē, uentricofus, uētri deditus, belluo, uētricosus, ingluuius. Γαστρίσειν uero, quod non modo implere quod & χορτάζειν uocant sed etiā in uentrē percutere significat, ut Aristophanes in Equitibus inquit. sed Plato Comicus hoc uerbum in Ventri deditum usurpauit. deinde quoque, Nullus est uir uentricosior. Psittacum etiam, Alcæus Aqualiculum uocat. Homerus uero, Tripodis uentrem ambibat ignis: A pene uero dicitur, extirpauit, et extirpatio. Præputium uero, dicitur uacuum, excoriatū. Apud Aeoles uero, excoriare, uel circumcindere, Ἀποδιδῶδαι uocatur. Verenda uero retrahere, apud Veteres Comicos Ἀνασύλαι uocabatur. hæc
 uero

uero manibus provocare, Ἀναφλᾶν. quod Ἐνανκλᾶν, Aristophanes in Amphiarao uocat. Membrum autem genitale, Ἐτύλος uocatur. unde Pherecrates, hoc manibus denudare, Αποτυλῶν uocauit.

DE SPINA, SCAPVLIS, ET LVI
quæ de his sunt.

Scapulae cervici subsunt. quarum gibbosum, testudo dicitur. Scapularum uero utraq; partes, αἰᾶ quorum obliquæ partes, μεταυχένια. quod autem inter has, Ἐ tergum est, dorsum. continentibus hoc scapulis, quarum extensæ circa tergum partes, mensæ appellantur. quod uero his subest, spina. cuius medium secundum longitudinem usq; ad inguen in terga sinuosum, λείσις dicitur. et huius terminus, spina dorsi est, pectori opposita. Post spinā uero, est lumbus usq; ad clunes. quem nonnulli Poëtarū, Κλόνην uocarūt. ut Antimachus, Vt si lumbi impetiosi uertebrae sex. Septem decim autem sunt uertebrae, quæ totam spinā inflexionē exhibēt. duodecim quidem ipsius spinæ, quas ῥάχαις nominant. quinque uero lumbi. Vertebra uero, quæ sub Atlante, et quæ sub eius carne tutela est, lophadīam, aut lophiam appellant. uertebra uero, quæ sub hac est, axillare. reliquas uero, πλοβείτας uocant. duodecimā uero, cingulum. Lumbum uero, Ἐ πρότμυσιν uocauerūt, cuius uolubilia sunt ossa. Prima autē uertebra, nephrites. quemadmodū ultima, asphaltites nuncupatur. Mediū uero lumbi, ἄκνησις, proprie quidē de quadrupedibus. sed Homerus etiā de homine usus est, dicens Κατ' ἄκνηςιν μίσην ὤτα. A tergo uero uocabula ducuntur, à tergo esse in bello, tergū dare. Et apud Poëtas, Νοτίσαι dicitur pro eo, quod est à tergo aliquid relinquere. Et In tergo ferēs, mulus apud Xenophontem, Ἐ asinus : atq; hos, dorsuarios uocauerunt. quemadmodum illos qui sub iugo sunt, iugales. Νωππλήγαι uero, Flagellationem Aristophanes uocauit. Circa tergum uero, septem asperitates exurgunt. quarū duæ quidem post primam, quæ acanthus dicitur, λωλόσφα nominantur obliquæ uero duæ, λείγαι. reliquæ uero, dorsum nutant. Vertebrarū quidem prominens

p

Ἐ suff-

et suffulciens pars, masculus: sed sinus hanc suscipiens, scemella dicitur. Vertebrae autem has, Arrianus Talos nominavit. A collo summo talis, exoritur lumbus. Vertebrarum uero meatus, per quos medulla extenditur, σολῶ, et sacra fistula.

LVII DE COSTIS, SACRO OSSE. CLV-
nibus, harumque partibus.

Costarum quidem maiores, legitimae: minores uero, spuriae dicuntur, quae pectori subsunt. Post quas insidentia costis uiscera, intestina uocantur. Et e scapulis quidem suprema costa, maxima apparet: ex obliquis uero, mediae. Costarum ossa, spathae. harum quidem latiores partes, quae inuicem compactae sunt, plateae: angustiores uero, copia dicuntur, quae spinae coniunguntur. primae uero duae, rectorae uocantur: duae uero sequentes, firmae. duae uero post has, pectorales: et duae in cartilagine desinentes, adiutoriae. quatuor autem spuriae, molles dicuntur. Vbi uero uertebrae terminantur, sacrum os dicitur. et initio quidem sub * spina dilatatur, coarctatur uero circa anum. qui et culum, et podex dicitur. Cuius superior pars, lumbus, et ille sicut et Zona, pars iuxta hanc anterior uocatur. Nonnullis uero sacrum os, tertius coccyx dicitur, et est omnium maximus. atque pars eius uersus anum ad sedis locum declinans, uertex nominatur: obliquae uero partes, femora, et scaphia. haec uero umbilico opposita sunt, et clunibus insistant: qui et coxendices, et nates dicuntur: atque Γεγονάαι, apud Archippum in Rhene: Femora autem, sunt utrinque illae post lumbos carnea prominentiae: ab his uero partes prominentes, clunes, et sedilia. unde sedes, cathedra, sella, insidere, supersedere, assessor, et his similia dicuntur. A natibus autem dicuntur, bonas nates habens, pulchris natibus praeditus, cinædus: secundum Hesiodum, Nates ornatas habens: Attici uero et medium in manu digitorum, κατὰ πύγωνα nominauerunt. Qui uero graciles nates habent, λιπτοί, et ὑπόλοιποι dicuntur, et lepyges: quo uocabulo maxime suggillantur Athenienses. Mulierem uero talem, Stratiis διατρέμυ uocauit.

DE

DE MUSCULIS LUMBORVM, CO- LVIII
xis, clunibus, & quæ circum sunt.

INteriores uero circa lumbum muscoli, uocantur psoæ, neruorū
matres, & uulpes. Clearchus autem, exteriores circa spinam
musculos sic nominauit. Coxas uero, uel coxendices uocabis, os-
sium circa nates concauitates, quæ capite femoribus infixæ sunt.
Femoris autem aculeus dicitur ea pars, quæ femoris caput coxen-
dicem contingit ipsum uero caput, cotylidon uocatur. Carnes ue-
ro sub clunibus, ad femora inclinatæ, hypoclunes appellantur. A-
pud femora uero sub clunibus, inguina sunt, quibus & ipse mor-
bus, inguen cōtingit. Vnde & Βῆλωϊζμ, id est inguine intumere,
deducitur, ut Callias inquit. Nerus etiam coxā femori colligans,
ἰχίον dicitur. eodemq; nomine, & ipse articulus nominatur. Os ue-
ro uolubile coxendici coniunctum, femoris caput appellatur. Fe-
mur autem, seu crus, dicitur pars corporis, quæ hinc genua usque
extēditur. A femore uero nomina formant, robustis femoribus
seu pulchris præditis, femoralia, femori propinqua. & Lacæna,
femur ostentans, femoralia arma, & his similia. Ossium uero cir-
ca femoris caput prominentia, τροχαιτῆς nominatur. Musculi ue-
ro, sunt erectæ ante articulos, ubi hi cōmouētur, carnes quæ uero
intra femora sunt, ἰσχυμῆλαι quæ autē in medijs femorib. sunt,
μυομῆλαι. Genu uero, est post femora, uel superiora crura infle-
xio unde Geniculari, apud Cratinum Comicum deriuatur. Dici-
tur etiam genu arundinis. Et apud Homerum, ἑπὶ γούνης, quæ est
genu pars superior. Genuum uero pars, quæ cruris superioris ter-
mino coniuncta est, tibiæ caput. Exterius autem huic superiacens
latum & rotundum os, quod instar munimenti est ipsi genu, patel-
la, uel poples, conchula, mola et Epymilos, secundum Hippocratē
at secundum Hipponactem, Mylacrīs: Comici autem uel gallinā,
Mylacridem uocant, uel animal quoddam in mola natum ut Ari-
stophanes inquit, Vbi consideant eo quo delectentur uictu, uer-
mes comedentes, & mylacrides: Musculus autem circa genu, ὑπὸ
γούνης posterior uero popliti opposita concauitas, suffrago. Tibia

uero, est omne quod utrinque post genu, & suffraginem est. Osse autem duo tibia habet, eiusdem quidem longitudinis, crassitudinis uero eiusdem non item. quorum exterius, quod minus est, paracnemium interius uero, et maius, procnemium. Totius uero tibie abiens rior pars, anticnemium* posterior uero in musculum* eleuata, tibie uenter, uel sura dicitur. Nonnulli uero anteriorem partē, tibiā posteriorē, ἀπικνήμιον esse putauerunt. Nomina autē à tibia deducta, fortes habens tibias, tibiale uel ocrea. & robustis tibijs præditi Græci: Et Crura integras tibias habentia, apud* Comicos: Ac genua, id est colles montium. Sed utrinque iuxta maius os, quod tibiam sustinet, & radius dicitur, parua alia ossicula, quæ peronæ, πῶρα-κερκίδες et à nonnullis, fistulæ dicuntur. Latus autē neruus, qui suffragine initio sumpta, in calcaneo finitur, tenon appellatur.

LIX

DE PLANTA, TALO, CRURE, & podice.

PArs uero sub tibia, uocatur planta, seu pes extremus. unde nomina sunt, stabiles pedes habens, argentipes et, argentipes Thetis: bonam plantam habens seu pulchram, iuxta pedem uero utrinque prominent tali, in quibus peronæ tibiæ rum desinunt. Tali uero sunt, non prominentia illa, sed quæ interius in planta occultantur. Varos autē uocant, quibus curua introrsum * ualgos uero, qui bus à genibus extrorsum obtorta sunt. & hoc quidē Archilochus, illo uero Xenophon utitur. Crus autem nominandum est, quod ex femore, genu, tibia, planta, & pede constat. Quod autem ex femore & tibia, ἰώλον uocatur, et ἰώλυμα. Vocabula uero hinc deriuata, supplantare & ut Xenophon dixit, Malis cruribus præditus: & σκελὶς, quæ hodie Calcaneū à Comicis dicitur. Et apud Platonem εὐσκελὲς, id est Bona crura habens, dicitur. Insuper et σκελετός, id est offeus seu exiccatus, & arefacit uel exiccat, & arefactus, de hisce membris deducuntur quemadmodum de reliquo corpore, macilentissimum dixerunt: sicut & alia multa sunt. Menandrus uero, Puellas periscelides ferre dixit. Et claudicare uocauerunt, altero pede aberrare. Pes autem dicitur, omne id, quod talo sub-

lo subest. unde, bonū pedem habens, uelox, celer et ut Plato dixit, Antipodes; pedum celeritas, pedum tarditas, uolipes, uelociter currens et ut Plato inquit, Impedimur: Et Xenophon tardos, *Καὶ ὁ πόδας* appellauit. Insuper bipes, tripes, & sic ordine de reliquis quorum omnium octopes solum, Vulgarius dicitur. Huc etiam pertinent, impedimentum, remora, impedire, impedimentum facere, aut coram pedibus adstare, pedetentim cedere. pes ligneus, pedica, podagra, podagra laborare, polypus. Plato autem, de polypo, & a pede scripsit. Et humipes, sic uero uocauerūt sponsam, quæ nō rheda uehebatur. Laqueus pedalis, pedū lotio, pedes lauans, pes utris, tadaris tunica, pedum dolor, pedibus dolens. Plato uero Comicus, etiam *ποδῶρια* dixit et *ποδῶρα*, pro fascijs pedum, Critias, quas Aeschylus, *πέλυτρα* uocat. Dicitur etiam pedibus congruens, de calceis. De Scriba uero, *Ἀνεπρόδιστον* Aeschines Rhetor dixit pro eo, quod est denuo relegere. Et Antiphon ea quæ denuo excutuntur, *Ἀναπρόδισμένα* appellauit.

DE PARTIBVS PEDIS.

LX

Pedis autem partes. superior quidem ante digitos pedis, conuexum, *collis, aut pecten, ex ossibus & neruis constans. cuius autem anterior pars post digitos, planta posterior autem pedis pars, calcaneum dicitur. Vnde *πτερονόωεν* deriuatur, quod est calcaneo sedilia in theatris percutere, ut aliquem exhibent. Et Media Comœdia Pternides uocat, fundos lebetū medicarū. Sed inferior pars tota, solea pars uero sub digitis prominens, pectusculū pedis, aut præcordium uocatur. quod uero post hoc est, uola pedis. Digitus uero pedis easdem cum suis partibus partibus appellationes habent, quas manuum digiti. Et rima sub digitis, *χυμέλσον* appellatur. alij uero hanc pedis partem, in qua rima fit, sic nominant. Plagæ autem quæ digitis contingunt, pulsiones dicuntur. quæ Aristophanes, Impulsiones uocat et *πρὸς πᾶσαν*, in fugiendo impingere dixit. Ad pedes etiam pertinet, calceamentum, subire, subditus, nudipes, pedum nuditas. Tum & gradum, Pedem uocabis, secundū Platonem dicentem, Deos supponētes multos gradus: unde locus per-

nus, & inuius dicitur. Et Gradus apud Musicos est, pedem ad numeros componere. Et *Bæsup*, pavementum est, super quod incedimus ut Antipas. In ipsum ianuæ pavementum uenis: Et Euntes, dicunt Plato & Xenophon qui idem, & Diabateria sacrificia, quæ pro transitu fiebant, dixit. quæ & apobateria uocabis. Et Fluius peruius aut inuius, Plato. Et Traiectores, Demosthenes & Traiectorem, Aristophanes dixit. Et iudicium, Alterius rei inuasionem Hyperides uocauit. Inuasio etiam, est in alienam domum non concessus introitus. Et Aggrediens nomine horribili, Herodotus:

LXI DE TONSILLIS, GUTTURE, STOMACHO, & interioribus corporis, uisceribus que.

PArtium uero earum, quæ post hypoglottida sunt, carnes utrinque prominentes, tonsillæ, uel glandulæ uocantur. quæ autem his subsunt, similes quidem rubore, maiores uero rotundioresque, mala dicuntur. accrescunt autem per tenues quasdam membranulas stomacho. quem & fauces nonnulli, arteriam alij uero, guttur uocant. Tonsillis uero os subiacet, faucium caput completens, à nonnullis hyoides uocatum, quod ad literæ Y formam accedat. Herophilus autem, propterea quod tonsillis adstet, idem Paraslatem uocauit. Stomachus uero inter scapulas iacet, & ad pulmonem prætenditur. nominaturque etiam gula. nerui autem eius utrinque, toni. Vbi uero uentrem contingit ea pars, magnum uentris os nominatur. inferior uero stomachi pars, qua pulmoni coniungitur, eo quod ex angustia dilatetur, tubæ crepitaculo similis est. Pars etiam sub lingua potum cibumque suscipiens, reliqua longitudine est latior, sensibilis autem maxime, et iuxta uentrem nervosa exterior uero carnea, ubi faucibus appropinquat interius uero, rotunda, & arteriosa est. Arteriæ uero, & uenis à corde ad scapulas tensis, complicationes quatuor, uel tres iuxta nonnullorum sententiâ innituntur. uenæ scilicet, arteriæ & nerui membranulas enim ibi excipiunt. Tale autem quoddam etiam in aubus est, quod gutturis uesiculam uocant, in qua cibus primum congregatur. Primum
eorum

eorum qui cibū ruminant sinum, uentriculum uocant. Faux autem stomacho adiacens, & ad pulmonem nutans, linguæ stomachoq; adhæsit. radicesq; agit in pulmone medio, partim iuxta posteriores fibras adiacens, quæ dorso assident partim uero iuxta eas, quæ sub pectore sunt. in plurimas enim tenues scinditur bullulas, quæ uocantur fistulæ, branchia, & aortæ. * ipsum uero turbinatum in ipse morem * exsculptum, à posteriori parte stomacho appropinquas exsculptus sed quasi ex multis * compositū anulis, tunicas et * hoc habet quacōpositus tuor. * contextum scilicet existens ex neruis, uenis, arterijs, mem hic branulisq;. Homerus equidem stomachū, etiam Δαμόρ, & Δαυ- contextus ναρίαρ uocat. & dicit Animæ celerrimam esse perniciem, si diuisus meatū cibi perdat guttur uero, Φάεϋϋα uocans, et uocis meatum esse cognoscens, illæsum Hectori seruauit, ut ipsum prius alloqueretur uerbis alternis excipiens.

DE FAUCIBVS, VENTRE, HILA, & reliquis. LXII

FAuces itaq; stomachi initium sunt quemadmodum fistula illa spiritalis, gutturis, Δαρυγίξερ uero, Demosthenes dixit quod Veteres, Præclusa gula loqui dixerūt. exterior autem eius in collo prominentia, gurgulio, & prologus uocatur. Cum autem stomachus in uentre desinat, uentris latitudo ad sinistrum latus extenditur, ore ipso ad mediam uergens cartilaginem, reliquo autē corpore ad diaphragma. In uentre uero intestinum excrescit, in dextram magis inclinatum, tergo maxime adiacens, quod pylorum uocant. & cibum in eam partem, quam hilam uocant, deducit. quæ quidem exterius, neruorum complicatione constat interius uero, carneum quiddam illi commixtum est. iacet autem intestinum hoc sub costa spuria, quæ in sinistra parte usq; ad lumbum transit unde & hila dicitur. Ex ipsa uero hila intestinum excreuit, sub umbilico iacens inuolutum, omnem istum locum complens, & in duos terminatur fines. quorum alter, aluus uocatur, & uenter inferior, quem Homerus, Νεαίγερ uocat. iacet uero in dextro latere, sub præcordijs. unde deriuantur uocabula, quæ pœnam luere, pœnam, & car-

& carcerē significant, eo quod huius passio acerrimus corpori dolores afferat. Quod autem utrinq; tenuis illius intestini termino-
 annexum est, intestinum cæcum nominatur, tergo quidem adhæ-
 rens, sed iuxta dextrum lumbum iacens. Aluo uero, rectum intes-
 tinum subest. Ventri alui autē terminus, podex est, in ano desinens,
 ipsi adhærens lumbo. Anus uero, est intestini terminus. meatusq;
 est eorū, quæ in aluo superfluunt. sic quidē opertus uisus, plerunq;
 uero apertus est. quem alij. culum, alij uero podicem uocant. Media
 nū autem, pellicula est, ex uenarū neruorumq; complicatione. reni-
 bus uero, & uentri appropinquat, cibum in iecur emittens. Nomi-
 na uero ab intestino ducta. Dysenteria, apud Platonem. et Lyente-
 ria, apud Hippocratem: Et cor ligni, quod in ipsis est uirgis, quod
 extrahunt hi, qui uirgam in fistulam excauare uolunt, uel tibiam,
 aut ad tale quidpiam. Quæ uero nauis carinæ, seu meditullia dicun-
 tur, Aristophanes *Ἐντερίων* uocauit. Ex ipsa porro uentris cir-
 cumferentia pars alia enata est intestini, uelata, quam omentum uo-
 cant. Velamen uero, à renibus ad omnia intestina diuisum, cin-
 ctum nominatur.

LXIII

DE EPATE, BILE, ET
sanguine.

EPate autem in dextris iacente partibus, & recentem à uen-
 triculo per uenas sanguinem recipiente, partes quæ præcor-
 dijs & cincto adsunt, conuexa quæ inferius sub uentriculo palpi-
 tant. sima uocantur. Præcipuum uero epatis officium est, cibum in
 sanguinem bilemq; distribuere. & huius implere uasculum, quod
 maxime fibræ infidet. eodemq; nomine quo humor ille suus, bilis
 scilicet, appellatur. * Latini, fel uocant. quod quidem angustiore
 partem, quæ collum dicitur, habet. & pleniorē, quæ fundum uo-
 catur. A bile autem deriuantur, irasci, atram bilem mouere, atra bi-
 le stomachari, iracūdus, ad iram pronus, uirdis bilis, cholera, bilis
 fluxus tin- vomitus. * flauus, Flaua tinctura. sic enim in Figmentis scenicis
 Etor. Attici, auri colorem referentia uocauerunt. ut etiā *ὑπόχολον*,
 Et atra bile laborantem: * Furiosum, & Ira furentem, Plato dicit.
 Sanguis

Sanguis autem, per uenas in totum dispergitur corpus. A sanguine uero dicitur, cruentare, cruentatus, & sanguinolentum, sanguineum, cruentum, sanguinem uomens, Sanguinē interrumpere, pro eo quod est, uenā ferro inscindere. sanguinare, sanguine præditū et Sanguine plenū, apud Antiphontem: et Sanguineos, uel Parū sanguinis habentes: Porta uero ipsius epatis dicuntur, per quas sanguis suscipitur, ut per unicā uenā ab hac in omnes uenas deducatur. Fibrae uero iecinoris dicuntur, quemadmodū fibrae et pulmonis.

DE DIAPHRAGMATE, VENTRICULO, corde, & reliquis.

LXIII

HVic uero superiacet diaphragma, ex uenis cōpositū, quod pulmonē, et cor ab epate distinguit. unde deriuantur, septū, intersepit, obturare, sepire, obsepire, obstruere, septum, & similia. Diaphragmati uero subiacer uenter, & uocatur uentriculus. super hunc autem cor est, sinus habens sanguinis & spiritus: quorū hunc quidem per arterias, illum uero per uenas emitit. sinusq; sinister, crassior est, cum spiritum ipse emitat: dexter autem tenuior quidem, sed maiore habens latitudinem, à quo sanguinis canales ducuntur: sed mammillae sinistrae subiacer. Hinc uero deriuantur, cordatus et καρδιώτης, Dorsum dicunt pro eo quod Xenophon, Esurire dixit. Dicitur etiā quaedā membranula, praecordia. quae thoracē interstinguit, quā et tunicā nominant. Basis autē cordis, caput uocatur: prominentia autē acuta, fundus: cōcavitatesq; quae utrinq; sunt, aures. Sed iuxta cordis caput, à posteriori parte circa uertebra septimā, caro quaedā est tonsillae similis, quae thymus uocatur. Vocabis etiā quasdam asperas arterias, quae ante stomachū iacent: per quas thorax spiritu sufflatus, et confidens ad pulmonem, comprimitur. Pulmo autem supra diaphragma, quod & praecordia uocant, situs est: sicuti & quasdam in lateribus pelliculas, subcinctas nominant. Thoracis uero latitudine, quam uacuum thoracis uocant, pulmo ad spiritus exhalationem utitur. Hinc autem dicet, spirare, respirare, perspirare, efflare, expirare spirās, efflans; respirans, expirans, perspirans, perspiratus, spiritus, inspirans, in-

q spirare

spirare, adspirans, afflatus spiritu, bene spirans, deflatus spiritu, exhalatio, respiratio, pulmonis exulceratio, spirandi difficultas, inflatus, afflatio.

LXV DE SPLENE, RENIBVS, VESICA,
matrice, & reliquis.

Circa aluum uero ad sinistra partem, sub diaphragmate, splen iacet quem Plato, Epatis effigiem esse inquit. nullam etenim aliàs utilitatem exhibet, caput autem eius, densissima pars nominatur. Dicitur et lien. Hinc autem uerbū deriuatur *σπλῆνις*, quod est splene dolere. Sed renum positio, à quibus & nephritis morbus, sub splene, & epate, iuxta utrunq; lumbum alteruter renum iacens, humorem à corpore defluentem in uesicam dirigit. Vesica autem, iuxta latitudinem latorum ossium sita est, humores ad se colligens. Veruntamen in Mulieribus medium inter podicem & uesicam conceptorium uas interiacet, quod matricem uocant, uuluum, & uterum. Vnde & uterini Fratres dicuntur, qui eiusdem Matris sunt quemadmodū Vxor uel Cōcubina esse dicitur à Poëtis, quæ in unum ascendit cubile. Et à lecto esse dicitur, quæ lecti particeps est. Hippocrates uero matricem, non solum Uterum, sed & Genitricem uocat in qua foetus consistit, nutritur, & sanguis congregatur menstruus. Matricis uero superiores, & obliquæ prominentiæ, apices & flagella dicuntur partes uero utrinq; existentes, humeri. Summitas uero, iugulum, aut collum. cuius os, primus meatus. reliqua uero concavitas, sinus muliebris. Bina uero circa foetum sunt uelamina. quorum interius quidem tenuius, et mollius existens, Empedocles Agniculum uocat. exterius uero post hoc, quod ad uuluum transit, locus nominatur. cui & umbilicus innascitur. Et Antiphon inquit, Loculus dicitur, in quo foetus crescit, nutriturq; Sed loci urinam è renibus utrisq; deducētes, urinarij, & *ἐγκρινοί* uocantur. Tragici autem, urina uasculum, Matulam appellauerunt. Est etiam membranula quædam, *πρόδινος* & nominata, quæ toti inferiori uentri annata, aluum intestinaq; continet, & omnē locum à diaphragmate ad pubem usq; Sed & alte-

ra ex

ra ex splene pellicula priore tenuior enata, sub πόνδωρα iacens, ipsum diaphragma ambiens, omentum nominatur. hoc autem Antiphon in masculino, neutroq; genere dixit. Medici etiam, Tonsillarum quarundam meminerunt. Tumores uero sunt, qui inter carnem, adipemq; consistunt maxime tamen circa pubes, axillas, maxillas, & medianum. circa quæ & scrophulæ oriuntur. Venarū uero quæ caua dicitur, maxima est, & à corde oriens tota iecini adhaeret, per quam sanguinem ab epate cor subtrahit. sicuti & ea, quæ arteriarū maxima & dicitur, & est. quæ sita est circa dorsum spinam, spiritumq; à corde recipiens in alias dispergit arterias, ut toti distribuatur corpori.

DE ANIMA, MENTE, ET

LXVI

his quæ ab animo dicta sunt.

CONSTAT totus homo, ex anima, & corpore. Et anima est, spiritus, aut ignis, aut sanguis, uel quodcunq; Doctis uisum fuerit. partes uero eius sunt, mens, concupiscentia, & animus. Mens uero, et ratiocinatio, et Princeps dicitur. aut iuxta cerebrū, secundum Pythagoram, & Platonem, cōsidens. aut iuxta cerebri inferiorem partem, aut meningam, ut multis Medicorum uidetur. aut iuxta superciliōrū medium, ut Straton dixit. uel Circa sanguinē, iuxta Empedoclem, & Aristotelem: uel Circa cor, ut Stoici sentiunt. Animi uero sedes, sine controuersia cor est. quemadmodum & concupiscentiæ locus, epar. Sed & nomina ab anima deducta, generosam habens animam, animatus, inanimatus, animate, inanimite, generosē, animæ recreatio, animā recreare, animæ amans, animam amare, animam exhalans, respirans animæ solamen. A mente uero, intellectus, cogitatio, mentis comprehensio, prudentia, solertia & ut Antiphon dixit, Cōsideratio mentis: mentis abundantia, uecordia, dissensio, pœnitentia, superbia, insipientia, stoliditas, opinio, prouidentia. Et cogitatio, secundum Antiphontem. Et Mentis deliquium, ut Aristophanes: Et Deliberatio, ut Plato et, Mentis conceptiones. Verba autem, intelligere, considerare, circumspicere, cogitare, sapere. Εἰκασίη autem, quod imaginari significat,

gnificat, & bifariam sentire, sordida sunt Dissentire enim, animis scindi, & diuidi, discordari, discrepare, & dissidere de hac re melius dicuntur. præterea, suspicari, poenitere, despicere. Ἀπειρεῖν ὅς uero, quod idem significat, Vulgare est. insuper prospicere, desipere. Et nomina, prudens, cōsiderator, et circumspēctus, et cordatus & Mentis compos, ut Isæus dicit. solers, sapiens, arrogans, stolidus, stupidus, prouidus, insipiens, stultus. Nominibus uero à cæteris deriuatis non utendum. Plato etiam, Ἀδρανόντα dixit quæ uerbis aperta, sed occultos sensus habent. Aduerbia autem, sapienter, prudenter Prudentius, ut Demosthenes dixit. Stolide, insipienter, solerter, doctè, stupide. quæ uero ab alijs deriuantur, dura sunt. Sed ab animo dicuntur, animo irasci, iratus, ferox, animosus, tristis, alacris, animositas, tristitia, perturbatus, Turbantur, ut Antiphon inquit Triste, ut Isocrates Tristiū, ut Isæus: Natura prudens, irasci. tardum animum, uel acrem habens. Animo excan- descebat, apud Aristophanem: Insuper & compotem animi esse, & ὀξύθυμία. quam indocti Rhetores, Expiationes esse interpre- tantur. Animi uero letitiam, & Cogitationem, Thucydides: & Animo uolentes calamitates in pugna acceptas: Et Enthymema- ta, id est animi conceptus, apud Isocratem:

LXVII

DE CONCVPISCENTIA.

A Concupiscentia autem, concupiscere, concupiscens, con- cupiscibile, cupidus, cupidè, concupiscentijs deditus & Desiderium, apud Platonem: Et malorum concupiscentia, apud Isæum: Et Cupiditates, apud Philylum:

CAPVT QVINTVM, NOMINVM EO- RVM QVÆ SINGVLIS PARTIBVS CON- gruunt, frequentissimus usus. id quod hic iam in- cipere uidetur, nisi quædam deficient. nam Græ- cus Codex expressa ea uerba non habet, sicut ta- men initio Libri præmiserat, & Interpres Latinus ita imitatus est. Eadem ratione & exemplo, quod hic dicimus, etiam Titulo Tertio, Caput Secundū,

Quæ

Quæ sunt ante generationem, & post generationem, incipere uidetur. sic Titulo Decimoquarto, Caput Tertium, Hominum membra, & partes. sic titulo Vicesimo, Caput Quartum, Partes hominis externæ, internæq. Nos Græci Exemplaris, & Interpretis fiducia freti, ad Caput tamen usq. Quintum nunc frustrati sumus, quod æquus Lector intelliget, & iudicabit.

DE CARTILAGINE, ET OSSIBVS. I

Porro corpus constat, ossibus, cartilagine, medullis, carnibus, adipibus, cute, nervis, arterijs, uenis, pelliculis, meningis. Et ossa quidem, sunt sustentacula corporis, solida, insensibilia, sanguine carentia, & motus ministri. Nomina autem ab his sunt, osseus, ossibus carens, ossibus plenus & osivus, quod magis Atticum est. Noui uero Comici, Ossium thecam, Ossiumq. dolorē dicunt. Sed cartilago ex nervis composita, & ossibus, horumq. utriusque ex parte similis, maxime tamen ossium effectus esse uidetur.

DE CARNIBVS.

II

Carnes uero sunt, * constrictio, molle & pingue illud ossibus iniectum pulchritudinis uelaminisq. gratia. Vnde nominantur, carnosus, carnositas, obesus, carnis copia, & quæ his similia sunt. Aristophanes autem dixit, Vt non alium Virū carneum: Etæa ossibus. Eupolis uero, Carneæ mulier: Herodotus etiā, Carnem findere dixit pro eo, quod est carnem cute spoliare.

DE ADIPE.

III

Adeps insuper colore albus est, et carni adhæret, ut caturq. abdomen * maxima uero, circa membranulas consistit. ab hoc dices, pinguis, & præpinguis.

DE NERVIS.

IIII

Nervus, est uinculum ossium remissum, & extensum. à quo et chordæ nomen sortiuntur. præcipuè uero membrorum inflexiones, & extensiones, & articulorum incuruationes administrant. Vnde & robustum esse, nervos habere dicunt. Et pecu-

nias, Negociorū nervos Demosthenes uocat ut, Eneruati, ac spoliati pecunijs, & Commilitonibus. Theopompus uero Comicus, Eneruem dixit. spiritu seu nervis carens, imbellis, & remissus.

V

DE MEDVLLIS.

Medulla, est osium complementū, album et subrufum, meningis uelatum. Meningæ uero, ex nervis pelliculisq; complicatæ, cerebri, cerebelli, & uertebrarum medullam continent.

VI

DE ARTERIIS.

Arteriæ uero, sunt meatus spiritus sicut uenæ, sanguinis. A cute autem uocabula sumuntur, pellis cuticula, iugulū, & colla, sic dicta, quod ab ea parte animalia excoriati primo consueverunt. Cui uero et hæc conueniunt, collare, monile, torques, iuga. Sed cōmunia à corpore nomina sunt, corpulētus, corpori deditus, corporis cura, corpulētia, obesus, mancipia, corpora domestica, corporis exercitatio, corpore exercitatus, corporis custodes, corporeū. Σωμῆτιον, Histrionū apparatus dicitur. Sensus præterea sunt quinque, non uno in loco. Sed sapor, per nares discutitur. Visus uero, per oculos consideratur. Auditus porro, circa aures discernitur. Gustus autem, per linguā concipitur. Tactus uero, in toto se exercet corpore. ex his uero, sensatum, sensibile, insensibile, insensibilis, insensibiliter. Plato uero sensibilem, Ἀσθητόν nominauit. disciplinæ sensibiles. Ipsum uero opus, sentire. Contrariū autem sensui nomen, est insensibilitas.

LIBRI SECVNDI FINIS.

IVLII POLLVCIS LIBER TERTIVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO
CAESARI S.

lectiones quibus Græcæ linguæ celeberrimi utuntur, eas ab ipsis accipio. Si quidē plures fuerint hi, qui utuntur, nullo Authoris testimonio ea probanda esse duxi. paucioribus uero existentibus, unum linguæ potissimum delegi. Quemadmodū in iuditijs, unus fide dignus pro multis testibus sufficiens est.

CAPITA LIBRI TERTII.

Generis, & cognationis nomina.	Cap. I
De Parentibus.	Cap. II
De matrimonio, & Liberorum quæ in hoc est, procreatione & educatione.	Cap. III
De Ciuibus, peregrinis, aut incolis.	Cap. IIII
Quæ de Amicis, incognitis, aut inimicis dicuntur.	Cap. V
De patriæ amatore, uel osore.	Cap. VI
Vocabula amatoria.	Cap. VII
Quæ à Dominis, * seruis, * deriuantur uocabula.	Cap. VIII &
De Numularijs, * eorumq; consortibus.	Cap. IX & ab ipsi
De pecunia probata seu adulterina, auro, & argento.	Cap. X & quæ
De metallis.	Cap. XI cum ipsi
Vocabula significantiā multum	Cap. XII
De mansionē in loco.	Cap. XIII
De proficiscendo.	Cap. XIII
Ferre, uel ferri,	Cap. XV
	De uia

De uia, loco peruiro & inuio.	Cap. XVI
De lætitia, mœrore, & quæ ab his deriuantur.	Cap. XVII
De fœlicitate.	Cap. XVIII
De sepultura.	Cap. XIX
De magnis fluminibus, & paruis.	Cap. XX
De eo quod est ægrotare, & sanum esse, & de his quæ hunc deriuantur.	Cap. XXI
De eo quod est ditescere, & pauperem esse	Cap. XXII
Quibus nominibus auarum nominare debeas, aut liberalem.	
Cap. XXIII	
De industrio, & pigro.	Cap. XXIII
De uendendo, & emendo.	Cap. XXV
De eo quod est congregare, & contrâ	Cap. XXVI
De intolerabili, & tolerando.	Cap. XXVII
De periculoso, & obnoxio periculis.	Cap. XXVIII
De accusando, & incusando.	Cap. XXIX
De eo quod est certaminibus præesse, & certaminum proponere brauia.	Cap. XXX.

*

I

Consequens nunc erit, post hominis expositio- DE GE-
nem & genus, & affinitatē diuidere, quibus sci NERE,
licet utrunq; horū nominibus appelletur. Sic ete ET CO
nim * audies omnes eos, qui nobis familiaritate GNA-
iuncti sunt, Affines uocari. Imò & Iupiter qui- TIO-
dam, apud Euripidem Affinis dicitur, qui affinitatis iura intue- NENO
tur. Discernere autem ipsos oportet, ut qui de nostro sunt genere, MINA.
nominemus nostri generis, aut sanguinis esse, in genere, in sangui- audias.
ne, familiares, necessarios, Deorum gentilitiorum consortes, &
eorundem Penatum participes.

DE GENERE, ET AFFINITATE. II

CENUS uero esse dicitur, quod natura, non quod legitime con-
tractū est ut sunt Parentes, Filij, Fratres et hi qui ante hos,
& ex his sunt, de quibus generatio constituitur. Isæus uero et Pro-
sapiam, pro genere dixit ut Ex Anaxionis, & Polycrati exi-
stentem prosapia: Affinitas uero est, quæ non natura, sed legitime
contracta est ut sunt Generi, Soceri & quotquot familiaritate
nobis ex pacto aliquo, non necessitate iuncti sunt. Genus etenim
nobis cum ipsa generatione consistit, nec terminū, quo finitur, ha-
bet. Affinitas uero tempore initium sumit, & legitime finitur. Si-
cuti etenim lege matrimonium contrahitur, sic etiam dirimitur. Se-
melq; matrimonio dirempto, nomina quoq; per matrimoniū orta,
simuleuanesunt. Hæc uero manifestè diuisit Homerus, Num tibi
Affinis aliquis ante Ilium cecidit Fortis existens, aut Gener, aut
Socer, qui in primis Cura digni sunt post sanguinem, genusq; no-
strorum; hos uero Herodotus, ἑοσχευόμενος uocat. Prius itaq; hoc
modo de genere, postea de affinitate dicendum.

CAPVT II, DE PARENTIBVS. I

Communiter itaque dicendum, Parentes, Geni-
tores, Generantes, Procreatores, seminatores no-
stri, effectores, parientes nos, ad lucem producen-
tes, Nutritores, Patres, hoc etenim non modo
r de Geni-

de Genitore nostro, sed de Maioribus quoq; dicitur. Singulis uero conueniūt, Pater, Genitor, Procreator q nos seminauit, qui procreauit, qui genuit, qui seuit, qui fecit. & alia, quæ his dictis similia sunt, Et iuxta Platonem, Γεννῆτωρ, quem idem, etiā Γεννῆτὺν uocat ut, Genitoris deprædatus animam. Attici siquidem Gentilities uocauerūt, eiusdem generis participes. Genera uero, etiam familiæ nominantur. Dices etiam, Nutritus, Alumnus, Nutritor, Enutritor in lucem producens, Solem exhibens. & sic multa alia, oratione tota, sed non uno nomine comprehendere licebit. Quæ uero ab his peruenit possessio, paterna, & patrimonium, Maiorumq; possessio, paternaq; dicitur hæreditas * sacra paterna, patria, & gentilitia. Patriſſare uero Attici dixerunt, aliquid paternis moribus simile facere. Et corona patria, quæ ex oliuæ germine est, dicitur. Et pater no aliquem compellare nomine, dicunt. Similiter & Mater uocatur, quæ peperit, quæ enixa est, quæ genuit, & procreauit. Quæ mammillā exhibuit, ut Sophocles : quæ lactauit & alia omnia, quæ de Patre dicta, ad Fœminā transferri possunt. Eodemq; modo, possessio Materna, et alia quæ à Patribus dictis similia dicuntur. Athenis etiam Maternum dicebatur, Phrygiæ Deæ sacrum Fœstumq; hoc celebrare, Μῆτρῶν εἴρη uocabatur, aut ad hoc sacrum celebrandum congregare. Sacrorum autem Initiator, Μῆτρῶν ἱερεὺς nominatus est.

II

DE LIBERIS.

PVeri uero ex his progeniti, Liberi, plantæ, genita, & procreata pignora, Posteriores, Successores, Hæredes, Manuductores, morborum nostrorū curatores, Senum altiores, Nutritores, Sepultores, firmamēta domus aut uitæ, Adiutores, Necessarii, Auxiliatores, Concertatores, Propugnatores, Commilitones, et his similia. hæc uero communia sunt Liberis Masculis, & Fœminis. Propria uero, de Masculis quidem, Filij, Nati de Fœmellis uero, Filia. Qui autem in Parentes peccant, Parricida, et Matricida, de utrisque, tam Filia quàm Filio dicitur. Isæus etiam, Parentum percussores uocat. Plato uero, Patris, aut Matris occisorem * Sophocles etiam,

etiam, Patris interemptorem : Patricæfor autem, & Matricæfor, Poëtica sunt. Ex horum etiam ordine sit, Puerorum procreatio, Liberorum generatio, educatio, Liberos gignere, Liberos suscipere, orbis, prolem habens, Liberis carens, Liberorum amator, Liberorum studiosus, Liberorum osor, Puerorum neglector, Liberorum amor & odium. Et apud Cratinum, Multos habens Liberos: bonos habens Liberos, felix Liberorum Genitor. felix Liberorum procreatio, orbitas, Liberorum copia, dexteritas in procreandis Filijs. Plato uero Filiorum generationē, Γαδδγονία, et παδδδγία uocauit: sed in Legibus, Mulieres dixit procreandis Liberis emeritas: Orbis etiam, Ισæus Αγεννῆ nominauit. Sed Mulier non pariens, sterilis uocatur. Orba enim, & partus expers, communia sunt. & tam eius quæ nondum peperit, quàm illius quæ parere non potest. quam Poëtæ frequenter, Αειλύθεια nomināt. Porro Plato Virginem, tanquam nondum pariendi dolores perpeffam, Αλοχην uocat. Homerus autem, & Bouem sterilem dixit. Et hæc inter se conuertuntur, quemadmodum cum Liberis Patres, & Matres: sic Liberi cum Genitoribus.

DE MAIORIBVS, ET POSTERIS. III

Patris præterea, aut Matris Pater, Auus uocatur & cum appositione, Auus ex Patre uel Matre: aut Auus ex Viris, uel Auus ex Mulieribus. Vnde & Γαπαάξερ, id est Infantum more Auū inuocare, apud Poëtās dicitur. Licet etiam usurpare, Matripater, Propater, & Patripater. quamuis hæc dictionis cōpositio Poëtis usitatio sit. Et melius solutis dictionibus dicitur, Patris Pater, aut Matris Pater. quæ Euripides, Auū Maternū uocat. Poëtis uero, et Νέυθ dicitur. Patris porro, aut Matris Mater, Auia est. quam etiam Mammim, & Mammam uocare licet. Pindarus etiam, Matris Mater dixit dictione composita, Conuertentibus uero, Filij Filius, Nepos ab Auo, Auiaq; uocatur. Filij autē Filia, Neptis. Filia autē Filius, Ουγατροιδῆς: quemadmodum Filia Filia, Ουγατροιδῆς uocatur. Sed Aui, aut Auia Pater, Proauus est. quem etiam Tertium Patrem uocare licet, secundum Aristotelem: Phædon uero in Zo-

pyro, Amentiam Proauā uocat. Aui etiam, aut Auia Mater, Proauia cæterum horum Parentes, Abauus & Abauia dicuntur. horum conuersiua nomina sunt, Filius, seu Nepos. huc usque secundum nominum expositionem ascendendo, & descendendo, genus procedit. $\omega\alpha\pi\pi\epsilon\pi\acute{\iota}\pi\alpha\pi\pi$ & enim, ego nō admitto, etiam si nōnulli Aui Auum sic uocauerunt. est enim ualde sordidum nomen quāuis Philonides Comicus hoc usus sit hoc modo, Nunc uero Saturni & Tithoni $\pi\alpha\pi\pi\epsilon\pi\acute{\iota}\pi\alpha\pi\pi$ & nominatus est. Nomina uero ultra hos sunt, Maiores, Duces generis, seu Principes, Patres superiores, & quod ualidius est, generis radices, fontes prosapiæ. hi uero iam Propatores uocantur. nonnulli autem hos, generis incæptores, et $\pi\acute{\alpha}\tau\rho\omega\nu\alpha\varsigma$ nomināt. Porro qui ab his descendūt, Posterī dicuntur. $\iota\upsilon\varsigma$ enim et $\kappa\acute{\epsilon}\lambda\omega\rho$, ualde Poëtica sunt sed multo magis etiā $\alpha\mu\nu\alpha\mu\omicron\nu\delta\upsilon$. Filius uero dilectus uocatur, qui solus & unicus est Parentibus quemadmodum & Filia dilecta, & unigenita, apud Hesiodum uocatur. $\tau\eta\lambda\upsilon\gamma\epsilon\tau$ & uero apud Poëtas, aut dilectus, aut serò natus * nonnunquam & in senectute natus uocatur. Sic etiam in senectute nata Filia dicitur * quod eo magis dicendum est, quod & Homeri probatur testimonio. sic etenim unigenitum, ipse $\tau\eta\lambda\upsilon\gamma\epsilon\tau\omicron\upsilon$ uocat * ut cum dicit, Ambo erant $\tau\eta\lambda\upsilon\gamma\epsilon\tau\omega$, id est unici, et in senectute nati et, Qui mihi Unigenitus nutritur multo cum gaudio. Porro nonnulli hunc $\tau\eta\theta\alpha\lambda\lambda\alpha\delta\epsilon\upsilon$ sic uocari putāt, cum proprie is sit, qui ab Auia nutritus est * & ob hoc mollior existens, & ab Auia educatus. Sed $\pi\alpha\rho\theta\epsilon\nu\acute{\iota}\alpha\varsigma$ dicitur, quem aliquis e Fœmina, quam Virginem esse putabat, legitime cohabitans genuit. Spurius autem, quem quis latens genuit, aut aliqua clam peperit. Eubulus uero Comicus clancularios deridens fœtus, Virginis reuelationem uocauit. Legitimus porro est, qui ex Fœmina proba, & nupta natus est. qui etiam legitime natus dicitur. Nothus uero, ex pergrina, aut pellice natus. Ascitiicius autem, & adoptatus, quem quis non genitū à se, sed ascitū bonis suis hæredem constituit. Sicut & $\epsilon\kappa\pi\omicron\iota\eta\tau\omicron\varsigma$ dicitur, qui in alterius familiæ genus dimissus est. Nothum uero nonnulli, $\mu\eta\tau\rho\acute{\sigma}\xi\epsilon\nu\omicron\upsilon$ uocant. Sed Aristophanes

nes

nes, Illegitimas opes uocauit, quæ illegitimis dantur.

DE AVUNCVLIS, CONSOBRINIS, FRATRIBUS, & huiusmodi.

III

Praterea Patris Frater, Patruus Matris uero, Auunculus dicitur, Patris autē Soror, Amita Matris porro soror Matertera. Fratris uel Sororis Filius, Consobrinus * ipsorum uero Filia, Consobrina. Fratres uero qui eodem Patre sunt geniti, Compadres, et Paterni qui autem eadem Matre nati sunt, Materni, eodem lacte nutriti, Uterini, Cognatiq; uocantur. Sic etiam Gemellos nominauerunt, sicut & ὁμογάδρας. Plato uero, & Geminatorem dixit. Consanguinei autem, Vulgare est. Sicut & ὁμοίμων, id est Eiusdem sanguinis existens, Poëticum est. Qui uero eodem Patre, sed Matre diuersa nati sunt, Ἀμφιμήγετες sed qui una Matre, Patre uero diuerso geniti sunt, Ἀμφιπρότοπος uocantur. licet hoc nomen non inuenerim, sed hoc ex illo iudico. Nonnulli porro eos qui utroq; Parente Fratres sunt, Germanos appellari opinantur. Frater uero Senior, à Iuniorē Θῆς nominatur. Aliquem autem Fratrem appellare, Ἀδελφὸς Isocrates uocat. Et concupiscentias fraternas nominabis. Callias uero, Neptim eiusdē sinus dixit. Herodotus autem, & Fratricidam nominat. Sed Fratrem nullum habentē, Ἀνδραλφον Xenophon uocat. Duo porro simul nati, Gemelli nominantur. Si autem quidam ex diuersis fuerint Matribus, secundus priori Posterus dicitur. Cui uero uterq; Parentum superstes fuerit, Ἀμφιθαλὺς, quasi utrinq; florens uocatur. Filijs autē carens, Orbus, uel Ἀτεκνός quemadmodum Matrem nō habens, Ἀμυτρός dicitur, ut Minerva. Ἀπῶτος uero, qui Patrem non habet, ut Vulcanus. sic etiam appellantur, qui Parentes amisere quos alio nomine, Orphanos uocamus. Præterea Mulier, quæ à Viro ducitur, Filio alio ex priore Vxore antea nato, Nouerca dicitur. quā uero ante hoc matrimoniū ex priore natus est, Priuignus. Quemadmodum si & Mulier aliqua nubat, habens Filium Filiam uel ex priore Marito, huic scilicet Viro secundo Priuignus dicitur, & Filius, et Filia sicut et hic Vir, illis Vitricus nominatur.

r 3 hoc

hoc enim nomen melius est, quàm Πατρῶν· licet hoc Cercidas
 usus sit. hunc autē Hyperides lenocinij incusans, Patroclei Vitri-
 Pace cum uocat idem & Theopompus Comicus in * Erene. Nomē ue-
 ro Prostitutor, etiam apud Dinarchum est. Priuigna uero, apud
 Strattidem etiam in foeminino genere dicitur. Et apud Hyperidem,
 Prostituit suam ipsius priuignam: Rursum et Fratrum Liberi, Con-
 sobrini dicuntur· siue ex Fratribus eodem Patre progenitis, uel V-
 terinis fuerint, aut ex Fratre uel Sorore· siue ex duobus Fratribus,
 seu Sororibus binis. sic etiam Fœminæ, Consobrinæ dicuntur. Αὐ-
 τὰρ ἑταῖροι autē, nihil plus quàm Consobrinos ipsos significant. De-
 mosthenes etiā, et Solon, Cōsobrinitas, * si modo sic Latine loqui
 licet, dixerūt. Qui autē ex Consobrinis nati fuerint, ἑταῖροί τε αὖ
 sibi mutuò dicuntur· siue ex Masculis seu Fœminis fuerint, seu ex
 Mare & Fœmina. nihil enim refert, quo minus hoc cōpellentur no-
 mine. et hic quidem, Consobrini Filius· illa uero, Consobrini Filia.
 Si uero duæ fuerint Fœminæ, utræq; Consobrinorum, Filia dicen-
 tur. Qui uero ex Consobrinorū Liberis nati fuerint, ἑταῖροί τε αὖ
 & ἑταῖροί τε αὖ sibi mutuò esse dicentur· sic etenim Menander no-
 minauit, non admodum usitato usus nomine, quo non semper uten-
 dum erit, utpote non admodum Græci sermonis castimonie simi-
 li. de his uero quæ nominata non sunt, hoc esse credendū est. Quo-
 rumcunque enim generum, rerum, aut possessionum nomina apud
 alios non extant, hæc ab illo transumere libeat. Verum hæc sunt
 de generis cognatione nomina.

I CAPVT TERTIVM, DE MATRI-
 MONIO, ET QVAE
 circa hoc.

X affinitate uero cōmunia sunt, Domesticus, Co-
 ataneus, Cognatus· etiam si de Muliere dicatur.
 Συγγῆς enim, quod Cognatam significat, sum-
 mē Barbarum est. Affines uero inuicem sunt, qui
 affinitatem coniunxerunt & secundum Poëtas,
 ἑταῖροι dicūtur et Coaffines, iuxta Herodotum. Et affinitas, apud
 Thucydi-

Thucydidem Connubium uocatur & Κνδία, iuxta Demosthe-
nem Sed Plato, Κνδύματα appellat.

DE PRONUBA.

II

PRonubæ porro sunt. quæ matrimonium copulant. Siculi ue-
ro has, προμνηστρίας uocant. Attici autem pronubam, e-
tiam μνηστρίαν appellant. Generi dicuntur omnes, qui ex sponsi
sunt familia utpote Pater, & Mater & alij omnes qui in hoc ordi-
ne sunt, ex Mariti genere. Soceri autem sunt, *Sponsæ Cognati. li-
cet Poëtæ usum transmutantes, hæc nomina cōfundant Sappho ue
ro etiam ipsum Virum, Generum uocat. Nupta uero ipsa, Sponsa
uocatur sed Sponsi Parentibus, & Nurus dicitur. hi uero Sponsæ
Socer, Socrusq. dicuntur. Mariti Soror, huius Vxori, Glos Mari-
ti uero Frater, Leuir dicitur. Quæ uero duobus sunt nuptæ Fratri-
bus, Synnymphi. Qui uero Sorores ducūt, inter se Generi uocan-
tur, aut Cogeneri, aut Coaffines Poëtis uero Eliones nominantur.

DE HAEREDITATIS POSSES-

III

sione.

Porro Filia unica, ad omnium bonorum hæreditatem educa-
ta, Hæreditaria siue superstes sit Pater, seu mortuus. non-
nulli etiam eam, πατρὸς χεῖρ, id est patrimonij Hæredem unicam, ap-
pellant. Isæus uero, sicut & Solon, ἐπικληέτις uocauerunt qui
autem hanc ducit generis necessitate, Propinquus. Virgo præterea
hæreditaria, etiam Controuersa nominatur de qua mutua contro-
uersa est, quis nam propinquitatis seu cognationis iure hanc du-
cat. Omni uero cōtrouersia carere dicitur, de qua nihil ambigunt.
Sed quæ nullum habet patrimonium, indotata uocatur quam pro-
ximus eius elocat, si ipse aliam duxerit, aut ipse ducit.

DE SPONSATIONE NVPTIA-

IIII

rum, & quæ ad ipsas.

Vir præterea priusquam ducat, Procus, et Procans. Ipsum ue-
ro opus, ambitus Virginis, procare. Ipsa uero Virgo, Spon-
sa dicitur ut Homerus, Duxit Vxorem Sponsam. hanc etiam de-
sponsatam uocare licet ipsum opus, desponsionem & uerbum, de-
spondere,

spondere, uel promittere. Lycurgus uero, pro despondere, & Desponsare dixit: ipsumq; matrimoniū, Desponsationem. ut contrarium huius, Repulsam uocauit. Socer autem despondet, copulat. Vnde plurimi Copulatorem, Procum uocauerunt. Ipsa uero res, appellatur, desponsio, & despondet, & desponsata. Quæ uero nondum desponsata est, Innupta dicitur. Sed ad desponsionem conferre aliquid, *συνεκλόναι* uocatur. Post matrimonium autem contractū, hic quidem Virgini Sponsus, illa uero huic Sponsa. & hæc quidem cum dote, dotata: paupercula uero, indotata nominatur. Dotem uero & *φερνὴν* uocabis hoc, quod cum Sponsa datur. Aeschines etenim Rhetor dotem, *φερνὴν* appellauit, unde dicis afferre dotem, & dare dotem. Quæ porro ad dotis certitudinem pignora dantur, arrabones sunt. Munera autem à Sponso data, sponsalia

- 1 dicuntur, * *ὁπθήρια*, & *ἀνακαλυπθήρια*. non enim dies solum, uisoria, & qua Sponsa prodit, & retegitur, sic uocatur: uerū & munera, à reuelatoria Sponso huic collata. quæ etiam *προσφεγκλήρια*. Et Virginitatis munera, quæ pro uirginitate amissa dantur, Agias Comicus dixit. Virginem porro nulla recipientē sponsalia, *Ἀνέκδοτον* appellabis, secundum Homerum: Matrimonij uero locus, thalamus est: quemadmodum ubi habitat Virgo, *Παρθενών*. & ipsum opus, uirginitatem custodire dicitur. Amiculū uero Sponsæ, peplus, seu flameum sponsale. Sed uelum lectum ambiens, cortina. Sed Carmen nuptiale, Hymen, & Hymenæus. Vnde à Poëtis Hymenæi experts, Innupta dicitur. Et *ὕμνωσαι*, id est Hymenæum canere. & cantus ad tibiam nuptialis. Pistillum uero ante thalamum alligabant, sicut & famula cribrum ferebat, signa nimirum industriæ ad opera. Ipsa uero res, & festum, nuptiæ uocantur. Sacrificia autem ante nuptias facta, primordia uocantur, & antenuptialia. sic etiam munera, ante nuptias data nuncupantur. Initiari uero non modo Spon
- 2 sæ, sed et Sponsi dicebantur. Tum etiam matrimonium, * *τέλει* & appellabatur: et Initiati, qui matrimonium inierant. unde etiam ipsa copulatio, *Ἡγάτεια* uocatur, à Iunone. hanc enim in primis illis sacrificijs Virgines placabant, Dianam quoque, & Parcas: comæ

uero

vero primitias tunc Deabus Virgines ferebant. Sed ea quæ Virgo nupsit, *πρωτόποσις* uocatur. quod nomē in Imperatoris Legibus scriptum est. quam *ἔ* Theopompus Comicus, *πρωτόπαιρος* nominauit. Sed *πρόαυλια*, dicitur dies nuptias præcedens. dies autem post nuptias, *repotia*. Et *ἀπαύλια*, dies in qua Sponsus in Soceri ædibus cum Sponsa concumbit, nonnulli uero etiam mune-
ra Sponsæ data, hoc nomine uocāt. *Απαλισμῆγία* uero uestis est, quæ Sponso à noua Sponsa eo die dono mittitur. Quem porro *α-
λῆ* Paranympum uocant, etiam Pronubus nominatur, *ἔ* Paro-
chus. Sed rheda plerunque transuehebantur, Sponsæ. Quæ au-
tem pedes transibat, *Humipes* uocabatur. Cum autem *παροχῆ-
σώμα* dicunt, se Paranympum futurum esse promittūt. Sed qui Sponsam è Patris ædibus deducit, Sponsæ ductor dicitur. cum sci-
licet Sponsus ipse non transit. Bigamos autem, non transire solen-
ne est. Mulier uero, ea quæ ad nuptias pertinent gubernans, nu-
ptiarum, *ἔ* thalami Administratrix dicitur. Pronuba autem, *ἔ*
πρωμύστρια dicitur. Quæ uero bellaria pinsit, *ἔ* ea quæ ad sa-
crificia spectant, administrat, *ἀμειτοργὸς* uocatur. Omnium au-
tem eorum, quæ epulas attinent, procurator, *Structor* Sponsam ue-
ro nutriens, *Nutrix* dicitur. Et quæ lac præbet, *Lactans*, uel
Μαῖα. Quidam etiā ex Sponsi Amicis, *Ianitor* dicitur. qui ianuæ
astans, Mulieres Sponsam clamantem iuuare prohibet. Nuptiarum
uero sacrificia in tribubus, nuptialia appellantur. ipsumq; opus,
nuptialia celebrare. Sed uirginitatē auferre, deuirginare dicunt.
ut Aristophanes, Hic me septem annos natā deuirginauit. * Sed ui Et
tium offert Virgini, dixit Herodotus. et, Deuirginata. Et Virginita-
tem imminuit, *ἔ* uirginitate spoliātū. prius quidem illud Diocles,
hoc autem posterius Alexis, Comici dixerunt. Aristophanes in
Glauco, Veste te ctus lacera deuirginaui. Dicuntur etiam quædam
faces nuptiales, corona, *ἔ* stola. Et quædam Mulier lauacra fe-
rens, *Aquigerula*. Athenis quidem ex Callirrhoe fonte, postea ex
eo quem Enneacruron uocant. alibi uero, undecunque libuerit. uo-
cantur autem hæc, lauacra sponsalia. Qui iam uero lectus, nu-
ptialis.

ptialis alius uero, absconditus uocatur. qui & ipse in domo sternitur, ne Puella animum despondeat, ut Hyperides inquit. Homerus autem non modo rem ipsam, sed et conuiuium, nuptias uocat: magnificum, & nuptiale conuiuium, quoniam publica collatio non est. Matrimonium porro & coniugatio, Viri & Mulieris congressus, cohabitatio, copulatio, communicatioq; in Liberorum generationem dicitur. Maritus uero uocatur, qui duxit, uel Vir, Sponsus, cohabitans, ad nuptias perductus. Sponsa uero, Vxor, Mulier, cohabitans, Nupta, et his similia. Et ducere, de Viro nubere uero, de Muliere dicitur non γαμνδύναε. Qui uero ducere cupit, Sponsus futurus uocatur à nonnullis, ut & à Phrynicho Comico. Quemadmodum et Nuptura, futura Sponsa dicitur. Melius uero hoc est, quod Sophocles Μεμλόγαμου uocauit. quam etiam Τάλιδρα nominat, loquens de Hæmone sic. Dolens sanè de nuptura Virgine, uenit Antigones ad famulum fraudulentia, de concubitu ualde tristis: Virum uero, Μελλόποσιπ uocauit.

V

DE INNUP TIS.

Cœlibes porro, uocant Innuptos. Sponsalium uero, & matrimonij contemptorem, appellabis Puerorum Amatorem, & muliebre horrentem commercium. quem etiam, Mulierum osorem dices: sicut contrariū huic, Mulierum Amatorem nominamus. Huius etiā ordinis erit, iungere matrimonium, affinitatē contrahere et, Vxorem repudiare et ipsa res, repudicum, repulsa, et repudij iudiciū, affligere afflictionis pœna, dotis, seu tritici. contra uero repulsa, & iudiciū de Viri repudio. Porro Mulier à Viro sola relicta, Vidua dicitur sicut et à Muliere relictus, Viduus est. Vnde xηραι dicuntur, qui generi deserto in hæreditate succedunt. His etiam congruit, innuptus, nuper Nuptus, multa matrimonia contrahens, Muliere carēs, Mulierū Amator, Cœlebs, et his similia. Nonnulli uero Nouorū Comicorū innuptū, Ἀγάμνητον uocauerunt. Aristophanes porro Cœlibem, Ἀγώμον. Phrynichus uero, Tautus Senex, sine prole, et Vxore carēs: Sed nouū Maritū Amipstias, Νεογυνίω nominauit. Virorū Amatrix, Viros odiēs, à multis Virginibus

ginibus petitus, multas Sponsas habens, à multis petita Procis. Ἀ-
γαμέου, Νεόγαμέου, et πολύγαμέου, cōmunia sunt etiā cū
Mulieribus. Fuerunt autē cœlibatus actiones multis in locis. Sero-
tini uero, aut mali matrimonij iudicium, fuit apud Lacedæmonios.

DE IMPRÆGNATIONE.

VI

CUm uero nuptias, Liberorum procreatio, & educatio se-
quatur. Propria huic fuerint, imprægnare, tumefacere ute-
rum, impleri, uterum ferre, concipere, partus dolores pati, parere-
abortum facere, Lucinæ uota facere, puerperium uocare. Non pa-
rientem autem, sterilem uocabis. Generatione, & Liberis caren-
tem, iuxta Herodotū: Plato hanc, etiam Ἀλόχοῦ uocauit. Anacr-
on autem, δ'ἰτοκοῦ uocauit, quæ bis peperit. Dices præterea, nue-
trire, enutrire, lactare, lactantē, lac copiosum almū, abundans. L-
ctem uero non habere, nōnulli lactis carentiā uocarunt. Lacte nu-
trire, mammillam præbere, mammā adhibere, lactare, sugere. La-
ctantem uero Nutricem, Eupolis θηλάστρια nominauit. Nutrix-
lactans, Nutritor. quibus hi qui nutriti sunt, Alumni dicebantur.

CAPVT QVARTVM, DE CIVIBVS, I
PEREGRINIS, ET QVÆ AD
hos pertinent.

Aec uero sequitur, Ciuis. Conciuis autem non ce-
lebre est, licet Euripides in Heraclidis, & The-
seo hoc usus sit. Melius uero est, urbanus, Pa-
trius, Indigena, nostras, eiusdem Gentis, incola.

Ἐνδαπὶς enim, quod Indigenā significat, Poë-
ticum est. Hæc uerò αὐθιγὲνς, ἐπιγὲνς, & ἰδαγενς, sordi-
da sunt. Tum uero meliora sunt, Conterraneus, Domesticus, Con-
tribulis, popularis. Tribulis, qui eandem nobiscum tribum ha-
bet, & nobiscum publicis fungitur officijs. Et Dij Tribules, et a-
micitiæ Præfides. Sacrum autem, in quo conueniunt, tribuni-
um uocatur. Ipsa uero congregatio, tribus. & hi singuli, tribu-
les. Atque ouis seu capra, tribulis, quæ in tribubus immolabatur.
Tum etiam φρατρες dicebantur. Tribus porro erant duodecim,

Et in singulis triginta genera, seu familiae. quarum singulae triginta constabant Viris, qui omnes eodem lacte nutriti, & iisdem initiati sacris uocabantur. Vini uero in Pueros, in tribus inducos lar-
 3 gitio, * οἰνὸς ἑταῖρα appellabatur. sacrificium, autem pro illis obla-
 Vinitoria tum, μείον* & μειῶν ὄψιν, est sacrificium hoc inducere. sed
 ita uocatum est uel quod de hoc cauillabantur, ut minime neces-
 sario uel quod prohibitum erat inducere, ne certarent, neque in
 litem inciderent uel tumultum. quoniam hi quidem nihilominus
 contendebant, illi uero in clamabant μέον*, non tamen ipsis
 legis modum excedentibus. Dices etiam, eiusdem portionis exis-
 stentes, et participes, hos uero Portionum Principes, et composita
 uoce Συμμοιῶντας, Hyperides uocauit: sicut et tribuum, Tribu-
 ni dicuntur. Qui uero mecum in eodem habitat Populo, eiusdem
 linguae, eorundem morum, earundem legum, & eiusdem consue-
 tudinis esse dicitur. Barbari uero se mutuò non Ciues, sed Patrios
 uocāt. Sed Archippus, et Cōpatrios dixit. Plato autē in Legibus e-
 tiā de Græcis loquens, Patrios uocauit. Contrarium autē est, pere-
 grinus, alienus, alienigena, alterius Populi existens, aliena Gente
 progenitus, aduena, extraneus, alieni Populi Ciuis, aliena lingua
 utens. Externus uero, magis Poëticum est. hoc tamen Plato usus
 est. Inquilinus, qui inquilini tributum soluit. quod erat drachma-
 rum duodecim, ærario & trium obulorū, Scribæ. Inquilinos por-
 Nā in Pa- ro, Scaphigerulos & Mulieres eorum, Aquigerulas uocabant. u-
 nathenæis trosq; scilicet, ab officio nominantes. Dices etiam, aliunde adueni-
 scphas se ens, peregrinans. Et si quis nō Ciuis existens, tamē Ciuis esse pu-
 rebant. tetur, subdolē inscriptus, et asciticus uocabitur. talem uero Novi
 Comici, Adulterinum uocauerunt &, Subdole Ciuem effectum:
 Veteres, Suffusum. sicut & Subdole in Ciuium album ingressum
 dicunt & ut Ἀποφύλιον, tribum non habentem uocant. De ijs
 uero qui tributum non soluebant, nec Tutore utebantur, ἀπεστει-
 σις iudicium habebatur, nonnulli autem eorum Immunes, et idem
 tributum uel æquale cum Ciuibus pendentes dicebātur. quibus sci-
 licet hoc decreto constitutum erat. Res autē ipsa, tributorū æqua-
 litas

litas dicebatur. Sed *Ἀνατολῆς* uocantur, quibuscunque com-
muni decreto ciuitas contingit. hoc etiam In Ciuium numerum in-
scribere, Philistus uocat. hi autē à Platone, & Noui Ciues nomi-
nantur. Inordinati uero dicuntur, qui inter Inquilinos scripti non
sunt, nec tributum soluunt, neq; scapham ferunt. Sed contra sub-
dole inscriptos, male usurpatæ ciuitatis actio, et *ἀποξενίας*, si lu-
dices corruerint, habetur. Sed cōdemnatus, decreto repulsus, et
tribu remotus dicitur. Et uerba sunt, subdolē inscribi, male usurpa-
tæ ciuitatis condemnari, subdolæ inscriptionis reū esse, à tribu re-
mouere, decreto excōmunicare. hoc uero Isæus, etiā Ablegare uo-
cat. Huc etiā pertinet, extorris. Plato uero, Urbem extorrem uo-
cavit, quæ urbs amplius nō est. Pessimi autē sunt, Theopompi Scri-
ptoris Exules, Excommunicati, & Ab Atheniensibus desciscen-
tes: Peregrinum uero in aliam uenire urbem, peregrinari, & hospi-
tari uocauerunt. Vnde ipsum diuersorium, Hospitium appellarunt.
ἑσπεύς autem est, si hospes audaciā exercuerit. Sed & Ho-
spitis deceptio, apud Euripidē dicitur. Et Hospicida, Hospitisq; in-
teremptor, apud Herodotum: Peregrinorum uero Dux, *ἑσπάρτης*
dicitur. Hospites autē alere dices, secundum Demosthenē: Et Ho-
spitiū nutritio, apud Hyperidem. Et Hospitio excipere, quod nōnul-
li Veterum pro conuiuari dixerunt. Demosthenesq; Voce peregrina
uti dixit. Isæus uero, Aliena uoce inquit. Et Munera hospitalia,
Démotenes Xenophonq; dixerunt. Ipsum autem diuersorium,
Plato Hospitiū uocat. His etiā proxima sunt, Hospes publicus, ho-
spitalitas, Hospes mutuus, peculiaris Hospes, hospitalis, ex hoste
Amicus factus, inhospitalis et apud Thucydidem, Hospes uolun-
tarius. *ἑσπεύς* autem est, si quis publicam urbis legationem ho-
spitio excipiat, in aliena ipse ciuitate existens, ut ipsis ibidem hospi-
tium, congressum Populi, & sedem in theatro procuret. Facit hoc
etiam *ἐδελος ἑσπεύς*, qui publicum et proscriptum habet hospi-
tium. Hospes uero priuatus est, qui priuatim aliquo Hospitum, tan-
quā Amico utitur quemadmodum Pericles Archidamo, ei hospi-
tium curans, et alia eius negocia administrans simile & hic ab illo

ferens officiū, si quādo ad ipsum uenisset. Ἀσόμενος uero nonnullis idem, qui priuatus Hospes dicitur. secundū alios autē est, qui genere quidē, peregrinus* secundū honorē uero, Ciuis urbanus existit. nonnullis tamē uidetur esse, qui ipso genere Ciuis est opinio. Argiua ne uero, peregrinus sicuti Danaus Argiuis uidebatur, ab Io* Græciae genus ducens. ἀργυμένοσ autem est, qui ex belli congressu in alicuius cognitionem peruenit, seu Amicus factus est.

CAPVT QVINTVM, QVECVNQVE
DE AMICIS, IGNOTIS, ET
Hostibus dicuntur.

Is porro consequentia erunt, Amicus, Socius, notus, Familiaris, Neccessarius, in societatem assumptus, domesticus, cohabitās, unanimis, coequalis, simul uiuens, Cōiector, Cōmensalis, Concederatus, Cōtubernalis, Coætaneus, Aequalis, et qui

qui me
tebatur

mea opera utitur, & cuius ego opera utor, * Et Demosthenes alibi inquit, Et si quis alius eo utens: neque oportet addere, Amico. Ex horum quoq; numero est, Socij amans, Amicis abundans: amicitia, societas, necessitudo, cōmercium, familiaritas, cognitio, unitas, cōsuetudo mutua, cohabitatio, quæ uero ab alijs deriuantur, dura sunt. Sed Coœuitas, Poëticiū est. Amicus uero, hosti contrarius est. Et amabilis est, qui Amicis uti nouit. à quibus aduerbia sunt, amicē amatorie. προσφιλὴς uero, Xenophon dixit et Amabiliter, Thucydides* Isocrates autē, amicissimē. sed Amicorū multitudinē, & Paucitatē, Antiphon et Multis Amicis stipatus, Hyperides & Pluribus comitatus Amicis, Lysias: Porro cōtraria sunt, incognitus, ignotus, insolitus, hostis, commercium fugiens, diuersus, alienus, alieno modo se habens, abalienatus, infestus, odio habens, cōtrarius, osor, inimicus, aduersus, discors, dissentiens, suspectus, insidiatorie, malignē, perfidē, hostiliter Hostilem uero, dixit Cratinus: Amicis carens, cōmercia horrēs, difficilis ad amicitias, Sociorum osor, osor hominum, inhumanus. Et ignobilitatem, dissuetudinem, hostilitatem, alienationem, dissidium, inuicitiām, odium, inuidiam,

inuidiam, perfidiam, suspensionem, insidias, malignitatem, Sociorum odium, inhumanitatem, & hominum odium huc numerabis.

CAPVT SEXTVM, DE PATRIAE AMATORE VEL OSORE.

Ciuitatis Amator dices, & Populi Amicus, popularis, mansuetus, iustus, beneuolus in urbē, in ciuitatē promptus, honorū studiosus, magnanimus, Populi amator, magnificus in rempublicā et ingenū ciuitatis amans, Populi amans, popolare, blandū, æquum, beneuolum, promptum, honorum studiosum, magnificum. Et Populi amor, reipublicæ studium, mansuetudo, æquitas, beneuolentia, promptitudo, honoris studium, magnanimitas & populariter, mansuetē, æquiter, promptē, ambitiosē, amicē in populum, magnanimiter, & beneuole. Sed contraria sunt, ciuitatis osor, Populi osor, contemptor, gloriosus, arrogans, tyrannicus, imperiosus, sordidus, difficilis, sceleratus, innouator, nouarum rerum studiosus, alienatum ab urbe animum habens, decretis publicis non acquiescens, æquum non amans, despuens multos, excrementa & mendicos uocando.

DE SVMPVS FACIENTE IN rempublicam II

Dicere etiam licet, Choragus, triremis Princeps, tribuū Hospes, tribum cōiuiuo excipiens, uiscerationes distribuens, distributiones dans, largitiones, collationes nōnullis Filias despondens, de substantia sua tributum pendens, opes suas in rempublicam consumens, uoluntarius conferens tributum, uolens, sua sponte pronus, spontaneus, seipsum iubens, iniussus, largitiones faciens, urbi uiuens, publica obiens munera, sua in publicis muneribus consumens, Gymnasiarcha, gymnastorum Præses. Ipsæ uero res, choros ducere, triremibus præesse, tribus conuiuium excipere, argiri, distribuere tributum pendere, dare publica obire munera, consumere sua in publicum, gymnasijs præesse. Substantiam uero inconsumptam, dixit Isæus.

CAPVT.

I
AMATO-
RIA VO-
CABULA
AVT,
QVAE
AB A-
MAN-
DO NO-
MINA.

CAPVT SEPTIMVM, DE AMAN-
TE ET AMATO.

Ices porro, amare, diligere, naturali amore prosequi, ab aliqua uinci, circa aliquam studiosum esse. Diuinè, detentiuè, flagranter, ardere desiderio, incendi, succendi, comburi, ab aliqua pendere, supplicare, supplicem esse, intendere, ab aliquo suspensum esse, in aliquem desflagrare, suspirare, seruire, sequi, adhærere, ad alicuius nutum pendere, temere obuiam progredi, inuocare, deperire, amori operam dare, puerili amore detineri, Mulierum desiderio tangi, in hoc intentum esse, languere, dolere, uigilare, uulnerari, capi, adhærere alicui, et Amator. Corriualis, et Aemulus, ut Plato inquit. Nescio tamen, an & concupiscens dicatur. diligens, seruiens, colens, amans, seruus spontaneus, pius, afflatus, detentus. in super Amator, et laudator. pulchritudine uictus. Pie se habere, suspensus, pendens, flagrans, igneus, ardens, sequens, comes, supplicans, supplex, concidens, occurrens, rogans, Puerorum amator. Cinædus, ut Teleclides inquit. Et Puerorum amori operam dare, dixit Plato Comicus: Et Iupiter Puerorum Amator, apud Teleclidem fictus est. Mulierum Amator, in Mulieres deperiens, in Fœminas furens, languens, uigilans, curiosus, uulneratus, arcu transfixus, captus, recumbens, adhærens. Et Mulieres Amatrices, uocauit Eupolis et Virorum amantem, Aristophanes: Amatus præterea dices, et amata. * Puer adamatus, et adamata. Amasius, Amica dilectus, & dilecta. Pulcher, perpulcher, pulcherrimus, amabilis, maturus, alliciens, pelliciens, florès, floridus, lucens, relucens, splendens, spendidus, amabile emittens. Matura, florens, florida, lucida, pellucida, amabile cernens, pulchra. perpulchra, pulcherrima, amabilis, Venustas, maturitas, flos, florulètia, lux, splendor, iubar, pulchritudo, amor, desiderium, concupiscentia, cupido, illecebra, amor mutuus. unde redamans, & redamator. apud Eupolidem uero, Redamatus: Aemulari autem, & Zelotypus, de Pueris uenustis, Mulieribus, & omnibus adamatis dicitur. His etiam conuenit,

uenit, amatu dignus, & à multis amatus * tam comparatiuè, quàm & superlatiue.

CAPVT OCTAVVM, DE DOMINIS, ET SERVIS, *.

ET QVÆ
AB IPSIS
DERIVA
TA

Dices præterea, Dominus, dominās, Herus, Possessor. Phrynichus enim in Satyris Dominum, Possessorem uocauit. emens, uendens. Et Herilis Filius, uel Alumnus Domina, Hera, possidens, emens, uendens, Alumna. Nequaquā enim *δεδωότες* aut *δεδωότες* adprobo hoc quidem Sophoclis, illud uero Euripidis : Sordidissimum uero, quod Noui Comici *Ἀσφία* dicunt & *Ἀσφίσιον*, quæ sunt nouæ Dominae blanditiæ. Ipsa uero res, dominium. Et aduerbiū, heriliter. Et uerbum, dominari, & dominium exercere. Plato uero pro dominari, *δεδωότες* dixit. Lysias etiam, Domino carentes dixit et Mancipia Heri amantia, Herodotus : seruus, serua, *δολίς* uero, quod Hyperides dixit, non celebre est. Domesticus, domestica famulus, famula. Domesticorum uero multitudo, familia famulatio enim, durius est. Sed & Seruitus dicitur, iuxta Thucydidem : Ipsorum autem officium, seruitus, seruire, magis seruire. Seruire uero, etiam in comparatiuo gradu Xenophon & in superlatiuo, Cratinus dixit. Et Seruituti omnino subditus, Xenophon : Et in seruitutē redigere, seruitute mulctare et Seruitute mulctatus, apud Thucydidem : Et famulatus, *δολιόν* enim Ionicum est. & opus seruire. Ac Seruilitas, dixit Theopompus Comicus & Seruulos, Metagenes :

DOMESTICA NOMINA.

II

Plato, Minister, famulus, argente emptus, emptitiū, uerna, domi nutritus quæ uero huic opponitur, cubicularia, uel domi genita nominatur Conda enim, fidei concreditæ nomen est. Famulam uero, Lysias Puellam uocauit. siquidem ambigū est, nūc ætatis, uel fortunæ nomē sit sic enim in Libro de Callij iniuria loquitur, Egrediens Puellula fores aperuit. Puerulum uero ex uernis natum, uernaculū nominauerunt. Famulo autem nuper empto bellaria quædam infundebāt, quæ *καταχύσματα* dicebantur. Mancipia,

t Mancipa-

Mancipatio, apud Hyperidē: unde mancipare, mancipatus et Mancipantes, apud Thucydidem: Et Seruilis, apud Platonē atq; Seruilitē, apud Xenophontem: Mancipantes, seruiles concupiscentiæ et Mancipiorum plagis obnoxia, apud Eupolidem: Mancipiorū uenditor, seruilia corpora argento commutata et à lapide forensi, à foro uenaliū, à spoliū uenditoribus. Mango uero est, qui liberum in seruitutem subigit, aut alium famulum subiugat et iudicium contra talem, plagij est. Corpora autem non simpliciter dices, sed seruilia corpora. Serui uero apud Atticos, Pueri dicuntur, etiā si seniores sint. Αἰτῆρις autem, et pedissequa, nihil ad nos pertinet. Lo ci porro ubi puniuntur serui, molæ, carceres, pistrinæ, granaria, et molendina. Qui uero cædunt, uerberatores, et flagellatores: sicut cæsi, mastigia dicuntur. Flagello uero indigere, Eupolis Μαστιγῶν uocauit. Flagella præterea sunt, ex setis suillis facta, lora, scutica. Ipsum uero opus, flagellare, uerberare, cædere, dorso multas infligere plagas, ferire, pulsare, incutere. Hyperides autē, A columna suspēdere dixit. Excoriauit. Vnde μωλωπωπὺ nūc dicitur, cutim habere tumidam de his uero, excoriare non dicitur. Huius autem est ordinis, seruorum amans, seruis stipatus, seruis carens, seruus ultroneus et Seruitutis impatiens, quo nomine Lacedæmonios Isæus uocat. Et Εὐδολῶ apud Pherecratem, qui bene utitur seruis. Et Comcedia, Seruorum Præceptor inscripta. Apud Cratinū uero, Malus seruus dictus est. Spontanea seruitus, seruorum abundantia, seruitus perpetua. emi, cōparare, emere, uendere, uenditores, Mercatores, fora mancipiorum. emptus, et emptus. Et ὀντωπῶν, ut Isæus: Et Seipsum in seruitutē uendens, ut Dinarchus: Ad seruos porro ptinet ipsa res, seruitus et uerbū, seruire, et in seruitutem redigi. Et Seruilia, apud Demosthenem: unde etiā aduerbiū deriuatur, seruilitē, et famulari, et in seruitutem reducere, et quæcūq; ab his formatur. Et Simul in seruitutē agere, apud Hyperidē: Et Conseruientes, apud Dinarchū sed Lysias, Conseruos uocat. Euripides uero, et alij plures, hunc ὁμόδωλον appellant. Nōnulli quidem, ὁμόδωλον esse putant, qui eiusdem est conditio-

nis: conseruum uero, qui eidem seruit Domino. Domestici uero, et Nomina domestica, apud Platonem: Poëtæ autem etiam alios familiares, Domesticos nominarunt, ut cum columbam Domestican uocant. Ministri autem, et Mercenarij, liberorum sunt nomina, ob paupertatem mercede seruientium.

DE SERVIS SECVNDVM REGIONES. III

MEdij uero inter liberos, & seruos, sunt Lacedæmoniorum, *Helotes & Thessalorū, Penestæ* Cretensium, Claro- 4 tæ, & Mnoitæ* Mariandynorum, Doryphori* Græcorum, Gymnites & Sycioniorum, Corynophori. Ex Helotibus uero manumissos, *νεοδαμώδεις* Lacedæmonij uocant. Sed seruorum qui manumissus est, Libertus, & libertati restitutus dicitur. Et libertate donare, & manumittere & libertatis concessio, seu manumissio. Demosthenes etiam, Libertas, seu Libertinas leges dixit. Contra deficientes autem, rebellionis actio est. Dicere etiam licebit, pœnam soluere, argentum afferre, permutare opes.

CAPVT NONVM, DE NUMV- I
LARIIS, FOENERATORI-
bus, & reliquis.

Numularius, Argentarius, argenti permutator, cā-
psō, mensæ asidens. *τραπεζίτης* uero, canis est
mensæ adstans. mensa numularia, mensæ pigno-
ra. Mensam autem Demosthenes, etiam Lignum
uocauit. hanc & tabulam nominabant. Argenti

permutatio, quod & cambiū dicitur. Pignus, arrhabo oppignora-
re, debere, mutuum accipere, fcenerari, pecuniam credere. Pignus
deponens, dicitur debitor. Arrhabonem positū habens, est fcene-
rator. Et debiti * usuras, debita, elocationes, credere, uadimonia, usuræ
debita nautica. *ὀφλήματα* autē, & ὁ πλεον of ijs dicitur, qui pe-
cuniaria multa damnati sunt. Terminos statuere regionum. lapis
uero erat, aut columna quædam ostendens, quod locus esset ære a-
lieno obstrictus, de hoc autem dicebant, locus signatus est ut con-
trarium eius est, non signatus. Locus autem ære alieno obstrictus,

etiā oppignoratus dicitur. *Xp̄sus* uero, proprie est debitor, saepe numero uero etiam creditor. hic autem et *scenerator*, *usurarius*, & *scenerans* dicitur unde *Eceneratur* huic argentum, apud *Hyperidem* dictum est. *Vsuras* colligens, *scenerator* dicitur. ille uero, debitor, *ære alieno* obstrictus uel obligatus dicitur. Summa uero pecuniae, *sors*. *Effectus* autem, *scenus*, seu *census* uocatur. Sed qui ad constitutum tempus non retribuit debitū, *diei transgressor* ipsum uero opus, *præfiniti diei transgressio* uocatur.

I C A P V T D E C I M V M, D E A R G E N T O
P R O B A T O, V E L A D V L T E R I N O.

*R*gentum probatum, insignitum, legitimum, purum, non mixtum, intemperatum, non adulteratum, signatum, certum, solenne, sincerum, incorruptum, dolo carens, intactum, tutum. Contrarium autem est, reprobum, reprobatum, adulterinum. unde & ipsa res, adulteratio et Adulterata, apud *Platonem*, sicut et Adulterans: falso signatum, deprauatū, signo carens, subaeneum, perperam sculptum. Argentum uero, etiam pecunia uocatur, & moneta quemadmodum & aurum. Argenta plurali numero, minime dicunt *Attici*, licet à nonnullis hoc dictum sit. Dicitur etiam, monetā scindere, signare, sculperre, insculpere, & formare.

I C A P V T V N D E C I M V M, D E A V R O,
A R G E N T O, E T M E T A L L I S.

*R*gentum, metalla, aurum effodere, fodere, disseccare, excindere, metallorū excisio. Mediae uero quas relinquunt columnae, metallorum *Fossore*s, ad terrā sustinendam, *μωορυπνεις* nominantur. Terra subaurea, terra subargentea, purificatio auri & argenti. aurum incoctum, sincerum argentum purum, purificatum, argentū Ariandicum. Et *Darici numi* à *Dario*, tanquam ab ipso accurate facti ad auri purgationem. Probatum etiam est aurum *Gygadum*, & *stateres Crosei*. Aurum, argentum, auricalabum, ferrum, stannum, plumbum, uitrum. Auri fodina, argenti fodina,

dina, ferri fodina, aurum conflare, fabricare, Aurifex, Faber ararius, Faber ferrarius, plumbum fundere.

CAPVT DVODECIMVM, QVO-

MODO QVIS ELOQVA-

tur multum.

Vstum, ingens, infinitum, ineffabile, immensurabile, innumerabile, inenarrabile, permultū, plenum, incredibile ob multitudinem, inexplicable, permagnum, magnum, magnitudo, ingens, maximum, immensum, indecens, prægrande, grande. Et contrarium, paruum, paucum, breue, mensuratum, commensurabile, numerabile.

CAPVT TREDECIMVM, DE

SEDENTE, STANTE, SE-

dibus, & reliquis.

Ices porro, stetit, quiescit, manet, intrepidus est, conquiescit, quietem capit, in quiete est, remanet, permanet, immobiliter, immobilis est, Stans, status, erectus stando, quies, mansio. Sedet, confidet, residet. & Residens, ut Plato: Xenophon uero *Ἐκδιδοειν*, pro cōsidere dixit *καθίστα* uero, pro confidemus, Demosthenes: Et *καθίστο*, pro confedit, dixit Plato: Et cathedra, sedes, scamnū, sedile, sella, thronus, sella flexilis. Scabellum enim, durum est transtrum uero, alterius significationis est. puluinar sic autem nominatur & statuarum basis. unde deriuantur, iuit, iuisse, & quæ ab his per præpositionum appositiones formantur. * pedi & bus porrectis seu sublimibus sedens, & pedetentim discedens. *Παλάδιον* autem, est alternatim pedes permutare. *Θακσιπ* uero, quod sedere significat, non ad nos pertinet. sedens uero, * confi- collocans dens & collocatus. De stantibus porro dices, coniunctos utrosque pedes habens, alterum pedem prætendens, distans surgit, confurgit, exurgit, resurgit, discedit. Sed dicitur quoque, statuarum statio, & euersio et uerbis euersio, quæ et Vastatio apud Demosthenem dicitur.

-dicitur. Et Hæc loca deuastauit, ut Thucydides : Similiter & mūr-
rorum demolitio, & ædificiorum subuersio.

I C A P V T D E C I M V M Q V A R T V M,
D E P R O F I C I S C E N D O.

Incedit, incedens, pedetentim, incessus, ingredi-
tur & itinerarius, apud Aristophanē : Apud Cra-
tinum uero, Gressus : Apud Platonem autem Phi-
losophum, Gradus : Ex apud Thucydidem, Ad nu-
meros Βάλοις, pro incederēt. Proficiscitur, pro-
ficiscens : unde etiam profectio, et πορ' α, pro uehiculis. præcedit,
præcedens : subsequitur, subsequens. Est uero idem, quod ducitur,
& ducit & ascensus, & ascensores, & equi ascensorij. Atqui qui
ascendentibus auxilio sunt, eleuant ipsos rectis manibus. Descen-
dit, decedit, et demigrabit, de futuro tempore dicitur. Accedit, cir-
cumambulat. unde & dicitur, deambulando currit, et cursus. Cur-
rit, currere cupit, quietus, circumambulans, festinus, sedatus, &
festinantia, celeriter incedit, & tarde obambulat uel sensim, &
celer deambulator, & quæ his similia sunt. Et illud Hesiodi, ἔπος
ἄλω, id est Eundo : In alia autem significatione est, scandere, pro-
gredi, ascendere, descendere, conscendere & ascensores na-
uium, & ascensores equorum admissariorum in armentis.

I C A P V T D E C I M V M Q V I N T V M, D E E O
Q U O D E S T F E R R E, E T F E R R I.

Iert, fertur, sarcina, portatores. ferendo, gestatio
elatio, quod tam ad uasa, quàm ad funera attinet.
Corollarium autem est, quod mercedi additur, ut
Thucydides usus est. Sed α πορορὰ, nō modo ab-
lationem, sed sarcinarum abiectionem quoq; signi-
ficat. Et uentorum reiectio, & spiritus ad sapes applicatio. De
ijs uero qui portant dices, leuare, sustolli, ferre, auferre, porta-
re, releuare.

C A P V T

CAPVT DECIMUMSEXTVM, DE DV-
CE ITINERIS, ET VIIS.

la porro Dux, deductor ductor enim, uulgius est. Plurali etiam numero, deductores, & conductores, dicendū est. subductor, eductor, præcedēs, Princeps. Et Transductor, apud Cebetē, & Tragædos. Dices præterea, uiam monstrare, uiam ducere, præire, ostendere uel explicare, deducere, uiam indicare. Res uero ipsæ, uiae explicatio, enarratio, monstratio, deductio, indicatio, ductio, & his similia. Via autem dicitur, inuia, difficilis, ardua, non trita, solitaria, obliqua, obscura, aspera, inconspicua, difficilis transitu, accessus, deserta, remota, ab hominū commercio semota, difficilis incessu, difficilis aditu, difficilis inuentu cilis. Equis uero, curribusq; inuiam, uocat Herodotus: Montana, ardua, sublimis, & huiusmodi alia, in primo Libro habes. Contrarium uero, facilis trāsitu, recta, prætoria uia, curulis, uehicularis, equitabilis, equisonans, cursui patens, plana, manifesta, conspicua, clara, trita: calles, trames: lenis, frequens, publica, leuis. Quæ uero hisce conueniunt, prior Liber De locis equitabilibus continet.

CAPVT DECIMUMSEPTIMVM, I
DE GAUDIO, TRISTITIA,

& luctu in morte.

Audium porro dices, uoluptas, hilaritas, animositas, lætitia, iucunditas, bona dispositio, fortitudo, beneuolentia, animæ uoluptas, delectamen, delectatio, fruitio. Per x̄x̄el̄a uerò, immodice gaudere significat. Gaudere, delectari, lætari, bono animo esse, hilarem esse, fortem esse, florere, delectationem sumere, frui, exhilarari. huius uero uocabulū rem ipsam significans nō extat, sicut nec à lætari nullum existit. Sed & aduerbia sunt, iucunde, suauiter, hilariter. quæ autem ab alijs formantur, praua sunt. Participia porro, delectās, insuper, et delectauit. Lætatus etenim, lonicum est. Et lætatus est, rarius quidem apud nos inuenitur sed

Anacreon

Anacreon Ionius, & Poëta hoc usus est. Tum etiam, exhilaratus, & exhilarauit, et gaudens, delectatus, exultans, animosus, hilaris, gauisus, gaudens. Et pulchrum ab his formatum nomen, θυμῆρες, id est gratum, uel iucundum. Nimirum his etiam conueniunt, tristitia carens, & hilariter. Plato uero, Tristitiæ expers. sicut & Sophocles, Tristitia intactum dixit. Tristitia, molestia, dolor, mœror, animi difficultas, seueritas, molestum, fastidium, anxietas, mœstitia. Sed *νόσος δολία* magnitudinem immensi doloris indicat. Et tristari, mœrere, dolere, animo deficere, animo grauari, affligi, angere, fastidire atq; tristè, dolenter, mœste, moleste, anxie. Βαρυθυμῶς uero, non dices. difficile uero, & fastidiose. In alia porro significatione dices, passio, luctus, infortunium, calamitas, improspérité, infelicitas, infelix & malus rerum successus, & his similia pati, lugere, infortunio uexari, infelicè esse. Thucydides etiam, Mala Fortuna uti dixit. in calamitate esse, calamitati incidere, malum sortiri euentum, & cum luctu aliquid facere infelicitè, infortunate, & calamitose. Est etiam alterius significationis, lachrymare, deflere, deplorare, miserum esse, lugere, plorare, flere, lachrymas fundere. Xenophon alicubi & Lugens dixit, quod Poëtis usitatus est. Consulere, consolari, *alleuiare, exhilarare, sustollere, restituere, incitare, animū addere, erigere, refrenare. Solatia, consolatio, solatiū, alleuiatio. Et Leuamen, apud Thucydidem : Animi restitutio, moderatio, erectio recreatio, à quo uerbum nullum extat, quemadmodum etiam à nonnullis uerbis non extat nomen. Orationes etiam uocabis, consolatorias, mitigatorias, animū restituentes, & moderationem docentes, & si quæ his similia sunt. Dices quoq; Orationes funebres, tristes. Elegiæ, Epigrammata. Damnum uero, ægre consolationem accipiens, facile consolationem recipiens, consolationis expers. congaudere, delectari, collatari. Isocrates uero dixit, Congratulantes nostris calamitatibus, progredientes ob nostras. Insultare, deridere, subannare. Nomen etiam apud Thucydidem est, Illusi. sicut et deridiculi dicuntur. Sed quod apud Posidippum est, ἐμὴ χεῖρα, durum est. Philonides uero, alienis gau-

nis gaudentē calamitatibus, *Επιχαρῶς* nominauit. uerum & hoc sordidum est. Quare non nominibus, sed participijs uti consultius est. Sed *ὑπερῆκτος*, id est alienis malis gaudens, usitatus est.

CAPVT DECIMVM OCTAVVM, I
DE FOELICITATE.

Fortuna, felicitas, prosperitas, felix rerum successus: congratulari, congaudere, simili rerum felicitate uti, aut indignari, uel inuidere.

CAPVT DECIMVM NONVM, DE I
SEPVLTVRA, ET EXEQVIIS.

Dices etiam, sepulchrum, monumentū, memoriale, tumulus, loculi, urnæ, scyphi, lintres, aggeres: tumulari, tumulum erigere, tumulum inducere, statuam erigere, Epigramma inscribere, libamina infundere, exequias persolvere. Exequiæ, iusta, propositiones, elationes, nonæ, trigessimæ, natalitia, funeralia. hæc etenim, in curam defunctorum solennia sunt.

CAPVT VICESIMVM, DE I
FLVMINIBVS.

Fluuij uero, magni, ingentes, profundi, lati, perennes, semper fluentes, perpetui, indeficientes, non imminuti, *ὑπερῆκτος*, undabundi, ualidi, nauibus transeundi, nauigabiles, nauibus trañciendi, non permeabiles, uiolenti, impetuosij, rapidi, ualidi. Et integra sententia dices, quos nemo sine nauibus trañceret immeabiles, nisi nauium auxilio: quos per nauigare propter magnitudinē laboriosum est, æquales mensura, mari similes. reluctantes, periculosi. Contrarium uero, torrentes, aquæ fluxus, meatus innauigabiles, pedibus transeundi, infra tibiam fluentes, infra genu ne genu quidem madefaceres.

II CAPVT

I CAPVT VICESIMVM PRIMVM,
DE AEGROTO, ET SANO.

DE aegroto dices, laborauit, infirmatus est, ægrotauit, debilitatus est, emollitus est, molliter se habuit, et similia. Et laborans, infirmatus, ægrotus, debilitatus, emollitus, infirmus. Thucydides autem ægrotantem, Laborantem appellauit: ut Morientem, et laborantem lamentabantur: Ipsæ autem res, labor, infirmitas, morbus, ægritudo, debilitas, mollities. Sed aduerbia sunt, laboriose, infirmiter, ægrè, morbide. Νοσῶσις uero, non gratum est auribus. Aegrius unde et morbida regio, et ægra dicitur. Morbosum autem, planè Comicum est. debiliter, molliter, mollius. Licet etiam tota sententia dicere, Mala dispositione corporis utor, ægre meum sustineo corpus, debilius se corpus habet, corpus infirmitate languet. Multa uero nomina, ex huiusmodi inquirere liceret.

II

DE MORBO.

Dices præterea, morbosus, morbidus, languidus, infirmus, et his similia. Alia porro huc pertinentia, ad lectum pronus, decumbens. Ab his uero nec rei ipsius uocabulum, nec aduerbiū, neq; uerbum, nec participium inuenire licuit. His etiam non incongruū sit, lætaliter laborare. Et Herodotus, Lætaliter cruciabatur: cuius contrarium Εὐδαιμόνως, Cratinus dixit. Anima uero deficere, à Thucydide dictum est: morientes autem, ipse Laborantes nominauit. Ad mortem inclinauit, dubie laborauit, periculoso detentus est morbo, breui momento constitit uel parua spe, desperauit. His etiam conuenit, morbus redijt, reuertit, cōuersus est, subuertit. Contrarium autem est, saluum esse, sanum esse, ualere, corroborari, incorruptum, infenscibilem, morborum expertem unde et Annum morbis carentem, Thucydides uocauit. Quod autem morbis obnoxium non est, Sophocles etiam Ἀνόστρον dixit. eundem uero, et ἄνοτρον nominabis. Et res ipsæ, sanitas, robur, salus, morborum et dolorum carentia. Et aduerbia, sanè, ualidè, salubriter. Ipsa autem nomina, sanus, ualidus, saluus, incorruptus, non laborans,

laborans, molestia carens. Sed de ijs qui à morbis resurgunt, dicitur, recuperauit animam, reuixit, reualuit, respirauit, refocillatus est, recreauit, surrexit, consurrexit, uitæ restitutus est & uitæ ipsum restitui, morbum depuli, & morbo liberaui. & reualefcens, respirans, refocillatus, recreatus, resurgens, reuiuiscens. Dices insuper, requieuit à morbo, relinquente ipsum ægritudine, infirmitate in melius conuersa, ad melius inclinauit, et alia huiusmodi & uiuit, atq; superstes. Et Puerulum superstitem, dixit Isæus: De ægroto autem, Curare dixit Xenophon.

CAPVT VICESIMUM SECUNDVM, I
DE EO QVOD EST DITESCERE, & pauperem esse.

Dices præterea, diues, scelix, opulentus, diuitijs abundans, scelicem habens opum rationem, prædiues, magnas habens diuitias, opum magnarum Dominus. Plato autem in Legibus, etiam Omnium ditissimus dixit. Sed Eupolidis γλῶτταξ, ridetur. Auro & argento abundans, non parum auri habens, locuples, multorum Possessor, substantiam magnam habens, unus existens scelicium uel beatorum uel ut Herodotus Inquit, Pinguum: In opulentia existens, opulenter uictitans & alterius significationis, eorum qui familiarem rem consumunt, consumentem excipiens. ex magno censu, eximiam habens sortem, patrimonio amplo præditus. Et uerba sunt, ditescere, opulentum esse, opes habere. Participia quoq; ditescens, abundans, opulentus existens. Auerbia uero horum, mala sunt. Opes etiã uocabis, diuitem efficientes, & quæstuosas. Res autem ipsæ sunt, diuitiæ, abundantia, opulentia, diuitiarum abundantia, possessionis copia, & substantia. Sed contraria sunt, pauper, egenus, pecunijs carens, infelix, possessionibus priuatus, nec aurum nec argentum habens, indigus, pauperrime uiuens; in egestate uiuens, necessariorum indigus, quotidiano uictu carens, mendicus, mendicans, collector, postulator, mercenarius, mercede conductus, cliens, seruus, sufficienter nutritus, ad alienas ma-

nus respiciens, stipis corrogator, inops inopem esse, pauperẽ existere, mendicare, colligere, in egestate esse, stipem corrogare, petere, mercede seruire, mercedem sumere, seruire, ob paruũ lucrum parasitum agere, ab alijs nutrire, cum alijs coenare. Et ipsæ res, inopia, paupertas, egestas, rerum carentia, indigentia, perplexitas, mendicatio, mendicitas, stipis corrogatio, seruitium.

I CAPVT VICESIMVM TERTIVM,
DE AVARO, ET NON TALI.

Dices præterea, argenti auriq; cupidus, turpi lucro inhians, avarus, lucri amans, opum avidus, diuitijs deditus, illiberalis usurarius, et Mulier usuraria. Bembix autẽ, et cuminifeca, non usitata sunt. Dicere etiam licet, opibus inferior, omnia diuitiarum causa facit: nihil hunc pudet, si lucellum adsit: opibus felicitatem metiens, ex omnibus lucrũ capiens, argento inhians, argenti studiosus, animã auro permutare promptus, animã argento postponens: recipiens à quibus non conuenit, & non erogans in ea quæ oportet. Porro res ipsæ dicuntur, auaritia, argenti auriq; amor, opum auaritas, lucri turpis studium, lucri cupiditas, quæstus, illiberalitas. Verba autem non sunt ulla, præter lucrari & ut Antiphon, Non auaritiæ studere: et iuxta Hyperidem, Turpi lucro deditũ esse: & usurari, & de minimis scenerari. Aduerbia autem sunt, aua-
rẽ, sordidẽ, & illiberaliter: sed alia, deteriora sunt. Quorum sunt contraria, magnanimus, magnum spirans, magnificus, liberalis, lucro superior, & potentior opibus, honestum auro non permutans, diuitias uirtutem æstimans: nullum admittens lucrum, cui infamia adheret libentius dans quàm accipiens, à quibus non cõuenit. Sed res ipsæ, magnanimitas, magnificentia, liberalitas, uerba autem ab illis non extant, ab his uero pessima. Aduerbia uero, magnanimiter, magnificẽ, liberaliter.

DE PAR-

DE PARCO, PRODIGO, ET
liberali.

Rursum uero in alio usurpationis modo sunt, parcus, cupidus, recōditor, intentus, thesauros cōgregans, thesaurarius, condus, argentū defodiens, opū custodia, argēti custos, peruigil ad custodiā credēs tuta debita, nauticas elocationes. de magnis usuris periclitans, ad lucri spem pusillanimis, crumenæ addictus, illiberalis. seruilis. Plato uero in Parmenide, & Sordidum uocauit. Eupolis uero, Num choragum unquam sordidiorem illo uidisti? Citius sanguinem suum, quā opes impartiretur. Miser, anxius, ærumnosus, infelix, humilis, miserandus, strangulans debitores, torquens debitores, abducens diem constitutū prætergressos. Verba autem sunt, parcere, recondere, condere, thesaurum colligere, munire, inuigilare, custodire. Et ipsæ res. parsimonia, reseruatio, munitio, diuitiarum cura, custodia, pusillanimitas, illiberalitas, indecentia. & ut Critias inquit, Sordes: seruitus, infelicitas, infortuniū, miseria. Et aduerbia, parce, cupide, studiose. alia uero, iniucundiora sunt. Sed qui aliter se habet, prodigus, non recondens, asotus, luxuriosus, thesauros negligens, improvidus, futurum non perpendens, totus in præsentem diem intentus, opes proiciens, prodigens. patrimonium consumens, effundens, * perditur. substantiam dilapi- perdens dans, alea rem perdens, scortando exhauriens, luxui indulgens. Aduerbia uero, prodigaliter, effusim, improvide, imprudenter, infcite, incircumspecte. Rerum uero nomina nulla extāt, nisi luxuria. Parco autē, cum laude opponitur. assiduus, munificus, splendidus, inuidiæ expers, ambitiosus, liberalis, humanus, munera dans, magna donans munera uel multa, necessarijs contentus, substantiam impertiens, magnanimus, liberalis. Sed ipsæ res sunt, liberalitas, splendor, auaritiæ odiū, magnanimitas, ambitio, munificentia. munerum magnorū, multorumq; largitio. ἔλαδν δεποσθεωεία uero, & ἐκτένεια illud quidem durum, hoc uero inusitatum est. Aduerbia autem, liberaliter, assidue, largiter, magnifice, promiscue, cumulatim, magnanimiter, liberè, ambitiosè, humaniter, largè, & li-

dide. Verba uero sunt, splendere, liberalem esse, humanitatem exercere, condonare debitoribus, suppeditare egenis, ambire.

I C A P V T V I C E S I M V M Q V A R T V M,
DE LABORIOSO, ET IGNAVO.

Aratus, laboriosus, sedulus, promptus, ualens, ualidus, uehemens, intentus, assiduus, operum amans, iuuenilis, robustus, generosus, nobilis, egregius, operosus, uirilis, liber ad opera, uigilans, impetuosus, peruigil, procurator, non tergiuersans, procinctus. Sed ipsæ res, promptitudo, robur, uehementia, operum amor. Laboriositas uero, Vulgare est. sicut etiam Ignauia. Validitas, uirilitas. *Ἀνδρείότης* enim, durum est. Sed generositas, nobilitatē significat. Vigilantia, strenuitas. Ab alijs autem non rerū nomina extant, sed uerba. Intendere, cōtendere, assiduū esse, laborare, allaborare, iuuenari, strenuū esse, uiriliter agere, uigilare, curare, ualere, robustū esse. sed quæ ab alijs deriuantur, dura sunt. Aduerbia uero, robuste, ualide, uehementer, intente, assidue, perseuerāter, laboriosē, studiosē, impigrē, uiriliter, prōptē, operosē, diligenter, sedulō, promptē. Sed cōtraria sunt, arrogans, iactator, mollis, procrastinator, cūctator, dissolutus, hebes, tardus, impotens, infirmus, stupidus, turpis, remissus, ociosus, debilis, muliebris, ignauus, rebellis, condormiens, deses, negligens, piger, indiligens, supinus, segnis, socors. Sed ipsæ res, iactantia, mollities, hebetudo, tarditas, cunctatio, impotentia, infirmitas, debilitas, ocium, uirium defectus, ignauia, dissolutio, pigritia, remissio animi, effceminatio, pigrities, segnities, negligentia, indiligentia, socordia. Verba porro, inaniter iactare, negligere, stupere, cunctari, immorari, inhærerere, procrastinare, tergiuersari, dissolui, ociari, desiderare, supinum esse, pigrescere, resistere, dormire, indormire, desidem esse, contemnere, remisso animo esse, tardare. debilitari. Melius autem est, debilem esse. Animo deficere, attonitum stupere. Aduerbia uero, arroganter, arrogantius, molliter, debiliter, tardē, stupidē, uitiōsē, dissolutē, ignauē, ociosē, mulieriosē, imbecilliter, pigrē, negligenter,

gigenter, ingenerose, indiligenter, segniter, supine, infirmier,
impotenter.

CAPVT VICESIMVM QVIN-

TVM, DE VENDENDO,

& emendo.

VEctionem facere, uetigal reddere, uendere, di-
uendere, argēto permutare, mutare pecunia, per
præconem uenire, cauponari, mutare. Αἰων-
δύσε·του uero · Εἰπε·το·, quod uenditum
est, significat, dixit Theopompus Comicus: Et
ipsa res, auctio · redditio, nisi forte ambiguū hoc fuerit. uenditio,
mutatio, promulgatio publica, mercatura, permutatio. Xenophon,
etiam Πωλῆσις dixit. Et ipsa nomina, Caupo, Mercator, permuta-
tor, Venditor. Hyperides uero, etiam Πράττω nominauit, in Syne-
gorico, Forum autem uenaliū, Hermippus Comicus: Ab alijs ue-
ro, deriuatiua nulla extant · sicut nec aduerbia, præter cauponar-
ie. De mancipijs uero, secundum Demosthenem dicere licet, Ad
educationem traditus est: Qui uero sæpius uenditus est, quem aliq̃
deno uenditum uocant, etiam πάλιν·Βολ· dici potest · sed de
ijs qui in auctione uendunt, pretium adaugent & amplificāt, pre-
cium intendunt. quemadmodum contrarium eius est, uili precio e-
munt, & iusto uendunt precio. Locus autem, forum, lapis, uendito-
rium et ut Herodotus inquit, Πρατήριον: Ad uendentem porro at-
tinet, uendere, in foro uersari, emere * emptitiū, emptor, emens, Et
in foro uersans. pro nominibus participia ponendo. Et ἀγοράσις,
de opsonāte proprie dicitur. Et Plato Comicus dixit, Compesce-
re difficiles emptores: Δυσώπης uero, nescio an apud aliquē inue-
niatur, sed in trito sermone habet ur. Ipsa autem res, emptio, merca-
tus. Xenophon uero, etiā Negociationem, de uendendo dixit. Pla-
to etiam Αγοράσις dixit, que madmodū & Teleclides: Sed que
uenduntur, sarcinæ, fasciculus, uenalia * Variarū mercium mixtu-
ra, nisi hoc nimis Comicum si. Et ut Xenophon inquit, Vendibi-
lia idem etiā Vendibile, in Libro De institutione dixit, Apud * nul- alium
lum ue-

nullum lion uero, * aliud me aduerbium inuenisse memini Sed hæc * à
non à nul- nullis extant.

lo sunt. CAPVT VICESIMVMSEXTVM,
I DE COLLIGENTE, ET
effundente.

Oacervare, congregare colligere, colligi, suppe-
ditare. comparare, comparari. cumulare, cumu-
lari. accumulare, accumulari. conferre, com-
portare. constipare, constipari. congerere, con-
geri. cogere, cogi. Ipsæ uero res, acervus, coacer-
natio, cumulatio, accumulatio, congeries, quæstus, collectio,
congregatio, collatio, constipatio. reliqua autem, duriora sunt. No-
men uero extat unicum, collector. aliud enim significat * ἐγαν-
σὺς, & ἀγύπτως. Contrarium porro est, effundere, proijcere,
disijcere, emittere, dilapidare, perdere, disseminare. Et aduerbia,
effuse, proiecte, dispersim. Nomen uero, disseminator. Ipsa autem
res, effusio, proiectio, disiectio, emissio, perditio, disseminatio.

I CAPVT VICESIMVMSEPTI-
MVM, INTOLLERANDO,
& contrario.

Ntolerandum, difficile. Eupolis etiam, Molestum
dixit. Toleratu difficile, graue, non tolerandum,
non ferendū, graue latu, intolerabile, laboriosum,
graue, onerosum, ponderosum & iuxta Thucydi-
dem, Non sustinendum unde etiā, Difficulter su-
stinentes deriuauit. Sit etiam ex his prædictis uerbum, ægreferre.
Et aduerbium, intolerabiliter, difficulter, onerarie, intollerande,
grauiter, intollerabiliter, onerosè, laboriosè, moleste. Integra uero
sententiā dicere licebit, quod nullus sustineret, quod nemo ferret,
quis nam hæc ferret? quis non hæc ægrè sustineret? & alia plura.
Sed contrarium est, leue, tolerandum inter homines, tollerabile,
ferendum, sustinendum. Leuiter, facile, humaniter, tollerabiliter
οἷσῶς enim, & φεισῶς, reijcienda sunt. Alterius autem signifi-
cationis

cationis est, difficile, inimicū, rigidum, ineptum, molestū, difficile factu, iracundum, fraudulentū, calamitosum, subfictum, doloſum, facinorosum, uersutum, obscurum, opacum, periculosum, tenebri-
cosum, obliquū, graue, durum, absurdum. quorū nonnulla, etiā aliud significāt. Et, difficulter, inimicē, rigide, inepte, moleſte, calamitose, absurde, fraudulenter, facinorose, fictē, doloſe, obscure. quæ autē deriuātur ab alijs, deteriora sunt. Nomina autē masculina, ab omnibus Rerū uero uocabula, à plurimis hisce formātur. difficultas, ineptia, hostilitas, molestia, rigiditas, incōstantia, morositas, calamitas, uersutia. *Δυσχερῆς* uero, id est Molestiæ, Platonis in Philebo, durum est. Sed uerba sunt, difficulter ferre, inimicitiam exercere, calamitosum esse, uersari. sed quæ ab alijs formantur, dura sunt. Contrarium uero est, facile, promptum, gratum, leue, facile factu, laboris expers, non operosum, & simplex, uersatile, flexile, conspicuum, apertum, fūco carens, sincerum, intectum. Et aduerbia ab his formata, nomina masculina, & à nonnullis rerum uocabula.

CAPVT VICESIMVM OCTAVVM, I
DE PERICVLOSO, ET PERICULIS pleno.

Periculum, periculosum, periculis plenum, uehementis, terribile, tremendum, lubricum, horrendum, & instabile, periculi amans, uel in periculum se præcipitans, audax, temerarius, audacissimus, periculis obnoxius, pericula subiens, facilis ad opera, acer, paratus, improuidus, periclitatus. *Δεσπότης* enim Xenophontis, graue est. Sed promptus, ad pericula paratus, ad pericula propensus, audaculus, etiam in ignem insiliret, etiam in gladios ruens. & his quidem, in malam partem uteris. in bonam partem uero, bona audacia præditus, fortis, intimidus, intrepidus, interritus, generosus. sed metuendus, ad utrunque refertur. Res uero ipsæ sunt, ad uituperium. acrimonia, facilitas, audacia, temeritas, imprudentia, promptitudo, immodestia. In laudem uero dices, fortitudo,

x

tudo, generositas, prudens audacia, securitas. *Εὐτολμία* uero, omnino Vulgare est. Verba uero illius quidē, hæc sola sunt temerarium esse, audere, periclitari, desperē huius uero hæc, animari, et confidere. Sed aduerbia, audaciter, audacissimē, temerariē, periculose, intutē, insipienter, præcipitanter, immodestē, improbē. & * collauda-
biliter laudabilia, fortiter, audaciter, intrepidē, intumidē, generosē, inculpatē quorum nonnulli superlatiui, non omnino absurdi sunt. A contrario uero dicitur, timidus, timens, trepidus, effæminatus, formidulosus, tremens, pauidus, attonitus, ignobilis, præhensu facilis, incostans, uitæ cupidus, corporis studiosus, inanimatus, territus. Inanimatus enim, Vulgare est. Et Pauidus, ualdē Comicum est. Tum ipsæ res, timiditas, timor, pavor, metus, mollities, corporis studium, uitæ cupiditas, consternatio. Et uerba sunt, timere, pigrescere, metuere, trepidare, animam amare, corpori studere. Et horum participia, timens, captu facilis, attonitus, uitæ seu corporis cupidus, pigrescens. Sed aduerbia, timidē, ignobilitē, trepidē, effæminatē, meticulosē, sollicitē, attonitē, pauidē.

I C A P V T V I C E S I M V M N O N V M, D E
E O Q V O D E S T I N C V S A R E.

Incusare, accusare, reprehendere, carpere, causari, causam intendere, inferre, criminari, uituperare, deferre, adcusare, in iudicium postulare, dicam scribere. Et alia significatione, uituperare, conuitiari, calumniari, incusare, maledicere, blasphemare, improbare. Sed res ipsæ, uituperium, reprehensio, crimen, causa. Sed Antiphon, etiam Status dixit. Criminatio, crimen, calumnia, postulatio in iudicium, actio, accusatio, incusatio. Reliquorum uero sunt, conuitium, uituperium, maledictio, obtrectatio, blasphemia, improbatio, nisi durius sit. Nomina autē, ad iudicia promptus, querulus, causarum ciuiliū studiosus, criminator. & rursus, uituperandi, amans, conuitorum studiosus, obtrectator. Sed aduerbia, sycophanticē, criminatorie, conuicatorie, uituperatorie, blasphemie, obtrectatorie. sed quæ ab alijs formantur, dura si nt. Et ꝑo-
cabitur

cabitur hic quidem, obnoxius, reus, inculpatus, iudicio captus, reprehensus, uituperatus, accusatus, culpabilis. Contrarius uero, insons, irreprehensibilis, inculpatus, accusationis expers, inaccusabilis. Sed aduerbia sunt, culpabiliter, culpate, reprehensibiliter, accusabiliter & insonter, inculpate, irreprehensibiliter.

CAPVT TRICESIMVM, DE CERTAMINVM PRÆFECTIS,

& certaminibus.

Ertaminum Præfecti, brauiorum constitutores, certaminum Institutores, præmiorum Procuratores, Censores, inspectores, Præsides, speculatores. Porro res ipsa, certaminum constitutio brauiorū constitutio aut Ἀδλοδετία, secundum Aristophanem: certaminum dispositio, præmiorum distributio, præfectura, inspectio. Et brauia proponere, certamina disponere, præmiorum curam habere, brauia inspicere, certaminibus præesse & præsidere, imperare. et dispensare ea, quæ ad certamina spectant & alia similiter. Nomina præterea à certamine. Certatio, apud Thucydidem: et, Certamen: Et Dij certaminū Præsides, apud Platonem: Et Certatores, apud Demosthenem: Et Concertatio, apud Isocratem: Sophocles uero certaminum constitutionem, Ἀγωνοδείξις, inuiso uocabulo appellauit. Huius etiam ordinis sunt, Certator, Concertator, simul certans: certare, concertare, contra certare, certatiue, concertatorie pugnae initium, certando oppugnare, concertans, certatiuus, certando repugnans, difficilis decertatus, aduersarius, certaminum expers, decertans, contracertans.

DE GYMNICIS CERTAMINI-

II

buis, & musicis.

Certaminum uero alia sunt gymnica, alia scenica. nominantur etiam Dionysiaca, & musica. Attici autem non libenter, certamina musica: sed Musicæ, dicunt. Ipsa porro res, certamen, certatio. Honestius uero dices, certamina gymnica, certamina Dionysiaca: & fœderum annunciationes, induciarum promul-

gationes. loca uero, illorū quidem, stadium. horum uero, theatrum. utrisq; uero communes sunt, spectatores. Quæ uero à multis, ἐπὶ δὲ dicta sunt ab utrisq;, brauia dicuntur, & uictoriæ præmia, mercedes, & munera. Propriè uero in gymnificis certaminibus labores, ἀδλα dicti sunt & ἀδλεῖν, pro laborare. quemadmodum de Musicis, illud Demosthenicum proprium est, Munus persolvere Deo: Gymnici porro, propriè Athletæ uocantur, Exercitatores, Certatores: & horum aduersarij, Antagonistæ. Sed ab Athleticis, Athleticarum præmia, & certamina dicta sunt, apud Demosthenē in Erotico, si modo Demosthenis ille Libellus est. Et ἀθλευεῖν, id est Exercere, apud Poëtas, & Herodotū: Et apud nos ἀδλεῖν, id est certare. Si uero quis torqueat, de his etiā dicere posset, Dionysiaci certaminis Athletæ. Athletæ porro Musici, & Dionysiaci Artifices. * nominabis uero et hos, et illos Certatores. Et aduersaria, musicè, athleticè, exercitate, certatorie. Musicis uero assident, Iudices. Gymnificis autem adstant præmiorum Distributores. quos Plato, Designatores uocat, Lictores, & Apparitores: Designatores autem, Præsides quoq; nominauerunt. Vnde præmia distribue ante coram re, Præesse uocauit Sophocles: Porro * pro corona manum conferre, circa brauium, aut de brauiu aliquis dicat. sed circa coronam, nus com. aut de corona. circa palmam, aut de palma. Musicorum itaq; uocaplicare. bula, in Musicis dicuntur.

III DE CURSV GYMNICO, STADIO, carceribus, & his similibus.

Gymnicorum uero sunt, cursus plenus, cursus longus, & ple-
no cursu currens, & longo cursu certans. Aeschines uero Rhetor, Stadium longo cursu obeuntem dixit. Et Cursores stadiorum, Cursor, et stadiorū Præsides. Aristophanes uero, In stadio currens dixit. Sed Præsilire, & insurgere, dixit Strattis. Cur quasi in stadio currēs insurgit? Cursus reciprocus, & cursus reciproci Certator, duplici certans stadio. Et cursus equestris, et cursus inflexus unde uero emittuntur, emissio, carcer, linea, repagulū. sed circa quod flectuntur, inclinatio, et flexus dicitur. ubi autem cessant,

sant, finis, meta, terminus nonnulli & Βάλλειν appellant. Nomina uero, cursorius, concursor, æqualis cursu, uelocior, leuior, celerior, magis festinus, intentior, citior incursus, accursus. Et cursus politi dicuntur, quibus exercitia insunt. Philippides uero, Tota die currens dixit. Et ὑποδραμῆν, pro adulari. Et cursus equestris, et equus excurrans. Apud Aeschinem Rhetorē, etiam Nuncij Cursores: Sed eum quem præcurrere permisimus, insequi quod in uehementioribus pugnis fit, πρὸδραμῶν uocatur.

DE LUCTATORIBVS.

III

Lucta, Luctator, Certator, et luctæ studiosus colluctari, luctationes, luctari, alluctari, luctatorie. Luctando æqualis, commissus, consors, subsidiarius ualide luctari, colluctari. Atq; Cursores quidem, citi, leues, uolipedes, celeres, festini pedes. Et leuiter, citò, ocyus, celeriter, festinanter. Luctatores uero, graues, constantes, firmi, latis humeris præditi, renitentes, complicati. Et grauitèr, constanter, firmitèr, & reliqua.

DE PVGNA, ET PVGILE.

V

Pvigna, Pugil, ad pugnam promptus, percussor, pugnis ferire. De pugile autem dices, manus armatæ, manus munitæ & arma, pilæ. Vnde pila certare, et Pilæ certamen, apud Aristomenem in Dionysio Ascite. Arma etiam sunt, coëstus, et lora. Pancratium Pancratiastes, * & pancraticè aduerbium. Cum umbra pugnare. pancratia summis tantum colluctari digitis quæ lucta, proprie ἀπὸ χειρὸς sicut, μὲν dicitur. angere, suffocare, calcibus insultare, calcitrare. De his autem dices, quod sint in omni certaminum genere exercitati quemadmodum Plato Euthydemum uocauit, Hoc gratum est ualde in pugnis exercitato, secundum Acarnenses Pancratiastes:

DE QVINQVERTIONE, SALTA-

VI

tore, & disci Certatore.

Quinquertio, quinq; certaminū generibus decertās. propria autem ei sunt, saltare, salire saltator, saltatorius. Vnde autē saltat, carcer à quo & carcerem pulsauit, dicitur. Modus autem saltationis, canon meta autem, limites sunt. Vnde de illis qui modum

dum transiliunt, trito sermone dicitur, limites transilire. iaculator. Et quinquertionum iaculum, ἀποτομὸν dicitur. Insuper & discum emittere, discum expellere, discum proijcere, disco labascere. De quinquertio autem uincere, ἀποτριχῆαι nominatur. Cursus armatus, & qui reciprocum cursum armatus peragit, & armatus currens.

VII

DE VICTORE.

Porro qui certamine uincit, coronam iustulit, palmæ rami præripuit, aut palmam accepit, coronatus est. Victor denunciatus est, promulgatus est, prædicatus est, designatus est. redimitus est corona, ipsum præco promulgauit. Et ipsa res, exornatio, et coronatio, declaratio, denunciatio, & promulgatio. Eorum uero qui in his operantur uerba, declarare, promulgare, denunciare, ornare, coronare, redimire. Xenophon etenim dixit, Coronabāt, et tanquam ad Athletam accedebāt: Omnibus uero communia sunt, athletice comedere, exercere, exerceri, Athletam esse, laborare, certare. Et nomen elegans, exercitatio, & gymnastica ars. Et res ipsa, exercitium. Et Gymnastice aduerbium, apud Aristophanem: Exuere. Denudari, apud Thucydidem: denudatio. Et gymnasium, locus ipse. Oleo inungi, pinguibus inungi, puluerem excitare.

VIII

DE SACRIS CERTAMINIBVS.

Certamina uero, quæ sacra nominarunt, quorum brauia in sola corona erant, erant coronata, & φυλάντας uocarunt: quæ uero alioquin proposita, uocantur argentea. E certaminū quoque nominibus sunt, Lictor, Apparitor quem Virga ornatum, Plato uocat. Xenophon uero, alicubi Flagelliferum dicit.

IX

DE GYMNASIO, EORVM PRAESIDE, & quæ circa hæc sunt.

LOci porro exercitationis, exutoriū, gymnasium, palæstra, arena. Et qui præest, Puerorum Institutior, et Gymnastes dicitur. Apud Platonem uero, & Xenophontem, προγυμναδὴς, Coexercitator. Vnctor uero. sordidū est. Ipsam uero artē, Puerorum institutionem Isocrates uocauit. Sed παῖδες τριβίαι, dixit Archippus

chippus Comicus : Huius etiam ordinis sint, siccis inungere, corpus exercere, corporis exercitatio, exercitatus, iniuste pugnare, expertus, exercitia, exercitium. Plato etiam Ἀσκληῦ dixit, quod sordidum est. His etiam lecythum, & oleum addes. Vocatur etiam uas olearium, pyxis, & ἀράdis. Et Puerū quoq; uocabis, Lecythigerū Στελεγγιδόληκυθ & enim, uitiosum est. Vas uero illud exercitatorum, etiam culeum appellant, & saccum. Athletis, etiam endromides conueniunt : sic autem cursorum calceamenta uocantur. Crates uero in Heroibus dixit, Vacuis utitur lagenulis: Angere, uertere, abducere, torquere, ulnis completi, supplantare, subuertere, rapere, cruribus prosternere : Insuper & detorquere, & peruertere, λυκταρῦ uocabula sunt. Medium uero crepere, quo Comici utuntur, durum est. Est autem & crepere, λυκτα genus. Sunt etiam, qui gymnica certamina augustiori uocabulo, Herculeæ nominauerunt. Cesset uero certamen,
& Libri sit finis.

LIBRI TERTII FINIS.

IVLII POLLVCIS LIBER QVARTVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO
CAESARI S.

Rbitror & te, quoniam Iuuenis es, multa ad ea quę scripsi inuenire. Non enim laboriosa est imitatio, post inuentionis explicatio-
nē. Si uero aliquod tibi nomē omīssum à me occurrerit, ne omnino mireris. fortassis etenim huius non ignarus, hoc tamen quasi il-
laudatum præterij. uel si me latuit, scis nimirum multa, quorum nobis magna notitia est, memoriæ non semper succurrere. Quapropter etiam domesticorum nomina, quę nemo nos ignorare dixerit, sæpe dum uocare uolumus, excidunt. Sed num hoc mirum est, cum non rarò instrumenta, quæ manibus quis tenet, tanquam non habens, quærat? Hoc igitur Platonis considera, Num quis eorum, qui nunc sunt, Græcorum, & tot, & in tanta uerborum copia inuenerit. Vale Domine.

CAPITA LIBRI QVARTI.

I nsunt in hoc Libro nomina, scientiæ conuenientia et uirtutibus animi, contrarijsq; uicijs & scientiarum species	Caput I.
De Grammatica, & conuenientibus nominibus.	Cap. II.
De Oratore, Oratoris laus, & Oratoris officia, tum et partes sermonis oratorij.	Cap. III.
Laus, & uituperium reipublicæ Administratoris.	Cap. IIII.
De Philosophis, & nominibus ipsdem congruentibus.	Cap. V.
De Sophista, & Sophistæ officia.	Cap. VI.
De Poëtis, & Poëmatis.	Cap. VII.
De Musica, & omnibus huic conuenientibus.	Cap. VIII.
Instrumenta quæ pulsantur, & nomina ab his deriuata.	Cap. IX.
Instrumentorum species, & utrorumq; officiorum.	Cap. X.
De tuba, & deductis ab eo nominibus.	Cap. XI.
De Præconibus, & nominibus ab his deriuatis.	Cap. XII.
De saltatione, & nominibus quæ ab hac deriuantur.	Cap. XIII.
Saltationis species.	Cap. XIII.
De choris, & ipsdem congruentibus uocabulis.	Cap. XV.
De chori cantilenis.	Cap. XVI.
De hypocritis.	Cap. XVII.
De hypocritis Tragicis, Satyricis, & Comicis.	Cap. XVIII.
De theatro, theatri partibus, & ijs quæ in hoc sunt.	Cap. XIX.
De Astronomia, & proprijs huic nominibus.	Cap. XX.
De Geometria, & eius nominibus.	Cap. XXI.
De Arithmetica, & nominibus ei peculiaribus	Cap. XXII.
De Arte metrica similiter.	Cap. XXIII.
De Arte ponderandi.	Cap. XXIII.
De Medicina, & proprijs ei uocabulis, instrumentis et morborum nomina.	Cap. XXV.
De Obstetrice, & congruentibus ei nominibus.	Cap. XXVI.

I CAPVT PRIMVM, DE SCIENTIA, ET INSCITIA.

DE Disciplinis, & harū artibus in hoc Libro dicendum est. Scientia, disciplina, cognitio, cognitio scibilis, ueritas, cogitatio, consideratio, speculatio, experientia, ars, uera artis cognitio, opinio recta. Et nomina, sciens, scibilis, sciulus, scitus, speculatiuus, cognitor, peritus, Artifex, artificiosus. Δοξαστικός autem, commune est etiam ei, qui falsa opinatur. Sed uerus, & ueritatis studiosus, aliud quiddam significat. Cogitator uero, nimis est sordidum. Et aduerbia, scienter, Scite, apud Homerum: cognoscibiliter, speculatiue, perite, artificiose. Sed Δοξαστικός, ambiguū est. Verba porro sunt, scire, & Επισινῶναι, ut Plato inquit nosse, cognoscere, speculari, conspeculari, circumspicere, cogitare, considerare. A reliquis uero uerbum nullum extat, praterq̃ opinari cui nimirū præponendum erit, recte opinari recta opinione uti, sana, uera, plana aut tuta. Sed τεχνῶσθαι, quod dolo & technis uti significat, alterius usurpationis est. His uero cōtraria, inscitia, ignorantia. Antiphon de hoc, etiam Incognitionem dixit. Mendaciū, amenitia. Nam insipientia, durum est. similiter & ἀδραμοσύνη, id est nulla rerū speculatio. Imperitia uero, Inscitia, Falsa opinio, et Sapiētiæ simulatio, Platonis sunt. Cōiectura, et cōiectans. Et nomina ab his, inscius, inscitus, amens, uæcors, uæsanus, nihil obseruans, inconsideratus, imperitus, artis inexpertus. Specie sapiens, ut Antiphon dixit. Coniectator, coniecturis innitens. Insuper Acutum referētes ingeniū, et Qui sibi sapientes uidentur, dixit Callias Comicus: Atq; aduerbia, inscienter, inscite, falso, amenter, inconsiderate. Sed inconsideranter, durius est. imperitè, inartificiose, coniecturabiliter, uerisimiliter. Et falsa opinione uti, periculosa, errabunda. Verba uero alia, prater conijcere, nulla sunt. Scientiam autem sequuntur, uirtus probitas, honestas, dexteritas, sapientia philosophia, differendi studiū, prudentia, intellectus, mens, ratio, temperantia, fortitudo, potentia, uirilitas, animositas, robur, iustitia, iustitia

stitia executio, pietas, sanctitas, beneuolentia, æquitas, magnanimitas, animi celsitudo, humanitas, magnificentia. Et nomina, honestus, sapiens, Philosophus, differendi studiosus, prudens, intelligens, bona mente præditus. Νοῦμος enim, Poëticum est. Dexter, eruditus, uelox discendo, multiscius, rationalis, temperans, fortis, potens, robustus, uirilis, animosus, robore præditus, iustus, pius, sanctus, humanus, probatus, magnanimus, animi celsitudinem habens, & magnificus. Atq; aduerbia, sapienter, studiose, prudenter, intelligibiliter, probe, rationabiliter, temperanter, fortiter, potenter, uiriliter, animose, robuste, iuste, sancte, pie, humaniter, æquiter, magnanimiter, excellenter, & magnifice. Verba autem sola sunt, philosophari, sapere, intelligere, considerare, ratiocinari, temperare, fortem esse, Virum agere, iuste agere, religiosum esse, gratitudinem præstare, humanitatem exercere. Sed contra sunt, uiciū, malitia, nequitia, improbitas. Vilis uero, durum est. Fatuitas ruditas, uersutia, inscitia, differendi odium, amentia, imprudentia, stoliditas, stupiditas, proteruitas, incontinentia, petulantia, molli- ties, temeritas, timiditas, imbecillitas, iniustitia, iniquitas, impietas, ingratitudo, error, pusillanimitas. Μικρογνώμοσύνη enim* au- auditui dis- ditum, ingratum est. Religionis contemptus, hominum odium, in- ficile est. humanitas, animi humilitas, & sordities. Nomina uero, malus, paruus, nequam, seminequā, improbus, uilis, fatuus, ineruditus, insipiens, nisi insipientia forte non dicatur. Versutus, rudis, dicendi osor, amens, uæ cors irrationalis, licet irrationalitas nō dicatur. Imprudens, stolidus, stupidus, proteruus, incontinens, intemperās, mollis, temerarius, subtimidus, infirmus, iniustus, prophanus, ingratus, iniquus, pusillanimis, impius, irreligiosus, hominū osor, con- temptus, & humilis. aut μικροπρεπής, iuxta Xenophontem: Et aduerbia, flagitiose, improbè, uiliter. Nam male, Vulgare est, Sed sinistre, inerudite, insipienter, uersute, ruditer, negligenter ad dis- ferendi studium, imprudenter, irrationabiliter, incontinenter. Sed pusillanimiter, & ὀλιγοφρόνως, absurdiora sunt. Sed pulchrius est, Μικροπρεπής. Verba autem à plurimis non extant, uerum

hæc sunt malitiâ exercere, fallere, differendi studium odisse, desipere, imperitum esse. Sed imprudentem esse, Poëticum est. Sed uerborum loco aduerbijs utendum est, præposito hisce uerbo, habere ut sinistrè se habere, sceleratè habere, & reliqua. Et alia forma, participium habens illis coniungendum est. ut imperite habens, sinistre habens. Tum etiam sinistre affectus, & de alijs omnibus similiter.

II DE SCIENTIIS SANCTIORIBVS.

Species uero scientiarum, aut artium sanctiorum sunt grammatica, dialectica, rhetorica, quæ eadem et politica dicitur. sophistica, poëtica, musica, astronomia, geometria, arithmetica, ars ponderandi, medicina. Et nomina ab his sunt, Grammatista, Grammaticus, Rhetor, Rhetoricus, qui idem & Politicus dicitur. Sophista, Sophisticus, Poëticus, Musicus, Astronomus, Astronomicus, Geometer, Geometricus, Arithmeticus, Ponderator, Medicus, medicinalis, & his similia. Et aduerbia, grammaticè, politicè, rhetoricè, sophisticè, poëticè, musicè, astronomice, ponderatorie, medicè. A Medico autem uerbum non extat, nisi integrâ utaris sententia. Grammaticum esse, orare. Et Politicum esse, neque enim huic uerbum proprium adest. Et, Sophistam esse. Sophistiæ enim, in usu probato non est. sed nimirum huius loco instituere dicunt, at hoc de omnibus commune esse uidetur. A poëtico autem, fingere uerum & hoc, propter uariam & multiplicem significationem, ambiguum est nisi quis huic, poëmata addat. Similia etiam, de Musico dici possunt. Sed terram metiri dicat quis, & astra obseruare, numérare, ponderare, sanare, & mederi.

I CAPVT SECVNDVM, DE GRAMMATICO.

Aeternum de Grammatico dicendum est, docere literas, syllabas colligere, scribere, legere, præscribere, subscribere, adscribere. stylo adnotare, & elementorum ductu repetere, uel examinare. Libellus Præceptoris, tabella & Pugillares, apud

res, apud Aristrophanem: Et, tabula. Et Herodotus quidem, Libellum duplicatum dixit. Attici uero dicunt, Libellus duas ianuas habens. & Plicas duplices, ianuas uocitant. deinde, Plicatus, Triplex, Multiplex, Homerus, Tabula pugillari: Γραμματεῖον etiam Attici uocant, locum in quem argentum reponitur. qui etiā γραμματεῖον Bœotium dicitur. Neoterici uero hoc, etiam Argentarium uocarunt. Apollodoro uero Geloo Γράμμα, etiam pro Scriba ponitur. Herodotus autem Γραμματιστὴν sacrarum in Saepum dixit, pro Scriba. Aristophanes autem in Thesmophorijs ludit eos, Ἐγραμμοζους uocans. De Grammatico etiam dicere licet, illa Demosthenis. Subsellia abstergere, Atramentum terere, Pædagogium saturare: Pædagogium uero, etiam Scholam, & Auditorium, uocauerunt Poëtæ.

C A P V T T E R T I V M, D E
R H E T O R E.

Praterea de Oratore dices, uehemens dicendo, praeualidus, ualidissimus, prudens dicendo, dexter, copiosus, continuus, prudens, promptus, solers, consideratus, facilis, abundans, inuidia carens, diligens, argutus, sedulus, prouidus, circumspectus, Græcus, in omnibus sapiens, fecundus, Atticus, multiscius, mentis compos, loquax, eloquens, uocalis, probabilis, iucundus, dulcis, Persuasor, breuiloquus, breuis, manifestus, grauis, civilis, robustus, potens, intētus, uiolentus, abunde fluens. talis qui possit animū concitare, iram placare, misericordiā inducere, cōmiserationē incutere. atrox, rectiloquus, ad refellendū instructus, libere loquēs, interritus, Artifex, artificiosus, multi cōsiliij existens, amarulētus, furibūdus, ira refertus, plenus bile, acer, copia fluens, instar fluminis fluēs, niuis cōtinuitatē habens. qui possit impellere, decipere, abducere, repellere, fascinare, sapienter loqui, detinere, abstrahere, demergere, cōfundere mentē, rationem cōturbare, la-chrymas cōcitare, impulsor, fascinator, fidē faciēs, Persuasor, deceptor. Et ipsæ res, uehementia, sapientia, dexteritas, continuatio;

y 3 pruden

prudentia, copia, facilitas, multitudo, abūdantia, diligentia, sedulitas, consideratio, circūspectio, Græcismus, Atticismus, multiscientia, mentis copia, multiloquiū, eloquentia, uocalitas, libertas, breuiloquiū, breuitas, claritas, ualiditas, robur, potentia, uis, affluentia, facilitas, probabilitas, uoluptas, dulcedo, retiloquiū, ars. acerbitas, malignitas, suadela, fascinatio, deceptio, fraus, exacerbatio, grauitas, misericordiæ commotio, humilitas orationis. Et Lysias contra Pantaleontem, Sufficientiā uocauit, cum quis sufficienter loquitur. Vnde ex hoc dicere licebit, sufficienter, sufficiens. Ab alijs uero prædictis, rei nomina nō extāt. Aduerbia uero sunt, uehementer, sapienter, sapientissimè, dextre, abundanter, cōtinue, dense, prompte, copiose, facile. Sed multum, prædurū est. Insuper largiter, diligenter, sedulo, accurate, considerate, circūspekte, Græce, Attice, scienter, prudenter. Sed loquaciter, uitandum est. Eloquenter, uocaliter. Breuiter percurrentes, pro breuiter dixit. Valide, robuste, potenter, uiolenter, abundanter, probabiliter, iucunde, suauiter, suasibiliter, recte, interrite, artificiose, scite, maligne, acerbe, fascinatorie, amarulenter, dolose, fraudulententer. Verba autem sunt nulla, præter uehementiā adhibere, diligentem esse, arguere, considerare, circumspicere, Græciζare, Atticiζare, cogitare, perpendere, grauius loqui, fortiter dicere, cogere, persuadere, dulcem orationē habere, artificiose loqui, fascinare, irritare, decipere, fallere. horum autem nonnulla, etiam alijs communia sunt. Dicere porro licet, Orator, Rhetoricus, Oratorius, Civilis, Refutator, Consiliarius, Cōsultator, Legislator, ad leges ferendas promptus, reipublicæ Administrator, Cōcionator, concionibus aptus, consilij Autor, consilia enarrans, Legatus, legationibus idoneus, iudicialis, aduocatus, accusator, Patronus, Panegyricus, Encomiastes, inuectiuus. Et consiliū, consultatio, legislatio, cōcio, legatio, iudicium, altercatio, actio, contentio, patrociniū, patrocinitus, accusatio, Populi concio, consilij expositio, panegyris, encomiū, inuectiua. Et cōsultatorie, instar legislationis, cōcionatorie, legatorie, iudicialiter, defensorie, panegyricè, encomiastice, inuectiue. Et di

Et, dicere, loqui, orare, orationem intendere, sermonem proferre, orationē absoluerē, ne ctere connectere absq; spiritus interruptio-
ne periodos, opposita, contraria, adæquationes, ambitus, circūdu-
ctiones, noēmata, sententias, et enthymemata. Cōsulere, adhorta-
ri, exponere, docere, persuadere, sententiā dicere, opinionem pro-
ferre, suffragium dare, decretum constituere, legem ferre, legem
promulgare, leges ponere, legem ferre, rempublicā administrare,
concionari, consulere Populo, probabilem esse, cum Populo expo-
stulare, cōciliare, persuadere, reconciliare, in manibus tenere, obe-
dientem reddere, parentem, mansuetum, placidum. Mansuefacere,
pellicere, omnino persuasibilem esse, demulcere, delinire, Legatum
agere, inferuire, seducere. Legationē autem nominabis, foris agen-
tem Magistratum, periculosa, laboriosa, errabunda, peri-
culis referta, infelicem, ærumnosa, non ociosa in circui-
tu seductores habentem, miseras profectioes, laborem, negocia,
lapsus. Cuius ordinis etiam est, transitus inuenire, argentum colli-
gere, uectigalia congregare, coaceruare pecunias, colligere, coge-
re, congregare, exigere, conferre, comportare, possidere, admini-
strare, curam harum habere. Commilitones adducere, Socios ad-
uocare, alienos in potestatem redigere, proprios corroborare,
hostes affligere, mansuefacere, placare, contertere, terrere, con-
turbare, perturbare. Terrorem incutere, instituere, pacem con-
stituere. conditiones proponere, fœdera, consensus, amicitias,
societatem, tributū æqualitatem, reipublicæ similitudinem. Ô-
uaxxiā uero, uitiosum est. Iurare. iuramenta exigere, dare, ac-
cipere, recipere, patrocinari, concordare, colloqui, concertare,
simul scrutari, unanimes esse, iudicia simul subire, certamina si-
mul suscipere, unā periclitari, tueri, in iudicio defendere, au-
xiliari, conspirare, opitulari, adiuuare, auxilium ferre, protege-
re, astare, conuenire, contradicere, iudicio sistere, contrā discuti,
decertare, accusare, incusare, reprehendere. Dices in super, pa-
negyros celebrare, populum administrare, panegyricos habere ser-
mones, publicos sermones efferre. populares orationes exhibere,
probabiles,

probabiles, iucundas, dulces, suaves, gratas, Populo amicas, turbis gratas, ad uoluptatem compositas, multitudini ac commodatas. celebrare, laudare, illustrare, expolire, ornare, comere, componere, notum facere, probare. Nomina uero, encomium, laus, uenusta oratio, illustratio, expolitio, uenustas, exornatio, compositio, notatio, approbatio. Sed contraria, uituperare, maledicere, infamare, calumniari, conuiciari, criminari, reprehendere, distrahere, deridere, subsannare, ludere, uilipendere, contemnere, mordere, male loqui, obrectare, opprobrium inferre, irridere, spernere, suggillare, infamiam inurere, infamiae nota contaminare. Et res ipsae, uituperium, infamia, maledictio, calumnia, reprehensio, subsannatio, conuiciū, obrectatio, irrisio, opprobriū, irrisio, suggillatio, mordacitas. Partes praeterea oratoriae orationis sunt, procemium, narratio, argumentatio, demonstratio, refutationes, exempla, similitudines, parabola, enthymemata, argumenta, probationes, hyperbolae, uehementiae, uehementes sententiae, dictiones, elocutiones, commiserationes, expositiones, declarationes, epilogi.

I CAPVT QVARTVM, DE LAV-
DIBVS ORATORIS, ET
Concionatoris.

Aus autem Oratoris, & Concionatoris est prudentis, differendi studiosus, patriae amans, Populi amator, popularis, legitimus, legum tutor, libertatis custos, iustus, democraticus, fidelis, fidedignus, commodus, utilis, idoneus, sufficiens, legitigator, Persuasor, Populi defensor, legum custos, libertatis Propugnator, munerum expers, incorruptus, innocens, infragilis, reipublicam sustentans, colligans, custodiens, seruans, conseruans, curans. popularem principatum fouens, Certator. Et uerba, hinc deriuata. Rerum autem nomina, à plerisque nisi forte *ὁ νόμος*, id est prudentia, non dicatur. Democratia, fides, largitio, auxilium. Sed certamen, custodia, & cura, etiam ad alia referuntur.

DE

DE VITUPERIO HVIVS.

II

Vituperium uero, iniquus, proditor, oligarchicus, uenditus, muneribus corruptus, munera suscipiens, donis corruptus, damnatus, improbus, insincerus, reprobus, infidelis, Barbarus, nocuus, mulctatus, damnosus, peregrinus, legibus infensus, democratiæ dissolutor, secreta cōfundens, consuetudinibus reluctans, molestus, inimicus rempublicā euertens, soluens, dissoluens, conturbans, transponens, luxans, cōmouens, immutans, transponens, conuertens, innouans, Innouator, nouarū rerum studiosus, urbis osor, Populi osor, ad pecuniam pronus, argentum respiciens, ueterator, uersutus, sycophanta, iudicia intendens, rabula, negotiorum amator, curiosus. Malignus, ut Hyperides dixit. Male administrās rem publicam, rempublicā perperam gubernans, inimicis manum prætendens, opum rationem habens, reuenditus, sui ipsius uenditor, argenti gratia differens, ad prædam respiciens, nullum uerbum gratis dicens, argento inhians, ne particulam quidem non uenditam habens, mercede loquens, uenalis, facilis, rempublicam accessu facile reddens, perniciosus, dolosus, insidiator, malitiosus, decipiens, insidians, calūniator, publicans, popularitatis prætextu reipublicæ insidians, * seditiosus, ad gratiam loquens, ad uoluptatem concionans, popularem auram captans, apud cancellos uictitans semper iuxta cancellos uictum quærens, iuxta clepsydram. pestis populi. Et in summa multa posset quis, integra sententia in laudem, uituperiumq; dicere. Sed ipsius rei nomina, proditio, iniquitas, transfugium, uenditio, munerum susceptio, munerum corruptela, insinceritas, perfidia, perniciēs, damnatio, dissolutio, confusio, euersio, solutio, noxa, transmutatio, commotio, permutatio, innouandi studium, innouatio, sycophantia, curiositas, alienorum negotiorū studium, dolus, insidiæ, deceptio, afflictio, calumnia, publicatio, popularitatis fucus. sed plura horum, etiam ad alia referri possunt. Sunt autem & laudanti, & uituperanti aduerbia.

Z CAPVT

I^a CAPVT QVINTVM, DE
PHILOSOPHIS.

Hilosophus, Dialecticus, Theoricus, Institutor, Persuasor, Præceptor, animos erudiēs, animi infirmitates corrigens, ad uirtutē perducens, ad uirtutem Dux. solitus animū comprimere, concupiscentiam sedare, uoluptates dirigere, superbiam comescere, corrigere, auaritiam moderari, arrogantiam punire, petulantiam corripere, incōtinentiam temperare. Admonitor, temperator. Instrumentum philosophiæ, oratio, & mores. hi quidem, uitæ exemplo erudientes. oratio uero, persuadens dicensq;. cuius partes sunt, propositio, inductio, syllogismus, monitio, admonitio, opprobrium, adhortatio, doctrina. uita politica, quæ et practica dicitur. sermocinalis, quæ et institutoria. speculatiua. quæ & physica. Contrarium uero, & philosophiæ expertem, Ἀλόσοφος dices, nomine hoc ex Timæo Platonis desumpto.

I CAPVT SEXTVM, DE
SOPHISTIS.

Ophista, Doctor, Institutor, Interpres, Expositor, Dux, Sophisticus. ad docendū, & ad instituendos Pueros promptus. expositorius. principalis, docens, instituens, interpretans, exponens, dicens. Non tamen Sophisticus dices. Hos uero sicut & Philosophos, *Contemplatiuos, & Cogitatores uocant. & horum scholas, non pædagogia modò, & auditoria, sed & phrōtisteria. Sed ipsæ res, doctrina, institutio, interpretatio, expositio, principatus, deductio. sophistica. Non enim σοφιστὰ dicitur. Ars institutoria, interpretatoria, expositoria, & deductrix. Auerbia autem sunt, sophisticè, institutorie, principaliter. Sed interpretatorie, & expositorie, prædura sunt. Sunt uero ab his & uerba, à quibus & participia deriuantur. Porro de his quoq; dices, mercedes sumere. constituere, exigere, constitui, exigere. postulare, capere, frui, fructum capere, & disciplinas uendere, admittere, mercede

mercede seruire, mercedem accipere, pecuniā colligere, pecuniam flagitare, opes captare, opes uenari. Disciplinas prostituere, uendere, elocare, argento permutare, dona accipere, præmia colligere, stipē petere, mercede docere, exigere, à Discipulis præmia corrogare, cōgregare, accumulare, colligere. Sophistas uero insigniores, magnam mercedem postulantes, perfectos, publicos, communes inferiores autem, paruo pretio cōductos, frugalesq; uocabis. Et Rudes, Sophistas nominauit Isocrates:

DE DISCIPVLIS.

II

Discipulos uero, etiam Institutos nominabis, Socios, Conuictores, Familiares, Auditores, subditos, dicto parētes, Coauditores. Discipulorū porro gregem, Populū, chorum, chori Authores, congregationem, conuentum, collectum, cœtum Discipulorum apud Sophistam degentes, sermocinādī Discipulos, sermonis studiosos, Sophistæ conuiuētes, eruditos, Auscultatores, edoctos. Et ipsæ res, disciplina, institutio, sodalitas, commercium, conuersatio, auscultatio, cœtus, studiū, intentio. Et uerba sunt, discere, ludum frequentare, conuenire, conuersari, auscultare, audire, coaudire, gregari, cōgregari, doceri, cogi, colligi, congregi, studere, studiorum sodalem esse, institui. Ipsi autem inter se mutuo, Condiscipuli iuxta Platonem dicuntur, Congregati, Commilitones, Consortes, Conuictores, Socij. Et reliqua participijs, non nominibus eloqueris. ut, simul ludum frequentantes, simul instituti, & nalia huiusmodi.

DE MERCEDE.

III

Porro mercedem dare, inferre, deferre, soluere, persoluere, exoluere, munera ferre, num o dare, proponere, deponere, mercedem cum lucro exigere donis discere, pecunijs. Carē discere, mercede discere, mercenariam reddere auscultationem, debitam, pecuniariam. Non immunis discere, nō gratis institui. Merces uero est, argentum, pecuniæ præmia, collationes, pecuniarum collationes, præmium, persolutio, exactio, merces. Quorum nonnulla de utrisq; de petitione scilicet, & collatione mercedis, dici possunt.

Σ

2

sunt.

sunt. Postulationem siquidem, & exactionem uocans, redditum, quaestum, lucrum, pecuniarum prouentum, munerū susceptionem, fructum, prouentum, & collectionem ipsam uerò persolutionem, largitionem, retributionem, depositionem, & collationem munerum. Sophistam uero uituperabis, dicens impostor, imponens, insidiator, deceptor, uersutus, dolosus, subdolos, uarius, inconstans, mutabilis, obscurus, tenebricosus. Multiplex, secundū Platonem: Fraudulentus, malignus, fallax, mendax, fallens, fictus. & iuxta Platonē, Multicolor: Caupo, tabernarius, propola, leuis, mercenarius, uenator, luuenum captator, mercede seruiens, mercedem captans, adulator, adulatorius, assentator, seruus, seruilis. Verba autem, Sophistam agere, incantare, fallere, decipere, in errorem impellere, seducere, auertere, inconstantem esse, malefacere, uersutum esse, fascinare, dolis agere, technas struere, mentiri, fingere, prostituere, immutari, uenari, aucupari, mercede seruire, ære merere, adulari, assentari, ministrare, seruire, irreperere, fraudare, clam subrepere, supplantare, subiicere se, subiectum esse, concidere, præstigiari, delinire, demulcere, condire, assentatorem agere, supplantare, humiliare seipsum, subdere. Ipsæ porro res, incantatio, fraus, insidiæ, insidiatio, deceptio, uariegiatio, incōstantia, malignitas, leuitas, mendacitas, cauponaria, uexatio, trāsmutatio, mercenaria seruitus, mercedis captatio, uenatio, adulatio, assentatio, seruitus, impulsio, seductio, auersio, fascinatio, supplantatio, subductio, humilitas. A nonnullis uero, rei nomina non extant. Sophistica uero, Barbarum est. Et humiliatio, sordidum. Seruitium autem, durum. Sed aduerbia, incantatorie, uersute, malitiose, dolose, fraudulenter, uarie, insidiosae, obscure, occulte, subdole, inconstanter, mutabiliter, cauponarie, leuiter, mercenarie, deceptorie, fictæ, uenatorie, adulatorie, seruiliter, impulsorie, fascinatorie, humiliter, suspiciose, assentatorie.

CAPVT

C A P V T S E P T I M V M, D E I
P O E T I S.

Oëta, Poëticus, Cantor, Cātator, metrorū com-
positor, ad carmina spirans, ad carmina pronus,
Musis agitated, Musarum furore correptus, fu-
rore poëtico detentus, Fabulator, Poëmata fin-
gens, ad Carmina permotus, poësi inflatus &
quæcunq; alia de Diuinitus exagitato dicūtur. Poëmata autem, &
Odæ dicuntur, Carmina, Metra, Orationes metricæ, Dicta he-
roica, Hexametra, Rapsodia, Elegia, Pentametra, Trimetra, Epi-
grammata, Iambi, Iambeia, Anapæsta, Modi chorici, Tetrametra,
Versio, Reciprocatio, Cantio, Hymni, Conventus, Pæanes, Lau-
riferæ, Oracula, Dithyrambi, *Ithyphallica, Ramigera, Parcenia, 4
Bacchica, Saltatoria, Thriambi, Autumnalia Epilimia, quæ post pe-
stem canebantur, uel ob pestis remissionem. Parthenia, Nuptialia,
Encomia, Triūphalia, Conuiuialia, Threni, Mordacia, Comœdia,
Tragœdia, Consonantia, Carmen stabile, Concinnitas, Comi-
cum, Cantus, Preces, Carmina gradaria, Hymenæus, Leges,
Procemia, Præludia, Iuli, Militares cantilena, Vspingi, Linus. Car-
men Seculare, Iucundum & Imadus.

D E C A N T I L E N I S G E N T I L I T I I S. I I

ADonimaidus, & Borimus, Maryandenorū Rusicorū Car-
men sicut Aegyptiorum, Manerus est. Et Lityersas, Phry-
gum. Verum Aegyptijs Manerus, est Agriculturæ Inuentor, &
Musarū Discipulus. Phrygibus uero, Lityersas. Hi autem eundem,
& Midæ filium fuisse, tradunt. sed * ab Ameto ad pugnam pro- ad Ameti
uocatus flagellabat concedentes. Ameto uero fortiore existente, certamen
illum obiisse. Alij uero huius occisorem, Herculē esse tradunt. Ca pronocatū
nebantur autem hi Threni, circa aream, & messem in Midæ con- flagellare
solationē. Borimus autem, Iolla erat, Maryandeni Frater, Opij Re-
gis Filius, Iuuenis in uenatione mēsis tempore mortuus. honoratur
uero lugubri inter Agriculturam Carmine. Erat et aliud Carmen,
Horis dedicatū, Theodori Colophonij Poëma. Tum etiā Carmen

Σ 3 Epilenium,

Epilenium, De Botris cōtritis et aliud quoddā Ptisticum, ut Phrynichus in Comicis inquit, Ego nunc nobis cantabo Ptisticū. Et Nicophon in Mechanicis, Verum nunc ad cine nobiscum Ptisum aliquem; Sunt & Carmina quædam Nautica, & Pastoralia. Epicharmus uero, Poëticum quoddam Carmen canere dicit. Plato autem Comicus, etiam Subulci Carminis meminit. Sed quod *Συβάρις* fuerit, non mihi probatū uidetur, solos enim habet canendos *δακτυλος*. Tyrrheni uero, ut Aristoteles tradit, non solum pugnant ad tibiam, sed etiam flagellis cædunt, & coquunt.

I C A P V T O C T A V V M, D E I N S T R V -
M E N T I S M V S I C A E, M V S I -
c i s, & quæ hos attinent.

Musica porro ea, quæ nunc dicta sunt, conueniūt & Musicus, Cantor, & modulari, bona concinnitas, concinnè, musicè, musicæ peritus, Musarum expertus. Et modus, consonantia, Modulor, concinnum, concinnè, multifone, inconcinnum, absonus, absone, incondite, inconditum, absurditas, aberrare, accentus. De cantilena autem dicitur, harmonia, mensura, pulsatio, gressus. Harmoniam uero, Eupolis *Ἀρμονίαν* nominauit ut, Hanc ego olim quærens harmoniam: Nomina uero ab hac, aptans, adaptare, adaptatum, bene aptatum, concinnum. Et contrarium, inconcinnum & illud Platonis, Inconcinne agere: Sicut & à rithmo uenit, concinnum, concinnitas, concinnare, concinnè et in concinnè, inconcinnum, inconcinne agere. Citharæ pulsatio. tibiæ, aut lyræ cantus. Instrumenta uero, quæ pulsantur, etiam uerberata nominabis, cantatoria, chordas habentia, concinna quæ uero inflantur, perflata, inflata, & inspirata.

C A P V T

CAPVT NONVM, DE HIS, QVAE I
PVL SANTVR, INSTRVMENTIS.

Instrumenta autem, quæ pulsantur, sunt. lyra, ci-
thara. barbitum, quod idem & barymitum dic-
tur. Testudo, psalterium, trigon, sambycæ, pyci-
des, phorminges, phœnix, spadix, lyrophœni-
cium, clepsiambus, pariambus, iambyce, scinda-
psus, epigonium, & reliqua.

DE INSTRVMENTIS INVEN-
tis à Gentibus.

II

E Pigonium, ab Inuentore nomen habet Epigonus uero, gene-
re Ambraciotes, honore autem Sycionius erat, primus absq;
plectro pulsans. Sed Epigonium, chordas habet quadraginta, quem
admodum & simicum, triginta quinq;. Instrumentum autem Mo-
nochordium, Arabum inuentum est. Trichordium uero, quod Assy-
rij, Panduram uocant, etiam illorum inuentum fuit. Sed Quinque-
chordium, organū à Scythis repertum est. loris uero bouillis com-
pactum erat & plectra, caprarum erant labia. Psithyra uero, in-
uentum est Libycum, uel potius Troglodytarum: forma autem ipsa
quadratum est. Nonnulli uero Psithyram idem, quod ascarum esse
autumant: hoc autem erat quadrangulus cubitalis, quo pertractis
chordis cantatur: quæ circumuolutæ sonitū reddebant, crepitacu-
lo similem. Anacreon uero, magadam uocat: eiusq; inuentionem,
Cantharus Thracibus tribuit. Cæterum & Naulij, meminit Phi-
lemon: Oportet adesse expectās Tibicinam, aut naulium aliquod.
Sed & pelyx, non modo galeæ cristam significat, sed & instru-
mentum quoddam cantatorium,

DE PARTIBVS INSTRVMENTO-
rum, quæ pulsantur.

III

P Artes uero instrumentorum sunt, nerui, chordæ, lini, fila,
concentus, cubiti, cornua, clauichordarum, resonantia, ple-
ctrum, chordonū, id est instrumentū, quo chordæ intenduntur.
Et arundinem quandam, Comici Hypolyrium nominarunt: quod
olim

olim lyris, cornuū loco apposita sit unde & Sophocles dixit, Sub-
 latus tibi est calamus, qui circa lyram fuit. Ipsi autem Artifices, ly-
 ra cātantes. Citharcedi, Citharistriae. Psaltes, Psaltria. Et uerba,
 lyra canere, cithara ludere, canere et ut Aristophanes dixit, Barbi-
 tum pulsare. Et resonare atq; resonantia, res ipsa. Accinere, can-
 tare, succinere, concinere, decantare. Pulsationes, chordarum ta-
 ctus, musicae cantilenae, multas chordas habens, harmonia, cōcin-
 num, cōsonans, multifonū, inconcinnū, inconcinnitas, inconcin-
 num canere, mensura, immēsuratus, mensurā negligere. Sed et Pla-
 to est, cui quemadmodum & Critia, et cantilenas, quae ad citha-
 ram canūtur, placet, ῥοοωδίας nominare. Aristophanes autem,
 & Modulans, & Adcantans dixit. Et, tenui uoce praeditus, graui-
 canticum sonans. Et * cantorem sonorum, * flexibilemq; & carminum in-
 flexibleq; flexiones. Cantum uero, Plato, & Cantilenam uocauit. Sed qui
 instrumenta huiusmodi compingit, Lyrifaber nominatur.

IIII

DE HARMONIIS, ET MODU-
 lationibus.

Harmoniae sunt, Doria, Ionica, Aeolica quae primae sunt. Et
 uero, & Phrygia * Lydia & Locrensis, Philoxeni inuentū. Modi
 autē qui Terpendri sunt, à gentibus, unde orti erāt, nomen habēt
 ut Aeolicus, & Bœotius uel à numeris, rectus, trochaeus uel à ritu
 ipso, acer, quaternarius. ab eo ipso uerò, & ante dicto Terpan-
 drius, & Capion Errant autem, qui & Apothetum, & schœnio-
 nem huic attribuant hi etenim tibijs proprii sunt. Σιφνίῳ uero,
 & χιῶν, quod elaboratis carminibus uti significat à Democri-
 to Chio, & Philoxeno Siphnio sicut & hypertonides modus, di-
 eta sunt. Tum etiam Phrynen Canonis, modulationibus obliquis,
 & difficilibus, Comici, Cleisi uti uocant. Minorum autem Citha-
 rocedorum instrumentum, quod & Pythacum dicitur, nonnulli da-
 etylicum uocitant. Horum uero modi sunt, Iouis, Mineruae, Apolli-
 nis, Iambi, Iambides, & Pambides. Partes uero citharcedici mo-
 di, Terpendro diuidente, sunt praeludia, initia, metarcha, fugæ, in-
 flexiones, medium, sigillum, & epilogus.

DE

DE INSTRUMENTIS QUAE

inflantur.

Porro quæ inflantur organa, omnia quidem in genere, tibiæ, & syringes ut & Aristophanes, Arundineam syringem uocauit. A tibijs autem deriuantur, tibia canere, tibia succinere, modulari, adsonare tibiæ cantus, insonans, resonans, ebuccinatum. Dices etiam, multifonans tibia, iactabunda, flexilis, uarie sonans, canora, uarios concentus habens, prælonga. Plato uero tibiā, etiā Multis chordis præditā nominauit. De tibijs uero, inspirare, et inflare dices aut deflare, et spiritū in tibiā transmittere. Impletis maxillis, tumidis, inflatis, eleuatis, patulis, adherentibus, spiritu repletis oculis exacerbatis, proteruis, sanguinolentis aut ocioso uultu, improbo, ignoranti descensum spiritum. & his quidem utilicebit. Laudabis uero Tibicinem, dicens pleno utentē spiritu in magnitudine, sono, & robore spiritus non immodestē conturbantem uultum. De syringe autem dices, deducere in eam ab ore spiritum, de ferre, dispergere anhelitum. * Hæc quidem calamorum est compositio, lino ceraq; colligata & hæc inelaborata est, tibiæ multæ singulæ, post singulas paulatim desinentes, à maxima ad minimam usq; et iuxta os quidem tiliarum diminutæ, & alteri parti propter inæqualitatem mutuam insistentes, ita ut animum alæ similis uideatur. Sed huic rursus contraria est, Tyrrhena tibia, inuersæ syringi similis, cuius quidem arundo ferrea est. quæ infernè inflatur, spiritu quidem minore, sed propter aquam ebullientem maior sono ipsius spiritus aura emittitur. Multifonās hæc tibia est, & ferrum uocem reddit ualidiorē. Aliarum uero tiliarum partes sunt, lingua, foramina, bombyces, ὄλμοι, ὑφόλμια. Tum etiam ligulæ, Tibicinibus cōueniunt. Vnde & ligulis detentū, alligatum nominant.

DE TIBIARVM COMPACTORE,

VI

& eius materia.

Qui uero tibias conficit, Ἀυλοποιός. Et à parte tibiæ, linguarū Confector dicitur. Et Tiliarū Perforator, secundum Comicos: Tiliarum autem materia, arundo, ferrum, lotus, bu

aa

xus

xus · cornu aut os elephanti, aut lauri humilioris ramus excava-
tus. Tibijs porro utens, Tibicen, Cornicen, & Tibicina. In lau-
dem autem Tibicinis dices, sapiens, cōcinnus, dexter. Verūm hæc,
etiam de alia musica dici possunt. hoc uero proprium est, bene spi-
rans, inflatus, magnūm spirans, ualde inflans, solidūm spirans in-
tensum, ualidum, rectum, plenum, robustum, suaue. Stridulum ue-
ro, Poëticū est. Dulcis porro, spiritus · flebilis, stridulus, illecebro-
sus, lugubris, lachrymabilis. Spiritus uero, et flatus, et tibiæ inflatio
& facilita dicitur. Nota etiam Tibicinis manuum agilitatem, et celeritatem, *
tem. Plura etiam horum communia, ad Tibicinem pertinent: hic etenim
non modo bene spirans, sed & lingua facilis, ore probatus, densus,
continuus. Quemadmodum & uilis Tibicen, spiritu carens, infir-
mus, iniucundus, insuauis. Vilis etiam tibia, lingulæ expers, insono-
ra, tenuis, madida, inepta. Et lingulæ cantu attrita, dicuntur uete-
firmus, ple res. Est etiam tibiæ cantus rectus, à quo & modus rectus. * fir-
nus, &c. mum plenum, concinnum, simplex, unimembre, uarium, illecebro-
sum, molle, flexile, lachrymabile, lugubre, acutum, stridulum, fa-
stuosum, iritatorium, militare, tripudiatatorium, spondaicum, * tro-
choeū chaicum, nuptiale, uinolentum.

I CAPVT DECIMVM, S P E -
C I E S O R G A N O R V M.

libiarum uero species, obliqua, lotinea, Libycorū
inuentum. ipsi uero hanc, Πλαγία λε μ nomināt
Ε λυ μ &, quæ materia ipsa è buxo est. Inuento-
res uero, sunt Phryges. Sed & cornu utrisq; ad-
nutans tibijs, huic tibiæ adest, in honorem Cy-
beles. Ἰππόβοε &, quam Libyes tuguria habitantes inuenerūt
hac uero, apud equorum pascua utuntur. eiusq; materia, decortica-
ta laurus est. cor ligni enim extractum, acutissimum dat sonum, &
equorum acrimoniæ conuenientem. Monaulus, Aegyptiorum in-
uentum est. Meminit huius in Thamyri Sophocles, Maxime uero
nuptiale Carmen hac canitur: Fertur etiā Phryges, Tibiam lugu-
brem inuenisse. qua ab ipsis accepta, Cares utuntur. Tibiæ enim
cantus,

Cantus, quo *Cares* utuntur, lugubris est. *Ferina tibia*, quā *Thebani* ex hinnuli membris compegerunt. sed huius exterior pars, ære induc̃ta erat. *Cornu uero canere*, *Tyrrheni* feruntur. Est & quædam *tibia*, *Gingras*, lugubrem & flebilem uocem fundens. *Phœnicea* quidem, iuxta inuentionē, *Musæ* uero *Caricæ* persimilis. Sed *Phœnicum* lingua *Adonim*, *Gingram* uocant. & ab hoc, *tibia* nomen desumpsit. *Scythæ* autem, et inter hos maxime *Anthropophagi*, *Melanchlæni*, et *Arimaspi* aquilarum, uulturumq; ossa, *tibiæ* in morē, inflant. Sed *Arundinea* *syrinx*, *Gallis* maxime competit, et *Oceani insulani*. Cæterum * ab *Aegyptijs* multifonans *tibia*, O- apud *Aesiridis* inuentum est, * et *calamo hordeaceo*. Vocantur etiā *tibiæ*, *gyptios citharistricæ*, *mediæ*, *uolidæ*, *perforatæ*, *semiperforatæ*, *fistulæ*, & *perfectæ*, *pennatæ*. Est & *Athena*, *tibiæ* genus. quo *Nicophalem Thebanum*, ad *Mineræ* hymnum imprimis usum ferunt. Sunt etiam *ἰδλαδοί*, *tibiarum* species.

DE HARMONIIS TIBICINVM, MO- II
dulatoribus, modis Olympi, & reliquis.

HArmonia porro, *Tibicinū* est. *Dorica*, *Phrygia*, *Lydia*, *Ionica*, et continua *Lydia*, quā *Anthippus* inuenit. *Modulatio* autē, *Castoria* est. qua *Lacones* in pugnis utūtur, sub modo saltatorio. *Theracia* uero, *Argolica* est. quā in *Proserpinæ* festis, in uere cantant. *Modi* uero, *Olympi*, et *Marsij* sunt. *Phrygij*, & *Lydij*. Sed *Sacodonomus*, *Pythicus* est. *Euij* uero, sunt *circulares*. Et *Olympi*, sunt *Epithymij* modi. *Modus* etiā est, *Hieraxius*, unus. *Hierax* uero *luuenis* mortuus est, sed *Olympi* fuerat *Familiaris*, *Discipulus*, & *Amator*. Est *cloca*, *modus Tibicinum*, *apothetus*, & *schœnius*. *Carmen* autem *spondæum*, *Epibonium* nominabis. * *aliud* uero *aliud* *Telesterium*, * *aliud* *Cureticum*, * *aliud* autem *Neniatum* uo- *aliud* *cabis*. Est & *Phrygius* *modus*, cuius *Hipponax* meminit. *aliud*

DE DIFFERENTIA HORVM. III

ERat uero & *odontismus*, *modus* quidam *tibijs* canendi. Et *hactenus* quidē quatuor, habuit *tibia* *foramina*, multis uero perforauit *Diodorus Thebanus*, *obliquos spiritui meatus* aperies.

Cantus autem nuptialis erat, duabus tibijs caneatur, quarum altera maior, absoluebant symphoniam. Parcenij uero, paruae erant μ -traeq; & aequales. Compotationibus enim, cōuenit aequalitas. Ad Hymnos autē, idoneae erāt spondæacæ ad Pæanes, Pythicae. quas & perfectas nominabant, caneant uero ineptum illud Carmen Pythicum. Choricæ uero, Dithyrambis conueniunt. Et ad parthenias tibias, saltabant Virgines. Puerilibus uero, Pueri accinebant. Tibiæ autem perfectissimæ, Virorum choris cōpetebant. Quæ autem Citharistricæ dicuntur, citharæ accinūt. Paratretæ, luctu conueniebant, acutē & lentē inflatæ. Bombycibus uero inflatus, & furiosus cantus, rectis opus habet tibijs. Nonnulli etiam tibias gradarias, uocarunt eas, quibus in itineribus utuntur & daetylicas, quæ ad saltationes spectant. Alij uero hæc non tiliarum, sed modulationum, & carminum species esse aiunt. Tibias uero subtheatricas, ad modos Tibicinum retulerunt. Sed Syrii asperum quoddam, & sorte flare uidentur. Ginglarus autē, parua quædam Aegyptia tibia est, simplici melodice conueniens. Et scytalia, paruarum tiliarum nomina sunt.

III DE TIBIAE CANTV, ET RVDIMENTIS.

Porro modi, tiliarum cantus sunt * pulsationes, sibilationes, fremitus, niglari. Prima uero Tibicinum exercitamenta, experimentum, rudimentum. Athenis uero $\sigma\omega\omega\lambda\acute{\iota}\alpha$ quædam erat, concentus Tibicinum in Panathenæis concinentium. Nonnulli uero $\sigma\omega\omega\lambda\acute{\iota}\alpha\mu$, accentus speciem esse putāt, sicut et tibiæ cantum. Sed & Meniambi, & Iambides, modi citharistrij sunt, ad quos tibia caneatur.

V DE QVINQVE PYTHICIS CERTAMINIBUS.

Pythici uero modi, qui tibia canitur, partes quinq; sunt rudimentum, prouocatio, Iambicum, spondeū, ouatio. Repræsentatio autem, est modus quidem pugnae Apollinis cōtra Draconem & in pso experimento locum circumspicit, num pugnae conueniens sit.

ens sit. in prouocatione uero prouocat Draconem, sed in Iambico pugnat. Continet autem Iambicum, tubæ cantus, & odontifimū, utpote Dracone inter sagittandum dentibus frendente. Spondæum uero, Dei uictoriam repræsentat & in ouatione, Deus ad Victoriæ carmina salutat.

CAPVT VNDECIMVM, DE TVBA. I

Vod uero tibijs & tuba competit, Tyrrhenorum inuentū est. forma autem, est recta, & reflexa. sed materia, æs & ferrum. lingulaq; ossea est. Vocabis autem tubæ sonum, & sonitum, bombum, taratantara. & sonum copiosum, robustum, ualidum, grauem, augustum, uehementem, horrendum, terribilem,

bellicosum, militare, uiolentum, firmum, horridum, asperum, turbulentum, & similia. Partes uero militaris tubæ cantus, incitatoria uox. Vnde dixerunt, tuba signum dare & tubæ signum dederunt, incitauerunt, excitarunt, concitauerunt. Adhortatoria uero, quæ in pugna conflictu sit. Receptus autem signum, quod è pugna reuocat. Sedatoria uero, castrametantium acclamatio. Est & pompicus quidam cantus in pompis, & sacer in sacrificijs: quo Aegyptij, Græci, Tyrrheni, & Romani utuntur. Sed tuba utens, Tubicen dicitur. & hinc uerbum, tuba canere. Cæterum qui in sacris canit, Sacro tubicen: sed melius, sacer Tubicen dicitur, disijunctis dictiōibus. Et Menæder aliquos uocat, optimos Tubicines, Tubicines prædatores. Quod si conuenit incundi aliquid huic instrumento adijcere, Historiæ scilicet suauitatem. ex militari disciplina ad certamina, tubæ cantus peruenit, & in singulis certaminum speciebus canitur talem ob causam. Hermon erat Comædiæ Actor, qui cum post multos sortem agendi accepisset, à theatro aberat uocis experimentum sumens. cumq; omnes, qui ante hunc erant, defecissent, Hermonem Præco reuocauit. hic uero non obediens, multa scilicet hac perculsus, ut Certatores tuba reuocaretur, Author fuit. & hoc in singula transferre stadia Tubicinem, quinquaginta cum ipsa tuba stadia transeuntem quemadmodum & Hemo-

locrum, de Philopatre duobus cecinisse tibijs, Iſæus tradit. Sed Aſ-
 lais Megaclei Filia, tuba ſatis ualide utebatur, & certatoria, et pom-
 pica. Cæterum Megarenſi Herodoro tubam inflanti, difficile erat
 appropinquare, ob uocis horrendæ ſtuporem. Septem uero & de-
 cem coronatorum certaminū circuitus perſoluit. ſed magnitudine
 quatuor erat cubitorum, & uſinam ſubſternebat pellem, & leon-
 tina induebatur. ſex autem panis chœnices comedebat, octoq; car-
 nium minas, uini uero bibebat aliquot menſuras ſono autem ſuo e-
 tiam maxima replebat caſtra, licet à longinquo caneret. Commen-
 dat autem hunc his maximè, urbium Expugnator Demetrius. hic
 etenim aliquando muro applicuerat quandam machinam, quæ &
 contumax, & moleſta erat. tunc ſanè Herodorus duobus arreptis
 telis, fortiffimè ſua inflauit organa, tanto que Milites animi robore
 repleuit, ut impetu forti, & curſu ad machinam hanc ferrentur.

I C A P V T D V O D E C I M V M, D E P R A E -
 C O N E, E T I I S Q V A E A B
 hoc dicuntur.

Ræconum genus, Mercurio ſacrum eſt ſilentium
 autè promulgat in certaminibus, et ſacrificijs ſcæ-
 dera annūciat, inducias indicit, et Certatores de-
 ſignat. Et fuit quidem tubæ certamen antiquius,
 ſed ad honoris ſtudium Poſteri, horum Præco-
 nes inſtituerunt. animaduertentes propter ſpiritus longitudinem,
 & multorum quæ circa templa habitant, expenſam, aliqua clarita-
 te opus eſſe. Prius quidem Inquilinis Præconem agentibus, ijs qui
 ſacrificia adminiſtrabant, primus peregrinorum in Olympijs de-
 certauit Archias Hyblæus tribusq; continuis uicit Olympiadibus,
 & Pythio uicit Apollini. Erat etiam ei Pythica quædam imago, &
 Epigramma tale.

Hanc ab Hyblæo Archia Præcone, Euclei Filio
 Imaginem lætus accipe Apollo, ob incolumitatem.
 Qui ter in Olympijs certaminibus Præconem egit,
 Neq; tuba ſuccinens, nec habens inſignia:

Nomina

Nomina autem à Præcone sunt, præconium, Præconis præmium, & annuntiatio, legatio, et promulgatio, cuiusdam functionis sunt nomina. Præconem agere, præconium promulgare, belli Præconem agere non indictū Præcone bellum. Alicui bona per Præconem addicere, & abnegare indicere bellum, inducias annuntiare. Promulgare quietem, quod & indicere uocitant uocare aliquem Certatorem, pronuntiare Certatorem, abdicare Filium, et Nepotem. Sed nomen Abdicatus, Veteribus in usu non est sed Theopompus Scriptor, hoc utitur. Verum nec Theopompus interpretationis amissum habet. Officium autem Præconū, promulgare uocauerūt. Et Isæus alicubi, Promulgatores nominauit. Προκηρυξαι uero, est à Præcone prouocari. Et Σιωπηρὸς ἀδελφῶν, silentiū indicare, aut aliquid publicum promulgare. Publica promulgans, ut Isæus dixit. Insuper Præcones, aliquis Interpretes, fœderū allatores, induciarum promulgatores, & Nuncios appellare potest. Horum uero uox, magna, ueneranda, excelsa, prælonga, extensa, manifesta, iusta, continua, perpetua, intensa, pronuntiata sine spiritus reciprocatione & alia, quæcunq; de uoce dicta sunt.

C A P V T D E C I M V M T E R T I V M, I
DE SALTATORE, ET SALTATIONE.

Vandoquidem & saltatio, musicæ species est, de hac dicendum erit. Saltator, Saltatorius saltare, subsilire, exilire saltus, saltationis cāulena. * Tū Fortè etiam saltans, iuxta Gratiarū saltationem, ut Euphorion inquit, saltantem Gratiarum pallijs: Saltatum, asiliens, orchestra, Saltatrix, saltandi Præceptor formare, figuras exhibere uenustas, commensuratio, concinnitas. Nutare, simul abnuere, repræsentare, deducere, caput transferre, circumferre, circuitiōne uti, manuum circumductione salire, tripudiare. Tripudiatio, species est saltationis, quæ in armis fit. Saltatorē præterea nominabis, leuem, agilem, saltatorium, aptum, concinnū, bene compositum, mollem, multiformem, euidentem, repræsentatorem,

rem, ostensorem, exhibitorum. Omnigenū, conuersibilem, mutabilem, popularem, Populi delectatorem, mollibus membris præditum, turbas delectantem, facilem, promptum, propensum, flexibilem, uolubilem, emollitum, manibus celerem, uolipodem, bono capite præditum, bene constitutum, æqualiter cōstitutum, decorum, lentū, & si quæ sunt similia. Rem uero uocabis, leuitatem, agilitatem, saltationem, saltū, commensurationem, concinnitatem, uenustatem, mollietatem, euidenciam, delectationem, cœtum, repræsentationem, manifestationem, demonstrationem, facilitatem, promptitudinem, lenitudinem, circumductionem, inflexionem, translationem, manuum agilitatem, bonam pedum manuumq; dispositionem, manuum uelocitatem, bonam & æqualem constitutionem, compositionem bonam. Porro uerbaliter dices, leuem esse, agilem esse, saltare, repræsentare, demonstrare, exhibere, ostendere, præferre, corpus torquere, inflectere, & infringere. Et aduerbia, saltatorie, uenuste, uarie, concinne, apte, molliter, euidenter, demonstratiue, manifeste, publice, iucunde, facile, leuiter, bene, & æqualiter, ordinatim. sed quæ ab alijs deriuantur, dura sunt.

I CAPVT DECIMVM QVARTVM,
DE SPECIEBUS SALTATIONIS.

Pecies uero saltationū, cōcinnitas, tragica, cordaces, comica, militaris, Satyrica, saltationes armatae. Pyrricha uero, & Telestias, cognomina sunt duorum saltationis ludicū, Pyrrichij scilicet, & Telestij. Dicitur etiā, gladiatoria saltatio, et pedestris & πικνὸδον, quod est lumbos fortiter circūagere. Erat et comus, saltationis species et Tetracomus, Herculi sacer, et militaris. **bedycomus** Fuit etiam comastica, pugna, et plagas habens & * dycomus, quæ suauior erat. Cnismus, et Oclasma. sic enim in Proserpinæ festis, saltatio Persica nominatur et Consonans, quam et Mollē uocant. **de Hercule** Et saltatio, φαλινός, in honorem Bacchi. Et Victoralis, * Herculi. Et Colabrismus, Thracia saltatio, et Carica sed et hæc armata erat.

erat. Et Baucismus, lasciuæ saltatio Bauci Saltatoris. Et cognomine comus, delicata quædam saltatio, corpus emolliens. Sed & bætriæasmus, apocinus, et aposisis, lasciuæ saltationū species, per lumborum circumuolutionem & uolubilis. Sed mothum, molesta, nauticæq; saltatio. Geranium uero, secundum multitudinem saltabant singuli, singulos ordine consequentes extremitates utrasq; tenentibus Thesei Ducibus, primumq; circa Apollinis aram Labyrinthi egressum imitantibus. Sed Dipodia, saltatio Laconica est. Erat & gingras, ad tibiam saltatio, idem cum tibiæ modulatione nomen habens. Hecaterides uero, et thermastrides, intensæ saltationes sunt. illa quidem, manuum commotionem exercens. Thermestris uero, saltatoria est. Eclætismata, Mulierum saltationes sunt. oportebat autem super humerum exalcitrare. Bibasis uero, Laconica quædam saltatio erat. cui & brauia præposita erant, non lumenibus modo, sed et Virginibus. saltare autē oportebat, pedibusq; nates contingere, saltusq; numerabantur. unde uni harū inscriptio erat, Mil-le saltantes gressus. Pinacides etiam saltabant, sed ignoro, an super lances, siue lances ferentes. Nam de cernophora saltatione scio, quod læpææ, uel craticulas ferebant, quæ læpææ appellabantur. Ionicum uero, Dianæ saliebant imprimis Siculi. Angelicū porro, Angelorum referebat formas. Sed morphasmus, omnigenū erat animalū imitatio. Erat etiam scops, quam eandē saltationis speciem, et scopiam nominabāt. et quandam colli habebant circumuolutionem, ad auium imitationē, quæ cum stupore quodam saltatur. Sed leo, truculentæ cuiusdam saltationis species est. Erant etiam saltationes quædam Laconicæ, Demalea quibus Sileni inerant, & post hos Satyri circulatim saltantes. Et Ithympi, in Bacchi honorē & Cariatides, Dianæ. Atq; Baryllica, inuentum Baryllichi. Mulieres uero saltabant Apollini, & Dianæ. Hypogypones autem, Senum baculis innitentium formā habebant. Gypones uero, ligneis incedentes membris saltabant, pellucida induti ueste. Et Menes, Chari-norum saltus, eodem, quod Inuentor Athleta habuit, nomine præditus. Saltatio porro Diathyrambica, Tyrbasia dicitur. Imitatricem

bb

præterea

præterea uocantur, qua imitabantur, in furto partium relictarum captos: splendorum uero, quam nudi saltabant cum turpiloquio. Erat etiam fistilia trahere ligna, choricæ saltationis species oportebat autem Saltatorem alternare tibias. Præterea Tragicæ saltationis figuræ sunt, Sima, Chirocalathiscus, Manus obliqua, Duplex ligni præhensio, Termaustris, Cybistesis, Quatuor transcendere: Tetracomus autem saltationis species, ignoro, num Atheniensium tetracomis conueniat qui erant, Peraes, Phaleres, Oxypeteones, Thymitadæ, & reliqua.

I CAPVT DECIMVM QVINTVM,
DE CHORO, CHORAGO,
& talibus.

Uc quoque pertinent, Chorus, Chori congregatio, cætus, Choricum Carmen, choreas ducere, Choragus, Chori Collega, Chori Dux, Chori ductio: Choragiū autē, locus ipse dicitur, in quo Choragi apparatus est. ἱερόχορος uero, & χοροῦ ἡγούμενος, Aristophanes Saltatricē nominauit. Princeps Chori, Chori Coryphæus, Chorum congregans, Chori congregator, Præceptor, Vicarius, Chori Institutor: dextræ partis Præses, sinistræ alæ Dux, laterū Præses. Ternarius & Mulierem Ternariā, uocauit Aristophanes: Iuuenilis Chorus, uirilis, cōmicus, tragicus. Et Semichorus, Chori diuisio, alterna Chori responsio. Sed hæc tria, hoc esse uidetur, ut Choro in duas partes diuisio: hoc quidem opus, Chori diuisio: utraq; uero pars, Semichorus: sed quæ alternis cantant, Ἀντιχορίαι uocentur. Τετραχορίαι autem Tyrtæus, tres Laconum Choros constituit, iuxta ætatem singulos: Pueros scilicet, Viros, Senesq;. De choro uero, et symphonia, Cōcentus, & tibiarum consonantia. Et Chori quidem ingressus, accessus nominatur: sed qui necessitate euenit exitus, utpote redeuntium denuo, secessio. Qui uero post hanc est introitus, accessus reciprocus: exitus autem postremus, discessus. Cæterum Introductio in Fabulis, est res rei connexa. Et Carmen quoddam exodium, quod exeun-

tes can-

tes cantant. Sed partes Chori sunt, ordo, & iugum. Et Chori tragici, sunt iuga quinque ex tribus, et ordines tres ex quinque. **Q**uindecim enim, Chorum constituebant. Et iuxta tres simul introibant personæ, si secundum iuga accessus fieret: sed si secundum ordines, tum quinque ingrediebantur. Euenit etiam, ut per unum solum ingressum facerent. Comicus porro Chorus, uiginti quatuor constabat personis, et iuga habebat sex: iugaque singula, ex quatuor constabant. Ordines uero erant quatuor, quilibet sex Viros continens. Cæterum si quartæ personæ loco, aliquem e Choro canere oportebat, parascenium hoc negocium nominabatur. Quod si quartus histrio aliquid obloqueretur, *παράχορηγος* dicebatur: et hoc factum fuisse ferunt, in Aeschyli Agamemnone: Sed apud Veteres in tragico Choro quinquaginta erant, usque ad Aeschyli Eumenides: sed turba ad harum multitudinem, obstupescens, lege ad minorem reductus est numerum.

CAPVT DECIMVM SEXTVM, DE I CHORICIS CARMINIBVS.

Arminū uero in Choris decantatorū, apud Comicos quidē unū est, Transgressio: cū ea quæ Poëta ad theatrū loqui instituit, Chorus præteriens eadem dicit. Et decorē hoc Comici Poëtæ faciunt, Tragicum uero nō est, hoc tamen in multis Fabulis fecit Euripides: in Danaë quidem Chorum muliebrem; pro se loqui instituens, oblitus scilicet, quod orationis figura Mulieres ceu Viros loqui fecisset. Et Sophocles idē propter contentiōē, quæ ei cum illo fuit, nonnunquā fecit, ueluti in Hippone: Transgressionis porro Comicæ, partes septē sunt. Incisum, Transgressio, *μακρὸν*, Strophæ, Epirrhema, Antistrophæ, Antepirrhema. E quibus incisum quidem, est præparatio quædā breuioris partis. Transgressio autē, plerunq; in Anapæsto metro consistit: & licet in alio constet, Anapæstum tamen nominatur. Quod autem macrum dicitur, post transgressionem, brevis quædam est cætiuncula uno decantata spiritu. Strophæ uero interius præcantatæ, Epirrhema in

bb

2

Tetræme.

Tetrametris subsequitur . Antistrophæq; ipsi respondente stro-
quæ phæ, antepirrema, * ultima transgressionis pars est, inducitur.

I CAPVT DECIMVM SEPTIMVM,
DE HISTRIONIBVS, ET
histrionica.

X horū etiam ordine sunt, Histriones, Histrioni-
ca ars, ars repræsentatoria . Et lambæa peragere,
disponere, formare, uerba facere, uerba profer-
re, concitare continuare sermonem, intense, una
spiritu Subsilire, repræsentare, ostendere, nuta-
re, subsannare, imitari, ilinire, et his similia. Sed *σιχομβειν*, uoca-
uerunt alternis respondere lambis . Et rem ipsam, *σιχομβιαν*. Di-
ces præterea, grauisonans Histrion, resonans, circumsonans, sup-
pressa uoce loquens, curiose loquens . Et grauiter uel tenuiter so-
nans, muliebri uoce præditus, Et duriter loquens . Et quæcunque
alia, de uoce dicta sunt . Porro attollere uocem dixerunt, Et sup-
primere uocem, suffocare uocem. Et Aristophanes etiam dixit, Elo-
quere tu uocem resoluens. Et idem, Vox præualuit :

I CAPVT DECIMVM OCTAVM,
DE HISTRIONVM APPARATV.

Istrionum porro apparatus, stola . Et hæc eadem,
somatiū nominatur . Sed Apparator est, qui perso-
nas instituit . Dicere etiam licet, persona, perso-
nata facies, facies ficta, larua, Et Gorgoneum.

II DE CALCEAMENTIS, ET VE-
stibus tragicis, & comicis, atq; reli-
quo apparatu.

ET calceamenta quidem tragica, cothurni, soleæ . Sed socci,
sunt comica. Et uestes tragicae, uariëgatum, sic enim nomi-
nant tunicam exteriores uero uestes, talaris, tincta, sagum, chla-
mys, deaurata, auro intertexta, purpurea, tiara, uitta, redimiculum
mitra, reticulum, hoc autem complicatum erat è funiculis, instar
retis,

retis, totū corpus ambiens. quo Tiresias amiciebatur, aut alia persona uaticinatoria. Sinus autem, ubi tunicas constringebant, Atrei, Agamemnones, et alij qui tales erant. Ephaptis, uelamen quoddam Phœnicēū, purpureum uel, quod manibus circūuoluebant Milesites, aut Venatores. Crocota uero, uestis genus. quo Bacchus usus est, & axillari splendida, thyrsosq;. Sed qui aduersa fortuna utebantur, lugubri ueste alba, imprimis transfugæ aut pulla, nigra, melina, uel fusca induebantur. Cæterum detrita erat uestis, Philoctetis, & Telephi. Insuper & nebrides, diphtheræ, gladij, sceptræ, hastilia, arcus, pharetræ, caducei, & clauæ, & leoninæ pelles, & omnium armorū instructio tragici apparatus, qui Virorum est, partes sunt. Muliebris porro apparatus est, sirtus purpureus, & circa cubitum albus, Fecminæ scilicet Principis Calamitosæ uero, sirtus erat niger. amiculum autē, fuscū, aut melinum. Sed uestis Satyrice est, Nebris * quam & hircanem nominant, & * pelles hircinæ, nonnunquam & * pardalea adiuncta. Et uenatoria, Bacchi uestis. Atq; sagum splendidum, uestis purpurea. Et chortæus, tunica densa, qua Sileni induebantur. Vestis præterea comica, exomis. est autem tunica alba ignobilis, in sinistro latere sutelam non habens. Senum autem indumentum, uestis est retorta, purpurea, uel nigra aliqua. Purpurea uestis, luniorum indumentum est. Pera, fustes, diphthera, ad Rusticos pertinent. Veste autem purpurea, utebantur Iuuenes. Sed parasiti, nigra, pulla uel præterquā in Sicyonio, alba, cum parasitus nuptias celebraturus esset. Cæterum seruorum exomidi, uestis quædam adiacet alba quæ ἐξομίδα, uel amiculum dicitur. Coquo autem, duplex, & rudis uestis est. Mulierum præterea comicarum uestis, anuum quidem, melina, cærulea uel præterquam Sacerdotum, harum enim alba est. Lenæ porro, uel meretricum Matres, uittā quandam purpuream capiti induebant. Iuuenum uero uestitus, albus, aut byssinus * sed hæreditariorum, albus, & fimbriatus. Lenones autem, tincta tunica, et amiculo splendido induuntur, uirgamq; rectam gerunt quæ ἀγέωνος nominatur. Parasiti porro, & pectinem, & lecythum habent sicut et Rustici, Pe

caprina
pellem hircinam
pardaleam
textam

dum: Nonnullæ etiam Mulieres, armillam habent et symmetriam, quæ est tunica talaris purpuream fimbriam habens.

I CAPVT DECIMVM NONVM,
DE THEATRO, ET QVÆ
circa hoc.

Voniam uero Theatrum, nō minima Musicorum pars est hoc etiā appellabis theatrū, et Theatrū. Dionysiacū, & Lenaicū multitudinē uero, spectatores. quos Aristophanes, Σωδῆς τριαυ uocauit ut iam non modo spectatorem, sed & spectatricem appellare liceat. Plato uero, Theatri occupationem uocauit: scalas autem, Gradus, & Sedes, & Sedilia: Et ἐδωλιαίσεις, pro considere dicitur. Lignum porro primum, sedes prima est, imprimis tamen ludicum. Vnde primum Assessorem, Γρωτόβαςτον nominauit Epicrates, Comcediæ Institutor: Nimirum autem de theatro usitate dicitur, sedilia talis pulsare, quod πῆτρονοῦσι appellauerunt. Hoc autem aliquem explodentes faciebant, unde et explodere, & exhibilare dicitur. Dicebatur etiam theatri pars quæ **Auleam** dam, senatoria, & iuuenilis. Cortinam uero, & * Auleum nominare licet, secundū Hyperidem in Patroclo dicentem sic: Nouem porro Principes in Stoa conuiuabantur, auleo alterutram partem circumsepti:

II DE PARTIBVS THEATRI.

PArs theatri, et porta, fornix, incisio, culmina, scena, orchestra, pulpitum, proscenium, parascenia, hyposcenia. Et scena quidem, histrionum proprie est sed orchestra, Chori. in qua & θυμέλη est, quæ aut tribunal quoddam est, aut ara. Post scenam uero, ara ἑλισβς est, ante ianuas et mensa, corollas sustinens. quæ aut δεωρίς, aut sacra nominatur. Eleus autem, mensa erat antiqua quam aliquis Vatis loco ascendens, Choro respondebat. Hyposcenium autem, columnis, et imaginibus ornatum erat, ad theatrum conuersum, pulpito subiacens. Trium uero circa scenam ianuarum, media quidē, * regia, cauerna, aut domus inclitya, uel primum

nium actū absoluens dicitur. Dextra uero, secundi aëlis diuerticulum est. Sed sinistra, aut uilissimā personam, aut templū desolatum habet, aut deserta est. Cæterū in Tragœdia, dextra quidē ianua, hospitium est. carcer uero, sinistra. Sed tentorium in Comœdia domui adiacet tapetijs repræsentatum, & iumentorum stabulum est. eiusq; ianuæ maiores, uidentur *κατωρ* dicitur, ad curuum ingressiōem, & apparatus. Cæterum in Antiphanis Acestrijs, etiam officina erat id, quod tentorium dicitur. Quod antea bobus agrestibus, & asinis stabulum fuerat, fecerat officinam. Apud utranq; uero duarum ianuarum, quæ in media scena sunt, etiam aliæ duæ sunt. Vtrunq; una, ad quas uersatiles machinæ compactæ sunt. dextra quidem ea, quæ extra urbem sunt repræsentans. sinistra uero ea, quæ ex urbe ducit, maxime quæ ex portu, & Deos inducit marinos, & alia omnia, quæ grauiora existentia, machina ferre nequit. Si uero machinæ hæ uersatiles conuertantur, dextra quidem locum mutat, utraq; uero locum subalternant. Ingressuum porro, dexter quidem, ex agro, è portu, aut ex urbe ducit. qui uero aliunde pedites ueniunt, iuxta alterū ingrediūtur. Ingressi autē iuxta orchestrā, ad scenam per scalas ascendunt. Scalæ autē gressus, gradus uocantur. Præterea inter theatri partes quoq; numeretur, pegma, & machina, exostra, specula, murus, turris, specula directrix, duas cōtignationes habens domus, turris fulminea, tonitru, Deorum sedes, grus pensilia, tapetia, semicirculus, strophium, semistrophium, & scalæ Charoniæ, & anapiesmata. Sed pegma supraligna quædā, alta scala est, cui thronus insidet. exhibet uero se creta, quæ sub scena in domicilijs sunt, & huius officij uerbū est, in orbem circumuolui. Machina autem, super quam pegma inducitur, *εὐκαλμα* nominatur. & hoc iuxta singulas ianuas obseruandum est, et ferè iuxta singulas domos. Machina uero, Deos exhibet, Heroēs illos aërios. Bellephorontes scilicet, et Perseos. & dicitur iuxta sinistrum introitū, super scenam esse altitudine. Quod uero in Tragœdia, machina hoc in Comœdia, crade dicitur. Vnde patet, quod ficus imitatio est. Ficum etenim, Attici *Κεράδην* uocant.

cant. Exostram porro idem, quod pegma, esse uolunt. Sed specula, speculatoribus, aut alijs, quicunq; speculantur, extructa est. Cate-
rum murus, turrisq; ut ueluti de alto uidere liceat. Specula porro
directrix, ipso nomine officium suum refert. Distegia uero, non-
nunquā in regia domo duplex cœnaculum, ueluti à quo Antigone
in Phœnissis exercitum speculatur nonnunquam uero dolium est,
à quo tegulis deiiciunt. Cæterum in Comœdia, à distegia lenones
quidam prospiciunt, & uetula Mulier despicit. Machina autem ful-
hoc minea, & tonitru. illa quidem, est alta uersatilis machina. * hæc
uero in posteriore parte sub scena, urnæ sunt lapillis plenæ, qui
impulsi, per ænea uasa delabuntur. Ex Deorum autem sede, quæ
scenam excellit, apparent Dij. utpote Iupiter, & qui circa ipsum.
Grus præterea, machina quædam est, ex alto demissa, ad corpo-
ris alicuius raptum idonea. qua Aurora usa est, corpus Memnonis
rapiens. Pensilia uero, nominabis funiculos, qui ex alto depen-
dent, ut eos sustineant Heroës, Deos uel, qui in aëre ferri uiden-
tur. Tapetia autem, panni erant, aut tabulæ picturas continentes,
ad Fabularum usum utiles. Supraq; uersatiles demittebatur machi-
nas, montem referens, mare, fluuium, aut aliud huiusmodi. Semicir-
culo uero, figura nomē dedit. sed huius locus, iuxta orchestram
usus autem, eminus ostendens urbis aliquē situm, aut in mari natan-
tes. Quemadmodum & strophium, quod Heroës continet, & in
Deorum numerum transcriptos, aut in mari uel bello obeuntes.
Gradus porro Charonij, iuxta sediliū descensus positi, Manes *
à se ab ipsis emittunt. Sed anapeismata. hoc quidem in scena est, ueluti
fluminis transgressionem repræsentans, aut aliud huiusmodi. illud
uero circa scalas est, per quas ascendunt Furæ.

III DE PERSONIS TRAGICIS.

Personæ porro tragiciæ sunt, Vir tonsus, albus, Spartopolius,
Vir niger, flauus, Vir flauior. & hi quidem, Senes sunt. Ton-
sus, est maximus natu inter Senes, albißimam comam habens, &
crines ὄγκω adiacentes. ὄγκω autem, est ea, quæ supra faciem
est, alta prominentia. Sed barba, ad cutim usq; detonsa est, & ge-
nas

nas habet pendulas. Vir autē albus, totus quidem canus est, sed cinni circa caput sunt, barba densa, & supercilia pendula, color albus, sed faciei prominentia brevis. Sed Spartopolius, canorum naturam refert niger uero est, et subpallidus. Vir porro niger, à colore nomen habens, crispus barbam & capillitium, aspera facie, & magna faciei prominentia præditus. Vir autem flauus, flauos cinnos habet, & faciei prominentiā minorem, & boni coloris est. Cæterum flauior, per alia quidem huic similis est. magis autem pallidus, & morbidos repræsentat. Præterea iuuenum personæ sunt, perbenignus, crispus, tener, horridus, secundus horridus, pallidus, subpallidus. Et perbenignus, iuuenum natus maximus est, imberbis, boni coloris, nigrescens, densos & nigros capillos habens. Sed crispus, flauus, fastuosus. pili faciei prominentiæ adhærent, supercilia extenduntur, & facie terribilis. Subcrispus uero, alijs quidem similis huic, sed magis iuuenescit. Tener autem, cincinnis flauus, albus, hilaris, pulchro decorus Genio. Sed horridus, fastuosus est, subliuidus, subtristis, sordidus, flavicomus, flaua coma decorus. Horridus autem secundus, in tantū priori tenuior est, quantum est iunior, & crinitus. Cæterum pallidus, macilentus est, comatus, subflauus, morbidum colorem referens, instar idoli aut uulnerati. Subpallidus autem, alijs quidem perbenigno similis est. pallet uero, ueluti ægrotū, aut amantē repræsentans. Seruorum præterea personæ sunt, Diphtherias, Barbā intortā habens, Resimus. Diphtherias sane, fastum nullum habens, uitam habet pilosq; albos depexos, faciem subpallidam et liuidam, nasum asperum, capitis uerticem sublimem, oculos tetricos. Subpallidus autem est, & barba senium quoddam ostentans. Sed torta barba insignis, floret, frontem habens altam & latam, sed in circuitu excavatam. flauus, asper, rufus, Angelum repræsentans. Resimus uero, est fastuosus, flauus, & è medio crines eriguntur imberbis est, subrusus, & hic nunciū agit. Mulierū porro personæ sunt, Cana crinita, Anus libera, Anus serua, Media, Diphtherita, Comata, Pallida, Nuper uiolata, Iuuenis Virgo. Cana crinita quidem, alias excedit omnes, &

c c

atate,

è medio ra
sa est.

etate, & dignitate albis crinibus prædita, modicam habens frontem, subpallida. olim uero, nitida uocabatur. Anus uero libera, subflaua est colore ipso, & canitie frontem habens paruum, crinesq; ad scapulas dependentes, et calamitatem aliquam arguit. Sed Anus Famula, uitam ex agnitis confecta pellibus ante frontem habet, & carne rugosa est. Mediæ præterea ætatis Famula, breue supercilium color albus, subpallidus, & non omnino canus. Cæterum diphtheritis, hac iunior est, et supercilium nō habet. Comata autem, pallida, nigris comis prædita, uultu tristis, et colorem à nomine habet. Media Mulier, pallida, comatæ persimilis, nisi quod ætatis medio magis temperata est. Sed mediæ ætatis Virgo, nuper uiolata cæsariem quidem habet propriam ante se, & non pallorem. Luuencula porro, pro frontali pilorum tinctorum discrimen habet, et breuib; in circuitu amicta est, & colore subpallida. Altera uero luuenci la Virgo, in reliquis similis est, præterquam in crinium discrimine, & cincinnorum ambitu, ueluti sæpius infortunium passa. Puella autē, iuuenilis persona, qualis Danaës fuit, pulchra Puc lula. Sed personæ factitiæ sunt, Actæon cornutus, Phineus cæcus, ut Thamyris hunc quidem oculum cæsiusillum uero nigrum habens. Aut Argus, multis oculis insignis. aut Tyro, genis luida, apud Sophoclē: hoc uero à Nouerca per ferri plagas perpeffa est. Et Euipe, Chironis Filia, in equum transformata apud Euripidem. aut Achilles, super Patroclum inornatus. aut Amymone, aut Fluminis, aut Mons, aut Medusa, aut Iustitia, uel Mors, uel Furia, uel Rabies, uel Oestrus, uel Iniuria, uel Centaurus, seu Titan, aut Gigas, aut Incus, uel Triton. Mox etiam huc pertinent, Ciuitas, Priamus, Suadela, Musæ, Horæ & Nymphæ Mithaci, Pleiades, Fraus, Ebrietas, Ignauia, & Inuidia. uerum hæc, etiam Cœmica esse possunt.

IIII

DE PERSONIS SATYRICIS.

Pæterea Satyricæ personæ, Satyrus canus, Satyrus barbatus, Satyrus imberbis, Silenus, Anus. Reliquæ uero personæ similes sunt, nisi eorum quorum differentiæ per nomina exprimuntur.

muntur quemadmodū Papposilenus, ipsa forma magis serinus est.

DE PERSONIS COMICIS.

Comicæ porro personæ, Veteris quidem Comœdiæ plerumque hominibus, quos suggillabant. similes erant, aut maiori cum ludibrio effingebantur. Nouæ uero Comœdiæ, Pappus primus, Pappus secundus, Dux, Senex, Barbatus uel Barbam quatiens, Hermoneus, Intortâ barbam habens, Lycomedeus, Leno, Hermoneus secundus hi quidem Senes. Pappus quidem primus, maximus natus, ad cutim detonsus, iucundis supercilijs præditus, pilosus, tennes genas habens, oculis tristis, colore albus, facie & fronte subhilaris. Pappus autem secundus, macilentior, & acrior aspectu, & tristis, subpallidus, barbatus, rufus, et auribus fractis. Dux uero est Senex, pilorum coronam circa caput habens, incuruus, lata facie præditus, & superciliū attollit dextrum. Decrepitus præterea, barbam promissam habens, & uibrans, pilorum corona capite cinctus barbatus est, & non attollit supercilia, sed aspectu ignauior uidetur. Sed Hermoneus, recaluafter, barbatus, supercilia attollit, aspectu asper. Leno contra, per omnia Lycomedeo similis est, sed labia distorquet, & supercilia contrahit, & recaluafter est, uel caluus. Hermoneus autem secundus, detonsus est, & barbam intortam habet. Sed qui barba intorta præditus est, recaluafter, supercilia extensa, acuto mento præditus, & difficilis. Lycomedeus uero, crispam barbam habens, longo mento conspicuus, alterū extendit supercilium, & curiositatē repræsentat. I. uenū autem personæ sunt, Perbenignus Iuuenis, Niger Iuuenis, Iuuenis crispus, Tener, Rusticus, Minax, Secundus adulator, Parasitus, Imaginarius, Siculus. Et perbenignus quidem subrusus, gymnasticus, subfuscus, paucas sub fronte rugas habens, et pilorum coronam, superciliaq; extendens. Sed Iuuenis niger, iunior, supercilia demittēs instituto, aut gymnasijs exercitato similis. Iuuenis autem crispus, pulcher Iuuenis, colore rubeus, & crines nomini ipsi respondentēs, supercilia extenduntur, et una sub fronte ruga. Iuuenis uero tener, pilos habet sicut perbenignus, omnium autem natus minimus,

cc 2 albus

albus, in umbra nutritus, teneritatem repræsentans. Rustico uero, color ingrescit sed labia lata, nasus simus, & pilorum corona. Minaci uero Militi, & erronei existenti, color, & coma nigra est. pili concutiuntur, quemadmodum et minaci secundo, qui tenerior est, & comam magis flauam nutriendus. Adulator autem, & parasitus, nigri, non tamen extra palæstram sunt, incurui, & condolentes. Sed parasito, aures magis contusæ sunt & hilarior est, sicut & adulator, superciliaq; malignius disponit. Imaginarius autē, transformatas genas habet, et mento rasus est. splendide autem amictus est, & peregrinus. Cæterū Siculus, parasitus tertius est. Seruorū porro personæ Comicæ, Pappus, Dux, Famulus, Tenuis aut suppressus, Famulus crispus, Famulus medius, Famulus ornatus capillis, & Minax Dux. Pappus quidem, solus seruorū canus est, & Libertum refert. Dux autem, spiram habet ruforum capillorum, supercilia attollit, frontem contrahit. talisq; omnino inter seruos est, qualis inter liberos Senex Dux. Tenuis uero aut suppressus, recaluaster, est, rufus, supercilia attollens. Sed Famulus crispus, capillis crispus est sunt uero rufi, sicut & color. & recaluaster est, & peruersus facie. Cæterum Famulus medius, caluus, & fuluus est. Famulus autem ornatus, niger, caluus, peruersus facie. duos aut tres nigros in capite cincinnos habens, & similes etiam in mento. Minax porro Dux, Famulo Duci similis est, præterquam in capillis. Præterea Mulierum personæ sunt, Anus macilenta aut lupa, Anus pinguis. Anus domestica, aut domi desidens, aut acris. Lupa quidem proceræ, rugæ tenues & crebræ, alba, subpallida, tortuosos habens oculos. Cæterum Anus pinguis, pingues in se rugas habet, & uitam crines continentem. Anus autem domestica, utrisq; maxillis sima, & utrinq; duos habet dentes molares. Iuuenum porro Fecinarum personæ, Dicax, Crispa, Virgo, falsa Virgo, Secūda Falsa Virgo, Spartopolia eloquens, Pellex, Scortum nobile, Scortum maturum, Deaurata meretrix, Meretrix redimita, Lampadiū, Aura uirginea, Famula calculatoria. Dicax quidē, est comata, nonnihil crines absterfa, supercilia erecta, & color albus. Crispa autē, capillitio discerni-

cernitur. Sed Virgo, discrimen habet redimitæ comæ, erecta supercilia & nigra, atque subpallidam colore albedinem. Cæterum falsa Virgo, albior est colore, & circa sinciput colligat crines, & Nuptæ similis est. Secunda autem falsa Virgo, sola capillorum confusione cognoscitur. Spartopolia autem, dicax, nomine ipso formam refert, indicat autem meretricem arte emeritam. Sed pellex; huic assimilis, et crinita est. Scortillum porro nobile, falsa Virgine rubicundius est, et cincinnos circa aures habet. Meretricula uero, minus culta est, uitta caput coercens. Deaurata autem meretrix, multū auri in capite gestat. Sed redimita meretrix, uariiegata uitta caput uelat. Lampadium autem, forma capillorum connexionem in acutum desinentem repræsentat, unde & nomen sortita est. Cæterum aura uirginea, Famula est emptitia, alba tunica sola, et succincta utens. Famula uero calculatoria, pilos discriminat. Sima uero est, & meretricibus seruit, tunica coccinea accincta.

CAPVT VICESIMVM, DE ASTRONOMICIS NOMINIBVS.

Astronomia præterea nomina deriuantur, Astronomus, Astronomica, Astronomicus, astronomice, astris intentum * est * astronomiæ deditissimi esse mus, astronomia, meteorologia, de sublimibus disputans, sublimiter, sublimia tractans. Astrorum consideratio, physiologia, Physicus, physice, astra, stellæ, stellarum circuitus, circumactio. Stellarum constitutio, defectus, propinquitates, distantia, species, formæ figuræ stellarum, cursus, ambitus, circūcursus, lux, illuminatio, reluminatio, splendor, radius, fulgur. Stellæ non erraticæ, stabiles, immutabiles, immotæ, manentes, stantes, quod tamen durius est. et sine circuitu circumlata. Et ut Plato dixit, Planetæ, Erraticæ, Latæ, Circumlata, Circūeuntes, Currētes, Circūcurrētes, Versæ, Circūuersæ, Rotatæ, Volutæ, Circūuolutæ, Circūductæ. Et rerū nomina ab his, mansio, statio. quæ enim ab alijs deriuantur, sordidiora sunt. Error, impetus, circuitus, nia, ambitus, cursus, circūcursio, uersio, circūuersio, circū

cc 3 lus,

lus, circulatio, uolutio, circūuolutio, circūductio. Solis termini Luna figura, falcata, gibbosa, semiluna, plena Luna. Ortus, occasus, oriēs, occidens. Vespera, Septētrio, Meridies. Dices uero, surgere, oriri, extolli, ascēdere, apparere, illucere, illuminare, occidere, subire, submergi, deorsum serpere, declinari, declinare, meridiari, supra caput stare. Μισογανέψυ uero, Aegyptiorū est. Sed Homerus idē splendide eloquitur, Quando uero Sol ad mediū peruenerit cœlum. Dices insuper, Sole ad meridiē inclinato. Deo, fidere, stella in meridiē agente, stella circumlucēte, aēre sub meridiē feruente. Cœlum, mundus, circulus, Zonæ animalia Zodiaci quæ nonnulli Ζώδια uocant. unde et Zodiacus circulus dicitur. Insuper et Zonam, igneam, ignitam, flammeam, torridam, rotundam. circumflammatam, quam & incensam nominant. Refrigeratam uero nominabis, gelidam, præcipitem, frigidam, opacam, umbratilem. Solis, & ignis expertem. Pleiades, Hyades, Orionem, Vrsas, Bootem, Draconem, Ophiuchum, Coronam, Caniculam. Et trita illa in circulo signa, in quibus stellæ uersantur. stellæ, cometæ, barbata, trabes, lampades, uia lactea, iris, nubes, fulgura, tonitrua, fulmina, & tui bines. hæc enim omnia, & qui de his habetur sermo, astronomiæ conuenit.

I CAPVT VICESIMVMPRIMUM,
DE GEOMETRIA.

Geometria uero, Geometra, Geometrica, Geometricus, geometricè, terrā metiri, facillima metitū terræ metitio, distributio, cōstitutio. Gens, diuisio, descriptio, signū, linea, recta, superficies, plana, angulus, retilineus, perpendicularis, circumferentia, figura retilineæ, multiangula, trianguli, quadrangulæ, equilatera, altera parte longiora, æquicrura, scalena. Angulus rei, cus, obtusus, acutus. plana, solida. Figura recta, circulus, planum, centrum, dimetiens, semicirculus, trilaterum, quadrilaterū, multilaterum, claudum, rectangulum, obtusum, & acutum angulum habens. Termini, latera, æque longum, prælongum, altera parte longius,

gins, profunditatem habens, profunditate carens, *εἰς ὅρατος* & quæcūq; talia sunt. Aequale, æquū, æquans, inæquale, æque, æqui librium, sphaera, multiangulum, polus, gnomon, rhombus, uertebra, rotundum, rhomboides, potentia, bipes, tripes, indiuiduum. deinde & Decempedes, dixit Plato: *ἡδιποδια*, rectum, curuum, trapezium, lineæ utrinq; æquidistantes, proportio condigna.

CAPVT VICESIMVM SECVNDVM, I
DE ARITHMETICA.

Ed ex arithmetica, numerus, pernumerare, numerare, innumerare, abnumerare, denumerare, denu-
merari, cōnumerare, æquale numero. Adnumera-
ta, adnumerabilia, innumerabilia enumerare, re-
numerabar, enumerabor, pernumerabor, pernu-
merato. Arithmeticus, enumeratiuus, arithmetice, arithmetice flu-
diosissimus, numerabilia numerus integer, abundans, superfluus, re-
stans, abūde sufficiens. Ratiocinatio, ratiocinatorius, ratiocinatio-
nis studiosissimus, ratiocinatorie colligere, collectio, cōcludere re-
putatio, reputare. Multum, quā plurimū, æque multū. Multitudo,
ut Demosthenes, & Hyperides: Multa, plurimum. Minimum, ut
Plato: Vbiq; undiq; Aristophanes autem, & Sæpenumero dixit.
Multa autem ab his ex loco, ad locum, et in loco figuræ. Paucitas,
paululum, minimum, paucū multum, plus, * plurime, plures. Abun- amplius
dare, pluris æstimare minus, minor, minime. Multiplex, multipli-
cior, multipliciter, multiplicare. abundantia, inenarrabilia. Ae-
quale, æquum, æqualiter, adæquans, æqualitas, æquatio. Nume-
rus quadratus, quadrare, numerus quadratum una parte excedens.
Perfectus numerus, unitas, dualitas, et quæ sequuntur Duplex, du-
plicans, duplicare, & similiter de consequentibus numeris. Sed Du-
plicatione, Antiphon usus est. Sesqui, sesquitertia, sesquioctava,
& quæcūq; huius ordinis sunt. dimidium, semiquartum. Nume-
rum dividere, mediare, distribuere, subtrahere, demere, distrahere,
separare, discernere. Multesima, triens, quadrans. Quinta pars, ut
Plato dixit Sextans uero, dixerunt Veteres, apud Atticos: Infini-
tum

tum, additio numeri · subtractio, numerus indiuiduus, bis decies, duodecim, & his similia. Decies millies, decem millium cœtus. Decem millia uehens, ut Thucydides · & ut Dinarchus, Decem millia ducens : Et duabus drachmis militantes, & triginta drachmis constantes turres. Et apud Critiam, Vnius drachmæ precium habentes.

I CAPVT VICESIMVM TERTIVM,
DE ARTE METRICA.

B arte porro metrica dicuntur, metiri, demetiri, demensurari, admetiri, admensurari, prometiri, emetiri, permetiri metrice. geometria, geometricū, metitio, immetitur, interminatū, commensuratū, incommensuratū et ut Demosthenes dixit, Mensuratione: Metrū, mensuratio, mensuratū, dimetitum diem · dimetiebantur frumentū, mensurare et Admetientes, Hyperides & Præmetiri, Isæus: Admensuratū, & Mensurabile, Dinarchus : Bis uel ter mensuratum, corollariū, commensurabiliter · Et Proportio, Antiphon · atque Emetitus, Isæus dixit. Et Dinarchus, Metri legem dixit, qui de mensuris fertur. Sed Metitu difficile, Antiphon: Et Vini mensuratores, Demosthenes: Et plurimos, Xenophon Immensurabiles nominauit. Quod autem mensuræ expers est, Immensuratum Plato uocauit · & Inconcinnitatem, quæ ad pedem, & lyram fit.

II MENSVRARVM NOMINA.

Mensurarum nomina sunt, medimnus, semimedimnus, chœnix, tres chœnices continens, quinq; chœnicum capax · Et Capiha, ut Xenophon: Et Artaba, apud Herodotum : Sed dadix, mensura est sex chœnices continens. Mares uero, sex corylorum capax · Est autem cotylus, tertia chœnices pars. Medimnus autem, chœnices continet octo et quadraginta · et semimedimnus, quatuor & uiginti · triens uero, sedecim · sextans, octo · & semifextans, quatuor. Verū non Cotyla sola, liquidorum simul, & aridorum mensura erat, ut Comici plurimum testantur · sed & Cophinus, mensura Bæotica, utraq; hæc mensurabat · Strattis etenim in Cynestia inquit

inquit, Quanti uobis farinam uendebant? Quatuor plerunque drachmarum precio cophinum. Quid ais? Mensura utebantur cophino, qui & uini erat proprius, tres pilas, ut uocant, frumenti capiens. Cyprum autem, dictum reperies apud Alcæum in Secundo & Semicyprum, apud Hipponactem Iamborum Primo: Cotyla, amphora, chous mensurare, mensura defraudare & Defraudans choenix, apud Comicos: Mensura falsa, labia æquans, labijs inferior, superflua. Et labia æquantia, plena sunt. Labijs autem inferiora, quæ ad labia non ascendunt. Superflua autem, quæ plusquā plena sunt, quæ in aridorū mensuris non absterguntur. Præterea quæ ab instrumentis deriuantur, absterforiū, scutica, uolutorium, semiuacuum, semiplenum, deficiens. Superuacua autem, quæ plurimum uacua sunt. Metricæ etiam est, magnum, paruum, permagnum, perparuum, longum, prælongum, longissimum, commensuratum, immodicum. Et rursum, implens, replens, infundens. Et pes, cubitus, palma, spithama, orgyia et quæcūq; ante, de humanis membris dicta sunt. Et quinquipes, uel quinq; cubitorū mensura, & his similia.

CAPVT VICESIMVM TERTIVM, I
DE ARTE PONDERANDI.

Ponderibus autem dicuntur, librare, librari. ponderare, ponderatur, ponderans. appendere, appendi, collibrare, reponderare, æquilibrare, subtrahere. tendere. Tale enim illud Homericum est,

Tunc sane auri duo Pater tetendit talenta: Ponderatiue, ponderatiue, statera, æquilibrium, libra, trutina, lances, statera, amussis, libra, regula, bilanx, pondus, detrahere. ponderare. Demosthenes enim alicubi dicit, Qui ponderabat trecentos Darios. Grauari, inclinare momentū, moles, grauitas, leuitas. Deferre, sufferre. pondus, ponderosum, leue, leuitas, grauedo, æquale pondus habens, æqualiter, æquilibriū, in alteram partē inclinans, inæqualiter, alterius partis inclinatio, æquiualens. Sed durius torquens uocem dices, contrapositum. inclinare, declinare, graues esse lances, lancibus imponere, pondera compensare. Et Sacomata, ut Hy

dd peri-

perides dixit. Et Librarũ onera, secundum Aristophanem: Et ἀνα-
σινχωθῆναι, dicitur addere aliquid leuiori parti ad æquilibrium.

H

LIBRARVM NOMINA.

QUæ autem libræ, trutinæ, & pondera dicuntur, etiam Bī-
lances nominauit Cephisodorus Comicus: Staterā quoq;
Comici Poëtæ Litrā uocant. Litræ enim uocabulo, Siculi Comi-
ci usi sunt. Ligonemq; quinq; staterum precio constantem, Crates
in Paracatatheca Πεντάλιτρον uocat. Aureus autem stater, duas
habebat drachmas Atticas: sed talentum, tres aureos. Veruntamen
Dores Poëtæ Litram, numisma quoddam paruum esse aiunt: ut cum
Sophron in Mimis muliebribus dicit, Merces decem librarũ. & rur-
sum in Virilibus, Ne has quidem binas litras seruare potero: Non-
nunquam & precium quoddā significat, ut Demologus in Medea,
Quadráginta librarum Famulos Adulescentulo alicui: Cæterum
Aristoteles de Agrigentinorum republica præfatus quod Quin-
quaginta litris mulctarentur, addit. Sed litra, obulum constituit Ae-
ginæum. Sed in Himeræorum republica inquit, Duos æreos nu-
mos à Siculis ἑξάλιτρα, appellari: unicum autem, Vnciam: tres
uero, Triginta: sex autem, Semilitram. sed obulum, Litrā. Staterem
uero Corinthiacum, Decalitrum, quia decem ualet obusos. Non-
nulli etiam Athenis Noui Comici, utpote Philemon in Sicelico, et
Posidippus in Galatea, Litræ meminerunt. Et septimum semita-
lentum, & tertium semitalentum, & alia huiusmodi, ponderatio-
ni conueniunt, sicut & carniū libratio. Communia autem sunt,
geometriæ, arithmeticæ, metricæ, ponderatoricæ: partim minus,
partim magis conuenientia. Primum quidem, ipsum maius, & mi-
nus: deinde distributio, diuisio. distribuere, subtrahere, subtractio.
separare, separatio: abstrahere, abstractio. Sors, particula, pars,
portio, partitus, partiri, partiens, partita, partiur, partitores, com-
pensat, æque partitur, expers, partitio, partitor, imperitũ, triens: et
Diuidere, ut Antiphō dixit, Distribuere, distributio, distributores.

CAPVT

CAPVT VICESIMVM QVINTVM, I
DE MEDICIS NOMINIBVS.

Medicina porro deducuntur, Medicus, medicina, medela, mederi, sanari, morbum pellerere, morbo liberari. sanans, sanabilis, immedicabilis, medicamenta. Et merces ipsa, *ιατρεία* dicitur. Et officina, *ιατρείον*. Curare, cura, mederi, medicinis iuuare. Medela, ut Homerus dixit. Medicus, & omnes morbos pellentia pharmaca, et medicina subueniens curatio, ministerium, aegrotatio. Aegrotare, à morbo restitui, morbum curare, infirmare. infirmus, infirmitas, sanitas, sanare, sanus, dieta, dietæ constitutio. Medicorum etiam est, Dies decretorius. Menander enim de septimo loquens, dicit, Hæc etenim decretoria est: Non scindere, excindere. incendere, comburere, combustio. medicamentum, pharmaci potatio. Sed pharmacum præbere, ambiguum est. quemadmodum & *φαρμακεύς*, et *φαρμακῆυς* de ueneficis magis dicitur. Impletio, euacuatio. implere, euacuare, uigere, roborare, sistere fluxum, cohibere, prouocare, excitare, contrahere, intrahere. Sed euacuare, purgationibus, etiam euiscerare uocant. Et euisceratum, Comici Purgatum nominant, utpote bile ex uisceribus ablata. hunc, etiam *ὑπερδιωκτικόν* uocauerunt. Et hyperinam dirigere, est articulum excedere. Mite, mansuete, Pæonia pharmaca. repellentia pharmaca, repulsoria, solutoria. Elateria, quæ aluum cient. Sanguinem sedantia. uenam inscindere, soluere, findere uenam, carnem distrahere, diuidere carnem, carnem laniare, carnem perstringere, carnem aperire, os extrahere, deartuare. Abscissum, uulneratum. incindere os, abscindere, compingere, coaptare, hiatum contrahere, pharmaca macerare, pharmaca imponere, inungere, purgare sordes, mundare. Insuper & dieta, & dietam obseruare. Opus medicum est, *fouere, irrigare. *inungere, emplastra imponere, illinire, perstrin- gere. Aristophanes autem in Senecta inquit, Anno præterito oculis & adiuu- laboras, deinde peius habuit, postremo à Medico inunctus est. Di- re, et iuu- eas etiā, purem, putridū, mucosum, humidum, tabidū, sanguineum. tio, & adiu-

II DE MEDICIS INSTRUMENTIS.

Pæterea Medicorum instrumenta sunt, scalpellum, forfex, sector, rasorium, auriscalpium, mele, acus, nouacula, dentiscalpium, forfex dentes extrahens, euedium. Et *μηλῶσα*, dicitur instrumentum in collum immittere unde Phrynichus Comicus, **Renome**, Mibi ferrū collo immittens, et phlegmate plenus es: Huc etiam **numelis**, merabis fasciam, & emplastrum in gyritade. Et linteum, uocabis uinculum & Balthem Sidonium, atque Pharmacum maceratum, iuxta Aristophanem unde & Maceratum dixit. Quod autem alii Et gatur pharmacum, depulsorium. * penicillos uulnerarios, uulnera curare. Et *Ποδὸσπᾶξ*, est medicum instrumentum in Comædia, quod luxata dirigit in articulos. Et peluis, cuius fundum, Alexis *Πτορὶδία* uocat. Cultellos autem Comici uocarunt, quo rescindunt, aut diuidunt. Hoc enim *Ἀμύοσει* nominauerunt, quod nunc incidere dicitur. Veruntamen & Sycia, instrumentum unum est, **Quin** syci ut Crates Comicus inquit. * *Ἀλλὰ σνικίαν ποτιβάλλω σοὶ, λα-* am appono *να πάλῃς ἀρχάσω*: Insuper et Cerotum de Medicis dices, Aristophane dicente, Fascijs cerotum parat: Sed in Antiphantis Chirurgicali, et hæc sunt Medicorum parata instrumenta. Taberna Medicilam: ci splendidissima, splendidis lebetibus, & alabastris:

III

DE MORBIS.

Sed morborum nomina sunt, capitis dolor, cephalea, hemicrania, crapula, capitis grauedo, uertigo, obtenebratio, caput affligens morbus, caput aggrauans capite laborare, capite grauari, desipere, uertigine laborare, obtenebrari. Ophthalmia, oculis laborare tum etiam oculos excuari, non autem proprie de oculorum morbis dicitur, sed oculos propter alium morbum excuari indicat. Neque tamen aquaticus, neq; oculis excauatus, Cratinus dixit. Phrynichus uero Comicus, Oculorum excuationem dixit. Albuginis morbus, lippitudo lippire, gramiosis oculis esse, hallucinari, hallucinatio. Aurium dolor, aures confringi marmoratis plena esse, ulceribus, humoribus, et fluxu. Catarrhus, pituita, pituita laborare sternutatio, sternutare. Oris dolor, oris dolore affligi, os bulceri

hūlceribus repletum esse. Linguae morbus, lingua laborare. De ul-
 ceribus etiam linguae dicitur, affligi tonsillis, uuae incisio, tussis,
 balbuties. tussire, balbutire, de quibus & gargariſare dicitur. Pu-
 tridus, supputridus, cruentus, exanguis, siccus, superfluus, sangui-
 nans. sanguinis fluxus, horror, frigus, frigiditas. Horrere, frigesce-
 re, refrigerari rigor, febris lenta. Qui uero semper rigent, Vete-
 res Πύρορ Βίος nominauerunt. quos nunc rigidos uocant. Sed &
 Aristophanes in Babylonijs, Rigidus dixit. Febris, febris inflāma
 tio febris accessus, ambitus. * Calor, & ignem, uocauit Aristo- Calorem
 phanes. Hic uero calorem, & ignem habuit: Febris quoq; species,
 est, ardor, inflatio, uentris fluxus, incontinens dysenteria. Esurire,
 calculo laborare, liene affligi, pulmonis morbo teneri, nephritis,
 laterum morbus, dissolutio. Vrinae stillicidium, ut Aristophanes di-
 xit. Defectus, intercus, hydropicum esse, tumor, tumere, subtimi-
 dum esse. Pallidus, pallor, morbus regius, morbo regio teneri. Ta-
 bes, corruptio, corrumpere. liquiditas, rubiginis morbus, sanies.
 corrumpi, stillare, destillare. quassatio, fractio. Os confringere,
 conterere. articulum deartuare, articulum loco mouere. Mutilus,
 mutilatio, mutilari. claudus, claudicatio, claudicare. Eupolis uero
 etiam Manū, claudum appellauit, Quoniā altera manu claudus ue-
 hementer est. Cuius contrariū. Aristophanes de pede claudicante.
 Adsis pede claudicans: Inflexum, intortum. oculo excacari, effo-
 di, euacuari. pupillam extinguere, iuncturam infringere. Vulnere,
 uulneratus, uulnerari. Et Vulneratis nauibus, per metaphoram di-
 xit Thucydides. Vt etiam nunc uulnerare dicatur, & quaecunque
 alia Medicorum usus usitata reddidit. Quibus etiam competunt,
 frequenter uulnerari, profundē, * totaliter, penetrabiliter. uulnus per totum
 letale, letalis plaga, hūlcus, uulnus, cicatrix. Podagra, pedum do-
 lor, pedum dolore affligi, & Vir podagricus. Dolere, molestum,
 dolorem incutiens. ægrotare, ægrotum, affligens. unde & Dolo-
 rem pellentia pharmaca, dixit Homerus: Inflammari, carbuncula-
 tio. Morbi in exteriori corporis parte apparentes, inflammatio, tu-
 mor, efflatio, durities, immundū hūlcus, rigiditas, hūlceratio. Cor-
 ruptum

ruptitium hulus, quod & crotum dicitur, mucosa humiditas. Et *
 oleaginus ἐλαώδης, si hulus circa nervos fuerit. Aqua etiam fluxus dici-
 tur, qui est aquatica sanies, cum hulnera iam purificatur. Ampulla
 terminthus rotunda, apostema paruum, iuxta sectionem purulentum. Tumor *
 therebinthus, scabies pustulas habens. Phygetrū, scabies circa pu-
 denda, cum inflammatione. Phlyētis, pustula praelonga, maxime
 circa pudenda, et axillas. Et hulus ὑπόνομος, quod profundum,
 & sinuosum est. Hulus carnosum, spumosum hulus, cui albe-
 do quaedam, aut nigredo quasi florens admixta est. Τύλωσις au-
 Mydon tem, quando hulus fuerit, durum, album, subliuidumq;. *Mydum,
 caro tumida, hulus arctum, longum. interius quidem sanie, uel pu-
 trida carne exterius tuberculis, & liuore occupatū. Ἐχάρπα autē,
 est subliuida, alba, seu pallida tumorem habens, & ruborem, atque
 dolorem intensissimum. Sed teredonas, eorum qui corruptione in-
 cessanter cruciantur, maxime in capite. Fistula, carbunculus, san-
 guis, tabo. Hulus exhulceratum, cuius humor crines corrumpit,
 furfuribus simile, & concrecit iuxta crines. Alopecia autem, est
 insanabilis pilorum denudatio, imprimis tamen circa caput. Ser-
 pens, est pilorum spoliatio, caput instar coronæ ambiens. imprimis
 Pueros infestans. Est etiam quaedam oculos perdens, uutiligo nigra,
 infestatio uasta, superficialis, sanabilis. Vitiligo alba, est albedo
 quaedam cutim infestans, squallida, & sanatu difficilis. Alba au-
 tem est, si albedo obtensa sit, & procreat albos pilos. at si pungas,
 subrufa sanguinea. insanabilis est, si * perrubra fuerit in labijs autē floret,
 quemadmodum alga marina. Lichen, morbus sæuus, asper, insana-
 bilis, & incertus. Lepra, uutiligines asperæ, multæ, exhulceratæ,
 squammatae, subignæ, aut subrufæ, aut albæ, & insanabiles. ue-
 rū unguis corrumpunt. Psora exhulcerata, subrufa, flores habens.
 Pustula, papulae subignæ, & sponte crescētes, exhulceratæ in su-
 perficie. Rubicundū νεῦμα, putrida constitutio, humorē emittens.
 Ephelis, faciei dolor, subliuida infestatio, naturalem corrumpens
 colorem. Ionthi, flores cum papulis circa faciem, uigoris signum. o-
 culis subiacentes, lenti legumini similes, cognati siue innati. Thy-
 mus,

mus subrufa ampulla, et aspera, sanguinea non difficilis ablatu, maxime circa pudenda, anum, & femora. Est & in facie pensilis verruca quædam, à radice quidem alba, superne uero pinguis. Pueris maxime infesta. Costi, dura propago, aspera, et callosa, sanguinea, circa summitates & interiores manuum partes excrescens. Clauus, est nodus quidam callosus, rotundus, liuidus, clauiformam referens. quoniam superne quidem dilatatur, circa carnem uero contrahitur. maxime autem plantam infestans. Hulus chironium, diuturnum est, et insanabile. *Χεῖλη σαλπεγὰ, callosa caro, subliui Labra dura, circa tibia pedesq;. Porrigo quæpiam in Puerorum hulceribus, marinæ aquæ similis concreuit, quam cura anteuertere oportet. Cirrus uero, & crixus, uenarum dolor, circa cruris tibia. Et puerile illud ἐπιγαστριον, femora infestans. quod & ἰξία, ab abietum nodis uocatur, & ἰξος. Ancyle autem, est duricies quædam, caro callosa in neruis. in digitis maxime iuxta interiorem partem, digitosq; incuruat nonnunquam etiam circa cubitos, et genua exoritur. Epinyctis, est pustula liuida, subhumida, sanguinea, circa tibia pedesq; noctu exorians. Ganglium, apostema non molestum sub alba illa, & neruosa cuticula. inest huic humor tumidus, *pili, aut aut lumbriculi. sed etiam circa articulos, et caput exoritur. Fauus, apostema habens melleum humorem, in cubitis, & genibus. & sæpe numero etiam in alijs articulis. Et morbus oris, grando dictus. & nodi sub cute tumidi, instar fabæ Aegyptiacæ, attactum ægre ferens. Carcinoma, durities molesta, cum inflammatione. Estq; nonnunquam *hulus subrufus, aut liuidus, huicq; plerumq; uenæ con hulcerantur, aut pili sanguine fluens, et incurabile. Occultum autem tum carcinoma, quod non in superficie est, in alijs autem priori simillimum. Chela, aut phrynges, rimæ sunt plantarum, pedum, & pudendorum. Parulis, gingiuarum defectio. Epulis autem, gingiue circa genuinos dentes excrescentia. Hypoglottis, defectio sub lingua. Siccitas, defectio in stomachi excrescentia, iuxta superiorem gutturis partem pruriens, priusquam rumpatur. Synanche, inflammatio, circa colli inter septum & guttur intensa, & dolorem inferens.

rens. Cynanche autem, suffocatio noctu facta, ascendente in guttur humore denso & lubrico imprimis Pueris inumica. Anchone, putrida defectio inter epiglossidem, & linguae radicem. Paristhymia, inflammatio est, circa genas, exulceratio, et defectus. Albefatha, exulceratio est, & defectus plerunque linguam*albescens, ciens, aut paristhymia, aut gutturis interseptum, guttur ue.* nonnulla etiam, est sane quae nigra reddit, exoritur in Pueris autem frequens est. Vuae. quaedam ro, circa faucium columnam contracta, & pallescens, acino similis. Ficus, hulceratio in carnibus florens, superne lata, molesta, ingrans guina tumefaciens. Tenaismus, grauedo, & incensio tumentis podicis, mucosos humores & cruentos deferens, & urinae difficultatem parit. Cerium, circa pectus, aut dorsum apostema inflammans, perforatum, melleum emittens humorem, habens in fundo carnem pallidam, & corruptam. Tonsillae, circa maxillam, collum, axillas, & inguina, glandibus similes. Inflammationes, ad putredinem reductae. Perniones, exoriuntur ex frigore sub digitis, plantis pedum, et manibus imprimis autem in Pueris, et inflammationes sunt exulceratae. Sacer ignis, cicatrix rubra, molesta, & ardens nonnumquam & tumida est. Hidroa, papulae sunt aestiuae. Bubo, circa inguina tumor est cum incensione, sanguine fluens intusque iuxta anum exoritur, morisque crudis similis est. Saepenumero tamen absque tumore rima oritur, sanguine fluens. Caecus sanguinis fluxus, tumor planus, ruber intra annum sic uocatus, quod non sanguine fluere uideatur. Condyloma, circa uerticem podicis sanabilis tumor. Ficus, circa anum sunt tumores, nigri, non molesti. Enterocoele, descensus intestini in scrotum, in tumorem eleuatus. Hydrocele, circa alterutrum testem aquosa colluies, inter secundam & tertiam pelliculam. Porocoele, obduratio ex apostemate, facta circa scrotum. Sarcocoele, dura & densa scroti constitutio. Steatoma, adipis sub cute effusio. Pestilentia hulcera, circa faucium angustias, & uuum. Escharodes, hulcus depascens, & molestum in gutturo, arteriam, stomachumque delapsum cum colli tumore. Perstrictio, circa aliquam corporis partem angustia, non molesta, nigra, subrufa, aut liuida, nuda,

nuda, & aspera. Polypus, caro naribus excrescens, mucosum emit-
tens humore, spiritumq; obturans. Ozaena, exulceratio in narium
ima parte, post ossa, quæ isthmi dicuntur feruentem & foetidum
emittens humorem, sensum impediens. Dracontium, neruosum
quiddam corruptumq; ex tibiæ femorumq; hulceribus exci-
dens raro quidem alios, Aethiopes uero frequenter infestans.
Cornua, quæ in loco temporum iuxta frontem excrescunt, fer-
uentes excrescentiæ circa cutim. Serpentes, pustulæ flammeæ,
& pungentes, maxime collum et latera depascentes nonnunquam
& circa manus, & pedum calcaneos exoriuntur. Hulus reptile,
Seniorum tibiæ, pedesq; uastat nonnunquam & manus, femoraq;
inuadit. est uero liuidum, * depascit, & ardet. Voracitas, hulus &
ad ossa usq; penetrans, uelox consumptio cum ardore, saniem fœ-
dam emittens, & mortifera. Therioma, hulus circa Virorum pu-
denda oritur nonnunquam & circa digitos, & alibi sanguinem
multum, nigrum, & tetri odoris emittens, cum nigredine carnem
deuorans. Putredo, albi hulceris consumptio, sub pallidi, & foetidi
imprimis autem in ore uersatur, ut nonnunquam et dentes, & ossa
deuastet. Oritur autem circa femora, & alias partes, gangræna
morbus sic autem uocatur membrum ex hulcere, aut sine hulcere
emortuum, cum inflammatione & rubore sub candidum, deinde
nigrescens, & ad sensum defectum inclinans.

CAPVT VICESIMVM QVINTVM, I

DE OBSTETRICE, ET HIS

quæ de parientibus dicuntur.

Obstetrix, obstetricatio. Μααιστρικὴ autem, dici-
tur ipsa ars, & Mulier. Et uerbum, obstetricare,
obstetricari quæq; his cognata sunt, et aduerbia,
obstetricatorie. Abortire uero, pro abortum fa-
cere, dixit Plato: Abortiuum pharmacum, partu-
riens, partum accelerans, partum impediens parere, generare. Puer-
perium, id est partus cura. Dant etiā Obstetrices pharmaca quæ-
dam his, quæ difficilem partum expertæ sunt, ut Plato inquit. Dif-
ficulter

ficulter parere, difficilis partus facile parere, partus facilitas, facile pariens. Imprægnare, gravidam esse partus dolores sentire, parere. Mulieres primum partum enixæ, & primò parientes, pro eodem. Et primogeniti Liberi. Sed & Partus expertes, Non generantes, Liberis carentes, ut Plato dixit. Et steriles. Umbilici incisio, Infantis incisio, & instrumentum ἀμφαλίσθηρ.

LIBRI QVARTI FINIS.

I V L I I P O L L V C I S, D I C T I O N A R I I L I B E R Q V I N T V S.

I V L I V S P O L L V X, C O M M O D O
C A E S A R I S.

Voniam te uenationum studio sum esse conuenit, quandoquidem hoc studium heroicum, regium, que est, & ad corporis animiq; bonā constitutionem confert. estq; tam placidæ fortitudinis, quàm militaris audaciæ specimen, ad uirilitem utile. & exercitatione reddit robustum, celerem, equestrem, solertem, & laboriosum. si modò resistentia, robore, fugientia, celeritate & laniantia, ab equo & solertia, per prudentiam, latentia, consideratione, occultata tempore, noctu aduigilans & interdium laborans capere conetur, necesse est aliquid de uenatione dicere.

CAPITA

CAPITA LIBRI QUINTI.

De uenatione, & Venatore.	Cap.	I
De ferarum latebris, & quomodo fœtus earum uocentur ubi etiam de ferarum pellibus	Cap.	II
De Socijs, Venatore, & armis qualem que illum esse oporteat.	Cap.	III
De uenatorijs instrumentis, & qualibus contra feras singulas uendum sit, quomodo, & in qua, & de retibus constituendis	Cap.	IIII
Generosorum canum appellationes, & unde ipsis generatio.	Cap.	V
De tempore uenandi opportuno, & canum censura.	Cap.	VI
Quantum, unde, & quam diu utrum ferant.	Cap.	VII
De morbis ipsorum.	Cap.	VIII
Quo tempore ad uenationem educendi sint canes, ubi etiam de ornatu ipsorum.	Cap.	IX
Virtutes & uitia canis, à corpore et indole.	Cap.	X
Nomina à canibus deriuata ubi etiam, quales colore optimi debeant esse, explicatur.	Cap.	XI
De lepore, ceruo, urso, pardaleone, leone, sue, & asinis agrestibus.	Cap.	XII
Animalium uoces.	Cap.	XIII
De nominibus uentris	Cap.	XIIII
De animalium coitu	Cap.	XV
Muliebris mundi nomina	Cap.	XVI
De mixtis nominibus ubi & de eo, quod petere est, & reliquis.	Cap.	XVII
Qualitatis locorum appellationes.	Cap.	XVIII
De eo quod est, non auer savor, & similibus.	Cap.	XIX
De amando, & contra.	Cap.	XX
Laudis, & uituperij nomina	Cap.	XXI
Timoris, & confidentiæ nomina	Cap.	XXII
De eo quod est, puto, & similibus.	Cap.	XXIII
	cc 2	Probri

Probri appellationes.	Cap.	XXIII
De gratulando, & contra.	Cap.	XXV
De ijs qui diris soluunt, & liberant.	Cap.	XXVI
Dæmonum nomina.	Cap.	XXVII
Pharmacorum noxiorum nomina.	Cap.	XXVIII
De pleno, & contra.	Cap.	XXIX
De impedimentis, & similibus.	Cap.	XXX
De noxa, & contra.	Cap.	XXXI
De salutatione, et ijs qui sibi inuicem obuiant.	Cap.	XXXII
De benefaciendo, & contra.	Cap.	XXXIII
De commercio, seu contractu.	Cap.	XXXIII
De experto, & inexperto.	Cap.	XXXV
De eo quod est tacere, & contra.	Cap.	XXXVI
De eo quod est precari	Cap.	XXXVII
Quomodo eloquamur ea, quæ in columnis scripta sunt.	Cap.	XXXVIII
De eo quod est, satur sum.	Cap.	XXXIX
De non dubio, & dubio.	Cap.	XL
De Interprete.	Cap.	XLI
De uerbo sum	Cap.	XLII
De uerbo facio.	Cap.	XLIII
De æquali.	Cap.	XLIII
De iocorum amatore.	Cap.	XLV
De re nihili.	Cap.	XLVI
De eo quod est, uolo.	Cap.	XLVII
Quid de scriptis legibus, & decretis dicendum sit.	Cap.	XLIX
De eo quod est, modicè habere, et immodice.	Cap.	L
De conuertendo corpus, & contra.	Cap.	LI
De quibus Plato Τῶν τῶν dicat, et δαδ τῶν.	Cap.	LII

CAPVT PRIMVM, DE VENATIONE,
VENATORE, ET QVÆ
eorum sunt.

Enatio, et *ἄγρᾱ, et uenatus, uenationes tum Ve præda
nator, etiā uenans, et *κυνηγετης dicitur. Hunc canum du-
uero adiuuans, Cōuenator, simul uenans, et ὁμό- Etor
θης. Sed de Venatore dices, ferarum quæsi-
tor ferarum hostis, inimicus uenationis studio-

sus, ac amans. Et res ipsa, uenationis studium. Tum uenaticus, uena-
torius, et uenatice, seu uenatorie aduerbia. Venari, canes agere. Et
κυνηγετης quoq; pro θηροφύλῃ, et κυνηγετοῦ, pro θηροφύλῃ, id est, ue-
nantur, apud Xenophontem: Nos uero de Viris quidem, θηροφύλῃ
de feris uero, κυνηγετης dicimus. Quemadmodum etiam de Vena-
toribus, uestigare, inuestigare, uestigia inquirere, et Vir inuestiga-
tor seu canis, de uenante. Similiter et quærere, inquirere, scruta-
ri, inuenire, reperire, canibus immittere, et canes immittere et di-
mittere, subsequi, trahere incitare, sic autem uocauerunt, ca-
nes cum clamoris aliquo signo immittere. Insequi, cursu sequi,
post canes currere, pedibus insequi, sequi canes capere, occide-
re, præhendere, uulnerare, uiuas capere, uiuentes nancisci, et
his similia. De feris porro dicitur, uestigari, inuestigari, insecutio-
nem pati, cursu impeti, trahi, quæri, inquire, inueniri, reperiri fu-
gere, transfugere, subducere, refugere. capi, præhendi, uulne-
nerari, occidi, uiuas capi. Dices præterea, uestigium, uestigatio, et
uestigia, pedum signa, signa terræ impressa, indagationes, inuesti-
gatio et τῆς ἱχνυοσύνης, Xenophon dixit. Vestigia recta, directa,
confusa, abscondita, inuentu facilia, uelocia, acuta. Vestigia olet,
redolet, spirat, respirat, surgit ab his odor, uapor. ἀύροσµα, et
ἀύροσµα per quæ non bene, aut male olentia, sed difficilia faciliaq; uenatione
deprehensu intelliguntur. Venatura uero, *θηροφύλαξ, θηροφύλαξ adepta, ue-
τα, θηροφύλαξ non modo uenationem, sed et uenatione captum si natione ac
gnificant. quod et ἄγρᾱ nominant. Vnde θύαγρία, id est uena- quisita,
tio fœlix, copiosa, ferina. prospera uenatio, et multa *tum uena- præda

prospera tio præda abundans. Et contraria, uenatio mala, præda carens, in-
 uenationis foelix, feram non adepta. & præda uacuus redijt. Licet etiam dice-
 præda, & re, uenatica tellus, uenatorius saltus. sylua feras habens, et feris a-
 frequentis bundans. Similiter & montes uenationi idonei, feris abundantes,
 uenationis feras alentes & pascentes, peris depasti, & feris pleni, & similia
 præda. feris uero, et pascuis carentes, contraria sunt. Sed et Diana Vena-
 tica, & Venatoria, Ferina. Montana, à montibus. Idæa, ab Ida. Re-
 tiaria, à Retibus. & Sagittaria, eo quod feras iaculetur, dicitur si-
 mul cum alijs multis à uenatione deductis nominibus.

I CAPVT SECVNDVM, DE FE- RARVM LATEBRIS.

Erarum uero loci, in quibus inueniuntur. saltus, lu-
 ci, syluæ, montes, antra, dumeta, lustra, paludes,
 terræ incultæ, campestria loca, agri. latebræ, sed
 hæ proprie serpentum sunt, sicut & χερσῶν abusive
 uero, etiam de alijs feris dicuntur. Ferarum uero;
 aliæ montanæ maxime sunt, ut leones. aliæ palustres, ut sues. aliæ
 nemoribus syluisq; gaudentes, ut pardali. Vnde et Homerus dixit,
 Veluti pardalis exit è densa sylua. Aliæ loca amant inculta, ut cer-
 ui. aliæ dumeta, ut lepores. Vrsi autem, si extra lustra sua pascan-
 tur, circa fructiferas arbores capiuntur. Sed leonum foetus, catuli
 uocantur. urforum, urselli. ceruorum, hinnuli. uulpium, uulpeculæ.
 luporū uero, canumq; catuli. Proprie tamen luporum, lupuli. lepo-
 lepusculi rum uero, * λαγυδία, & λαγυδῆς. atque apud Xenophontem,
 Λάγυια: Quorum uero propria nomina nulla sunt, horum foetus,
 catuli. pulliq; dicuntur. Omnium uero ferarum foetus, Poëtæ ὀμ-
 βέλεια, & ὀμβέλαις uocant. de his autem dicere licebit, iuueniles,
 modò geniti, recens nati, lactantes, iuniores, titubantes, annui, an-
 niculi, & his similia. Et leonis quidem pellis, leonina. & leonis ter-
 gus dicitur. pardaleonis uero, pardalis. urfi uero, ursina. uulpina an-
 tem, uulpis. lupina, lupi. & Vitulina, uituli, secundum Anaxandri-
 dem. Vrsina, leonina, pardalis, uitulina, canina. Cerui autem, ne-
 bris sicut & capræ, ægis. & ouis, uellus dicitur.

CAPVT

CAPVT TERTIVM, DE ADIV
TORIBVS VENATORIS,

& armis.

Enatoris porro cooperarij sunt, canes, equi, canum ductores, equifones, retiarius. linoptes, qui in rete incidentia, obseruat. Canum uero ductio, *λυνυγισις*, quemadmodum & uenatio dicitur.

Inuestigator, retis custos, et speculator. Sed Venatoris arma sunt, tunica expedita, demissa ad poplitem, nō alba, nec bene colorata, neque aliquo colore splendide relucens, ne eminus seu de longinquo feris uideatur. Et huic simile pallium, quod sinistrae manui circumuoluendum est, si feras insequitur, aut cum ipsis pugnat. Scutica, aut fustis. Calcei alti ad mediam tibiam ascendentes, firmo alligati uinculo. Sit uero luuenis, agilis, cursui aptus, uelox, acer, periculorum amans, operosus, laboriosus, laboris amans, Certator, confidens, peruigil, indefatigatus, nō tergiuersans, non aduentum ferarum fugiens. Venationis praeterea instrumenta, enses, falces, tela, arcus, uenabula, retia, ualli, perticae, pedicae, laquei, irretiatoria, retia, lorum canis, stipites, & tali. Gladij quidem, ut si forte in seram incidat, se defendere possit. falces uero ad syluam succidendam, & retium liberam stationem conducunt. In quem usum & secures parandae sunt, si sorte & trunci excindendi sint. Arcubus uero, telisq;, contra ceruos utuntur, & alijs quae eminus iaculanda sunt. uenabulis autem, contra sues, & alias comminus congregientes feras. Iacula autē, fraxinea sint, et uelocia, tortilia, atque firma. cuspides uero horum, latae, & acutae. Porro uenabula, cornea sint, solida, & instar hastae fabrefacta, ut inquit Xenophon: horum autem cuspides, ē ferro sint maxime penetrabili. Sed cuspidis pars iuxta hastile, fistula dicitur. cuius exterior pars, *πρόπιον* interior autem, murus. Quae autem post fistulam est concavitas, obeliscus et ubi dilatatur, alae dicuntur. quae utrinque sunt prominentiae. Cuspidis uero acies, lingua. Et oportet utramq; alarum, latiore et densiore existentem, attenuare coarctareq;

arctareq;, ut tenuior earum circa linguam finis sit acueri uero nõ aciem modò, sed & alas, perutile est.

I CAPVT QVARTVM, DE VENATORIS INSTRVMENTIS.

D alias autem feras, uenabulum præparari sic decet. Contra sues quidem, circa fistulæ finem, ante alas, acies utrinq; habeat, ipsi fistulæ affixas, ferro robusto utrinq; prominentes ne furore, robore, & audacia sus irruens, ad ipsum hominem uenabulum sequens perueniat. sed acies impetum eius cohibentes, impetus impedimentũ sint, ad propius accedendum. Tela quidem, per emissionem cum robore infigenda sunt. Venabula uero, eo quod manibus comminus infiguntur, non indigent impetu. Venabuli autem usus, præposito pede sinistro, & dextro postposito consistens, quo certa sit distantiae proportio, ut in pugna prominentem partem acutã habeat, iuxta pedem manumq;, quæ supra hanc est, supinam, inuersam; medium uenabuli dextra cõuersa prætendens, hastam firmiter contineat. sinistra uero, ferrum ad plagam lætalem dirigat. dextera contra, suo robore uenabulum torqueat. Sed & oculus, in seram intentus sit. si enim sus hæc fera fuerit, inter oculos aut scapulas infigatur uenabulum, lætalia enim sunt utraq; si autẽ maxillis infigas, minus poterit exertis uti dentibus. Saltanti porro sui, ensẽ strictum suppone. Cauendum uero, ne sus uenabulum capitis uolenti nutu, aut fortiori contra ferrum ictu, et saltus impetu excutiat. hoc etenim facto, simul homini appropinquat, tumq; oportet tenaciter ante arborem præhensam iacere. sic enim dentes exertos infigere non poterit propter similitatem, nec corpus substernere, sed circumiens calcat. Scrophæ uero, etiam morſu impetunt. Quod si cum alia cõgrediatur fera Venator, ne in tantum pedes diducat, sed magis erectus resistat. propterea quod feræ istæ, utpote pardali, uel leones cursu ad Venatorem usq; delatæ, appropinquantes infiliunt. pectus uero, & cor traiciendum est, hæc & casses enim in his plaga lætalis existit. Retia uero, et laquei, * horum quidem

dem linum, Aegyptium, Phasianicū, Carthaginense, aut Sardium
 esse oportet. Sed Herodotus, Phasianicum, quod Colchicum est, à
 Græcis Sardonicū appellari tradit. Verum et Sardoum* forsitan ualet
 fuerit, * cuius nimirum et Carthaginense celebre est, ab Hesperia à quo
 scilicet allatum. Venatoria uero, quæ plicantur omnia, retia dicun-
 tur sed Pherecrates eadem, et Septa uocat. Nominum uero in usu
 uenatorio permutatio, retia quidem uocat, quæ in locis planis &
 patulis consistunt. uiatoria uero, quæ in uijis. Sed ἀγκυρες, his qui-
 dem minores uittæ uero, forma similes sunt, in acutum desinentes.
 ipsos autem, iuxta Xenophontis sententiam, Nouem linis consta-
 re necesse est, ex tribus complicatos tendinibus. Tendo uero, fu-
 niculus dicitur. Et tendo, ex linis flectitur tribus. * Arctei uero retis
 pars, plaga dicitur. Est autem plaga, continuum illud in rete qua-
 dratū interstitiū, quatuor constans nodis. quod tenso rete, rhombi
 in morē extenditur, per quā ceu transitura capita feræ inserunt,
 et his irretita capiuntur. Alia autē retis pars, circuitus est. * qui est
 retis funiculus, utrinque per inferiores superioresq; ultimas plagas
 tractus. quo contrahuntur, & dissoluantur retia. * Hos uero No-
 dis carere oportet, secundum Xenophontem, ut * liberè transi-
 re possint. per uertebrae autem retibus ipsis immittuntur. Et non-
 nulli hos, * ὑποπόμους uocarunt. alij uero cum duo sint, inferio-
 rem quidem ὑποπόμους superiorem uero, ἐπιπόμους dixere. Est autem
circuitus,
Circuitus
facile
mobiles
incursum
occursum
 Est et alia retis pars, ἀπρωλενία quæ retiorum pars est superflua,
 quæ alij fimbrias, alij alas uocarunt. Sed & in enodijs, nonnulli μα-
 σοὶ sunt. qui ex lini plicaturis, instar circuli, ipsis acrolenijs appli-
 cati. Retijs uero annuli, mammae nimirum formam habentes. circu-
 li uero his cōmittuntur ferrei, quia retia maiora sunt. Vnde & Xe-
 nophon Enodijs quidem, præter retiacula, funiculum unum, qui
 tendo uocatur, attribuit. Retijs uero, præter enodia, inquit, plures
 tendines adhibendi sunt, faciens enodia quidem, duodecim linorū.
 retia uero, linorum sedecim, illis nouem tantum linorum existentia-
 bus. consequenter itaq; magnitudo ex additione hac excrescit. His
 insuper & sardones adiungunt, * quæ est fastigium retis, post ul-
 quod

ff

timam

timam plagam rete sustinens · ubi $\pi\epsilon\rho\acute{\iota}\delta\theta\omicron\mu$ est, aut $\epsilon\omega\acute{\iota}\delta\theta\omicron\mu$,
 $\mu\theta$, perticis ipsis, secundum elevationem assistit. Vitta uero, re-
 tiaculi concavitas dicitur · uertex autem, retiaculi angustiae. quas
 nonnulli $\kappa\omicron\pi\upsilon\eta\sigma\eta\gamma$ uocarunt. Sed $\kappa\omega\omega\delta\chi$, est pellis uituli-
 na, cui rete imponitur, formatum instar crumenarum contracta-
 rum. Perticae uero, pali, $\epsilon\chi\alpha\lambda\acute{\iota}\delta\omega\mu\alpha\tau\alpha$ ligna recta sunt, in
 summitate furcata, infixae quidem telluri · furcis uero, retium pla-
 gas, $\epsilon\chi\pi\omicron\delta\delta\theta\omicron\mu\omicron\varsigma$ sustentia. Inaequalia uero haec fulcra esse
 oportet, ut iuxta altitudines $\epsilon\chi$ concavitates locorum, cum opus
 est, retis custos haec adaptans · horum inaequalitati, retium statio-
 nem, quae $\epsilon\pi\kappa\upsilon\sigma\acute{\alpha}\sigma\iota\alpha$ dicitur, adaequet. Obliquae autem haec per-
 ticæ sistuntur, ad sese mutuò inclinatae $\epsilon\chi$ locus, ubi consistunt,
 $\epsilon\pi\kappa\upsilon\sigma\acute{\alpha}\sigma\iota\omicron\gamma$ dicitur. Pedica uero, cervis ponitur · $\epsilon\chi$ apris non-
 nunquam, sed $\epsilon\chi\omega\delta\lambda\omicron\sigma\pi\acute{\alpha}\epsilon\eta$ dicitur. Circulus autem, est ligni
 hederacei · qui corona uocatur, sed clavis utriusq. refertus est fer-
 reis, $\epsilon\chi$ ligneis · laqueusq. in medio implicatus est, ut uenientem
 uelutiq. feram, $\epsilon\chi$ illatam euertere pedicam, $\epsilon\chi$ alterutro laqueorum arte
 ad hoc facto irretiri oporteat. Pedica uero, fossæ imponitur. Et à
 laqueo coronæ, catena quædam, quam $\epsilon\chi\sigma\epsilon\iota\gamma\acute{\alpha}\delta\alpha$, $\epsilon\chi$ harpedo-
 nem uocant, extenditur. Catena autem ex scirpo plicatur, cui $\epsilon\chi$
 alius truncus in proxima fossa iacens alligatur · ut fera etiam pedi-
 cam subuertens, $\epsilon\chi$ laqueo irretiatur, $\epsilon\chi$ catenā cum trunco tra-
 hens ad cursum impediatur, maxime si priores pedes irretiti fue-
 rint. Et Venatori quidem, ligni tractum insequi conducit · eoq. ma-
 gis, si per terram molliorem trahatur. asperior autem $\epsilon\chi$ ipsa, feræ
 signum portendit, ad insequendū ligni tractum. Euenit etiam non-
 nunquam, ut lignum in sylvæ angustijs, aut petrae inaequalitate de-
 tentū, feram contineat. Cæterū fossæ, terra solida, herbae aliqua,
 aut folia inslernenda sunt. Sed terra noua, è fossa egesta, auferen-
 da est procul · ne terram modò motam, $\epsilon\chi$ recentem adueniens fe-
 ra conspiciata, quidpiam suspicetur · Et hic quidem apparatus est,
 quo Venatorem instructum esse conuenit. Retia uero tendat undi-
 que, in uijs, triuijs, curriculis, locis cultis, campestribus, montibus,
 aquis,

inquis, syluis, saltibus ubicunq; feram inueniri suspicatur, inter ual-
la ad excursions, quas *παράδρομα* uocant, relinquens. Habeat
præterea & reticula minora, si forte & interualla obsepienda
fuerint. Hæc uero reticula, nonnulli Venatorum * *ἐμβόλια* uoca- iniectione
uerunt, ueluti quæ priorum retium statione iniiciantur. Dices por-
ro, statuere retia, instruere, sistere, circumstistere, circumijcere,
circumtendere, circumcurrere, tendere, intendere, dirigere, ordi-
nare, circumstruere. Horum autem, statio, ordinatio, ordo, structu-
ra, * *στοχὰς*, *ἢ στοχασμός* appellatur. *Στοχὰς* uero, * uocant etiam coniectura
structuras quasdā, manibus structas ex lapidibus aut ligno, super & conie-
terram eleuatas propter * æqualem retium constitutionē, si locus re- elatio.
ti uiserit cōcauus, necessarias. Solon uero, Oleas quasdam * oliuis uocantur
opponens, *στοιχάδας* uocat, nimirum ordine plantatas intelligens. usum æqua-
lis

CAPVT QVINTVM, DE CANI-
BUS, ET QVAE IPSO-
rum sunt.

Enerosi Canes sunt, Laconici, Lacones, Arcades,
Argolici, Locrenses, Celtici, Iberici, Cares, Cres-
si, Molossici, Eretriaci, Orcanæ, Indici. Canes ue-
ro Psyllici, dicti ab urbe Achaïæ dicuntur. Sicut
Elymaei, à Gente inter Bactrianam et Hyrcaniam
sitam, nomen sortiti sunt. Sed Castorij, Menelaidēs, & Harmodij,
à Nutritoribus denominati sunt. Fertur autem Lacones, à uulpibus
primum canibusq; progenitos; appellari Vulpinos. Verum Arca-
des, è canis natos & leonibus, Leonimixtos uocari. Aristoteles ue-
ro, Indicos canes, canis tygridisq; sobolem esse tradit. Sed Nican-
der Colophonius, Indicos canes, canum * Actæi posteros esse di- Actæonis
cit. qui post rabiem cum resipuissent, Euphratem transgressi, in In-
dos errabundi delati sunt.

HISTORIA DE CANVM GENERE. II

QVemadmodum & Chaonides, Molossicosq; eius canis po-
steros esse ait, quem Vulcanus, è Moneſtio ære fabrica-
tum, anima indita, Ioui dono dedit. hic uero Europæ, illa Minoi, Mi-
nos Pro-

2 Minos Procridi, Procris * Cephalo . Natura autem in-
 uitabilis erat , quemadmodum & uulpes Teumesia capi per Fa-
 tum non poterat , & ob hoc ambo in lapides mutati sunt . hic qui-
 dem , ne uulpem , quem capi Fata nolebant , caperet : hæc uero ne
 canem effugeret inuitabilem . Castorides uero , Castoris alumni,
 & Apollinis donum sunt . quos idem Poëta , Vulpinos nominat . mi-
 xtoq; genere , Vulpecastores . Sed & Eretricos , Apollo tradidit ho-
 rum uero susceptores , et alumnos , Eurytidas fuisse aiunt . Menelai-
 des uero eosdem , quos Cypsellicos esse ferunt , duobus scilicet ca-
 nibus uterinis à Menelao in Argolide nutritis . Circa Cyrenam
 porro , genus quodpiam è lupis canibusq; nasci , Author est Aristo-
 teles ; Cressorū præterea Canū , illi quidem diaponi , hi uero parip-
 pi dicuntur . Diaponosq; aiunt etiā noctes diebus in ferinis pugnis
 continuare , & sæpenumero cum feris dormire , dieq; orto redinte-
 grare pugnam . Parippi uero , cum equis currunt , nec præcurren-
 tes ipsi , neque ab ijs relictī . Sed Cynamolgi , canes sunt circa Me-
 ridionales paludes , qui boum lacte uictitant & cum uenientibus
 æstate bobus Indicis pugnant , ut tradit Ctesias : Canes autē me-
 quidā ipso morabiles sunt Pyrrhi Epirotæ . * qui hoc è somno exclamante ,
 mortuo circuiens , Pyrrhum custodiuit * hoc uero mortuo , & cadaue-
 uero , re incenso , in pyram insiliit . Et Canes Hesiodi , qui iuxta eum
 occisum manentes , occisores eius latratu prodidere . Tā & Canis
 Icarī , Filiæ eius , Icarī cadauer indicauit . & si Poëtis credere licet ,
 Epiroticus : hic Canis est Syrius : Memorabilis & * Epirota Cerberus est &
 Alexandri . Canis , cum leonibus congregiens , genere Indico , &
 centum minis emptus . cui Mortuo urbem Alexandrum condidisse ,
 Theopompus scribit . Tradunt uero , generosiores Indorum
 Canes , alias quidem feras ceu dedignantes præcurrere cum leo-
 ne uero solo , ueluti decertatu dignissimo congregi . mordicus au-
 tem inhærentes detinere adeò ut si feram ceperit , multum laboris
 Venatoribus esse , ut canem à fera abstrahant . Sed et Alexandrum
 experimēti causa , ut Poëta tradit , in Indis huiusmodi Canibus ac-
 ceptis , multas ferarum species uni è canibus obiecisse , hunc uero

in

in terra extensum securū iacuisse, ueluti nihil sibi curandam ignobilem feram æstimaret. leone uero uiso assurrexisse, agnoscens dignum hunc concertatorem fore. deinde congressus leonem deuicit, hic quidem hunc tenebat mordicus: quidam uero ense canis pedem abscidit, & ne tunc quidem ob uulneris dolorem morsum dimisit, sed præ furore uulnus ignorauit. A Poro autem Rege donatus Canis, duorum leonum uictor extitisse fertur. Fuit & Alcibiadi memorabilis Canis, minis emptus septuaginta, pulchritudine insignis. cuius caudā ademit, propterea quod canis pulchritudine infici repræhenderetur & de industria eū mutilasse fertur, ne quid huiusmodi de illo posthac Athenienses dicerent. Memoratu digna et Atalantæ Canicula est, quam aper confecit Calydonius. Vnde Canis sepulchrum, Calydonij retinent. Sed & aliud Sepulchrum in Helleſponto sic uocant, à cane quodam inçlyto: nisi credimus, quod ab Hecuba in canem transformata sic nominatum sit. Nota est autem de Argo Vlyſſis cane, apud Homerum Fabula: Geryonis uero Canis, qui boues custodiebat, frater erat Cerberi, & ab Hercule occisus est: cuius nomen fuit Gargittius, eiusq; sepulchrū extat in Hispania. Notus etiam est Triacas, canis Pæonicus: hunc autem Panes Pæoniæ Satrapes, Alexandro Regi dono dedit. Neq; etiā Magnes, canis Hippamonis Lethargus: nomine ignobilis est: cognomine qui, ut Epitaphium testatur, cum Domino sepultus est.

Viro, nomen Hippamon erat, equoq; Podargus.

Lethargus, cani atq; Famulo, Bales:

Et hæc quidem Actæonis canum, iuxta Aeschyli sententiam nomina sunt, Corax, Harpyia, Charon, Lycitas. Nonnulli & Xenophonti Grylli Filio, canem nobilem, Hippocentaurum nomine fuisse tradunt. Tum Magnetes, iuxta Meandrum, Canes alunt bellorum armigeros. talesq; & Pæonibus, Canes erant uenatici: Clarum uero & Lycadem Theſſalum fecit Simonides, Canis sepulchro hoc inscribens Epitaphium: *

Recumbis mortuus albis ossis repleto in tumulo,

Et nouisti adhuc fugare feras, uenatica Lycas.

Quam rur-
sus etiā per-
ditas albis
ossibus ple-
no in tumu-
lo Coniçio
adhuc pau-
re feras præ-
datrix Ly-
cas.

ff

3

Tuam

solitaria
Morere tan-
dem, & ly-
ricā ede uo-
cē iuxta lu-
cum, Locri,
bene uoca-
lium, celerri-
morū catu-
lorū. Qua-
lem alleui-
ti tuo impo-
suit mem-
bro Sæuum
uariiegata
collo ui-
pera:

Tuam uero uirtutem nouit ingens Pelion, & inclyta
Ossa, atq; * celebres Cithæronis speculæ:

Cæterum Tegeatis Anyte Locrida quoq; celebrem fecit, in cuius
sepulchrum incidens inscripsit.

Ὁ λέο δὴ ποτε, καὶ ἀρλύνεισιν παρὰ θάμνον,
Λόκρι, Κιλοφθόγγων ὄκυτάτωρ σκυλάκωρ *
Τοῖον ἐλαφρίζοντι πεῶ ἐγκάτθετο λώλω,
Τὸν ἀμείλικτον ποικιλόδισον ἔχισ:

CAPVT SEXTVM, DE TEM-
PORE VENATIONIBVS
commodo.

Enandum quidem est tempore omni . experiunda
autem canum uirtus , in frigore quidem , si nares
non mollescunt in æstate uero , si Solem ferunt,
& uestigia sequuntur, Sole licet odorem eorum
obscurante sed in uere , si in plurimo quoque flo-
rum odore, uestigiorum odores dijudicant . Hyemali itaq; & æsti-
uo tempore, uernum tempus ad uenationē commodius est, aëre sci-
licet magis temperato , nisi quod uestigiorū indagationi flores ob-
uersantur. Autumnus uero, quā proxime ad ueris temperationem
accedit neq; florum, et iam collectorum fructuum odores, canum
nares ad sese attrahunt . Verum per hyemem, manifestiora, faci-
liaq; inuentu uestigia sunt & lepus facillimus captu, quoniam den-
sissimis pedum eius uillis niuis globi inhærentes, cursus facilitatem
impediunt . Catulorum autem alimonia, post maternum lac quod
Simul cum materno spiritu alium imprimis esse, testatur Xeno-
phon. Afferre oportet catulis, captarum ferarum sanguinem, ut ue-
natico cibo assuescant. Σκυλακία uero. hæc quidem, catulorum
alimonia illa autem, eorum generatio uidetur. Catulire autem ca-
nes dicuntur, hyeme cum imprægnantur, & coëunt. Exercitata
uero caniculæ, deinde recreatæ coëant ut labore quidem earū fir-
illās mentur corpora, recreatione uero robur accipiant. Edere autem *
illos tunc ad satietatē conuenit, si enim prægnantes ferociant, non
utile

utile est. Catulientium autem uictus, panis est uino rigatus.

CAPVT SEPTIMUM, QVANTVM, I
VNDE, ET QVAM DIV VTE-
rum ferant.

Terum uero ferunt duobus mensibus, nec quis
prægnantem uenatum educat, si partui uicina fue-
rit. Sed ut Aristoteles tradit, Si quæ duobus men-
sibus uterum gestauerit, catulos ante duodecimū
diem non uidere: sed si dies duos & septuaginta,
catulorum uisus tempus habet constitutum tertium, aut quartum
diem: Nonnulla autem imprægnatio trimestris, & catulorum ui-
sus in diem septimum decimum ue protenditur. Tempus porro ca-
num ad coitum, & generandum, optimum est. masculo quidem,
quartus incipiens annus, ultimus autem octauus. fœmella uero tri-
ma, ad sextum usq; annum generet.

CAPVT OCTAVVM, DE I
MORBIS CANVM.

Orbi canum sunt tres, rabies, podagra, cynan-
che. Podagra, non omnino incurabilis est. Rabies
autem, curatu difficilis. Sed cynanche, letifera.
Omne uero quod à cane rabioso morsum, mori-
tur: excepto homine, qui tamen non omnino pe-
riculi expers est.

CAPVT NONVM, QVANDO CA I
NES VENATVM EDV-
cendi sint.

Atuli porro. fœmellæ quidē, semestres. masculi au-
tem, octo menses nati, ad uenandū educendi sunt,
loro prælongo & torto ducti. & si præhensa fe-
ra fuerit, etiam illis ut præhendant permittendum
est, quo fera gaudeant. primum quidem, ut à loro
allatrent permittendi: deinde, paulo pōst loro soluto dimittendi, ne
nimium tendendo rumpant. Canis autem ornatus, est millus. lorum
latum,

Cinctura latum, collum ambiens, solidum. quod & torques, & monile dici-
 & ipsa tur' antierius autem ei subsuatur agnina pellis, ne cutis canina corio
 collario atteratur. * Τελαμώνια uero * eadem, lorum latum utrinq;, à *
 alternatim millo circa latera extensum*, ut *circa scapulas summas extensa,
 ceruices iuxta lumbos coarctentur. Clauī autem, & aculei, hisce loris infi-
 post scapu- xi sunt. quorum nonnulli circa pubem extenduntur, ne canis ali-
 las summas quis coeat aculeis his ascendentiū impetum arcentibus, ne ex igno
 & lumbos bilibus concipiant. Sed * à millo tenue lorum dependet, quod ad
 constri- canis ducem tenditur, & ab hoc canis ducitur. Sunt etiam nonnul
 gantur. li, qui canum dorsā pellibus quibusdam contegunt, ipsorum pelli-
 collarium à bus ferarum pelles adaptantes ut hoc tegmine muniti canes, si for-
 tenui loro tē cum fera aliqua pugnaciori congregiantur, uulnerari nequeant.

I CAPVT DECIMVM, VIRTUTES
 ET VITIA CANVM, A COR-
 pore & indole.

Virtutes canum, à corpore quidem magni, non ta-
 men immensi, & proportionē carentes. Simi, ar-
 ticulati, neruosi sub fronte: latus frons, intersti-
 tia certa habens. Capita leuia, & agilia. Oculi su-
 blimes, nigri, lucentes: lucidæ papillæ, uultus igni-
 tus. Auriculæ tenues, & paruæ, nudæ in parte posteriore. Collum
 longum, molle, & rotundum. Pectus pingue, & latum. Scapulae,
 ab humeris aliquantum eleuentur. Crura, utrinq; quidem alta. po-
 steriora autem, maiora, & hæc quidem contracta: priora uero, re-
 eta, dura, rotunda, & non iuxta scapulas prominentia. Latera au-
 tem cōtracta sint, nec terrā uersus dependentia. Lumbo uero non
 carnosio existente, nimia simul absit mollities, et durities. Clunium
 autem mensura optima est, si absit & magnitudo, et durities. Lum-
 bis autem rotundis existentibus, posteriora quidem carnosia sunt.
 inferiora uero soluta, interius cōtracta. Ventres porro ipsi, & in-
 feriora eorum, uacua sint. Caudæ prælongæ, rectæ, acutæ, uersa-
 tiles, femora respicientes, duræ. Sed uentriculi, rotundi, longi, fir-
 mi. Pedes autem, rotundi, et pilosi sint: piliq; ipsis condensentur cri-
 ne tenui.

ne tenui, molli, & denso. Tales enim existentes, leues uidentur, ue-
 loces, celeres, rapaces. Statim autē et ad indolis uirtutes sermo de-
 ueniet, declarans canes feroces, sagaces, operosos, certos, animo-
 sos, prudentes, nasutos, celeres, acres, laboriosos, generosos, for-
 tes. Qui præhendere spiritus, & iudicare odores possint. uestigia
 dirigere, ferā depræhendere, sequi, subsequi, persequi, insequi, post
 pedes incedere, latentē inuenire, præuisam insequi, depræhensam
 occidere. Cōsiderare * in inquirendo odores, sed in uestigiorū in- quidem
 uentione non strepere. præcedere Venatorem, & si prope inuen-
 tam fuerit. Signum dare, nutare, indicare manifestare, animi gau-
 dio, corporis saltu, uultus hilaritate, oculorum alacritate, permuta-
 tione oculorū, respectu uultus, exultatione spei, aurium arrectio-
 ne, caudæ uibratione, & frequenti oris agitatione. Vicia porro
 canum, è prædictis apparent uirtutibus. Dices autem, à corpore
 quidem parui, aut alii, & proportionē carentes, terribiles, luscio-
 si, incurui, infirmi, nudi, turpes, informes, incompōiti corpore, in-
 tortis pedibus, ore carentes, ignaui, remissi, tardi, tristes, segnes,
 graues capite, carnosam frontē habentes, immensi, hirsuti auri-
 bus, duri collum. pectora angusta, scapulæ humeris adhærentes,
 latera densa, lumbi carnosi, clunes ad corpus non proportionati, co-
 xæ longæ & macilentæ, femora mollia, uentriculi non rotundi, pe-
 des prælongi. Tali uero corpori, indolis quoq; uiciū adhærere ne-
 cesse est, & canes esse stolidos, stupidos, uestigiorum rudes, olfa-
 ctu carentes, ignauos, ociosos, remissos, erroneos, fallaces, quæsitū
 fallibiles. ad inquisitionem quidem attonitos, ad inuentionem uero
 segnes. Immorigeros, ferarum negligentes, humanos, à persecutio-
 ne recedentes, ferā relinquentes, Venatores prodentes, subsequen-
 tes, præcurrentes, omittentes insecutiones, latrantes, letalia non
 præhēdentes loca, frustra gaudentes, frustra se uertentes, effu-
 sim salientes, meliores canes impediētes, Solem uitantes, subeun-
 tes umbram, molles, frigore corruptos, imbrem non uitantes, ante
 terminū definitum * defatigati, tergiuersantes, tremētes cum fe- defatigatos
 ra propior fuerit, trepidos, ad inueniendum indoctos, ad insequen-
 dum

dum non sufficientes, stultos, infirmos, uellitantes.

I CAPVT VNDECIMVM, NOMINA A CANIBVS.

Canibus porro deriuantur, caninum, canina uenatio, cynanche cum canibus pugnare, canes sequi. canes interosculantes, * & eccynus morbus, * interosculari, uel affligi. Dicitur & κυνέμ, pro latrare ante feram inuentam. Et Homerus, Canis oculos habens inquit sic enim impudentem uocat. Et alibi, Canis impudens: Aristogiton uero Cydimachi Filius, Canis, propter audaciam uocabatur. Et Canes, qui ab Antisthene sic dicti sunt. Et caninisfare, & cynismus, cynicus, caninus, & canes habens, & equi caninis pedibus præditi. Canum porro colores, nec totus albus, receptus est nec omnino niger, neque prorsus rufus. sed singulis his alius quispiam color admisceatur, aut iuxta frontem, aut super summas nares, aut circa alia quandam corporis partem.

I CAPVT DVODECIMVM, DE DIFFERENTIIS FERARVM.

Vbilia leporum, dumeta densa, saltus opaci, ualles profundæ. in hyeme quidem, aprica æstate uero, umbrosa. In niue μελάγχεμα, sunt autem hæc lustra, quibus nix non integitur sicque uocantur, quod præter alium terræ colorem, qui albet niue, hæc sola nigrescant. Certissima autem uestigia, sunt recta, præcesserint incertissima autem, intricata. quæ tum maxime fiunt, si progrediantur uulpes. Erecta porro uestigia sunt, cum strepitu aliquo audito, erecti pedibus posterioribus insistentes, certum aliquid de incidenti strepitu cognoscere uolunt. uel cum Lunæ lumine gaudentes, cū pleniluniū est, colludentes mutuo, longius saltantes, * transsiliantes, et hinc inde se proripiētes, cōfusa uestigia reddunt. Prælepori terea forma * leporis, & natura. Color quidem subfuscus, est autem hic oleæ subfusæ species, quæ nec cruda adhuc, nec tamen tota nigrescit. Magnitudine, non magnus natura, leuis. Densus pilis, etiam

lis, etiam in supinis pedū partibus, non tantū prona parte hirsutus quod Nullo alij animali cōtingere, tradit Aristoteles: Ob quod mihi uidentur & alij, et Cratinus, Leporem *λεπρὸν ποδῶν* uocare, nomen ex leporis natura fingentes. Maior itaq; lepus, maiorem etiam frontis habet albedinem minorq; minorem, et colore rufus est. Secundum oculos autem, glaucus, & cæsius lepus est. oculiq; palpebris carent, unde et lusciosus est. Somno etiam indulget plurimum, quod oculis nocumentum non paruum existit. Caput habet paruum, leue, rotundum, breue. aures arrectas. Collum arctum, rotundum, molle, longū. scapulas rectas, superne solutas. Crura anteriora, agilia, coniuncta pectus, non carnosum. Latera non graui, nec immoderata tibiā, carnosam. Clunes, molles. coxas, rotundas, carnosas, non contortas. Femora, breuia, firma, uersatilia, non tumida. internam quæ inter crura partem est, longam, & rigidam. Pedes priores, arctos, & longos posteriores, firmos, & latos. Tibias longitudine, posterioribus multo minores. Posteriora autem crura, incurua sunt, ad priora sese inclinantia, quæ currēdo illis præmittit. & saltando posterioribus pedibus erigitur, minime tamen priores impediētes, propter eorum ad interiora transmutationem. Saltatorū autem magis, quàm cursorium est animal. alioquin leue, et agile. Et cum caudam ad corporis gubernationem non sufficientem habeat, auribus utitur ad gubernationem has concutiens, & ceu remis quibusdam corpus dirigens. In locis uero præcipitibus magis capitur, propter posteriorum pedum alitudinem in caput præcipitatus. sed in accliuīs locis pedum inæqualitas locorū inæqualitati respondens, corpus ad cursum adæquat. quantū enim in accliuīs locis, posterior pars declinatur tantū pedum longitudo, pedes ceu æquales simulat, * uel refert. Timiditate autem omnes hoc antecedit animal, facile terrore concussū, & suspectū. unde & *ἰσχυρὸς* nominatur. Somnum uero, & requiem capit, crura posteriora clunibus supponens. anteriora uero protensa coniungens, & caput in hæc reclinans. * Verum si inclinatus fuerit, naresq; quin habuerit immotas, dormit. non tamen defatigatus similiter requie-

scit. Sed si oculis apertis immotus iacuerit, naresq; mouens frequenter intenderit, somnus ipsum profundus occupat. Fœcundum autem hoc animal est maxime, semper prœgnans, et omni anni tempore adeo ut hic fœtus modò natus sit, ille uero nasciturus hic conceptus, alterq; iam fiat. Ipsumq; nominabis, fœcundum, fœtu abundantem, prole insignem, imprœgnatum, fœtu semper repletum. Parit autè mensibus singulis. Totusq; pilis tegitur, adeo ut et intra maxillas pilos habeat. Quot uero annorum fuerit, tot habet sub cauda corpori incidentia foramina. Solus uero animalium ante partû Elymæi lac habet, & solus bifidorum habet coagulum. Tum uero * Helymei Vulpes, qui apud nos sunt, corpore minores non sunt, colorem autem nigrum referunt, & longiores crescunt, albaq; iuxta caudam pars ipsis est longior. Leporum autem ij, qui μοχλῆς dicuntur, acerrimum odoratissimumq; uestigiorû odorem habent, adeo ut & canes ad hunc insaniant. Ithaca porro, sola insularum, lepores non procreat. Carpathij autem, cum leporibus antè carerent; par introducentes, multitudo propter fœcunditatem exorta, fructus perdidit. Ipsi uero in prouerbium, de spontaneum sibi conciliantibus malû, abiire, Carpathius leporem. Tum & Anaxilas Rhæginus, cum Sicilia antè, ut Aristoteles inquit, lepores nō gigneret. hic inuehens nutriensq;, simul rheda in Olympia uincens, Rhæginorum monetæ rhedam insculpsit, & leporem.

II. DE CERVIS, SVE, ET RELIQUIS FERIS.

Cervuorum quidem, cornibus fœmellæ caret. masculis uero, est cornifer, cornutus. lata cornua habens, aut alta. uel aurea, qui ab Hercule captus est. Et Anacreon quidem errat, Ceruû uocans Κερόισαυ. Sicut & Sophocles, Κερόισαυ uocat, Telephi Nutricem: Rectè autem Homerus, * Ἄμ' ἢ ἑλαφοῦ λεράων: Cinca ceruum cor- Cervus uero, color est fuluius, albis interstinctus lineis. plures uero nutum maculas fœmellæ habent, & hinnuli imprimis. Capiuntur porro retibus, si quis has agitando uenetur pedicis uero, si quis insidiâs eos irretiat. Prolem uero, nō plus una, cerua parit. Et prœgnans est mensibus.

sibus octo, utrum autem fert imprægnata ineunte autumno. Hinnulum uero, in lustrum genitores ducunt, ut præruptæ rupis ambitus ab altera parte securitatem exhibeat. Mater autem, sese demittens, foetum lactat sed pater superne custodit, & contra accedentem pugnat. Et hinnulū quidem, si poteris, à parentibus pulsum uenare, & primo sanè cursu *deficiet tibi & canibus, *postea uero deficies tu, hinnuli defatigantur. Multi etiam adultorum ceruorū in continuis & canes magis insecutionibus propter spirandi difficultatem capiuntur. ad in reliquis hos autem, opus est arcubus, et iaculis. De apro præterea dices, ter uero uenam rostro fodit, detondet prata, scindit arbores, acuit dentes. hor tionibus ret uertice, obliquis tuetur oculis, ignitum cernit. Dentibus fulminat, dentium fremitu minatur. ignem oculis emittit, spuma dentibus adhæret. Ad iram est asper, furore implacabilis, difficilis oppugnatu, captu durus, inexpugnabilis, profiliens, prorūpens, irruens, incidens, euertens. dentibus secans, aperiens, perrumpens. Impetu ruens, currendo appropinquans, impetuosus, immobilis, impugnatu difficilis. Retia etiā succindat, perticas euertat, arbores radicibus extirpet. insolens, furibundus, magnanimus. Si uero oblique dentibus fulminet, canum pilos comburit. Si uero morienti, dentibus exertis, pilos adhibueris, tanquā ad ignem adhibiti crines conuoluentur. adeo ignita quædam uis huic bestię inest. Vrsa porro carnem parit, format autem, et membra lingendo fingit, ut animalis speciem habeat. Vrsi uero montem, ursinum cognominarunt. Et Populus Atticus, Virgines * Ἀρκτοὺν δὲ οὐκ εἶδον dixit. * Tum & Helice, & Cynosura, inter astra duæ ursæ sunt. Iouis hæc Nutrix, alij autem utramq; dicunt, nonnulli tamen hanc, Nutricē illam, Amicam fuisse tradunt. Præterea Arctos, Meridiei opposita, mundi pars est. & uentus inde flans, Aparcticus & circulus, Arcticus. Capitur uero bestia hæc retijs, pugna & foueis quibusdam, quas sub arbores frugiferas Venatorum nonnulli fodientes, & calamo-rū, aut alius fragilis cuiusdā ligni baculos super tendunt, terramq; imponunt immotam, & herbas insternunt. tum hæc quidem arbore præhensa, fructuum desiderio capitur ipsam uero fouea, fragili

hoc ligno confracto, excipit. Sed & pardalim iisdem modis capiunt, atq; aconitum pharmacum cibis admiscentes et hoc quidem fera dysenteria exhauritur, nonnunquam tamen et uiuum capitur. De pardale uero dices, corpus habet distinctum, maculosum, croceum, pulchrum, bene coloratum, speciosum, uarium, molle, agile, multiforme, saltatorium, & luctatorium. Leonem autem uocabis, trucem, regium, pulchra iuba insignem, pulchricomum, comatum, barbatum, gloriosum, magnanimum, insolentem, sublimem, ingentem, uiolentum, uelocem, ualidum, audacem, fortem, Virorum potentem. Minime tamen reitjs, adultus leo, sed machinis & insidijs capitur. Catuli uero, parentum robore & audacia confisi, uenando pascuntur. Præterea asinos syluestres equis insequentes, nam gregatim pascuntur, ubi disfatigati & anhelii fuerint, plurimusq; illis puluis excitatus obuersatur, hos quidem telis conficiunt: hos uero uiuos capiunt, laqueos ferreos circumijcientes qui uero persecutione amentes facti sunt, nonnunquam non inuiri, cum quis attraxerit equum conuertens, sequuntur.

III DE INCITATIONE VENATORIS.

Venator uero, inclamet canibus, iubeat, acclamet, insonet, signum det, incitet canes, adhortetur, cohortetur, excitet, impellat, compellat, expellat, inhortetur, & suscitetur concurrens, post eos cursitans, sequens, insequens, subsequens, cum canibus currens, collaborans, cooperans; simul animum adiiciens, simul scrutans & inueniens.

CAPVT XIII, DE VOCIBVS ANIMALIVM.

§ *
conuiciari
& conuiciantes

Nimalium uoces sunt. canū quidē, latratus, latrare, latrantes, et gannire. Dices etiā * ἀγᾶλῆς, ἡ ἀγᾶλῶντας tum & lugere, & lugentes. Secundum Xenophontem autem, & Clangor dicitur ipse enim, Clamantes dicit. Nonnulli uero Poëtarum, Canes et Βλῦζες dixere. Σκυζᾶν uero, cum dormiendo insonant. Luporū uero, est ululatus, ululare, ululans. Leonū, rugitus, rugi-

rugire, rugiens. Equorū, hinnitus, hinnire, hinniētes, adhinnientes. Nonnulli & fremitū de equis dixere, & equos fremere frendere uero omnes. Porcorū autem uox, grunnius, grunnire, grunniētes, quiritare, et quiritantes. nonnulli et grunditū dixerunt, grundire, & grundientes. Boum, mugitus, mugire, mugiens. Ouium, balatus, balare, balantes. Caprarum, mutitus, mutire, mutientes. Homerus et capras, Μυκάδλας appellauit. Videtur autem caprarum proprius esse, fremitus, fremere, fremens. Sicut & Herodotus fallitur, de Hædis Phrygiorum dicens, cum capras balare putat. Asinorū, ruditus, rudere, rudentes idem etiam de mulis dices. Sed & Oncantes dicitur. Et Poëtarum nonnulli asinos, Oncatores appellauerūt. Notandum porro, quod de alijs brutis, de quibus propria nomina non extant utpote de de urso, pardale, panthera, & alijs, rugire dicunt. de minoribus porro, ut uulpibus, thois, & lupis latrare, & rugire.

A V I V M V O C E S.

II

Dices præterea, aquilas, clangere, grues, gruere. de utrisque uero, clangorē. Accipitres, pipare, gallos, cucurrere, cucullos, cuculare. Hyperides autē, Demosthenesq, gallos, Cuculare dixerunt. Perdices, cacabare, coturnices, grylissare, cycnos, canere, turtures, gemere, columbas, plausitare, graculos, frigulare, galgulos, glocitare, merulas, stridere, cicadas, fritinire, apes, bombilare, upupas, popissare, noctuas, cucubare, meleagrides, caccissare, uespertiliones, stridere, draconites, sibilare, picas, picari, hirundines, trinsare, lusciniās, cantillare, anseres, gratitare. Coniungenda hisce et humana uox est, clamor, uox, loquacitas, sonus, clamatio, et sermo de quibus, clamare, uocare, garrire, sonare, exclamare, loqui. Vocis uero, clamoris, soni, loquacitatis, & sermonis nomina iam antè dicta sunt. Ad numerentur autem his, à clamore, clamator, & conclamator.

CAPVT

I CAPVT XIII, DE EXCREMEN-
TIS, ET IIS QVAE PER VEN-
trem emittuntur.

Ed abire in secessum dices, in latrinam, in ilia, in
stercus. Stercus uero Aristophanes, et ἰστρον uo-
cat. Opus autem ipsum, cacare, egerere, fundere
unde & Fundens Patroclides: Sed egestum homi-
nis excrementum, σκαῶν dicitur, à quo obliqui ca-
sus in usu non sunt: sed pro illis, τὰ σκαῶτα, & τὸ σκαῶν τε di-
cunt, quorum nominatiuus non extat. Tum et merdam uocant, ster-
cus, et σπατῖλλω. Et equi quidem, fimū uocant: bovis, bubulum a-
fini, asininum, & ὄνθον. Homerus etiam ὄνθον, bobus tribuit. Por-
ci, ὑπὲρ λευθον: ouium, ouillum: caprarum, αὐροδία, αὐρα-
δίην, καὶ αὐράθον, & αὐράδ' ἀνα: sicut & murium, μυσκή-
λεθρα.

CAPVT XV, DE COITV
ANIMALIVM.

condupli-
care

Oire præterea de brutis dicitur, scandere, in scen-
dere, uehi, conscendere, *congrédi, conuenire,
ascendere. Asinorum autem proprium est, ὄνο-
βάτειν, cum equos conscendunt. Commune au-
tem omnibus est, sobolem seminare, sicut etiam de
hominibus dicitur: de illis uero dices, conuersari, misceri, concum-
bere, commercium habere, appropinquare, communicare, simul re-
cumbere, in unum uenire, simul iacere, condormire, cōuenire, con-
cubare, seminare, coire, rem habere Veneream, amplecti. Et trita il-
la, quibus Comici iocantur Ἀγκῆν, Subagitare, Contundere, In-
tendi, Cōprimere, Complicari: Ab his etiā studiosus & res deno-
minabit, mixtio, consuetudo, conuersatio, communicatio, commu-
nio, coitus. Non tamen appropinquatio, aut concubitus: sed concu-
bit cum illa. & Cōcubinus sum, ut Hyperides: et quod magis At-
ticum est, Rem habui: Ab eadem uero, dicitur gratificari, & gra-
tiam dare.

DE CVR-

DE CURSU ANIMALIUM, ET II
pugna.

Dices * at ceruum, currere leporum, fugere suem, aut apru attamen
perrumpere leonem, irruere pardalim, saltare ursum, com
plecti taurum, incidere Et hæc quidem, labris ferire illa, unguis
pulsare. hæc, cornibus impetere illa, pedibus calcitrare * illa, un- hæc
guis scalpere. * hæc uero, dentibus laniare. illa

CAPVT XVI, MULIEBRIS MVN-
DI NOMINA.

Dices præterea summam sic, mundi, ornatus,
ornamenta, mundiciæ. Non enim negligenda
sunt muliebris mundi nomina. A prædictis autem
deriuantur, ornare, ornatio comere, comptus, de-
liciarum, mollescere, deliciæ, mollities. Capitis por-
ro ornamenta, Homerus narrat Reticulum, Capitale, & Redimi-
culum textum Tu uero, et Coronam his adde, ex illo Homeri Ver Iliados 6
su, Horum hæc quidem flexas coronas, hi uero enses habebant &
Corollas, apud Callimachum Baccasq, apud Homerum, et Ana-
creontem Et Fasciam, & Redimiculum, apud Aristophanem: quæ
& funda appellatur. Et mitra, acus, & calamistrum, uelum, au-
rea, & inaurata omnia. Sed & ἑνίορ, aureum erat capitis orna-
mentum quod nonnulli pecten esse uolunt. Tiara uero, & Cybar-
sia, Persica: Verū circa aures, sunt redimicula, perforata, in aures,
uerteræ, cardines Et Sitlæ, more Dorum Et secundum Aeoles,
Artiala: A Comicis autem, et ἑνυλασπίδια uocata sunt, * Rotu &
læ, Botrydia, Germina, Caryatides, Hypocampia, Cētaurides, * Innutritum
Entrophū, et Tripes Sed liquet, quod à forma ipsorū nomina illis
indiderint quemadmodum et Homerus in aures, * Τερίγλωσσοις uo Τερίγλωσσοις
cauit, tanquam trium pupillarum formas habentes. Sed colli orna- ἑρματὰ
menta, collaria, cervicalia, tū & torques, monilia, fibulæ, trichæ, Trina pu-
oreæ, malacia Et Torques Τάωδονεστοί, apud Theopompum Co pillaria mu-
micum à quibus lapides quidem dependebāt adeo, ut à motu * gem nimina
marum dicti uideantur. Sed & τριόπισ, monilis species est, tres
h h ueluti

etiam ueluti oculos suspensos habentis. Et secundum Antiphanem, * & confessus * κᾶδυμα quod & καθετῆρα uocauerūt. Quoddam etiā mo confessorē nile, μᾶν & , aut μόν & dictum est. Doribus proprium maxime. Quæ uero circa brachia, brachialia, & armillæ. Sed circa manuum coniuncturas, pericarpia, echini, amphideæ, anguiculæ, psellia, chlidones, & bubalia. quorum nonnulla, et ad brachia, pedesq; referuntur maxime tamen amphideæ, & chlidones. Pedibus tamen propria, talaria, pedalia, calcei, calceamenta, ægla, solea. & Tibialia, ut & Menander, & Nicoftratus tradunt Comicorum Magistri: Circa pectus porro, scutulas habent axillares. Fascia axillaris, secundum Philippi dem Comicum in Adoniazusis: Quæ uero in digitis, annulus, condulus, sigillum. signatorius, sic enim signatos annulos uocarunt. sigilla autem, gemmas continentes, Digito autem minimo annulum gestabant, qui ἀκρόσθις propter paruitatem dicebatur. & alter corianeum dictus, medio aptatus digito, alios Tum et * aliorum ornatuum Comici * mentionē faciunt, ut Ἀγροῦ nominant ὀχθοιβασέλεσπον, Elleborum, Ampullæ, Barathrum, Pectoralia, Samacia, Sifymbrium, Monile: quorum formas intelligere difficile perspicere est, quoniam non adhuc * uidere licuit alicui, num serio aut ioco hisce nominibus utantur. Fortasse & ornatui competit, coloratio, pictura, fucus. Et Stigma, apud Ionem in Omphale. ut, Et nigrum stigma oculis idoneum: Dices præterea, faciei unguenta adhibet faciem iniungit, purgat, pingit, fucō rubefacit, colore dealbat. Oculos perstringit, supercilia denigrat, lineas semicirculares circumducit, frontem dimetitur. roseas genas fingit, momentaneum florem, cito deflorescentē. Et secundum * Locrum, Non faciem, sed laruam gestat. Artem naturæ anteponit, uerum fucato. firmo, infirmum, & fragile rebus ipsis, picturam. Imaginem, pro ipso uiuo simulachro fingit.

CAPVT

C A P V T XVII, D E M I -
X T I S N O M I N I B V S.

Currunt & cumulatim nobis nomina synony-
ma, exigere, quære, require, extorquere, ex-
quiri, extorqueri. Exactio, requisitio, extorsio et
nomen exactor. Reddere, exolvere, persolvere,
referre, solvere, rejicere, deponere, renumerare,
reponere redditio, retributio, relatio, solutio, depositio, persolutio,
renumeratio. Priuare, auferre, rapere, ingratus esse, spoliare, uē
dicare priuatio, spoliatio, ingratitudo. Nomenq. unum, ingratus et
aduerbiū, ingrâte. Negare, abnegare, denegare, deierare, subterfu-
gere, elabi, refugere, recedere, abnuere, denuere. abnegatus, dene-
gatus, et hæc sola nomina. Res uero, negatio, denegatio, suffugium,
recessio, abnegatio, recusatio, repulsa. Platonis autem propria
locutio est, Μὴ ἀπαρνῆθαι τοῖς γένεσι id est, Ne hoc denegetur tibi:
Promittere, prænuñciare, polliceri, spondere, prædicere, spem
subtendere. promissio, pollicitatio, pollicitū. Alterius autem signifi-
cationis est, cōfirmare, definire, determinare, fidei ubere, in se reci-
pere, affirmare, confirmare, communire. periculū subire, se subij-
cere. Difficile, molestū, arduū, durum, difficile, dubium, repugna-
tu difficile, operosum, laboriosum, graue, onerosum, indispositum,
confusum et horum quoque comparatiui non inelegantes sunt, &
perlatiui quoq. elegantiores. Tum & pluribus aduerbia insunt, &
nomina ut difficultas, molestia, onus. Contrarium uero, facile,
promptum, factu bonum, ad manum existens. uel in promptu, le-
ue, certum, paratum, parabile, decorum, ordinarium, facile elabo-
ratu, coincidens, securum. tum & comparatiuos habent, superlati-
uos, nomina & aduerbia. Facilis, facilius, facillimus. leuis, leuior,
leuissimus. Et secundum Hyperidem, ἑαδύωτος. Paratus, pa-
rator, paratissimus. promptus, promptior, promptissimus. certus,
certior, certissimus. Parabilis. Sed securum, & facile factu magis
operum, quam facientium nomina sunt. uerum his addere quis co-
uetur & nomen, ἑαδύωτος. Figuræ autem sunt, ex paratu, ex fa-

cili, in promptu, ad manum, ex contingenti, & sic de reliquis.

I CAPVT XVIII, DE LOCO SALVBRIS, MORBIDIS, ET horum qualitate.

Ocum uocabis, salubrem, sanum, incorruptum, purum, temperatum, mixtum, bene temperatum temporibus, tempora bene habentem, respirationes habentem, perflatum. Ventos habentem perflantes, uel uentos percurrētes. Bene spirantem, recreatum, aura inflatum, fructuosum, liberum, opacum, umbratum, umbratilem, gelidum, hyeme bona utentē, calidum, tepidum, apricū, temporibus æquum, bene dispositū cælum habentem, integrum, bene cedentem tempori, bonos habentem spiritus, temporibus bonis utentem, ætherium, sudum in puro aëre, aperto aëre, hilari, leui, agili, lucido, libero, claro, pellucido. In contrariam uero partem, morbidus, morbosus, morbis obnoxius, mortifer, intutus, lubricus, periculis expositus, periculosus, corruptus, importunus, grauis, tenebricosus, obscurus, lumine carens, Solis expers, intemperatus, temporibus iniquē dispositus, hyemalis, infelici hyeme utens, frigidus, gelidus, glacialis, pluuialis, uentosus, nubilus, ignitus, igneus, flammeus, suffocatorius, calidus, feruens, feruidus, incēsus, ardens, molestus, uentis expositus et impetitus, infrugifer, humidus, palustris, aquosus, niuosus, squalidus, sordidus, ingratus, immitis, morbifer, corruptus, importunus, pestilens, cælo iniquiore utens et quæcunq; alia integra oratione dici possunt. Res porro huius quidem, hyems, frigus, uentus, imber, pluuia, frigus, glacies, nix, crystallus, pruina, tempestas, grando. feruētis uero illius, suffocatio, calor, feruor & secundum Homerum Ignis, Flamma, Feruescentia. Et uerba illius quidem, hyemare, rigere, frigere, flare, plueri. & aduerbia, frigide. Rigide enim, Poëticum est. sed huius sunt, ardere, calere, feruere, ignitum esse. Et aduerbia sola, suffocatorie, calide.

CAPVT

CAPVT XIX, DE EO QVOD EST, I
NON MOROR.

On moror, non desistam, non cessabo, non omit-
tam, non obseruabo, non recusabo, nō refugiam,
non derelinquam · sed hinc deriuata nomina, &
aduerbia, alterius significationis sunt.

CAPVT XX, DE AMANDO, I
ET ODIENDO.

Ehementer amo, præamo, depereo, diligo, perdili-
go. ἀγαπάω, cui et ὠμῆς præponi potest · Fami-
liariter erga hunc habeo, familiariter dispositus
sum, cōmode eo utor et mihi cōmodus est, familia-
ris, Amicus, Socius, & quæcunq; alia huiusmodi
sunt. Hunc imploro, inuoco, accedo, amatorie habeo, beneuolus ei
sum, beneuole me erga eum habeo, eius studiosus sum, eo utor. Et
amicitia, amor, familiaritas, commoditas, societas, beneuolentia. Et
amice, amatorie, familiariter, commode, beneuole. Amicus, bene-
uolus, familiaris, cōmodus, Socius. Φίλος ὅπῃ & enim, aliud quid-
dam significat. Contraria porro sunt, uehementer hunc odi, sper-
no, auertō, offendor eo, offendit me, criminor ei, criminatur mi-
hi, aduersatur mihi, abominor eum, est mihi oneri · Inimicus meus
est, & hostis, alienus, alienatus, et alienor ab eo inimice erga eum
affectus sum, maleuole, & maligniter · Molestus mihi est, molestor
eo · Sed ἔχθρα, Poëticum est. Discors mihi est, et incommodus ·
male erga eum afficior, suspiciose habeo, odi eum, discordor cum
eo, et hostiliter habeo. Res uero sunt, odium, alienatio. inuidia, ini-
micitia, molestia, offensio, discordia, hostilitas, maleuolentia, mali-
gnitas, suspicio · Aduerbiorum autem plurima, prædicta sunt · Sed
superlatiuos habent, inimicissime, odiosissime, alienissime, incom-
modissime, suspiciosissime, & malignissime.

h h 3

CAPVT

I CAPVT XXI, DE LAVDIBVS,
VITVPERIO VITVPERAN-
te, difficili, simplici, & stulto.

bona fama

Aus, *, eulogium, benedictio, encomiū. Pulchri-
loquium uero, & ὡσopia, dura sunt. Infinitua
autem uerba, laudare, bene loqui, celebrare, en-
comium canere, benedicere, collaudare. Nomen
autem unicum, Laudator. Et aduerbium, laudato-
rie. Sed reliqua, aliud quidpiā significant. Vituperium, conuicium,
blasphemia, maledicentia, criminatio, maledictio, obtrectatio, ca-
lumnia. et hinc deriuata uerba, uituperare, conuiciari, blasphema-
re, infirmare, maledicere, criminari, obtrectare. Et nomina. Vitu-
perator, secundum Platonem. & uituperandi studiosus, uitiliga-
tor, maledicus, & calumniator. Conuiciator enim, sordidum est.
Tum & blasphemus, et obtrectator, Vulgaria. Sed criminator, ufi-
tarius est. Et aduerbia, uituperatorie, conuicatorie, maligne, calum-
natorie. Laudatus uero, & uituperatus, ad alia referuntur. Dices
insuper, odiosus moribus, cōsuetudine, uoluntate, ingenio, animo,
cogitatione, consilio, uita, uitæ ratione, uitæ constitutione, & ui-
uendi modo. Laudando uero. contrarijs utere, ut laudandus mori-
bus. Propria quidē uituperij sunt, difficilis, maliciosus, cauillator,
insidiosus, dolosus, fucatus, fictus. laudis autem, simplex, bonus. do-
lis carens, uerus, manifestus, clarus, sincerus, liber, beneloquus,
huius placidus, uel simplex. Res præterea. * illius quidem, asperitas, ma-
illius lignitas, cauillatio, insidiæ, dolus. * huius uero, simplicitas, boni-
tas, liberalitas, ueritas, mansuetudo. Et aduerbia * illius quidem, a-
spere, maligne, cauillatorie, insidiosæ, dolosæ, fraudulenter, obscu-
re. huius uero, simpliciter, probe, inficte, sincere, libere, uere. pla-
cide. Sed & uindus, etiam de stupido dici potest. qui & stultus dici-
tur, attonitus, stupens, mente uacuus, mente captus, delirus, inspi-
ens, stolidus, insensatus, sensu carens, fatuus, stipes, caudex, im-
prudens, irrationalis. sed de hoc etiam dices, mente subuersus, atto-
nitus, mente spoliatus, inexplibilis, delirus, nugator. Res autem no-
minatis,

minabis, simplicitatem, imprudentiā, stultitiā, stuporem, stupiditatem, insipientiā, stoliditatem. Et uerba, simpliciter agere, stultescere, desipere, stupere, delirare, terreri. Atq; aduerbia, simpliciter, insipide, insipienter, attonitè, stupide, stolide, imprudenter. stultè uero, ualde sordidum est.

CAPVT XXII, DE TIMORE, I
TIMENDO, ET CONFIDENTI.

Imor, stupor, metus, trepidatio, uerecundia, formido, mentis inopia, molliiies, terror, horror, tremor, pauor, stupiditas, correptio, tumultuatio, turbatio. Et uerba, timeo, trepido, attonitus sum, stупeo, timui, metui, uereor, percussus sum, horreo, tremo, paeo, formido, correptus sum, cōfusus sum, turbatus sum, animo defeci. Et participia similiter, stupens, attonitus, timens, metuens, formidans, trepidās, pertimens, percussus, horrēs, tremens, pauens, correptus, confusus, cōturbatus, animo deficiens. Et aduerbia, timidè habens, meticuloſe, formiduloſe, uerecunde. δ' αλως uero, sordidū est. Et δ' αρεδ' αλιακότως, durū. Turbulenter uero, & confuse, comparatiuos et superlatiuos elegantiores habent. Vocabis etiam terribilem hominem. pro timendo, & metuendum, formidandum, horrendum, horribilem, ignobilem, effœminatum, stupentem, uerecundum, timidum. In reliquis uero, participia nominum uice existunt. Ταραχώδης enim, & Δορυβώδης, etiam si quis torqueat, ad alia tamen referuntur. Alterius uero usurpationis est, negociū tremendum, metuendum, timendum, terribile, horrendum. Et Vir horrendus, timendus, tremendus, terribilis, horridus, confidens, audens, audax, uirilis, strenuus, imperterritus, generosus, interritus, intrepidus, ualidus, fortis, insolens, magnanimus, ferox, impetuosus, temerarius. Et nomina, audacia, confidentia, uirilitas, generositas, strenuitas, confidentia, & ipsum confidens. robur, furor, fortitudo, temeritas. Et uerba, audere, confidere, uiriliter agere, ualere, praeualere, furere, temerarium esse. Et aduerbia, auq

bia, audacter, confidenter, uiriliter, strenue, impeterrite, interrite, generose, intrepide, ualide, robuste, fortiter, insolenter, ferociter, temerarie.

I CAPVT XXIII, DE EO QVOD
EST, PVTO, ET SIMILIBVS.

Vto, reputo, existimo, æstimo, autumo, spero, coniecto, expecto, reor, conijcio, opinor, suspicor. Et res, existimatio, opinio, coniectura, spes, suspicio. Aestimatio enim, durius est, & ambiguum. Expectatio uero, sordidum. Et reputatio, durius. Aduerbia uero nulla sunt, præter uerisimiliter. Nomina etiam à nullo horum, sed participia extant.

I CAPVT XXIII, PRO-
BRI NOMINA.

Robrum, opprobrium, cõtumelia, infamia, turpitude, calumnia, imprecatio, uis, uiolètia. sed hæc, etiam ad alia pertinent. Qualitatis autẽ sunt, contumeliose loqueris, obtreçtatorie, calumniose, turpiter. Ab alijs uero nulla dicuntur, præter criminatorie, quod et ambiguum fuerit. Et criminari, infamare, calumniari: quæ enim ab alijs deriuantur, etiam ad alia referri possunt.

I CAPVT XXV, DE EO QVOD
EST INSVLTARE,
& contra.

Ices præterea, alienis gaudere malis, aliorum malo lætari, alieno delectari infortunio, irridere, illudere, subsannare, insultare, naso suspèdere, deouere. Res autem, derisio tantũ. Subsannatio enim, etiam carpere significat. sicut & ἀλλόθυσικὸς, gaudens risum mouentem. Nomen uero à prædictis unicum est, *χαρῆκα * & * & ὠχαιγεῖκα, aliorum gaudens infortunijs. Ab alijs autem, participia sumenda sunt. Aduerbiũ etiam unicum, irrisorie.

DE

DE CONGRATULANDO.

II

Collatari, cōgaudere. ὑποφύλασσε enim, & σιωπῶν φρά-
 νεισθε, etiā alia significant. *, utpote delectari sacrificio aut de uerbo
 nuncio, quemadmodum & iuuari dicitur. Contrarium autem est, quidem cō
 condolere. Contristari enim, sordidum. Sed σιωπῶν φράσσει, etiam gaudere fe
 alterius significationis est. Sed fortasse his & σιωπῶν φράσσει, & σιωπῶν φράσσει
 ἐπαυῖσθαι congruunt. bonū nun-
 ciū, sicut
 & de gau-
 dere.

* CAPVT XXVI, DE SOLVEN
 TIBVS DIRAS, ET IM-
 precantibus.

Ouere, * bona precari, & imprecari. Contra-
 rium uero, deprecari, diris deuouere. & de hoc * comprega-
 quidem, deuouere, & uouere dicitur. Et nomina, ri bona, et
 deuotus, execratus. Et res, illius quidem, uotum. bona pre-
 huius uero, execratio. Sed & execrato cōueniet, cari

sceleratus, pestilens, profanus. Execratos uero diris liberare, ex-
 piare appellant. Expurgare enim, durius est. Sed & execrans, &
 execratus, ἀπαῖος nominatur. Quæ autē quis uouendo petit, op-
 tabilia bona dicuntur. & Attice, εὐκτα sed hæc, & εὐχολι-
 μαῖα uocant.

CAPVT XXVII, DE DIRA-
 RVM DAEMONIBVS.

I

Aemonēs porro, diris liberantes ἀλεξίκατοι,
 id est malorum depulsores, uocantur. Aueriores,
 solutores, & fugatores. Qui autem inferunt,
 exitiales, pestilentes, malicioſi, & homicidæ.

CAPVT XXVIII, DE PHARMACO.

I

Harmacum, perniciosum uenenum, mortiferum.
 Mortale enim, nō probatur. Fortasse tamen, cor-
 rumpens, & corruptum, & lætiferū, & uolenti-
 tius ad mortem pellens, et corruptoriū. * Sicut et ut uero
 Homerus uenenum, Homicidam dixit. à quo &

ii pharmacum

pharmacum, occidens dices, Nonnulli & pharmaca purgatoria huc referunt, ueluti per euacuationem occidentia ut aconitum, & elleborum. Cicuta enim frigore occidit, quemadmodum mandragora capitis grauedine. hæc autem mediocritate, & immediocritate distinguuntur. Contraria autem uocabis, pharmaca salutaria, depulsoria, deuicatoria, Pæonia antidota, solutoria Fortassis et alia. Saluatoria uero, & sanatoria, dura sunt.

I CAPVT XXIX, DE PLENO,
ET NON.

Plenum, labra æquans, impletum, repletum, superfluum, abundans. Sed quod aliquanto minus est, uacuum, nec labia æquans. Empidies uero, durum est. Fortassis tamen & deficiens. Sed quod ad medium pertingit, semiplenum, semiinane, semi repletum, & semiuacuum.

I CAPVT XXX, DE IMPE-
DIMENTIS.

Impedimenta, remora, contraria, aduersa, impediens, obsepta, retinacula. Obijces, quibus, inquit Rhetor, impingentes, tempore impedi ri solent. Dices itaq, impediens, supplantans, contrarius, pedibus resistens, aduersus, impedimento existens, cohibens, prohibens, repugnans, seducens, retinens, oppositus, tarditatem pariens.

I CAPVT XXXI, DE NOXA,
ET CONTRA.

Noxa, nocumentum, perniciēs, pestis, damnum, damnosum, nocens, nociuum, nociue, perniciose, damnose. Damnosus, nociuus, noxius, nocere, damnum inferre. Contraria uero, utile, utilitas, commodum, lucrum, lucrosus, lucrum pariens, quæstus, usura, prosperitas. Sed et thesaurus dices. Vtiliter, commode, lucrose, quæstuose, prodesse, lucrari, quæstum & lucrum facere.

facere. Alterius uero significationis est, commodum, utile, bonum, optimum, necessarium, idoneum, conferens, conducing, opportunum. ὀνκοί φάγου enim, durissimum est. Ab his uero, utilitas, & conducibile, usus, utilitas, lucrū. Quæstus enim, sordidum est. Sed contraria, inutile, incommodum, damnosum, inconducibile, lucro carens, & importunum.

CAPVT XXXII, DE SALV-
TATIONIBVS.

Alutatio, allocutio, affabilitas, appellatio · alloqui, affari, salutare, appellare, salutem dicere, & allocutus · respondere, salutē referre, & resalutare. &

Et dies, in quo salus fit, προσρητὴν, προσρητῆα,
 πρόσρημα in quo uero nulla dicitur, ἀπρόσρη-

τ appellatur. Atque qui in huiusmodi dexter, et sincerus est, affabilis dicitur, et comis. Salutatorius enim, durum est, et ad aliam quoque significationem refertur. Facilis accessu, facilis conuentu, facilis ad commercium, blandus, mitis, humanus, clemens, candidus, mansuetus, malorum patiens, et his similia. Sed contrarius. illi quidem, comitatis expers, asper, durus, salutationum osor. Δυσπρόσπεντος enim, durum est melius uero, εὐπρόσπεντος. Reliquis uero, accessu difficilis, difficilis conuentu, commercia fugiens, intercessu asper, tristis, sinister, durus, agrestis, asper, molestus, inhumanus, immitis, sæuus. Ἀμέλιος enim, magis Poeticum est. Sed aduerbia, ab hoc quidem, affabiliter, comiter. Et contraria, affabiliter, duriter. Ab accessu facili, perueit. Εὐπρόσόδως enim, durum. Sic etiam, mite. Melius tamen, amice, clementer, humaniter, mansuete, blande. A contrarijs uero, ardue, duriter, triste, agreste, sinistre, rustice, inclementer, aspere, sæuiter, inhumaniter.

I. CAPVT XXXIII, DE BENE-
FACIENDO, ET GRA-
titudine.

Benefacere, beneficium cōferre, gratificari, dona-
re, gratiam benefactoribus referre, gratias agere,
uel habere. Res uero, beneficium, gratia, munus.
Beneficentia enim, non admodum probatur. Ne-
que munerationem, apud illos probatos Autho-
res reperi. Similiter & nomina, benefactor, beneficus. Ευποιη-
τὴς uero, non dicitur munificus tamen, & gratus. De hoc enim et
uerbum dicitur gratificari; de eo quod est gratiam inire, non agno-
scere. Gratia autem priuans, ingratus dicitur, inhumanus, sensu
carens, iniustus, improbus, immemor, obliuiosus, ingratitudinis pœ-
næ obnoxius. Et res ipsa, sensus communis carentia, ingratitudo,
iniustitia, improbitas. Sicut & Antiphon, Priuatio dixit. Sicuti &
aduerbia sunt, ingratè, brutè, iniuste, improbe, obliuiose. Sed be-
nefactoribus æquum esse, gratiam habere, & nouisse dicitur, uel
gratias referre. Quemadmodum & Hyperides, & Lysias, Gra-
tiam dissoluere dixerunt. Reddere, retribuere, agere, reminisci, re-
mensurare, respondere, referre, par pari referre, beneficijs cer-
tare, gratificari, gratitudinis uices rependere, compensare, uel
persolvere.

I. CAPVT XXXIIII, DE COM-
MERCIO.

Ommercium, contractus, communio, communi-
catio, permutatio. Cōmutatio uero, Vulgare est.
Commutare, conferre, communicare, communi-
cans, communionē dignus. Immunis, commercio
durus, communionis expers, commercia fugiens.

CAPVT

CAPVT XXXV, DE EXPER- I
TO, ET NON.

Xpertus, peritus, assuetus, terens, tritus in hisce,
cōtritus * *Ἐπείτριμα* autē, calumniose dicitur. 6
Sciens uero, Vulgare est. Sed Scitus, Poëticum.
Melius autē est, doctus, & doctus hac re uti, ex-
perimentis edoctus, experientia præditus, in ex-
perto habens. Res uero, experientia, experimentū, scientia, habi-
tus, usus. Sed uerba, experiri, periculum facere, scire, nouisse, tri-
tum esse, usum esse & assuetū. Tum aduerbia, expertō, scitē, soli-
tō, trite, usitate fortassis & doctē. Sed Homerus, & Scienter di-
xit. Cōtraria deinde sunt, inexpertus, inscius, insuetus, inusitatus,
rudis, expers horū, ignarus. Antiphon uero, et Ignorans dixit. Sed
res, inexperientia, inscitia, stoliditas, ruditas, ignorātia, imperitia.
Verba autem ex his nulla sunt, præter ignorare, & inscium esse.
Nam desuescere, durum est quemadmodum & desuetum. Et *Ἀγ-
δόβει*, Poëticum: *Ἀμαδάβει* autem, aliud quidpiam significat.
Sed aduerbia sunt, inexpertō, inscitē, ignoranter, inusitate, stoli-
de, ruditer. Imperite uero, & inepte, etiam ad alia referuntur.

CAPVT XXXVI, DE TACEN- I
DO, ET NON.

Rcana tacere, filere, occultare, abscondere, tege-
re, reticere, seruare, custodire, curare, cōticere,
recondere, reseruare, oculere, contegere. Et no-
mina, tacitus, taciturnus, custodiens; mutus, lin-
guæ potens, silens. Sed & participia ab omnibus.

Et tacenda, silenda, occultanda, arcana, silentio digna, nefanda, nō
propalanda, latentia, contecta, seruata tacite, silenter, seruatorie.
Contrarium porro, effutire, eloqui, enunciare, propalare, efferre,
diuulgare, in Vulgus spargere. effutita, propalata, & similia. A
quibus nomina nulla sunt, præter garrulus neq; aduerbium. Rei au-
tem unicum uocabulum, nunciatio, uel reuelatio. Propalatio enim,
durum est.

I CAPVT XXXVII, DE EO QVOD
EST PRECARI.

Recari, proponere, obtestari, protendi, supplicare, rogare. Rei autem uocabulum nullum proprium est, quàm obtestatio, et precatio. Neq. nomen aliud, neq. aduerbium sed participia, ut proponens, protensus, precans, obtestans, rogans, supplicans.

I CAPVT XXXVIII, DE COLUM-
NARVM INSCRIPTIONIBVS.

Ices præterea, scripturæ in columnis, inscripta, scripta, insculpta, incisa, sculpta, signata, informata, insita, inhaerentia, cæsa, laborata, inexistentia, adsculpta. Tū et participia similiter, cauās, inscribens, insculpens, exculpens, insignans, incidens, imponens, laborans, inferens, faciens, fingens, formās, informans, excavans, sculpens. Et scripturæ prominētes, seu superficiales prominentia, præmanifesta, clara, insignita, uisibilia, facilia uisu. Bene signata autem, sordidum est. * Sed quæ incisa sunt, obscura, incerta. Vetusta uero, antiqua, obsoleta, uetustissima, obscura, uetera, non manifesta, confusa, tenebricosa, muscosa, eluta, inuisibilia, difficilia lectu, incognita, cognitu, difficilia, ignota, incerta, uisu difficilia, non perspicua, defluxa, exoleta, male expressa, male signata.

Subterra-
nea porro

I

CAPVT XXXIX, DE SA-
TIETATE.

expletus,

plus satis

Atiatus sum, pro satur, præ satur, ad saturitatem ueni. per satiatus sum, saturatus. Ad satietatē perueni, plenus sum. plenus, impletus, * repletus, repletus sum. Fastidio, impletus sum, satur sum. satis habeo, abundanter, * satiate. In saturitate sum.

CAPVT

CAPVT XL, DE DVBIO,
ET NON DVBIO.

Estat mihi explicare, indubium, irrefragabile, irrefutabile, inconfutabile, firmum, non dubiū, inquisitionis indigens, indisputabile, certum. Et aduerbia, indubie, & huic similia: haud dubie, irrefragabiliter, firmè, certo, irrefutabiliter, inconfutabiliter, & stabiliter. De hoc quoq; dicitur, noui, certò noui, scio, persuadeor, persuasus sum, conuictus sum, credidi, fidem habeo, confirmatus sum, corroboratus sum, certus sum, cognoui, diligenter eloquor. Ἀνεξέλεγκτον uero, ineptum est. E cōtrario uero, res quidem est dubium, instabile, infirmum. Et Terminus refragabilis, apud Thucydidem: Et secundum aliū usum, refragatio, dubitatio, disquisitio non tamen ἀντίρροτος. Aduerbium autem solum, dubie. Verba autem, Ambigo, secundum Platonem æquiuoco, fidem nego, suspicor, utrumq; cognosco, refragor, inquirō, dubito, conijcio, coniecto, suspectum habeo, dubius sum, & similia.

CAPVT XLI, DE INTERPRETE.

Interpres dices, & interpretans, linguam confrens, linguā exprimens, linguæ simulato, linguæ permutator, linguæ index, linguæ peregrinæ peritus, bilinguis, multilinguis, duarum aut multarum linguarum gnarus: linguā interpretans, efferens, nuncians, exponens, explicans, commutans, transferens, informans, Græca transferens, & similia. Res uero, interpretatio, expositio, permutatio, explicatio, enarratio, translatio, simulatio, uel repræsentatio.

CAPVT XLII, DE EO QVOD
EST VENIO, ET SVM.

Vm, ueniam, perueniam, adero, præsto ero, obuiabo, adsum, adueniam. Sed Ἐλδ' ὅς τις, Homerus saltem, nec alius quispiam probatorū Scriptorum dixit. Res uero

uero, aduentus, & præsentia. Nullum autem aduerbium, nec nomen, sed participia.

I CAPVT XLIII, DE FACTIS,
ET FACIO.

Ices quoque, facio, ago, dispono, distribuo, perago, operor, elaboro, transpono, ordino, tracto, pertracto. Res uero, factum, dispositio, opus, tractatio, pertractatio, ordinatio. Nomina autem, et aduerbia, etiam ad alia referri possunt.

I CAPVT XLIIII, DE AEQUALI.

E quale dices, numeri eiusdem, plenitudine æquū, par, eiusdem longitudinis existens, magnitudine æquali præditum, commensuratum, æquidistans, æqualiter dispositum, æquilibriū, æquiualeus, æquiponderās, et his similia. Sed alterius formæ uidentur, simile, uerisimile, æqualiter repugnans, æquipugnās, simili robore præditum. pugna æqua, anceps, uel dubia. Ἀγχομάτωρ uero, etiam si eo Thucydides usus sit, durum tamen.

I CAPVT XLV, DE GLORIA,
ET CONTRARIO.

Loria, honor, fama, nomen, celebritas, nobilitas, splendor, honestas, existimatio & gloriæ uigor, gloriæ abundantia, æmulatio, bona fama, memoria. Tum & honestus dices, & gloriosus, nomine clarus, honoratus, celebris, æmulatione dignus, clarus, splendidus, cōspiciuus, elucescens, diuulgatus, diffamatus, famosus, memorabilis, gloria florens, abundans, & nomine notus, & similia. Et aduerbia, gloriōse, honeste, nominatim, famosē, celebriter, æmule, splendide, clare, conspiciue, diuulgariter, note. rectum Tum & uerba, celebrē esse, honorari, clarere gloria florere, * a esse bundare, nominari, suspici. Contraria sunt, inglorius, infamis, famosus, ignobilis, obscurus, ignotus, incognitus, uilis, uitandus tum & uulgaris, infamatus, & uituperatus. Et res sunt, ignobilitas, infamia,

mia, dedecus, turpitudine, fama mala & κατὰ βλάβην, secundum Thucydidem: Atque aduerbia, inglorie, ignobiliter, dedecorose, infamiter, obscure, incognite, contemptim, ingenerose, diffamatum, diuulgate. Verbum uero unicum, infamia laborare, uel male audire. Reliqua uero, cum uerbo esse enuncianda sunt: ut ignobilem esse, inglorium esse, & reliqua.

CAPVT XLVI, DE IOCOSO,
ET GRATIOSO.

Dices porro, iocorum amans, iocosus, iocundus, iocabundus, risus amans, risibilis, ad risum promptus. Et in alia significatione, lepidus, graciosus, facetus. Et aliter, scommatum amans, scommatis clarus, cauillator, mordax. Et aduerbia nota sunt, ut iocose, ridicule, lepide, grate, facete, iocunde, cauillatorie, mordaciter. Sed res sunt, iocandi amor, ioci, lepor, risus, gratia, facetia, scommatum studium, scommata, mordacitas. Verba autem, ludere, mordere, garrere, cauillari, ridere, cachinnari, lepidam esse, et graciosum.

CAPVT XLVII, DE IGNO-
BILI, ET FIRMO.

Ed de aliquo homine nihili dices, uilis, nullus, nihili dignus, nullo dignus precio, nihili ualens: quorum quis multos pro nihili haberet. Subuētaneus, contemptus, despuendus, exspuendus non huius quidem dignus, ne flocci quidem faciendus, corruptus, quo nihil uilius, perniciosus. Excrementū, scoriam, mancipium cohabitantium dedecus, accedentiū infamia, uilius auctione uenditis rebus. Mancipalis, abiectus, uilissimus, ignobilis, obscurus, inglorius, non clarus, abominandus, incertus, dubius, cacodæmon, miser, homo nihili, inhonestus, mulctatus, humilis, infelix, domesticorum infamia, uanus, uulgatus: truiualibus sordibus abiectior, stercore infamior. Si more Heracleti dicendum est, * Furcis inhonestior. Non autem mirari oportet, si nonnulla nomina, res plures

kk significan-

significancia ponimus. Quemadmodum enim plura sunt, idem uolentia: sic & nonnulla de multis rebus dicuntur. Vtpote si sapientem dicas, hoc quidem de infinitis, qui sapienter aliquid agunt, dicitur: adeo ut de Fabro, Homerus Sapientiam dixerit. Βία & uero significabit idem, quod grauis, arrogans, odiosus: sed & firmus, quemadmodum & imperterritus. Sed μαλόμελ &, insanum, & ægrotum significat. Tum & multa alia, his similia reperiās,

CAPVT XLVIII, DE EO

QVOD EST VOLO.

Olo, eligo, cupio, desidero, ualde desidero, concupio, appeto, percupio. Sed ἡμεῖς, Poëticū est. Concupisco, uoluntarius sum, cupidē habeo: nam hoc unicum habet aduerbiū: et nomen, desideratorem. à reliquis autem, participia. Res uero, uoluntas, inclinatio, cupido, appetitus, desiderium. Sed βέλους, Vulgare est. Sed & his coniungetur, amo hanc rem, quæro, perscrutor, in ea uersor, persequor. Sed inquisitio, contentio, & methodus, ad alia magis referuntur. Persecutio autem, durum est. Vnde unum tamen dices aduerbium, amanter.

CAPVT XLIX, DE DECRE-
TIS SCRIPTIS.

E legibus autem, decretisq; iam scriptis dices, scriptum est, definitum est, susceptū est, determinatum est, ordinatum est, cōstitutum est, suffragiū hoc determinatum est, suffragatum est, creditum est, celebratum est, compositum est, iudicatū est, consultum est, ratum est, sancitum est, legibus cautum est, promulgatum est, discussum est, præiudicatum est, iam olim receptum est, olim obseruatū est, iam olim custoditum est, consuetum sic est, & similia.

CAPVT

CAPVT L, DE EO QVOD EST
MEDIOCRITER, HABERE,
& non.

Ediocriter uero habere dices, mediocriter habere, modicè, satis, sufficienter, modeste. immediocriter uero, si quidem secundum abundantiam immodicè, abundanter, superflue. & secundum minus, egenter, deficienter, parum.

CAPVT LI, DE CONTOR-
QVENDO CORPORE,
& contra.

Orpus conuoluere, contorquere, contrahere, conducere, coacernare, inuoluere, incuruare, inflectere. His & simile uidetur, in spiras torquere. Contrarium autem, extendere corpus, protendere membra, simplex facere, remittere, diffundere, intendere extensim. Sed cum oscitatione sese extendere, σκωπδύνασθαι uocant.

CAPVT LII, DE QVIBVS PLA- I
TO DICAT, * TAYTON, ET IDEM
Θάτερον.

E eo quod Plato Τάυτον uocat, & Θάτερον, dices τάυτον quidem, perstans, firmum, stabile, immutabile, constans, permutabile, ingenitum, indiuiduum, obscurum, intangibile, immortale, doloris expers, irreprehensibile, incorruptum, aeternum, nõ periens, informe, nihilo egens, indeficiens, incorporeum, inuisibile, incoloratum, perpetuò motum, sese mouēs, perpetuum, sibi sufficiens, inturbatū, persistens. Diuinum, uniforme & horū coniugata. Sed θάτερον, infirmū, mobile, motū, incōstans, errans; incongruū, natum, diuiduum, paratum, compactū, plenum turbatum, mutabile, conuersum, latum, erraticū, informatum, transformatū, factum, tangibile, uisibile, corruptibile, mixtū, mortale, lac-
cerum,

-cerum, finiendum, periens, multiforme, multorum indigum, corporeum, uisibile, amabile, sensibile, multijugum, multis egens, egenum, tumultuarium, diurnum.

LIBRI QVINTI FINIS.

IVLII POLLVCIS, DICTI

ONARII LIBER SEXTVS,

IVLIVS POLLVX, COMMODO
CAESARI S.

Omina quædam, ceu iudicans
ascripsi alia uero, ne præterîsse
uiderer, posui. Nonnullis quo-
que dubijs Testes adnotaui, ut
his utentes uideas. Nonnunquã
& locum, in quo nomen inuenitur, notaui-
mus in nonnullis uero, & ipsam loquendi
formulam. non tamen hoc in omnibus fa-
ctum est, ubi opus non erat ne Libris nimia,
& superflua magnitudo accederet.

CAPITA LIBRI SEXTI.

De conuiuio, eius celebratione & super quæ conuiuandum sit, et cum quibus, de conuiuiorum Dominis, Conuiujs, & famulatio.	Cap.	I
Vini uasa, uini nomina, & quæ à bibendo dicuntur.	Cap.	II
Quæ de uino, & circa hoc.	Cap.	III
De splendido Hospite, & contra.	Cap.	IIII
De Conuiuia dextro, & sinistro.	Cap.	V
De libaminibus, & propinando.	Cap.	VI
Cibi, & hinc deducta nomina à panibus, frumento, farina, obsonijs, edulijs, cibis, & ab edendo.	Cap.	VII
De insatiabili.	Cap.	VIII
Eduliorum uariorum, & bellariorum nomina.	Cap.	IX
Veterum edulia, memoratu digna.	Cap.	X
Panum species, mola, bellariorum, placentarum, & ferculorum.	Cap.	XI
Mensarum uascula.	Cap.	XII
Coquinaria uasa, coquorum opera, & instrumenta.	Cap.	XIII
De ijs, quæ manus sunt.	Cap.	XIIII
De ijs, quæ purgantur à conuiujs.	Cap.	XV
Poculorum nomina	Cap.	XVI
De prandio, & cœna.	Cap.	XVII
De lucerna, & candelabris.	Cap.	XVIII
De unguentis, coronis, floribus, ænigmatibus, chrijs, cantilenis uinolentis, & iocis.	Cap.	XIX
De eo quod est soluere conuiuium.	Cap.	XX
De Vicinis.	Cap.	XXI
De nasci, & corrumpi.	Cap.	XXII
De pœnitentia.	Cap.	XXIII
De stabili	Cap.	XXIIII
De eo quod est consentire, & contra.	Cap.	XXV
De garrulo	Cap.	XXVI
De surdo	Cap.	XXVII

De adlatore.	Cap.	XXVIII
De iracundo.	Cap.	XXIX
De cinædo.	Cap.	XXX
Vitarum infamium nomina.	Cap.	XXXI
De turbante plebem.	Cap.	XXXII
De non imprudenter loquente, ubi etiam de imprudenter dicen- te.	Cap.	XXXIII
De dubio in sermonibus.	Cap.	XXXIII
De multa dicente, & multa cum efficacia et de pauca quidem, sed diserta loquente.	Cap.	XXXV
Delictorum nomina.	Cap.	XXXVI
Composita ex ὁμοῦ, σὺν, ἅμι, πᾶν, πάλιν, προτιλο, καὶ, π λὺ, μισο, ἰσο, μεγαλο, & alia figurata nomina.	Cap.	XXXVII
De refugio.	Cap.	XXXVIII
De eo quod est deliciari.	Cap.	XXXIX
De muneribus.	Cap.	XL
De furibundo ad Venerem.	Cap.	XLI
De Rhetore corrupto, & incorrupto.	Cap.	XLII
De occidendo.	Cap.	XLIII
De repente.	Cap.	XLIII
De cedendo.	Cap.	XLV
De exponendo.	Cap.	XLVI
De substantia.	Cap.	XLVII
De urbibus alienigenis.	Cap.	XLVIII
De ridendo, & flendo.	Cap.	XLIX
De nominibus.	Cap.	L
De opportuno, & importuno.	Cap.	LI
De manifesto & obscuro.	Cap.	LII

C A P V T P R I M V M, D E
S Y M P O S I O.

Voniam nec symposiorū nomina omittenda sunt, domus quidem compotatoria, symposium, collegium, & conuiuiū dicenda est. Et domus triclinā, quinqueclina, decaclina. & comestoria domus, à comedendo & conciliabulum. Rem autem, po-

tum, conuiuium, compotationem, congregationem ad vinum factam, Chorum sacrum, * elapinū, eranū, epulationem, prandium, 1 cœnam, cœnam communem, conuiuationem, hospitalitatem. Illud autē Thucydidis, ἐνίοις, durū est. Conuenientes uero ipsos, compotores, comedones, Conuiuatores, Consodales, Chóricos, Conuiuas, epulatores. Proprie tamen Chorum domus, φιλῳτῆγία uocauerunt. Sed opus ipsum, congregare, conuiuiū constituere, implere, instruere, apparare, conuocare. Et Ad cœnā inuitare, Parœcemia dicit, Menander, & Demosthenes. hi enim uocati ad Xenophronem Phædimi Filium. Conuiuia autē publica, euochiæ, thaliæ, uiscerationes, epulæ populares, & * οἰσίοις dicuntur. Sed in cibationes quibus accumbimus, uocabis clinas, lectulos scabella dicuntur & scamna, & tori, semicirculi, recubatoria, humistrata. Quod autem alijs, ἀνάκλιτρον dicitur. Aristophanes, ἐπικλιτρον uocat. Torus uero spaciosus, ab eodem κλιτῆριον dicitur. Deinde sunt phyllades, alæ, poltryna, tyla. Cernicalia, secundum Demosthenem, et reliquos. Pulvinar autem, Cernical Comici uocant, * aut Mini- ὕπερστρον, aut * ὑπαυχέριον. Amphitapetia, quæ utrinq. nullo stratorium sa sunt tapetia, quæ ex una tantū parte. Strata, cubitalia, peristromata, substrata, stragulæ, sagula, uestes, indumenta, tegumenta, tal. Subcerni- petes, tapetia rasa, uestimenta. Auro intexta, ut Eubulus dicit, Vestimentis aurum intertextum habentibus sterneretur: Locus porro, cui strata incumbunt, cubile, aut sponda dicitur. Quæ autem in sponda strata insunt, lectulos uocant. Sed quod & Plumis puluinaria præparabant, in Anchise docet Eubulus: Tum & pennata, & constricta puluinaria nominauerunt. Tum & Canna- catum

carum quarundam purpurearum Menander, de stratis loquens, meminuit. Storeas quoque, in quibus dormiebant, uocabant χαμδύριαι. Conuiuium præterea constituens, Hestiator, Cōuiuator, Hospes, Symposiarchus, conuiuij Princeps, congregationis Dux dicitur. Οὐκὸς ἐμῶν enim, Tragicū est. Aliter etiam Symposiarchus dicitur, qui in cōmuni quodam, et omniū æquali sumptu, instituto conuiuiio, sorte, aut omniū sententia electus, conuiuij Procurator est. Hestiatorem uero, & Hestiuchum nominabis, secundum Aristophanē: Vocati porro, Conuiuatores, Conuiuæ, inuitati, conuocati, uocati, compotores, comesatores. Non uocati, quos Ἀνεπαγγέλλτους Cratinus uocat. * Latinis, umbræ dicuntur *. A symboli, à symbolis. A quibus Attici, Longa dare symbola, pro magnis, dixerunt. Sed & Proclites, conuiuij Princeps dicitur. Qui uero alicui accumbit, cōpotor, accumbens, proximus. quem Contoralem, Menander uocat. Communi mensa utens, commensalis, comestor, conuiuator, simul cœnans. Qui autem omne curat ministerium, * Tapezopius dicitur. Famulitium autem est, Pueri, Pincer pœns, næ, Mensarij, Sectores, Coqui, obsoniorum Paratores, Condi. Et mensæ culina, & coquina dicitur. Et condimenta, bellaria. Quò uero constructor dimentorum uasa reponuntur, arca quo autem obsonia, cista conuiuatoria dicitur.

CAPVT SECVNDVM, DE VASIS VINI, RECONDITORIIS, CRATERIBUS & uinorum nomina.

autem

Ed quò reponitur uinum, sunt lagena, oppa, utris, crater, trulla, cadus, urna, hydria, bicus. Cradifus, iuxta Xenophontē. Vrcus, amphora, uas uinariū, uitreum, fictile, dolium. Hyperides *. et Doliolum dixit. Si uero & Aristophanes, ὕψους uictui uini dixit, manifeste dictio hæc arguit, cōueniens tum * uita fuisse uas fictile. est autem hoc nomen, Aeolicum: Vini autem reconditoria, Xenophon Vinaria uocauit. Eupolis autem, Puthones: Crateres porro, primus quidem, Iouis Olympij, et Olympiorum Deorum.

rum secundus, Heroū tertius uero, Iouis Saluatoris, Perfecti Vnde & ternarius primus, perfectus numerus uocatur. Et uinum quidem dicitur, potus, iucundum, illecebrosus, dulce, austerum, acre, suave, fragrans, Thasiū Chii, & huius uini optimū, Aristēum, & Aristusium Mendēum, Mendesium, Ismaricum, Lesbium, Peparethum, Chalybonium, Pellaeum, Pramnēū, Maronium. Nec tum Veteres, Italicum uinum adeo diligenter nouerant, quia nullū quod huic anteposuerint, extat. Sed et dulce uinum, & Pollaeum, ex Syracusis est. primus autem hoc, Polas Argiūus parauit, unde & nomen sumpsit. uel à Syracusarum Rege Polide, ut tradit Aristoteles: Siseræum quoque uinum uocant, quod mustum ad dulcedinem coctum est & Theræum, Creticū. Erat & uinum quoddam unguentarium, unguento mixtum. nonnulli tamen dulce uinum, sic nominatū uolunt. Mulsumq; dixerunt, quod nunc οἰνόμελι dicitur uel forsitan, quod nunc hepsēma uocant, quod uinum ad dulcedinem coctum est. Et hoc nimirum fuerit in Platonis Comici Symmachia, Tuo enim gustato hepsēmate, clam absorbui: Vinum Sed erat, etiam protropū erat, quod priusquam calcarentur uuae, effluebat. quando in Cæterum uinum uile, secundarium, deficiēs, lorū, acre, acidum Phossone, Secundarium autem, & fecatum dicitur. Sed & uinum, τρυγὰ uo hanc ipsi carūt. Vt in Horis dicit Cratinus, * Ἀλλ' ἢρ' οἷ' ἐρ' φώσωνι τλῶ cohærens, οἱ στωέχωρ, μετ' ἐμὸ δινύγδω, οἶνα πορ' ἔλκωρ τ' τρυγός: Vinū mecum tra uero * ὠτίτης, patrium est. Sacias uero, * peregrinum. Et Sa- duxisti, ctus, apud Eupolidem: Trimma autem, apud Nouos Comicos ui- pampinum nū erat, aromatibus conditum. Vinū autē * bibebāt, tres partes ha trahens ui- bens, triplum scilicet aquæ. Homerus uero in Odyssæa, Poculum ni- implens, et aquæ uiginti mensuras: Quo autem uinum hauritur, ut in ipsa re- ceus, hydria, amphora, cotyle, cantharus, cyathus. sed quo mun- gione na- datur, fiscella. Et Siphon dicitur, quo gustatur. ut Hipponax in- tum quit, Siphoni tenui operculum perforans: Siphonizare, Aristot- percola- phanes dixit. A potando autem dicitur, potator, compotor, compo tum tator, potatissimus, potus, compotationum studiosissimus. Et Mu- commen- lier Pota, apud Phrynichū Comicū: Propinare, perpotare, potan dabant

do certare, epotare suppotare, quod & pitissare uocāt. potandi a-
Combi- mantem esse. * *Καταπίναμι*, quod nonnulli etiā ad cibum referūt.
bere Aeschines uero dicit, Et substantiam omnem ebibit: Et Lychnum
 potum, uocat Aristophanes: Sed & potationum amans, & mero-
 Potus, aquæ potor potatio, meri potatio, aquæ potio, pharmaci po-
 tio. A bibendo uero, combibere, ebibere, bibendo fallere, summos
 libare cyathos, aquam bibere. Dices uero, *μετριότης* ατος, id
 est bibendo moderatissimus. Positiuus enim *μετριότης*, Vulga-
 ris est. Lactipotor, lactis potatio. Tum et uices potatorias dices po-
 tatoriē, compotatorie.

I CAPVT TERTIVM, QVÆ A
 VINO, ET PER VINVM.

Vino autem dices, uini studiosus, et uini studium
 uinolentus, uinolentia, uinolenter, & uinolentum
 esse. Temulentus, non tamen temulentia, & temu-
 lenter fortassis tamen, temulentum esse. Inebria-
 tus uero, & Vino domitus, secundum Platonem:
 Et Ebriati, secundū Cratinum: Vinum ægre ferens, ebrius, ebie-
 tas, ebriari, et ebrietatis turba. A uino uero, uiniferæ uites & pam-
 pini, ipsa folia dicuntur. Et cœnopistis, qui uinum obseruat. Hic e-
 tiam lychnos, & lucernas præbebat, & æquam curabat potatio-
 nem. Atq; Vinipotus, & Vinipota Mulier, ut Anacreon dixit: E
 Vinum bibens, ut Homerus uinum potans. Et Vino abundantissima
 regio, secundū Thucydidē: Tum & Vites suauē gerentes uinū, ut
 porro Xenophon & * Bonum creantes uinū. Sed *Ὀινιστρία*, quod de ui-
 num ementibus dicitur, Poëticiū est. Oenistria uero, est uini in Pue-
 ros per tribus distributio. Oenias uero, uel cenas, palumbes est. Et
 cœnutta, massa uino rigata. Atq; Vinigerū nauigiū, apud Cratinū.
 Famulusq; Vinarius, apud Anacreontem. Et Vinariū, apud Crati-
 nū ut, Ne acetariū uero, aut uinariū possedit. Et Aeschylus, Neq;
 urceos, nec uinaria, neq; hydrias in opulentis relinquere domibus:
 Sed & dicere licet, adnauigat potus, & credit. Et uinum merū, aqua
 mixtum non * mixtus, intemperatus merum libare. Temperatum, bene mi-
 xtum

xtum, permixtū, bene dilutum. Et per se mixtum uinum, quod nulla dilutione opus habet, dicitur. Et sua sponte temperatū, & dilutum & nuper mixtum, recenter temperatū, quod modò est dilutū. Et Meracius, Meracissimum, secundum Hyperidem: Cæterum & Ἀνατίσας δαί, pro merum bibere, uel ientari, apud Veteres usitatum fuit & Aristophanem, Quid hoc malum, * sed aut pruna ien an pruna tare: Sed & diluere, miscere, condiluere, temperare, & tempe- ientabor? raut. Εξίπνα enim, & Κιβνάνα, magis Poëtica sunt quemadmodum et Κιβνάς: Poëtæ uero, & Dilutus dicūt. Et Herodotus, Meripotor. Et Mero inebriatus, dixit Hyperides, licet non probatum sit. Et quod nunc gargarizare dicunt, ἀνακωχουλίσσας δαί uocant, pro eo quod est guttur perluere. Plato autem Comicus, Gargarismū quendam hostilem adorna, dixit. Sine respiratione potare, cōtinuo bibere spiritu, hianter bibere Thracia Propinatio, Potio Scythica, propinatio Irrigatus est, incaluit, ebrietate cōmotus est: ebriari, inebriari, inebriatus. Mulier uero Ebria, & Inebriata, dicitur apud Theopompū Comicū. Ebrius enim, quod ad Viros refertur, Menandro relinquatur. De ebrijs uero, alam * trahere dixit leuare runt: eo quod talis ebrijs mos erat: quapropter & Homerū dicere, Manibus eleuatis, risu emoriebātur: Crapula * crapula laborare, crapula hesternā. ieiunare, sobrie habere, sobriū esse Νᾶ νηφαλὸν δῦ, sobria immolari significat: quod est sacra facere, uino carētia. quorum cōtraria sacra, uini libationes uocarūt. Sed et biberūt, ut nunc dicitur: Combiberūt uero, et Potationes fecere, dixit Xenophon: Medi uero, Bibebant, et in tentorijs pernoctabant. Verū Cratinus uinum, etiā μέγωνα uocauit: Nec curauit tantū, nec marona bibi:

CAPVT QVARTVM, DE SPLENDIDO CONVIVATORE, ET CONTRA.

Ices uero, Cōuiuator seu Hospes, splendidus, magnificus, hospitalis, Hospitum amans, popularis, lautus, munditie gaudens. Mundus enim, Vulgare est. Sed & Munde, apud Xenophontem dicitur. Sedulus, opiparus, magnanimus, hilaritatis plenus,

nus, compositus, affabilis, festiuus moribus, delicatus, delicijs utens, & his similia. Contrarios autem, sordidos, tenues, uiles, & illiberales nominauerunt.

I. CAPVT QVINTVM, DE DEXTRO, ET SINISTRO
Compotatore.

compotatorius

E compotore porro, dexter, * compotator, urbanus, decorus, compositus, syncerus, studiosus, placibilis, commercij amans, sodalitate dignus, communicans, cōueniens, ingenuus, diligens, hilaris, risus amans, iocundus, & iocorum studiosus, lætus, cōtentus, temperans, modestus, sobrius, moderatus, temperatus, placidus, mitis. Contrarius uero, sinister, negligens, agrestis, asper, cauillator, arrogans, superbus. Contemptor, molestus, onerosus, grauis, mordax, obtrektor, curiosus, percuriosus, tristis, fētus, fucatus. Simulator, scommatum studiosus, irrisor, mordens, cauillatorius. Cachinnator, irreplebilis, uilis, mollis, uinolētus, temulentus, inconstans, lubricus, iracundus, ebrius, crapula laborās, incertus, garrulus, delirus, nugator, inter pocula concionans.

I. CAPVT SEXTVM, DE LIBATIONIBVS, ET PROPINANDO.

Euino insuper dices, libatio, libare, delibare, libamina fundere. libaminum expers, libationis aut fœderis expers. Fœderatus, semilibatus, confœderatus, confœderatissimus, à fœdere alienissimus. Simul libans, libaminum & poculorum particeps, fœderum transgressor. fœdera transgredi, libationes dissoluere, & his similia. Propinatio, ad potandū inuitatio. Σπονδαρχεῖν, quod est potandi inuitationes propinare. pocula circumagere, frequenter instillare. Et potus mensarum secundarum. Et calix transitorius, qui ad omnes peruenit. quem etiam ὡς ἐν ἑορτῇ καλεῖται, uocaueris. Inebriari uero, pro immodice bibere, dixit Critias. Et bībendi

bendi cupidus, sitibundus, sitiens. Et res ipsa, suis. Et uerbum, sitire. Edendi uero cupidus, famelicus. Res ipsa, fames. Et uerbum, esurire. Sed Plato Comicus, etiam Vasorum inanitatem dixit Xenophon, inediam. Tum & Aristoteles, Expertum nō uasorum inanitatem habere:

C A P V T S E P T I M V M, C I B I, E T
A B H I S D E D V C T A N O -
mina.

Ibi præterea, panes, carnes, farina, massa, obsonia, cibi, frumenta, edulia, uictus. Et à nutrimento quidem, nutrire, nutrirī, Nutritor, bene nutritus, nutritus, cōnutritus. Nutrix, Alumnus, pnutrire, cōnutrire, nutrimēta subducere, subnutrire. A pa

ne uero, Pistor, panem secans, canistrū panariū, panem pinsere, panes fermētati et Azymī, hoc enim nomine Plato utitur. Panes ueruales, panes clibanarij, panes cāchrydij, panes intofti. Panis uero buccellæ, boli dicūtur. Vnde et *ἄρτιον*, id est nutrire, apud Aristophanē. Hæc quidē Puerū reclinauit, hæc lauit illa uero nutrit. A carnibus uero, uel *κρεαδίον*, ut Xenophon uocat, carniurus dicitur, carnis comestio, carnis distributio, carnibus cibari, carnis uēditores, carnes uendere, carnes cicures. Carnes ferinae, suillæ, porcinae, altilis, polypeæ, perdicum carnes, leporinae, leporum pulpamenta, carniū frusta, & quæ his similia sunt. Carniseca uero, qui carnes discindit. quem & coquum nonnulli uocant. Est & apud Lacedæmonios Magistratus quidam, Creodætes dictus. A frumentis uero dicuntur, cibi, cibari, cibatus, annona, tessera frumentaria, male cibatus, ieiunus, ciborum amans, non cibatus, bene cibatus, cibiuorus, frumentarius, edax, perparce comedens, modice edens. Cōuiuator, conuiuari, semper comedens, com meatum quærens, commeatus inquisitio. Parasitare. & apud Neotericos, Parasita. & quæ his sunt similia. Est & apud Veteres nomen hoc, non autem de illo quo nunc. sed de ministerio quodam sacro dicitur, utpote de illo qui ad sacri frumenti collectionem con-

stitutus est. Et prætorium quoddam Athenis, ut in Regis Decreto
 A uidere licet, Parasitiū uocatur. *Parasitare autem, Parasitam, gu-
 lositatis & adulationis causa, primus dixit Epicharmus. & post
 hūc Alexis. eundē uero, Homerus Conuiuā uocat. Quoniā ei So-
 dalis erat charus, Conuiuia: Frumenti penuria, carentia, egestas, ie-
 iunium. Conuiuia, uictus domesticus. uictu egere, cōuiuium, domi-
 niuens uel ē suo, uictus susceptio, cibare. Et Pueros cibatos, dixit
 Nam Xenophon: Et à cibo depellere. * Sed frumenti mensor, & nauigia
 frumentaria, & frumentantes, frumenti custodes, & alia huius-
 cibarijs modi, non à * οἰζία, sed à * οἰτὰ dicta sunt. quemadmodum &
 frumento Frumentabantur, apud Thucydidem, & Tessera frumentaria, &
 Frumenti egestas: A farinis quidem, farina cibare, farinatio. Pistri-
 na, secundum Hyperidem. Farinam rigare, massam subire, farine
 tabernæ. Ab obsonijs uero, obsoniare, obsoniorum comestor, ob-
 sonia comedere, obsoniorum uoracissimus, obsonia deuorare, ob-
 soniorum deuoratio. & Obsoniorum uictus, ut Aeschines dixit.
 Obsoniorum Condus, ut Hyperides: Obsoniorum confector, se-
 cundum Demosthenem. obsoniorum structor. sed horum usus iam
 Vide infrā exoleuit. Tum & locus quidam Athenis, de quo dicitur, Abierunt
 Libro no- in Opsonium. Critias autem, & Penus dixit, & Obsonare. Obso-
 no De Par nare uero, & Obsonia distribuere uocauit. Sed Thucydides ait, In
 tibus urbis obsonium petijt tres obulos. Nam obsonatio, quo Menander uti-
 tur, omnino inusitatum est. Cæterum Alexis, Obsoniorum pro-
 speritatem dixit. Ab edulijs uero, edere, edi, esus, edimus, & sumi.
 Minutissi- lia. Sed & dentes hinc dicti sunt, quasi quidam ex his edant, * &
 mē cōsum- minutissimum deterant. patrimonium deuorans. A cibis porro, ci-
 psit, absu- bare, comedere, deuorare, edibile. Anseres Semicomesos, dixit Xe-
 mens pa- nophon: Et Hyperides, Substantiam comedit, pro abliguriuit, di-
 tria bona xit. Α ἑρως uerò, ieiunus dicitur apud Sophoclem. & Αἰσωρία,
 pro ieiunio: Cōmune uero de omnibus est, edere, esse. comedens,
 edens, uorans, deuorans. Et ὠφάγειν sic uero dixerunt, post pa-
 nem obsonia edere. Exedit. Metagenes autem alicubi, Clam come-
 dere dicit. Pessimum uero est illud Myrtili Comici, Comestor li-
 cet &

et & eodem, Aeschylus usus sit. Ex horum etiam numero erit, Cradonorus. Rusticum uero sic uocauerūt. quoniam Cradaea, ficuum folia sunt. Sed corijunorus, durum est. Lactiuori, anthropophagi glandiuori, & glandiuorare. Tum est ingerere, uel deliciarī, inferere, fricus abligurare.

CAPVT OCTAVVM, DE INSATI-
ABILI, DE CIBO SATVRARE, ET
saturari de cruditate, & satietate.]

Vi uero cibo repleti nequit, insatiabilis. quēadmo-
dum cito saturatus, satiabilis dicitur. Et καὶ νόσ-
τος, atq; ἀπόσιτος, qui cibos fastidit. sicut et Ἀπύ-
χδus, apud Aristophanem, qui piscium esum abo-
minatur. Hic uero ciborum fastidium, etiam leiu-
nium nominauit. Qui uero insatiabiliter ad saturitatem comedit,
belluo uocatur. Et mandere, uocarunt continenter edere. Multum
esse, multum comedens, obsoniorum uorator, ad satietatem, ultra
satietatē. Ventricosus, uentrosus, uentri indulgere, uentriculū cu-
rare, gulosus, uorax, gulositas. Auidus, auiditas, intemperās gluto,
gula. Edo, edacitas edendo uahemens, edendo fortis. Sed Come-
donem Comici, pro insatiabili, dixerunt & huius uentrem, φαγ-
μακίτην. Anaxandrides uero, etiam Pascuam dixit, & Pascere.
Aristophanes, Conuenienter pasci: Tum & cabasum uocauerūt,
cibo insatiabilem. quemadmodum bibonem, dolium dixerunt. Cabus
enim frumenti mensura est. Buccella autem magna, Bolus dicitur
Thessalicus. Sed bibendi cupidum esse, sitire edendi uero, esurire.
Quae uero ex cibi satietate propter concoctionis difficultatem o-
ritur molestia, à multis cruditas dicta est. tu autē, acidam ruētati-
onem uocabis. Sed propter satietatem aliquid fastidire, Nauseam
Xenophon uocat. Umbra uero, tempus ad cœnam eundi coniicie-
bant. quam σοιχέαιρ uocabant. Et σοιχέαιρ decem pedum existente,
libandum erat.

I CAPVT NONVM, DE TEMPORI-
BUS PRANDIORVM, CIBIS VETE-
terum * & uariorum eduliorum nomina.

Aeterū cibi, quos apud Veteres licuit inuenire, sunt · Raphanus, drupæ, oliuæ · oliuæ, seu rapæ conditæ, & nycterides · Oleas porro oleastris insitas, Trambelos nominauit Pherecrates · quæ eædem, et φάλλια dicebātur · Oleas, uero quas nunc contusas, Comici *Πυελίνας* uocarunt. Oleas autem contusas, in Nisis Aristophanicis inuenies. Sed Lupina, Alexis dixit · Lu-
uestibulis
hæc uero pina in * porticu comedens, cortices ibidem reliquit, aut prunare positorum: Sycamina * quæ & Mora Aeschylus nominauit, illa quæ ex rubo colliguntur intelligens. Fortasse aliquis & cerasa dicere poterit, cum arborem Cerasum dictam, in Xenophontis de Natura Libro inueniat. Alica, nuclei, malua, lactuca · Cinara · eodem enim nomine à Doribus Poëtis Acanthum nominatum reperiens. Cucumer · & cucumer pepon, quem & spermatiam nominauerunt.

II DE CIBIS E MARI PETITIS,
& salsamento.

Tlithæ, conchule, ostrea, purpuræ, ceryces, carabus, astacus, hyatulæ, conchæ, peëlines, loligines, carnes polypeæ aut flagella, sepiæ, sepidaria, echini marini. Nonnulli & patanges uocant, echinorum quoddam genus. Insuper & alia consuetudine nota, utpote ubera, salsamenta piscium, porci, pedes · Mala Hesperidum, mala æstiuæ · Mala Cydonia, secundum Aristophanem: Quædam etiam mala φάλλια dixerunt. Ficus recentes, casei colostræ, caseus recens · Siccum uero, etiam macrum uocauerunt. Sed caseus, Oxyrias à Comicis dicitur, & edulium est Siculum. Salsamenta marina, Salsamenta Phrygia, Salsamenta Aegyptiaca, Salsamenta Sardonica, Salsamenta Gandica · salsamenta æstiuæ, scombrorum, mugilum, cuborum, thunnorū. Monedula, coracini, lesbia, placentæ. Aristophanes uero, alicubi *Ταείχιον* dicit · & τὸ

Ταείχιον

Todety & , in neutro genere Attici lones autem, Dorēs & nonnulli Atticorum, in masculino. ut in Dionysalexandro Cratinus, Hic uero Salsamenta Pontica: Et euulfile salsamentum, pro squamato dixerunt ut Plato Comicus, Et simul circumiens squamata emebam, salsamenta Famulis: Aristophanes uero, Coracinū desquammare oportet, abluere, eluere, & perluere: Licet quoq; dicere, epata condita, epata saginatorum porcorum, aut iecinora anserina. Piscis ex sartagine Piscis è salo, sic enim piscium ius uocauerunt. Mulus, scarus, laurax, muræna, mugil, aurata, cōgrus, nigricauda, sacer Phyræna, quam et cestrā uocitāt. * Mugilibus uero, ieiuni * uescebatur. Trachurus, gladiolus, amia, callichthys. Orphus aut quod magis Atticum est, ὀ γῆρας. Phagrus, scorpius, fidicula, thatis, thunnus, glaucus dentatus, elops, sturnus, limacacipenser, salpa, galeus, anguillæ, sic enim plurali numero de his loquuntur. Veruntamen et anguillam, de una dicunt. Aphyæ, psetæ, menides, urticæ, squillæ, membrades, gobij, torpedo, phycides. Aliorum uero piscium nomina familiaria, & nota sunt omnibus utpote phagrus, delphin, & alia aquatilia. Et ostreum coctile, ci-bus erat frugalis admodum, sicuti & sardina.

Mugiles
commenda-
bant

DE PISCIBVS TESTAS, ET III
squammas habentibus.

Dices porro, ostreorum, conchas & caraborum, testas piscium, squammas, & lamas, cuticulas, spinas, branchias, intestina, & carnes. atque glauci cerebrum, quod lautum erat, & nobile.

DE NOMINIBVS IN TERRA NVTRI- IIII
tarum carniū, & animalium uolatilium.

Perne coctæ, percocti armi. Et carnes, latera, costæ, porcelli, hœdi. Carnes leporis, uel leporinæ & tibie, turdi, merula, passer culi, galli gallinacei, gallinæ, perdices, grues, anseres, anates, columbæ, palumbes, turtures, pauones, attagenæ. Ampelides, quas nunc ampeliones uocant. Aues Phasiani Viscera, adipēs, abdomen porcelli, intestina, farcimina, sumen, sumina suilla, per-
mm næ salitæ

na salitæ, tibiæ. Armi, qui et pernae. Abomasum. Est et uentriculus lautus, quem nonnulli Tacones dictum putant, apud solum Cratem Comicum, semelq; tantum illo utentem in Therijs. Nihil sane carniū est, ut uos dicitis neq; quod edamus, neq; è foro neq; tacones faciemus, nec farcimina. Alij porro tacones, carnes in sartagine frixas intelligunt. aut adipis frustra, sale & aridis condimentis incisa. Alia uero porcorum, et partium in alijs animalibus, nomina manifesta sunt.

V DE PYRIEPHTHO, ASPARAGO, ET
herbis similibus.

L Ac concretum, coagulum. Philippides uero in Aulis, etiam Pyriephton uocat. Asparagus spinosus, ormenus hortensis, asparagus. Et omne efflorescens, quod cauleum uocant, * illi ormenum nominauerunt. Et aliquid præmaturum fieri, ἐφαρµιδισσα. Raphanus, qui & Crambe, secundum Aristotelem quoque in Libro De Animalibus sic dicentē. Raphanus, quē nonnulli Crambem uocant: Sed Antiphanes, Raphanum Crambidium uocat, in Agrico Crambidium coctum, gratiosum, & plane urbanum. Rapæ, sed et ραγγύλας uocitant. bulbi, beta, colocyntæ. Et ipsæ quoque carniū partes, idæ uocantur. Posteriores autem porcorum foetus, posteri dicuntur. Et partes circumferre, Xenophon Circumlationem appellat. Porci uero cutim * illi phorinē uocant. carnem Caroq; as porro, suillam. quemadmodū et bubulam. * Carnesq; assatæ, phlogis dicuntur Mercurio autem, sorte prima carniū pars tribuebatur. Carnes uero morticinas, λειψία nominant. Dicere etiam licet
2 bit, iuris condimentū, condimenta, iura, * arbytacem. Paropsida, quod et iuris cuiusdam genus est uel secundū alios, massæ alicuius. aut aliqua obsonij additio. quod nunc, paropsimation diceremus. Pastæ uero, brodium ex farinis sunt ut tradit Eupolis, Pultiū fari dicit na mensuræ. Aristophanes autē * Intestina dicit, pastæ, Lucanicæ, brodia, uiscera. Μίµαγξις uero, uentriculus, & intestina cum sanguine parata, maxime autem leporum. Ius autem, quod Nigrū dicitur, Laconicum maxime fuit edulium est & aliud, quod sanguinarium

rium uocant. Thrion uero. sic apparabant. adipem suillum coctum accipiens, simul cum lacte, cartilagini pingui miscebat. hæc eadem caseo recenti, ouorum putaminibus, & cerebris commiscens, & si cus folio circumdata in fragranti aliquo auium scilicet, aut hœdorum, iure coquebat. extracta deinde, dempto folio, in uas aliquod mellis feruentis iniiciebat et nomen quidem edulio huic, à folio inditum est. mixtio uero omnium æqualis sit, nisi quod putamina plura confarcinantur, constipanturq; Atq; hæc omnia, apud Pherecratem Nec fortasse inutile fuerit, ipsius Pherecratis uerba ascribere. Fluij quidem pultis, & iuris nigri ubiq; per compita stridentes fluebant uiscera uero & feruentia farciminum frustra stridentia adhuc circa fluuios testularū loco effundebantur. Aderant insuper frustra assata, & omnijugis instructa bellarijs, et betarum folijs anguillæ implicitæ tum & pernae, uel armi conditi in lancibus, & percoctæ scapulæ suauissime fragrantæ, intestinum bouis, porcellorum costæ floridæ. friatilia uero alia, ipsis pulmentis inerant. Aderat & granum lacte mixtum patulis in peluibus, & placentarum partes. Turdellæ uero assatæ, conditæ in δ'αυδ'βοις, ori bibentium obuersabantur. Apparatus porro superuacui, Onihyleuses, et Monthyleuses nominauerunt. Sicuti & apud Menandrum, *νομισαί* dicuntur, puls densa placentis constipata. E ciborum bantur. uero genere, etiam legumina sūnt, quæ et *χέδπορρα* dixerunt. Brodium, lens. Pisum. Aristophanes etiā Pisa, in plurali numero dicit. Fabæ, quæ et *πύαμοι* dicuntur. Vnde et Pyanepsia festa. Legumina trita, fresa ormeni, sesama, panica, ordeum decorticatum. Cratinus uero, & Polentam parare dixit. Sed introi, & polentam parans à malis requiesce : Quoddam etiā, *ἐπίπαστα λίχνη* uocarūt erat autem brodium, quo farina tenui, et oleo aspersa uescebantur. Polphi etiam dicuntur, globi pastæ, quos leguminibus iniiciebant unde & hodie apud nonnullos, *πολφοφάκη* dicitur. Polphorum uero, & Aristophanes meminit. Polphos autem, non coquebant unā cum bullis. Erat etiam brodi species, chidra. Fiebat uero ex frumento nouo, quod Aristophanes *χιδρία* uocat. Hic idem ius

quoddam, Pollen appellauit. Vt pollinem admiretur, & non tussiens bibat: Fortassis autē ex *ωαωάλη conficiebatur, quod farina est tenuissimum. Sed & puls, brodium frumenti est. Olera uero concisa, λυισά uocauerunt: sicuti agrestia, λυόγεια. Et macilenta olera, pro tenuibus. Comici autem fragmenta etiam, Χναύματα nominauerunt: quæ eadem & Νωγαλίσματα dicuntur, sed hoc extremè Poëticum est.

I CAPVT DECIMVM, EDVLIA VETERIBVS CELEBRIA.

- Ciendū uero Veteribus inclyta fuisse hæc, Muræna ex freto, & Muræna Tartesia, Thunnus Tyrius: mugil ē sciatho, hædus de grege. Et peloriæ conchæ: unde nimirum et eæ, quæ nunc pelorides dicuntur, nomen desumpserunt. Beta ex Ascra, Menides ex Lipara, Rapæ ex Mantinea, Methymnæi Pectines, Galeus piscis ē Rhodo, Psetæ ex Eleusine, Aphie Phalerica,
- 3 Muli Ionici, Anguillæ ex Bæotia, Copaiides. Quemadmodum * Plotæ ex Sicilia, & Salsamenta Thasia: sicut & Thasi Raphani, & Caseus Cythnius, atq; Siculus. Et Haleces Tragasæi: Sum autem Tragasæ, palus Troiadis, aut campus Epiroticus, à Tragæo dictæ in cuius gratiam, Neptunus Haleces induxit.
- II DE TORRENDO, ET EIVS INSTRUMENTIS: lebete, condimentis, & incititis eduljjs.

Dices præterea, torrere, torrens: & sartago, instrumentum. Hoc idem uero, & frigere dicitur. Frigens: quam fricticē uocant. Et instrumentū, frictorium: in quo frigebant, quod nimirū uas fuit fictile. Subigere: Et maetra, uas in quo subigebant. Et subigens ipse, subactor. Maetra uero, etiā magis, et scapha dicitur. Cōdimenta uero, oleum. Acetum: ut Eupolis, Vino præsentē, acetū bibere cupiuit: Aceti quoq; speciem aliquam, garrū uocauerunt: ut Sophocles, Neq; misera dans falsi garri: Et Cratinus, Catinus nobis plenus garri: Tenuēs haleces, secundum Aristophanē, aceto intingens

gens, aut haleces tenues: Piper, ut Alexis in Lebete, cuius lambis utendum his, qui eduliorū species inquirunt. huiusmodi enim à Veteribus omnino sumēda sunt. Primò itaq; ab his sumes, sesama sed hæc remotiora sunt. Vuā passam incisam, sceniculum, anethū, sinapium, cauliculum, balsamū, coriandrum, aurum, rhoum, cyminum, capparim, origanū, allium, anisum, thymum, sphacū, defrutum, piper, rutā, portum. Inter condimenta, et malorum amuletum referri potest. Antiphanes in Leucade, Sesami, amuleti, cymini, rhoi, mellis, origani, patellæ, aceti, olei, in abyrtacē graminis. Nonnulla autem condimentorū, à loco laudantur. ut Eubulus in Glauco inquit, Et sinapiū Cyprium, Coagulum Scammonium, Milesiū Nasturtiū, Cepæ Samothraciæ, cauliculus Carthaginensis, et Balsamū Thymusq; Hymettiorū: Balsami porro semen, mandaris radix, sulphur planta, caulus foliumq; daspetū dicitur. Est et aliud condimentū, balsamo simile, frutex uero minor, mandaris dictū. Cōdimentū uero miha, uel mentha dictū, à Mintha dictū esse ferunt, quæ erat Plutonis pellex in hanc plantam transformata. Menthæ autem, Cratinus in Legibus meminit Caseo, & mentha lucratus, atque oleo: Sint etiam ex condimentorum ordine, palmula melle conditæ quas & catachysmatia uocant. Et allium. Acrementum, & Omphaciū ut Cratinus in Vlysiis inquit, Frigens, coquens, torrensq; & affans, in muriam, & omphacium, atq; * in acrementum tepidum intingens, quod mihi intolerabilissimum fuerit, ô Miltres deuorabo: Aristophanes uero in Senecta dicit, Acida, balsameta, bulbus, beta, * circumcisum, thrium, cerebrum, & origanum: 4 Inter cōdimenta quoq; candylus referatur, ex amydo, caseo, lacte & melle confectus. Et Marylla, Macedonicum, & sitim conciens edulium quo in media compotatione utebatur. Atq; myttotus, comixtio ex alliorū caulibus. Multa insuper, quæ condimentorū apparatus attinent, ex Culinarijs Scriptoribus colligere liceret ex Pantaleonte scilicet, Mysthaeco, Zopyrino, Sophone, Hegesippo, Paxamo, & Epæneto Adnumeretur etiā illis, Heraclides Syracusanus, Tyndarichus Sicyonius, Simonaetides Chius, & Glaucus

Locrensis Coquinariae institutionis Doctores: Tum & haleces, conditores, à condiendo dixerunt quod & salire dicitur. Phyllades autem, uocauerunt recentes melle conditas palmulas. Omnibus uero commune quoddam ferculum, Dore Tybarim appellauerunt erant autem aceto condita, apia.

I CAPVT VNDECIMVM, PANVM SPECIES.

Ostquam eduliorum, quæ panis expertia sunt, mentionem fecimus, & alia quæ cum pane simul comeduntur, se offerant nihil prohibet, quin & panum species colligamus. Et hi, partim cibarii, partim ueruales dicuntur. Collices, collabi, nasti, amydi, collyræ, fermentati, sesamitæ, charisij, canchrydæ. Et qui uiliores sunt, fursuracei. Panem etiam triticeum aliquis dicere poterit, ad hordeacei differentiã. Panes uero sitanij, ex frumento horno sunt, quod est quadrimestre. Hornum enim, quod huius anni est dicitur. Charisium autem, placentam esse tradit. Tum & auanus panis, placentæ similior est. Cæterum Aegyptij, panes in acutum tendentes, Callistes uocantur quemadmodum & Aethiopes panem quendã, Orindem ex orindio pistum, quod semen est illis patrum, sesamo non absimile. Sed orthostates, sacri panis species est. Vas uero in quo farina perpurgatur, siquidem ex uincis plicatũ fuerit, coscinum. Sed si coscini circumferentiæ, iunctorum loco linteum Sindonium adiunctum fuerit, quo purius purgetur farina, aleurotesis dicitur. Quod uero ex pilis complicatur, cribrum. In quo autẽ panes formabantur, plathanum & sic etiam instrumentum, quo formabantur, dicitur. Cæterum et Semidalis dicitur, apud Lycurgum Rhetorem, & plurimos Comicos. Strattis porro, etiã genitiuo Semidalidis usus est. A * nastis autem, Nastiorus, Nastos uorare, & Nastorũ sector dicitur, apud Platonem Comicũ. Molæ uero, sacra quidẽ sunt, Amphiphones quas in Dianæ Munychias inferebãt, continuis circũstipatas facibus. Sed Veruales panes, quos Obelaphori in Bacchi festis portabant, ex me-

dimna

dimno uno, duobus, tribus ue ad summum, in ueribus nonnullis co-
 eti, unde & nomen sumpserunt. Pelani autem, omnibus Dijs com-
 munes sunt, & à forma nomen habent. Quemadmodum & Bos, Hecate
 quæ placeta fuit cornuta, Apollini, Dianæ, * Hecati, et Lunæ ob- 6
 lata Melittuta uero, Trophonio similiter et Arestet, et * Hygiæ.
 Nam et hygiæ, molæ species est. Sed quibus homines utuntur, mo-
 læ, * & harum nomina sunt: anthema, thridacine, physte, uinosa,
 ephieros, dandalis, lolodiaconium, tripta, amemona, cardame. Et be-
 reces, molæ sunt ex cribratis farinis subactæ. dandalides uero, ex
 tostis hordeis. Atq; proconia, proconiaq; ex intofti hordei farinis.
 Porro placentarum species sunt, ama, amula, pyramus, sesamus, en-
 chytus, enthrya, strepta, neilata, * coryliscus, phtis, et phtida libato- 7
 ria, thrymatides. Erat et crepis, ex farina, et melle cui uuæ quædã,
 aut ficus tostæ inerant quibus exesis, crepida ipsam, auum brodio
 intritã comedebant. Vocabatur etiam quædam thrymmatis crassa.
 Inclitæ etiã fuerunt, Placentæ Samiæ et Philoxeniæ, Leucadij Phi-
 loxeni inuentum. Nasti autem, & facti dicuntur. Apex quidam a-
 cutus, ex uuis & amygdalis, quæ contrita atq; commixta simul as-
 santur. Sed echinus, placenta est insularis, ameti similis. Et Eschari-
 tes Rhodia, inter panem & placentã media. His etiam adnumeran-
 da sunt, alphita, & fortassis itria quoq; & tageniæ, quæ etiam en-
 crides sunt. Tagenias autem, apponunt tepidas & stridentes, ut il-
 lis mel superfundatur, secundum Crateris uerba. Tageniæ autem
 sartagini infusæ, caseus, oleum, mel & sesama infundebantur.
 Quædam etiam radij dicuntur, quæ placentis apponebantur ra-
 dijs textorijs similes, & colorem album referebant. Mensas porro
 secundas, Aristophanes Bellaria uocat. Vt nimirum mensas secun-
 das facere, etiam bellarijs uesci, dici possit. Erant autem bellaria,
 myrrhides, caryæ, Nespili, qui & oa dicuntur. et hoc nomen, apud
 Platonem est ueluti illud alterum, apud Archilochum. Et acini ma-
 li Punici, & sic quidem fructus. Arbor uero, Malus Punica dici-
 tur. Insuper & Mali Punici grana decerpere, dices secundum Ari-
 stophanem. Acidi Mali Punici grana decerpis. hoc autem lambo

non

non ut proprio, sed ceu Aeschyli usus est Aristophanes: Amygdala. Nuces Persicae, quae nunc regiae uocantur. Caricae chelidoniae, Atticae quae et chelidones dicuntur. et aliae Ampharistei, Philibalei, regiae, & Coronei: Et procrides, atq; oxali. Et Bagindariae Rhodiae. Et caricae cōditae, quas Cratinus Ischadopten uocat. Ceterum ficus nondum maturae, apud Lacones Oecades dicuntur & Philices, ab Atheniensibus: Raphani syluestres, mala, pyra, syluestria pyra, uuae passae aliorum uero nomina, manifesta sunt. Vuae, Methysae et harū nomina, eleosammaxis, Punicea, Cretica, Melinea, * inebrians, Chaerenea, Phthisia, Cressa, Syra, Rhodia, Libyca, syluestris, Alopecea, Coronea, Lemnia, Biblia, Nicostratia, gratiofa, uinolenta, Pellaea, Pergaea, Pelmeris, petraea, Samia, Trita, aut etiam Aegyptia, Tornia.

I CAPVT DVODECIMVM, DE
MENSIS, ET MENSARVM
ualis.

Rant uero mensae quaedam, primae, secundae, & tertiae atq; tripodes, quibus incumbebant. quod nomen, apud Hesiodum inuenitur, & in Telmisis Aristophanis: Tum & mensae, quae apponi tolliq; solebant: quas nunc magides uocant. Magidis autem uocabulum, apud Sophoclem usitatum fuisse constat: ut, Centenas coenarū magides. Harum uero inuentionē et Homerus demonstrat hisce uerbis. Extēdit mēsas: Mensas etiā, cibos istis impositos nominauerūt. Vasa uero, quae mensis imponuntur, cōmuniter quidem uasa uocabis argentea, & aurea. Singulatim uero, quos discos dicunt, orbis uocabis argenteos. aut lances argenteas, uel patinas: sicuti & patinas communes, quae labicles dictae sunt. & minores, patellas atq; patinas carniū, & patellas piscatorias. Condimentorum autem uasa, acetabula quidem, quibus acetum inest: intinctoria uero, celaria, pelues, catini. Acetaria, in quibus condimenta, & cibi. Acetaria quoq; olim uocarunt, quae iuscula continent. Quas uero patellas uocant, lecanides uocare oportet, etiamsi argenteae

genteæ sint. Theopompus enim Comicus, Lecanem auium dixit. Aristophanes autem, Lecaniscam, & Lecanem alibi atq; alio in loco, Et mihi leporinarum carniū Lecanium: Cæterū quæcunq; de phialis circumferuntur, et quæ canistra dicta sunt, inuenire licet apud Nicophontem Comicum sicuti apud Cratinum, Palmularum abacum: Quod autem nunc canistrum, illi cophinum uocant: quemadmodum & uentilabrum, uannum. Paropsides porro, lances magnæ, & concauæ in quibus molæ distribuebantur, erantq; ligneæ. Mystila uero, est buccella excauata, brodium aut ius exhauriens. A qua & *μυστὶλὸς ἐσθλα*, id est excauato pane sorbere, dicunt. Mihi etiam id, quod æglam uocant, mystila dici posse uidetur. Atq; in Alexandri ad Matrem Epistola, inter alia uasa me & Mystrum inuenisse memini. Cochleare uero, mystilarium, aut cochliorychum uocabis.

CAPVT XIII, COQVINARIA
VASA, COQVORVM OFFICIA,
& instrumenta.

Oqui præterea uasa sunt, ollæ, patinæ, plumbo compacti foculi, cultri piscatori, uerua, uerua maiora, uerucula, sartago. Fuscina, quam & harpagem uocant, & lupulum. & extractorem. Vnde pro eximere, extrahere dicunt. Toryna,

cochlear, quo olla uertitur quod et euergam, & eorgā nominant. Et *ἐοργῆσαι*, pro uertere. Vas despumatoriū, cochlear, lebetes, uasa ænea, clibani, fornaces, furni. et ignifera, sunt autem uasa, quibus carbones ardentes ferunt. Foci, lebes, furni, ahenus, olla, caminus, culter, ensis. Dorides, quibus excoriant, aut super quæ. Fortassis est culter casei, quem cybelum uocitant. Nunc etiam sartagine uersatiles, olim uero uentilabrum. Sed crateuterium, ferrum est, cui uerua immituntur ad carniū assationem. à quo nimirum et Homerus dixit, Acrateutis subleuans: Est etiam pistillum, qui et cochlear dicitur. Abacus. Pistilli uero in mortario circumuolutiones, Eupolis *τρεῖς ἀμείδαι* appellat. Insuper huc numeratur, mor-
nn taria,

quod No-
ua mœdia, Incisoriū uocat. et à Veteribus, Eleum nominabatur. Abacus, abaculus, cacabus, patanium, patnum, aut patina: sic enim itaq; Sophron dixit, Patina ab ipso fabrefacta: * ut etiam patina * illi uocetur. Et Epicharmus, Anguillam in patina coctam uocauit. Sic autem patina, lanx quædam lata: qualis fortè nunc est, quam ab hac patellam nuncupant. Sed & echinus, ollæ species erat. Et Aristophanes quoque meminit libræ, qua carnes ponderantur. Ceterum coquorum opera sunt, accendere, inflammare, purgare, scindere, secare, dissecare, per spinam diuidere, coquere, assare, torrefacere, macerare, distillare, cribrare, decoquere, in mortarijs conterere, extendere, condire, salire, præparare, abstergere: fortassis etiam Fumigare de illis dices, secundum Demosthenem dicentem, Pueros coquentes fumigare: Eustræ uero, foveæ sunt, in quibus porcelli torrentur. Combustiones autem, eusana: sicuti & ligna, combustiua dicuntur.

§ I CAPVT XIII, * DE EO QVOD
PER MANVS FVN DITVR.

Quoniam autem & aqua manibus infusa, ad symposia refertur, ipsam quidem aquam, Manuum lotionem Homerus uocat. Gutturium uero, nas illud aquiferum. Lebetemq; hoc, quod aquam excipit. Tu uero gutturnium, etiam effusorium uocabis: & alterum, peluim: et utrunq; simul, ut Eupolis, Lauacrum. atque ipsam infusionem, λειτήριον & ὑδαγρία, pro infundere. Et lauare quidem, ante cibum. Abluere autem, post cibum. Quod etiam abstergere refertur, depurgare, & detergere. Pannum uero deterforium, etiam mantile appellabis. Veteres autem, Apomagdalijs utebantur: quæ sunt mollissima in pane pars, & farinosa. qua cum absterfissent, canibus hanc proieciabant. Vnde & Lacedæmonij caniculam, Apomagdaliam uocant. Quod & Homerus arguit,

Velut

Veluti cum canes circa Regem à conuiuio euntem

Adulantur, semper enim illis *animi solatia affert:

CAPVT XV, DE HIS QVAE E

SYMPOSIO PURGANTVR.

Pongijs quidem ministri omnes, cibi reliquias in solum proiectas expurgabant utpote phyllia, sed lactuca folia sic uocantur. & conchularum conchas, ostrearum testas, piscium squammas, caraborum testulas, carniū ossa pomorum putamina, quae etiam coremata uocāda sunt. Puer purget, expurget, mundet, ornet, uerrat scopis aut uerriculo. Sarum enim uocarunt, imprimis salis uerriculum quemadmodum farinae, mylecorum. Congreget uero, in uas quoddam uimineum, cophinum aut sportam, canistrum aut nassam, sic autem sporta piscatoria nominatur.

CAPVT XVI, POCVLORVM

NOMINA.

Incernae uero pocula eluant, profundant, & mudent. & phialas summis sustineant digitis, compotoribus commode istas offerentes. Pocula uero, etiam potatoria uasa dici possunt. *ῥωας* enim, & *Κωελλαυ*, Poëtica sunt. Horum autem species numerant, calicem, caliculum, phialam, ancylem, *calicem maiorem, cymbium, semitoma, aenea labra habentia, mastos, canchesium. Thericleium uero, & Cantharum, ab Authoribus. Antigonides autē, Seleucidem, *Rhodiadum, aut *Rhodiacum ab u-Rhodiadē tentibus uocarunt. Phialam uero ancipitem, & Aureum poculum Rhodiaca utrinq; ansatum, Homerus à forma appellat. Sed unicam ansam habens, cotyliscus nominabatur. Et hedypotides splendidi, doni, rytē, scyphi, *cotyli. Condomq; Cappadocium et Besciacum, Per cotylus sicum poculum. ueluti Cothon, Laconicum. Cothonis uero utraque latera, quemadmodum & ollae, ambores nominantur. Vocare autem licet phialas, Lycurgicas, bicornes aut bifidum rytum. Cissybium uero, hedera ambibat, à qua & nomen desumpsit. Ha-

nn 2 lesūm

lesum autem Homericum, magnum poculum erat, à copiose aut sufficienter bibendo dictum. Sicut & amystis, hoc enim non modo nimiam continuamq; potionem, sed etiam poculi figuram significat. Et asamintus, poculū fortasse fuerit ut Homerus ostendit de Telemacho, dante Menelao Asamintus duos: Et Cratinus in Chironibus, Ex asamintu calice libans: Calisciū autē, parvus calix. Sed Cylichnus, pyxis est. Aurea porro, et argētea, utraq; phialæ sunt, et à materia nominantur. Mesomphali uerò, et balani omphali à forma nomen desumpserūt. chrysomphali autē, à materia: quemadmodum et Aurei Sapphonis astragali: Sed bombylius, angustum est poculum inter potandū bombylans ut Antisthenes in Exhortatoria oratione dicit, Poculo uerò non nomen indidit. Est insuper et Corylus, Bacchi proprium poculum sicuti & Corylisus: Ceterū pseter, Vulgaris est quem et dinum nominauerūt, in quo merum continebatur. Plurimi uero eum, meroferum nuncuparunt, neque fundum habet planum, sed astragalos. Sed Geusterij meminit Aristophanes: Mani autem, Nicon in Citharædo, Patriū præhendemum fictilem, plenum, quinq; ferè corylarū capacem. Olcæi uero, Antiochus. Verum olcæū est, in quo pocula abluunt. Sed Aeginetas, ex ollis patrijs bibere, tradit Herodotus: Et Aristophanes in quodam loco inquit, Bibebat hic quidem è poculis uitreis: Præterea metaniptris, calix est, quem manibus iam ablotis sumebant nomenq; non à forma, sed sumendi ordine recepit. Erat & Hygiea, sacra sicuti Iouis Saluatoris, Crater quoque sacer erat. Sed boni Dæmonis, uinum post cibos merum. Et Mercurij, potus ultimus. Vnde & Homerus, Vltimo libabant, dixit.

I. C A P V T X V I I, D E P R A N D I O, C Œ N A, E T V E S P E R T I N I S E P V L I S.

Dragma;
Compran
dentes:

Otum uero in genere dicitur, prandium, prandre, præsus sum, cōpransus sum, prandiū parantes: Et Menandri xiuuentū, comprādere. Et illud Xenophontis, prandium cōmune: Rursus, cœna, cœnare, cœnā instruere, cœnauī, cōcœnauī. Et cœ-

na com-

na communis, apud Demosthenem: Et cœna frugalior, atque cœnam parare. Cœnagerulus, apud Lysiam: Et Cœnæ gestatio, apud Isæum: Sed Prandium cœnæ iunctum, dixit Menander. tum etiam Incœnatum, idem in Orga: Nonnulli uero tertias epulas, *δὲ τῶα* faciūt, aut epulas uestertinas, aut *δὲ πῆρας*, secundum Xenophontem: Cœnare, postcœnium celebrare, & mensæ secundæ. Et dorpiæ, quæ est prima. Apaturiorum dies. His etiam conuenit, * conuiuium. & Conuiuator, qui conuiuium instruit. Et *δὲ αὐτῶς*, pro coquo. Et Conuiuium administrare, apud Homerum: Atq; Conuiuabantur, apud Isæum: Et publicum conuiuium.

CAPVT XVIII, DE CANDELIS, I
ET CANDELABRIS.

Raterea candelæ dicuntur, & candelabra, sic uero candelarum receptacula dicuntur. Et candelabrum, quod nunc *φῶς* & dicitur, *φῶς* uero, et lampadem, & candelabrum, atque *τὰς* significat. Candela autem dicitur, duo, aut tria ellychnia habens. Sed candelæ, duo ellychnia habentis, inter Comicos Philelius meminit. Thryallides uero, ea quæ inserta sunt, dicūtur ellychnia, & herbasca. Cæterum Obeliscolychnium, apud Theopompum Comicum inuenitur. & instrumentum est militare, nomen uero prædium est. Sed uas, quo oleum infunditur, *αἰνὴ* est, & longum, quod Chalcium, Eupolis nominauit. Stilba autem, uas quoddā erat fictile, quo ante candelarū usum utebātur, ut apud Platonē, Parcite accuratē oleo, in foro autē stilbam aliquā non ualde potā mercabor: Candelam uero emungere, *πρὸς ὅσας* dixerunt.

CAPVT XIX, DE VNGVENTO,
ET RELIQVIS.

Einde & unguentorum, in symposijs mentio faciēda est. Et notanda, Vnguentum Megalesium, à Megalo Syculo Plangoniū, à Plangone. Berenthium, ex Lydia. Nardum Babylonicum, iuxta Alexim. & Aegyptium, Vnguentum nigrum. Sa

nn 3 gds

gdas uero, unguentum Aegyptium erat. Vnguenta autem nota habuerunt, baccarim, amaracum, & erim. Oleum uero rosaceum, Roseum Homerus uocat. Sed E ligustro, & lilij's unguentum, misit Alexandro Abdelonymus Sicyonymus. Cæterum ualde celebratum fuit, unguentum regium. Verum unguentorum uasa sunt, lecythus unguentaria, et alabastrum. Pherecrates uero in Lyricis, etiam Cyathium argenteum dixit id, quod unguentum infundimus. Res autem ipsa, unctio. Et ungere, uerbum. Sed & unguentaria dixerunt, unguentari, uel unguentis redolere. Vas uero, cui unguentum inerat, phialæ non absimile, alabastrum dicebatur. Cæterum quæ in coronis habentur flores, sunt hi rosa, uiola, lilia, sisymbria, anemonæ, serpyllus, crocus, hyacinthus, helichrysus, elium, eleinum, tryalis, anthriscus, narcissus, melilotum, anthemis, parthenis & alij quicunq; aut oculos delectant, aut naribus iucundum odorem offerunt. Plurimorum uero & Cratinus in Malibacis meminit, utpote & cosmosandyli & mili, qui est hederæ flos. Homerus quidem flores omnes, Liria nominauit. Narcissum uero, Theophrastus Liriū dixit. Sed Anacreon, etiā Myrtis, et Coriandris coronari tradidit tum & Naucratis corona, hæc autē amaracus erat. Et Aniso, ut Sappho, et Alcæus hi sane & apijs coronabantur. Anacreon uero, Coronam roseam dixit. Compotatorum insuper est, 12. ænigma, & * griphus. & illud quidem, iocum hic uero, & solertiam habet. Atq; huic quidem, qui soluebat, carniū aliquod ferculum dabatur præmio: sed qui non poterat, salsuginis poculum ebuiocatus est bebat. * exoleuit uero, ob griphos piscatorios. Quæstiones autem, calicea * cylicia dicebatur. Sed Theodectes Sophista inter hæc celebris, quoniam memoria pollebat, Memorialia illa nominauit. Erant quoq; uinolentæ cantilenæ, & scolïa. Quidam uero myrinā dextra gerentes, poculumq; & lyram, cantare solebant. Pernoctantibus autem, brauia dabantur. Sesamus, & pyramus, placenta in melle cocta. illa quidem, ex sesamo hæc uero, ex tostis frumentis. Pernoctare autem, perlucubrare quoq; uocaueris, & noctem ad orientem Solem protrahere. Læcernam porro istis lucentem, pernoctur-

nam

nam nominabis. Quoniam uero & cottabiꝯ are ad symposij partes refertur, dicendum est, cottabi, cottabium, decottabiꝯ are · de poculo excutere. Et cottabium quidem, à culmine suspendebatur supinum, et totum ex ære factum, quemadmodum candelabri operculum, quod candelam sustinet. Erat deinde uirga quædam longa, quam cottabicā appellabant. Et concaua quædam, & rotunda peluis, quam & chalceum, & scapham uocarunt · poloꝯq; horas indicanti erat persimilis. Sed cottabo à culmine suspensio, cottabiꝯ autem sonū quendam edere oportebat, qui talax uocatur · quod idem Aristophanes, Cottabium ruptile, aut Cottabū appellat, tubæ tinnabulo illud assimilās. Peluis porro aqua implebatur, cui globus innatabat, lanx, Manes statua, tres myrti, & tria acetabula · & qui humida manu cottabum contingens aliquod horum adipiscitur, laudatur. sed qui quàm plurima eorum, quæ innatant, submergit, cottabia pro præmio accipiebat. Non enim uasa modo, sed etiam brauium ipsum, cottabia uocabatur · quod pyramus erat, & alia quædam huiusmodi. Cottabiꝯ are uero, non dicendum est de eo, quod nunc dicunt · sed uomere, & inundare, nisi quis ludens sic æstimare uelit. id quod ab Aristophane in Gerytade dictum est, Tunc qui cottabiꝯ abant, nunc uero euomunt. * Statim uero, ut uidetur, Forjan & effundunt, dicitur.

CAPVT XX, DE DISSOLVEN- DO CONVIVIUM.

Ed à conuiuiο cessare, symposium dissoluere, com-
potationem sedare, potum relinquere, cœnam fi-
niri. Compotores assurgere, consurgere, egredi,
dimitti, & ad lectum conuerti dicitur. Compota-
torijs uero istis, nihil prohibet cumulatiim synony-
ma alia addere, & aliàs inuicem his congruentia nomina.

CAPVT

I CAPVT XXI, DE VICINIS.

Vicinos

Icinos porro nominabis, urbi uicinos, conterminos, confines, proximos, adhabitatores, circumhabitatores et urbes circumhabitantes: * Vicinas, cohabitantes, adhabitantes, iuxta nos constitutos, simul habitantes, extra nos agentes, domesticos, conterminales, commorantes simul, propè degentes, eosdem fines habentes, terminis nostris accedentes Propè termini uero, Dithyrambicum est.

I CAPVT XXII, DE NASCI, ET CORRUMPI.

Ieri uero, nascitur dices, & enascitur, generatur, seminatur, paritur, incipitur, constituitur, uiuit, nutritur, enutritur, saluatur, floret, et efflorescit. Sed contrarium est, corrumpitur, finitur, perditur, desinit, perit, obscuratur, moritur, consumitur, occiditur, tollitur, absimitur, trucidatur, dissoluitur, diffluit, liquescit, & his similia.

I CAPVT XXIII, DE POENITENTIA.

Poenitentiam uero, etiam curam præposteram uocabis, et cognitionem posteram, recogitationem, considerationem, correctionem, emersionem, recessionem. Et infinitiui sunt, poenitere, poenitentiam agere, alternare, post factū cognoscere, recogitare, considerare, ratiocinari, corrigere, emergere, recedere, post consultare, sententiam repetere, decreta rescindere, diuersum decernere, retractare, regnoscere, diuersum statuere, & similia.

I CAPVT XXIII, DE STABILI.

D uero quod permanens est, etiam firmum dices, munitum, fixum, tutum, immutabile, irreognoscibile, insolubile, impermutatum, imperuersum, quod uerti nequit, pactum, perstans, immotum, immobile, robustum, infractum, & similia.

CAPVT

CAPVT XXV, DE CONSEN-
TIRE, ET CONTRA.

Pæterea consentio, dices, et collaudo, suffragium addo, confestor, obedio, idem sentio, assentio, assipulor, confero, idem decerno, annuo, suffragor, approbo, faueo consentiens, & assentiens. Ad idem tendo, adiuuo, calculum addo, idem contendo, & his similia. Sed diuersa sunt, contrarior, subcontrarior, contradico, contendo, repugno, refragor, sententia disto, dissentio, aliud sentio, diuersum statuo, nego, abnego, renuo, recuso, refragor, auersor, litem instituo, concerto, resisto, dissono, litigo, disfero. * Statim uero ad illud quidem, concinere ad hoc autem, dissonare referendum est.

CAPVT XXVI, DE GARRULO.

Garrulus, nugator, iactabundus, turbulētus, indescinenter loquens, blaterator, uaniloquus, linguæ impotens, lingua laborans, loquax, fastidiosus, tædiosus, delirus. Garrulitas, nugacitas, immoderata loquacitas, linguæ impotentia aures obtundens, iniucunditas. Longiloquus, multiloquus, grauis, molestus, nugans, lingua ebulliens, lubricus uerborum incisor, enecans, tædio aures obturbans. Aes Dodonæum, longiora Iliade loquens, Alcini apologus, lingua irrequietus, obicibus carens, si ustra linguæ illius dentium septum obiectum est. lingua prosiliens, prompta, lubrica, exerta, dentibus prominentior, labiorum transiens terminos. Arabica tibia, uanus. Et res ipsa, loquacitas, nugæ, & similia.

CAPVT XXVII, DE LEVI.

Lces porro, facilis, transmutabilis, uersatilis, uersu facilis, momentaneus, peruersus, excidens, transfluens non in eadem persistens sententia, uolucris, uentus, uanus, uilis, aura, spiritus. Instabilis, leuior fluctuum permutatione, fretum, Euripus infirmus,

infirmus, instabilis, non firmatus, fluctuans, uento leui facilius inclinatu, & similia.

I. CAPVT XXVIII, DE ADV-
LATORE.

Dulator uero, etiam scurra uocetur, cauillator, subsannationis plenus, plenus irrisiōis, subsannator, deceptor, ad placitum se præbens, ad decipiendum cohabitans, omnes supplantās, circumueniens, assentator, assentans, seruus, seruiens, adulans, supra modum assentans, simulator, ridiculus, dirisor, risum cōmouens, risus author, ridēs, irrisorius, gulosus, uorax, iactator, curiosus, uersutus, fallens, insipientiū uenator, mensæ amicus, hominum imprudentiā exposcens. Mimus, turpiū cantilenarū Poëta, turpiloquus, lasciuus, seruilis, contumeliosus, scommatum inuentor, mordens, mordax. Et secundum Recentiores, Parasitus: Dices quoq, canis applaudens, adhaerens, adiunctus, cibo intentus, heluo, iuuentutis corruptor, adolescentiam corrumpens, asymbolus, symbola exhibens, ad risum omnia dicens, omnia pērpatis.

I. CAPVT XXIX, DE IRA-
CUNDIA.

Aeternum iracundus, etiā insolens dicitur, molestus animo, ira immodicus, ad irā asper, immoderatus, bilosus, iratus, bili præditus, melancholicus, acer, uehemens, amarulentus, difficilis, querulus, crudelis, refragator, terribilis, inexorabilis, immutabilis. Iniquus à quo & nomen ipsum, Iniquitatem scilicet, deriuauit Demosthenes: Immansuetus, durus, ad iram acer, minitabundus, minax, agrestis, ferinus ueneni plenus, scorpj morem referens, scorpis, quærens cui aculeum infigat, uespæ similis, crudelis. Et illa Platonis, Immitis, Cornupeta, Corniger, Ferreus. Et illud Homericum, Implacabilis. Strictus enim, durum est. Sordidius autē illud Herodoti, Extremē insaniens: Et illud Aristophanis, ἀπύγαυον, Comicum nimis est.

CAPVT

C A P V T X X X , D E C I N A E D O .

Ed cinædum uocabis , scortum, impurū, prophā-
num, catapygonem de eodem uerò, et muliebris,
effceminatus, petulans, turpia committens, tur-
piloquus, intemperans, mollis, meretricius, scor-
tatoria passus, cōtumeliosa passus, uitiatus, molli-
culus Formæ uenditor, argento conductus, meretricum cōtribu-
lis, scortorū æmulator, iniuria affectus, excrementū, uinolentus.
Vir muliebria admittens, delicatus, animo molli præditus effcemi-
natus, aut emollitus. Mulier, redimitus, animum effceminatum ha-
bens, formam habens uendibiliorem promulgatis mercibus, iuuen-
tutem prostituens, ætatem uendens. Laccoproctus autem, durum
est. Formæ propola, reuenditor formæ, pulcherrima prostituens,
& turpissima passus, corpus deturpans, corpus prostituens ad tur-
pitudinem. Meretricibus impudentior, prophāior, audacior. con-
tumeliosus, accusandus, uituperandus, & multa huiusmodi.

C A P V T X X X I , V I T A R V M I N -
F A M I V M N O M I N A .

Iuendi uero conditiones , quibus infamis quis
reddi potest, sunt leno, caupo, fructuum propo-
la, fructuum institor, publicanus, decimator, de-
cimarum collector, uigesimas colligens uel quin-
quagesimas. Exactor, præco, nauta, tabernarius,
portitor, leno, seruus, coriarius. Licet non per omnes artes infamia
hæc sequatur illos ; qui meliorem uitæ rationem eligunt . hæ uero
uitæ rationes infamiam pariunt, si quis forte ipsis inhæreat.

C A P V T X X X I I , D E T U R B A N -
T E R E M P V B L I C A M .

Aeterum de turbante rempublicam hæc dici pos-
sunt, miscens, commiscens, turbans, euertens, con-
fundens, cōturbans, Populi insidiator, audax, om-
nes propellens, agitans, cuncta cōmiscens, trans-
siliens, insurgens, irruens, impetuosus turbo, uen-

tus, procella, torrens, instabilis, omnes inter sese committens, Populum exuscitans, irritans, incendens, inflammans, exasperans, ad factiones impellens, omnes mutuò collidens, turbulentus, turbator. Versipellus uero, Comicum est. Omnia immutans, & transponens, sursum & deorsum rempublicam commouens, indecorus, effrenis, uerbero, incōstans. Verum licet Demosthenes dixerit, Hic uero intus machinatur neutiquam tamen machinandi uerbum, ego recipio. Dicere præterea aliquis poterit, huiusmodi urbs non capit, quis hunc sustineret? quis ferret? quis huius se uolentiae opponeret? Cui simile est, homo intolerabilis, quid huic infectum? quid quod non audeat? Homo omnia audens, omnia faciens, quiduis dicens, animo uersutus, ad omnia propensus, honesta à turpibus non discernens, honestum turpi commiscens, eiusdem ualoris uirtutem uitiumq; æstimans. qui turpibus ornatur, sicut alius honestis. Qui iniuste agēdo honoratur magis, quàm pudefiat. qui auiditia comitur, qui ornamentū sibi putat auaritiam. Qui facinoroscundū posse metiri, infirmitatē esse ducit. cui solū quod cupit, pulchrum uidetur. Qui solam deceptionē prudentiæ loco habet. qui usq; parum hoc, quod fecit, æstimat, respectu illius, quod cupit. Cui quod fecit, minus, quàm quod facturus est, uidetur. qui ad nullum scelus pigrescit. Qui audere, fortuna contingere opinatur. qui audendo peccans, & simile nanciscens, nihil tristatur. Cui nihil, propter inexplebilem satietatē, sufficit. qui turpiū rerum facultatem, honestam ducit. Qui turpis lucri causa undique arripit, sed propter pecuniæ studium nihil erogat. cui nihil turpe, quod lucrum parit, uidetur. Qui etiam minima concupiscit, propter sorditiem. Et ne maximis quidē saturatur, propter insatiabilitatem. Qui omne iam præhensum, minus illo, quod præhensurus est, æstimat. qui probitatem quidem, stultitiam rerum uacationem, ignauiam honoris studium, furorem prudentiam, pusillanimitatem & continentiam, mollitiem esse ducit. Cui nihil patrare, infirmum esse uidetur. qui tanquam nil mali patrans postulat, rem uero adeptus peccat. Qui non dantem, hostem dantem uero, stupidum esse arbitrat. qui

tur qui solos ignotos non offendit. Qui hostes damnat, causa timoris. Amicos uero, propter diffidentiam. Qui in amicitia fidem assumens, hac ad scelerum licentiam abuitur. qui uitiorū gloriam, ceu lucrum, diligit. Qui infamiae loco ducit, si malus existens ignotus sit. qui singulis adulatur, ueluti beneuolus. odit uero, ceu sceleratus. Qui aliorum bonis dolet, gaudet uero suorum malis. qui inferre iniuriam, & non pati, perinde aestimat. Qui maxime curat, ut nihil aequale ijs, quae fecit, ipse patiatur. quem omnes noti odiunt, & non odientes ignorant. Quem nemo non ignorans, odit. qui cauentes sibi, timiditatis. credulos uero, stultitiae arguit. Qui danti adulatur, sed non dantem debito * eum teneri putat. qui ea quae facit, ferre nequit. & quem ea facere pudet, quae ferre possit. Cuius insatiabilitatem non impleuerit is, qui dat. eius uero concupiscentiam is, qui largitur, ignorat. Qui ne maximum quidem sperare, & ne minimum quidem accipere inhonestum ducit. quem nec minimorum pudet, nec maximis saturatur. Qui sic Viros iuramentis, ut Pueros astragalis decipiendos esse arbitratur. cui hi soli, quos nondum laesit, sapientiores uidentur. Qui nec pati ueretur, nec quicquam facere piget. qui malis uirtutis honorem iuxta suum excessum proponit, * quapropter praedones, tanquam iustos celebrari contingit. Propter qui malis ijs, qui ante eum fuerunt, nec comparationem ullam concedit, a posteris uero superari nequit. Qui audaciae delinquendi, non errandi confidentiam coniungit. qui non facinus adgredi, sed in eo errare turpe ducit. Cui solum id, quod non potest, turpe uidetur.

CAPVT XXXIII, DE NON IMPRUDENTER LOQUENTE.

PRVDENTER LOQVENTE,

& contra.

Eo qui non imprudenter loqui uidetur, dices haec. per spec- tus, consultus, conscriptus, prudens, prouidus, curiosus, compositus, operans, adoperans, fatigatus, curator, studiosus, conans, defatigatus, dispositus, apparatus, elaboratus. Orationum scriptor, sursum & deorsum transponens, transcribens, poliens, disponens,

nens, aptans, excolens, sapius repetēs, recognoscens, perpoliens, permundans, emundās, perscribens, corrigens, eligius, emendans, examinans, iudicans, dijudicans. Et aduerbia, perspectē, consulte, curiose, conscriptē, curiose, prouidenter, præmeditate, cōposite, elaborate, accurate, difficulter, oratorie. Disposita, cōiuncta, parata, emendata, expolita, aptata, exculta, fabrefacta, emundata, accurata, elaborata, perpolita, electa, correcta, castigata, examinata, iudicata. Non sine cura, nō sine prouidentia, non sine cōsyderatione, nō sine perpensione. Cum consonantia, cū examinatione, cum ordine, cū iudicio, cum labore, diligētia, difficultate, emendatione, methodo & similia. In eum uero, qui sine cura loqui audet, promptus, facilis, impræmeditatus. Et ut Xenophon inquit in Laconum Republica, Extemporarius. Sed illud nomē Extemporaneū, in Longa nocte Platonis, sordidum est, Inconsyderatus, inemendatus, remissus, incurius, indiligens, improuidus, patulus, negligēs, ociosus, facilis, leuis, ex tempore loquens, ex re uel usu, utcunq; inciderit, paruo tempore. Omne in buccā ueniens eblaterans, loquax, nugator, garrulus. ex promptu loquens, omne quod incidit. Inconsultus, incircumspectus, inemēdatus, imparatus, nō paratus imparata mēte. Et Ἀπρόσμενος, in Libris De Veritate dixit Xenophon. In præparatum uero, in Arte Rhetorica: sed hæc non legitima uidentur. In Proemijs quidem deliberatiuis, apud Demosthenem, Impræparatus scriptum est. Inconcinna, indiscreta, laxa, inelaborata, dis-
 Fortasse soluta, distātia, impolita, incuriose scripta, impræmeditata. * Mox uero & impræscriptum dicitur. Hyperides enim hoc alicubi utitur, Impræmeditata dicens. & Impræscripta, & hoc sane hic locū habuerit. Et cumulatim, fusim, temere. omnem uenustatem omit- tens. Prompte, facile, inelaborate orationes inelaboratas. Sine labore, improuide, negligenter, indiligenter, incurie, inconsyderate, leuiter, nugaciter, inconsulte, incircumspecte, imprudenter, inemēdate, imparatō, illaboratē, indiscrete, incōcinne. Cum negligentia, ocio, promptitudine, facilitate, leuitate, garrulitate, incōcinnitate. Sed illud in Platonis Legibus, Inconsultatio, mihi non probatur.

CAPVT XXXIIII, DE PAUCA I
OB IMPOTENTIAM DICENTE.

Ed in pauca loquentem propter impotentiam, perplexus, sermone carens, mutus, imparatus, pusillus, brevis, paruus ramis, psecas, piscis, pisce magis mutus, ore afflictus, ore priuatus, lingua contortus, elinguis, difficilis, impotens, infirmus. Et res ipsæ, perplexitas, sermonis carentia, infantia, pusillanimitas, breuitas, paruitas, linguæ carentia, difficultas, impotentia, infirmitas, & similia his. Atq; aduerbia, perplexim, mute, infanter, difficulter, impotenter, infirmiter, & similia.

CAPVT XXXV, DE MVLT A DI- I
CENTE, ET INDISCRETA.

Vltiloquus, pauci loquus, longus, immodice loquens, fastidiosus, tædiosus, circulator, torrens, lacuna, fex, immoderatus, immoderate loquens, turbulentus, nugax, ore effrenis, linguæ impotens, lubricus, turbator, turbidus, limosus, os effrene, lingua impotens, longas nugas prædicans, nugator, caullator loqui ignorans, & tacere non potens, & his similia.

DE MVLT A DICENTE CVM II
efficacia.

Sed de eo qui cum efficacia, multitudinem uerborum promit, multus, copiosus, fluens, expeditus, cordatus, liber, uiolentus, uehemens, attrahens, compellens, transferens fontes quosdam emittens, imber, nix, fluuius, densus, continuus, * immu- sacer
nis, latus, profunde fluens, expeditus. Postquam os soluerit, ubi sermones effuderit, ut linguam dimiserit, postquam effuderit uocem quis ferat uerborum suorum impetum? consilium, fluxum, & uocis fluctum? spiritum, tonum, frequentiam, inundationem, uehementiam, uim, robur, clamorem, copiam, uerborum multitudinem, magnanimitatem, claritatem uocis, animi celsitudinem, splendorem, uerborum magnificentiam, uocis uenustatem, sermonū fluxus,

Etus, turbam uocis? Quis hic tam copiose fluens fluuius? quis hic impetus? Pamisus, Achelous, Oceanus, Nilus, Ister.

III DE PAUCA DICENTE, ET discrete.

IN pauca uero cum iudicio quodam dicentem, breuis, breuiloquus, concisus, sufficiens, distincte dicens, manifestus, aptus, idoneus, continuus, perfecte loquens mente magis, quam uerbis abundans. Purus, excultus, diligens, accuratus, constrictus, emendatus, examinatus, iudicatus. breuibz uerbis multum sensus comprehendens. Non tam loqui, quam clare docere peritus. non aures tantum demulcens. Prudentiae magis, quam uerborum copia gaudens. Et res ipsae, celeritas dictionis, concisio, sufficientia, breuiloquium, claritas, uocis distinctio, sermonis concinnitas, dicendi articulata facultas. prudentiae magis, quam uerborum copia. Diligentia, examen, iudicium. Et aduerbia, celeriter, concisim, sufficienter, breuiter, clare, constrictim, articulate, prudenter, diligenter, pure, emendate, correcte, exculte, discrete. pauca quidem, sed argute admodum.

ICAPVT XXXVI, NOMINA CRIMINVM, DE QVIBVS IVDICIA habentur, & accusationes.

armorum
abiector

Rur, murorum effractor, sepulchrorum effossor, sacularius, adulter, homicida, grassator, sacrilegus, proditor. Rhipisaspis. de hoc autem Plato dicit, quod Rhipisaspis, non de omnibus proprie dicitur, sed arma proiciens. Aristophanes tamen Rhipisaspem uocat. Transfuga, ociosus, ingratus, impius, timidus, imbellis, militiae desertor, tyrannus, plagiarus, ueneficus, uenefica. Murex accipies, praedo, pirata, scortator, parricida, matricida, uolentus, iniuriosus, obrectator, sycophanta. & alia his similia, quae notissima sunt. Quae uero non nominibus, sed participijs effari possumus tyrannidem affectas, rempublicam laxans, ut Populum dissoluat conas, iudicia corrumpens, Populum decipiens, Senatū, aut iudicia.

testimo-

testimonia falsa enuncians. Nam Testes mendaces, à Critia dicti sunt, et Testis falsus. Nescio tamen, nū idem et Falsa testari dicat. Et Demosthenes, Falsa testor, dixit. Liberū uendens, delinquēs, nauim relinquēs, fœdera transgrediens, & similia. Tum & alia crimina sunt, quorū Reos nominare nō possumus. uitij, iniuriarum, repudiij, disidiij, derelictionis, male obitæ legationis. deiectionis frumenti, aut fructuum: deserti testimonij, ordinis derelicti, nauis derelictæ, belli, prohibitionis, malæ consuetudinis, uitæ malè actæ, uerberum, contumeliæ, delationis, insidiarum, popularitatis dissolutionis, publicarum iniuriarum, munerum corruptelæ, iniuste usæ ciuitatis, falsæ subscriptionis, falsi patrociniij, defectionis, contra legis usi iuris ciuilis. Deserti uadimonij iudicium subire, quod depositum est occupare, auferre, desiscere, uulnerare. et in his participijs uti, necesse nō est & similia. * Alia porro, eiusdē formæ sunt. obiectio delicti, constitutio actionis, congressus copiarum, calumnia peccati, intentio facinoris, intensio mulctæ, illatio actionis, immisio iurium, effusio argumentorū, adaptatio causæ, Reorum introductio, dilatio sumptuum, transmutatio scelerum. Similiter & hæc, coronarum promulgatio. proclamatio poenarum, & præconiorum. Constitutiones statuarum, athletarū promulgatio, decretorum recitatio, cōsiliū Virorum, inuentio oraculorum, uitæ institutio, Iudicij prouocatio, constitutio actionis. desertio Iudicij, ex postulatio poenæ, retributio causæ, obtestatio Legatorum. Vadimonium debitoris, inquisitio orphani, locatio domus, intercessio Viri, persolutio Iudicij, transfugium militiæ, discessio è nauibus. Verborum compositio, criminum narratio, malorum requies, demonstratio criminis. abdicatio Liberorum, medela morborū, promissio gratiæ, furor animi, studium sapientiæ, defectio subditorum, confusio reipublicæ, inuentio rerum, consideratio defensionum, aggressio audaciæ, mixtio temporum, delectatio auditus, deliberatio populi. Habitus, & species cōtrectationis habitus armorum, consiliū cædis, cura negotiorum, indicatio scelerum. Compræhensio factorum, indispositio tributorum, appræhensio fortunæ, repræhensio

pp

animi

animi, delectus præsidij, transfugium defectionis, et multa alia huius generis. Tum et illa eiusdem formæ sunt, signum, exemplum, consilium, intentio, cogitatio, æmulatio, consideratio, incessus, sagittatio, paradigma, temeritas, consultatio, motus, damnatio, multa, taxatio, error, lapsus, stupor, carcer, fluctus, unda. Sententia, castigatio, lucrum, confusio, uenatura, consilium, sycophantia, dedecus, obstinatio, quaestus, defectus, inscitia, præconium, vulnus, iaculum, infortunium, morbus, infirmitas, pactum, studium, desiderium, iniquitas, supplementum, maleficiū, præda, mendacium, fallacia, statua, impietas, murorum effusio, impudentia, aggressio, impetus, conuitium, defensio, uaticinium, officium, institutio, fremitus, iactantia, arrogantia, facinus insolentiae plenum, concentus, passio, labor, combustio, figura, cinctura, coniugatio, studium, uultus, aspectus, anhelitus, spiritus, nouarum rerum studium, facinus audax, infamia, oppugnatio, machinatio, depositum, exornatio, coronatio, cupedia, certamen, generatio, disciplina, nutrimentum, doctrina, memoraculum, memoriale, agricolatio, textura, crimen, auditio, scoria, ædificium, ruptura, impetus, aggressio, luxatio, anathema, periculum, beneficium, communicatio, quaestio, dolus, conscriptio, munimentum, edulium, cibus, potus, potio, condimentum, delectamentum, toreuma, malitia, cantio, lamentationes, perustrationes, flagra, lapsus, errores, uasa argentea, edulia, suffimenta, coniurationes, nocumenta, rabula. Versutia, callis, gradus, obstacula, refugia. Et ut Demosthenes, Quaestiones, Controuersiae. Et plenus huiusmodi uerborum, usus quotidianus est. Aestimationem uero, Plato dixit, et Reiectamentum. Antiphon autem, Desiderium, Iudicium, Munimentum, Salsamentum: Sed comma, morbus cum capitis grauedine somnus obrepit, non mihi probatur: sicuti nec cursatio, nec ploratio, neque illud apud Hyperidem, Impudentia:

CAPVT XXXVII. COMPOSITA EX ŌMO.

Væ autem à particula ὅμο composita dicuntur, hæc sunt. Confœderatus, Cōuictor, Confodalis, eosdem mores habens, confertus, concors, consocians, eadem lingua loquens, commensalis. Contribulis, popularis, domesticus, cohonoratus, eiusdem artis operarius, contubernalis, conuiuens, consentiens, eadem Matre natus, Frater germanus, cognominatus, concolor, suffragator, eiusdem religionis cultor, Frater uterinus, eodem Patre genitus, Consanguineus, cogenitus, cōformis. unanimiter, consensus. Consentiens uero, & durum est, & sordidum. Sed connutritum, Dinarchus dixit & Plato, Conueniens, et Coniugem. Et Thucydides, Simili armorum genere instructum. Tum & cōsonantem dices, Platone dicente Consonantiā: Collactanei uero, Atticorum proprium est. Contentū ijsdem limitibus, apud Solonem quod durum est. Euripide uero eos, qui pilos similes habent, ὅμομηγες nominante Strattis eo nomine Coataneos appellauit.

COMPOSITA EX ΣΥΝ.

II

Sed à particula σύν, hæc composita deriuantur. collegium, compositus, cōgressus, conuocatus, * eiusdem cœtus exi- simul cōstans, Consiliarius, Conuiuia, cōiunia, cōpotor, collector, Commi- cionans hito, confessor, Contubernalis, Coimperator, consentiens, connutritus, commensalis, riuialis, conuauigans, cooperarius, Cognatus, concertator, conferens, simul curiosus, collibans, coniuratus. Collegæ, conscij. coniurans, conspēctor, conterminus, conuiuens, coimperans, simul uenans, unā equitans, biga, simul terram colens, simul canes agens, furta cōmunicans, assistens, comes, Conuictor, conspirator, Coniunx, particeps, & similia. Et conspiratio, cōmensuratio, consonantia, cōcentus, fœderū confusio. Spectationem uero communem, & Prædationem, et Concubitus, dixit Aristophanes dixit etiam Vites simul stantes, Comitem, & Compositionem: Inter hæc & casus referri poterit. Platon uero, &

pp 2 tiam

tiam Condiscipulos uocauit, & Compendium, uel Taxationem familiaritatis: Sed Eupolis, Cōuictores, Cohabitatores, et Coetanei. Dinarchus uero, Corriualet, Conſenatorem, & Conſiliarium. Comici autem, Συγκλητῆς: * Sed Συγκλητῆς sunt Matris, & Vxoris Parentes. * Ceterum uerba, rerum nomina, et aduerbia ex his deducta, cuius uolenti facile erit pronunciare.

II

COMPOSITA EX ΗΜΙ.

EX ΗΜΙ porro hæc componuntur, semisuriosus, semidoctus, semiplenum, semirepletum, semiimpletum, semiuacuum, semimedimnus, semimalus, semiseclū, semicomesum, semidrachma, semiobulus, semisextarius. Et Semisextarium, apud Aristophanem Semichoenix, semibarbatum, mulus, semifactum, semiperfectum, semifractum, semidictum, semimunitū, semiustum, semiaſſata, semicocta, semiperfecta, semicomesa. Semicrania, semipars, semimortuus, semiebrius, semitenſus, semitalentum, seminudus, semideus, semifors. Ημίλστος uero, dixit Cratinus, & Philelus: Semiplicatum. Et Crates, semipistum. Et Semiphosorium, Aristophanes. Et Tibiam imperfectā, Aeschylus. Atq; Semimalum, Euclides dicit, & Sophocles. Aristophanes uero, etiam Semimale: Et Dinarchus, Semipes. Semiauratus uero, Anaxandrides. Tum & illa Menandri, Seminatum, & Semiscriptum, tolerabilia sunt. Sed Semimolestum, omnino malum est.

III

COMPOSITA Α ΠΑΝ.

EX ΠΑΝ porro composita sunt, perpulcher, permalus, uersutus, uulgaris: atq; perpulchrè, & permale. Et ut Platon dixit, Perpulchra: Perpulchrum, perantiquum, permagnum, ingens, repletum, permultum, perlongum, omnino uarium, miscellaneum, uarium, concinnum, plenilunium, totum inquinatum, perniciosus, temerarius. Perpollutum, permalum, sapientissimum, perfectum, pergræue, præclarum. Et illa Thucydidis, Omnium perditio, Publicè, Omni cum impetu. Sed & πανσὺδι scribitur. Tota domus, omnis conatus, omnium conuiuium. Et hæc Platonis, Prædiues, Perparuus, Perexiguus, Nundinæ: Dices quoq; omnijugum, omni cum

ni cum exercitu, perturpe, omnium confitio. Antiphon etiam, Tota familia expelli dixit. Publicum conuiuium, fructuum omnium confusio, panoplia, tota die permanens. Pernoctans quem Cratinus, * Πανδιφρονά uocauit. Caupo, cauponaria. Et secundum 13 Cratinum, Optima: Et Aristophanes, Tota gibbosa olea: Tum etiam Panathenæa festa, Panolia, Panætolia, Pambiotia, Pandia, * Panionia, & familia hisce.

Panonia

COMPOSITA EX ΠΑΔΙΝ.

V

CAeterum ex πάλιν sunt, uersutus, reuenditus, reuenditor; Cinuersus, tetricus. Sicuti uero Retrofugus, Poëticum est. sic reflexū, & retensum, durum est. Dinarchus autem, reproditor dixit. Παλίμηνυα uero Comici uocantur ueteres soleas &, Co-rio resarcita & Repetitum Reum, qui sæpius in iudicium citatus est & Παλίγλωσσον, pro male loquente.

COMPOSITA EX ΤΡΙ.

VI

EX τρι uero componuntur, triplex, tridrachma, trium librarum, trium talentorum, chlamys tres stateres æquiualens, triens, præceps, Satelles regius in Choro, ex tertia generatione seruus, tertius assistens, ter honoratum, histrio tertias Fabulæ partes agens, triremis, ter arata terra. Sed Ter inundatus, dixit Aristophanes: Despuendus, Trittyorum festorum Præses. Iam olim Τριπερυσιν enim, aliquanto durius est. Ter infelix, & alia huiusmodi.

COMPOSITA EX ΦΙΛΟ.

VII

EX φιλο præterea hæc composita extant, ciuitatis amator, popularis, militiæ deditus, affabilis, contentiosus, Philosophus, honesti indagator, sociorum amans, Barbarorum studiosus, Græciæ amator, loquendi studiosus, audiendi cupidus, Athenarū amans, auarus, auri studiosus, argenti amans, uinolentus, potandi cupidus, controuersus, Dei amator, uerax, operosus, bellicosus, querulus, periculorum amplexator, laboriosus, prodigus, tyranni amans, conuicijs studens, risus amator, humanus, lucri studiosus, munerum amans, Puerorum amator, Liberorum cupidus, indul-

pp 3 gens

gens, Musas prosequens, corpulentus, animæ amans, hospites fo-
uens, diuitijs studens, somnolentus, prædæ avidus, uenaticus, agri-
culturae amator, loci amans, loci amor, fortassis & loci amator. Ar-
tis studium, artis studiosus. Aristophanes uero, Officiosum sermo-
nem dixit. Sed Aristomenes Comicus, Audiendi studiosus, primus
dixit. Ambitio, & ex hac ambitiosus. Poëta autem φιλόσοφος
uocarunt, inconstantem & Dinarchus, Nequam aut ut Philoni-
des, Fastidiosum: Cæterum in fine, Amandi uerbum, habet nomen
Theophilus: Sed & Mulierum amator, in Generationibus Musa-
rum Polyæli, non omnino intolerandum est. Peregrinandi studio-
sus, scommatum amans, delator, litigiosus. Sed Alexis, etiam Liti-
gatore uocauit. Venationum amator, mulierosus, inimicitarum
amans. Spectaculorum cupidus quem & Contemplatiuum Alexis
nominauit. Misericors, aleator, equorum amans. beneuolentia, &
ab hac beneuolus.

VIII

COMPOSITA EX KAKO.

TVM ex κακο composita sunt, infelix, maleficus, maledicus,
conuiciator. Iniquus, ut Hyperides. Male uiuens, malus con-
sultor. Malignus, secundum Antiphontem. Maleuolētia, & ex hoc
deriuetur maleuolus, malus, & male pereat.

IX

COMPOSITA CVM POLY.

EX πολὺ componuntur hæc, curiosus, multiloquus, multa
audiēs, multa uidēs, sonorus, prædiligēs, multimanus, multi-
linguis, multas linguas doctus, famosus, uersutus, laboriosus, mul-
uagatus tum * erratus, multū peregrinatus, animosus, uarias facies habēs,
pecuniosus, auro abundans, copiosus, corpulentus, multiscius, mul-
ta possidens, argento multo præditus, ære abundans, locuples, ui-
nosus, edax, potor, hominum frequentia stipatus, pecorosus, ouib-
us ditatus, seruos plures habēs, multos Viros possidēs, Mulieribus
abundans, Pueros habens multos, multipes, Fratribus multis prædi-
tus, peruius, arboribus cōsitus, uaria materia cōstitutus, aquosus, li-
gno abundans, scommatis plenus, opiparus, preciosus, multiformis,
multiyugus, uariius, uarijs floribus ornatus, uaria specie præditus.

COM.

COMPOSITA CVM MIZO.

X

Sed à μίζο componuntur, Populi ofor, ofor ciuitatis, Sermonis ofor, malorum exofor, opera odiens, hominum ofor, Deorum ofor, Mulierum contemptor, Liberorum exofor, equos inuisos habens, uenationis fugiens, Philippi ofor, Alexandri inimicus, Atheniensium exofor, Tyranni ofor, Amicorum ofor, in omnis, inhospitalis, Barbarorum contemptor, Græciæ abominator, peregrinandi ofor. Et Ofor Persarū, secundum Xenophontem et his similia.

COMPOSITA CVM MEGALO.

XI

CAeterum ex μεγαλο, magnificus, iactabundus, magna operans, magna mercede conductus, magna prudentia præditus, magnanimus, animum excelsum habens, audacior, clamorosus, Ciuis splendidus, opulentus, munificus, iactator, magna meditans, et similia.

COMPOSITA AB IZO.

XII

AB ιζο autem cōposita, æqualiter distributus, æquali Ciuiū iure fruens, eiusdem honoris, æqualis Ciuis ciuitatis æquale ius, ex æquo loquens. Loquendi æqualitas, æquilibrium, commensuratum; æqui plenum, æque longum, æque magnū, labra æquans, planum, numeri eiusdem existens, æqualis diuisio, æqualis partitio, æquivalentia. Aequales luctatores, æquivalentes, consentientes, æqualiter currentes, Coniuges. Sed Archippus Comicus etiā, Ex æquo auratum dixit. Sed Aequaliter mortuum, quo Sophocles in Creusa usus est, non omnino durum.

DE HIS QVAE FORMAM EANDem habent.

XIII

SVnt porro forma dictionis similia, nō idem quid significantia, sed quæ specie idem uidentur ut, prosa oratione loqui, collectim acervare, de optimis eligere, copiose recensere, pedibus sublimibus cōsidere, intense currere, compræhensum dicere, erecte pugnare, multū edere, reuerenter mulcere, sparsim consistere, impetuose ferre, temere admonere, profusim cōsumere, propè impellere propinquè nubere. Sed inaniter, et fusim, nescio, nū recipiēda sint.

CAP VJ

I CAPVT XXXVIII, DE REFUGIO.

Dem sunt, refugium, aufugium, discessus, recessio, diceſſio. Aufugere, refugere, auferre, recedere, diſcedere. ſed etiam recurrere, de eodem dicitur.

CAPVT XXXIX, DE DELICIARI.

I

LICIARI.

Imiliter idem ſunt, deliciari, ſuauiſſe uiuere, Genio indulgere, enutriti, intemperantē eſſe et gula ſum, uoluptuari. Foceri porro, & Coturniſſare, Comica licet ſint, mihi tamen non pro optimis probantur. Tum & ſub umbraculis reſidere, durum eſt. uſitatum autem fuerit, ſi quis deſleſcat. Et res ipſa, deliciae, lautitia. ſuauiſſas, intemperantia, uoluptas, uita umbratilis. Qui uero in umbraculis nutriuntur, umbranutriti nominantur. Et participia quidem extant ab omnibus, nomina uero à nullo, niſi uoluptuarius. fortasſis tamen & delicatus. Aduerbiū autem delicate, & intemperanter. Sed uoluptuarie, durum.

I CAPVT XL, DE LARGITIONE.

E eodem quoq; dicitur, largitio, præmium, brauium, munus, merces, præciū. Proprie tamen Medici ſunt, ſaluatoria, ſalutaria, & medicinalia. Et Puerorum Inſtitutoris, doctriſſinalia, inſtitutoria. Militis, opima, uictorialia, triumphalia. Quemadmodum Athletæ forſitan, ſunt brauia. Et Manuarij Artiſcis, præcia. Et Nunciij, euangelia. Portantis aliquid, portatoria. Benefactoris, retributoria. Indicis, indicialia. Nutritoris, nutritoria. Dices porro, largiri, ſoluere, donare. Xenophon uero, etiam Condonare dixit. De his autem, reſpondere, uel retribuere dicitur. Sed retributio, ambiguum eſt. extat tamen hoc, apud Archilochum, & Euripidem in Oreſte. Cæterum Homericum illud, Tuum uero retributione dignum eſt. & illud Platonis in Sympoſio, quodammodo in certum eſt.

CAPVT

CAPVT XLI, DE FVRENTE
AD VENEREM.

Ed qui in Venerem furit, lasciuus dicatur, & petulans, salax, et lasciuens, præ Venere agrotās, intemperans, immoderatus, leno, lenonibus cohabitans. Scortator, sic enim Comici cum scortis cōmorantes uocauerūt. Ad uoluptates effusus, in

Mulieres insaniēs, meretricibus cōuiuens, meretricius, circa meretricum fores asiduus, intemperans, effrenis. in lupanari uiuens, in prostibulis, in popinationibus. In fornicibus, nisi Poëticum nimis fuerit. Vocatur etiam, uehementer amans, deperiens, amore laborans, amore insaniēs, et amando furens. Tum et miserè amans, impudice amans: quem Comici, Stupratorē uocarunt. & Coeuntē eam, quæ salax est. Hanc uero, non meretricem modò sed & scortum, humi iacentem, lasciuam, intemperantem, impudicā, facilem, promptam, paratam, & adulteram nuncuparunt. Sed rem ipsam, lasciuam, petulantiam, intemperantiam, facilitatem, promptitudinem, salacitatem, scortationem, fornicationem, & coitum.

CAPVT XLII, DE RHETORE CORRUPTO, ET MVMERIBVS.

Hetor munerū susceptor, muneribus corruptus, uiolatus, perditus pro mercede orans, pro argento. Pecuniarum causa in republica uersans, accipiendi uoluntatem habens, ad largientem propensus, omni danti mercede addictus, mercenarius,

mercedem auferens, mercedis susceptor, mercede conductus, mercede seruiens, ad argentum attentior, ad opes inclinatus, manum prædæ supponens, uenditus, reuenditus, conductus, uocem uendens, elocans, uendens, prostituens, promulgans, mercedi addicens, lucro scēlicitatem metiens, lucricupidus, turpis lucristudiosus. Et res ipsæ sunt manifestæ, utpote munerum acceptio, ludicis uiolatio, corruptela, mercimonia, mercenaria, uenditio, locatio, mercedis solutio, prostitutio, lucri amor, turpis lucristu-

dium. Cæterum contrarius dicitur, muneribus carens, munerum contemptor, incorruptus, non mercenarius, corrumpi nesciens, argenti spretor, inuendibilis, liber, lucro superior, argentum negligens, lucro non distractus, nec aggrauatus.

I CAPVT XLIII, DE OCCIDENDO.

Dem porro sunt, occidere, cædere, interficere, perimere, sustollere, trucidare, mactare, obtruncare, dolo perimere, cæde contaminare. Thucydides uero, & Mactauit, dixit. Leto dare, mortē inferre & similia. Nomina autem, homicida, cæsor, occisor, mactator, cæde pollutus et similia. Sed ab his, & participia deriuantur. Mactator uero, apud Sophoclem, etiam pro ense ponitur. Cæterum res sunt, peremptio, cædes, mactatio, cædis pollutio, homicidium. Et aduerbium unum, occisorie.

I CAPVT XLIII, DE REPENTE.

Dem præterea sunt, repente, de repente, improviso, repentinum, repentine. In eadem uero significatione & expectatē utendum est. Tum etiam in sperato, & ex inopinato, & ex insperato.

I CAPVT XLV, DE EO QVOD EST EXCEDERE.

Dem quoq; sunt, succedere, excedere, abire, solum mutare, clam discedere, desistere, desiscere, furto aut clam se subducere, clancularie aufugere. Tum & huc fortasse referri poterunt, spargi, dispargi, dissipari aut ut Xenophon inquit, Disijci aut Differri, secundum Critiam:

I CAPVT XLVI, DE CLAM DEPONENDO.

Ad

Tque deponere clam seipsum, aut quæ sua sunt, et illorum partem, quantū in illis est, quod iuxta ipsa est, quod ad hos pertinet, quod in ipsis. Critias nero alicubi dicit, Propter hoc, * In debito teneri, & his similia.

CAPVT

CAPVT XLVII, DE SVBSTANTIA. I

Ices insuper, substantia, sors, possessio, res, diuitia, uictus, opes, opulencia, copia, bonorum possessio, multorum possessio, possessiones fructifera, existentia, substantia. Diues, opulentus, locuples, opulentus, magnarum opum Dominus, argento abundans. Bene uiuens, ut Antiphon inquit, & Splendide uiuitans. Plato uero, diuitem esse, etiam *Εὖχρημον* uocauit, et Pecunijs abundare. & Pauperem esse. hoc uero, etiam Egere, Mendicare, Mercede seruire, Mercenariū esse, Corrogare undiq;, Rogare: Sed & idem sunt, pauper, indigus, pecunijs carens, nihil possidens, sortem non habens, egenter uiuitans, in egestate uiuens, in paupertate constitutus, egens. Ex quibus sunt, paupertas, sortis carentia, indigentia, pecuniarum defectus, pauperies, egestas, deficientia, defectus, decessus. Proprie autem diuites, pingues, honorificos, Optimates, pauciores, optimos, et Equites nominauerunt. pauperes uero, uulgus, * populares, Populum. Nonnulli quoq; pauperem, mendicum et mendicitatem, pro pauperie dixerunt. Alij uero sic agentem, nudum, & * *λεπτογ* nuncupauerunt. plebeios
lilium

CAPVT XLVIII, DE CIVITATIBVS EXTERIS.

Xteros uero nominabis, extraneos, ultra terminos constitutos. Peregrinus, alienus, transmarinus, * colonus *ἐπιστολιμαῖος*, & alienigena. Et iuxta accusatiuum pluralem eodem modo dicimus, alienigenas Viros, uires, bella, & similia.

CAPVT XLIX, DE RISU, ET FLEND.

Isus dices, & *μεσολιασμός*, & cetera oculorum hilaritas, faciei remissio, cachinnus. Et in alia significatione, subsannatio, fanna, derisio. Ridere, subridere, arridere, uultum remittere; oculos exilarare, cachinnari, sannare, subsannare, naso suspendere,

spendere, explodere, deridere, insultare, arridere. Risus ingens, risus Sardonius, risus effusus. Apud Platonem, Risibilis. Sic enim hominem definiunt, quod solus ex omnibus animalibus rideat. Subfannator, subsannatus. Derisorie, subsannatorie. aduerbia enim forsitan ab alijs deducta, non recipio. * Statim uero, eiusdem usurpationis fuerint, deludere, cauillari, carpere, suggillare, mordere. cauillator, suggillator, mordax. Ridiculus enim, risum mouere, & ridiculè, aliud significant. quemadmodum & derisus. Et apud Poëtas, Maris arrisio: Cæterū flere dices, & deslere, deplorare. et alia infinita, utpote lachrymare, lachrymas fundere, eiulare, lugere, plangere, lamentari, animo molestari, eiulatum concitare, tristari, singultire, lachrymando obtestari, miseria affligi. Et ploratus, lachryma, planctus, lamentationes, luctus, deploratio, fletus, singultus, & eiulatus. Obtestatio uero, durum est & animi molestia, sordidum. Sed ad lachrymas pronus, lachrymabilis, lugubris, lamentator, threnorum cantor, threnorū Author. Et Threnodus, quem & Threnum uocarunt. Aduerbia autem, nō ab omnibus deriuantur, sed lugubriter. Dices insuper, muliebre genus, est lugubre, lachrymabile, lamentatorium, & deploratum.

CAPVT L, DE NOMINE.

Ices autem, nomen, uocabulum, appellatio, adnominatio, cognominatio, uocatio. cognomento, nuncupatio, nominatio. Et uerba infinitiua, nominare, cognominare, uocare, appellare.

CAPVT LI, DE OPPORTVNO, ET IMPORTVNO.

Pportunum uero uocabis, & idem commodum in tempore existens, in occasione, in tempore, iuxta occasionem, opportunè, cum occasione, comode, cum opportunitate. Et Opportunitas, secundū Platonem: Et contraria nota sunt, importunum, præter tempus, importunitas, importunè. Hinc uero, occasionē obseruare, & occasionem dixerunt. Dicere quoq; licet, coniecturale, perspi-

perspicuum, accidens, contingens, fortunatum, certum, tutum
tum etiam inflexum. Sicuti huius contrariū, incertum, indepræ-
hensibile, infortunatū, infelix, erratile, lubricum. Tum etiam de-
prehendendi solertiā dices, & accidentiam, & successionem, in-
certitudinem, malū successum, errorē, infortunium. nō tamen con-
templationem. Atq; coniecturaliter, certō, accideret, contingen-
ter, certō, constanter, inflexe, indepræhensibiliter, incertō, in-
contingenter, infelicitē, erratice, incōstanter, lubrice, et similia.

*CAPVT LII, DE MANIFESTO, I
ET OBSCURO.

Ices præterea, clarum, præclarum, manifestum,
propatulum, præmanifestū, apparens, elucescens,
prospicuum, circumspicuum, conspicuum, aper-
tum, notum, prædicatum, peruulgatum, euulga-
tum, uulgatum. Sæpius dictum, secundum Xeno-
phontem: & his similia. Sed Αεὶδ' ἡδου, Poëticum est. Huc autem
conuenient, propalatum, effutitum, elatum, diuulgatum, proclama-
tum, enunciatum, promulgatum. Et uerba infinitiua, manifestare,
effutire, declarare, notum facere, uulgare, prædicare, promulgare,
eloqui, proclamare, euulgare, enunciare, propalare, indicare. *sta- forsan
tim etiam detegere, promere, & retegere. Et manifeste, clare, pro-
patulō, præmanifeste. Κατὰ δ' ἡλως enim, et δ' ἡλως, sordida sunt.
Sed præclare, apparenter, cōspicue, circumspicue, note, aperte, ef-
futitum, detecte, incustodite, peruulgate, uulgate. Εὐλελεγμαίνως
enim, durum est. Sed & enunciatē, proclamate, promulgate, et si-
milis. Propalatum enim, inusitatum est. Ab alijs uero *fiunt, dete- fit
ctim. Tum etiam manifestatio, indicatio, apparētia, cognitio, clari-
tas, rumor, indicium. Exclamatio enim, durum est. Ab alijs uero re-
rum uocabula, aut nulla sunt, aut omnino diuersum significant. Sed
his quoq; coniunges, diuulgatum, propalatum, & confesso. Cate-
rum contraria sunt, immanifestum, inapparens, incertum, incogni-
tum, non indicatum, non effutitum, clausum, non prædicatum, ta-
citur, obumbratum, non elatum, contectum, occultum, occulta-

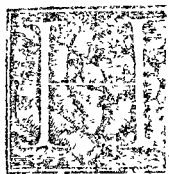
tum, absconditum, ignotum, latens, absconsum, sub uelo existens.
 Sed non manifestare, dices occultare, occultare, occultari, conte-
 gi, conticere, obtegere, latere, ignorare, obumbrare, contegere,
 abscondere, reprimere, obuelare, & his similia. Et aduerbia quo-
 que, immanifeste, inclare, inapparenter, incognitò, non indicatò,
 non promulgatim, occulte, latenter, clam, custodiosè. Sed si
 lenter, est durum. Et quæ ab alijs deriuantur,
 ea aut dura, aut sordida sunt.

LIBRI SEXTI FINIS.

IVLII

IVLII POLLVCIS, DI-
CTIONARIII LIBER
SEPTIMVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO
CAESARI S.

Viusmodi cōponentem Librū,
non modò multis proſis, & car-
mine ſcriptis Sermonibus fre-
quenter conuerſari oportet, ut
Plato in Poëmatīs, & alibi copioſe tradit ſed
& diſpoſitionis aliquem habitum induere, &
diſſimilibus ſimilitudinem inducere in ſuper
& ingenij ſolertiam ad examinandi iudiciū
adhibere, neceſſe eſt. Quapropter collabora-
torem huic Operi adhibere potui neminem,
nullum enim cui reuera confidam, habeo &
huic meum omnino adeſſe iudiciū opor-
teret.

CAPITA LIBRI SEPTIMI.

IN ſunt huic Libro, de artibus forenſibus.	Cap.	I
De nominibus à uendendo ductis.	Cap.	II
De rerum ſingularum uenditoribus	Cap.	III
De ciborum artibus, eorum uafis, & operibus.	Cap.	IIII
De Piſtoribus	Cap.	V
De carnuendis.	Cap.	VI
De piſcium uenditoribus	Cap.	VII
De ſaſamentarijs	Cap.	VIII
		Dele-

De lanarum uenditoribus	Cap.	IX
Quæcunq; circa lanificium, & texturam sunt nomina, & instrumenta	Cap.	X
Omnia quæ à uestium lotionem nomina dicuntur, & instrumenta	Cap.	XI
Nomina à uestibus	Cap.	XII
Vestium species	Cap.	XIII
Vestium partes	Cap.	XIII
De coriaceis uestibus	Cap.	XV
De uestibus lineis, & amorginis	Cap.	XVI
De byssinis uestibus, & his similibus	Cap.	XVII
De uestium uenditoribus	Cap.	XVIII
Vasa uestium	Cap.	XIX
De corij apparatoribus.	Cap.	XX
Coriariorum opera, & instrumenta	Cap.	XXI
Calceorum species, & formæ	Cap.	XXII
De metallis, metalli fossoribus, & horum instrumentis.	Cap.	XXIII
Quæcunque ab auro, argento, ære, & ferro deducuntur nomina	Cap.	XXIII
De lignificis, ligni uectoribus, et carbonarijs	Cap.	XXV
Fabrorum opera, & instrumenta	Cap.	XXVI
De ædificatorum operibus, & instrumentis.	Cap.	XXVII
Pictorum opera, & instrumenta.	Cap.	XXVIII
Mercenariorum nomina, & opera	Cap.	XXIX
Aucupes	Cap.	XXX
In mari operantes	Cap.	XXXI
Agricolæ	Cap.	XXXII
De fistilibus artibus, figulis, balneatoribus, tinctoribus, pileorum factoribus, plicatoribus, myropolis, candelarijs & alijs artibus tam à faciendo dictis, quàm ab ingeniose operando, & ijs quæ à uendendo. Et artes turpes, & quæ apud Platonem artibus conuenientia nomina extant.	Cap.	XXXIII

CAPVT PRIMVM, DE ARTI-
BVS FORENSIBVS.

E artibus hisce sequentibus dices, artes mechani-
cæ, uel caminariæ, artes forenses, illiberales, sor-
didæ, sedentariæ, manuariæ, manibus administra-
tæ & ut Xenophon dixit, Βαναυσικαί. Secun-
dum Platonem autem, artes uocabis, Resarcto-
rias: Manuaria ars, manuum labor, mechanica, mechanicum opus.
Manuariā artem exercere, manu operari, mechanicā artē tracta-
re. Artifex manuarius, manu laborans, mechanicus, mechanicam
exercens, sedentarius. Nam manu uictitans, * manuum præses, manuum usum
manuum labore uiuens & nutritus, & mechanicam manuariam excellens
tractans, minus fortasse recipiuntur. Et eiusdem artis Artifices,
& Coartifices. Aristophanes enim in Gyrade hoc utitur. Et ar-
tis æmulos uocabis. Sed Artis æmulatio, apud Thucydidē ad aliud
refertur. Mechanicos uero, etiam Operarios, secundum Xeno-
phontem nominabis. Et indiligentes Artifices, Viles iuxta Aristo-
phanē uocato. Sed quod manu cōfectum est, manuariū artificium,
manuum opus, artificium, artis specimen, opificium, factum, opus,
fictile, apparatusq; dicitur. Artes autem aliæ, ignis adiumento aliæ,
sine igne absoluuntur.

CAPVT SECVNDVM, DE NOMI-
NIBVS A VENDENDO DICTIS.

Liæ uero à uendendo dicuntur, uendere, elocare,
negociari, permutare, cōmutare, mercari, pro-
mulgare, prostituere. Et hæc nomina deducunt,
uenditores, mercatores, propolas, institores. nam
quæ ab alijs deriuantur, dura sunt. Isæus tamen,
& Hyperides in Comœdia, ῥεγάμπη dixerunt. Vnde uenditor,
ῥεγάμπης dicitur. Res uero ipsæ uendendæ, merces, uenalia, uenetu-
ræ precium. Mercimonia uero, Isæus dixit. quemadmodum Xeno-
phon, Vectigal, Venditio, Pigmentaria; Sed & per participia di-
cuntur,

cuntur, uendenda, ueneunda, negocianda, promulganda, elocanda, sed hoc ambiguum est. Et res ipsæ, uenditio, mercatura, institutio, promulgatio, negociatio, permutatio, locatio. Et Πώλησις, dixit Xenophon: Tum & promulgatum est, dices, addictū est, permutatum est. Dices etiam, uendita, uenerunt, diuendita sunt. Plato autem in Politico inquit, Antea uenditas res et alienas assumentes, uendunt denuo. Et digne quidem uendit uilia, & uiliter & uendibilia, & æquo precio compensata, & pro nihili. Cariora uero, preciosa, magni æstimata. Dices quoque, horum precia aucta sunt, & uenditor adiecit precio, & pluris æstimauit. Sed quæ nondum addicta sunt, inuendita dicuntur. similiter & quæ uendenda non sunt, utpote Vir inuenditus, qui se non precio addicit. Locus porro in quo uendunt, forum dicitur. Et ut apud Herodotū est, Venditorium: Et Circi in Comœdia dicuntur, ubi mancipia uenduntur. fortassis & reliqua, quæ uenalia sunt. Sed partem quam ferui conscendentes uenduntur, hanc Aristophanes Mensam uocat. Monopolium uero, Hyperides contra Aristophontem appellauit. alij autem, monopoliam. Cæterum qui uendentibus usuram prætendit, Proxeneta, secundum Dinarchum, & Isæum dicitur. hunc autem, Aristophanes Propolam uocauit & Præuenditorem, Plato Lyfias uero hos quidē, Antiuenditores. eos uero qui cum alijs uendunt, Mercimoniarū Collegas uocat. Aliquid autē uendere secundò, reuendere uocabis, et reæstimare. Et ipsum opus, reuenditio. Et hoc facientes, reuendētes, et reuenditores dicuntur. Tum quæ uendita denuo sunt, reuēdita, secundò æstimata, rursum addicta, denuo permutata. Et qui hoc facit, Reuenditor dicitur. Quod uero post uenditionē additur, Corollarium aliquis dicere poterit, secundū Thucydidem dicentem. Ne platæa corollario careat: Porro quæ publicando uenduntur, publicata. Et cum alio uendi, conuendi dicitur. Quod autem nunc dicūt, Famulos uenditionem petere, in Aristophanis Horis inuenire licet. Mihi optimum uidetur in Thesei templum confugere, ibidem, usque dum uenditionem inuenimus, permanere. Et rursum in Eupolidis Urbibus, Hæc mala patiuntur, uenditionem tamen

non

non postulo. Vendita uero, etiam addicata * dicuntur * tum uenditū, dicunt
 * etiam addictum, * Et qui uenditum emit, seu addictum. Ac stima Et
 re porro licitando, Et plus dare uolenti addicere, auetione uende- quicunq;
 re nuncupatur ut Isæus in Libro Ad Andocidem dicens, Neq; con
 fituto uendunt precio, sed quomodocunque auetionem facientes
 possunt, quàm plurimi uendunt. Sed sale empti, dicebantur nullius
 precij serui quoniam Thraciæ in habitatores, pro sale seruos per-
 mutant. Porro quæ ob uenditas res tributa penduntur, telonia uo-
 cant. Sed Εισωρίας, dixit Lysias in Libro De Fœdistrago sed in
 Atticis Decretis, quas magno precio peregrinis cōscripsit, inueni-
 re licet, ei etiam Emptionē esse domesticam. Sed multa emenem,
 forensem nominare licet, etiamsi nomen sit sordidum sed propter
 Pherecratem, qui in Persis illo usus est Puerum forensem, Et à
 multis Solibus: Horum quoq; sunt Dii proprii, Mercatorius Mer-
 curius, et Forensis. Et Mercatorij, Castor Et Pollux, in Heroibus
 Aristophanes:

CAPVT TERTIVM, DE OMNIVM RERVV VENDITORIBVS.

Mnia autem uendentes, uocentur cauponarij, cau-
 ponariæ. Et locus ipse, caupona, uel taberna. Et
 res ipsa, cauponari, Et cauponatio. Qui uero in
 cauponas deducuntur, deductitij nominantur. Ma-
 gis tamen proprie omnium rerum uenditores, o-
 mniuendæ dicuntur. Et locus, forum cōmune. Panis uero uenditio-
 nem, Et Omnium rerum uenditionē, dixit Archippus in Piscibus:
 Sed qui mancipia uendunt, mancipiorum negociatores dicuntur.
 Manubiarum enim mercatores, commune nomen, etiam ad inani-
 mata refertur. Tum Et Mancipiorum prostitutor dicitur, in Heroi-
 bus Aristophanis: Famulam autem, Seruam nominauerit, quisquis.
 Pherecratem sequi uoluerit, in Myrmicanthropis sic dicentem.
 Mammam seruam: est Et idem nomen, apud Lysiam ad Pithode-
 mum De Defectione: Artes porro quæ ad homines referuntur, Pu-
 erorum Institutores, Exercitatores Et corpus excercentes, dici-

tur quidem hoc de illis, qui exercentur nihil tamen uetat, quin & Oratione ad exercentes referri possit. Sed ἀλάττω uoce nondum usitata exi Pro Dio- stente, Vinctorem Medij Comici dixerunt. Et Lysias quoque in * phante, de Libro De Diophanti circa Amphidis locum, Fabula dicit, inun- regioneatrix est.

Amphi-
dis.

CAPVT QVARTVM, DE ARTI- BVS CIBORVM.

Aeterum quæ circa cibos uersantur artes, Frumentarij, frumenti uectores, frumenti uenditores, tritici negociatores, frumenti mercatores, frumentariam mercaturam tractare frumentatio, tritici uenditio, frumenti uenditio. Triticum uendere, frumentum prostituere, tritici negociationem administrare. Frumenti mensuratores, ut Hyperides. Vnde frumentum metiri, metiri triticum, tritici mensuratores. Farinæ autem confectio, farinatio dici potest. & qui in hoc operantur, farinatores. Sed farina uendens, farinuenda dicitur. Ipsa autem operis officina, farina rium, mola, molendinū, pistinū, alicæ mola uocatur. Et instrumenta ipsa, asinus molens. Et ipsa mensa, mola. Tum qui operi præest, Molitor, & Molendinarius. Vermiculus autē interius nascens, mylethis, & mylacris dicitur. Nonnulli tamen mylacrida, uocarunt moltricem & eius uelum, mylecorum. Quem autem nunc μυλό-κωπον uocant, Alexis Asini stimulatorem dixit in Amphotide. Asini stimulator gallinas, sed scindentium asinos: Quod uero seruis intus laborantibus, ne farinam deuorent, circumponitur, pausicape nominatur. & instrumentum erat rotæ in morem factum, collo adaptatum, ne ori manus admouere possent.

CAPVT QVINTVM DE PA- NIS PISTORIBVS.

Aniuendæ, panis fora, panis uenditricæ, panes uendere. panis forum, frumenta operantes, panis formatores, Pistores. Xenophon autē, Ἀρτοποιός uocat. Ipsum autem uerbum Ἀφτνωέων p o pinse.

pinſere, in Phrynichi Monotropo habetur. Sed in Ariſtophanis Heroibus, Panis confeſtio, Tabula panaria: Sed panis uenditrici conueniūt, farina tritici, hordei farina, ſiligines, ſpelta, ſimilagineſ, granum, cremor pale, unde & pollen dicitur Paſta, maſſa. Et ipſa instrumenta, clibanus, furnus plathanū, in quo panis formatur Maetra, uerua. Et instrumentum, ſpalethrum, quod nunc ſcalethrum uocāt. Opera uero, rigare, fermentare, terere, cribrare. Et Panes fouere, dixit Ariſtophanes: Formare, pinſere, torrere, extorſere, extrahere. Sed qui farinas macerat, macerator, & macerans. Et uas ipſum, magis, molicorum, maetra, & ſcapa atq; apud Menandrum, Linter dicitur. Eupolis uero, panis maſſam nuper inciſam, Νέον πον nominauit. Sed et Panes triticeos dices, ut in *Poaſtrijs Herbarijs Phrynichus dixit. Alcæus uero in Ganymede, Panum dipyrorum meminit. Sed panes dipyri, delicatiores ſunt. Panis itaq; pars ſuperior, ſerè puſula dicitur, & beta. inferiores uero, contoſta: quæ nimirū pinſendo, clibano adhærere ſolent. Sed panum partes, cruſta dicuntur. Superimpleri uero, et ſaturitatis modum excedere, à maſſa Veteres ὑπερμαζῆν uocarunt. Recentiores autem, Hordeatione laborare, à iumentis dixerūt. Aeſchylus etenim dixit, Catentum, & hordeatione laborantem equū. Sophocles uero, Vſq; dum uino ueluti hordeatione implearis: Quæ uero panis tractationem ſpectant, plurima in Ariſtophanis Fabulis, aut Centauris inuenire licet. Oblino, ebullio, ſubigo, rigo, macero, concoquo. Alicubi & aſſare extat. His etiam, furfur ſeu triticum decortcatum adnumerari poteſt. Et illud Ariſtophanis in Acharnenſibus, Decorticati, ab hoc nimirum dictum eſt. Cæterum nunc decorticati ſumus. Molere uero, etiam decorticare uocarūt. Vnde & hordeum ſeu triticum, decortcatum dicitur. Insuper & frigere, & torrere, hiſce conuenient.

CAPVT

I CAPVT SEXTVM, DE CARNI
VENDIS, COQVIS OPERE,
& instrumento.

Carnium fora, *carniuenda*, carnes uendere eosdē uero, & coquos uocant, * *carniū* sectores. sed et *carnifices*, eosdem nominabis. Et ipsum opus, *carnificare*, *carnem* diuidere, & *carnis* diuisio. Instrumenta autem, *securis*, *runca*, *carnis* *libratum* & *fuscina*, & *excoriatorius* *culter*.

I CAPVT SEPTIMVM, DE PISCIVM VENDITORIBVS.

Piscium uenditores, *pisces* uendere *pisces*, *pisciculi*, *obsonium*. *Obsonij* instructor, aut cōdutor *obsoniare*, *obsonij* confectio, *condire*, *ius* apparare. Et *Aristophanes* *ollam*, in qua carnes coquuntur, *lusculentam* uocat. *obsoniatorem* uero, *etiam* *Coquum*.

I CAPVT OCTAVVM, DE SALSAMENTARIIS.

Salsamentarij, *salsamenta* uendere, *salsamentum* *salsamentū* *tempestiuum*, & *tempestiua* *frusta* *piscium*, *maturū* *salsamentū*. *Sargane*, *salsamēta*, *medietates*, *media*, *uerna*, *salsamentū* *salubre*, *salsamentū* *noxium*. *sargane* *tempestiua*, et *marcida*.

I CAPVT NONVM, DE LANAE VENDITORIBVS.

Lanae uenditores, *lanā* uendere. *Lana* *sordida*, *Aristophanes*: Et *Lanarum* *horridarum* *uellus*, *Cra-nus*: Atq; *Archippus* in *Piscibus*, *Vellera* *uellcantem* dixit. Et nomen ipsum, *Vellerū* *euulsor*, licet eo *Philemon* in * *Harpa* *Zomene* utatur, non omnino durum esset, nisi usus eius esset uetustior. Et *Cra-inus* sane in *Dionysalexandro* inquit, *Veluti* *Nacoritius* secundū caput apparebam

parebam. Lanificiū, lanificare. Et Opificiū telarum, in Olympiadis Epistola & ideo hoc nomen recipio, quod rei uocabulū ab hoc deductū, tum uerbū quoq; apud antiquissimos Authores licet inuenire. Melius uero dicitur, texēs. Plato uero dixit, In indumēto laneo.

CAPVT DECIMVM, DE LANIFICII, ET TEXTVRÆ nominibus.

Lanificium, lanæ opus, lanificare calathus, et alio nomine calathiscus, Eupolide dicente in Urbibus, Sine calathisco: Pera, fusum ducere, deducere. Deductio, quod idem & trama dicitur. Quidam uero Recentiorum Comitorum Epigenes in Pontico dixit, Tres solummodo uermes restant, hos uero mihi fila deducere sinas: Sed Phillylus ipsum trama, Crocodilem uocauit. Ipsam crocodissantem inuenerūt, quod est aspera eligentem: Sed Lanas diuisit, inquit Aristophanes. Et Detrahere, Platon Comicus: Philosophus porro Plato, Artem deductricem Sophocles uero, Educationem: Cæterū lanificio manus defatigare, *illi ξανῶν, & ξανῶν uocauerūt. Nere, uoluere, uertere. stamē, trama stamineum, & netritorium. Sed Plato, Trama quoque pubescens appellat. stamenq; ipsum, Filum. & fili opus, Netionem uocauit ut, Fusi netionem. Porro Plato Comicus inquit, Non circumuersa stamina: Tum & laqueos, Fila uocauit Herodotus: Sed illud Critiæ in Atalanta, Laqueumq; & telæ solutionem, Tragicum magis est. Fusus, uertebra. Vertibulum. Sic uero & Lini circumactionē Euripides nominauit, Lini circumactionem præhendens circumfert: Fusus. Glomus. Vnde & prouerbium, Glomi bonorum, quo plurimū Comici utuntur. Dices quoq; licium. Et licium deducere, pro filare, Et Varijs filis contextus, ut Cratinus inquit. Et à fusso, Fusum agere, quo Phillylus usus est. Fascias uero Sophocles, Stamine integro constantia lanificia nominauit. Super quo uerò nent, aut ξανῶν nam Attici nere, etiam Nēp uocant epinetrum uocatur, & assellus. Dices porro, fusum uertere, lanam trahere, tendere, filum deducere,

deducere, attenuare. Filum porro, Politum, Tenue, et Planum, Aristophanes appellat. Stamina coniungere & Distendere, sic enim Attici disiungere uocant. Sed & disiungere, eodem sensu intelligendū est. Hic quidem texebat telas, ille uero disiungebat. Est & alibi apud Nicophontē in Pandora: Stamina uero colligare, etiam *καίρωσαι* dices et *καίρωσιμ*, pro colligatione. Textor, textorius, texere, textoriē, textus, contextus, textrix. Sed & ὡφάνειν eam contextura uocabis, magis torto uocabulo quando Plato dixit, Regia * contextura trice. Et *Χλαμυδουργία*, atq; *Χλαμυδοπώϊα*, tanquam idem utrunq; significant, Xenophon in Cōmentarijs dixit. Fortassis autem uidetur *χλαμυδουργία*, ad lanificium referri. *χλαμυδοπώϊα* autem, ad texturam. Similiter & *chlenæ* opificium, & *chlenæ* confectio dicitur & exomidis confectio. Variegatoriam uero, Aeschines Timarchum accusans dixit. est uero hæc texturæ species. Et ars quidem, uariegatoria. Vir autē, uariegatorius. Atq; res ipsa, uariegatio. Verbum, uariegare. Et aduerbiū, uariegatorie. quemadmodū & lanifice, textorie, & lanificatorie. Variegatorius porro, ab Alexide *Παικιλεὺς* dicitur. Dices præterea, trama perducere, transferre, iniicere, texere, ferire, premere, cōdensare. Tela autē est, tenuis, bene texta, exilis, textilis, bene plicata. Textile uero, Aeschylus de retiū opificijs, & non de uestitu sic dixit. Retis uero textilia: Radius, uiuerra, tela, textura, texere, textorius, textorie. & regula ad hoc parata, quam antium uocant. Cubitus. Pes telæ, ut Eubulus inquit. Sed telæ bases pedes ue, etiam celontes uocantur. Agnythes porro, & *Læa*, lapides sunt, qui secundum Veterum texendi rationem à stamine dependebāt. Spatha, instrumentum, cuius icibus subtegmen cōdensatur. Vnde *Σταβῶν*, * pro texere & Tunica texta, apud Sophoclem, Et textis spatha telus: Tum & *spathida*, uocarunt spatha contextam uestem.

CAPVT VNDECIMVM, DE EO
QVOD EST VESTES

lauare.

Otores, lotorij, lauandi uasa, lotrices, mundato-
res, mundatorij, mundare Fullonarium uas, fullo-
narij, tingere, fullo, fullones, nondum à fullone
mundata. Tum & Fullonariam exercere, inquit
Aristophanes. Et Emundare, Lysippus Comicus:

Cardo autem, dicitur herba carduos illis proferens. Κράτσειν por-
ro, etiam cōculcare significauerit, ut Cratinus indicat iocans, Fla-
gello demulcere quam sedulo, aut conculcare: Siq; hos lotores ap-
pellare oportet, à quibus lotrices dicuntur eosdem, et elutores no-
minabis. & locum ipsum, labra. Vnde et conuictari, lauare. Et Lo-
tum me reddis, Comici dicunt, pro calumniaris, aut debonestas. Et
nihilī precij rem eijcere, Eluere dixit Rhetor Aeschines. Preciū
autem illis datum, lotorium uocatur. Sed lauare, etiam perluere, e-
luere, emundare, tergere, tingere, extergereq; uocabis. Et aqua à
labro fluens, πλῦμα. Tum & tritum & exhaustum scortum, sctra-
ptia, et lotium uocatur. Quo autem eluebant, non nitrum modò, et
nitrum chalastræum. sed & Rypus, iuxta Cratinum nominatur.
Aristophanes uero, Ad lotionem quoq; lixiuium, & albam cretam
pertinere, *dicit in Lysistrata, dicens Falsi nitri, et lixiuij: Et alba
creta utens. Sed & Plato Philosophus, Lixiuium inter lotoria re-
censet est autē cinere confecta aqua. Smicrida autem, *pro cimo-
lia Cephisodorus dixit in Trophonio: Et Piscium lotionem, in Vi-
etorij dixit Plato Comicus: Lotio uero, apud Nicocharem dici-
tur in Hercule nupto: Pedum autem lotionem, Νίπτρα quidem
Aeschylus. Aristophanes uero, Α πόνι πῆγοι uocat. Sed & emun-
dare, eluere, & perluere, ad lauandum pertinent. Et apud Aeschy-
lum, Infantis linteaminorum lotrix: Videtur porro & premere,
premi, abstergere, torquere, & tingere, ad fullones referendum es-
se non proprie quidem de illis dictum, eiusdem tamen cum illis si-
gnificationis. Dabis mihi pulchrum iudicium pressus calamitati-

ss bus,

bus, quodam in loco Cratinus inquit & Hipum, etiam in Cleobulina: Et Archilochus dicit, Iacet in hipo: Est autem hipus, fullo-
num instrumentum. Tum & muscipula sic dicta, nunc uero fullo-
num instrumento in primis competere uidetur. Sed & sulphur, ful-
loni confert. Vnde Lysippus dicit, Emundans, & sulfure aliorum
expurgans sententias:

CAPVT DVODECIMVM, DE SAR-
CTORE, ACV ET A VESTI-

bus deducta nomina.

Arctores, sarctrices: sarcire, suere, consuere. Ac-
cus, aciculæ, fibula, fibulæ. Sed nomina à uestibus
sunt, uestis, uestimenta, amiculū, stola, indumen-
tum, uestimentū. Lysias uero, et Indumenta dixit.
Lopa uero, Saga, Pallū, Amicula, Velum, et Palu-

damentum, Poëtica sunt. Tum & gelopodytes, & sylopia, à lopo
dicta sunt. Verba autem, uestiri, amiciri, ornari, indui. Sed & par-
ticipia, uestitus, amictus, ornatus, Indutus. Induam enim, & indu-
tus, in prosa oratione usitata non sunt. Fortassis & Expeditus, &
apud Cratinum Έκ τῶνυς, pro sordido. His etiam expedite, aduer-
bium adnumerandum erit. Denudari uero, & exui, & denudatus,
& exutus, his contraria sunt. Et exuere, Deuestiri secundum So-
phoclem: Et circumindui, quod Hyperides Amiciri uocauit. Cete-
rum uestitum mutare, & commutare dices, & transponere, rein-
dui, aliter uestiri, denuo amiciri. Xenophon autem in Institutione,
Vestitum alium assumere dixit. Lysias uero contra Autocratem,
Tunicam permutata. Sed & tunica dices, tunicella, tunicula, indu-
mentum. Tum et amiculum apud multos usitatū est, quicunq; huic
Lotricibus nomini sordido existēti succurrere uellet, ex Sophoclis* Plyntrijs
sumendum est. Peplos tendere, & amicula linea. Et Thespes alicu-
bi in Pentheo dicit, Putauit neruos habere amiculum. Contrarium
autem uidetur huic, quod est in Nicocharis Chorago Hercule.
Fer nunc tunicam illico, & amiculum ad subueniendum huic rei:

CAPVT

CAPVT XIII, VESTIVM SPECIES.

Pecies autem uestium. uirilium quidem, chlamys. & hæc quidem tota alba, ut Philetærus Comicus nominat. illa uero intertexta, & purpura insignis aut ut noua Comædia inquit, Bene intertexta: Chlamydes uero Thessalicas, Alas Thessalicas nuncupauerunt. Et Thessalicamus, dixerunt, pro chlamydis uestimur. Penula, indumentū tunicam tegens. Induebam tunicam, penulamq; uestes pulchras: estq; nonnunq; stragula lecti. Sunt autē penulæ. hæc quidem simplices, ut Homerus ait, Penulasq; imponere uillosas superne ad induendum illæ uero duplices, ut Duplicem extensam. Has autem Attici, Aplegides, Duplicatas, & Dibolas nominauerunt. Cæterum tunica. hæc quidem utrinq; manicata, & liberorum habitus illa uero unicum manicam habens, seruorum. Sed Variegata, *Bacchi tunica erat Bacchica: Sed exomis, amiculum Dionysi erat, & tunica quoq; unicum manicam habens. Purpuriomixta autem, uestis aut chlamys, non purpuræ contexta simul fuit sed hæc è fusca lana composita, ipsis fimbrijs purpura admiscebatur. Sed agnaptum, crassum est, et rusticum indumentum. Chlanis uero, uestis tenuis: quàm et chlanidia, et chlaniscia nominauerunt. Tum et glauus, tunicæ species est. Et Theræum indumentum, aut ab insula aut quod feram intertextam habet, dicitur. Porro Viris & Mulieribus, communia sunt ledus, ledium, ledarium, pallium tunica consistens, quæ non accingitur. huiusmodi uero tunicas, Aristophanes *ὀγδοσύνκας* uocat. Messoria uestis, theristrum, xystum xystis, quæ & indumentum est, & amiculum, & tunica. Toga, ut Sappho, Cimbaricum. Est autem cimbaricum, tunica perspicua. Pallium, paruum amiculum. Et Mulieribus propria sunt, humeralis, diploidium, semidiploidium, tunica belluata, fimbria, paludamentum, tunica, peplus, et his similia. Pepli autem usus duplex est, ad induendum scilicet, & insternendum. et quod instratum sit, ex Mineruæ peplis conijci potest quod autem tunica, ex illo Xenophontis probatur. Circumrupit superius peplum, detexit enim tunc et pectus.

Idem uero Xenophon, Peplum, uestem uirilem esse arbitratur. Ar-
 menium enim, Peplos discindere dicit nisi forte dicat eo, quod Bar-
 bari fuerant, et muliebri uestitu delectabantur. Eanus autē, contra
 amiculum est uidetur autem cum peplo idem esse. Peplum quidem
 eanum super Patris solum strauit: Nonnulli tamen tradunt uarie-
 gationibus carentes uestes, eanos uariegas autem, peplos uoca-
 ri. Zoma porro, indumentum commodum est, & limbos habet ut
 Aeschylus testatur, Limbifera Zomata uocans. Quod uero ad in-
 Verberata duendum idonea sint, ex Menandri * Rapi Zomene quispiam proba-
 uerit, Nonne Nutricem Zomate indutam uidetis? plerumque enim
 uetularum erat habitus, Alicubi autem Antiphanes, Perinessorum,
 Perileucorū, et Pentectenum meminit. Pentectenes autē, tunice-
 læ sunt, iuxta oram purpura ornatae, quinque intextae radijs. Perileu-
 ca autem, contrarium hisce erit tela ē purpura texta, aut colore a-
 lio in fimbria album colorem intextum habens. Perinessa uero, fim-
 briatus est habitus, fila dependentia habens aut purpura circum-
 quaque oris contexta est, coloris huius circuitione insulae speciem *
 exhibens exhibet. Et hunc nimirū habitum, Anaxilas Insulam uocat nisi for-
 te aliam quandam uestem intelligat, cum inquit. Et forte Mulier,
 ceu mare insulam, uestem induit: atque talis nimirum, & circularis
 uestis fuerit. Cubitale autem, uestis alba erat, cubitū parpureum
 contextum habens. Intertexta uero, & paralurges, quae utrinque in-
 tertextam habet purpuram quam Iones, Pechyales uocitant, Lim-
 bi autem uestiū purpurei, πᾶνυφοι uocantur. Symmetria uero, ue-
 stis talaris est, ad talos usque demissa. Sit & quaedam plicata tunica.
 Plicae autem, sunt tunicarum complicationes, quae in harum fim-
 brijs de industria colligando formantur, maxime in tunicis lineis.
 Cum autem Homerus dicat, Statim uero albis uelata amiculis. al-
 bum uestitum, tenuemque ē lana, non lino confectum intelligit. Sed
 tunica dissoluta, fibulis circa humeros connectebatur, quam fibula
 circa pectora claudebat. Sic autem Virginum tunica uocabatur,
 quam dissoluentes usque ad alas quasdam, iuxta inferiorem fim-
 briam crura exerebant maxime Spartanæ, quas ob hoc φρεων-
 ελδίας

Idias nominauerunt. Sed *belluata tunica, est animalia, aut flo- distincta
 res intertextos habens. & belluata tunica dicitur, aut animalibus
 interfincta. Vestes autem à coloribus denominatæ sunt, uiolacea,
 purpurea, Phœnicea, et Tunica Phœnicea, florida, & hæc quidem
 Virorum sunt. Mulierū uero, crocea, crocotiū, paralurgis ompha-
 cia, quo colore & Alexandrum delectatum fuisse aiunt. Aquatilis
 uero, uestis nimirum fuerit, quam nunc psychrobaphem uocant.
 Est cilium uestitus color, quem nunc asininum uocitant. Asinum e-
 nim, *Dores* *Κίλλορ* et pagasonem, *Κίλλακτῆρα* appellant. Fuscus
 uero, & niger, sibi mutuò affines sunt. Sed & coccinea, à colore
 denominabitur. Vestimentum uero *ὑφαντοῦ*, penulam densam,
 uel sisam appellare conuenit. Quemadmodum et uillutam tunicam,
 uillosam, & tunicam uillis hispidam, aut undiq; filis refertam, no-
 minamus. Plato autem in *Sacris*, etiam Villosas *chlamydes* dixit a-
 deò ut nihil referat, uillosam quoq; tunicam appellare. Est et tuni-
 ca Amorginos, *ex tenuissimo lini flore et lanugine cõtexta. Anti-
 phanes uero in *Medea* inquit, Erat autẽ tunica Amorgina: Alia au-
 tem, prætexta est. Et sic prætexta, tunicæ est species. Sed in *Secũ*
di Cratini Omphala dictum est, Vos uero si hipiscum habetis, &
 trimitum ut & hæc quoq; tunicarum species uideantur. Persarum
 autem propria sunt, *Candys*. Subligaculum quam et cyrbasiam, ci-
 darim, & pileum uocant. *Candys* uero, Regis, totus purpureus. a-
 liorum autem, purpura, ornatus erat. nonnunquam etiam ex pelli-
 bus constat. Fuit etiam tunica manicata, secundum humeros appen-
 sa. Sed *Capyris*, Persica tunica, manicata fuit. Imo & *Candyces*,
 Persarum est. *Aristophanes* enim in *Sphingibus* inquit, Hi quidem
 Persidem uocant illi uero *Candycem*. Subligacula autem, & tibia
 lianominant hoc autem nomen, apud *Critiam* in * *Politicis* extat. Rebus pub-
licis
*Antiphanes*q; idem contrà prauè interpretatur. His ipsis stolis tra-
 gicis, tibialibus, et tiaris. Sed in *Scythis* *Antiphanes* inquit, *Sarba-*
ra, & omnes tunicas induiti. Huiusmodi uero nomina me citare, nõ
 iudicare conuenit. *Lydus*, tunicæ species. *Basara*, *Bacchica*, tala-
 ris. *Cipasis* porro, linea fiebat, tunica parua ad medium cruris de-
 missa.

missa ut Ion inquit, Breuis linea cypasis, in medium crus contra-
 eta: Armeniorum præterea, Mycitus fuit aut ex muribus ipsorum
 Masalio- contextus, aut murium specie uariegatus. * Masaliorum uero,
 tarum Chortæus ueluti Riça, Thracum. siue amiculum, siue Zona sit.
 * Chorta uero seruos, ueluti forensi ueste uestiri tradit Aristopha-
 nes: Babyloniorum autem, Caunacis est. Sed Mandya, simile quid-
 piam est huic, quod sagulum uocant. Quædam autem uel apud Per-
 sas, aut Cretenses sunt, quibus non uestimur, ut Aeschylus tradit.
 Liburnicæ Mandyæ æmulatio, est tunica. Sed et Sagulum, in Rhin-
 thonis Iphigenia extat: In Taurica nouum habenti sagulum: Cæte-
 rum Sarages, Medorum amictus est purpureus, & medio albo colo-
 re distincta tunica. Eam uero quam Tibænam uocant, aut Cleobi-
 nicum, in Argo usitatâ esse tradunt & eandem, Temenidem uoca-
 ri putant. Sagula autē, palliaq; paludamenta sunt. Vestem autē hye-
 malem, hybernâ nominabis et penulam densam, quâ Frigus arcere
 Syriam dicit Aeschylus & Homerus, Propulsantē uocauit. Quam autem
 a se labora- pleriq; * Surlam hanc Comici uestem * Ἀυτοῦ πρὸς nuncupant.
 tam * CAPVT XIII, VESTIVM PARTES.

uero

Artes uero uestium, alæ, & ala, medium tunicæ. •
 Manicæ autem, quæ circa manus sunt. Ora, extre-
 ma utrinq; tunicæ pars. Ligna *, utrinq; existen-
 tes uestis partes, non tamen eo in loco, ubi ora est.
 Oram uero, & ὄρα uocarunt quod et ouinam pel-
 lem, lanigerâ adhuc significat. Sed quæ circa oras sunt contextu-
 ra, fimbriæ uocantur, et limbi. Et fimbriata dicuntur, quæ ita cõte-
 xta sunt. Atq; fimbriatæ tunicæ dicuntur, quæ fimbrias habent,
 aut limbos. Xenophon, Candym totam purpuream nominat. Crâ-
 tes uero in Samijs, de uestibus purpureis, purpura tinctas uestes,
 etiam καλλιόλας nominare uidetur ut et Eupolis alicubi inquit,
 consecra- Purpureæ uestes * splendide Dei: Cæterum Archippus in Pluto,
 ta Deæ Vestimenta latam purpuram habentia uocauit. Sed & crocys,
 uestis pars: Herodotus enim ait, Crocym uestis arripiens. Aristopha-
 nianes uero, Si crocym excussam induero: Fibulas autem nouas,
 ueterum

ueterum uestibus oris ablatis apponere tradunt. Thucydides præ-
 terea, Vestium laqueos uocat, qui circa oras sunt. & contrahun-
 tur, ut ipse inquit, ueluti ualidi ad strangulationem existentes. Fim-
 briae autem, et limbi dicuntur. Vnde Fimbriata, dicta sunt apud Xe-
 nophontem: Fimbrias porro, Poëtae & Σύμβρα uocant. & hæ
 ipsæ nimirum, & Limbi dici uidentur, * Arato in Cæneo dicente.
 Caterum Virgo uidetur, limbifera gestans, & muliebrem stolam:
 sic enim nonnulli, pro λεονώτης scribunt. Sed margines, sunt oræ
 extremæ. Bous autem appellari tradunt, sutelarum in uestibus com-
 missuras. Porro mammillarum muliebrum cingulum, fasciam, uel
 fasciolam uocarunt: sed cincturam uentris, cingulum, aut Zonam.
 Id uero quod circa pudenda est, non Mulierum modo, sed & Viro-
 rum cum Mulieribus dissoluuntur, Theopompus Comicus ubiq; *
 ὡς ἀπὸ λωπιδίου nominare uidetur, dicens: Hanc cingens ὡς λω- oram loto-
 πιδίου uinculo pubis latissimo. Contrariam autem, quod nunc à Mu- riam
 lieribus fascia pectoralis dicitur. Nomen porro hoc, in Thesmo-
 phoriazus Aristophanis reperies. Alam tunicæ soluente, & fas-
 ciam, cui mamillæ insunt: Pharium uero, uittam laneam uocau-
 runt. Sed Syrma, uestis Tragica, contracta est. Et aduerbium Co-
 micum est, Redimite: latitudo quidem, ueluti spiritus hamae. longitudo
 uero, ceu orgyæ. Penulæ uero Pellenicæ, celebres erāt adeo, ut et
 Victoribus athleticis darentur. Zonam porro muliebrem dictam, &
 strophium uocauerunt, uel cingulum. ut Aristophanes, Sed cingu-
 lo soluto, nuces mihi exciderunt. Huiusmodi cingula uero, et σφύ-
 γύλας appellauerunt, quod & his Zonis conveniat. Sic enim Ho-
 merus nominauit, Soluit uero Zonam uirgineam. Vnde & Zonæ
 solutores dixerūt. Sed Αμαζονæ baltheus, in Sophoclis Baltheis,
 Cingulum quoq; dicitur. dicit enim, Bene cinctæ stabant habentes
 uestium cingula. Pellis autem inferior, ex lana uestis erat densa,
 ipsamq; pellem iuxta fimbriam asuebant. in Sicyonijs quidem, Ty-
 rannis. Athenis uero, Pisistratidibus, ut per urbem ire ipsos pude-
 ret. Cassas porro equestres, dixit Xenophon in Institutione, quæ
 uestes erant conuolutæ. Syri autem uestimenti, Cratinus in Hædis
meminit.

meminit: In Syriam autem sub aura uenit sublimis, uestem odiosam cum spirat Boreas: Sed Orthapi mentionē facit Dinarchus in Sacerorum censura: Est autem è lanis cōtextus pileus Phœniceus, quo Deorum statuas exornant. Vestes uero nigras, orphinas nominauerunt. Vestem autem rudem, Vestimentum montanum uocauerunt Medij Comici, ueluti in monte confectum, aut expolitum.

I CAPVT XV, DE CORIACEIS
VESTIBVS.

Rant & uestes coriaceæ, & tunica ex pelle. Et diphthera, tunica stricta, habens ceruical. Beta, tunica prælonga est: sic uero Sophocles, scenas Barbarorum uocat. Syfira autem, tunica coriacea, pilosa, manicata, & habitus Scythicus: Sed sisfira, amiculum diphtheræ forsitan fuerit. Quinq; inuolutus sisfiris, dicit Aristophanes: Spolas uero, thorax è pelle confectus, circa humeros constrictus: ut dicit Xenophon, Et Spolas loco thoracis: hanc autem, Sophocles Libyssam esse putat: Spolas Libyssas, pardaleam pellem:

I CAPVT XVI, DE LINEIS VESTIBVS, ET AMORGINIS.

atq; etiam

XLino, linea tunica est: qua Talari utebantur Athenienses, * & Iones: Calassaris, tunica fimbriata, Aegyptiaca. Est & Phoson, Aegyptiaca, è lino denso: & fortassis Semiphasonium quoque. Sed & Semitymbium, Aegyptiacum: fueritq; mirum, quod in Media Comœdia Capsidrotium uocatum, nunc sudarium dicitur. Talis enim sententia Aristophani in Pluto esse uidetur, Deinde mundum præhendens semitymbium, palpebras deterfit: Sindon quidem, est Aegyptiaca. Amiculum uero est, quod nunc utrinq; fimbriatum uocant. Nonnunquam & Sindonites, baltheus dicitur. Porro linum operantem, Linariam uocabis, iuxta Alexidem dicentem in Ara: Mulier linaria circa muros abstulit: Et lini opificium. Tum & canabus, lino similis est: huius autem Herodotus

dotus meminit dicens, Lini canabei: Hinc uero & stuppæ sicut. Et ipse Artifex, stupparum uenditor, & stupparius. Caterum instrumentum, cui stuppas circumuoluunt suspendentes, uocatur semulus. Eratq; lignea columella, manus Mercurij Tetragoni habens, cui Scnis facies inerat, unde & nomen sumpsit. Sed Pherocrates in Myrmicanthropis inquit, Sed quàm primum scniculum malum facit, à quo linum suspendebat. In quinto autem Sapphonis Carmine inuenire licet, Labris uillosis bene condensant: & hæc quidem, cõtorta Sindonia esse aiunt. Sed in Vlyssibus Theopompus dicit, Miristro lasium iniiciens. Lasia porro, uocarunt uillos habentes mappulas, ueluti à pilositate dicta adeo ut nihil referat ea, quæ nunc mantilia dicuntur, sic nominare. Præterea Amorgina, optima quidem in Amorgo sunt, sed & hæc è lino esse asserunt. Tunica autem Amorgina, etiam Amorgis nuncupatur.

CAPVT XVII, DE BYSSINIS.

Orro byssina quoq; Et byssus, lini quædam species, apud Indos. Nunc uero apud Aegyptios, Ex arbore lana quædam fit, ex qua uestem confectâ, lino maxime similem esse quispiam dixerit, sola densitate excepta. Densior enim arbori fructus enascitur, nuci similis, triplici munitus cortice: qua dirempta, postquam instar nucis floruerit, interius hoc quod lanam refert eximitur, unde subtegmen cõficitur. flamen autem illi subdunt lineû.

* Quæ autem ex bombycibus colliguntur. Bombyces, uermiculi sunt, à quibus fila ducuntur quemadmodum & * araneæ. Sunt etiam nonnulli, qui Seres, ab alijs quibusdam animalibus telas suas colligere tradant. Et uestem, Philinen dixit Herodotus: Præterea Tarentinidium, perspicua uestis est: à Tarentinorum usu, & luxuria denominata. Clauata quoque dicebatur Athenis, qua Rex utebatur. Tunica porro quædam, Sardonica uocabatur, & Sicula, & * Theræa uariiegata, atq; Phrygia muliebris. * ab illis quorum frequentissimus usus est, * denominatæ. Bis operatâ autem tunicâ apellauerunt, quâ nunc interstinctam uocitât & deuterurgos eos,

Quædam
araneus
belluata
quædam
à quorum
dâ frequen
tiore usu
istarum sin
gulæ

tt qui

qui huiusmodi conficiunt. quod et Lysippus in Bacchidibus ostendit.

I CAPVT XVIII, DE VESTIVM
VENDITORIBVS.

Estes autem uendentes, Vestiarij dicuntur. Critia hoc nomine utente. Vocabatur etiam Athenis quoddam Vestiarium forum, quod etiam Spiropolis dicebatur. Σπείρα enim, non uiles modò, lacerasq; uestes, sed et præstantiores significare nonnulli æstimant. Eos uero qui uestes Choragis elocant, Neoterici ἱματιόμυιδας. Veteres autem, ἱματιόμυιδῶτες appellauerunt. Quod autem & Trimita conficiebant, Aeschylus docet. Tu uero textilibus trimitinis telis:

I CAPVT XIX, VESTIVM VA-
SORVM NOMINA.

Næ quæ uero huiusmodi uestes reponebant, Repositoria quidem, secundum Homerum dicuntur. Lustra, & Arca, Cista, Zygastria apud Recentiores uero, & Rhisce, & Candytanes: Fortassis & Aorta, secundum Menandrum in Misogynè dicente Chlamydem, hastamq; Mysiam, aortam: Quæ autem Veteres, Vestimenta stratilia. Recentiores, Culcitræ uocauerunt. & in quibus, ut nomen indicat, strata illa deponebantur. certum tamen, quod & uestes aliæ. Tum & Vascula Veteres uocarunt, uestimentorum uasa et, Thylacos: Xenophon uero, Vestitiū marsupia dixit.

I CAPVT XX, DE CORIVM
OPERANTIBVS:

Estium porro artes sequetur nimirum, & calceorum ars, propter corporis usum et ab his quidem, calceamenta dicuntur, calceari, calceatus, discalceatus. Artes uero circa hæc uersantes, coriū tingere, pelles macerare corij uenditores, pellium negociatores, corij sectores, sutores, sutrina, affuentes, affuti. Calceamentorum uero partes, linguæ, scorta, soleæ. Et iuga quidem,

pars

pars concaui calcei, aut sandali, digitos ambiens. Dices autem, suere calceos & Sutela, secundum Herodotum: Et suere, consuere, corium secare, corium tingere, pelles diuidere, pelles macerare, lora secare. Sed Xenophon dicit, Est uero hic calceus, hic quidem consuens modò *, ille uero dissecans nutritur: nutritur

CAPVT XXI, OPERA, ET INSTRUMENTA SVTORVM.

Ed calceorum sutores, nonnulli Comicorum, Calceatores et illorum opera, Calceamenta uocant. Vetera autem scorta, παλαιοπνευα appellant. Et qui uetera consuunt, ueterum resartores. Quæ uero resuuntur, resarcita dicuntur de quibus resuere, aut assuere dicitur. Instrumenta autem ipsorum, scalpellum unde Ramenta dicuntur, in Ranis Aristophanis: Et circumsector unde circumsecare, & lora secare. Subulæ, & aciculæ quæ Poëtæ, et Χαλδύματæ uocauerunt. maxime autem sic appellauerunt resartiorum subulas. Vt etiam Galeas Χαλδύτις, proplicatis dicit Herodotus: Et Eupolis, Coriacea complicant: Subulas autem, in * Creten- Crebis uocat Nicocharis: Coriarijs uero, et corij sectoribus, κα σίβυς πένυρωσσυ, quo Thucydides utitur, cõuenit. Nominabis autem calceos, cauos, profundos ad mediam tibiã ascendentes, hæc autem non satis noui, num per abusionem modò calcei uocandi sint. Circum quæ uero consuuntur, & fiunt calcei caui, Calopodes nõ modo hodie, sed & iuxta Veterum sermonem dicuntur. * Pedibus Circum autem respondentia, calceamenta quadrantia sunt. peda

CAPVT XXII, CALCEORVM SPECIES.

Ed calceorum species sunt Regij, quos Rex Athenis gestabat. Crepidæ, habitus militaris quas nõnulli Poëtarum, Harpides uocarunt. Embades, calcei uulgares, à Thracibus inuenti, & forma cothurnos humiliores referentes. Feneſtrati, preciosi calcei, & perforati quos etiam λεπτοχυδλεις nominauerunt. Ascera,

Ascera, calcei uillofi, hyemi conuenientes. Erat et calceamentum
 quoddam, arbyla, non operosum admodum. Sed sicchas, crepi-
 da per simile est, & à pedem continenda dicitur. Conipedes au-
 tem, calcei sunt tenues, seniles. Solea autem, leuis, ut pes pulue-
 rem tantum non contingat. Sandalium uero, nō Menander modò di-
 xit, et Herodotus quemadmodū Sandalum, Eupolis in Aurea eta-
 te, & omnes ferè Comici. sed & Cratinus in Legibus, Sandalia
 Tyrrhenica. Et Cephisodorus in Trophonio, Sandalia uero tenui-
 ter diuiforum, quibus aurei flores insunt. nunc uero instar Famu-
 læ, peribarides habeo. Menander in Misogyne, Inauratas sandalo-
 thecas dicit. Blausta, sandali quædam species. Et * templum Athe-
 nis, * quod ad blaustam erat quidē enim sutor, blaustæ lapideæ for-
 mam dedicarat. Crupezia autem, calceamentum est ligneum, ad
 chori auspicationem factum. Crupeziophori autem, Bæotes exi-
 stunt. Sed Cratinus, Tibicinalia Crepitacula dicit. Cæterum i
 Genibus, urbibusq; alia dicuntur. Carbatina, calceamentū rusti-
 cum, à Caritis dictum. Amyclaiides, calcei liberaliores ipso uero
 nomine, locum significāt. Argiæ autem omnino, ut patet, Argiuo-
 rum inuentum sunt ut & Scythica, Scytharum. & Rhodium,
 Rhodiæ: Laconici porro colore rubri non uero ipsi, inuen-
 tionis locum notat. Et Theffalus, calceamentum Inuentores suos re-
 præsentās. Eius uero Lysippus in Bacchadibus meminit, Blausta, et
 Theffalico cothurno: Calceū autē rudē, Sine artificio confectū,
 uocauit Hermippus in Popularibus: Ab uentibus autē dicitur, L-
 phibratides, Deniades, Alcibiadij, Smindyridij. Menacij, à Mena-
 co: Erant & calcei quidā, Populares Sed Hypichli, preciosi, & ui-
 riles, quorū Hermippus in Morphophoris meminit: sicut et Carci-
 norū, Pherecrates, Cōsuo carcinos: Meminit & Phæcasi, in Mer-
 curio Eratosthenes, Soleā oīm suebat tenuis phæcasi. sed Oim-
 thorū, Colophonij, On: iq; mentionē facit in phigena in Aulide:
 Cæterū Eumaris, Vici cū Mulieribus cōmuniis est, inuentū Barba-
 ricū, è ceruis confectū. Tum et diabathra, Vici Miliū q; com-
 muni sunt. Cothurnus autē, utriq; pedi cōueni. Vnde & therame
 memco

nē, cothurnū uocarūt propter eam, qua in republica utebatur, alte
rationē Embatæ uero, similes sunt Comici calceis: Hypoſchisma,
calcei iuiles, ualde uulgares: proſchema autem, ſeniles. Erat & cal
ceamentum, opithocrepis: * quas Critias, Dipodia uocat. ſine pi-
los æſtimare uelimus, aut pedum faſcias: quæ Pelyntra, in Phœniſ-
ſis uocat. A eſchylus, Pelyntra habent in arbylis: Pelyntra autem,
calceorum ſpecies ſunt ſicuti & antapodia, idem exiſtentes, quod
anaxyræſ: quas nonnulli, ocreas uocant. Sed Crates in Ferijs, Dipod
dia trimitina dicit. Proprij autē Mulieribus calcei, erāt Perſici: Al
bi calcei, maxime meretricij, Peribaris, imprimis Famulabus pro
prium calceamentum. Tyrrenici, quorum ſolea lignea, quatuor di
gitum latitudinis: lora autem, inaurata. erat enim ſandalium: hoc
Minerua induit Phidias. & hos quidem, Tyrrenicos uocabant.
ſicuti et embathros, * rhicnoergos dixerūt. Tyrrenicorū autem
lorum, Sappho Lorum uarium dicit, Lydium malum opus: Endro
mides, Dianæ proprij calcei: Sicyonijs autem, nomine, quorum in
uentū ſunt, indicant. * Plocaria uero, etiam * Acontia uocat Ari
ſtophanes: quæ calceorum muliebrium ſpecies fuerunt. * Rhadij,
uarij erant, et conuolubiles calcei. Baucides, preciſi erant calcei, Rhadia, u
crocei, & muliebres. Mulierum etiam erant, aphraëta, opithocre
pide, canabia, nudipedia, peribara, nyctipedes, meſoperſica, phit
tacides, Seleucides, noſides, Ambracides, amphiphryra, acroſphy
ria. Nec forſitan abſurdum fuerit, hiſce Ariſtophanis locum ex
Theſmophoriaꝝ uſis ſubiungere: quoniā multæ in eo muliebris ue
ſtitus ſpecies continentur, quæ & ornamentis * adnumerari poſ
ſunt: ut nouaculam, ſpeculum, forſices, cerotam, nitrum, antias, re aliquis
limbos, conuexus, mitras, redimicula, anchuſas, mundumq; inſini
tum, ceruſam, unguentū, pumicem, ſtrophium, fundam, regmen
tum, fucum, monilia, picturationes, ueſtem luxurioſam, grypho
ma, laſiim, helleborum, uittam, zonam, mitram, ſimbriam, xyſti
dem, tunicam barathrum, circularem ueſtem pectunem. * et alia,
quorum nullus recensens meminerit: in aures, gemmatum, triga
ſtrem, plaſtra, mundum, botryon, chlidon, ſibulas, redimicu
la, torques

la, torques, fascias, sigilla, catenas, anulos, uela, ampullas, mitras, mortariola, sardia, monilia, inares. & alia, quæ enumerari non possunt.

CAPVT XXIII, DE METALLIS,
ET HORVM FOSSORIBVS.

Ecenseamus nunc artes, quæ reliquis materiam subministrant metalli scrutatio, metalla, metalli fossor. Metalla fodere, metalla scrutari, fodere effodere terrâ, suffodere, persodere. Sed auri fossores, Auri fabri, aurû operantes, aurû effodientes terram auratam, deauratam, aurifodinas, auream arenâ, puluerem auratû, terram auratâ fodientes, abstergentes, transcolantes, discernentes, coquentes, mundantes, igne examinantes. Aurum ex coctum, purum, purum, sincerum, integrum, mundum. Daricus, Gyges, & his similia. Argenta, argentea tellus, subargentea, argentum proferens, argenti metalla, metallorum effossiones. Intermediæ columnæ, quæ in metallifodinis erectæ cauernas sustinēt. Argentum purum, perspicuum, Aryandicum, nō subæratum. Non enim æneum, nec ænea metalla. quemadmodum ferri metalla dicitur, * & terra subferrea. Huius uero excrementû, scoriam nominauerunt. sicuti auri, florem, adamantem & argenti, puluerem, ramentum. Scoriam autem, & adulterinum appellant. Vnde & metalli fossores, adulterini dicuntur. Cæterû uas in quo ferrum temperarunt, Periodus uocatur in Libro De Metallis. siue is Aristotelis, seu Theophrasti fuerit. Præterea & multa metalla sunt, utpote ea quæ in Samo * et Terrena nominantur, de quibus Dinarchus dissertit & ea quæ in Isyro, * Deo sacra sunt. Tum & Terrâ argillosam, dixit Aristophanes. Sed Terra cumulata apud Xenophontē, ad ipsas fodinas, non metalla referenda est. Metallum uero fossor, Aristophanes Culeis a niciri dixit. Et lapidum effossiones, lapidum operationes, & lapidicia dicuntur. Multæ autem lapidum sunt species Phrygius, * Lacænus, Libyffus, Euboicus, Theffalus, Aegyptius atq; horum, species quàm plures, Et gemma Conchylias, in Dædalo

Dædalo Aristophanis. Et Conchyliates, apud Xenophontem: Lychnites uero, apud Platonem in Sophistis: Sed aurichalci metallum, ne nunc quidem admodum receptum est. Caterum Ameysio in Mychis, Minij effossionem dicente, poterit inter metalli inquisitores, & minij effossor numerari. Tum & mecon, arenæ quædã species est.

CAPVT XXIIII, DE NOMINIBVS I
MATERIAS APPARANTIVM.

Vi autem in metallis, ligna, materiamq; parant, hi sunt, Lignarij, Plantatores, Agricolaë, lignifecaë, ligni uectores, ligni operatores, picatores, ceræ operarij. Et ipsum opus, ligni operatio, ligni succi fio, ligni uectura, picatio, ceræ illunitio, hortulanã administratio.

*NOMINA AB AVRO, ARGENTO, II
ære, & ferro deducta.

ET ab auro quidem, Aurifabri, aurifabrica. Aurare, deaurare, inaurare, aurum fundere. Et ars ipsa, aurifusoria. Aureæq; phialæ, & aureum numisma adnumeretur & stater. Siq; quispiam Daricum dixerit, aureum subintelligetur. Domus, auratum culmen habens et aurea, Venus. Et aurum examinans lapis, index, aut Lydius. Aurea quoq; alicubi à Comicis dicta sunt, de muliebri mundo. Et Res aureæ, apud Lysia in Tractatu De Tripode aureo: Ab argento uero, argentū fabricare. Argentifaber, ut Phrynichus in Iphialte: Argentifabrica, ut Aeschines in Rhinone: Argentifabros autem orationum, iocando uocat in Trophonio Cratinus: Argentarius, campfor, argentilegus, argentum colligere. Atq; argentum, pro pecunia. Sed & Argenta, in Aristophanis Nefsis dictum est. Argentangina, ut Demades Demosthenem scommate elusit, Angina se teneri dicentem. Argentum captare. Argenteæ phialæ, & uas argenteum. Et Res argenteæ similiter, apud Lysiam. Subargenteum uero, aurum adulterinum, Ab ære autem, subæneum numisma. Et æneus, numismatis species. Et galea ænea, fabrilis, ætarius,

nus, æris fabrica: & Faber, & fabricare. Et Chalcea, festum Vid
cani, in Attica: Et Acnea sacra, Aristophanes in Pelargis, et Sphin
gibus dixit. In Cyclopius autem Callias, Fabricare * nunc uestpe
iam ue-
speri ram: Et æs rotile, * et fusile appellare conuenit: ductile uero, quod
nunc minus usitatum habetur. Chalceare autem, ludii species est,
in quo numismata suspendebant. Faber ferrarius, ferrum induce
re, ferrum, ferri opus, uerum ferrica. Numus ferreus, Lacedæmo
niorum, & Byfantiorum: Fabricare autem, et *αἰγίσκος* dixerunt
& Fabros eos, qui ferrum operantur. Ea ferraria ars: Ferrariam
autem artem, Eupolis in Taxiarchis dixit: Xanthi Fabri, in cuius
imagine, Ferro genitus, inscriptum est: Ceterum horum, instru
menta sunt: folliculi, folles, fusoriae formæ, forcipes, incudes,
mallei, sphyræ, foculi, cotes, repulsoria. Sphyræ autem, mallei
sunt ferrei, ab altera parte acuti. Sed opus ipsum, humectare, sol
uere, fundere, impellere, ferire, expellere, acuere, exacuere, affige
re, transfigere, adaptare. Acie inducere, clauos facere: acies Nam
Cratinus, Chalybeam aciem dicit. clauos, canthos, modiolos, cla
ues, resectoria, catenas, obices, pistilla ferrea, uectes, ginglimos,
anulos, seras, iuga. Ante camina uero, Fabri solebant ridicula
quædam suspendere, aut formare, ad inuidiæ auersionem: quæ Ba
scania appellabantur ut et Aristophanes inquit, Præterquam quis
emat indigens bascamo Fabri: Plumbum uero operari, plumbū fun
dere uocatur. His etiam conuenient fortassis, statuas formare, &
& statuaria ars, & imagines effingere, & sculptoria. Aurifabro
rum uero, & sculptorum anulorum nomina, apud Critian extant,
& Platonem: Phyllidius uero in Urbibus, Anularium uocauit.

I CAPVT XXV, DE LIGNISECIS,
LIGNI VECTORIBVS, ET
carbonarijs.

Ignearum autē materiariū operarij sunt, ligniseca,
calones, & ligni uectores. Et instrumenta, securis.
Verba autē, ligna secare, ligna uehere, et lignare. Li
gnorum autem alia, fabrilia uocabis: alia, combusti
ua. In su-

na. Insuper et suber dices, cortex, et fasciculi. Vnde et fasciculigeri, siui dicuntur. & Viri, fasciculos gestantes. Combustiuorum autem sunt, sarmenta, trunci, & titiones. Truncum quidem radicitus excindens, ferro polui. Et Euripides dicit, Truncis abiegnis. Huiusmodi autem truncos, Poeta & Stipites nominant. Sophocles in Hercule Satyrico, Ligna instar stipitiū colligebam. Atq; carbones, & marila. Et Artifices ipsi, carbonarij, & marilentæ. Et uerbum, carbonari. Carbonum uero uas, cophinus, & sporta. Sed carbonum caminus, furnus dicitur. Sed carbones semiuisti, prunæ et radij ipsi, scintillæ uocantur. Sed carbones uendens, * carbonipola. carbonum Phillylius autem in Urbibus, Cribrarij quoque meminit, Hortulauenditor ni, & Tonforis: Phodes uero sunt, ex ignis contagio orientes pustulæ, tumores, & maculæ in primis in Fabrorum tibijs.

C A P V T X X V I, F A B R O R V M O P E R A, E T I N S T R V M E N T A.

Perariorum porro sunt, nauium Fabri, nauium compactio. Fabri, & fabrica, lectifici. Quæ ad nauium compactores attinent, supra dicta sunt de nauibus. Et quæ de lectificis, in Conuiuatorijs traduntur. Et quæ ianuuarum compactorum sunt,

in Tractatu Domuum. Quibus addendum est, quod Homerus anulum ostij, Coronam uocat: quem alij, Coraca dixerunt: et Posidippus in Galata dicens, Coraca clauditur ostium. Non est autem probata Neoterici uox, nonnunquam tamen * ijs utendum, quæ tataris men ipsi recepta nō sunt. Sed quæ Fabros spectant, eadem in Cōpotatorijs tractata sunt: ubi & mensa, & tripodes, hæc enim illorum sunt opera. Tum & sellæ, sedilia, & throni, lignariæ fabricæ sunt. Fori, scabella. Pulcherrimæ autem sellæ, sunt Thessalicæ. Quare & Pythia inquit, Thessala uaria sella: Scala, scalæ: Et scalarū ascensiones, gradus. Fabrule etiam est, Compingere fores, in Aristophanis Lysistratē: Cæterum instrumenta horum sunt, ascia, securis. Bipennis, ut Xenophon inquit. Terebrum, terebra, terebri theca. Aris. Callias enim in * Pedetis dicit, Patriæ aridis: Vincit

u u . Serra.

Serra·Seatrix, quam limam uocant. Et Lima quoq; à Xenophonte dicta est. Inter opera autē ipsa, & ea quæ apud Alexidem sunt, numerabis. Et uerba ipsa, extirpare, secare, securi scindere. Fortassis & polire, aptare, pangere, compingere, callefcere. Secare autem, & scindere dicitur. Et Exciderunt, dicit Thucydides: Sectores uero, cæsores dicuntur. Faber porro, & muscipulas cõficiat. quarum pars consistens, & soluta, *παρακέντιον* sed quod funiculo appensum est, scandalethrū dicitur. Maior autem ille in maioribus muscipulis clauus, malleus, ueluti feram quoque contundens. Sed Currum compactor, secundum Homerum sabrilibus adnumerabitur. Et plaustrī compactor dices, & plaustra compingere, & currus compingere. Et Currus cõficere, uel iuga, ut Aristophanes in Plauto: Alia uero omnia de curribus, plaustrisq;, dicta sunt. Radios autem, non sic modò, sed & radiolos nominarunt. Lysias enim dicit, Currus radium arripere: Notandum quoque quod nō in curribus flagella deposuerunt, sed ferè theca quædam appellatur. Sed biga dicitur, quæ duos recipere potest. Rotarum uero uestigia, quæ Homerus Orbitas. Callias in Cyclopibus, *Ἀμαξοπροχίαις* uocat. Et quod super currum est circumseptū, quod laqueis continetur, mortuū uocatur et *μορμουρύδιον*, est onera huic inferre. Præterea Aedificatores, Homerus Fabros appellat. Et Architecton, apud Platonem dictū est. Musa enim Tectonarchus, apud Sophocle in Dædalo, durum est. Sed Architectum esse, dixit Aristophanes: Dices præterea, ædificatio, ædificatoria. Aedificatio enim, apud Thucydidem est. Aedificium, ædificare, ædificatorie, ædificatorius, ædificator. Aristophanes uero in Gerytade, Aedificatores dixit & Plato, in Secundo Reipublicæ. Eundem uero, & murum extruere dices, & murum statuere, lapides legere, lapidibus operari. & Murarium esse, & murificum, et uectiarium nisi forte hoc, fabrilis artis ministerium quoddam esse putes. Lapidēs gestare, dicit Thucydides: Cæterum Xenophon in Oeconomico, Aedificandi studiosos inquit. Latomos autem, alicubi Sophocles & Latomor ministeria, uocat Limas, & Scalpella: Lapididā porro, Xenophon in Tertio

in Tertio Institutionis dixit • quemadmodū Demofthenes Contra
Euergetum, & Mnesiodulum, Lapidifecam. cui & lithonius adnūme-
randum est. Lapididarum autem malleus, cœlum nominatur.

CAPVT XXVI, AEDIFICATIO-
RVM OPERA, ET INSTRV-
menta.

Ed Aedificatorum opus, ædificare, super ædifica-
re, ædificia disponere, lapides aptare, coaptare • di-
ligenter, cohærenter. Ad æquare, dirigere, exten-
dere, inflectere, circumducere, exaltare. Et Do-
mus ad uiam constituere, Lateres proportiona-
liter immittere • hæc enim Hyperides * ad Epicleum dixit. Cum in Libro
autem Poëtæ dicunt, Ἐργα πρὸς αὐτὸν στεγασθῆναι, ad pin-
naculum exstruere significant. Murum erigere, turrin statuere
Interturria, propugnacula, depulsoria. Proædificare, circum-
struere, uertices, ambitus • Et uertices eleuare, uerbum. Fornices,
portulas, grundas, imbricamenta, grundarum bases, imbrica-
mentorum fulcra grundas fulcire, tegere, *. Teges, teetum, cul- educere
men • Vertex • Vnde & serpens, domesticus dicitur. Tum & Funda-
mentum, domus pars est, secundum Lysiam dicentem in Typo • Te-
cto confecto simul, & fundamento : Huius etiam farine fuerint,
lapideum pauimentum, lapidum strues, & lapidatum. Et λυόμε-
να, columnarum capita. Et Στυλοβάτης, Doricæ columnæ basis •
Σπειρά uero, Ionicæ : Aedificiorum autem partes sunt, muri • Sed
Hyperides, Muri uaticii dixit. Cubicula, pinna, pinnacula. Sed Ba-
sum, de domo dixit Plato Comicus in Festis • Culminibus autem, et
foribus, Thucydides : Tum & cancelli, ianuarum species sunt.
Cæterum ianua ligna, nominantur quaterna. Et intra fores fieri,
intra quaterna fieri dicitur. Superliminaria autem, supertensa. Sed
Cratinus in Dionysalexandro, Pestes, & porticus uult uarios :
Porticus uero Xenophon, quos nunc confessus uocant, Tum &
Lesbium, Laquearia, & Cynema, partes operum sunt in Aeschyli Thalamo-
* Thalamopis • Sed hic quispiam Lesbium, laqueare quoddam, at- pœis

que cynema triplicibus laudet rhythmis : Fortassis uero & thalamorum factores, artis nomen erit. Et Culminis sustentacula, dicit Herodotus: Lapidem autem defossi, quos Homerus Infernos uocat, qui fundamentis immittuntur & eosdem, fundamentales lapides nuncupauerunt. Continentur hic, & columna domus media. Fumum uero, & Fumale, Eupolis dixit. hoc quidem, * in Baptisulud uero, in Populis : Dicenda etiam sunt, subterrestria domicilia, & subterrena. Licet etiam lapidem, nominare durum, & asperum. Porro ædificiorum materiæ sunt, lapides, silices, lateres, ligna, gypsus, tegula, fulcrum. Ligna, tectis destinata quæ Thucydides, Ligna contignationis uocat. Segestra, argilla, calx niua, calx, bitumen. Et fusilibus quidem ædificia oportet colligare, conglutinare, coniungere, coaptare, compingere, committere calce uero linire, deinde illinire, delinire, inungere, detergere, purificare, splendefacere, alleniare, attenuare. Et dealbatoria uocabis, & idq; facient uerbum dealbare. * hocq; faciens, dealbator. Sed et Amphidis, extemat Coniates Fabula : Sed Aedificatoris opus est, Pinnacula erigere, ut Hyperides ait. Ambitū extruere. Aristophanes enim in Senectute dicit, In domuum ambitu consistens. Eius porro instrumenta cum Lignarijs simul, ferra lapidaria, et ferra lapides operatia. Cæli. Vnde & cælo polire dicitur. Hypagogeus, quod poliebant. Securis, amussis, plumbeæ regulæ, canon, circinus. Vectis enim, ferrum est, muros suffodiens. *ἱεροποιοὶ* uero sunt, qui circa forum furcas extruunt.

I CAPVT XXVIII, PICTORVM OPERA, ET INSTRV- menta.

NSuper & scribendi ars, una ex mundi artium habetur. Et Artifex quidem, Scriba, Scriptor. Et opus, scribere. Et aduerbiū, scriptoriè. Tum etiam pictura, Pictor, & pingere, & animalia effingere. Vocabis quoq; artem animalium imitatricem, animalium efficticē, simulatricem & Virum, imitatore. Simulator

tor enim, durū est. Ipsum uero opus, imitationem, imitatū, figmentum, simulationē, picturam. Atq; pingere, fingere, æmulari, referre, repræsentare. Ipsum autē opus, imaginem dices, imaginationem, simulachrū et Virum, imaginatorium. Atq; aduerbium, imaginatorie. Verbumq; imaginari. Licet etiam adumbrationem nominare, ipsum opus et Virū, adumbratorem, et adumbratiuū. Aduerbiumq; adumbratorie. Sed ipsum uerbū, adumbrare. Cæterum artis partes sunt, effictio, depictio, umbra, adumbratio. Sed instrumentū, stylus, et penicillum. Atq; materiæ ipsæ, tabulæ, tabellæ et secundum Isocratem, Cera, Colores, Pharmaca, Flores: Cera macerare, miscere, fundere. colores temperare, attemperare, miscere, cōmiscere, admiscere, confundere, confundi. Lineam ducere, umbrā adijcere, umbram inducere, umbram addere, umbram subiungere, umbram inferre, umbram immittere. colorare, appingere, depingere, floribus illuminare, linire, illinire, delinire. Sed id in quo tabulæ cū pinguntur, innituntur, lignum est tripes, et pulpituū uocatur, & tegmentū *καλύβας*. Colores porro, purpurissum, purpureus, uiridis, croceus, cæruleus, cinabari, fuluus, fuscus, subflammeus, subfuscus, albus, niger, denigratum.

CAPVT XXIX, MERCENARIORVM NOMINA, ET OPERA.

Vnt præterea, quæres ē foro, aut portu ferunt baiuli, amphorarij, amphorægeruli, portatores. Verba autem, baiulare, amphoram ferre, portare, gestare. Aquæ portatores, ligniferi, colones, uasigeruli, lignatores. Ligna portare, laterum portatores. lateres ferre, cementarij, cementum gestare. Ligni uectores. Vnde & Lignum uehens, dixit Demosthenes: Sarmenorum baiuli, quod nomen apud Lysiam in Epistola Ad Meganerem extat. Tum & Lignationem, Lysias dixit. In genere autem dicere licet, mercenarij. & ut Phrynichus, Mercenariæ Mulieres: Hinc etiam uiu possumus, onerarij. quoniam quæ ab illis portantur, onera uocabis, gestamina, & sarcinas. Onerarij autem nomine, de

mercatoribus sarcinas uehentibus utitur Aeschylus in Phrygiis, aut Lytris. Sed nautam onerarium, qui sarcinam littore eduxit: Portatores uero, Vetus Comedia uocauit eos, qui onera ex emporio deferunt. Sed lignum, in quo res suspensas ferebant, Armigerum appellato uocatum est à Platone, in Ioue *. Baiulos autem, Noni Comici Mercenarios appellauerunt. hoc uero nomen Byzantiorum erat, unde & Byzantios nuncupabant. nonnulli autem Colonites, ut Hyperides: Duobus autem locis, Colonis dictis, existentibus. quod Oedi hic quidem Equus dicebatur, cuius meminerunt, * Oedipo illuc pus confugiente ille uero in foro erat, iuxta Aiakis templum, quò mer-
Quia cenarij confluebāt. Vnde et hoc dicitur, * Vnde uenisti, sed in Colonom abiisti: Liur autem dicebatur, in collis eorum, propter sarcinas contracta macula. Cæterum opus ipsorum, portatio, & merces. Portatorium, quod & latorium, & gestatorium uocare licebit. Sed Aristophanes in Heroibus uidetur, portatoriā mercedem, more præsentis Portationem dixisse, cum inquit. Obolis existentibus quatuor, et portatione. Cui idem uidetur illud Eupolidis in Amicis, Quanti sit precij, dicat quis, portatio: Fortassis uero & fimigeruli, ex horū numero fuerint. & uectores fimi, qui & simili dicentur. Aristophanes enim, Fimi uecturas dixit et alibi, Cophino arrepto fimū colligit: Sed Plato Comicus, Fimigerulos uentres dixit quo uocabulo, & propter hunc utendum erit. Et quæ ab his colliguntur, sunt stercora, & fimus. Quorū à fimo quidem, latrina: à stercore uero, apud quā plurimos sterquilinia dicuntur. Sed Strates in Philoctere inquit, Neq; sterquilini thesaurum abiectionum: Ex baiulorū quoq; ordine fuerint, umbraculigeri et faciferi.

I CAPVT XXX, DE AUCUPIBUS.

Operato-
res quidem

Rtes autem operariæ, & practicæ, præter hæc prædictas, et eorū * Artifices sunt, Venatores, canum ductores. Et uerbum, uenari, uenationem exercere, canes agere. Veluti & aucupes, & auium uenatores. Verbum autem, aucupari. Teleclides uero, in Prytaneis dixit, Agere, uenari, aucupari. His etiam, gallo-
rum por-

rum portatores adnumerabuntur quorum mentionem in Axioccho Aeschines facit. Nam & Phrynichus in Saturno, Gallorum forum dixit: * quemadmodum & gallorum uenditorem nominabis, Itaq; fortassis & cothurnices gerentem. Nam cothurnicum sector, inu Et sitatum est. Et cothurnicum uenditor * quos et Tymphocos, * Co Ipsos mici uocauerunt: * quod cothurnices excindant, & perforent, & ueluti Co- cothurnicum expertem. thurnices

C A P V T X X X I, D E H I S Q V I I N
M A R I O P E R A N T V R.

Piscatores, retiarij, rete trahentes. & rete iacien- runt, & tes quoq; hi uocantur: ueluti ij qui reti utuntur, Cothurni legumē. Retium textores, uenatores, purpura cum condi- tores, purpurarum captores, spongiarum uenato- turarū in- res. Et Spongiarum urinatores, Lycurgus Contra expertum Menesemnu dixit. Vrinatores, aquatici, urinatores demersi: Sub- merfor enim, sordidū est: hoc autem, de catulo usus est Herodotus: Nunc autē Supinē urinatorū specimen, dixit Aristophanes, et Pla- ton: Dicendū porro, nare, pernare, tranare, tranantes. Et natate, trāsnatate, pernatate perurinare, deurinare, fluctibus uehi. Aquæ innatate, supernatate, superferri. Vrinare. Vnde locū urinandi, uel lauandi, dixit Platon: Mergere, submergere, demergere. Lato uten- tes tridēte, pertica, aut igne. Et horū artes sunt, uenatoria, uenatio, uenatica: aucupiū, auium captura, auium captio: Piscatoria, piscatio, hamatio, hamorum piscatio, retium uenatio, retiorum usus uenati- ca ars, urinatoria, submerforia, tridentis usus, tridentaria, plicato- ria, purpurarum captura, spongiarum uenatio: Piscatio, quæ igne fit. Gubernatores uero, & Proreta, Nautæ sunt. quibus & Nautæ Mulieres, apud Aristophanem adnumerandæ sunt. & omnia, quæ ante de nauū necessarijs rebus dicta sunt. Sed Præfectus, na- uis inspector est. Aristophanes autem, in Lemnijs, Nautis custo- dem dixit.

C A P V T

I. CAPVT XXXII, DE AGRICOLIS.

Vc præterea pertinent, Agricolaë, plantatores, Vinitores, Hortulani, olitores, lignatores, oleatores, ficus curantes, ficuum custodes. Agricultura, agricolatio, plantatio, plantatoria, plantandi opus, plantatiua, uitiū cura, hortorū cultus, nemorū administratio, syluana, nemorū plantatio, olearū cōsitiō, olearū cura, uel cultura. Et ipsæ res, terræ cultæ, plantæ, plātata, uineæ, horti, hortensia, paradisi, nemora. Et Rustici, hortenses, plantatorij, uinitorij, syluani. Atq; aduerbia, rustice, uinitorie, hortulane, syluestre. Et uerba, colere, plantare, uites curare, & uites tractare, uites conserere, Hortulanum esse, nemora curare, oleas nutrire. Et Occare, dixit Aristophanes: Sed horū partes, antè prædictæ sunt. Tum & messores, uindemiatrices, spicilegæ, runcatrices, & sarmentorum collectrices, ex horum numero fuerint. Tum & herbas legere, sarmenta corradere. Herbam autem Medicam dixerunt, pabuli cuiusdam speciem. Pabulum autem, & scœnum, & olus, & fœnum semiaridum. uel * *λεῖσσις* dicitur. Vnde & uas, quod fœni causa supra præsepe suspensum est, * craterium nominauerunt. Et Arborum ordinem, dicit Xenophon. & de opere, Aream operari: Spicilegam uero, dicit Cratinus: Cæterū ex ijs quæ Hortulanis conducunt, etiam Ciconia est: cuius non Herodotus modò, sed & Aristophanes meminit. Veluti & emergens, & demergens for
Ciconia mæ causa * dicitur. Ficum uero tutores, ficus custodientes dicuntur. Et ipsum opus, ficus inspicere. Et caprificare, est caprificus demptos in calathos reponere. Caprificus enim, & caprifici fructus dicuntur. Sed *συνέλεψ*, ficus legere significat. Et *λυδεύειν*, ficuum folia legere. Animalia uero quæ in ficis nascuntur, culices. Et Muliones, secundum Aristophanem dicentem. Culices, mulionesq; ficus tuos deuorant: Trasia autem, non modo ficum cumulus, sed & arundinum connexio est, super quam ficus torretur. Multis autem ad agriculturam pertinentibus prædictis, & hoc dicendum

farrago
tenaculum

Ciconia
uero, Hortulanis

Liger dum est quod cedris, cedri et memycela, fragri, aut mori fructus sunt. Et μετόριον quidem, dicitur medium inter plantatas arbores spacium quarum ordo, * ὄρχηρος appellatur. Malleus autem, series media inter euulsa loca eminentia. Vnde ὁ ὑποφύλλος D. Poëta dixerunt, pro imperare. Similiter ὁ in uite pars, * à terra usq; quæ ad malleolorū excrementum * * ea quæ accrescunt, germina no- arborum rinabis aut Palmites, secundum Platonem qui etiam capreoli di- Accrescen- cuntur. Et ablaqueare, est capreolos amputare sicut de stirpibus, tiæ sunt, extirpare dicitur. In Lege sanè Attica De Cōmunibus scriptū est, quas Neq; carbonariam exercere, nec ablaqueare, neq; extirpare. Oli- uæ autem fructum decerpere, ἐλαίου vocauerunt ὁ oleatores, qui hoc faciunt. uirgasq; quibus fructū decutiūt, perticas. Plantas autem nutrire, uiniradices efficere dicitur. Tum ὁ plantas confer- tas dices, ὁ dispositas. Et terra uitigera, nisi secundum ordinem confita fuerit ordinata autem, quæ ordine confita est. Quæ ue- ro alio modo, nec arboribus domesticis plena est, orchama. Et si quis syluā combusserit, locū quidem propter opus hoc, * ῥαχμας fissuras nominabis. Sicuti autem uitis ramus, palmus ὁ olea, germen sic palma, spadix dicitur. * Rebus uero rusticis, ὁ mellificatoria ap- Postquam ponere cōuenit. Sciendumq; quod apum foramina, introitusq; cit- tati uocantur, aut faui. qui autē in his uermiculi latent, soboles aut nymphae, postquam prouenerint. Sed quos Σκαρπίδες uocat Xe- nophon, fossiores sunt. Fodientes autē, uocat Archippus. Fodienti- bus, Hortulanis, agasombus, et runcatricibus Mulierculis. Rastrū porro, Rastrulū uocat Aristophanes. Sed fossorum instrumentum, ligo est. Sed Frui, ὁ Fructum, dicit Xenophon quam nunc fructi- ficationem dicūt. Frui autē idem, quod fructū capere, ut Thucydi- des dicit. Et uerbū, fructum possidere. Hyperides autem, Ad Thasi- os Frui bono, ὁ copioso agro: Sed fructificationes, in Gerytade dixit Aristophanes ὁ scelici fructuū prouentu frui, Καρπώλειον uocauit in Tagenistis: Sed radicare frumentū, radices agere dixe- runt. Vnde Pherecrates in Transfugis inquit, Ut segetes radices a- gant: Tum ὁ metere, ὁ messem administrare. Et res ipsa, nō di-

eos modo sed et Meſis dicitur, ab Aefchine Socratico: Ariſtopha-
 nes autem, Mulierem metentem, et ſarmentatricem dixit. Sed ma-
 lenimen ſuetæ uitis palmes, * pramnema uocatur. Et lignū, in quo oleū ex-
 primunt, ὄρεθ' funis autem, quo ligna colligant, laqueus. Crater
 terio autem, in quem oleum expreſſum influit, * τροίπης. In quod uero
 uuarum re uindemiatores uuas conijciūt, * Σταφυλοβολέου' ſimiliter et ubi
 ceptaculū calcant, Torcular. hæc autem nomina, ex Iſai Contra Dioclem
 Accuſatione ſunt. Sed qui ſtabula purgat, ſeu Vir, ſeu Mulier, ſta-
 bularius dicitur. Cæterum quod ex fracibus uuarum compreſſis
 effluit, ſex dicitur. Tellus uero ſemiculta, à Solone dicitur, quæ
 partim culta eſt. Et μογὴ, agriculturæ pars eſt. Porro quarta ui-
 ce depaſcere, τ'ε'προχίςιν uocarunt. Sed quæ nunc uitium gem-
 mæ, dicuntur ſcintillæ. Et ante tēpus maturus fructus, Præcox, in
 Ariſtophanis Lemnijs nominatur et Fructus præmaturus, idem di-
 xit. Sed Ficus bis in anno fructificantiū, dixit in Carpatalis Phere-
 crates: Atq; ficuū plantas, Ficulos, in Lemnijs uocat Ariſtophanes:

I *CAPVT XXXIII, DE ARTIBVS
 OPERARIIS.

Rtes uero operariæ hæ ſunt, tibiariū confeſtor,
 lingularum opifex, tibiariū perforator tibiæ con-
 ſectio, lingularū opificium. Inſtar lingularū, in-
 ſtar tibiariū, pforatorie. Et ipſum uias lingulas cō-
 tinēs, lingularū theca dicitur. Sed tibiariū theca,
 ουβίον. Rurſum uero, lyræ opifex, lyræ opus, lyræ confeſtio, hy-
 Conuiuiſ rarū confeſtor. Sed Ariſtophanes in *Dætalis alicubi, & Lyroniā
 dixit. Plectrorū opifex, plectrorū confeſtio: plectrorū opificium,
 plectrorū opifex. Inſtar plectri. Chordarius, chordarū confeſtio,
 inſtar chordæ factum, chordarū confeſtor. Et hinc quoq; Chor-
 darum uenditor, ut Critias inquit, Neruis conſutus, neruis conſu-
 ens. Et hinc neruis formata, circulatorum imaguncula. Armifi-
 cus, armorum Faber, armorum confeſtio. & hinc, arma, armatu-
 ra, armatus, armari, dearmatio, armorum pugna, armiger, & arma-
 mentarium. Sed armorum dux, ſcutificus, ſcuta complicans, ſcuti-
 contex-

contextura Sed et Lysias, Orationem de Scutifico habuit Et hinc dicitur, scutum, scutiger, scutatus, conscutatus. Sub scutum consistare, propugnare, protegere protectore, paruo scuto utentem. Galearum opifex, galearum opificium galearum confector, galearum confectio, galea. Thoracis opus, thoracum Artifex. thorax, thorace indutus, thorace armatus, semithoraces. Ensium Faber, gladiatorum uenditio gladiatorum uenditor, gladius, ensiferi, pugiones. Arcuū factor, arcuum confectio, arcus iaculator, arcum gestans, iaculatorum princeps. De equo iaculans, iaculari, eiaculari, iaculationes. Telificus, telorum opus, telum, iaculum, iacula. Hastarum politor. Hasta ferrea, quæ Gasa uocatur, & Libyca est. Hastiger, hastæ gestatio, hastæ armamentarium, mancipium, hasta captus, hastæ captiuus. Sed Aristophanes in Scenis, Præhendēs, inquit, latorum duplicem coniunctionem iaculorū. et Cristas uendere, dixit idem et Clypei redemptionem, id est scuti. * Σάγην uero, Sagam panopliam totam significat. Galeæ autem crista, conus appellatur sicuti & gladij cuspis, mucro. Arcus porro uinculum, πρὸ δ' ἄκρων. Quemadmodū cuspidis circulus, πρὸς πᾶν dicitur. Arma μέσσωπα sunt, quæ pedibus adaptari possunt. Sed Xylomachæra dicitur, gladius magnus, in Theopompi * Capelis. Elephantorum sectores xylomachæras, & hastas nonnulli enim hastilia, sic nominata putant. Sed iaculi acies, hami dicuntur, & barbæ. Corona autem, galeæ & species fuerit, & pars. Multa uero ex his in Militaribus, ubi & horum synonyma, & armorum partes exposuimus, ut iam prædictum est. Nunc autem, ad pacificas magis artes redeamus. Vestiarius, uestiaria ars, exomis uestis, chlamydis confectio. chlamydis sartor, penulæ, palliola, penularum cōsutor. Lectulorū confectio, lectificus, lectulorum compactio, lectus, lectica, lectulus. Aegrotus, lecto decumbens, decumbere. Sed Lectum decusserunt, dicit Cratinus in Dionysalexandro: Et arca. Arcarum Faber, ut Dinarchus: Arcula. Tum & rhiscus, cista, cubile, cubiculum, mucro. Idemq; Dinarchus, Coriarium dixit & Poculorum confector, Vrnarium; Vrnarum compactor, urnarum compactio. Vrna,

Et hæc eadem Et urceus dicatur, *arca, Et linter. Restiarius, restio, lorarius, funis, restis, funiculus, funis integer, contextum funibus. Cophinorum complicator, Et cophinus. Velificus, uelum, uelum implens. Figulus, fictile Figulina, ars, Et fictilis. Tegula Et lateres, non de tecto solum dicuntur, *sed Et de republica male mereri.

Testam Thucydides uero utrunq, Κεραμόειν uocat. *Vas testaceum uinariam narium, dixit Herodotus, Et Cratinus. Aristophanes uero, Et Acetarium: Fictilium uenditores, Figulinum forum, ut Dinarchus: Et uerbum, Fictilia uendere, apud Alexim: Fictilia mixta, urna, Et terra figulina. Et lutum, omnis Figulorum materia. Tectum uero, non modo nunc Κεραμόν nominat sed et Aristophanes sic uocare uidetur, in Cocalo dicens: Cophinos uero lapidū, nos iusserūt in Κεραμόν: Vasa fictilia, Et terrena. Et fictiles, imagines. Dolia, doliola, amphoræ, byci, cothones, urnæ, urcei, urceoli. Vnde in Media Comædia, Κεραμίζειν uinum, pro appetere dixerunt. Et Δεπρῶν fictile acetabulum, pro humectare, dixit Aristophanes: Patellæ fictiles, catini, ollæ. Χυτρίδας uero, ollarū fora dixerunt. Quem admodum Et ollaria, pro ollarum locis. Lateres, laterarius, lateres trahens: lateres trahere, lateres formare, lateres ferre. Et laterarij dicebantur, lateres formantes. Ollarū Artifex, pupparum formator. quorum proprium erat, flaua tingere. furnariorū uero, deaurata. In dolio figulinam discere. A dolijs uero, Et Cadus dicitur, iuxta Pherecratem in Petale. Et ex cado merum extraxit: Tum Et Eupolis in Populis inquit, Hic sane illis cadus erat: Cum autem ligne fissum, Cratinus dicat in Horis: figulinæ arti, hoc nomen adnumerandum est, cum eodem Et Aristophanes in Acharnensibus utatur, Stridulum quidpiam, Et igne fissum: Sed circa quod cadorum Fabri lutum illinentes, cados formant, canabus appellatur. Lu Non sene- tum uero, Αραχύρωτον, Aristophanes in * Agero dixit. Formantes, formare, efformare, formatoria. Cerae formatores, formandi ars cum cera: Ceram macerare, alleuiare, liquefacere, remittere, subigere, mollescere. Dicitur et lutum subigere. Tonfor, nouacula: tondere, detondere, abradere. Comptor, comptrix, comptoria

ptoria ars comedere, & potere. Vnde & Homerus, Sed hæc capillos pectens, manibus cincinnos complicit splendidos: Pice ornatus, pice ornans. picare, pice illinire. Emulsoria, uellere, colligere.

DE BALNEATORIBVS.

II

Balneator, balneatrix balneum, balneatoria, balneari. Sed balnei pars, focus, & unctuarium. Alexis enim in Caunijs dicit, In balneo nec ignis foco aderat, & clausum erat unctuarium: Et balneorum uasa, Suula, & Vrna: utrumque enim dixit Aristophanes: hic idem uero, & Balnei caminum dixit. Fortassis & balneo conueniet eiusdem dictum, in Lemnijs. Sed nunc ipsam reliquerunt mundatam in cacabo: Tum & in balneo pectere. Balneo quoque conuenient, lauacrum, lauare. Et Lotores, ut Xenophon: Et lauacri aqua, Lotio, ut Aristophanes in Heroibus. Neque lotoriam pedum aquam, nec lotionem effudit: Noua autem Comœdia, & Agrotas uocat. Tū et Aeschylus balnea, ferè Lauacra uocauit. * Lauacrum est te quidem lauacrum hoc secundò, sed facile è maximis lauacris. Anaxylas autem sic dixit, quos nunc lotorios lebetes uocant, in Balneorum opifice dicens, * non ponuntur * lebetes: Quidam uero Balneis Recentiorum, magnum in balneo cacabum, Mastram nominauit, ut lauacra & hodie. Nam in * Diatonte inquit, In balneum ingressus, non Moderantemuleris eum, qui tecum in mastram, conscendit: Lauandi autem te uitam uerbo, & frigida lauare conueniet cum frigida lauimus, in * Diatonte Conuiuiis, talis dixerit Aristophanes. & Collotores, dixit idem in Certatoribus. Sed Illuuiem, Eupolis in Taxiarchis. Pro uario sordidum habentem illuuiem caput, & pallium: Balneo porrò, & ahenus adnumbrabitur. Herodotus enim, Ahenus Græcus dixit. Philistus uero, Lauacra, & fomenta.

DE TINCTURA, COLORIBVS. NV.

III

mularijs, & horum necessarijs.

Dices præterea, tinctura, coloratio, decoloratio. Tingens, demergens, colorans, decolorans. Miscens, proprium enim hoc, de tinctoribus. * uerbum est. Eupolis uero, & Tinctionem. sed nomen

Antiphon, Tincturam æris, & ferri dixit. Dicitur etiam, inficere lanas. Et mergere, atq; demergere, pro pistillo suppressere. Tum colores, tincturæ, flores, pharmaca & officina ubi hæc fiunt, tinctoria. Qui uero hæc tingit, purpurarius. Dices quoq; lanas falsificans. Sed Antiphanes in Byzantio, iuxta hodiernum usum dixit, Purpuræ octo circuli: Sed & ante, de irrigatoria tinctura dictum est. Numularius, numulariam quæsturam tracto, mensa, argentarius, argenti permutatio, campsor, Censor. Permutator, ut Lysias De Aureo tripode: Et permutatio, quod nunc cambium dicitur. Et pecuniam permutare, atq; in partes redigere. Aristophanes, Nec argentum est in partes minores redactum: Sed numulis dictis pluraliter de multis, numulum singulariter dixit Amphis in Ampelurgo: Et in Cyclope Antiphanes, Numorum uenditor: Et Numorum uenditio, apud Platonem:

III DE PILEIFICO, PLICATORE, ET quæ eorum sunt & de umbraculo muliebri.

Pileificus, pileorum confector. pileorum confectio, & opificium. Pileatorius, pileatoria, pileus, pileum, galeri. Constrictas esse possessiones, & corpora, dixit Plato in Timæo: Strictiores, constrictiores. strictor, pileum, constrictio, strictio, pileolum. Non autem capitis solummodo galerus sic uocatur, sed & hic qui pedibus induitur ut Cratinus in Molliculis testatur dicens, Albos sub pedibus pilos habebant: Sed Plato in Symposio, etiã Agninas pelles pileis tribuit. Pedibus inuolutis in pileos, & pelles agminas. Plicator, plicans, complicans. plicatoria, plicatorius, plicatorie. Complicatio, plicatio, circumplicatio. circumplicat, perplicat, plicando dissoluit. Connexura, *plicatum, & his similia. Vas autem ansatum, fundos habens uimineos, cum Anacreon dicit, connexum è funiculis uas intelligit. Et plicare crates, dicere licet & sportas plicare. crater enim, aliud est. Tum & sportulas, cophinos, cophinulos, corbes, calathos, calathiscos, fiscellas. quod est uas uimineum, in quo humidos exiccant cascous. Sed uas ad ficuum siccationem plicatum, trafia dicitur. Dices porro, cophinos plicare, cor-

re, corbes, sportas, nassas, carbonum uasa, calathos, sportulas, fiscellas, urnas funebres, ficuum uasa. Testudo autem, dicebatur con-
textura quædam, instar testudinis plicata qua ante umbraculum in-
uentum, Mulieres utebantur. Sed & umbraculum usitatum est, ut
umbrægeruli, & umbraculū gerit. Vmbraq; sub quo Bacchus re-
sidet. Et umbratile festum. Cincinnus, cirrhus, rete. *fiscellas fle- Et
ctere, & calathos.

DE CASEI CONFECTIONE, FIS- V
cella & quæ huc pertinent, & de di-
uersis plicaminibus.

Fiscella, caseorum instrumenta. Sic enim appellatur fiscella, in
qua caseus recens coagulatur quemadmodum lignum utrinq;
hæc sustinens, tela caseigerula dicitur. Sed quod alia uasa sustinet,
non uasiferum modo sed & Portatorium, Aristophanes in Ranis
uocauit. & Stoream funiculis contextam, idem uocat. Vimina-
rius autem dicitur, qui salices flectit. Salices autem, uimina sunt.
Et uasa uimineæ, & uimineæ scuta. Viminarium uero, uiminis labo-
ratorem, uocat Eupolis. Canistri autem cōplicati è canabo, crates
quidam sunt, in Aristophanis Sphingibus. Neq; unquam tibi iuxta
canistros mingam. Tum & Cophinus, complicatio quædam est, et
corbis. Nam in Gerytade Aristophanes, Complicato corbe in-
quit. Tum grabbata flectere dixerunt. Grabbatum enim, in Con-
uiuatoribus Aristophanis dicitur.

DE VNGVENTARIIS, MYROPOLIS, VI
& horum proprijs.

Vnguentarius, sic enim Cruias nominauit. Vnguenti conse-
ctor, sic enim Anacreon: Myropola. Sed Vnguentū uende-
re, dixit Aristophanes: Myropoliū, unguentum, alabastrū, pyxis
unguentaria, unguentaria lecythus, *pyxidū thecæ. Et alabastra alabastru
ferentem, Aeschylus Alabastriferū appellauit. Vnguento ungere, thecæ
unguentū olere, unguenta ungere, inungere, unguetaria Vnguen-
tari, ungēs, unctio, unguenti illinitio. Costam uero, nominauit in
unguentū demissam lingulam Aristophanes in Conuiuatoribus:

D E

VII DE LYCHNORVM, STRIGILVM, ANNVLORVM, & RETIORVM, VITTARVM, & MORTARIORVM OPIFICIBVS.

Candelarum confector, candelarum uenditor, candela, candelabrum, lychnium, ellychnium. Lychnum incendere, & Lychni incensio, apud Herodotum: Atq; lychnū extinguere, quod Solitario nunc sopire, & consopire uocant. Sed Phrynichus in * Monotrocho dixit, Postquā lychnū consopiuerit: Euripides uero in Ino, Canis in antris sine lychno tanquam fera solitaria: Strigilum Faber, strigilum confector, strigil, stringere, strigili derausus. Est & strigil, inuncta uitta, quam capiti induunt. Anulorum sculptor, quem Anularium uocauit Pherecrates: Sed Sculptore, Cratinus dixit & Sculptura, Eupolis: Anulus, anulus minor. Et anuli quidem pars una, circulus. altera uero, cui gemma immititur, pala aut puelis nominata, ut tradit Lysias: Anulum autem circulem, & gemma carentem, infinitum * & indeterminatum uocitant. Retiorum plicator, retiarius, rete, reticula. Vittarum complicator, ut Critias inquit. Vitta, uittula. Mortariorum sculptor, ut Cratinus in Vicinis dixit. Menander uero mortarium, quoq; Contusoriū uocauit. Sed Pharmacofrangentem, nominauit Demosthenes:

VIII DE CHOREAE MAGISTRO, THRONORVM & LECYTHORVM CONFECTORE:

& quæ operarijs, *

Choreæ Præceptor, saltator, saltatrix, saltatio, saltationes, circa ipsos sub saltationes. Molitor, mola, pistrinū, molaris cantio: Dea molaris, & beneuola. Et intus enut. itū animalculum, mylacris, aut mylagris. Nonnulli et tibia canentē Mulierē, mylacrida uocauerūt. Molam uertere, circumagere, circumferre, circūpellere, frumenta molere, conterere, terere, cōminuere, scindere, confringere, frangens, confringens: Aristophanes enim in Amphiarao inquit, Postquā confregit, uelut irrigatura iniiciens: in Sphingibus autem, Animos confregit: Ex horum ordine fuerit quoq; tostio, torrere, tostium * codomæum frizare, frigare, frigatoriū, torrere. Et Tostorium,

HAS IIT

nas in quo torrebāt, secundum Theopompum in Sirenibus: Mortaria, lecythus. Frigator uero, etiam uentilator dicitur. Sed Virum frigentem, etiam frigatorium nominabis. Scirpum plicans, scirpi uenditor, scirpus, iuncus. Et *καταπνικτὴς*, pro laqueo. Thronorum compactor, sella, sedes, sessio, thronus, scamnum, scabellum. Lecythorum compactor, lecythorum uenditor. lecythus, lecythulus, pusilla uoce loqui. Inter alios uero Artifices, Plato in Secundo De Republica, etiam Operarios recenset. Rapsodi, saltatores, histriones, operarii, & his similia. Nunc uero scenarum scurras, * *εργο- opus ca- λαῖς* uocant. Et omnes quidem, operarum redemptores uocare li- pessentes cer quorum contrarios, Xenophon Elocutores uocat. Operarios autem, & Operarū captiores, Teleclides Comicus nominat. Ora- tores uero, uerbum * *ἐργολαβῆναι*, de calumniando, et obtrectan- opus ca- do dixerunt. pessere

DE OPERVM PRAEFECTIS, ET IX
diuersis artibus.

Os autem qui ad operum curam constituti sunt, Attici quidem, Operarū exactores uocant. Epicharmus uero, & Operum Praefectos dixit. Glutini coctor, glutini uenditor. glutinum, glutinare. Crepidarius, secundum Dinarchum: Et crepidae. Monti cola, montes colere. Dices quoque, mulos subiugans, mulare iugum. Auriga, aurigatio. habenae, habenas tenere. habenarum directio, habenarum rectores. Pascua, pascere. Pastores, depascere, & compascere. Terra ouipascua, pascens, pascuis plena, & saginata. Et Pabulosi campi, secundum Poetas: Herbigerū autem dixerunt, quod nunc pratum. Compascua autem, dixit Xenophon cum alijs compascere. Opiliones, ouium Pastores, ouium greges, ouium pastura, oues, ouium uenditor. Et ouium aetates. modò natum quidem, uocabis agnellum. Agnellum autem annuum, agnum dices, aut *ἀγριον*. Deinde uocabis ouem, quae & *ἄγρω* dicitur, apud Poetas: deinde edentulum. Pastores, capraria, pascua, caprarum greges, & armenta pascere, capras pascere. Canes pastorales, & canes caprarij. Equorum pastorum, equorum pascua. Et secundum Sopho-

yy clem,

clem, Equifones, & equorum nutritores: Boum actores, bubul-
 ci, boum uenditores, subiugatores. Et Sophocles inquit, Poppys-
 tores, & subiugatores: Muliones. Et apud Doros, Agasones: &
 Canes agentes: Asinus, mulus, mula: Clitellarij, iugales. Olim ue-
 ro certamen quoddā mulorū, in Olympiade celebrabatur. Et clitel-
 larium mulorū pugna, calpa iugaliū uero, currulis dicebatur. Et
 Asinū insternere, dixit Herodotus: Sed Xenophoni Insternere, enū
 de equo dixit. Mulionis autem uerbū, Ἀσπαβόλειπ Plato dixit, in
 Ferijs: Et equis reprobis inustum signum, πρῶτον πρὸν uocatur. Sed
 Aristophanes, Boves agere & Asinos agere dixit. Subulci, suum
 Pastores: Pastores boni, suū curatores, porcorū Pastores, porcorū
Suculae greges. Porcorū uenditores, ut Aristophanes in Horis: *sues, por-
 ci, porcelli * Serotini, & parui, postporcelli. Porcorū grex, hara.
 Χοίροβοσκείον autē, & grex dicitur & hara quaedā, in qua porci
 nutriuntur. Præstigiatores, circulatores præstigiatoria, congrega-
 tio, cōgregare. Vates, uatidici, Astrologi, nocte uaticinantes, è ful-
 gure uaticinātes, Aruspices, farinarij Vates: Cophino uaticinātes,
Somniorū dixit Philippides: Sed Magnes in Lydis, *Somniorū Interpretes, et
Interpre- Resolutores: Somniorū iudices, somniorū interpretes, somniorū si-
tibus mulatores, somniorū inspectores. Augures, Auspices, Sacrifici, sa-
 crificiorū studiosi, Magi, Incantatores, Interpretes, purgatores, Ini-
 tiatores, expiatores, emundatores: Et uerbū, expiemus. Monstrorū
 inspectio, monstrorū interpretatio. Dices etiam, Viro monstrorū
 Interpreti, monstrorum prouentus. Vnde & monstrificare, hypo-
 critæ dicuntur. Mirificus, miraculorum effictio, miraculorum ad-
 ministratores. Machinator, machinarum instructio, machinatio-
 nes, machinae, machinatu faciles, machinandi facultas, machina-
 rum studiosi, machinandi studium, impossibiles, impossibilitas. Vi-
 rium experientia, secundum Antiphontem: Machinatores uero, et
Ecpomato- Scenarum apparatores, Vetus Comœdia uocauit. Lingularum Ar-
pœus tífex, lingulas conficere. Et Lingulas conficientes, secundum Xe-
Grammati nophontem: *Ecpomatopius, Alexis Fabula. Et *Grammatido-
pœus pius, Apollodori: Gubernatores, proreta, remiges, nautæ. Et Nau-

tas turbinarios, dixit Aristophanes. sed Theopöpus, Mulieres nau-
trices: Portitores, traiectus, nauium tractores. Nauiũ uero ligna,
quibus subiectis, naues trahuntur. phalanges, & testudines. Sed
quæ humitractæ dicuntur, machinæ sunt, quibus trahuntur. Na-
uisq; non amplius nauigans, tracta, impulsæ, impingensq;. harum au-
tem partes, prædictæ sunt. Sed Saccorum Textores, dixit Demo-
sthenes Contra Olympiodorum: Saccum autẽ, et Sacculum, dixit
Comcedia: Hyperides uero de Mecalo dicit, Conducebat lectu- in Oratio-
lorum contextores: Sophocles porro, Lectigera culcitra: Tum Eu- ne pro Me-
polis in Adulatoribus, Vittæ, & culcitra: Sed in Phaone Antipha- calo
nes, Strata, lectos, nouasq; culcitra: Præterea & Putearius, artis
nomen fuerit. Phillyij enim Comcedia quædam, Putearius inscri-
pta extat. Puteariorũ autem instrumentum apud eundem, Pala no-
minatur. Tum & utrem, mustigeram dices. Mustum enim, plau-
stris ad forum deuectum uendebant. Et Pherecrates in Agricolis
dixit, Vtres mustigeros: Cæterum Tabernarij, non permutatores
modò, sed et uini mixtores dicuntur. Vnde et Platon Sarabonẽ, ob
uini administrationem laudans, Tabernariũ eum uocat. Tabernarij
autem officinã, Tabernam uocauerũt legum Doctores. Et suggil-
lata illa in Sophoclis Phineo Palpebra, ut tabernæ ianua esse dici-
tur. Sed Hermippus de permittente sine pecunia bibere, Ex taber-
na potum promit, dicit. Cauponariam autem dixerunt, secundum
Aristophanem. Est sanẽ cauponaria quædam Vicina, quæ cotylis
semper me destruit: Cotylizare porro, etiam de alijs dicitur par-
ticulariter uenditis, & non simul, fortassis autem abusive id dici-
tur. Quemadmodũ & cauponari, pro uendere dicunt, cum reue-
ra uini uenditoribus sit proprium. Pherecrates quidẽ dixit, Nihil
cotylizare, sed fusim infundere. Sed Aristophanes, Nostrum no-
bis potum infundentes, pauperibus istis cotylizate: Cæterum
quod Coryla liquidorum, aridorumq; simul mensura fuerit, Thu-
cydides arguit dicens. Corylam aquæ, & duas uini cotylas: Sint
& quidem litiuarij, & Sepultores. Quæ autem à uendendo di-
cuntur, de ijs dicere possumus, Pollinctores Phryni: ho in Tragœ

dis dicente, Tu uero quasi pollinctor Achilles, neque unus: Et omnium prostitutio, de omnium rerum uenditoribus dicitur. Sed eorum quæ sequuntur, quàm plurima dicit Critias et multi receptiores ipsi res magis Authores, Vilitatem dicunt. Aeris uenditores, Ferrarij. Holerum uenditores, holitores, caseorum prostitutores. Moris autem erat, quanti uenderet, inquirere, mordere, & degustare. Stupparum uenditores, laniuendæ. Thus uendentes, thuris uenditores. Thus uendere, dixit Aristophanes: Radicum uenditores, balsamiuendæ, caulij uenditores, armiuendæ, seminum collectores, seminum mercatores, aulularij. Aeginam uero, * chytropolin uocant. Pharmacopolæ. Et uerbum, pharmaca uendere. Et Pharmacofrangentibus, apud Demosthenem: Acuum uenditores, acuum uenditricibus. Lanciuendæ, sic autem Comici, non modò lances, sed & aues uendentes, uocabantur quas in lancibus fictilibus prostituebant, sed hos, Auium mercatores, Critias uocat. Sed ubi aues uendunt, aucuparij * ὀρνέων πωλῆ, auium uenditores. Pectinum uenditores, hamorum uenditores, alij uenditores. Ficiuendæ, Pherecrates in Bonis, & Caricatores dixit. Melliuendæ, mellis uenditricibus, mel uendentes, lecythos uenditans. Olei uenditores, acetiuendæ, ceparum institores, ficuum uenditricibus. porriuendæ. porriuenditrix. Porriuenditrix enim, in Dionysalexandro Cratini dictum est. Quemadmodum Porrum uendere, in * Artopolis Hermippi: Sed in * Danaëbus panis Aristophanis, Raphaniuendæ & Bellariorum uenditores. Sicuti Danaïs in Phœnissis, Theatri uenditor, qui spectacula elocat. Abdomen uendens. Coronarum uenditores, & uenditricibus. Sed coronarum species, Eccelistus, ut Archippus in Herone inquit. Abit coronam ex celistis gestans: Celistum quoque, dixit Antiphanes: Olerum uenditricibus. Teliuendas autem, Hermippus in Parcibus dixit. Possunt & alia in foeminino genere formari. Coronas autem constitutas, seu solennes, Aristophanes uocauit Promeritas: quas nunc, honorarias nominant. Dicendum autem de quouis opus elocante, quodcumque id fuerit. opus elocare sed de laborante, opus recipere. Sed cum in Lysiae Oratione Contra Autocleum scriptum sit, Eludunt iudicium

iudicium calculis calcularius delusor, quoque inter artes numerabitur. nomen autem hoc nouus quidam Comicus, Eudoxus in Nauclero Comœdia dixit. Cæterum si & actiones turpiores, artis uocabulo nominandæ sunt, dices meretrices, scorta, meretriculæ, scortantes. Lupanaria, lustra, prostibula. Lenones, prostitute, lenocinantes. Scortum, etiam humicubam nominabis, & fornicariam, & scortillum. Meretriciam autem, in Agricolis uocauit Aristophanes: Sed Hermippus in Cothurnis, Meretricum persolutores idemque in * Artopolis inquit, Vt putridum scortum, & catul. Artipoli-
 liens: Sed in Scænis * Aristophanes, Meretricem pardalim uo-
 cant, inquit. Scortari autem uerbum, extat in Primo Eupolidis Au-
 tolyco. Sicuti et Lenocinari, in Platonis Certamine: Et Scortatio, dentibus
 apud Aeschinem Contra Ctesiphontem: Atque in Phrynichi Mu-
 sis, O scortum, excubator, & meretrix: Scorta porro, & equas
 uocabis, sicuti & salaces. Alea, aleatrix, aleatores, aleatoria. Talo-
 rum ludus: aut * Παισσιᾶ, secundum Sophoclem: Sciraphia, & Talaria
 Scirapheutem, dixit Amphis in Aleatoribus: Tylia, cami, friilli;
 ciubis, cribrum, alueolus, tali, tali cōcussorij, astragali. Vnde et Ta-
 lis ludens, apud Platonem: Sed talis ludere, Crates in Vicinis Παι-
 σσομαίᾳ uocauit. Calculi, lineæ, iactus. Iactuū porro nomina,
 inutitū quidem, & infelicitū. De quibus, aduersa aleæ fortuna
 uti dicitur. Midas, Manes, Patrelus, patræna, Magnessa, irritus;
 Aplia, frustraneus, supinus, cryphasus, cacchafus, tripliciter pro-
 micans. Chius, quem et Cium uocauerunt. Oenum, & cene. Oe-
 ne autem, apud solos Iones habetur. Meliores uero, de quibus fœli-
 ci aleæ euentu uti dicitur. iactus pronus, certus, pulcher, Physon,
 ori, conueniens. amicus, aut Cous. Sed Midas, etiam inter medio-
 cres iactus referebatur. sunt & alij multi, quos recenset Eubulus
 in Aleatorijs: Aculeatus, sacer, currus pedes superans, cerynus,
 fœlix, cynotes, paria, harmatiæ, Lacon, contrarius, resultans, pro-
 sper, mordax, preciosus, deficiens, pyalites, conueniens, lubricus,
 agyrtes, æstrum, reflexus, Doricus, lampon, Cyclopes, * Epiphe-
 nus, Epiphorus, Solon, Simon.

X ALEAE SPECIES, ARTES ALIAE,
& horum nomina.

ALeæ porro species, ludus tesserarum, ludere par impar, diagrammissare, diagrammissatio. Chalcissare, & Chalcissatio. Himantelegmus, & naualis pugna. *Inerat et linea quædã sa-
Inter has erat cra, unde prouerbiū demanauit, Mouebo hunc à sacra: Poterit quis præterea, si libuerit, etiam illas à Platone nominatas artes istis adnumerare, & earum simul nomina quamuis non numerem, propter usum nonnullorum uocabulorum minus receptum. Dijudicaria, comparatiua cõparatiuus, dijudicatiuus comparatiue, dijudicatiue. Dijudicare, distrahere, diffecare, diuidere, secernere, dirimere, separare, dimouere, distendere, dimetiri, disiungere, tollere, & sufferre, comparare, coniungere, constipare, miscere, commiscere, complicare. Et ars ipsa, non plicatoria modò, sed & complicatoria dicitur. Propugnatoria, propugnaculorum extructor. propugnacula, munitiones, munimenta, fulcra, armamenta, prætextus, fulcra, tegumenta, præmunitiones, contegumenta, & contextus. Perforata, non perforata, cõposita, colligata, nervosa, pilosa. Circuitus, insidiæ, irruptio. Vestiaria, potatoria, perforatio, sutela, tunica inconsutilis. Corij administratio, pellium constrictio. Ponderatiua, operculorum confectio. Opera conglutinata, compactoria, armorum confectio. Incantatoria, uindicatiua, tempestatis concitatrix. Tinctoria, tinctores, fullonaria. Textores, texta, tela, plicatoria. Famulatoria, ornatoria, conductoria. Ars nendi, ars flectendi, flexile, complicatum, rigidum, confractio. Staminis operatio, filatio, textio, formatiua, implicare filum, complicandi facilitas. Aeris formatio, figulina. Decorticatio, cortices, primogeniti, incompositum. Sculptoria sigillorum, arborum sectio, nutritoria, couersiua, pastiuua armentorum, armentorum tractatio. Subministratoria, numularia, numularius, itinerarij. Omne præconum genus, Interpretes. Sacrificatoria, iudicatoria, præfectura, præparatoria, præparatio, instructor. Equorum pastio, administratoria. Talorum ludus, aleatoria, aleatorium, creditoria, creditorium.

torium. Venatoria, mercenaria, hami, hamatio, piscatoria, tridentis usus, plicatoria, piscatio igne administrata, calamorum usurpatio & multa alia, his communia nomina. Ne uero libros negligere uideamur, dices libri, libellus, libellulus. Et apud Aristophanē, Codicillus: Et Chartas, pro scriptis dixit Plato Comicus Scripta, & chartas efferens. Contra uero de non scriptis, Libri nomine usus est Herodotus, Libro inscribens: Atq. Bibliopolam, apud Aristonem inuenies in Luctibus & Librorum Scriptorem, apud Cratinum in * Chironibus: Tum Librorum Scriptor apud Antiphonem in * Sapphunte: Apud Recentiore uero Cratinum in Hypobolimaō, Bibliotheca: Sed Antiphanes in Mylone, Libelli compactionem dixit. Ceterum Herodotus tradit Iones, libros, Diphtheras appellare à more antiquo. Diphtheras autem, & ἰνῆσας uocitant,

LIBRI SEPTIMI FINIS.

IVLII POLLVCIS, DI
CTIONARIII LIBER
OCTAVVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO
CAESARI S.

Aec ego quidem collegi, quanta
autem cum festinatione hoc in-
dicat quod horum caussa, disci-
pulorum cōuersationem, & con-
sueta cum his exercitia nunquā obmisimus.
quotidie Orationes duas, hanc quidē ē thro-
no, illam uero stans recitando. Sed & hæ, ut
par est, & illa, præparationem & ociumpo-
stulant.

CAPITA LIBRI OCTAVI.

H ic Libro Tractatus inest nominum forensium.	Cap.	I
Quomodo Iudex nominandus	Cap.	II
Iudicis laus, & uituperium	Cap.	III
De conuocando Iudicium ad considerationem.	Cap.	IIII
Formæ iudiciales	Cap.	V
Nomina à Iudicio	Cap.	VI
De mulcta.	Cap.	VII
De Scribis	Cap.	VIII
De stipulationibus, & depositis	Cap.	IX
De iudicium intendere, & dicam scribere.	Cap.	X
De calumniando	Cap.	XI
Privatorum Iudiciorum nomina	Cap.	XII

Nomina

Nomina Iudicibus conuenientia	Cap.	XIII
Actiōnum nomina, & harum mulctæ.	Cap.	XIII
De Arbitris.	Cap.	XV
De nominibus congruis.	Cap.	XVI
De Accusatore, & Defensore.	Cap.	XVII
Mulctæ, & nomina ab his deducta.	Cap.	XVIII
De capiente, & dimittente.	Cap.	XIX
De calumniante.	Cap.	XX
De occiso, & occidente.	Cap.	XXI
De maledicentia.	Cap.	XXII
De imperio, & imperantibus.	Cap.	XXIII
Atticorum nomina, & officia.	Cap.	XXIII
Fora Athenarum, & quæ in illis.	Cap.	XXV
De Arbitris, Iudicio, & locis in quibus leges.	Cap.	XXVI
Mulctæ ciuiles.	Cap.	XXVII
De concionibus.	Cap.	XXVIII
De familiaribus.	Cap.	XXIX
De Gubernatoribus.	Cap.	XXX
De Legatis.	Cap.	XXXI
Munera è publico.	Cap.	XXXII
De stipulatione.	Cap.	XXXIII
De mutuo.	Cap.	XXXIII
De collationibus publicis.	Cap.	XXXV
De congregando Senatum.	Cap.	XXXVI
De præscriptis diebus	Cap.	XXXVII
De irrogando mulctas.	Cap.	XXXVIII
De eo quod est iudicium sortiri.	Cap.	XXXIX
De eo quod est Iudices surgere.	Cap.	XL
De eo quod est non cedere.	Cap.	XLI
De eo quod est, non concessit.	Cap.	XLII
De conspirando, & seditiones mouendo.	Cap.	XLIII
De obloquentibus, & collaudantibus.	Cap.	XLIII
De domibus, in quibus Iudices conuiuabantur.	Cap.	XLV

I CAPVT PRIMVM, DE FOREN-
SIBVS NOMINIBVS.

Orensia nomina, quantum ego iudico, hæc nimirum fuerint iudicium, quod & Deam significat & opus, cui iudicans præest. Controuersia, altercatio, & multa. Quod autem iudicium continet, æquum, & iniquum. Iudicansq; iudex & locus, forum dicitur. Sed nomina ab his deriuata, iustus, iuste, iustitia, æquitas, iustitiæ executio, iurisdator, & his similia. Iustum uero, etiam fas uocatur. Iustumq; uocabis, quoq; legitimum, probum, temperantem, sua sorte contentum, aliena non appetentem, iustitiæ executorem, iuste decernentem, temperanter uiuentem. Et probitas, temperantia. Legitime, probe, temperanter. Iustitiam exequi, probe agere, temperare. Et iniustum uocabis, iniquum, iniuste uiuentem, iniustitia occupatum, iniustitiæ executorem, auarum, legibus reluctantem, illegitimum, uiolentum, alienorum cupidum, non ad se pertinentia concupiscentem. Et iniuste agere, iniustitiam exequi, auarum esse, legibus reluctari, leges transgredi, iniuste agere. Et auaritia, iniquitas, uiolentia. Tum etiam auare, iniuste, uiolenter.

I CAPVT SECVNDVM, QVOMODO IVDIX NOMINANDVS.

Iudicans præterea, iudex nominetur, sortem dirigens, sorte electus, calculorum Præses, suffragia recipiens, iurisiurandi dator, iustitiæ Præfectus, legum custos, controuersiarum discussor, iudicans, dijudicans. Iniustos puniens, persequens, condemnans, tollens. Cordatus, temperans, multans. Et officium eius, calculum dare, sententiã ferre, iudicare, dijudicare, iustitiam dijudicare, dirimere, iudiciũ ferre, condemnare, absoluerẽ, calculis damnare, liberare, multam irrogare, multa liberare, multare, punire, persequi, dimittere, ablegare. Soluere autem,
Vulgare

Vulgare est. Sed rei nomen, iudicium, condemnatio, liberatio, mul-
tæ indictio, & absolutio.

CAPVT TERTIVM, IVDICIS
LAUS, ET VITUPERIVM.

ET in laudem Iudicis dices, iustus, æquus, diligens,
donis carens, incorruptus, infallibilis, imper-suasi-
bilis, persuasum difficilis, persuasione non ductus,
incredulus, nõ errans, firmus, tutus, æquus, æqui-
flans, æqualis, non inclinatus, inflexilis, ad iustum
inclinans, non ira elatus, non gratiæ indulgens, certior libræ mo-
mento, malorũ ofor, humanus, mansuetus, mitis, æquitatis observa-
tor, misericors, placabilis. Sed aduerbia, iuste, æque, diligenter, incor-
rupte, integre, infallibiliter, certe, firmiter, tute, æquite. Sed æqua-
liter, durum est. Probabilius autẽ, æquiualemter, similiter et miseri-
corditer, placabiliter. Indeclinanter*, inflexibiliter, odiose in ma- porro
los, humaniter, mansuete, mite, decenter, et his similia. Rerum uero
nomina, iustitia, iudicij integritas, diligẽtia, certitudo, æquitas, ma-
lorum odium, humanitas, mansuetudo, clemẽtia, decor, integritas,
æquilibriũ, misericordia, et similia hisce ab alijs autẽ non sic. Ver-
ba autẽ ab his sola sunt, æquilibrare, humanitati studere, misere-
ri, misericordia affici. In vituperiũ porro dices, Iudex iniustus, ex-
lex, iniquus, facilis, oscitans, pronus, promptus, munerũ acceptor,
fallibilis, persuasibilis, credulus, persuasum facilis, errabundus, fal-
lax, sinister, inhumanus, indecens, iniuriosus, inclinatus, iniquus,
immisericors, sæuus, crudelis. Et Ira asper, nisi Tragicum nimis sit.
Ad gratiã indulgentior, ad iram elatus, ad argentũ propensus, mul-
titudinem sequens, corruptus, deceptus. Cæterum aduerbia sunt,
iniuste, inique, illegitime, propense, facile, prompte, fallibiliter, erra-
bunde, inconstanter, sinistre, inhumaniter, iniuriose, impariter, cru-
deliter, immisericorditer, indecenter, inclinabunde, inclementer,
et his similia: quæ enim ab alijs deriuatur, duriora sunt. Res porro,
iniustitia, iniquitas, legũ transgressio, facilitas, oscitatio, propẽsio,
promptitudo, fraus lapsus, inhumanitas indecentia, iniuria, iniqui-

tas, scuitia, munerum acceptio, persuasio, inclinatio, fraudulentia, error, & hisce similia. Verba autem, inique agere, leges transgredi, oscitari, falli, decipi, persuaderi, induci, labi, iniuriari, munera accipere, persuasionibus locum dare, inhumanitatem exercere, inclinare, scuire, incantari, & similia. Et nomen, incantatio, uel impostura. Plato quoque, Actiones falsi iudicii esse uoluit.

I CAPVT QVARTVM, DE* CELEBRATIONE FORI AD COGNITIONEM.

congre-
gatione
Iudicii

Omnia autem ludicibus sunt, unanimes facti sunt, consentientes suffragijs iisdem decreuerunt. Contrariam tulerunt sententiam, condemnantem, damnatoriam, mulctoriam, affirmatiuam. Similes calculos dedere, similia sunt lata suffragia. Sed Consentientes facti sunt, apud Thucydidem aliò refertur. Dicere præterea licet, iudicium consedit, iudicium sorte distributum est.

II DE VASIS FORENSIBVS, IVDICIO multa, & reliquis de que data mercede.

Vasa porro, & instrumenta forensia sunt. tessera, sceptrum, tabella, tabella censoria. Cera, qua tabella obliniebatur. Stylus, quo lineam ducebant. Longa autem dicebatur, quam damnantes ducebant. Camus, urna, capsula, calculus, clepsidra, choerina. Olim enim choerinis, quæ conchæ marinæ erant, pro calculis utebantur. deinde æneos, secundum harum exemplar, fecerunt. Tum et tali, uocabantur calculi forenses, ex ære fabricati. Vrna quidem, uas est, in quod calculi immittebantur. Camus illud, per quod urnæ descendere impositum calculi inferebantur. Capsula uero, in quam testimoniabant immissa obsignabantur. Fori autem pars sunt, cancelli, & ambitus. Suntque nonnulli qui ἀνὰ γὰρ, uas forense putant esse. secundum est illud Aristophanis, Non abibit hinc foras, calculos accipiens. et ἀνὰ γὰρ ad cornu? Tum etiam φερωντο, uocabantur calculi forenses.

renses. Vnde & calculus quidam $\phi\epsilon\upsilon\kappa\tau\eta$, quo in contrariam partem utebantur. Cæterū folijs suffragabantur ij, qui secundum tribus iudicabant, quibus inscribebant, si quis ueluti subdole obreptitius iudicabatur. Et condemnare, hinc $\epsilon\kappa\phi\iota\lambda\omicron\phi\omicron\sigma\epsilon\iota\sigma\alpha\iota$ dicitur folijs ej- Et $\epsilon\kappa\pi\epsilon\phi\iota\lambda\omicron\phi\omicron\sigma\epsilon\iota\sigma\alpha\iota$, pro condemnato, & eiecto idemq; cere etiam $\epsilon\kappa\phi\iota\sigma\sigma\alpha\delta\alpha\iota$ dicitur. Et $\epsilon\kappa\phi\iota\sigma\mu\epsilon\lambda\omicron\upsilon\sigma$, contrario modo apud Iudices sumitur illic enim $\epsilon\kappa\phi\iota\sigma\sigma\alpha\delta\alpha\iota$, etiam absolue re significat. uerum in Tribuum causis, pro condemnare usurpatur. Sed iudicia Tribuum, decreta nominabantur. Tum & Senatus Quingentorum, folijs, calculorum loco utebatur. Communiter autem Populus totus, testis sententiam ferebat. Et opus ipsum, ostracophoria. Ipsaq; multa, ostracismus dicebatur. Et uerbum, ostracismo multare, aut relegari. Atq; aliquam fori partem obsepientes, nomen illius quem ostracismo multatum uolebant, testis inscriptum in locum definitum Athenis ferre oportebat. Cuiq; sex millia testarum obueniebant, huic fugiendum erat, non ut damnato, sed uelut reipublicæ molestiori, magis ob uirtutis æmulationē, quam uitiorum uituperiū. Forensium quoq; nominum ordini ascribetur, forensis triobulus, qui ludici pro mercede dabatur.

CAPVT SEPTIMUM, DE MVLT A,
HIC DV B I O P R O C V L, V T C L A R E A P P A R E T,
præpostero ordine Capitū Sexto, Nomina A Iudicio, sanè antefertur. Vt alia deinceps fermē omnia Capita, usq; ad finem Libri huius ualde confusa, transposita, & dissipata sunt. Nec eo ordine se mutuò Capita sequuntur, ut initio Libri in Codice Græco annotatum est. Quare ego semel iam Adolescentes de dissipatione ista admonens, postea toto hoc Libro Octauo, Codicem Græcum, & Interpretem nostrum, utcūq; erit, imitabor, simul id contestatus, Caput Quintum, Formæ iudiciales, non clare adhuc extitisse, neq; postea facile explicatum iri nisi Titulo Tercio tam proximo sequente, il-

Iud ipsum esse accipiamus. Festinatio pia Autoris ipsius Pollucis, quam uides, tum etiam Interpretis illum secuti, siue potius aliorum postea describentium præcipitatio hæc inuasit, faciunt, ut non secus iam ista tractemus occupati & ipsi, alioquin leui opera discussurus in ocio omnia aliquis fuerit.

Quoniam iudicium, etiam mulctam nominare par est dicatur iudicium, mulcta, poena, punitio, irrogatio, supplicium, uindicta. Et Vindictæ executio, secundum Antiphontem: Poenæ intentio, castigatio, debitum, condemnatio, damnatio. Et uerba, mulctare, punire, mulctam iniungere, uindicare, uindictam sumere, sumere supplicium, condemnare, atro notare calculo, poenā inferre. Condemnare uero, Castigare uocauit Platon: Ipsa autem passio, condemnari, puniri, mulctari, poena affligi, debito teneri, damnari. Et talis dicitur, condemnatus, reus, castigatus, obnoxius, punitus, mulctatus, inscriptus, damnatus. Non ignorandum tamen, quod mulctā non de opibus modò, sed etiā de corpore dixerunt. Legibus porro definitas antè mulctas, Solon Debita uocauit. Sunt etiā huius ordinis, dehonori, in exiliū mitti, morte puniri: mille drachmarum mulctam irrogare. Delapidari uero, ad usum alium refertur. Tum & hæc sunt à iudicio deducta nomina, controuersa hæreditas, aut dubia. Controuerti, controuersus, & controuersia carens, iudicij persecutio. Et iudicium intendit, ut Demosthenes: Reus, condemnatus. Et Condemnatio, secundum Thucydidem: Et iudicium irritum, seu nullum, ut Lysias: Et iudicium irritum facere, iuxta Iulium. Delictum, & iniustitia. Et iudicium intendens, * atque iudiciorum * cupidus, secundum Isocratē: Et iudicium mutuo incupide tendebant, ut dixit Lysias: Tutor iudicij, tutela, tutari, tutatus Patronus, patrocinari, patrocinium præstare. * Præiudicium, ut Antiphon: Et iudicij æquitas, sui ipsius sententiam ferre. Et iudicare, atque Præiudicare, ut Dinarchus: Condemnare, condemnari, de reis. Et Subiudicans, secundum Lysiam: Et Ergastula, pro carceribus, iuxta Platonem qui idem Mulctatum, pro punito dixit. Sed Critias,

Critias, Iudiciū deiudicare, pro dimittere aut Sententiam uictorialem ferre, quod nos liberari uocamus. idemq; Periudicare pro eo, quod est toto anno iudicare, dixit. Vocabis quoq; aliquem iudiciorum studiosum, et iudicalem, non Virum modo sed et diem, in quo iudicant. Iniudicalem uocare, diem nefastum, uel in quo non iudicatur, durius est. Sunt etiam Iudiciales dies, apud Menandrum: Et Demosthenes, Denuo iudicatum dixit, pro uiolento qui idem, & Vadimonium deserebant, dixit. Crates autem Comicus, Reiudicatum uocauit eum, qui sæpius reus citatus est. Nonnulli uero * *Σπροςδοκνείν* apud Comicos idem, quod uadimonium deferere Tergiuerputant, aut tergiuersantem accusare. *Υπερδοκνέου* uero, uocauerunt præter necessitatem susceptum certamen.

DE NOMINIBVS IUDICIALIBVS, II
& speciebus iudiciorum.

Iudicialium uero uocabulorum sunt & hæc, tabellæ, protesta-
tio, pacta, exemplaria, obsignata. Signare, obsignare, signatus.
Obsignatus uero, dicit Isæus. Designatus enim, apud Thucydidem
de falsa sigilli imitatione dicitur. Dicat aliquis etiam describere,
rescribere, & insignire. Nomina autem, è foro desumpta sunt. sti-
pulari, stipulati sunt, in depositū dare. Sequestrem Adulescentulam
facere, dicit Aristophanes: Et Sponsonem, dixit Xenophon. De-
positumq; Hyperides: Et Sponsione data, Demosthenes: Est et quæ-
dam Iudicij substantia, iudicium intendere, constituere, inferre, de-
ferre, statuere, & actionem soluere. Et iudicij quidem substantia
dicetur, quam nunc formā uocant et Vulgariter, controuersia di-
citur. has autem Præsides dijudicabant. Actio autem publicorum
delictorū, idem nimirum fuerit cum ea, quā litis intentionē nunc
uocitant ut dicamus, dicam scribere, litem deponere, inferre, defer-
re, intendere, denunciare. Depositus, deferens, denuncians, dela-
tus, inferens, actionem intendens. Communiter uero hæc omnia,
crimina appellabis. & secundum Platonem, Delicta: Tum accu-
sare, & incusare. Accusatio autem idem, quod pœnæ postulatio
fuerit. Et secundum Platonem, Expostulatio, atq; Persecutio: Ac-
cusare,

cūfare, postulare, persequi, reum agere, & reum agens. Forensium
 porro nominum ordini subscribentur, sycophantissare, ex resu-
 scepta lucrum captare, conuitiari, calumniari, calumnias inferre,
 mentiri, falsa testimonia reddere. Nam Falso testari, dicit Demo-
 sthenes: Sed Hyperides, Sycophantiam exercere, inquit. Et res ip-
 sa, sycophantia, calumnia, mendacium, falsum testimonium. Crati-
 nus uero, etiam Mendax testimonium dixit. Nomenq; , sycophan-
 ta, calumniator, obreſtator, falsa testatus, & falsis testimonijs u-
 tens. Tum & curiosus, & participia, pro nominibus. Et priuato-
 rum iudiciorum nomina sunt, actio uerberum, cōiicij, iniuriarum,
 depositi, repudiij & Repulsionis, secundum Lysiam: afflictionis,
 furti, debiti, contractus, pactorum transgressionis, restitutionis
 iudicij, hæreditatis, domus locationis, tutelæ, ingratitude, fru-
 menti, fructuum, mercedis domus, iniuriæ, casus clancularij, diei
 constituti transgressionis, controuersie. Stipulatio, protestatio,
 consyderatio. Controuersia quidem, cum quis cōtrouertitur. Hæ-
 reditatis sponſio, ueluti sine Filio decedente mortuo. Sponſio uero,
 cum quis cōtradicit, tanquam ipsi ad obtinendā hæreditatem, uel-
 affinitatis, aut pactorum ratione sit proximior. Spondebat autem
 sortis partem decimam, eam scilicet, si uinceretur, persoluturus.
 Sed protestatio, cum quis ceu Filio superſtite protestatur, hæredi-
 tatem esse controuersam. Cōsideratio uero, cum quis protestatio
 nē hanc ueluti falsam criminatur. Cæterū Isæus, de cæde exordijs
 uti, In Areopagū inspiciere dixit. In Areopagū ipsi inspexi: Verum
 recriminatio, dicitur de genere contendentium. Frumenti autem iu-
 dicia, palām iudicabant. Frumentum autem, dicebatur debitus ali-
 cubi cibus. Erat quoq; iudicium quoddam, in manifestorum consti-
 tutionem uocatum, cum quis spondebat aut seipsum, aut res ipsas
 utpote furti, quæ & furata, & furto ablata nominarūt. Apud Pla-
 tonem autē, κλεµαδία dicunt. Solon uero, rem furto ablatam,
 in Legibus κλέπος nominauit. Sed furem, etiam Furacem appella-
 bis, ut Eupolis: Pherecrates autem, Compiler dixit. Cæterū con-
 firmationis actio habetur, cum quis domo aliqua, aut agro empto,
 alio

alio quodam controuertente, rem omnem ad forum refert. hunc
 uero, confirmare oportet uel non confirmantem, confirmationis
 reum esse. Sed si is qui ad forū refert, uictus fuerit, res de qua con-
 tenditur, Victoris fuerit uictusq; precium ab eo, qui sefellit, au-
 fert. Defectionis porro iudiciū, de libertinis deficientibus. Sed im-
 munitiois iudicium, contra Inquilinos nullo Tutore * utentibus, utentes
 hoc autem iudicium publicum est. quemadmodum & tutela, quod
 huic cōcedebatur, qui Tutorem reū agere uolebat, ob iniuria affe-
 ctos Clientes. Testimoniū præterea dicitur, cum quis oculatus Te-
 stis testatur. Cōtestatio, cum quis à uidente se audiuisse dicit. Sed
 contra falsos Testes iudicium extat. quod & falsum testimonium
 inquirere uocatur. Testimoniij desertio, de illis qui uiderunt, & te-
 staturos sese polliciti sunt, in ipso autem actionis articulo testimo-
 nium denegant. Eum uero qui testimonium negabat, obtestaban-
 tur, testimoniij necessitatem proponentes. Cogebatur autem uel te-
 stari, uel se non uidisse iurare, aut non interfuisse, aut mille drach-
 mas persolvere. Obtestari enim, est in testimonium uocare. Sed ἐκ
 κλητῶν δόλαι, est reum fieri de mille drachmarum persolutione. Ly-
 fias uero, Maleficiij causam esse ait. Sunt præterea iudicia conuiuia-
 lia, conuiuiorum lex, et Conuiuatorum communio. Erat porro in-
 tercessionis exhibitio, sponsonis pecunia, & stipulatio. Sponso-
 nis autem pecunia, definita erat. quæ ante actionem ab Accusato-
 re, & Reo deponenda erat. quod si non fieret, actionem hanc In-
 troducentes caussarum debebant. uictus uero, utrorumq; deposti-
 tum persolvebat, eoque fruebantur Iudices. Porro à centum drach-
 marum multa usque ad mille dammati, tres drachmas deponebant.
 qui autem à mille usque ad decem millia, triginta. Nonnulli tamen
 Prytanæam pecuniam, decimas multæ esse arbitrantur. & hanc
 à iudicium subituris, in ludicum mercedem deponi. Stipulatio uero
 erat, eorum quidem qui de publicis cōtrouertebantur, quinta pars.
 sed illorum qui de priuatis, decima. Epobolia autem, sexta erat mul-
 tæ pars, quā uictus soluebat sic dicta, quod obolus, sexta drach-
 mæ pars est. * Γαράσσις, drachma erat, quam apud Arbitros 2

A Reus

Reus factus deponebat . Vnde nimirum Plato , Sistere in iudicium dixit id quod Rhetores , Vocare dicunt . Actiones præterea sunt , causæ ex cædis , uulneris , ex * præmeditationis , incendij , ueneficij , adulterij , iniuriarum , sacrilegij , impietatis , prodicionis , munerum , corruptione ptelæ , defectionis , ordinis relictionis , à militia uacationis , naui de relictionis , naualis pugnae detrectationis , clypei proiectionis , cælibatus . apud Lacedæmonios uero , etiam Serotini nimis matrimonij , & inhonesti . ocij , scortationis , falsæ inscriptionis , * falsæ uocationis , inquilinorum , munerum peregrinorum , iniquitatis , cen-
 3 illatæ sus , examinis , male administratæ legationis , * ius . Accusatio , delatio , deductio in ius . deducere , Virorum scrutatio , enumeratio . Has itaque actiones , aut quotquot tales sunt . causæ enim , etiam actiones non autem actiones , causæ dicuntur . cuiusque uolenti intendere licebat in his uero omnibus , nisi quis quintam suffragiorum partem sibi assipulantem haberet , mille drachmarum mulctam dabat . Sed impietatis reum agens , nec conuincens , morte mulctabatur . Iniuriarum autem mulcta , non iniuriam passus erat , sed publica . Munerum autem actio , contra illum erat , qui in munerum gratiam iudicaret . Sed corruptelæ actio , contra corruptorem ipsum . Et ille quidem corrumpi , hic uero corrumpere dicitur . Ocij porro poena erat , secundum Dracontem , Infamia . Secundum Solonem uero , Qui tertio ocij reus cōuincebatur , mulctabatur honoribus : Sed nauis derelictionis actionem subibat , qui nauim reliquerat : quemadmodum qui aciem deseruit , aciei defectionis . Præterea uacationis à pugna militari reus est , qui nauim quidem non relinquit , non tamen pugnam capeffit . Sed scortationis erat actio , censura , & delatio & hæc sunt scortatorum accusationis nomina . Falsæ inscriptionis iudicium , contra eos , qui falso aliquot ueluti nocentes detulerant , si falso calumniantes iudicio uicissent : contra quem , & infidiarum actio habebatur . Falsæ uocationis , contra non legitime uocatos . Munerum peregrinorum , si quis falsæ ciuitatis usucapionis Reus , muneribus datis liberatur . Iniquitatis , cum quis calculum dat , aut legem sancit iniquam . Iureiurando enim quis spū hoc , quod decretum

decretū est suggillans cuius accusatio, *ὑπομνηστική* uocatur redarguit, quod hoc est aut iniquum, aut iniustum, aut inutile. Censura Præsidibus habebatur, illisq; qui uel sorte, uel suffragijs electi erant, num ad imperandum idonei essent, minus uel. Præterea Concionatores, si scortatores erant, aut patrimonij dilapidatores, aut Parentum mali tractatores, & alias uitæ repræhensibilis infames erant, & concionibus arcebantur. Examen porro, contra Præsides erat, aut Legatos eratq; de pecunijs apud Rectores, Censoresq; qui decem erant. Erat porro iniuriarum, apud Iudices actio. Examini autem, tempus definitum constitutū erat, quo elapso, examinis causam intendere non licebat. Proprie tamen iudicium contra Legatos, perperam administratæ legationis actio dicitur. Intentio porro, actio est contra male affectos erga Populum. Intentionesq; non, nisi suffragante Populo, & ciuitatis amatoribus parantur, ut tradit Lysias in Libro Contra Theosdotidū de utrisq;. Intentiones porro, etiā Sycophantiæ actiones erant & Flagrorū quoq; secundū Lysiam in Libro ad Hippocratē: Intendebantur quoq; iniuriosis, delinquentibus, & irreligiosis circa festa qualis est contra Mediā intentio. Delatio erat, deferre eos, qui in metallis peccabāt, aut circa emporiū male res tractabant, aut publicarū rerum tributa appropriantes, aut sycophantijs uendicantes. deferebantur autem apud Principem. Cōmuniter tamen delationes dicūtur, omnes latentū criminū indicationes. Delationē uero tabellæ inscriptam dabant, propria ipsorū, & rei nomina, tum & mulctam adscribentes. Princepsq; iudicium foro permittebat. Mulcta uero delinquentibus statuebatur, si etiā alius de illis testaretur. Qui autē non quanta potiebatur suffragiorum parte, epoboliam persoluebat, quæ erat Sexta mulctæ pars, ut Isæus* ad Euclidē De Loco tradit. Sed quæ in Libro minus quàm mille drachmarum numero constabant, ducentis & una notabantur. quæ porro ultra mille ascendebant, una & quadringentis. Oportet autem & apparitores delatorem adnotare, si Testes fuissent. Reuelatio uero, apud Principem fiebat, * criminis crimine confessi, non iudicio sed mulcta* indigentis. Et reuelator ipse, in ta indigente

bula reuelationem ad Principem defert adeo, ut falsæ reuelationis non reus sit. et hæc quidem de absentibus sit. Deductio, cū quis quem absentem prodere oportebat, præsentē in ipso factō depræhensum deducit. poena autem, mille drachmis statuitur. Imprimis uero æarij debitores reuelabant, aut eò loci quò non licebat euntes, aut homicidas. Sed deducere est, cum quis infirmitati suæ diffusus, Principem ipsum ad domum, ubi quispiam illorum delitescit, perducit. Virorum compræhensio dicitur, cum quis homicidas fugientes ueluti ad quospiam defugisse reposcens, non accipit. licetq; tum ab illis, qui non dant, omnes usq; ad tertium quoque educere. Immerito autem Virorum compræhensione usus, immunis nequaquam erat. Citatio uero, constituta est de publicis, non tamen scriptis criminibus, secundum legem citatoriā utrinq; enim loquuntur quasi de his, de quibus leges nullæ sunt. Si iniquitatis arguatur aut Præses, aut Rhetor quispiam, contra hunc Senatui citatio committitur. quod si mediocriter deliquisse uideatur, Senatus mulctæ irrogationem constituit. si uero grauius, foro committit. mulctam uero, aut pati oportet, aut soluere. Citationes quoq; fiebant cōtra Rhetores, Populum commouentes, aut non optima Populo consulentes, aut ad bellum non missos profectos. aut Contra præsidiorum, exercitus, nauium ue proditores, ut Theophrastus in Libro de Legibus docet. Quod uero citans, & non conuincens, immunis fuerit, Hyperides in Libro De Lycophrone docet. Theophrastus contra tradit, Aliarum actionū Actores mille drachmis, & infamia mulctari, si non quinta suffragiorum parte potiantur. Citatores uero, non infamiae, sed mille drachmarum mulctam persoluere. uideturq; hoc, potestea propter friuolē quemlibet citantes, adiunctum fuisse. Sed Demosthenes Contra Medontem, Etiā contra illos, qui immerito Hæredi cohabitant, citationes fieri dicit. Mille autem, iuxta Solonis Leges, citationes iudicabāt. secundum Phalereū uero, Quingenti. Sed nō scripti nominis damnantur, qui se ipsos delent. Et rationis ommissæ actio cōtra eos, qui administratorū rationem non reddebāt. Iudicialia quoq; nomina sunt, iuramenti protestatio, contratestatio, con-

tio, contestatio, deieratio, detestatio, suggillatio, præscriptio resor-
 tiri, iudicium de ui, iudicium nullum. Vadimonij deserti Reum esse,
 inspicere. prouocatio, trāslatio, electa iudicia. De pactis, aut cōtra
 etu iudicari. emporiales causæ, inæstimata actio, suffragiorū scru-
 tatio. Protestatio, iuramentum, quo Accusator testatur, se uera di-
 cere. Contratestatio id, quod Reus contrā iurat, se non deliquis-
 se. Contestatio, utrunq. amborum iuramentū. Deieratio, cum quis
 ad legationem, aut aliud publicum quoddam munus electus, infirmi-
 tatis aut impudentiæ prætextu deierat, aut ipse, aut per alium. De-
 ierant etiam citati Testes, si nihil eorum ad quæ uocantur, scire
 esse affirmant. Detestatio autem, fiebat ab illis, qui contradicebant
 deierantibus sub infirmitatis, aut absentiae prætextu. oriente au-
 tem hinc iudicio, iudicantis opus, detestatio nominatur. Suggillatio
 est, cum quis suffragiū, aut legem sancientem redarguit, tanquam
 inutilem. hoc enim, suggillare dixerunt. Et suggillatione facta, de-
 cretum irritum erat, donec ratum iudicaretur. Præscriptio, quæ ea-
 dem et translatio Testium dicitur. cum quis iudicium non solenne,
 legitimū ue esse causatur, ueluti iam antè iudicatus, aut absolu-
 tus. uel temporibus iam elapsis, quibus id iudicandū erat. ueluti non
 citationis, sed iniquitatis. non publicorū, sed priuatorum. uel apud
 hos iudicandum esse, utpote non in Areopago, sed apud Palladium.
 Non scriptū iudiciū dicebatur, quod ob præscriptionē sublatum,
 & translatum erat. Recriminatio, cum quis Reus ipse uicissim ac-
 cusat. Et præscriptio sanè, recriminationi similis uidetur, quare e-
 tiam prius absoluitur. Recriminans porro, & non conuincens, epo-
 bolia soluebat. Ponunt uero actionis nomen, contra tergiuersantes
 simul ad actiones ipsas. & rei actio actioni huic adiuncta, recrimi-
 natio est. utpote falso contra me testatus est Stephanus, hæc tabel-
 læ inscribens. Iudicium de ui oritur, cum quis aliquem è publico e-
 mentem, eo quod emit, frui non patitur. aut Victorem. * eorū, quæ ijs
 deuicit. sed aut obtinentem deiicit, aut obtinere uetat, uel ipse debi-
 tor, aut alius suo nomine. Et si quidem hic, ceu emptor, de possessio-
 ne contendit. ille uero ceu pignus occupat, iudicium de ui constitui

tur. Iudicium nullū nominabatur, si quis apud Arbitros Reus uocatus, et morbum prætens, aut peregrinationē, in diem constitutū uisus, aut nō diem obiens, uadimonij deserti reus est. licebatq; intra decem dies iudiciū irritum criminari, & soluebatur uadimonij, ut res denuo ad Arbitrū referretur. quod si iudicium irritum esse non conuicisset, iurans quod inuitus iudiciū reliquisset, rata erant, quæ Arbitri pronunciauerant. unde & pensionis fideiussores cōstituebantur. Resortiri iudiciū licebat, si quis absens, in foro à præcone uocatus, aut nō audiens, deserti uadimonij Reus esset. Resortiri autem, intra duos menses fas erat. quod si non faceret, mulctam scriptam debebat, & ipse infamis erat. Inspicere erat, cū quis inter publicata bona, sibi aliquid deberi, aut ad se spectare diceret. Ipsumq; opus, inspectio nominabatur. Denunciatio est de illis, qui de Hærede, aut hæreditario cōtendunt. cōtendens enim, Reo diem ad Præto-rem denunciat. nisiq; denunciaret, irritum est iudiciū. & hæ actiones, indenunciatæ dicuntur. Protestatio est, dissolutio iudicij, propter certum aliquod iusurandum, testimoniū, aut quæstiones, uel ob aliud tale quippiam. Translatio uero est, cum quis ab Arbitris, Prætoribus, Tribunis ad iudicem causam transfert. uel à Senatu ad Populum, aut à Populo ad forum, aut à iudicibus ad forum aliquod peregrinum. & translatum iudicium dicitur. quæ eadem, & appellationes dicuntur. Atq; quod in appellationibus spondebatur, collatiuum quod nunc *παράβολον uocāt, Aristophanes *Γαράβολον nō collatum minauit. Emporialis iudicia, et menstrua, Mercatorum erāt, aut de emporio. De pactis porro, si cōfcederati iudicabantur. Inæstimatū iudicium, quod pluris æstimare non licet. sed tanti, quanti inscriptum est, æstimatur. Calculatio erat, Tribules calculum ferre de illis, qui obreptitij uidebantur. Hisce uero prædictis & hæc addenda sunt, arbitrium, Arbitræ. Coarbitræ, secundum Demosthenem: Arbitrum esse, arbitrio præesse, statuit, arbitrijs statutū. Arbitris dissoluendum, ut Isæus dixit. Et Arbitrio discussi, ut Lysias:

DE

DE HASTAE GESTATIONE, LVCTV, IIII

& quæ circa hanc, interdictione Accusato-
re, & quæ ad accusationem faciunt.

HAsta, in funere ui peremptorū præferebatur & præscripti dies ob hoc statuebantur, ut corpus uideretur, num uim ali quā tulisset. Luctus, * ipse dolor est. Et qui in lugentis domum per- uenerāt, egredientes aqua rigati lustrabātur, quæ ante ædes in uase fictili stabat, ex alia domo allata. Vasq; illud, * ardaniū dicebatur. rigatoriū. Quæ uero in luctu congregatio fit, parentalia dicuntur. Innupto- rum porro monumēto, Puella adstabat aquigera, uas habens aqua- rium, hydriam scilicet, gutturium, urnam, aut peluim. Insistentem autem tumulo imaginem, siue aquigera esset, uel alia quæpiam, Sta- tuam Isæus uocauit. A sacris uero, & foro hi, qui in cædis accusa- satione erant, arcebantur usq; ad iudicij diem & hoc, interdictio uocabatur. Dicitur porro Accusator, Actor, iudicans, accusans, corrigens, in ius poscens, dicam scribens. Et accusatio ipsa, actio, repræhensio, postulatio, iudicij intentio, dica, citatio. Isæus uero *ἑκδιώκειν* uocat, denuo in iudicium agi. Accusatus porro dici- tur, iudicio obnoxius, reus, repræhensus, defensus, in iudicium po- stulatus, iudiciū subiens. Et reum esse, pro iudicari. Accusari, defen- di, dicā impingi, culpabilē esse. Et de accusante quidē dices, potitus est, arguit, redarguit, cōmonstrauit, cōuicit, iudiciū sententiam ac- quisuit. Sed de defenso, defenssus est. Solutus est, ut Antiphon: Ef- fugit, culpa emerfit. Hic quidē, illum culpabilē dixit, reum, repræ- hensibilem, obnoxii, poena dignū, delinquentem, maleficū. Ille ue- ro, se demonstrauit solutiū, inculpabilē, irrepræhensibilē, calum- nijs oppressum, purū, criminis expertē, damnatione uacūū. Inaccu- sabilē, secundū Xenophontē. Vnde Inaccusabiliter, dixit Thucydi- des: Demosthenes porro, Incriminabilis & Incriminabiliter. Hæc uero etiā de illis, qui nunq̃ accusati sunt, cōueniunt. De eo autem, qui palām repræhensus est, dicitur in ipso furto, in ipso facto hoc ipsum agens arreptus est, depræhensus est. De illo uerò, qui suspe- ctus fuit, ex suspitione, suspecto ex uerisimilib. signis, cōiecturis, symbo-

symbolis. pœnæ uero, mulcta, exilium, infamia, mors, carcer, stigmata, columna. Et à mulcta quidem deriuantur, mulctare, mulctauit, mulctandū, damnosum. Ab exilio, exul, exulare, exilium pati, persecutionē sustinere. Hyperides enim alicubi Pulsus est, dixit. Et Dinarchus, Pepulit: Ultra fines relegari, eiici. Ab infamia, infama uit, infamatus, infamis, famose. Quemadmodū cōtraria, integritas, integer, integre. Sed à morte, occisus est, mortui sunt, cæsi sunt, 4 sublatis sunt: mactarunt, strangulauerūt, * fidiculis extenderunt, præcipitauerunt, præcipientes dederunt. Huc etiā referetur, impune mori. Verū qui morti destinatos excipit, uocatur carnifex, licetor publicus carceris et instrumēta eius, gladius, laqueus, tympanum, uenenum, cicuta. A uinculis porro, ligare, uincula curare, uinciri, uincula, uinctus: carcer, in carcerem mittere, pelli, induci, abduci, mitti, & iniicere, introducere, abducere, coërcere, cōcludere, deponere, ligare colligare. Vincire, ut Isæus: Dinarchus quoq; Vincitiam, pro captiua dixit. Aeschines uero, Vinciuimus: Ligno coërceri, in cippo: Coarctio, custodia, carcer, ergastulum, captiuorum locus, munitio, muniri. Vinciendo uero, etiam illud Demosthenicum conueniet, Illigatū & illud Thucydidis, * Carcere non uincta custodia: In carcere quoq; lignum quoddam, * pentesyringum nominatur. Et Ianuarius, qui in carcere ianuæ assidet Deus: est uero Mercurius. Et sphallus, lignum carceris uocatur subsiliens, quo à fune suspensio in altum proieciabant. A pungendo, stigmata,ungere, punctus, punxi, mastigia. A columna, inscripserunt, in columna notarunt: in columna notatus, columnæ insculptus. Et de condemnato dices, captus est, depræhensus est, implicitus est, sublatus est, reus, captus, capere, captiuus, condemnatus est, uictus, & pœnæ dignus iudicatus est. Et res ipsæ, mulctatio, damnatio, condemnatio: Et Vir ipse, cōdemnatus. & ab hoc solo, nomen habetur à reliquis uero, participia. Sed de Accusatore conuincente dicitur, cepit, redarguit, conuicit, depræhendit. Verum de reo conuincente, effugit, dimissus est, iudicio se liberauit, decretis liberatus est, euasit, crimen repulit, irrepræhensibilis mansit, probus iudicatus est, & in-

et insons. Atq; de occidente dicendum, occidit, interfecit, cecidit, mactauit, cōfecit, sustulit, interemit, dolo peremit. Occidens, mactans, interficiens, perimens, interficiens, dolo conficiens. Sed de occiso, occisus est, mactatus est, interemptus est, dolo perijt. et occisus, mactatus, interemptus, dolo interfectus est. Ipsumq; opus, mactatio, occisio, interfectio, cædes. Cæterum de iniuriam inferente, iniurius, arrogans, superbus, petulans, molestus, immanis, manibus promptus, pronus, uinolentus, grauis, contumeliosus, iniuriam inferens, contumelia afficiens, contumelia grauans. Plagas infregit, lasciuens, proteruus, uinosus, iniuriosus, plagosus, superbus. Et iniuriose, superbe, petulanter, uinolenter, grauiter, cōtumeliose, immaniter, incontinenter, propense. Iniuria affecit, iniuriā intulit, per petulantiam pulsauit, debacchatus est, flagris cæcidit, percussit, plagis contudit, torsit, plagis uerberauit, pulsauit, strangulauit, ruit, insiliit, pugnis percussit, calcitrauit. Hyperides uero, Nodos digitorum infringere dixit. et illud pati, Articulis contundi: idem quoq; In faciem inspuere. Et Manus auertere, Plato: Concilians, insiliens, feriens, uerberans, cōscindens, percutiēs, tundens, ruens, supplantans, insultās, cædens, oculos effodiens, faciem confringens, genas dilacerans, strangulans, suffocans, calcitrans. Labrum discidit, uultum conscidit. Manus intemperans, nemini parcens, à nemine abstinens, articulis feriens, in caput percutiens, pugnis uerberans, calcitrans, rationem non cohibens, furore omnia subuertens, licentiam uoluntate terminans, incircumspectus, legibus insultans, deridens, subsannans, illudens. Et res ipsæ, risus, derisio, subsannatio, sanna. Χλέων uero, dicitur à multis. ego tamen nunquā uidi, reperiens. Et alia figura, iniurijs ab illo affecta, contumelijs afflicta, debacchatione molestata, petulātia sua grauata, uiolata. Licet autē de patiente dicere, iniuriā tulit, petulantia lacesitus est, petulanter petitus, in eū debacchatū est, afflictus est, flagris iniuste cæsus est, uerberatus est, concisus, in extrema necessitate iacet. oculus orbatus est, aut ὀφθαλμῶ dualiter. Lateribus uulneratus est, cruentus est, exanguis, calamitosus, offensus, liuidus in facie

B

uerbe-

uerberum uestigia gerens, iniuriæ signa, indicia, cicatrices, signacula. Incertū, num uicturus sit parū ad uitam spei habēs, morti decumbens appropinquat, iniuria affectus, petulanter afflictus, uino lenter uiolatus, concisus, plagis confectus. Et ipsius rei nomina, iniuria, iniuriæ, petulantia, uinolentia, arrogantia, superbia, promptitudo, molestia, plagæ, flagra, flagellatio, contumelia. Maledicus, uituperans, turpiloquus, blasphemus, conuiciator, conuiciorum studiosus, maledicens, turpiter loquens, & his similia. Maledicentia, obtrectatio, blasphemia, conuicium, turpiloquium, cauillatio. Male dicere, male loqui, blasphemare. Obtrectari, ut Hyperides: Conuiciari, conuicijs infamare, turpissima loqui, & similia. Et huiusmodi dicitur, linguæ incontinens, linguæ non temperans, lingua promptus, lingua maledicus, nullo uerbo abstinens, nullum uerbum inhonestum putans, lingua nemini parcens, pronus, facilis, lubricus. Et aduerbia, male dice, blaspheme, infamiter, conuiciatorie, maledictorie, turpiloquenter, & similia. Obtrectatorie uero, & turpiloque, dura sunt. Veluti contumeliose, sordidum. Sed iniuria læsus dicitur, male audiens, maledictus, obtrectatus, pessime audiens. *

¶ Iudicium uero Scyrium, pro rigido dixere Legislatores. Nam exilio mulctati, in Scyrum, aut Lemnum confugere cogebantur.

V DE IMPERIO, ET EIVS CONIVGATIS imperante, & imperando.

Imperiū, imperans, imperare. Author, Dux, imperialis, incipies. Authorē esse, Coimperator, coimperare, imperij Dux et Dux quoq, sceminine Comitia, & similia. * Comitijs celebrata, ut Isaac Comitias: Respublicæ Principe carentes. Theororum Princeps, Theorocelibrantium imperium, & Theororum præfectura, secundum Isaac: Theoris imperantem, Theoris præesse, & Theoris imperare, ut Isaac: Architectus, imperium. Prætor, secundum Demosthenem: Imperari, iuxta Lysiam: Auspicari, auspicates, auspicatus. Incipere iuitiari uero, de sacrificijs, & primitiæ. Dinarchi autem est, Coimperator: Primas. Demosthenes porro, Ab initio, Ex initio, & Principio: De imperio insuper dices, ducatus, præfectura, regnum, dominiū,

nium, potestas, monarchia, tyrannis, cura, imperium. Imperatorem uero, Principem, Ducem, præducentem, Præfectum, Dominum, Regem, Curatorem, *provinciarum Constitutorem, Primatem, Satrapam, belli Ducem, potentem, Tyrannum, Præsidem, Morarcham, Ephorum, Inspectorem, Episcopum, & similia hisce. Et imperare, ducere, gubernare, dominari, præsse.

NOMINA ATHENIENSIS MAGISTRATUS, Thesmothetarum discussio, & quæcunque tam publice, quam priuatim singuli faciunt.

Magistratus Atheniensis nomina, nouem Magistratus sunt uero, Princeps annum denominans, Rex, & belli Imperator, atq; Sex Thesmothetæ. hisce enim, nouem illi Principes complentur. Erat & quædam Thesmothetarum discussio appellata, num scilicet ex utroq; Parente Athenienses sint à tertia usq; generatione, et ex quibus populis oriundi: num Apollo ipsis sit Patrius, & Iupiter Hercæus. num Parentes bene tractent, num pro patria bella gerant, num censum habeant. Interrogabat autem Senatus, hi uero iurabant apud porticum regiam, quæ est lapidea, se leges obseruaturos, & munera non sumpturos aut aureâ persoluturos statuam. deinde in Acropolim profecti, eadem iurabant. Myrtho autem coronabantur, & *plerunque mortis copia illis erat, si quis, quò non licebat, descenderet. *Iudices sortiri, & Arbitros, unum e tribus singulis, *Imperatores eligere ex omnibus, & secundum singulas prytaneas inquirere, num singuli bene imperare uideantur. * & suffragijs * Ciuium condemnatû iudicant, atq; Equitum Magistros duos, & Tribunos decem, & hæc quidem publice. Priuatim uero Thesmothetæ, quando ius dicendum sit, præscribunt & publicas accusationes in Populum promulgant, atq; suffragia. Tum & actionum intentiones introducunt, & iniquitatis actiones, atque si quis legem non utilem tulerit, insuper et Ducum examinationes. Actiones porro apud hos instituuntur, malæ usæ ciuitatis, munerum Inquilinorum corruptelæ, munerum sycophantia, fal-

tia; falsæ citationis, falsæ inscriptionis, insidiarum, non dati nominis, adulterij. Tum & præturis censuram administrant, & iudicio liberatos, Senatus decreta, iudicia emporialia, & metallica, siquæ servus maledicat libero. Insuper & præturis iudicia sortiuntur, & priuata, & publica. Urbium commercia rata faciunt, contractuum. Iudices inducunt, & falsi testimonij actiones ex Areopago.

VII

P R A E T O R I S O F F I C I V M .

Cohære- **P** Rætor porro, Orgia disponit, & Thargelia cum suis Procuratoribus. Actiones uero apud illum sortiuntur, iniuriarum, ebrietatis, in Arbitrorum delectum, orphanorum tutelæ. tutelarum ad iudicationes, Hæredum, & hæreditariorum altercationes. Cutiones ratores quoque Mulierum, quæ à Viris ultimò impregnatæ uidentur. Tum & orphanorum domus elocant. Hic uero *ἐπὶ τῷ χρόνῳ* nis est, & ab eo tempus numeratur.

VIII

R E G I S O F F I C I V M .

S Ed Rex, mysterijs præest cum Curatoribus eorum, Bacchiæstis, & certaminum lampadis & patria administrat sacrificia. Dicuntur autem apud illum, dies, seu actiones impietatis, sacrilegij, controuersia. Sed & generibus, et sacris omnibus ille ius dicit. Et cædis actiones, in Areopagum inducit. coronamq; deposita, simul cum ipsis iudicat. Contendentibus porro interdicit, à mysterijs, & alijs legitimis abstinere. iudicat & inanimatorum causas. Huius porro Coniugem, Reginam uocant.

IX

I M P E R A T O R I S O F F I C I V M .

I mperator, Dianæ Venatrici sacrificat, et Marti. Ordinatur quoque certamen funebre eorum, qui bello cecidere. Et *ἁρμονίᾳ* Hæmonio, suisq; parentalia celebrat. Apud hunc autem, actiones intenduntur Inquilinorum, eodem cum Ciuibus ciuitatis iure utentium, Hospitum. Sortem distribuit, singulis scilicet Tribubus partem, illam quidem Arbitris concedens. Inducit porro actiones, defectio- nis, immunitiois, Hæredum, & Inquilini.

DE

DE* CONSESSORIBVS.

X

Confessores autem nominantur, quos Prætor, Rex, & Imperator, binos scilicet singuli, quoscunq; uoluerint eligunt. eos uero, apud Quingentos censerī oportebat, deinde in foro legantur & tabulæ, quod iudicio legitimo iudcatum sit.

DE INTRODVCTORIBVS,

XI

& Arbitris.

Introductores, Magistratus cuiusdam sorte electi nomen est. hi uero actiones, ad Arbitros introducebāt. Arbitri autem decem sunt, singuli scilicet ex Tribubus singulis. Censi uero, & probati, quatuor annis regnant: ad Panathenæorum administrationem, musicum, gymnicum, & equestre certamen.

DE MAGISTRIS EQVITVM, TRIBVNIS, legum custodibus, & Prytaneis.

XII

Equitum Magistri duo, ex omnibus Atheniensibus electi, res militares curabant. Sed Tribuni decem, unus ē Tribu qualibet, Equitibus præerant sicuti ordinum Duces, armatis Militibus. Legum custodes fascia alba coronantur, & pompam Deo mitunt primosq; in concionibus occupant accubitus, nonnulla suffragiis decerni prohibentes, quæcunque minus utilia fuerint. Sed Prytanei, Senatum quotidie congregant, nisi quis dies nefastus fuerit & prytaneis singulis, Populo præscribunt ante Senatum, & ante concionem, de quibus nam agendum sit. Concionum porro principalis dicitur, in qua Magistratus confirmant, siquidem boni fuerint, aut abrogant in qua & publicas causas, quicunque uoluerit, recitare potest. & publicatorum professiones ante iudicia, & hereditatum sortem recitant. Secunda concio habetur, uolentibus, supplicatione facta, intrepide loqui de priuatis rebus, & publicis. Tertia, Præconibus, & Legatis celebranda est, quos ante Prytaneis scripta tradere oportet. Quarta uero, de sacris, & sanctis.

DE PRÆFECTO.

XIII

Sed Præfectus dictus, unus Prytaneorum est, sorte electus. Eundem uero bis Præfectū, creari non licet. Habet autē hic,

B 3

sacrorum

sacrorum clauēs, ubi pecuniæ sitæ sunt, & tabulæ. Cumq; Prytaneī, aut Senatum, aut Populum conuocant, hic ex singulis concilijs primam occupat sedem, sola prætoria excepta.

XIII

DE RECEPTORIBVS.

Receptores erant decem, qui uestigalia, tributa, & telonia recipiebant & controuersias, quæ circa hæc erant, dijudicabant. quod si qua maior erat, ad forum transferebant.

XV

DE QVÆSTORIBVS.

Quæstores Deæ, electi erant ex Pentacosiiomedimnis, sed pecunias præsentē Senatu recipiebant: hi uero, * λωλα-
κρίται dicebantur. Habebant quoque potestatem remittendi mul-
ctam, si iniuste à Principibus iniuncta fuisset.

XVI

DE SCRIBIS.

Scriba, qui iuxta prytaneam à Senatu sorte eligitur, ad tabu-
las seruandas, & decreta. Secundus, delectus ad Senatus Le-
ges. Sed qui propter ærarium eligitur Scriba, & Populo, & Sena-
tui prælegit.

XVII

DE * CONTRAROTVLATORIBVS.

Contrarotulator, primum quidem electus erat, postea sorte
creabatur omniq; transcribebat apud Senatum deponens.

XVIII

DE CENSORIBVS.

Duo erant, hic quidem Senatus alter iurisdictionis, Censo-
res & hos Senatus sorte deligit, ut ius dicentibus adsint.

XIX

DE NAVARCHIS.

Nauarchæ, sunt classem curantes, & triremium, solutio-
nem.

XX

DE VENDITORIBVS.

Venditores, telonia uendunt, cum alijs ad fiscum pertinenti-
bus & eorum, qui post primam ex Arcopago sententiam,
exules sunt, substantias, & publicata bona. unus autem ex his im-
perat, qui uendita confirmat. Ad hos quoq; Inquilini nondum cen-
si abducebantur.

DE

DE CORRECTORIBVS.

XXI

Corretores, quemadmodū & Confessores, ad nouem Principes eliguntur, qui à repetundarū Reis mulctam exigunt.

DE QUADRAGINTA.

XXII

Quadraginta autem, primū Triginta soli erant, qui per Populum obeuntes, ea quæ ad decem drachmarum summam accedebant, diiudicabant. sed quæ ultra hanc excedebant, Arbitris transferebant. Post Triginta oligarchiam, medij inter Triginta numerum, & Quadraginta fuere, Mille & ducenti. & ex his, publica munia obeuntes erant. Sed Demosthenes, Lege lata pro his, Trecentos ditissimos instituit.

DE ILLATORIBVS.

XXIII

Illatores, qui mensura introducebant iudicia. erant autem ferè conuiuialia, & mercatoria.

DE LEGISLATORIBVS.

XXIII

Legislatores mille erant, quibus ueterem legem abrogare, nouam autem sancire licitum non erat. Leges enim nouas, Senatus probabat, Populus, et Iudices. Hi uero obseruabant, ne quis inter Pelasgicū meteret, aut ulterius foderet. & Prætori hoc tribuebant. Mulcta autem, tres erant drachmæ, & nocumentū simplex.

DE VNDECIM.

XXV.

Vndecim sunt, quorum singuli è singulis eliguntur tribubus, ipsisq; Scriba adnumeratur. & secundum Phalereum; Nomophylaces nominati sunt. Captiuorum uero curam gerebant, fures capiebant, plagarios, & grassatores. quos si confessi essent, morte mulctabant. sin minus, in forum inducebant. siq; conuicissent, tollebant. Vna autem carceris ianua, Charonia dicebatur, per quam ad mortem ducebantur.

DE NOTARIIS.

XXVI

Notarij, singulorum notabant debita, & non soluentes in iudicium uocabant. Singulis quoq; mulctas, prout dignum erat, adscribebant. Et In frumenti distributionibus, frumenti Notarij constituiebantur, secundum Antiphontem :

DE

XXVII

DE PRAECONE.

Praeco quidem alter Mysticorum, à Ceryte Mercurij Filio, & Pandrosa Cecropis Filia: alter uero, circa certamina. Alij quoq; pomparum Praecones, ex Euonidarum familia: aliq; in foro uenales res promulgantes.

XXVIII

DE LIBRARIIS.

Librarij sex constituebantur Ciuium albo inscriptorum, & triginta alijs hisce adnumerabatur. Mulctabant eos, qui ad conciones non accederent. & eos qui concionibus intererant, scrutabantur. Atq; * funiculum minio tingentes, per lictores eos, qui in foro erant, ad concionem pellebant. Sed qui in Librum Lixiarchicum iam inscriptus erat, patrimonium occupabat. Patrimonium autem, & λῆξις appellatur.

XXIX

DE *HESTIARCHIS.

AEDI-
LIBVS

Expiabant hi lustrationibus minoribus concionem, & theatrum. Expiatio enim illa, & lustratio dicitur.

XXX

DE CIRCVITORIBVS,

& Ephebis.

Circuitoires, ephebi, regionem custodientes circuibant, utpote militaria iam curantes. Et inter Ephebos recensebantur ad circum octodecim annos nati, duo uero * inter circuitoires numerabatur. nauigatio Vigesimo autem anno in Lixiarchicū Librum inscribebantur, & nes sub * diu iurabant. Arma non dehonestabo, nec adstantem, quis- Dio quis is fuerit, socium relinquam. pugnabo quoque pro focus, & aris solus, & cum multis. patriam nec turbabo, nec prodam. nauigabo, contra quamcunque destinatus fuerim regionem. solennitates Cognito perpetuas obseruabo. receptis consuetudinibus parebo, & quares cunque alias Populus prudenter statuerit. & si quis leges reces Syluestres ptas sustulerit, nisi comprobauerit, non permittam. tuebor deniq; Floreo, au- & solus, & cum reliquis omnibus, atque patria sacra colam. Dii * gesco Du- Histores, * Agrauli, Enyalius, Mars, Iupiter, * floreat, augeat, ci. ducat.

DE

DE SACRIFICIIS.

XXXI

Decem hi existentes, sacrificia offerebant quinquennia. sacrificium scilicet in Delum, in Bauronem, Heraclidarum, & in Eleusinam.

DE ORGEONIBVS.

XXXII

Orgeones, qui constitutis quibusdam diebus tributum offerebant sacrificia aliqua.

DE TRIBVVS.

XXXIII

In has, Pueros simul, & Virgines introducebant eos scilicet qui iustam inibant aetatem, in die Cureotide. Et pro Masculis quidem, coriandrū offerebant pro Femellis autem, dotem nuptialem.

DE GERARIS.

XXXIII

Hae arcana sacra Baccho immolabant, cū alijs quoque mysterijs has autem quatuordecim existentes, Rex constituerebat.

DE TRIBVNIS.

XXXV

Hi sunt, qui Tribubus imperant. aliquandiu Naucleri dicti sunt. unde & tribus Naucariae. Naucaria autem, aliquando fuit duodecima tribus pars et Naucariae erant duodecim. quatuor, secundum Tertiam quamlibet. Hi vero tributa tributum collata administrabant, & qui ex hisce fiebant sumptus. Naucaria autem quaelibet, duos exhibebat Equites, & nauim unam, unde nimirum nomen sumpsit.

DE TRITTYARCHIS.

XXXVI

Trittya praeterea Praeses, Trittyarcha dicitur. Trittyarum vero singularum familiae, tres sunt. Et tribus quidem, usque ad Cecropem, quatuor fuerunt. Cecropis, Autochthon, Aethaea, Paralia. Post Cranaum vero adnominatae sunt, Cranais, Atthis, Mesogaea, Diacris. Sed post Erichthonium, Dias, Palladia, Neptunia, Vulcania. Verū ab Ionis Liberis, Erichthone et Leonte. * Ophi Hoplitae, Aegicores, & Cades. Ab Alcmaeone autem, Apolline interrogato, multa nomina in decem redacta sunt. Erechthis, Cecropis, Aegis, Pandionis, Acamantis, Antiochis, Leontis, Oenis, Hippochoontis, Aeantis. His vero addiderunt duas, Antigonidem, &

C

Deme-

Demetriadem, quas postea Attalidem, & Ptolemaidem nominaverunt. A Tribubus autem, tributum iudicare dicitur. Contribulis, alienigena, Tribulis, Tribulium Deorum sacra, tribunitus sanguis, Eupatridis intestinum bellum, & his similia. Tribuum Reges ex * Eupatridis existentes, in primis sacrorum curam gerebant, cōsidentes in palatio, quod circa Bucolium est. Quum autem quatuor tantum tribus essent, in ternas partes singulae diuidebantur. & hæc pars, triutys nominabatur, genus, & phratia. Singulorum uero generum familiae erant triginta, ex totidem Viris constantes, quæ Trigesimæ Gentes uocabantur. Et eiusdem familiae, seu generis participes, Cognati, olim Collactanei; cognationis quidem non eiusdem, sed propter conuentum hunc, nominabantur. Tres autem erant * familiae ueteres, Agricola * Eupatridæ, Geomori, Demiurgi.

XXXVII

DE MULIERIBUS ORNATUM

Præfectis.

Mulieribus mundo Præfecti erant, propter Mulierum ornatum. Et Mulieres inornatas mulctabant, earumque mulctas scribentes apud platanum, quæ in Ceramico est, exponebant. Viginti hos eligeabant, post triginta reipublicæ, & legum Curatores, de optimis diligentes. Erat & Fontium cura, Magistratus quidem, eiusdem nominis seruos ad hoc operis destinatos habens. Tum & Leo quidam, Fonticustos appellatur, æneus fonti cuidam, è quo aquam ad iudicia, quæ aqua dispensantur, hauriebant, insidens. Procurator autem quispiam, sorte electus erat, dictus ἐφύλαξ, clepsydra æqualitatem custodiens. Theoricæ pecuniæ sunt, in festa, Deorum honores, et Vulgus distributæ. & hoc quod dabatur, theoricum dicebatur quemadmodum & ecclesiasticum, & iudiciale, quod & triobolus erat, duo oboli, & obolus. Quorum administrationis Præses, sorte electus erat supra illos, qui noui Cines inscribuntur, uel etiam delentur. Et Imperatores quidem, Magistrorum Equitum nomina. Et Hellenotamiae, qui uectigalia colligentes, & in insulis tributa ab insulanis exigunt, eorumque obseruant respublicas. Aediles quoque, & Sacrifici, officiorum nomina. Erogatores, qui frumen-

tum

tum emetiuntur Frumentarij uero, qui coëmunt. Insuper & Petito-
tores, officij nomen fuerit aut Exactores, secundum Demofthe-
nem, Nemo exactoribus nomē dedit. Similiter & Inquisitores ali-
quis ab illo sumpserit, nomen publicæ cuiusdam functionis, qui la-
tentia inquirunt. Ordinum Præfecti, scriptos habentes eos, qui ex
Catalogo erant, designabant utrorumque nomina & hoc, sistere
uocabatur. Prytanea uero, tempus est, quo unaquæq; Tribus præ-
sident. Et cum decem essent, singulæ Tribus pluribus diebus præsi-
debant postquā autem duodecim factæ sunt, singulis mensibus sin-
gulæ præsent. Ignifer, Puer, per uirtutē expiatis uitijs, sub chla-
myde & fascia amictus, circumit, ignē aris inferens. Concio con-
uocata, quæ repente congregatur, necessitate aliqua maiore obor-
ta. Tum & Conuocatio dicitur, cum * & * eos ex agris uoca- etiam
rent, triremiū * Præfectos, & Nauarchas reliquos, tum & mari- que
timos omnes, Salaminiosq; Nautæ autem uocantur, hi quidem ma-
rini solum, aut maritimi alij autem, Salaminij.

DE ATHENIENSIVM FORIS, VN. XXXVIII

de dicantur, & quas actiones iudicent.

Fora Athenis sunt, Vicus Martius iudicabat uero actiones
Cædis, & uulneris ex prædestinatione, incendiij ueneficij, si
scilicet quis dans occidisset. fiebat autem contestatio, & deinde iu-
diciū. Exordijs uero uti, aut affectuum commotione non licebat.
Post primam autem sententiam, exilium capere licebat, si quis Pa-
rentes occidisset. Mensibus * que singulis, tribus diebus continuis uero
ius dicebant quarta scilicet mensis deficientis, tertia, & secunda.
Nouem Principes, qui singulis annis post censum datum, semper
Areopagitis addebantur, sub * diu iudicabant. Cædis autem actio Dio-
nes intendere licebat, usq; ad Consobrinos & iureiurando inqui-
rere, quis nam mortui Cognatus sit. siq; Familiaris fuerit, accusa-
tur, & relegatur. Forum iuxta Palladium, in hoc ius dicitur de cæ-
dibus inuite commissis. Nam post Troiæ excidium, Græcorū qui occisos,
dam Palladium habentes, Phalero appulerunt, & per ignorantiam abiectos
ab incolis * occisi * abiecerunt, & horū quidem nullus uiuus ap- esse
pult.

pulit. Acamas autem indicauit Græcos esse, qui Palladiū habeant. & hi quidem sepultos, secundū Dei oraculū, Ignotos nominarunt. Illuc uero constitutū est Palladium, et de fortuitis ibidem iudicant. Forum apud Delphinium, ab Aegeo constitutum est. dedicatum autem est Apollini Delphinio, & Delphiniae Dianae. Primusq; ibi iudicatus est Theseus, expians cædem ab illo occisorum latronum, & Pallantidarum. quos occidisse quidem confessus est, hoc autem iure fecisse affirmauit. Forum in Prytaneo, ius dicit de occisis, si ignoti fuerint, & cadaueribus incidentibus, aut interemptis. Hoc autem forum Tribuum Reges constituerunt, quos oportebat incidens cadauer eijcere. Forum putei, ibi iudicabatur, si quis exulum de cæde fortuita accusaretur, & secundam actionem uoluntariae cædis acciperet. Erat & in mari iudicium, et Reum quidem ad nauigantem, & non tangentem terram, à naue defensionem sui dicere oportebat, neq; scalam, neq; ancoram terræ iniicientem. Nota autem fora sunt, Helicæum & Trigonum, cuius meminit Dinarchus: Medium parabystum, & Maius parabystum. cuius Maioris, meminit Lysias: Et in parabysto Vndecim iudicabant ea, quæ Meticho honestiora erant, cuius meminit Androtion: *

Forum in Lyco. à quo & Lyci decas. & Iunonis isthic templum constitutum erat, habens feræ formam. Olim uero conueniebant simul iudicantes fora. *

Magnū uero Metichi forum, ab Artifice Meticho sic dictū est. iudicabant uero trigesimum annū transgressi ex Viris integris, & ærario nihil debentibus. Iurabāt uero in Ardeto foro Apollinē Pa Ardetus trium. Cererem, et Iouem Regem. * Ardetum porro, prope Elisum est nominatum autem est ab Heroë quodam, qui seditiosum Populum ad concordiam adiurauit. Iuramentum uero Iudicum erat, se de illis rebus, de quibus leges habentur, secundum easdem iudicaturos. de quibus autē leges nullæ sunt. iustissimam laturus sententiā. Iurantium uero simul, & iudicantium omne hoc, ἀμφοτέρωθεν dicitur. Helicæa autem, Quingentorum erat. Si uero mille Iudicibus opus erat, duo fora coniungebantur. siq; Mille & quingentis, tria. Calculos

culos autem duos habebant æneos, perforatum, & non perforatum et urnam, cui canus impositus erat, per quem calculus immittebatur. Deinde & duas habebant urnas, quarum hæc quidem ænea, altera uero lignea erat & hæc quidem condemnans, illa uero absolutoria. Aeneæ autem operculum superiacebat, unius calculi foramen habens, quo postea arcana magis iudicantes contra suspectos utebantur. Forum denique funibus circumdabatur, iubente quidem Rege. Thesmothetis autem, forum implentibus. Funium autem ambitus à quinquaginta pedum spacio ducebatur, & Ministri adstant publici, ne quis iudicio non indigens accederet. Fororum autem iudicialium ianua, *λυχνιδίον* dicuntur, quas Romani, * Cancelli. Cancellos uocitant. Dimittebantur uero iudicia, si prodigia inciderent. Et Interpretes uocabantur, qui prodigia, et alias res sacras diiudicabant. *Ἐφέτου*, numero quidem erant quinquaginta & unus Dracon autem hos constituit, de Optimatibus electos. Ius autem dicebant sanguinis Reis, in quinque iudicijs. His uero, Solon Senatum ex Areopago addidit. Penè autem ludibrio habitus est Ephetarum iudicium. Dicti autem uidentur, quod primum Rege iudicante fortuitæ cædis Reos, Dracon Ephetis, iudicium hoc permisit *Ἐφέτιον*, id est translatitium id à Senatu faciens. Nautodice, qui male usæ ciuitatis actiones agunt. Iniuriarum * Actores uero erant, si modo Cratere credendum est, qui suffragia poscenti, causas introducere nolebant hoc autem usitatum fuit in Sicilia: Arbitri uero ex sexagenarijs sorte deligebantur, illisq; sortiebantur arbitria. Et infamæ poena definita erat, non iudicanti constitutum * illi arbitrium. Olim uero nulla sacrorum actio, nisi prius ad Arbitros perueniret, agebatur. Dicebant autem, committere arbitrium. Et ipsum arbitrium, *ἡ δὲ προπῆ* dicitur eius uero prouocatio, si in forum fiebat, in urnam calculos utrosq; Rei scilicet, & Actoris priuatim coniicientes, decernebant. Recipiebant autem Arbitri, à iudicante drachmam, quam *δραχμή* uocant, inscribente ipso in tabulam crimen ipsum, & mulctam. Accipiebant et drachmam aliam, pro iuramento Rei. Tabellæ æneæ, quibus olim insculptæ e-

rant leges sacrorum, & patriorum rituum. Cyrbes, tabulae sunt triangulares, acuminatae, quibus leges inscriptae erant. Axones, quadratae erant aenea, leges continentia. Axones autem, & cyrbes, olim in Acropoli reservabantur postea uero, ut omnibus harum copia fieret, in Prytaneum delatae sunt. & propterea dicitur, legem inferiorem cum Acropoli comparare. Nomina ab Arbitris sunt, Arbitrator, arbitrium, arbitrium ferre, arbitrium ferens, tulit arbitrium, decrevit, Sequester, Arbitrium esse, Arbitrorum sententia, condemnati, Arbitrorum sententia liberati, Coarbitrator, coarbitrium ferens, ab Arbitris damnatus, in Arbitrorum iudicio uincens, simul arbitrium ferre. Σωστράτηδῆνα enim, Στάτηνα, et ἐν Στάτηναι aliò refertur. Ordines praeterea erant quatuor, Pentacosio-medimnorum, Equitum, iugatorum, mercenariorum. Et illi quidem, quod quingentos medimnos liquidorum, & aridorum colligerent, dicti & aëario, talentum soluebant. Illi uero Equitum censum soluentes, quod equos alere possent, dicti uidentur. mensuras autem colligebant trecentas, & semitalentum soluebant. Iugatorum autem tributum soluentes, à ducentis mensuris dicti sunt. & soluebant minas decem. Mercenarii autem ordinis, nullum Magistratum obibant, neque quicquam soluebant. Sed Anthemion, Diphili Filius celebratur epigrammate, quod ex mercenario ordine in equestrem translatus est. Et imago est in Acropoli, equus Viro adstant, & Epigramma Diphili:

Anthemion hunc equum Dijs obtulit,

Mercenarium ordinem equestri permutans:

Sed qui ante fora, & alios coetus publici ministri sunt, lictores dicuntur quibus iniunctum erat, immodestos arcere, & non conuenientia dicentes abripere. Tum & Scythae appellabantur, & Sagittarii. Atque Peusini ab eo, qui primus eorum instituit officium. Telonia autem erant, quae soluebantur quinquagesimae collectoribus, et exactoribus haec autem uectigalia uocantur, & emporialia. Non decima nunquam & decimas instituerunt. Et *decimae, telonii species erant. Et iumenta alentes, ῥοβύιον tributum soluebant. Ceterum

olim

olim in Pnyce, comitia celebrabant. Pnyx autem, locus erat iuxta Acropolim: apparatus more uetustæ simplicitatis, non ad theatri splendorem. Aliæ autem conciones, in Bacchi theatro congregabantur: solæq; consularia comitia, in Pnyce. Vnde Populi tumultum, Comici *ῥυυκίτης* uocant. Primum autem accubitus, & primum lignum uocabant & in foro, primam cathedram. Quæ autem ludicibus, in sellis ipsorum substrata sunt, storeæ uocantur. Homicida, occisor, mactator, ueneficus, occidens, cædis studiosus, cæde pollutus. Occidit, interemit, cæcidit, mactauit, dolo peremit, cæde polluit. * De huiusmodi autem pollutus, cõtaminatus, prophanus, Ad hæc sanguinis reus, sanguinis plenus. Resq; ipsa, cædes, interemptio, cædis pollutio, mactatio. Referantur etiam ad iudicialia, conscij, communio. Communes pecuniæ, apud Demosthenem. Communicantes enim, Xenophontis proprium est. Indistributa bona, cõmunia, promiscua, diuisa. Distributa enim, sordidius est. Et uerbum, communicare, bona communicare, substantiam miscere, cõiungere diuitias. congerere, corrogare, coaceruare. Substantiam in unũ conferre, constipare, commiscere. Commüniter, communicator, communicatus, communionibus studens. Et communionem dignus, & communionis expers. Contraria autem, dirimere, sorte diuidere, sortiri in multos, diuidere. Distribuuere uero, alterius significationis est. Et partiri, sordidius. Melius autem, In partes diuidere. Diuisio substantiæ, distributio, sortitio. Partitio enim, aliquanto humilior est. Et *δαιτυνός*, durior. Melius autem, *δασμός*. Et ij sanè, in quos diuiditur participes, consortes, partium acceptores. Diuidentes uero, distributores dicuntur. Et In distributorum diuisionem, dicunt Rhetores: Sæpenumero quoq; consortes, & consortem esse dicitur de illis, qui alicuius flagitij participes sunt. Et his penè similes, participes, participant, sorte partientes, distribuentes, sorte diuidentes. Et nomen, sortitio. Et uerbum, sortiri, sorte participare. Et Sortita bona secundum Demosthenem.

DE

XXXIX DE LEGATIS, ET QVAE AD HOS SPE-
ctant et quæ de Præconibus, de honoribus,
stipulationibus, & contractu.

Legati, Nuncij publici, legatio, Legatū agere · legationem ad-
ministrare, legationem mittere, legare, legationem perperam
obire, legatione mitti · Mala legationis administratione uti, quo ma-
gis utitur Demosthenes et Platon, Malæ autem obitæ legationis a-
ctio, contra hosce erat · Legatus uero, & Nuncius sit, & Minister
Alterius autem significationis est, Præco, & Caduceator. Cadu-
ceus autem, Legatorum gestamen erat · & in Prytaneum, ob cau-
sas peregrinas uocabantur · Legatos quoque nominabis, legatio-
nem administrantes · Vnde & de Præcone dicitur, legationem
peragere. Et uerba, Legatum agere, administrare, legationem mit-
tere, legationem remittere · A Præconibus autem, præconari di-
ces, promulgare, denunciare, enunciare, prædicare, & annun-
ciare, præconium afferre, inducias denunciare · Et res ipsa, præ-
conium, promulgatio, denunciatio · Et contrarium, indenunciata
bella non indicta caussa insilientes, & non denunciati · Sacrosan-
quocunq; sancti autem erant, & ubicunq; illis tutò proficisci licebat. Immu-
nitas, pacis recisio · Fœdera seruire, pacem afferre, libare, libatio-
nes petere · Fœderati, Confœderati, & similia · Aurea coronari
corona, germine denunciari, promulgari, designari, & similia.
Et res ipsæ, denunciatio, promulgatio, prædicatio, designatio,
Insuper & alij honores, munera, præmia, honores, gratiæ, frumen-
ti distributiones, frumenti stipendium, Conuiuia esse · Purpura,
primus accubitus, æneū stare immunes opes tam peregrinis, quam
in rebus publicis. Stipulatio, commercium, contractus, tabula, pactū
scriptum, confessio scripta. A stipulatione autem, stipulatus est, &
secundum stipulationem egit · atque stipulatio nautica · Et Stipula-
tionis transgressio, apud Demosthenem, aliquid agere illis, quæ sti-
pulatione continentur, contrarium. A contractu porro, contrahere ·
Et pactio- Quemadmodū à pacto, pacisci, paciscentes, * pactio, & pactum
nem quoq; nunc dicunt · Et gratitudinis pactum, & pactum amicitiae.

D B

DE MUTVO, ET DIIS A SOLONE XL

constitutis · pignore, deposito, æ-
dium remissione, *

& ijs
quæ cir-
ca ipsa.

Mutuum, debitum sponſio, nauticum, elocationes, scœnus
nauticū · Commeatus periculum suscipiens, commeatus,
& remeatus periculum continens · Periculosum, dubium, quæstuo-
sum, lucro carens. Tum & funibus circumdare sacra, dixerunt in
* obturationibus & obsepere, utpote in Plynterijs, & huiusmodi nefastis
diebus. funibus autem cingere forum, cum arcana iudicarent, ne
quis adiret inauspicatus. Tres iurare deos Solon iubet, Supplicem,
Expiatorium, Depulsorium: Pignorarē est, cum quis dote data ali-
quid, quanti ea constat, oppignorat. Pignusq; est, quasi depositum,
proprie quidem dotis: illud uero, mercedis quoq; · Et uerbum, oppi-
gnorare. Donum deponere, pro in depositū dare · Poni autem, pro
deposito sumere. Et hoc quidem deposuit, illud uero depositum est ·
Similiter, sponſondit, & sponſione datum est · Hyperides uero ad
Charytem dicit, Datus, pro depositus. Actiones quoque erant re-
missionis. Et dicere licet, remisit, remissum est, remittere, ignouit,
conceſſit. Deſeruit accusationem, gratificatus est, contribuit, red-
didit, accusationem sustulit, deleuit · Contentionem nondum fini-
tam dereliquit, reliquit, deſtitit, ceſſit, pepigit. Spōre succumbens,
subcedens, inclinatus · Et ut Hyperides, Renunciavit remissionem:

DE CONVIVIIS, CONGREGATIONE XLI

Senatus, confessu · publicationibus,

& similibus.

Conuiuia, * conuiuatoriæ, Conuiuatorū symbolum, conui- Conuiuia
uatoriæ actiones, conuiuialis lex, conuiuij pensio, conuiuij tores
constitutio · Deſerre conuiuium, implere conuiuium, pensionem re
linquere · Conueniunt quoq; conuiuatorijs, particeps, participa-
tio · Et illud Hyperidis, Cohabitationis particeps: Quæstor con-
ſedit, conuenit, confudit, commiscuit, conſtipauit, collegit, coor-
dinauit, coaceruauit præſedit, conſedit, ius dixit, conſuluit, conſi-

D lium

lium præmisit, Senatus erat confessus: cōgregati erant Senatores, conuenerunt. Curia impleta est, plena erat. Eadem autem de Populo quoque dicat quis, ac Iudicibus. Publicare substantiam, proscribere, publice proscribere, publicationem decernere. Substantia cedere, concedere bona, res, substantiam, sortem, patrimonium, possessionem, opes, omnes diuitias patrimonio priuari.

XLII DE PRAESCRIPTIS DIEBUS, FVNERIBUS, luctu, & quæ hisce conueniunt.

Constituti dies, funera, tertiæ, nonæ, trigesimæ, exequiæ, libamina, iusta. Terram suffodere, struere rogū. Parentalia, sepultura, sepulchralia. Monumentum, sepulchrum, tumulus, columna, querela, statua, libitina, tymbi, & urnæ.

XLIII DE NOXA, MVLTAM FERENDO, & diem dicendo.

NOxa, nocumentum, damnum, mûltæ periculosa, damnosus, et similia. Nocuus, nociuus, nocenter, nociue, periculose. Damnose enim, durū est. Mûltam ferre, dare, soluere, persolvere, exoluere, deponere, conferre, & similia. Et res ipsæ, collatio, redditio, solutio, exolutio, depositio reliquæ enim, sordidiora sunt. Nomina uero nulla extant, nec aduerbia. Et contraria, exigere, pignora sumere. pignora capeffere, & postulare. Atq; res ipsa, exactio, postulatio. Oppignoratio enim, sordidum est. Dices insuper, forum repletum est, sortitum est, sorte distributum est, consedit, constitutum est, conuenit, resedit, iudicauit, ius dixit, decreuit, calculum deposuit, sententiam tulit. Calculis damnauit, cōdemnauit, damnationis summam tulit, damnatione notauit, mûltauit, mûltam irrogauit. Absoluit, calculis liberauit, dimisit, soluit, iudicio liberum decreuit & similia. Impletio, sors, constitutio, cōuentus, decretum. Damnatio, condemnatio, iudicium, suffragiorum stipulatio, mûlta decreta, mûltatio, mûlta, mûltæ irrogatio, pœna, punitio, debitum, supplicium, intentio, iudicium. Absolutio, liberatio, & hisce similia. Mûltare, mûltam attenuare, subattenuare. Indices surgere, consurgere. Forum dimitti, Senatum, et Populum

Non

Non cefsi, non conceffi, non remifi, non timui, nō perculsus sum, non declinaui, nō deflexi, non deftiti, nō deuiavi, nō depulfus sum, nō subductus sum, nō sum traductus. Appropriauit, uēdicauit, subduxit, occupauit, decertauit. Prouidere, confilium conferre, consulere, conuenire, confilia communicare, coniungi, conferre auxilium, simul uincere, superare. Misceri, cōtingi, colligari, alligari inuicem. Præhenfum esse, habere, eiusdem esse sententiæ, æqualia decernere, idem spirare, unanimes esse, iisdem suffragijs uti. Iisdem gaudere, iisdem tristari eadem amare, eadem odisse. Iisdem acquiescere, unum eundemq; esse Populum. Et res ipsæ, consensus, concordia, unanimitas, una eademq; confessio, consonantia, concentus, decretum, colligatio hæc sola Σύνθεσις enim, durum est, licet Platonis fuerit. Sed contraria horum, scindi, diuidi, seduci, turbari, tumultuari laborare, inuicem distare, dissonare, dissentire, aliud sapere. Inuicem dissolui, inuicem remitti, reprobati, partibus discindi, in partes diuidi, diduci alternare. Et ipsæ res, factio, seditio, dissensio, defectio, turba, tumultus, labor, dissonantia, discordia, diuersa cōsultatio, alienatio mentis, alternatio, diuisio, inimicitia alia uero, sordida sunt. Nomina uero nulla sunt, præter factiosus. Στρεώδης enim, contemptum est. Et turbulentus, sordidum quemadmodum & tumultuarius. Ab inimicitia autem, dissensionum, aut inimicitiarū studiosus. Nam sine additione, inimici uocabulum usitatum non est sed magis, dissentiens. Et alternator, durum. Aduerbia autē, factiose, dissentienter, dissonanter. Et res, turbulentum, tumultuarium hæc enim receptiora sunt, quàm ab illis deriuata aduerbia. Ab inimicitia autem, inimice, & seditiose.

DE RELUCTANTIBVS, ET
collaudantibus.

XLIII

Reluctari, supplātare, impedire, refrenare, turbare, cōtubare, relidere, obstrepere, discindere, inhibere, sustinere, depellere, phibere, consopire, cōdemnare, disscire, reclamare, circūstrepere, contradicere, turbare, linguā auertere. Sed obturare os, melius est. Vocē eripere, elidere, extrahere, impedimēto esse. Auditū tan-

D

2

tumnon

tum non obturare, retinere, obsepere. Collaudare, recipere, admittere, sustinere. Gratulemini, conueniatis, consentientes sitis. affirmate, annuete, suffragemini, ratificate, calculum addite.

XLV

* DE DOMIBVS, VBI CONVI

uantur Prytanei.

THolus, in quo cœnabāt quotidie, quinquaginta ex Quingentorum Senatu. Tribus, penes quam imperium erat, immunitas habebatur. Et eadem immunitate fruens, tributis liber, & tributorum expers dicebatur. Tributarius erat, nisi cui immunitas dono data est. Collega, qui cum alio publicum munus administrat. Et immunitas dicitur, qui tributorum expers est. Defunctus, qui tributa recenset, sine tributo publicum non obiens munus. Et res ipsa, immunitas, remissio, concessio, munerum carentia. Nam tributorum libertas, sordidum est. Substantiam uero immunem, dixit Dinarchus: Et eiusdem tributi persolutor, eodem ciuitatis iure fruens, æqualem ad honores gradum habens, inquilini tributo liberatus. Et res ipsa, tributi æqualitas, ciuitatis æqualis fruitio, æqualis honorum usus. Tributarius uero, etiam tributis obnoxius. tributum soluens, deponens, conferens, in publicum dans tribuensq; dicitur. Et ipsa res, tributum, depositum, collatio, insumptio publica, persolutio. Contributarius deniq; simul tributum ferens, conferens, simul soluens, unā deponens, simul persoluens tum & uerba, ab hisce participijs. Et res ipsæ, contributus, collatio communis, commissio tributorum, corrogatio.

LIBRI OCTAVI FINIS.

IVLII

IVLII POLLVCIS, DI
CTIONARIII LIBER
NONVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO
CAESARI S:

lctionarium quoddam instituto
rium, à Gorgia Sophista conscri
ptum est. & hoc quidem audire,
puerile. & idē conari, parui mo
menti uidebatur, huic componendi generi
nondum conersato. nunc autem aggressus,
cœpi huiusmodi Libros, ceu rem frugiferā,
æstimare. alia enim omnia, & usum eorū pro
bo. Et uocabulorum catalogus, natura tædi
osus existens, dispositionis modo ad ordinis
quandam formam uenustiore redactus est.
ut non magis lectis quis defatigetur, quàm se
quentia audire desideret.

D 3 CAPITA

CAPITA LIBRI NONI.

Hoc Libro nomina de urbium ædificijs cōtinentur, omniāq; quæ à terminis, Populis, uicis, agris, regione, aut hortis dicuntur. Exteriores urbis partes. Nomina ab urbe deriuata. Urbium formæ, earum laudes, & uituperia & nomina, à ciuitate dicta. De partibus maritimis. De uestigalibus. Publicani laus, et uituperium. Partium, intra mœnia & urbes existentium nomina, priuatarum & publicarum, præstantiorum & uiliorum. Insuper & numismatum adsunt nomina, tam maiorum quàm minorum eorumq; partes, eorū uocabula. et si quid in hisce nominibus propriū, aut communiter, aut secundum urbes obseruatum est. Vbi etiam in transcurso, num calidos potus Maiores nostri biberint, discutitur. De ueteri moneta, & noua. deq; numis, qui Barbari æstimati, Græciani tamen sunt. De primis monetæ excusoribus. De monetarum inscriptionibus. Quantum putent talentum continere. De pecunia, et pecunijs argento, argenti ære, et æreis. Præterea de ludis, tessera, taxillis & de eo quod dicitur, Monebo hunc à sacra linea. De diagrammismis, astragalis deq; eorum numero, et tractatione. de cane, Coo, Chio, Stesichoro, Euripide, ludo articulari, et ludo phenide ad hamillam. De pila ad Scyrum, * Phennida, apor taxi, Vrania, cothurnicum iactu, & nominibus huic proprijs. De Basilinde, ostracinde, Chalcismo, himanteligmo, ephedrismo, epostracismo. Ascomasimus, in cotyla, æneam muscā, præstantissime ô Philelie, trygodiphisis, melanthe, testudo scantharizare, nates percutere. Pentolitha, phittamaliades, phittariæ, phittamelix, platagonium, * telephium telephyllum, caryna, malorum grana, latages, colabissare. Porro synonyma quoq; similis, fraudis, cunctandi, admonendi, uincendi, turbæ, angendi, cauillandi, rei, sciendi, plerunq; occidendi, dubitandi, sufficiendi, terrendi, exponendi, incendendi, perficiendi, expellendi, intrandi, ferendi. Et nomina uariæ figuræ, ab αὐ diphthongo incipientia.

N O M I

NOMINA DE VRBIS AEDIFICIIS,

& quaecunq; à terminis, & Populis.

Orro ut etiā de urbe, et urbis partibus loquamur, sic dicendum est. colonia deductor, colonia deducens. Urbem extruens, non tamen πολις. Condiens, et Conditor. Et apud Herodotū, *εὐκτιστής*: De eodem et ædificans, fabricans, urbem substernens, parans, paratus, operans, expoliens, faciens, extruēs, machinans. & similia. Et res ipsa, ædificatio. Et iuxta Thucydide, Habitatio, Cohabitatio: Reliquorum enim derivatiua, aut dura sunt, aut etiā ad alias res cōmunia. Verbum autem, coloniā deducere, urbem condere, extruere, inhabitare. Et aduerbium, inhabitatorie. Sed opus ipsum, ciuitas, urbs, cohabitatio, ædificium. Verum Xenophon non mœnia modò, sed omne quod mœnijs continetur, Murum dixit. Vir autem, Ciuis, urbanus, habitator, incolæ, inhabitator, inquilinus, Indigenæ, colonus. Et ipsa multitudo, Populus, turba, populares, Tribules, genera, familiæ. Atq; partes extra urbem, termini, conterminalia, forum, Populi, uici, agri, suburbia, prædia remotiora, regiones, horti, paradisi, uillæ, domus uoluptuariæ: quorū nonnulli, etiā in urbe fiunt. Et à terminis quidē dicitur, Cōterminus Iupiter, columna terminās, fluuius cōfinis, confinis urbs, locus conterminus, ager nostris finibus contentus, bellum externum, opus determinatum. Tellurem terminare, determinare regionem. Virum finibus eiꝰcere, extorrem fieri, & fines conturbare. Terminans uero, terminator. Et Ager obætatus, determinatus. Et terminās columna, terminus. Diesq; terminatus, pro definito. Sed à Populis, iuxta Populos habitantes, cum Populis conuenientes, popularis multitudo. Tum & in Populo uersari, & peregrinari, & Populo cohabitare. Cohabitatio, peregrinatio. Extera bella. Et apud Thucydidem, Externi ad populares: Et * copia totius Populi. multitudo. Et omni Populo, aduerbialiter. Totius Populi cōuentus, publicatio, epulum publicum publicæ feriæ, opus publicum, habitator publicus: publicare, publicū esse. Populi Præses, publicus uenditor, Populi amator, Populi amor. Concionator, concio, popularis, Populi

studiosus, Populi osor. Democratia, democraticus. A populo etiam dicatur, Minister publicus & cum Populo communicans, utpote aliàs extra urbem habitans. & similia.

II A PAGIS DICTA, AVT AGRIS.

A Pagis uero, seu uicis, Vicinus, Vicina, pagi Princeps, pagi Præsides *Κωμοδομῆς*, & cauillari. Insuper & Comœdia, Comicus Poëta, Comœdiæ conscriptor, Comœdiæ Actor, & cauillans. Comica fabula. Et Comicum, quoniam in uicis Chori olim constituebantur. * Statim hinc & Comicus dictus fuerit. Et Comesare, & Comesator, apud Platonem: Atq; hedycomus, cantilena. Ab agris autem, Atticæ formulæ sunt rus proficisci, ruri habitare, ab agro uenire, & statim ab agris discedere, & rus proficiscere. Rusticitas uero & agrestis, pro aspero. Et Rusticus, qui rure uiuit. De utrisq; autem *ἄγριος* dicitur, magis tamen de aspero. Fortassis & præda, & uenari, atq; uenaticus canis, quoniam & hæc extra urbes fiunt. Insuper & agrestes feræ, & omne capiens linum. Et Venatica Dea, & Venaticæ Deæ lucus. Dices prætereà & Rusticum carmen, et agrestem Musam caprariorum scilicet, & Pastorum: *Ἀγρωῆτις* enim, Poëticum est. Non inconueniens etiam est addere, quod Ninus Beli Filius, natum in agro Filium, Agronem nominauit.

III Q V A E C V N Q V E A L O C O , & hortis.

Sed à loco, facer locus, indigena Populus, inquilinum factum, et localiter, rusticū, Rusticus uiuendo. In loco mansit, locum amare, loci amor. Et *Χωροφιλέης*, apud Antiphontem: Insuper & incola, Indigena, inquilinus, colonus. Separare, cedere, concedere et omnia alia, quæ τῆς χωρᾶς uocabulo conueniunt. Cæterum ab hortis, Hortulanus, Hortulanū esse, hortum colere, hortorum cultus, & hortulana ianua. Et *κῆρυξ*, tondendi species. Sed paradisi, *Barbaricum* nomen uidetur consuetudine autē, in usum Græcum peruenit, sicuti & multa alia Persica:

DE

DE SUBVRBIIS, EORVM PARTIBVS, IIII

& ijs quæ extra urbem sunt.

VErùm partes extra urbes existentes, & omnia quæ agros spectant, in Agricultura antè prædicta habes. Suburbiorū autē fuerint, et munitiones, quæ et custodias uocabis. Præsidia, * turres, speculas, tum & munimenta uallum, et ualli Fossæ, pali, stipites, tentoria, scenæ, tuguria, tabernacula, castra omniq; ea quæ munitionis causa, exterius extruuntur. * In re uero ludicra, propter Ludenti multorum usum, castra, etiam *παρμολήν* nominare licebit, allegando quendam è Neotericis Theophilum dicentē in * Pancrasii Pancra-
ca. Deinde intra uallum hæc, & castra. Et in Aetolis Criton, Hic tiste enim nobis castra sunt: Partes uero eorum quæ extra urbes sunt, publice quidem sacra loca, loci initiatorij, magalia, palatia, oraculorum loca, heroa, sepulchra, monumenta, polyandria, tumuli. Apud solum autem Thucydidem, Abscondita sepulchra, monumenta dicta inuenies. Extra urbem quoq; sunt, antra, specus, cauernosa refugia. Et Theopompus in Pantaleonte, Speluncā dixit. Ex his quoq; fuerint, nemora, luci, caulæ, stabula, porticus, stationes pecoris, caprarum greges, pascuæ, septa, cubilia, porcilia, haræ, porcorum greges. Tum et Gruū greges, & Anserū greges, secundū Platonem et Columbariū dicit, in Theateto: Inter suburbia quoq; loca urbem ambientia numerentur nisi loci cuiusdam nomen esse putemus apud Thucydidē, cum inquit, In peripolijs istis depræhensus est: Ex suburbijs porro, in urbem eundum est. Et ab urbe quidem, non urbanus modò, & urbanitas sed & urbicus, & civilis. * et urbanus est, in urbe morari, Aedilis. Et * Astylips, apud Critiam: Desertor Comædia quoq; Urbanam oleam uocat eam, quæ in urbe est. Sed urbis urbem nominabis, in continente sitam, insulanam, littoralem, à mari remotam, mediterraneam, à mari allutam, marinā, maritimam, mari appropinquantem, mari proximam, ad mare constitutam. *Ἀγρία* & enim, Poëtarum est. Quæ autem utrinq; mari alluitur, bimaris, ueluti Corinthus. Et quæ in medio maris utrinq; inhabitata terra est, utrinq; alluta, utrinque adnauigabilis *ὠλή*, & isthmus.

E Vbi

Vbi uero utrinq; existens mare terrā separat, hoc maris canalem, Euripū, & fretum uocare oportet. Vocabis autem urbem recenter ædificatam, nouam, recentem, nuper conditam, modò factam, nouiter elaboratā, recenter constitutā, cui suprema modo manus addita est, habitatoribus coætaneam · sed diu ante, uetustā, antiquam, uetustissimam, antiquis diuitijs abundantem, priscam, senem, perantiquam, peruetustam · Et Populum huius, uetustum, inquilinū, terrigenam, indigenam, patrium · illius uero, peregrinum, alienum, aduenticiū, alienigenam. Sed à magnitudine urbem laudando, dices · latam, amplam, prælongam, longam, longissimam, magnam, maximam, ingentem, grandem, fastuosam, conditam, ampliatam, extensam, diffusam · Cæterum in planitie campestri sitam, planam, equorum cursui patentem, currulem, populosam, magna planitie prædictam, extensam, patulam & secundum Homerum, Latuiam. * Κνωσος α uero, summe Poëticum est. Sed in monte sitam, montanā, altam, præaltam, bene munitam, difficilem captu, inuiam, accessu difficilem, conspicuam, manifestam, excelsam, lucentem, arduam, in altum tendentē, montes æmulantem, excellentem, arcis similem, tantū non nubes superantē, uerticibus æthera tangentem, aërem ferè contingentem uel nubes, nubibus proximam, lucido circumfusam aëre, libero aëri expositā. Urbem uero maiorem uituperans, dices · immensam, immodicā, inconcinnam, custoditu difficilem, accessu difficilem, uix implendam, male habitatā, erraticam, dispersam, distractam, Indigenarū inopia laborantem, omnigenam, varijs Gentibus repletam, inornatam, indiscretā, turbulentam · turbarum plenā, petulantiae, indecentiae · Omnibus Populis refertam, uarios Populos continentem, collectitiam, alieni Populi plenam, Hospitibus abundantem, hospitalem, exteris repletam, peregrinorum plenam, omnigenis hominibus confertam, adductitia annonā indigentem, incolas non nutrientem · inuectione opus habentem, introductis frumentis, inuectis cibis · A mari magis, quàm terra nutritā · quam Mercatores magis, quàm Agricola nutritum · & similia. Similiter & campestre uituperando, dices · cauam, supinam

nam, palustrem, aditu facilem, facilem captu, quam primo incurſu
 quis capiat. Montanam autem uituperando, dices. commercij in-
 conueniens, uia inepta, intrita, commercij carens, appropinquatu infrequens
 difficilis, inhospitalis, aspera, inuia, accliuus, agrestis, uallis, con-
 uallis. ferarum magis, quam hominum urbs. capraria magis, quam
 urbana. Tempestuosa, æstatem difficilem habens, hyeme molesta
 propter niuem et similia. Aliàs porro laudando dices, Viris scaten-
 tem, florentem, iustam, rectam. & si uituperes, inflammata, tur-
 bulentam, tumultuariam, afflictam, tenebrosam, grauem, mole-
 stom, intolerabilem multitudine. turbarum plenam, uexationum,
 angustiarum, et tumultu. In qua uero Populus paucus fuerit, homi-
 nibus egens in solitudine, in ocio, in quiete, ociosa, libera. Sed si ca-
 uilleris, desertam, solitariam, molestam, paucis hominibus habitata.
 incolis desertam, inhabitatam, hominibus carentem, uacua. Simili-
 ter et paruam laudans, dices. sufficientem, moderata, non prægran-
 dem, mediocrem, modicam, mediocriter dispositam, mensuratam,
 habitabilem, commodam. & similia. Sed si uituperes, arctam, bre-
 uem, miseram, ærumnosam. oppidulum, ciuitatula, pagus. & alia
 multa. Quod si inueneris in præcedentibus Libris, humani, & ho-
 spitalis laudes. aut inhumani, et inhospitalis uituperia, etiã si eadem
 non de urbibus, sed de Viris dicta sint, licet tamen usum ad urbes
 transferre. Quemadmodum & quæcunque de locis sunt salubri-
 bus, aut morbidis, aliq; huiusmodi, ad urbes quoq; referenda sunt.
 Præterea magnæ ciuitatis Ciuis, Μεγαλόπολις dicatur. par-
 uæ uero, μικροπόλις. Vnde & ab Aristophane, Paruæ ciuita-
 ti conueniens dictum est. Nouæ uero ciuitatis Ciuis, Νεοπόλις
 secundum Platonem, et Epicharmum dicentem. * Nouus habitator, in Harpa-
 in Harpagis. et secundum Eupolim dicentem in Aurea ætate, Νεο-
 πόλις. Verum à ciuitate nomina sunt, ciuitas, Ciuis, politia, po-
 litie subiecti, rempublicam administrare, rempublicam sollicitare, rei
 publicæ præesse. Et Reipublicæ sollicitatio, ut Sanyrion in * Gelo Rifu-
 te: Politica sapietia, Vir Politicus, et politica oratio. Dij * tutelares, Ciui-
 & urbis Præsides. Et Moribus ciuitatis amorem referens, secun-

dum Thucydidem: Et Rempubicā sollicitare, apud Antiphontem: & multa huiusmodi. Urbanum uero, Eupolis in Diade Ciuilem nominauit, ueluti indigenam. Dicatur quoq; Patrij, Platone dicente, Patrios Deos: Sed Isthmo, aut freto adiacēs urbs, bimaris dicetur. Et multas subiectas habens urbes, & regiones, πολὺ πολις. Nimis enim affectatū est, continentem, εὐπολὺ uocare. Et multæ urbes in unum conuenientes, natio. Sed multi uici in unum nomen reducti, urbs. Poëtis enim, qui & urbes, Vicos uocant, non acquiescendum est. ut apud Euripidam in Ixione, Eubœa Athenis quædā uicina urbs est & rursum in Timenidis, Peloponesus tota urbibus abundat: Tres autem sunt urbium in extructione figuræ, continens, insula, chersonesus.

V DE PARTIBVS MARITIMIS.

rupes, lit-
tus

PArtes uero urbium, à mari quidem, * littus, maris locus petricosus, ripa, portus, portus introitus, portus profunditas, portus recessus, statio, crepido, naualia, nauium tecta. Et ut Aristophanes in Babylonijs, Nauiū statio: Insuper et teloniz. Teloniū uero in Codone Posidippi dictū est, Puerum ad teloniū festinantem. Decimarum collegia, decimationes, quinquagesimarum collectiones, custodiæ. Tum etiam Decimarum receptacula, hoc autem nomine Antiphanes usus est in Piscante. Et qui hisce præsumt, publicani, collectores, ellimenistæ: Decemilegi, secundum Demosthenem: Et ut Anaxilas in Glauco, Decimatores: Vigesimalum collectores, quinquagesimas colligentes. Et Quinquagesimas colligere, in Philonidis Cothurnis dictum est. Impuri, scortatores, Megarenses, sæui, parricidæ. Telonium uero, Ellimenium, ut Eupolis in Autolyco. Ellimenium, quod tibi, priusquam ingrediaris, dandum est. Et decima, uigesima, quinquagesima & sic secundum singulorum exactiōum partes, nomen constituitur. Tum & παραγωγίου, uectigalis nomen. si oportet in defensionem communis usus, aliquem citare, à Philippide in Enauigante dictum. Vt paragogium posthac conferas, exigam: Ipsum uero opus, uectigalis persolutio. Et uectigal persoluere, uerbū. Et exigere, telonia exigere, petere, colligere.

colligere. Et quod ab his soluitur, teloniorū notatio. Quod uero no-
tātū non est, notatione obmissū. Et ut Aristophanes in *Polyeido, Multifor-
Ellimenistā agis, aut decimatorem? Telonij pensio. Teloniū pende- mi
re, deponere, persolvere, reddere, numerare, exolvere, cōferre. Et
teloniū debitum, constitutū. et magis affectato uerbo, solenne, pro
cōstituto dices. Quod autē legibus non est constitutū, immune. Et
res ipsa, immunitas. Et nō homo solum, immunis dicitur. sed et por-
tus, in quo nihil exigitur. Et publicanū uituperans dices, grauis, mo-
lestus, angens, prædans, deprædans, deglubens. mari asperior, tēpe
state uiolentior, submergēs appellātes. Inhumanus, difficilis, *imple inexplēbi-
bilis, immodicus, turpis lucristudiosus, uiolentus, suffocās, feriens, lis
grasans, demergens, rapiens, auferens, extorquēs, temerarius, im-
pudens, impudicus, ingratus, immanis, inhumane, inhospitalis, feri-
nus. cautes, petra prominens, naufragium, immitis bellua. & quæ-
cunq. in Morum uituperio habes. * Affectatori autem dicendum Ambitioso
est, Salmidyfus, Caphareus. & quæcunque alia in mari sunt inac-
cessibilia, & horrenda loca. Si uero publicanum laudaueris, dices.
legitimus, hospitalis, iustus, * legis obseruantior, mansuetior præ- intinius le-
da, integrior conditione sua, pudere sciens, consolator nauticæ mo ge, mansue-
lestiæ, in quem quis spem collocet, ad quem quis lubenter appellat. tius quā
Sed telonia accipere dices, emere, & conducere. & Principes elo ualde mul-
care telonia, uendere, proclamare, mercede locare. Partes porro tum
circa portum, signum, agger, emporium. Et ut Hyperides dicit, * Elatio
Grus, ubi onera extrahunt. Et Ἀγρόδιστρυμα dictum, signum dare
uenalium uetoribus, apud Hyperidem in Salsamentis: Sed empo-
rij partes, tabernæ, lupanaria. quæ & fornices uocaueris. Et mul-
titudo non nautica modò, quæ in Nauticis recitata est. sed & Mer-
catores, Caupones, & quæcunque in Tractatu De Artibus ha-
bes. Porro partes circa urbem sunt, murus. & muri partes, quæ Mi-
litaribus adscripta sunt. Tum & portæ, & portulæ. & astantes
hisce, ianitores. quemadmodum muris mœniorum, custodes. Et
portarum, ianuatum. quæ partes, tabulæ, ualuæ, uertebrae, card-
ines. & quæcunque in Tractatu De Domibus inuenies. Ingres-
sis uero

sis uero omne illud dicitur, pomœrium, intra muros, intra mœnia
 interius autem, Plateæ, secundum Xenophontem, & Homerum.
 Vnde Latas plateas habens, Homerus formauit. & Apollo Ἀγυ-
 ῶς: Hæc autem & biuia nominata esse inuenies, non apud Aristo-
 phanem modò dicentem in Thesmophoriazusis. Biuiū, huic oportebat
 indere nomen: sed & apud Hyperidem De Retributione Ad
 Pasiclem, Domum magnam, Chabrii dictam, & biuium: Hæc &
 uici uocantur. Vnde Vicinos uocamus, prope nos habitantes, et Vi-
 cinas. Aristophanes enim, aut in Fabulis, aut in Centauro inquit, In
 uicis cauponarijs delusum. et in Lysistrate, Præterq̃ quod Vicinus.
 Ion uero in Phœnice manifestius, Sed & Theretron, horum uero
 Vicini Dij: Videtur mihi et comus, à uico nomen duxisse. & enco-
 mium, pro uictoria cantatum. Vicinos autem, contiguos, cohabi-
 forsan ue- tantes, adhabitantes, adhabitatores. * in super & prope agentes, et
 ro fores habentes proximas. Eupolis uero in Adulatoribus, etiā Con-
 uicinum dixit. In his uero uias frequentiores, Populo tritas appel-
 labis, currules, regias, & equestres. sed angustiores, angiportus, et
 uicos strictos, secundum Homerū dicentem. Foris autē stat Deus,
 Forsan & ubi itur in uicum strictū. * Statim quoq; ῥῶμα' dictam uidebis. et,
 uicum di- ut nunc loquuntur, platea. Philemone dicente in Panegyri, Plateā
 Etam inue- hanc solā tibi condidit Rex. & Philippide in Phileuripide, Quotā
 nias * in uia, ut Puer tertiam teneat plateam: hoc enim, angiportū Athe-
 à nus erat. & Laciades, Rectā transiimus uicum: Et ædificiorū mul-
 titudo, habitationes, uicinie. Et habitationum ambitus. ut in Sene-
 cta Aristophanes, In ambitu cohabitationis stans: Et circumhabi-
 tatiuncula parua, domicilium. Et Domuncula, dicit Demosthenes
 pharmaca Contra Olympiodorum, Et hic quidem præhendit * pharmacote-
 tractan- rentes, & domunculam. ego uero accepi scutificos, & domum: *
 tes Adeo ut domuncula, sit domicilium paruum. Apud Lysiam uero ad
 Philonem De Theocledis cæde, Aedicula inuenire licet. Sed in æ-
 tabernæ diculam posteriorem muliebris coetus: Fortassis & officina, et * di-
 uerforia. Publica autem sunt, acropolis: quam & arcem uocaueris,
 & urbem. & Deos in hac existentes, castrenses, & tutelares. &
 postero-

posteriorem acropolis partem, posticum. Insuper acropolim, & regiam quis uocauerit, & Tyranni ædes. Præter hanc, & curia & domus quædam urbis, ubi conuiuabantur, qui à publica redibant legatione, & qui ob factum aliquod frumentationis honore ornati erant, siq; quis honoris causa semper alendus erat. Sacra uero sunt, templa, nemora, luci, & pinnae quæ in Sacris antè prædicta sunt. *Et in ingressu quidem sic * uocauerunt, in quæ coelitus demittitur fulmen. quod & incutere, ferire, & immittere dixerunt. & lo uocabantur in eo existentem, Descensorem. Ambitum autem ingressus, intactum nominabis. Sed & urbis partes sunt, porticus, stadia, prætoria, curiæ, ludi literarij, scholæ. Pædagogia, quæ & * φω- lustra λῆδς uocarunt. Scholam quoq; Chorum nominauerunt. unde ludimagistrum, Choragum et docere, chorum ducere. et maxime Do- res, ut Epicharmus in Vlysse Transfuga in Harpaxis uero, Cho- ragium, pro schola dixit. * Nisi forte scholam, * διατριβήν quo- Si itaq; que multorum more dicere uelis, uide ne te illud apud Aeschinem torqueat, Et honoratum in Puerorum διατριβή: Est & lex quæ- Conuer- dam Attica, actionis contra philosophantes, cuius Sophocles Am- satione phiclidis Sunius meminit. In quo quædam * his præfatus, induxi Sunieus sti non licere cuiquam Sophistarum, scholam instituere: Insuper contra hos non ignobiles ciuitatis partes sunt, gymnasia, & balnea. & for- tassim coquina quoque, Eupolide dicente in Populis, Vt coquinam: Tum et illud Platonis, Spoliarium: Et apud Xenophontem in Athe- niensium Republica, Balnea, * palestræ, et stadiorum arena: Xeno- ad hæc phon uero, sine stadio Arenam dicere uidetur, in Oeconomico di- cens, Si in arena obambulant: Et in Aristei Orpheo dictum est, Erat mihi palæstra, & stadium prope: Publicis quoq; adnumeran- dum est, theatrum. Et theatri pars, præter prædictas, ostium ut in Alexidis Gynæcocratia inuenire licet, Hic nos iuxta ostium*, confidētes ceu peregrinas spectare oportet: Præter theatrum quoque sunt, stadium, equorum cursui destinatus locus, Cantorum domus, cu- ria, forum, prætorium, regia aula, regia porticus, regium tribunal. Censorum domus, ubi Censores conueniunt. λησπώγιον, ubi forte

sorte eli * sorte creati sunt. Tum et armamentaria erant, ubi arma seruaban-
 gentes tur. * thesauri, penus ubi pecunia, & frumenta. In Menandri Eu-
 Et nucho, & Granaria: quæ Siculi, Rhogos nominauerunt, quod no-
 men extat in Epicharmi Busiride: Sed & Pompeium, nimirum do-
 micilium fuerit publicum, Demosthene ad Phormionem De Mu-
 tuo dicente, Et illis quidem in Pompeio emetita: Erat etiam domi-
 cilium publicum, carcer, ergastulum, custodia domus. Et Gorgy-
 ra, ut dicunt Iones: Notandū uero, quod nō carcer modō, apud At-
 Domici- ticos * δίκτυα dictus est * et nō lupanar, sed et * δίκτυον. quo-
 lium niam et Platon in Protagora inquit, Erant autem in δίκτυον quo-
 neq; dam, quo antē ceu ærario usi fuerant & rursus in Legibus, Pub-
 habitacu- licis δίκτυοις, id est carceribus, excipere inquit. Et Thucydides
 lum Libro Tertio, Carcer, qui mœniorum erat: Sed & ciuitatis par-
 tium sunt, Virorum conciliabula, comestoria domus, cœnacula,
 compotatoria ædes, piscina, canales, libethra, fontes, porticus,
 sedes. Et ut Sophron inquit, Confessus: Quod autem horo-
 logium uocant, fortassis & Polum aliquis dixerit, secundum Ari-
 stophanem in Gyretade. Polus hoc notat, quantum Sol conuer-
 sus sit: Publicorum quoque est, Bibliothecæ, ut Eupolis inquit, ubi
 libri uenales sunt. sic enim locum hunc, non libros uocarunt Atti-
 ci: quemadmodum reliquas formulas, à uenditis rebus denomina-
 runt. ut cum dicunt, Abijt in obsonium, in uinum, in oleum, in ol-
 las: Et secundum Eupolim, Transferunt in allium, & cepas, thus-
 tum & aromata, & merces: Sint et popinæ ex urbis partibus, non
 artium, ut reliquæ sunt officinæ: sed locus, è quo coquos condu-
 Milite, Si- cunt. ut Antiphanes in * Stratiota, * Videtur ex popinis ueniens,
 mulare in obsonium * coniiciens. Macella autem uocarunt, ubi uenales
 incidens uendunt carnes. Et hæc nimirum urbis partes inhonestiores sunt,
 popinæ, aleæ domus, ludorū ædes, lupanaria, prostibula, uoluptua-
 riæ domus. Partes quoq; urbium, subterraneæ domus, crepitacula,
 putei, lacus, fluuij, fluuiorum ripæ, littora, pontes, portæ, fornices.
 Est autem fornix, ædificij genus: quoniam & Sophocles in Lacæ-
 nis dicit, Arctam subijmus fornicem, & non Barbaram: uerum-
 tamen

tamen & Platon in Legibus, Thecam subterraneam ipsis elaboratam esse, fornicem, prælongum lapidem: Ex urbis partibus sunt, & ærariæ fabricæ. Et Pithones, ut Eupolis nominauit. Et Cellæ uinariæ, secundum Xenophontem: Multæ uero officinæ, quibus ab artibus singulis nomina adsunt, antè De Artibus dicta sunt. Partes etiam urbis sunt, domus communis, hospitale & ut in Inacho Sophoclis, Communis statio, & stabulum equorū: & ut in Hippolyto Euripides, Occultato * ad equum, statim inueniens stabulum: apud Lysias uero De Achillidis cæde dixit, Equile: Tum & stabulum, ab aliter dicitur iumentorum statio. Et κλειστόν, * à concludendo cuius e- claudendo
tiam ianuæ, * κλεισιᾶδος dicuntur. clausuræ

DE SPECIEBUS, PARTIBUS, NOMI- VI
nibus talenti, minæ, stateris, drachmæ, pen-
ticondrachmæ, & pentadrachmæ,
earumq; partibus.

Sed non inutile fuerit, pauca de moneta dicere. Quæ enim numularios spectant, adulterinū argentum, et probatū, antè prædicta habes nihilq; refert, numismatum species, & partes definire. Platone enim Teste, Est et ars quædam ciuilis, numismatū et numismatis, opus politicū: Cum autem talentū, maxima sit et auri & argenti pars, conueniet huic nimirū, Demosthenis Quinquaginta talentorū pensio: facile uero hoc nomen, secundum hanc præscriptā formulam & augere, et minuere licet. Nam et centū talentorū precium dicere licebit, iuxta prædictum uocabulū, et decem talentorum. tum ab omni numero, uel maiori, uel minori similiter ut tamen durities, & asperitas soni uitetur. Talentum uero, & ponderis nomē fuerit, apud Aristophanem dicentē, Talentomusica ponderabitur: atq; illud Homericum, Et tunc quidem Pater duo appen Primū quidit auri talenta: hoc enim ipsis, ponderum nomen est. Sed hoc in * dem talen-
Cratini Stolis, * Τάλαντα & incertò dicitur, num precii, aut tum ualēs,
modum intelligat: sicuti cum et Alcæus in Endymione dicit, Ingen quid isto-
tium dolorum. Antiphontis enim Talentum, pondus significat. Et rum sit, in-
Aristophanes in Fabulis, aut Centauro, Lapis decem talenta pon- certū dicas
F derans:

derans: Valebat autem auri talentum, tres Aureos Atticos argenti uero, sexaginta Minas Atticas: Fuit et numeri nomen. Vnde multa talenta habens, pro diuite. Et res multis talentis constans, pro cara: Et illud apud Homerum, lacebant autem in medio duo auri talenta: Sed et Talentū Duplex dices, secundum Demosthenem, et Triplex: Et Dimidium talentū, ut Homerus, Sed auri dimidium tibi addam talentum: Vetus autem mos est dicere, Quintum semitalentum, et Septimum semitalentū, aut Quatuor semitalenta, aut Duo dimidia, aut Sex semitalenta. Et in summa, quotcūq; quis semitalenta enunciet, præcedentem hæc numerum, perfectum esse oportet. præter se-
 *ne septimum, sextum, uel tertium pro duobus, & ad hoc semitalentum, semitalentum semper adnumerandum est. Veteribus quoq; usitatum est, ut si uel Vnum semitalentū dicere, pro tribus semitalentis. quemadmodum tertium, & Tres semiminæ, pro una dimidia mina: Quod autem apud Homero cū hoc Talentum, quā minimum ualuerit, ex equorum cursu autem dimidi conijcies. in quo tertium brauium, est lebes. quarto uero, auri dimidium ubiq; talenta. Mina uero, est maxima talenti partium, cum in nomina minadnumenora talentū redigitur. Insuper et trientem talenti dices, et quadrantem & tertiā talenti partem, et quartā partem. et huiusmodi partes ex numero manifestæ sunt, sed nō ex nomine. Erat uero mina, ponderis, et numismatis nomen. cuius dimidia pars, semiminā & terdixeris, tiam, semiminā * dices pro duabus minis et semi. Minā quoq; cū re-
 duas & semiminā & quædam, id est Quinq; minis cōstans. Lysias uero contra Alcibiadem dices. Obuenit mihi uiginti minis constans conuiuū: Cæterum stater aureus, minā faciebat. In ponderibus enim, minam momenti, staterē uocauerunt. Et cum quinq; stateras cōtinens dicunt, quinq; minas intelligere uidentur. ut in Hippocratis Deposito, Quoniā enim uideor albus homo, pinguis, ociosus, capiat ligonē assuetus insumere πέντασάτρου, spiritus consurget: Est et stater, numisma ut cū Aristophanes dicit, Stateris uero serui ludibamus: Illud enim in Ranis, Salutis quinq; stateris constantis ambiguū est, num pondus significet, aut numerum. Sed Eupolis in Populis, numisma intelligit

intelligit dicendo, Habens aureos stateres ter mille: Sed in Imperato-
 ribus, pondus intelligit. Et cum esset * recentior Croca, quinque ^{junior}
 stateres habebat, nā per Iouem nunc uero, sordis fa. ile habet
 talenta duo: Atq; hi quidem stateres, uocabantur Darici illi, Philip-
 pici, alij, Alexandrini, omnes aurei existentes. Et si aureus dicas,
 stater subintelligitur sed si stater solum, non plane intelligitur au-
 reus. Sed in Anchise Alexandrides, etiā Semiaureus dixit. Sed quæ
 stateris precio constant, ~~στρατηδία~~ uocabis ut Theopompus in
 * Callæschro, Non ait aliorum esse medios stateres: Attica mina, Pulchri
 drachmas centū continet: sicut certissimum est, ex Eupolis Adula-
 toribus * Cœna apposita, centum drachmas conspice, deinde af-
 fert Adulatoribus, uini minam alteram. Vnde patet, quod priores pone, cen-
 centum drachmas, pro mina dixit. Drachma uero, obolos continet tum dra-
 sex. Vnde & epobolia dicitur, sexta mulctæ pars. Et quod dra-
 chmæ precium ualet, ~~δραχμίδιον~~, ut in * Holcadibus Aristoteli: Dein-
 phanis: Non autem Drachma modò, numismatis nomen erat: sed de infert
 & Pentecontadrachma, & Pentadrachma, apud Cyrenenses: Adulato-
 Tum et quadridrachma dicebatur, tridrachma, & didrachma. Ve-
 ritus autem erat Atheniensium moneta, Bos appellata eo, quod bo-
 nem in sculptum haberet & hanc Homerum putant intelligere di-
 centem, ~~ἔκαστον βουὴν ἐν ἀργύρῳ~~: Sed et in Draconis Legibus est, Hecatomben
 Soluere decabœum: Et in Deli profectione Præconem proclama-
 re tradunt, si alicui munus designat, quod Tot illi tradentur boues: bouum
 & dari pro singulis bobus, binas drachmas Atticas: Vnde nonnul-
 li, Deliorum, non Atheniensium proprium quoddam numisma es-
 se, Bouem intelligunt. Hinc quoq; dictum esse Prouerbiū, Bos lin-
 guam conscendit cum quis argenti caussa tacuit. Erat etiam, ut A-
 ristoteles in Cyrene tradit, Quadristater, & Tetrastateria, semi-
 staterum aurea numismata: Media autem drachmæ pars, semidra-
 chma uocatur. Et tertia semidrachma, duæ drachmæ dimidiatæ.
 Semidrachmam uero, etiam triobolum uocabis: Oboli enim octo,
 Semisextarius appellantur ut in Lamia Crates inquit, Semisexta-
 rius est auri, * disciplinæ octo oboli: Erant etiam Triobolum, & discas

Diobolum, numismatū Atticorum species. Diobolum quidem, notum etiam insculptam habens. illud uero, in utraq; parte Iouis faciem. Tetrobolum autem, faciem quidem similiter, duas uero et noctuas. Sed tetrobolum, & triobolum usitatissimum est. Cæterum diobolum, sæpenumero solutis dictionibus efferūt. ut Demosthenes, Sed in duobus obolis uidebant, si hæc essent insculpta: Est uero Diobolum in Aeolisicone Aristophanis. Quod mihi solum in maxilla relictum est, fuit diobolum. Et in Theopompi *Strattonis, tetrobolum accipere, Τετρωβολίζειν dictū est. Etenim quis nunc bene uiuat τριωβολίζω? si nunc diobolum ad Vxorem nutriendā Vir accipit: Et oboli dimidia pars, semiobolus. Et semiobolæū, quod tanti constitit. ut in Ranis Aristophanis, Carnesq; interim hisce uiginti elixæ semiobolææ: Sed in Tractatu De Argento, tres semiobolos τριωβολίον dixit, In ore habens Tres semiobolum: Obolus quidem, æneos habeat octo. Et duo ærei, quarta pars, & per apocopen τετραγύμορον uocatur. hi autem & διχαλκον fuerint, cum oboli sint quadrans. Quatuor autem ærei, semiobolus. Sex ærei, triens, quando tres oboli partes sunt. nonnulli & quadrantem, hosce nominauerunt, ut tres quadrantes habentes. Quod autem sex æreos, trientem uocarint, inuenire licet in Philemonis Sardo. Memento, Pice occu- æreos mihi debes quinq; ego tibi æreos quinq; tu uero mihi trientem. sex ergo dans, quinq; æreos accipe. Et manifestius in *Pittocopumeno, Ecce adest, ut cernis unicuiq; triens. in quatuor enim sic triobolus exponitur. Viginti quatuor enim obolis existentibus in triobolo, sex cuilibet sunt ærei, quatuor ipsis existentibus, quos ille trientem uocauit. Cum autē Thucydides Trientem equestre dicit, tertiam sortem intelligit. Herodotus uero, tertiā partem. Quod uero apud Philemonidem. Triens, nonnunquam Plato Quadrantem uocat. Quod autem quatuor ærei, semiobolum constituebant, in eadem Philemonis Fabula dictū est. Prima oboli parte nobis collata, & æneis quatuor: & post hæc, Atque tres semioboli æris, canonici lidæ erant: Hic uero magnam quis quæstionem soluat, de qua, *dubitauit sæpius, num apud aliquem. Veterum calida utentium, de potu illud

illud dici inuenire liceat. & hæc sane apud Homerum, claritatē habent magnam : nam si quis ignitos lebetes, cum lebetibus ignis expertibus comparet, putaret hos pro calidæ aquæ apparatu ordinari. Idem quoq; fuerint illi, in tripode igni appposito, qui ad lotionem calefiebat, quorum non paruus erat usus. Apud Homerum enim, nec elixas carnes quidam Heroum comedebant. licet huiusmodi illi obsoniorum præparatio cognita fuerit, cum inquit.

Veluti lebes interius feruet, multo igne petitus,

Pinguedinem coquens tenelli porci:

De potu uero, apud Homerum nequaquam inuenire licebit, calidam aquam ad potum referri. apud ueteres autem Medicos, & sibi illud cum Hippocrates inquit. Frigidum, infestum est neruis, ossibus, dentibus, et cerebro: manifestum est, quod calida dentibus offerenda sunt. Ego uero illud in Thesmophoriazusis Aristophanis dictum, Ahenus calefcit, de Mulieribus potum præparantibus intelligo idemq; in Eupolidis Populis, dictum est. Sed quoniam nec illud comparatum in argumentum calidæ potationis absurdum est, * quod contra in Aristophanis Georgis manifestè de lotionem * dicitur. Ex urbe sefe ar-nunc in agrum discedamus, ut dudum * in lauacro lotum punia-guit mus: Tum & illud apud Philemonem, Aheni calidum erat ad Biecinoris bendum * paratum, & arguit certò calidi potationem. Nam numismatis bucca, non lauacri est, sed potionis mensura. Pentechal- accipiens cum autem, quinque æreos dictos esse, inuenimus in Aristophanis Populari-Geminis, aut * Vlauro, * Quoniam * hæc pastam, & intestinum bus. quoddam apposuit, ut puto, pentechalcum * captans: Sit & sym- Postea bolum, tenue quoddam numisma, semisecta scilicet numi pars. Her itaq; si mippus quidem in Hormophoris inquit, Ab institutoribus capiam confide-symbolum: in * Demotis uero, Nisi tibi symbolum offeram per-randum mutans, permutatum uidetur dimidium. * Quod autem ex u- pro hoc natantum parte signatum fuerit hoc numisma, * notandum est. symbolo aut diuidendum, ut habeat utramque partem. Quod autem uen- acceperit, dens, & emptor, * hoc symbolo compræhenduntur, & confir- atque de-mantur, redarguunt, id parui admodum fuisse precij. Aristopha- buerit.

Non fene- nes quidem in * Agiō dicens, Hoc uendo diobolo, & similia. Sed
scente Archippus in Hercule Nupto inquit, Virorum optimus, & mihi
 Hospes singularis cæterum apud me existens, habebat ne symbo-
 lum quidem: Erat & collinum, paruum quoddam numisma. Calli-
 machus enim dicit, de Inferis loquens. E domo bouem collino uen-
 dunt, quanticumq. quis fortè addixerit: Vocabant etiam quoddam
 Tritocollinum Poëtæ, numisma paruum, quod & Homerum intel-
 ligere putant, in Hecatombe ἑκατόμω · utpote ad drachmarum
 multitudinem, armorum præciū compensantem. ut simpliciter hoc
 testimoniū Homero * testari existiment, putanti antiquitus contractus non pe-
 perhibere cunia, sed aliarum rerum retributione factos. ut cum inquit,

Inde sanè emebant capite comati Græci.

Alij quidem ære, ali j uero splendido ferro.

Alij quidem pellibus, nonnulli uero ipsis bobus:

Boues enim hic tergoribus opponens, manifestum est animal, non
 numisma intelligi. Insuper Peloponesi monetam, nonnulli Testudi-
 nem à sculptura dictam putant. Vnde & Parcemia, Virtutem, &
 sapientiam uincunt testudines: Sed in Eupolidis Captiuis dictum
 est, Obolum pulchram testudinem insculptā habentem: Verum et
 Cora, numisma apud Athenienses erat. ut Hyperides inquit, Pue-
 ro aliquid in Braurone anathematum sacrorū suffurato, in pyram
 adiectam esse conscientiae coram: Cæterum & quadridrachmam
 dices, Et postquam quadridrachmam accepit, uidetur diiudicare lu-
 crum posse: Cora uero, forte et Virgo dicitur. ut in Scirone nomi-
 nauit Euripides, loquēs de Corinthijs meretricibus. Et has quidem
 & postea pullo ducet liberè, nouem uero * quatuor incedunt equis argen-
 teis, imprimis uero Athenienses amant Virgines, quas Pallas fert:
 Virgines ergo, coras uocat, quibus Palladis insculpta erat facies.
 Vnde & Eubulus in Anchise, numisma hoc, Mineruæ pullum uo-
 cat. Et Pullus quidē, moneta dicta est Corinthiaca, quod Pegasus
 insculptum haberet. Veruntamen Aeginæam drachmam, Attica
 maiorem, decem enim habebat obolos Atticos, Athenienses Dra-
 chmam magnam uocarunt. Aeginensium odio, Aegineam appella-
 re no-

re nolentes. Aurum uero, argento decuplo præstantius fuisse, manifeste quis ex Menandri Deposito discat. præfatus enim, Opes talenti aurei tibi sunt ô Puer expensæ. his statim de iisdem loquens, subiungit, Diues hic decem talenta abliguriens: Sed obolorum nomen. Veteres quidem Obolis buporis utebantur ad cōmutationes, quorum multitudo ad drachmam, * & ipsa drachma uocabatur. uidebatur
Nomina autem * hæc, moneta licet in hunc usum mutata, ex Veterū monumentis remanserunt. Aristoteles uero eadem dicens, in uocari
Sicyoniorum Republica, paruum quoddam cudit, & Ophellos nominat dicens. Cum ὀφέλλειν idem, quod augere significet. etiam numisma-
his eo, quod magis augeantur, sic nominatos esse. Vnde & ὀφέλλειν tis inciden-
Ady, nescio qua ratione, dictum tradit. et in oboli uocabulo, φ in β usum
mutari propter literarū harum affinitatē. Byzantiorū autem Fer-
reus, numisma quoddam erat sic dictum, ferrea moneta parua. *
Adeo ut pro, eme mihi duobus æreis. dicamus, eme mihi duobus Itaq; pro
ferreis. Vnde & in *Strattis Mirmidonibus dictum est, In * bala- Strattidis
nijs, præfinitus dies, tota tellus, ô Milites, ferreorum: Ferrea quo- crumenis
que moneta, Lacedæmonij utuntur, ingenti magnitudine parum ua præcedens
lente aceto uero eius uigorem, propter scindendi difficultatem ex-
tinguunt. Syracusijs uero Stannum, argenti loco haberi, Diony-
sius * Author est et numisma illorum, quatuor faciebat drachmas attestatur
Atticas, pro una. Numus uero, Romanum uidetur numismatis no-
men. est uero Græcum eorum, qui in Italia, & Sicilia sunt fini-
bus. Epicharmus quidem in Ollis inquit, Sed simul pulchræ, & pin-
gues oues, mihi inueniunt numos. & rursum, Præco statim pro-
fectus, eme mihi decem numis pulchrum uitulum: Et Aristote-
les in Tarentinorum Republica tradit, numisma, ab ipsis Numum
uocari. eiq; insculptum esse Tarentem, Neptuni Filium delphino
uictum: Insuper in Agrigentinarū Republica inquit Aristoteles,
Aliquem mulctari triginta libris litram uero, constituere Obolum
Aeginæum: cæterum apud eundem in Himereorum Politia, etiam
alia inueniet Siculorum nomina. utpote Vnciam, quæ ualeat æreum
unū. & Sex talenta, quod est duo ærei. & Tria talenta, quæ sunt
tres:

tres: Et semilitrum, quod sex & litram facit, quam obolum esse aut
sumant. decalitrum uero, obolos facere decem, & staterem esse
Corinthiacum. Quod autem et Comicorum nonnulli, Litrae men-
tionem faciant, supra De Ponderibus dictum est. non enim Dores
ut modò, sed etiam Atticorum quidam, ut Diphilus in Sicelico. * Eme-
re pastillos, nihil uero habere, nisi cicynos quosdam, ualentes duas
litras: Cum Litris uero, etiā alia nominauit Numismatū nomina. E-
quāq; picharmus in Harpaxis, utpote cū dixit. Vates sanè, * Mulieres fa-
antempun tuas defraudant * argento. alia quidem, litrā alia uero, semilitram
cio recipientes, & omnia ratione cognoscunt: & rursum, Ego uero
marsupium, litro decalitrum, exangium, & pentangium: Habet e-
nim iucundum quiddam, horū cognitio, fortassisq; nec usus absur-
dus est. Puto enim & Hyllos, quo nomine Xenophon uti consue-
uit, monetæ Barbaricæ nomen esse. Tum et Danicam, nonnulli nu-
misma putant Persicum: Numismatis quoq; nomen, Crapattallus,
sue ioco, sue seriò dixit Pherecrates in cognomine Fabula. Dicit
uero Crapattallum, esse Enadri drachmam: continet uero, euthias
oëto. Euthiam autem, esse triobolum, & ualere cidabos oëto: For-
tassis autem honestum aliquis putauerit, etiam numismatum ratio-
Argeus nem inquirere, si Phedon primus * Græcus numisma excuderit: si
ue rempublicam, siue aleam administrans. siq; Atheniensibus &
Lycijs, Erichthonius. siq; Lydis, Xenophanes. siue Naxij, secun-
dum Aglosthenis opinionē. nemo enim hic curiosum esse, dignum
Sappho putabit. Mitylenæi quidem, * Sapphonē monetæ suæ insculperūt.
gallinaceo Homerum, Chij. Asis, Puerum delphino uectum Dardanis, * gal-
lino lorum pugnam. Aspendij, Luctatores. Rhegini, Leporem. Cephale-
nij, Equum. Thasij, Persam. Argiui, Murem: nō enim secundum Li-
brorum argumentum, curiositas. Insuper audiuntur, Stateres Cræ-
sij, Philippici, Darici. Numisma Berenicium, Alexandrinum, Pto-
lemaicum, Demaretium. quorum cognomina, nota sunt omnibus.
Demareta enim, Gelonis Vxor, in Libyco bello, illo mundum in-
quirente, à Mulieribus rogata. precibus illarum cedens, numisma
cudit. Hoc autem non obmitendum, quod Atticum Talentum, sex
mille

mille faciebat Drachmas Atticas·Babylonium uero, septem mille·
 Aeginæum uero, decem millia·Syrorum autem, quingentas & mil-
 le· ad Atticæ scilicet drachmæ calculationem, quemadmodum &
 Minas Atticas: Atticum quidem, minas habet sexaginta· Babylo-
 nium uero, septuaginta· Aegineorum, centum, secundum propor-
 tionem. Mina uero, qualis apud Athenienses est, centum habuit dra-
 chmas Atticas· sic & apud alios, ualuit nationis eius minas, secun-
 dum proportionem singulorum talentorum, iuxta additionem sub-
 tractionemq;. Talentum quidem Siculum, quàm minimū ualuit· Ve-
 tus quidem, ut Aristotelis tradit, uiginti quatuor numos· Poste-
 rius uero, duodecim· Valere autem numum, homolia tria: Nihil au-
 tem refert, numismatum expositioni subiungere, cur *Χεῖματᾶ* di-
 xerint Attici· *Χεῖματᾶ* quidem apud illos, de re, aut negotio· apud
 lones uero, etiam de pecunijs dicuntur· quemadmodum et *Κεῖματᾶ*,
 idest Aeris minutia· Sed *λεῖμα* dicere, Atticū non est· apud
 Doros uero, etiam *Κεῖμα* dictum est. idem que & apud Atticos
 quis inueniat, ut in Amphidis Vinitore, Paruula quædam minutia:
 Et apud Antiphanē in Cyclope, *Κεῖμα* enim adipiscor: In Philip-
 pi quidem Phileuripide, Sic putat eius distrahere minutiam: Et *Καὶ
 τὰ λεῖματᾶ τίδω*, id est In minutias redigere, de oratione dixit Pla-
 to: De argento uero, Aristophanes in Cōuiuatoribus, Neq; argen-
 tum in minutias commutatum est: Et in Sphingibus, Drachmā pau-
 lo antea biens sumptā permutauit in piscibus: In Aeoloscione qui me-
 dem, Minutia carere, *Ἀεγυῖαν* nominauit. Vt uero apud Veteres
 Atticos *Κεῖματᾶ* minime singulariter dicta sunt· sic & argenta,
 pro argento, rarius apud illos aliquis inueniat. ego autem inueni in
 Insulis Aristophanis, nisi hæc ceu non Aristophanis propria, suspe-
 cta est· Non tamen sic Eupolidis Adulatores, in quibus dixit· Fe-
 runt, rapiunt aurum ex familia, argentaq; uastata sunt: Sed in Tri-
 phallite Aristophanis, etiam Argentulum dictum est, Postulanti à
 Mulieribus argentulum: Quem uero nunc æρεῦ, Attici *Χαλκίον*
 uocare consueuerunt. quemadmodum ab argento, Argenteum· &
 ab auro, Aureum: ut Aristophanes quidem in Ranis inquit, *Non Neq;

G enim

non enim * nisi hisce * adulterinis, * Sed omnium, ut * uidetur pulcherr.
 Quin mis numismatum, Et solummodo rectè excusis, et tinnientibus utimur
 apparet nequaquam. sed his pessimis æneis, Heri aut paulò ante excusis,
 sculptura pessima: Manifestior autem Eubulus in Amphibolo, Pri-
 mum illos applicans, æreo uenenum è manu absterfit: Sic & Crati-
 nus aurum, Aurea dixerit: Quando adulatores, ex Aegypto aurea
 furantes compescuit: Aerei quidem, numisma quoddam erant par-
 unquam uum: ut cum Demosthenes inquit, Nec æreum * nunquā, * ne ho-
 & hodie die quidem: Multorum uero, & idiotarum usus, æs pro pecunia di-
 nullum cit: ut, æs non habet, et ære alieno laborans. Hoc autem in Epichar-
 mi Persis dictum est, Aurum, & æs debens: fortassis idem & apud
 Atticos, si quis torqueat. Tum & illud in Aristophanis Cōcionan-
 abijt tibus, numisma significat, cum inquit: Plenā * æris perā habens:
 acciperet sed illud quod sequitur, ambiguum est. Proclamauit præco, ne *
 ullus æreū quis reliquum æris caperet, argento enim utimur: Thucydides por-
 amplius ro stateres, Phocaites nominauit. Erat uero quoddam numismatis
 genus, sic dictum: ut dicit in Apophthegmatis Callisthenes, de Eu-
 Atarnite bulo * Atarneto Poëtam Gersium negligentem, profectum in Mi-
 tylenam, admirantem scripsisse. quod Phocaites, quos in ea habe-
 bant, magis proprias in Mitylena haberent, quàm in Atarne:

VII DE SYMPOSIORVM LVDIS, TALIS,
 tessaris mouebo hunc à sacra linea,
 & cæteris.

Quandoquidem uero de symposiorum ludis, utpote cottabis,
 & griphis, atq; tessaris prædiximus. non absurdum nimi-
 rum fuerit, breuiter ludorum nomina percurrere, obscuritatem eo-
 rum explicantes. De tessaris quidem, bona, & mala tessararū for-
 tuna uti dicitur: tum & iactu infœlicem, & fœlicem esse. Notan-
 dum uero, quod tessara illud ipsum est, quod iacitur & insculptum
 ei concanuitatis signum, figura * scilicet, uel linea, iactus numerum
 significās: Et maxime unitas, quam a sinū nominant, tessera dici ob-
 tinuit: sicuti et Prouerbiū testari uidetur, Aut ter sex, aut tres tes-
 argentei seræ: Foramine uero hoc tesseram denominatā dicimus, * argenti
 aliquem

aliquem numerum adnumerantes : secundum singulas unitates, dra-
chmam aut staterem diuisum, aut * pro quocunq; ludebant, ludo quemcum-
dicto pleistobolide. qui uero unitatum numero superabat iaciens, que
depositū recipiebat argentum. Sed in Amipsij * Sphendone, modo Funda
Aleæ declarato * etiā Τριμνᾶου mentio facta est, ueluti minam & ante di-
ipsis in singulas tesseras deponētibus. Apud Diores uero, hoc ludo etum est
utentes, Τριμνᾶτον dicuntur. Et Τριμνᾶξιν, ipsum opus. Scy-
raphia autem, tesserarum instrumenta nominata sunt eo quod A-
thenis maxime ad Scyrum ludebant, in Scyradis Mineruæ templo:
Sed aleatoria instrumenta, antè De Artibus exposita sunt. Sed ta-
lis * ludere, talorum ludus & talus, nomen erat. & taxillis certa- uero
re, atque talorum lusor. & huiusmodi, in illis antè prædicta sunt.
Quoniam uero calculi, tali sunt. quinque uero unusquisq; habet lu-
dentium, in quinque lineis : rectè à Sophocle dictum est, Tessaræ
quinque lineis notatæ, & talorum iactus. Inter quinque uero utro-
rumq; lineas, media erat, sacra uocata. Et inde mouens calculum,
Prouerbio locum fecit, Moueo hunc à sacra : Multis autem tesse-
ris cōstans ludus, laterunculorum est, loca lineis disposita habens.
& una quidem * albi pars, ciuitas uocatur & tessera singulæ, ca- lateruncu-
nis. Tessaris autem, in duas partes secundum colorem diuisis, ludi lorum
huius ars est comprehensione duarum tesserarum concolorum, al-
teram discolorem tollere. Vnde & Cratinus lusit, Pandionidem
Regis urbem, * pro adulatore quam dicamus, nosti & canem, & huius de
urbem, quam ludunt. Huic autem ludo, proximè accedit Grammis
mus, & diagrammissare quem ludum nonnulli, & lineas uocarunt.
Sed astragalis ludere, astragaliζare, aut ἀσπῖζεν fortasse dicitur.
Nonnulli enim Poëtarum astragalos, Ἀσπ. as nominauerunt. Ari-
stophanes autem, Astrichos : Forma autem astragalorum iactus,
numeri rationem habebat & unitatem significans, canis uocatur.
opposita autem pars, Chias. & Chius dicitur, hic iactus. Denari-
us autem numerus, & quinarius, in astragalis non sunt, sicut in
tesseris. Plurimi uero Venatorem, Coum canemq; Chiu appella-
ri putant. Tum & Stesichorus nuncupatur quidam, in astragalo-

rum ludo numerus, qui octonarium significat. Poëtæ enim, huius
 In Hemera sepulchrum, ex octonis omnibus compositum, peperis
 In quadra- se tradunt, Ἀπὸ τεττάρων, id est Omnia octo, Parcemiam: * Quo-
 ginta uero niam uero quadragesimum numerum, post trigesimali præstantiam
 ijs, post tri coniuinxit Euripides. deinde si quis astragalorum iactu, quadragin
 ginta præ- ta colligeret Euripidem, eum numerum uocauerunt. Sed & Pue-
 stantiam ros in spoliarijs, astragalos è sportulis rapere, Plato inquit. Sed lu-
 Athenis dere par impar, astragalorum multitudine manibus contacta, diui-
 nationem habet parium & imparium. Idem uero et fabis, nucibus,
 amygdalis, et pecunia facere solebant. si modo uera in Pluto tradit
 Aristophanes, dicens Stateribus uero nos serui ludebamus, par im
 demittētes p tr: Alij itaq; circulo ducto, * iacto astragalo conabantur, ut astr-
 astragalum galus in circulo permaneret. & hunc ludum, in hamillam uoca-
 runt. Neq; me latet, quod et cothurnicem ducto imponentes circu-
 lo, hic quidem cothurnicem feriebat digito. hæc uero si ictui ce-
 dens, recalcitraret extra circulum, uictus erat cothurnicis Domi-
 Imperatori nus. In * Taxiarchis enim Eupolis, dicente Phormione. Non itaq;
 bus circumscribes circulum, quantum in prandium decernatur? quid
 prandebo est ad hamillam? * prandium præbebo, aut * molam ceu cothurni-
 massam cem feriam? Ludus autem tropa dictus, plerunque astragalis fit.
 quos in soueam, de industria ad horum exceptionem factam, proj-
 ciunt. Sæpenumero tamen glandibus, & nucibus, astragalorum lo-
 co, ludentes utuntur. Cæterum sphaeræ ludi nomina sunt, episcy-
 rus, Phænnida, aporraxis, Vrania. Et episcyrus quidem, etiam
 ephebica, & promiscua, cognomento dicitur. Luditur autem iuxta
 multitudinem, paribus ad pares dispositis. deinde mediam lineā in-
 differentem educentes, quam scyrum uocant, huicq; pila imposita
 est. alias duas lineas, post utrorumq; ordinem describentes, ad cæ-
 teros, qui primum electi sunt, pilam mittunt. quibus negociū erat,
 pilam aduolantem reijcere. donec alterutri, alios ad aliam lineam
 usq; pepulissent. Phænnida autem dicitur, aut à primo Inuentore
 Phænnido. aut à φωνήισεν, id est decipiendo. quoniam aliò, simu-
 lantes in aliam partem pilam mittunt, decipientes credulum. Vide-

tur au-

tur autem * minoris pilæ ludus, qui à rapiendo * nomen sumpsit esse ex mi-
 sed & mollioris pilæ ludum, aliquis sic nominauerit. Aporraxis nore pilæ
 uero, oportebat pilam directè * solo iniectam, et resultum pilæ ma ut uocant
 nu exceptū ad contrarios mittere, et numerabatur saltuum multi- in solum ia
 tudo. In Vrania uero, hic quidem reclinans sese, pilam in cælum cientē, ex-
 projicit excipientibus autem cura erat, eam, priusquā terram con- cipientem
 tingeret, arripere. quod & Homerus, in Phæacibus intelligere ui- saltū pilæ
 detur. Quando porro pilam ad murum mittunt, saltuum multitudo manu ite-
 numeratur. & uictus quidem, asinus uocabatur, omneq; perage- rum remit-
 bat iniunctum illi officium. Victor uero, Rex erat, & iniungebat. tere
 Dices autem pila ludentes, pila ludere, pilam iacere, mittere, emitte
 re, dimittere, contrā mittere, in aduersum iacere, expellere pilæ
 idoneum esse, concinnum, compositum, diligentem, speculatorem,
 intentum. Licet etiam sphæromachiam, pilæ ludum ad scyrum no-
 minare. Verum & cothurnicem ferire, lusus est. Et ipsum opus, co
 thurnicis ictus. Ludentes, cothurnicum sectores, et συμφορῶν
 dicuntur. Et cothurnices ferire, reuerberare, instigare, irritare,
 exasperare. & hæc, ex cothurnicum lusui pertinentibus nomi-
 bus. Et * πηλῖα quidem, pistrici * similia sunt. Circulos enim de- cribrum
 scribentes, cothurnices ad pugnas mutuas constituiebant. euersa ue similis
 ro, circuloq; excidens uincebatur & ipsa, & cothurnicis Domi-
 nus. Et nonnunquam quidem pro ipsis ludebatur cothurnicibus,
 nonnunquam pro pecunia. Estq; nonnunquam, cum hic quidem
 constituit cothurnicem. ille uero medio ferit digito, deinde ca-
 pite pennam euellit. & si cothurnix indurauerit, uictoria penes
 eius nutritorem est. concedente uero ea, & fugiente, feriens, aut
 euellens uincit. Cothurnices autem uictas inclamantes, auri-
 bus excitabant, obliuionem uictæ uocis conciliantes. & incla-
 mare istud, τραυλίζειν, & ἐντραυλίζειν dicitur. Dicam uero &
 aliorum ludorum nomina, eandem formam cum nominum defini-
 tione habentium. Basilinda, ostracinda, dielcystinda, myinda, chy-
 trinda, Phryginda, cinetinda, acinetinda, schcenophilinda, sca-
 perda, ephentinda, streptinda, pleistobolinda, apodidrafcinda.

Regius itaque est, cum sorte dispositi, Rex quidem, quod facien-
 dum est, præcipit. qui uero Famulus sorte factus est, omnia per
Testaceus agit. * Ostracinda uero, cum Pueri linea in medio ducta, & diuisi
 inter se duas in partes. hæc quidē extra testulam, altera intra esse
 æstimatur. mittente autem aliquo ad lineam, testulam. quæcunque
 pars superior fuerit, hi ad illum festinantes persequuntur, alij uero
 conuersi fugiunt. Quod ludi genus & Plato innuit, in Amatorijs
 Ad Phædrum: Quicunque autem fugientium captus fuerit, asinus
 uocatur. hic uero testulam proijciens, dicit. nox, dies. interior enim
 eius pars, pice oblita est, quæ nocti respondet uocatur autē testulæ
Distracto transmutatio, hoc ludi genus. * Dielcystinda autem, plerunq; in pa-
 rijs læstris luditur, ueruntamē etiam alibi. Duæ autem sunt Puerorum
 partes, alij trahentes alios. siq; ad aliam partem transmigrarint, pe-
Murinus nes illam uictoria est. * Myinda uero. quidam conuiuens uoces ob-
 seruat, & quemcunq; suffugientiu arripuerit, statim hunc conui-
 uere cogit, & cōnientem occultatos, casu inuenire. siq; quis conui-
 uens attingat, aut aliquis præmonstret, diuinatur, nū adeptus sit.
 Ollarius ludus, unus quidē in medio residet, & olla uocatur. alij
 aut circum uero uellunt, * trahunt autem etiam uerberant circumcurrentes.
 trahunt, sed ab ipso conuerso d. præhensus, eius loco residet. Estq; nonnun-
 aut etiam quam. ut quis capiti ollam impositam sinistra teneat manu, in cir-
 culo obambulans. hi uero ipsum feriunt interrogantes, quis ol-
 lam? Et ille respondet, ego Midas. quemcunq; uero cōtigerit pede,
 hic pro eo cum olla circumit. Phryginda, testulas contritas fini-
 stræ manus digitis interponentes, testulas dextra manu secundum
 motorius numerum feriunt. Sed * cinetinda, à *κινῆσις*, quod osculari est, no-
 men sumpsit. quod testari uidetur Crates, in Ludis. Sed ferē de ple-
 risq; in ea Fabula idem Poëta disseruit. Dicit autem, inter cætus ui-
Immoto- riles cinetinda ludis, utpote inter Amicos optimos. * Acinetinda au-
 rius tem, contētio erat, quis sese immobiliter stando sustineret. * Schœ-
Funem nophilinda, in circulo sedetur, unus autē funem habens, clam apud
 amans aliquem deponit. si uero ille, apud quem iaceat, ignorauerit, circu-
 lum circumcurrentis uapulat. si uero de præhenderit, currentem fu-
 gat uer-

gat uerberibus. Scaperda, trabem in medio perforantes stabiliunt, per foramen autem funis tractus est, cui utrinq; unus alligatur, non trabem aspiciens sed auersus : quicunq; uero alterum ui attraxerit, ut in trabis summitatem perueniat, hic uincere putatur. Et hoc, scaperdam trahere uocitant nonnunquam duo, terga inuicem præbentes, trahunt uno alligati uinculo. In * aphentinde autem, ut con dimissorio
ijcere licet, oportebat testulam in circulum * missam sic modera demutten-
ri, ut in circulo consisteret. * Streptinda porro, testulam testula, tem
aut numum numo depositum appellato, conuertebant. Sed * plei Versorius
stobolinda, non * tesserarum modò, sed & astragalorum est, * de plurimi
maioris numeri iactu. Cæterum * apodidra scinda est, hic quidem iactus
in medio conuiuens confidet, aut alius eiusdem cohibet oculos, hi per tesse-
uero occultant. r ipso autem ad inquisitionē consurgente, quemli ras
bet oportet ipsum in locum suum præuenire. Sunt præterea & alij ad plurimū
ludi, quæ nominum formæ respondent, Chalcismus, implicato numerum
rius, ephedrismus, hypostracismus, ascoliasmus. Et Chalcismus iacere
est talis, rectum numisma rotantes, oportet rotatum illud continuè fugitiuus
digito sustinere : quo ludi genere, imprimis Phrynen meretricem de
lectatam esse tradunt. Sed implicatorius, duplicis lori, Labyrinthi
in morem, quædam est complicatio : per quam oportet, baculo in-
serto, duplicaturam tangere. nisi enim lorum soluatur, implicatur
loro baculus : & hunc inferens, uictus est. Porro ephedrismus, lapi-
dem erigentes, ad illū eminens pilis iaculantur, aut lapidibus : qui ue-
ro lapidem nō prosternt, prosterntē baiulat, compressis ab ipso
oculis, donec rectā ad lapidem perueniat. quem * *διόποι* uocitant. biterminū
Cæterum eposracismus, testulam marinam in aquæ superficiem
mittunt, numerantes ipsius saltus, in aquæ superficie factos ante
submersionem. ex saltuum enim multitudine, iacienti uictoria ad-
scribitur. Verū cindalismus, ludus est paxillorum : Cindalos enim,
paxillos uocauerunt. Opus autem erat, non modò paxillum terræ elidere uer
argillose infigere, sed etiam infixum * ante paxillum eius percus- berantem
so capite expellere. Vnde etiam Prouerbum manauit, Clauo cla- caput alte
num, & paxillo paxillum : Nonnulli uero Dorum Poëtarum, hoc ro paxillo
ludo

Cindalis ludo ludentem, * Κινδάλω παίκτω uocauerunt. In ascoliasmo ludentem autem, uno subleuato pede, altero solo saltare oportet: quod ἄσκολο- Videlicet λωλέειν uocauerunt. * Aut in longitudinem saltitabant, aut unus sic quidem hoc in sequebatur, alij uero utroq; pede fugiebant: donec aliquem, uno pede illatus, persecutor nancisci poterat. Aut stantes saltabant, saltus ipsos numerantes: penes multitudinē enim, erat uictoria. Ἀσκολιῶλειν quoq; uocatur, utri uacuo, sed spiritu inflato, et inuncto insilire, ut propter unguentū laberentur. Sunt præterea & alij lus, in cotyla, ænea musca, præstantissime ô Philelie, fecatio, galleruca, Chelichelona, talitro ludere, rathapygizare, pen talitha, phittamaliades, phittari, phittamelie, crepitaculum, telephillum, lilium, malorū grana, lattages, collabissare. Ludus in cotyla est. hic quidem, * manus retro torquens cōiungit: alius uero igit manus istis genibus, inclinatus, fertur manibus, ferētis oculos suppressens: retro, et cō Hunc ludum, & * equitationem, & cybesindam uocant. Musca ne ēt ille ænea, fascia Pueri alicuius oculos obligantes, hic quidem conuerti uero genu tur clamans, æneā uenabor muscam. Hi uero respondētes, uenabens, ris, sed nō capies: suniculis ipsum cædunt, usq; dum aliquē arripuerit. Lus uero, præstantissime ô Philelie, plausum habet Puerorū, tur, præ cum acclamatione huiusmodi: quando nubes præuerterit Deum bendens. Vnde & Strattis in Phcenissis inquit, Deinde & Sol obtemperat equitatum Pueris, si dicant, præstantissime ô Philelie! Fecatio uerò, risus gratia inuenta est: oportet enim aliquid in fecis lebetem immersum, manibus retro ductis, ore eximere. Galleruca, animal uolatile est: quod & melolantham uocant, siue ob genarū lanuginem, aut quod cum lanugine natum. cui linum alligantes, dimittunt: quod circuli instar, inter uolandum implicatur. quod & Aristophanes innuit, dicens: Lino ligatum pede, sicut melolanthem: Chelichelona autem, Virginum lus est, simile quippiam cum olla habens. hæc enim residet, & testudo dicitur: hæc uero circumcursitantes interrogant, Chelichelona, quid agis in medio? Illa uero respondet, lanas connecto, & filum Milesium. Deinde hæc rursum, tuus uero Filius quid faciens, perijt? Illa uero dicit, Alba super equa in mare desiliit. Talitro

litro ludere, est medio manus digito, pollici submisso, nasum ferire. Sed $\rho\alpha\delta\alpha\pi\upsilon\gamma\iota\zeta\epsilon\upsilon$, est pede obliquo coxam percutere. Pentalitha autem, siue lapilli sint, siue calculi, seu astragali, quinq; sursum eijciuntur ut manu conuersa ea, quæ proiecta sunt, in posteriorem manus partē recipiantur. uel si non omnia * potest ea saltem, quæ nouit, tum nouit, & in manu iacent, digitis denuo recipere. Verbum autem scientium, $\pi\epsilon\upsilon\tau\alpha\lambda\iota\theta\iota\zeta\epsilon\upsilon$, in Hermippi Dijs extat sed nomen, est pentalitha. qui adiamagis autem Mulierum lusus est. Quemadmodum et Phittamelia-cent, recides, Phittari, & Phittamelæ, Virginum ludi. Sponsas enim ce-
pianitur rebrantes currunt, se inuicem ad festinationem excitantes. Platago-liqua digi-
nium uero amatores, aut amicæ ludebant. sic enim & crepitacu-
tum uocitant, & sistrum quod Catabum, Nutrices nominant, re-
creantes ægrè dormientem Puerulum. Sed & papaueris, telephyl-
li dicti, folia, primis duobus sinistrae manus digitis, in circulum in-
uoluta implicant, & uolæ alterius manus infligentes. si ruptum
hoc ictu folium, sonum altum ederet, amicas illorum meminisse exi-
stimabant. Insuper & lilium duplex existens, & uacuum, interius
inflantes, ut spiritu impleretur in fronte rumpentes, * sonitu hoc sono huic
similia iudicabant. Præterea & malorum semen, quod malis sum-
mis inest, primis dextræ manus digitis humidum adhuc existens,
& lubricum comprimentes. si in altum exiliret, hoc iudicabant a-
micarum beneuolentiam. ueluti & stillarum sonitu, si reliquæ po-
tus cottabisantium sonarent. Collabiſcare est, cum quis planis ma-
nibus, proprios comprimit oculos. hic uero feriens interrogat, * utrum
quis nam percusserit. Et tantum de ludis, his uero secundum syno-
nymiam subiungemus. similitudinem, dissimilitudinem. fraudem,
cunctari, admonere, ordine iuxta Libri completionem.

SYNONYMA SIMILIS, DISSIMILIS. VIII

fraudis, cunctandi, admonendi,

& reliqua.

Dices itaque de simili, uersimilis, asimilis. $\pi\alpha\rho\omicron\mu\omicron\iota$ e-
nim idem, quod aliquantum similis est. Consimilis, persi- Multiformis,
æqualis, referens Aristophanes autem in * Polyeido, etiam mi

H $\pi\epsilon\sigma\sigma\epsilon\mu$

ἴσους μὲν δὲ dixit. Assimilis autem, Plato: Veruntamen et imagi-
 nem aliquis dicat, sculpturam, typum, imitationē, exsculptionem,
 sculptura, effigies. Effigiatū. sic enim in Horis Cratinus, Ille idem
 sic effigiatus: Aristophanes uero in Thesmophoria Ξυς, Leoni-
 bus hæc facta est effigies; Et uerba, similem esse, referre, repræ-
 a similem sentare, accedere ad similitudinem, * Tum & οἰκέειν aliquis di-
 esse. cat, πῶς οἰκέειν: tum æqualem esse, formam referre, * imitatum
 & esse, exsculptum esse, excisum esse, effigiatum esse: Et aduerbia,
 similiter, consimiliter. ἴσους enim, sordidum est. Verisimili-
 propè, ter uero, æqualiter, * pariter quæ enim ab alijs deriuantur, durio-
 æquæ ra sunt. Res uero, similitudo, æqualitas. Contrarium uero, dissimi-
 le, inæquale. & quæcunque oratione efferrī possunt, negationem
 uerbis addendo. Verbum autem solum est, dissimilem esse, a quo rei
 uocabulum non extat: quemadmodum nec uerbum, a dissimili. Rei
 autē nomen, dissimilitudo. Ab utrisq; autem, aduerbia: dissimiliter,
 inæqualiter. Fraus, fraudulentia, uersutia, tergiuersatio, detrecta-
 tio, deceptio, paralogismus, seductio, figmentum, fascinatio. Et
 alia significatione, sophisma, artes, argutia, dolus, insidia, impostu-
 ra, astus, error, captatio. Et uerba, decipere, fallere, uersutijs elude-
 re, supplantare, detrectare, seducere, fingere, falso concludere, fa-
 scinare, Sophistam agere, artibus eludere, imponere, uerba dare,
 furari, auertere, captare. Tum & eludere, unde rei uocabulum non
 est. Elusio enim, durum est. Fortassis & Supplantare, Platone di-
 tanquam cente in Secundo De Legibus. Ne supplantemus, * ueluti decipia-
 hoc mus, aut fallamus: ueruntamen ne ab * his quidem, concinnum est
 Ecquid igitur rei uocabulum. in eodem uerò Libro est, * Et quid sanè de errante
 tur unquā dicamus, ut sit ueluti deceptus? ut etiam de hoc, & error dicatur
 dicamus paulò enim ante Plato inquit, Hoc autem magis nos uidetur seduce
 hallucinantem re: eiusdem quoq; significationis fuerit, * φιλοῦν. Nomina autem
 adulari quæ enim ab alijs deriuantur, aut duriora sunt, aut aliud significant
 possessiua Participijs itaque utendum est, aut * potentiali dictionis figura: ut
 deceptorium, seductorium, neque enim huiusmodi ab omnibus
 inuenire

inuenire licuit. Aduerbia autem sola ab his, de quibus hæc deriuantur nomina: deceptorie, fascinatorie, fraudulentæ. Veruntamen & Fictè, Platone dicente: Non fictè, sed reuera philosophantes: Morari, immorari, cessare, desiderare, tergiversari, moram ducere, procrastinare, tardari, terrere, cunctari, reponere. Σπαργύδι uero, in Aristophanis Nubibus: Sordidum enim est, Prolongare, in Præconibus Aeschyli: Morari uero, etiam Actus est, apud Demosthenem, Quibus nos morantur: putant autem nonnulli, illum cunctari intelligere. Tum & Ociari, apud Platonem, & alios multos dictum est: sed ego uocabulum non approbo. Res uero, mora, cunctatio, tarditas, desidia, *tergiversatio, *procrastinatio, remo auersio, cessatio, moræ ductio, *Υπερβόλις enim, ferè sordidum uidetur. dilatio tur. Et σπαργύια quoq; pessimum est. Socordia uero, ignauia, et se depositio gnities: quorum uerba non extant. nisi Νωβόλις, apud Hyperidem De Lycophrone: quod ego non multum approbo. Nomina uero, morator, cunctator: fortassis & ignauus, tardus, segnis: Et socors. nam & hoc quoq; apud Platonem extat in Phædro: Socordes quomodo ad disciplinas perueniunt? Sed in Amipsij *Sapphon Sapphote, Socordius diximus: Ab alijs uero, nominum loco, participijs utendum est: aduerbia autem, omnino sunt sordida. Admonere, comonefacere, castigare: Carpere, secundum Demosthenem dicentem: Carpere quidem omnino, et facile, et cuiusuis esse, quis dicat: *sed ne patiamur nos, quod in alijs carpinus: Fortassis hisce simile & uidetur, corrigere, emendare, concinnare, conuertere, curare, mederi, subuenire, purgare, repræhendere, reducere in uiam, saluare, & reuiuificare. Aristophanes uero in Pluto, etiā *Επαρσάδι, Impellere pro cōmonefacere accipit. Res uero admonitio: aut secundum Platonem, Cōmonefactio: Menandri enim Νωβόλις, sordidum est. Repræhensio uero, castigatio, culpatio, correctio, emendatio, concinnitas, cōuersio, cura, sanatio, et purgatio: quæ uero ab alijs deriuantur, non huius significationis propria sunt: Nomina autem ab his, castigator, corrector: ab alijs enim, partim dura, partim ambigua sunt. præter Admonitorē, quo utitur Sophocles, dicens in Pro

cride Punitores, & admonitores: Superare, superiorem esse, uincere, excellere, præcurrere, decertare, deuincere, præualere, demoliri. Debellare enim, et seruum facere, alterius significationis sunt. quemadmodum & mancipare, atq; subigere, subiicere, suppressere pugna nauali uincere, pedestri prælio superare, equestri pugna debellare, equitatu præualere. A quibus rei uocabula sunt, robur et

Et uictoria, sola *captio, et demolitio. Superatio enim, apud Thucy- uiolentior didem, *durius est. siue quis *simile esse putet, debellationi, & de- similem certationi. *quodam Decertationem, pro debellatione dicente, e- illo tiam *στρατολεμυσιν inueniens. Subactio enim, et subiectio, præ- deuastatio dura sunt. Seruitute autem dicta, λατρεὺς λωστος, id est redactio nem in seruitutem, durius est. Nonnullorū etiam aduerbia, inuisa sunt. à plerisq; autem, nihil usitatum extat. Turba, multitudo, conuen- Forsan tus, cœtus, Populus, congregatio, collectio, constipatio. * Tum & collectio, et corrogatio, thiasus, Chorus ueluti si quis dicat, Viro rum turba, Mulierum multitudo, Puerorum cœtus, Hospitum con- uentus, Inquilinorum Populus, seruorum congregatio. Coacerua- cauponum tio enim durius est. Mercatorū cœtus, * tabernarium constipatio, contuber- nautarum collectio, Gubernatorū concursus, ludentium thiasus, nium & iocantium Chorus. De iisdem uero dicitur, toto Populo conue toto agmi- nerunt, omnigenæ, * cateruatim. Πανσυνει enim, * sordidum est. ne Gregatim, secundum ætates, secundum ordines, secundum fami- uiolentius lias, secundum genera, secundum conditiones, secundum artes, se- tanquam cundum turmas. Vnde illud Homeri, Turmatim, * ut Poëticum est. quorquot Et aliter quis dicat, omnia genera, * omnes ætates, omnes familiæ quod & * ut Pueri, & Vxores. Tum alia forma dices, nemo eorum aber- rat, nullus non aderat, nullus abesse sustinuit nemo erat, qui abes- set, nemo nec Senex, nec Puer, quicunq; ibi habitabat. E domibus profluebant, conuenerunt, collecti sunt, congregati sunt, coacerua- ti sunt, concurrerunt, confluxerunt, festinatione conuenerunt, * congreddie commixti sunt, simul libauerunt, in unum collecti sunt. Omnia im- bantur, ac- pleta sunt, cuncta repleta sunt. ardebantur, premebantur. Locum celerarunt etiam hic habent Poëtica, Plures quàm arena, Fluctus superantes.

Quot

Quot folia, et flores. et similia. Gloriarī, arrogantem esse, iactare, grauitē se habere, ostentare, magnifica loqui, splendida effari, superbire, elatum esse, extolli, inflari, altum sapere, excellere, despicere, portentosa agere. Sed in Eupolidis Populis, etiā * *Καυχῶσθαι* gloriatum esse extat. Quorum res sunt, gloriatio, arrogantia, iactantia, ostentatio, magnificorum uerborū sermo, iactabunda oratio, despicientia, despectus, monstrositas. Superbia uero, rei uocabulum est. Sed superbire uerbum, non approbo. Nomina autem, à gloriando quidem, per participium glorians dicenda sunt. Gloriabundus enim, durum est. Sed ab alijs iactator, iactabundus, elatus, magniloquus, aliloquus, elatus, superbus, arrogans, inflatus. et ipsa quoq; horum nominum participia. Insuper altum sapiens, excelsus, superbiens, & contemptor. Sed *ὕπεργαγὰντος*, durius est. Melius uero est, despiciens, superbus, & sublimis. Et à portento, portentosus. Et Portentiloquus, ex Platone. Et aduerbia à nōnullis, arroganter, iactanter, iactabundē, magniloque, fastuose, elate, inflatē. Despicienter enim, & sublimiter, asperiora sunt. Superbe, contemptim, despecte. Pulchrum etiā est, illud Thucydidis, iactabundum: * *Suggillare*, nasō suspendere, carpere, lacescere, subsannare, uilipendere, mordere, irridere. Durius enim est, ridiculum facere. Et deridere, humilīus. Et *γλιῶσαι*, prædurum nimis, *Σιλλῶσαι* uero, Illudere, & Cauillari, Poëticum magis est. Res uero ipsæ, * *suggillatio*, lusus scōma, cauillatoria, sanna, subsannatio, morsus, mordacitas, irrisio. Et nomina quoq; * *suggillator*, suggillatorius, cauillator, subsanna lusor, lufor, subfannatorius. *Χλόβαξ* enim, Comicum magis est. Mordens uero, & mordax, irrisor. de hoc, & scurra dicatur, à me uero hoc nomen non approbatur. nugari enim, à iud significat. omnia uero ab his participia, meliora sunt. Sed aduerbia, suggillatorie, cauillatorie, mordaciter. Ridiculē enim, aliò refertur. Et irrisorie, durius est. De eadem re dicat quis, negocium, res, opus, studium, exercitium, tractatio, tractatus, disciplina, artificium, pertractatio. Et agens, operans, studens, exercens, tractans, pertractans, discens, peragens. *Τεχνάζω* enim, & *τεχνάζωμαι*, aliud quiddam significant.

ficant. Melius uero est, artem pertractans & similia. Scire, cognoscere, nouisse, uidere, intelligere, discedere, perdiscere, assequi. Alia enim sunt, putare, conijcere, dubitare, suspicari, suspicionē habere, coniecturam facere, signis colligere. quāplurima autem possessiua pro nominibus, participia habent, aut * potentiali forma deriuata uocabula. Doctus. Εἰδύμωρ enim, duriusculum est. Cognoscens uero, & cognitione ualens. Illud enim Xenophontis, Cognitor, aliud quidpiam significat. Sciens uero, et perdoctus, scitus, uidens, intelligens, animaduertens, intelligibilis, intellectu ualens, discens, Dediscens discendo facilis. * Perdiscens uero, & καταμαδηνικός, absurdiora sunt prolixitate. Insuper affecutus. quemadmodum ab alijs, colligens, collectiuus, conijciens. Coniectator enim, insuaue est. Coniecturis colligens, & conijciendo ualens. ueluti et Plato alicubi, Animam uocat, Coniecturis ualentem. Suspiciens uero, & suspiciosus, dubitans, suspicionem habens, et coniecturis inquirens. Huius quoq. ordinis, idem significantes hæ formulæ fuerint. cito, celeriter, celerrimè, quā celerrime, quā ocyssime in celeritate, in festinatione, repentina uelocitate. quāplurimum, plerunq. frequenter, ut quā maxime, usitatissime, frequentissime. Ad plurimum. hoc enim Alexis, in Poëtria dixit, Ad plurimum hoc facio: sed Frequentissime idem dixit, in Geminis: Alij uero usitati modi, dicendum de occidendo occidere, trucidare, cedere, mactare, tollere, conficere. de hoc uero Xenophon dicit, Confecit leonem: Aristophanes absolute, phanes autem, Viros confecit: Tum & prosternere, de eodem difficaciter. cunt. Herodotus enim inquit, Postquā ipsis omnes prostrati sunt, ex effica- pro cæsi sunt. Vnde & sic intelligunt illud Aristophanis in Equiti- cia, supra bus, Ego nunc te Herculem prosternam: De eodem quoque dices, modū con- ambigere, controuerti, dubitare, alternare, incertū esse. de eodem tentè, affa- nimirum, & conijcere. Aristophane dicente, Conijcientes, et fin- tim. gentes: De quo * nam dicendum sit, sufficit, satisfacit, sufficiens. Efficere di est, sufficientiā habet, contentus, contentus est. sufficienter, * de Etum est in eodē * uero, Εἰς ποιεῖν dixit Lysias De Achillidis Cæde: Idem quo Lysia que fuerint, terrere, turbare, minari, denunciare, abdicare, terre- facere,

facere, tumultuari, conterrere, percellere, concutere, conturbare, timorem incutere. Et similia quoque, exponere, clam exponere, clam tollere, efferre, exportare, suffurari, auferre. Et * *εκπορεύσασθαι*. Demosthenes enim dixit, Agricultura enim expromere post iudicium * exportata est: Similia & hæc, incendere, ardere, expromere, urere, comburere, igne uastare, flammam consumere, inflammare, ignem submittere, subdere. flammam elidere, excutere, excitare, concitare, elicere. Ipsam uero rem Homerus uocat, Nocium ferens * *φλέγμα*: Tum & uisionem aliquis dicat, magis torto ardorem uocabulo melius autem incendium, & combustionem. Sed apud Hyperidem: * De Lycophrone scriptum inueni. Aut naualium pro Pro ditionem, aut palatiorum incendium, uel excidium arcis. & sic multis in Libris scriptum extat. Incendens uero, * statim Incensor dicitur, secundum Aeschylum, & Sophoclem. qui sic Fabulas suas inscribunt, hanc quidem Prometheum, illam uero Nauplium: Licet præterea dicere, factum est, confectum est, transactum est, operatum est, elaboratum est, finitum est, ad finem perductum est, manus suprema imposita est, absolutum est, ad umbilicum peruenit, perfectum est. *Ἐσθλάδῃ* enim, & *ἐπὶ πολυβίῳ*, alterius significationis est. Res uero ipsa, factio, absolutio, finis, confectio, perfectio, elaboratio. Ad finem peruenire, ad finem perductum, absolutum, exornatum. Et ipse Vir, faciens. Licet quoque dicere, agens, operans, elaborans, finiens, perficiens, conficiens, absoluens. Perfector, confector, dispositor, elaborator. Tum & hæc dices, persecutus est, egit, exegit, fugauit, pepulit, relegauit, eiecit. Demosthenes, etiam Exterminauit, dixit. Et Hyperides, Extorrem fecit, Expulit, Proiecit, Excussit: Thucydides uero, Persecutione pepulit: Ipsa uero res, persecutio, actio, fuga, exterminatio, eiectio, pulsio, error. Et Vir, exul, extorris, errans, errabundus. ab alijs uero, participia. Tragicum uero est illud Sophoclis, *Διωκτός*, pro persecuto. Expulsus uero, exactus, pulsus, fugatus, exterminatus, eiectus, relegatus, & errans. Similia sunt & illa, intrauit, aduenit, ingressus est, incurrit, accurrit, illatus est, irrepsit, introiit, sese inseruit, insiliit, in-

illisus lijt, insultauit, *intrusus est, ui irrupit. Urbē occupauit, obtinuit, immisus in urbē irruit: urbe *positus est, ueluti uentus, ignis, fulmen, nubes, est in ur- grādo, nix, pestis. Et alia orationis figura, *hoc urbi incussit, imbibem sit, iniecit, intulit, illisit, infregit. Ferens, inferens, adferens, suble- ipsum uans, leuans, tollens, baiulans, portās, onera ferens, sufferens. Et id precium e- quod fertur, onus, sarcina, pōdus. Merces uero, portatoriū, et *pēius quod fer perpon, et νόμισμα, atq; φορὰ. Quemadmodum & ipsum opus, tur, & eius onerum gestatio, & latio: quæ enim ab alijs deriuantur, sordidiora quod uehi- sunt. Hæc uero significationē diuersam habentia, orationis figura tur. conueniūt: concinnitas, consonantia, simplicitas, bona constitutio, urbanitas, prosperitas, decor, successus felix, abundantia, opulenta, felicitas, fertilitas, copiosus prouentus, sentiendi facultas, cōsiliij copia, dicendi facultas, discendi facilitas, uocalitas, collimatio, pronuntiationis integritas, æquitas, gloria, dexteritas procreandi, matrimonij felicitas, gignēdi successus, generofitas, reucrētia, eloquētia, fama integra, pietas, robur, concinnitas, frugalitas, beneficentia, facilitas, procliuitas, redolentia. Et apud Xenophontē, Pedum dexteritas: Et apud Euripidē, Bona institutio: Et apud Cruiā, Intelligēdi dexteritas. Atq; Redolentia, apud Aristophanē. Quemadmodū et hæc, Eloquentia, Forma, Beneuolentia, Benignitas, et Dispositio cōcinna, apud Poētā: Tum et hæc, sensibilia, facilia factu, facilia trāsactu, deceptu facilia, placabilia, toleranda, bene disposita bene ordinata, parabilia, bene administrata, bene elaborata, bene concinnata, decertatu facilia, facilia captu. Præterea hæc, facile euangelium, *uile, bene cinctum, robustum, bene ordinatū, insigne, emptu exercitatum, frumento & uino abundans, seruis instructum, rationale, intelligibile, cordatum, formosum, urbanum, pulchros oculos habens, pulchricomum, putchris genis præditum, pulchra cura habens. Tum & facile, expeditum, facundum, consonans, *sortum didum. Quemadmodum & sensibilibiter, decenter & illud apud Aristophanem, Facile: Sunt præterea à multis alijs aduerbia, & mutæ à nonnullis formulæ.

LIBRI NONI FINIS.

I V L I I

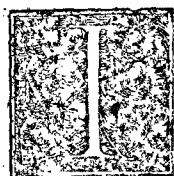
IULII POLLVCIS, DI-

CTIONARIII LIBER

DECIMVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO

CAESARI S.

INcidi olim in Xenophontis Li-
brum, de equorum cura tractan-
tem * inueniens uero in nominis
discussione * illum Eratosthenē *illud*
in Tractatu De Vasculis citare, decreui Era-
tosthenis Librum, propter usus utilitatē quæ-
rere, ut uero inueni, tantum non nihil eorum,
quæ sperabam, habuit illud itaque à me spe-
ratum, & ab illo non completum, ipse per fice-
re statui. arbitrorq; te, ubi examinaueris, hoc
omnium utilitati prælaturum. Licet enim, &
in alijs inusitati nihil contineatur * hoc tamen
inter usitatissima uersatur, quibus singulari-
tèr utimur. Plurimos porro hic Testes cita-
mus, quia nominum maxima pars, authori-
tatis defensione indigent, aut utendi audacia.
Si uero quod nomen prædictum antè, etiam
huic inscriptum fuerit, ne ualde mireris. Va-
sculorum enim nomina colligentem, non ex
Veteribus modò, sed ex horū formis quo-
que oportet colligere.

I CAPITA

CAPITA LIBRI DECIMI.

HVic Libro armamentariorum, & ipsorum uasculorum insunt nomina. & quæcunque de his, aut ab his, sunt deriuata.

	Cap.	I
De uasculorum theca, & foro.	Cap.	II
De Patrefamilias.	Cap.	III
Lanitorum uascula, & quomodo ea nominentur.	Cap.	III
Portarum custodis instrumenta, & opera.	Cap.	V
De nominibus aquaticorum instrumentorum.	Cap.	VI
De uasculis ante cubile, ubi & lectulorum species.	Cap.	VII
atq; etiam De lectorum necessarijs, *	Cap.	VIII
herilibus, De uasis, excrementis faciendis seruientibus.	Cap.	IX
& dome- De * uasculorum lotione.	Cap.	X
sticis De lectulo adiacentibus.	Cap.	XI
uas ad De uehiculis, & eorum partibus	Cap.	XII
lauandum De armis equestribus.	Cap.	XIII
De libris, & instrumentis ad horum cōscriptionem.	Cap.	XIII
De forensibus instrumentis.	Cap.	XV
De gymnasij armis.	Cap.	XVI
De balnei uasis.	Cap.	XVII
De libaminum uasculis.	Cap.	XVIII
De uasis, in quibus aqua calefit in super & poculorum, & mensarum nomina.	Cap.	XIX
De uini uasculis.	Cap.	XX
De uomendi uasculis.	Cap.	XXI
In quibus pedes abluant, & pocula.	Cap.	XXII
De mensa, & eius uasculis.	Cap.	XXIII
De coqui uasculis.	Cap.	XXIII
De Pistoris instrumentis.	Cap.	XXV
De lucerna, unguentii uasis, & Figulis.	Cap.	XXVI
De ijs, quæ thoro seruiunt	Cap.	XXVII
De gynæcei uasculis.	Cap.	XXVIII
De Agricola instrumentis.	Cap.	XXIX
		De pi-

De piscatorijs, & nauticis armis.	Cap.	XXX
De instrumentis ad uestium curam, & quò eadem reponantur.	Cap.	XXXI
De crumena	Cap.	XXXII
De glottocomeio.	Cap.	XXXIII
De decipula, & super quo uolucres dormiunt.	Cap.	XXXIII
De abaco	Cap.	XXXV
De domunculis, in quibus animalia nutriuntur, & alijs huiusmodi.	Cap.	XXXVI
De Pictore, & huic conuenientibus	Cap.	XXXVII
De Epheborum habitu, & alijs miscellaneis	Cap.	XXXVIII
De persona, & similibus deq. catena.	Cap.	XXXIX
De subligaculis, & similibus atq. quibus Pueri ludant.	Cap.	XL
De ijs quibus sal interitur, & alijs similibus.	Cap.	XLI
De scala, tympanis, cymbalis ubi, & quibus aucupes utuntur.	Cap.	XLII
De pera, & huiusmodi.	Cap.	XLIII
De aureis uasculis, & alijs ex metalli materia.	Cap.	XLIII
De Agrorum instrumentis, & similibus.	Cap.	XLV
De uasculis plicatis.	Cap.	XLVI
De pelle lotoria, & alijs commixtis.	Cap.	XLVII
De figulina terra, & alijs idoneis.	Cap.	XLVIII
De aciali, iunco, & renone.	Cap.	XLIX
De utre, flagellis, & gemmis distincto uase.	Cap.	L
De clauis ubi & de operculo, & similibus.	Cap.	LI
De Figulis, Citharcedi instrumentis, & testaceis.	Cap.	LII
De sacrorum uasis plicatis, & alijs.	Cap.	LIII
	I 2	CAPVT

I. CAPVT PRIMVM, DE ARMA-
MENTARIIS, ET IPSORVM VA-
forum nominibus, & quæ à ua-
sis deriuata sunt.

Primum mihi uisum est, uasculorum nomina, quæ ad familiam, agros, et artes spectant, colligere: ut ea quasi ex armamentario desumpta habeas, si alicuius horum subueniat necessitas. Ipsum itaque Armamentarij nomen, in Aeschyli Pſycho-
gogis inuenies. Et apud Aeschinẽm Contra Ctesiphontem, Ar-
mamentariũ extruebant. Thucydides uero hoc, Repositorium uo-
cat dicens. * Vtensilibus et uasculis repositorium. Herodotus uero
ea, ἑπιπλοὰ dixit, quæ facillime hinc inde portari possunt: quem-
admodum fictilis dicitur, supellex reliqua. Isæus autem singulari
numero, ἑπιπλοῦ dixit. Poterunt hæc, & reconditoria dici, &
supellex domestica. Ἀποσκευὰ enim, recens nimis est. Vocabis
Necessa- eadem, & Domestica uasa, & * Vtensilia uascula. hoc quidem se-
ria cundum Alcæum Poëtam, dicentem in Pasiphaë, Et nã per Iouem
alia uascula illud uero, ab utendo denominans. Neque tamen me
præterit, quod uascula ad theoriam, & sacrificia destinata, Xenopho-
eia nominauerunt: sicuti et Platon Comicus dixit, in Hellade: ego
tamen & in domesticis uasculis, hoc nomine uti posse aliquem iu-
dico. Hæc autem à Recentioribus, etiam Μαλακὰ uocata sunt.
quemadmodum & Manualia. Vt Menandrus inquit in Perinthia,
quàm mol- Vt * μαλακὰ ex urbe capiens, * totum illico exilit: deinde, Mol-
lia lem, ô miser, habentes supellectilem, poculum argenteum hoc ar-
in ripiens è theca, mihi arrhabonem dabis: huiusmodi uero supellecti-
lem, ἐνδομύσια multi uocitant. mihi uero nomẽ hoc non proba-
erit tur, indico tamen, si quis forte utens, defendere uelit. * estq; in Li-
bello quodam, quod in Olympiadis actis, de condemnatorum afe-
rendis muneribus sic scriptum sit: Melius uero ἐνδομύσια. su-
pellectilem uocare. τραγικὰ enim, Tragicum magis est. Vasa
autem, Vascula Comici frequentius uocitant. Vocantur autem ua-
sa quæ-

ſaquaedam, igni deſtinata, & ignis expertia ſicuti & uafa, triremica, & nautica, de quibus Xenophon inquit, Vaſa lignea, & * parata utenſilia: Demotheſenes quoque, Vaſorum attritionem dixit. Nomina autem hinc formata ſunt, domum uafis inſtruere, aut agrum, uel quodcunq; fuerit. Tum etiã σκόνη, aut militaris eſt, aut mimorum, aut iumentorum: Vnde dicitur inſtructa iumenta, pro inſtratis & uafa uehentes, curruſ. & uafiſera. Atque in Ranis Ariſtophanis, Vaſigerulus: Et uerbũ, uafa uehere, ac uafa portare. Tum & ex agris remouere, apparatus quendam inſtruere, & negociũ quoddã inſtituere. Porro Homeri, apud Thucydidem, Cõmunibus armis utentes: Et αὐτὸς σκόνη, pro operario Atq; ἄσκονη, pro nudo. Et nullis armis inſtructus, pro frugali, & ſimplici. Præterea ab his quoq; formantur, Vaſorũ conſectio, quadruplatoria actio. * Inſtructum negocium, ut Iſæus De Hæreditate Archipolidis, Pa Et Etis uero quatuor ab illis * inſtructum: Idem quoq; Rhetor Ad Ly inſtructis ſibi inquit, Huiusmodi quidem hiſce de mortuo inſtruentes: Et Habitus, dicit Hyperides Ad Demiaem: Apparatus, apparare, apparantem plurimo precio conſtantia. Indispoſite, Xenophon & Vaſorum Artiſices: Subſtantiam diſponens, ut inquit Demotheſenes: Familiam inſtruentes, ut Dinarchus: Opes erogare, menſam reſtaurare, murum extruere pompæ inſtructor. Cratinus uero in * Panoptis, Vaſorum cuſtodem, Σκνωπόρ uocare uidetur Hunc Omnia autem, nonnulli σκῆνολογ uocant, Barbaricis ſcilicet impedimentis ſpectanti- præfectum: alij uero, commeatus procuratorem ſic uocari pu- bus tant. Sed pro coetum eſſe, Paratum eſſe, in Sexto Pædiæ Libro dicit Xenophon: Et omnia in aqua elixa, pleraq; parata ſunt: Demotheſenes autem dixit, Molientem, ſeu machinantem:

I CAPVT SECVNDVM, DE EO
QVO VASA FERVNTVR,
& ubi uenduntur.

Ignium porro, super quo uasa gestantur, *Σκός* *ελαρ* uocat Aristophanes: Plato autem, etiam ar- cum in Institutione intelligens, dixit: Fortissimum habebat armigerum: sed secundum multorum usum, idem quoque fuerit illud Aristophanis in Phœnissis. Et lorum meum habent, & uas portatorium: manifestius autem in Ranis, Transponens uas portatorium, quoniam caturis: Vasisigerum uero, Eupolis in Taxiarchis Vasisigerulum, iocando nominat. Fori autem partem, ubi uasa uenduntur, circū nuncupauerunt: ut Alexis in Galasiride innuere uidetur, Quò uero me ducis in circo? Porro et muliebre forum appellarunt, locum ubi uasa uenduntur. Vocabis autē uenditionē supellectilis, à præcone promulgatam: quā nunc auctionē uocitant, forum, & omnium rerum uenditionem. Nomen autē *Ἀπαρτία*, Ionicum est: sic dictū de leuioribus uasculis, quæ pro libito transferri hinc inde possunt. quæ et *ἐπιπλά* uocata dicimus. A uasis uero, nūc & ipsorum uenditionē, forumq; denominauerunt: Quemadmodū & Attici, à rebus uenalibus, locorū nomina deriuarūt: dicentes: In obsonium, In unguenta, In recentē caseū, In mancipia: Veruntamen si in Libro quodā, *Ἀπαρτίαν* uolueris uocare, ut defendendi adsit authoritas: reperiēs uocē hanc, in Secundo Iamborū Hipponactis, Integrā uero auctionē habet: et apud Theophrastū, in Decimo De Legibus:

I CAPVT TERTIVM, DE PATREFAMILIAS.

recti pre-
cium

Nniuersæ quidem domus Dominum, Naclerum: & *Ἐστίαρχον*, Dorice Patremfamilias, & familiæ Dispensatorem, uocare oportet. Tum & domus mercedem, non naulum modò, sed & **σεῖρα νόμιον* suprā prædictum habes. Ludens quoq; ipsum, Hospitē uocare licebit: uocabulorū autem penuria laborans, uocem

uocem hanc, ceu celebrem minus æstimauerit. Neq; tu quidem, illud celebre putas, cum tamen non omnino inusitatum sit. ut autem dictum hoc scias, quoniam *honoris studiosus uideris, in Aeschili dignitatis Sisypho usitatum est. Ecce Hospes, scintillantem lucernam colligens. Aristophanes uero in *Obrimo inquit, Siquidem Hospes iussit Forti rit aut quis Hospes est? Strangulabis autem me, si nouū dixerō uocabulum, & domus Principem uocauero. Veruntamen * nouissi- recentissi- mum illud, & usitatissimum, Paterfamilias scilicet, & Materfamili- mum-
 lias non approbo. ut autem intelligas, ostendā hæc ambo in *Thea Theano-
 nes Pythagoræ Vxoris Epistola ad Timaretam scripta inueniri. Pa-
 terfamilias quoq; dicit Alexis in Tarentinis:

CAPVT QVARTVM, DE IANITORIS I

ARMIS, ET QVOMODO

nominentur.

Roma uero circa ianuas sunt, uectes, obijces, seræ, clau-
 es, repagula, clauēs reclusorij, claustra, laque-
 us. Malleus. sic enim id, quo fores pulsan- tur, uo-
 cauere. Tum & anuli, coronæ, & coraces. Apud
 Recentiores uero, et Occlusoria instrumenta di-
 da sunt. Apud Aristophanē uero in Vespis, Conclusoria ea, quæ
 fores claudunt. Et * Επιπασύγες, apud Herodotū dicit autem, Attracto-
 * Serā arripiens, tenaciter tenuit: illud uero * in publico foro feri res
 ptum, Vecti ferreo quidam accuratius interpretati, * seram intel- Anulos
 gi putauerūt. Quoniā etiam apud Demosthenē dictum est, de cor Publice
 poris parte, Τὴν ἁλῆιν, id est Humeri iuncturam, confringentem: uenditis
 uirumq; enim nomen, alteri est homonymū corporis scilicet pars, clauēs
 instrumento & ipsi parti, instrumentū. Apud Lysia porro Ad Phi-
 lippum, * Επιπρασῶεις pro * seris inuenimus. * Κλειδορῶες uero, in Curatores
 Aristophanis Aeoloscione: Sed in Platonis Comici Inquilinis, Si- Clauibus
 gna, sigilla, clauis, sera: Ianuæ quidē, & fores dicuntur, et ualuæ. Clauica-
 & uero ipse ianua h.atus est. In * Demiopratis uero, Vendita lis
 est ianua dissecta, & fores concursoria: Verum in Cratim Diony- u. subula
 alexandro, Postes ducti sunt. Et * porticus uaria, Pro ianua, etiam u.riegata
 ὀψα

Educere in ὄνει dictum est, in Aristophanis Aeoloficone et, Διόωνος, *pro-
 go: pernio. A uectibus præterea dicitur, Fores obstruxere, in Lemnijs
 Inducere Aristophanis: A seris autem, serare, obserare, concludere, occlu-
 ingum dere de quo etiam dicitur, ianuam obtendere, contrahere, attrabe
 pro clau- re, obycere, obstruere, inducere, applicare, adiungere. Quemad-
 de, consue modū aperire, idem est recludere, remittere, extendere, reuoluere,
 uerunt po- Apud Comicos uero *Ἀναῖψυγασσαι idē, quod aperire significat
 nere. Quemadmodum pro claudere, *Ἐπιῖψυγασσαι: Porro Ἐῖψυγᾶ-
 illi θεοιστορ, id est uectem utraq; tabulas obstruentem, foribus obten-
 Idem ἔ debant. Tum ἔ ianuam obstruere, *nonnulli di. unt. Et Nemo ob-
 pangere, et struxit ianuam, in Danaidibus dicit Aristophanes: Thucydides ue-
 compinge- ro, quendam laculi manubrio, loco obicis ianuam conclusisse tra-
 re fores. si dit. *Claudendo autem fortasse idem fuerit, pangere, et compinge-
 cut et ape- re fores sicut ἔ aperiendo, idem est Resoluere. ut inquit Euripi-
 rre, idem des, *Resolue compactas partes ædium: Veluti contrarium dixit
 est soluere Aristophanes, Vestibula pangere aut rursus, Compingere fores:
 Solue At secundum Archilochum, Πᾶρτᾶσσαι, pro claudere.

ICAPVT QVINTVM, DE IANITO- RIS VASIS, ET OFFICIIS.

Voniam uero domum purgare, ἔ aspergere, iani-
 toris officium est: conuenientia hisce instrumen-
 ta dicamus, utpote λόφῆμα, id est scopæ. sic uero
 tam instrumentum, quàm expurgatæ sordes di-
 cuntur. Ipsum uero uerbum, scopari dices. Ipsum
 uero instrumentum, ἔ uerbum, ab Eupolide dictum est in Adulato-
 ribus: Has arripiens scopas, aulam scopatur: Scopis autem purga-
 tum, in Scenis coniunctis dicitur, apud Aristophanem. sicuti in
 Callipide, In ipsis sordibus humi decumbam: Quod si scopis pur-
 gare, etiam uerrere dices: fortassis ἔ scopæ, uerriculum dicentur.
 Si uero ianitorem, purgare dices: quid intererit ipsum, purgatorem
 uocare: usus enim à purgando etiam, ad proprium nomen deducit.
 Quemadmodum et Molitorem, aliquis ipsum uocauerit, *quo licet
 manifestum sit, hoc molam solummodo spectare. Veruntamen Ar-
 chippus

chippus in Piscibus, forū, *μυλῦσθον* nuncupauit. Rigare uero, quoq; irrogare, perrigare, humectare, et aspergere uocare licebit. uas uero quo hoc aspergitur, urceum, hydriam, amphoram, amphoriscum, amphoridium, uas fictile, cothonem, stamnū, calpem, uas, uasculum uas terrenum, testaceum, aut æneum dices. Per quæ autem aqua immittitur, sulci, aquæ ductus, riui, canales. Et *ὄχετον* *γάρ* uocabis, riuorum fontes, ut Hyperides De Riua :

CAPVT SEXTVM, DE IIS QVI
BVS AQVA EFFERTVR.

Nde uero aqua effertur, sunt fontes. E puteis uero, & cisternis si aquam haurias, instrumentis, ut arbitror, opus est. hydria scilicet haustoria, amphora, fune, loro, reſte, cyatho, rotula. tum & conia huc pertinent. Rotulæ partes sunt, * *το* tensio, *νίξ*, *το* *νία*, *ἐξ* *ανία*. Huc quoque referenda, harpage, fuscina & locatio, lupus, instrumentum extractorium. Quod uero harpagem, fusciretentionam uocent in Concionantibus arguit Aristophanes, dicens, Quid nam Fuscina cadis opus est?

CAPVT SEPTIMVM, DE VA
SIS ANTE CVBICVLVM VBI

& lectorum species.

Nte cubiculum uero, iuxta ianuas, cortinae habendæ sunt. siue simplex fuerit cortina alba, ex lino siue multicolor, de qua dicit Aristophanes, Cortina Cypria uariiegata: In cubiculo autē, lectum quendam esse oportet. aut Lecticam, secundum Aristophanem in *Lyſiſtrate* aut Lectulum, ut inquit in *Conuiuatoribus*. Vel Torum, secundum Cratinum in *Vlyſſibus*: de lectis quoque intelligendum, cum inquit, Hi uero capiuntur in toris: Neq; tamen ignoro, quod * *ελις* uocatur id, quod currui inſter- qua incli-
nunt, cum Sponſa tranſuehitur. cui ipſa Sponſa inter Parochum, natur.
& Sponſum inſidet. Lectulus porro, & *ελιντήριον* uocatur. ut in *Dionauago* inquit Aristophanes, Quid me, ὀπεſſime, ablegas,

K tanquam

quam lectulum? Partes quoque lecticæ, enelata et id super quod recumbitur, dictæ sunt ab Aristophane. Sophocles autem in Satyrorum Indagatoribus inquit, Enelata ligna, tribus cōfixa clavis, perforare oportet: Lecticæ autem species sunt, argentipes, tessalata ut in Dionysalexandro Cratini, Lecticam tessalatam, et ancipitem: sic enim compactam nominavit Plato in Festis, Deinde lecticam ancipitem buxeam: tu uero, eburneam quoque dices. Scabellum, iligneum, uel iliceum. Tum et γάμπος, interiorum uasorum nomen dictum est. sicuti et scamnum, et scabellum. Sed in Critonis Mefenia, et Rhinthonis Telepho, Grabbatum dictum esse tradunt: has autem Fabulas, uidere non contigit. Minus porro nobiliū est, storea, uel lectulus humilis: in Cione etenim Satyrico dicit Euripides, Ferè storea Corinthio Puero commensurata, puluinarī pedem non prætendis: In Publico autem foro, Venditus est humilis lectus Alcibiadis * πρεσβύων, et lectica biceps. Tum etiam quædam lecticæ, aut scamno subtensa sunt, ut sustineant stragulas: funes scilicet, funiculi neruus, et fasciæ. tum et funis restes, quæ etiam ad alia communiter referuntur. Proprium tamen in Amæciuius Aristophanis est, Σπῆγτα innuentis, cum inquit. Σπῆγται uitati, nec quidem ego ponere non enim lectulum omnino *. Neruus uero, proprium in Lysistratē extat. Et Thucydides inquit, Declinaui spartis degre habens uatus: Sed Philippides in Lacyadis, Optimum est, ô Mulieres, hanc excindere fellam: sparta enim habet prorsus inutilia, et alium illi decet. nouum intendere neruum *

I CAPVT OCTAVVM, DE LECTICÆ CONVENIENTIBVS.

LECTICAM uero sequantur, stragula, puluinaria, tapetia, tapetes. Tapetes ancipites. Diphilus siquidem in Citharædo inquit, Surgo, amphitapetes sternens: Tum et Homerus, ægidem, Utring, uillosam nominat. Licet etiam stragulam utring, filis intexam, utrinque uillosam nuncupare. His etiam adnumerentur, puluinaria, culcitæ, cernicalia. Lanuginem uero dices, et plumam, de mol-

de mollioribus, secundum Aristophanem dicentem in *Babylonij*.
 Habes paleas, & lanuginem in *Danaidibus* uero, Manium labo-
 res, plumas: *Stragula* uero, & *Puluinaria*, non apud *Comicos* mo-
 do extant, sed & in *Publico foro sunt uendita. *Puluinar* uetus, et
 nouum. Et *Stragula*, apud *Eupolidem* est in *Adulatoribus*. & a-
 pud *Sophoclem*, in locle dicentem, Cæterum & linea *stragula*:
 quarum *Artifices* quoque, nominare uidetur *Hyperides* De limita-
 tione dicens, *Conduxit τυλιφάντας*: In *Amphiarao* autē *Aristo-*
phanis, *Puluinar*, & cervical lineum: Constat porro, quod etiam
 coriacea, et lanea facta sunt: ut inter *Alcibiadis* supellectilē uendi-
 tum est, *Puluinar* coriaceum, laneum, & lineum: Cæterum in *An-*
tiphanis Phaone, & communiter quoq; *Strata*, pro lectis inuenire
 licet: quemadmodum apud *Sophoclem* quoq;. Obseruandū quoq;
 quod pellem nauticā alijs *πρὸς κειφάλαιον* appellantibus. *Cra-*
tinus in *Horis* propriè non sic, sed *ὑπερσίου* solummodò dici in-
 dicat. Porro quæ *lychnis* dicitur, arundinis lanuginē uocant. Cæ-
 rum quod *ὑπέφαλον*, non de lino saltem intelligi possit, ut uulgò
 uisatum est: sed etiam de iniecto implemento, quod tomentum uo-
 cant. utitur hoc dicto in *Pantaleonte* *Theopompus*, licet de *Fabula*
 dubitetur: præfatus enim Poëta, Vendens pellē hanc, induxit, Cō-
 suens totum *ὑπέφαλον*: Dicere porro licet, lectus tener, mollis,
 profundus. *Strata* uero ipsa, *stragula*, *amica*, *sagula*, *chlænæ*, *ta-*
petes, *xystides*. Tum & *Instrata*, quod à *Philisto* dictum est in *Se-*
xta Simyli Megarica: Cæterū laudādo dices, pilosa, mollis, fluida,
 lucida, splendida, pulchricolor, florēs, florida, florulenta, uaria, mul-
 tiiformis, purpurea, uioleacea, coccinea, uiridis, hyacinthina, uiola-
 cea, crocea, cocco tinctā, nigra, purpurā intextā habens, multa pur-
 pura ornata, purpura intermixta. Et secundū *Xenophontē*, Tota
 purpurea, Inaurata, Auro splendēs, Auro intertexta: Animalia in-
 texta sunt, Floribus uariiegata est, Feris pictis splendet, Stellis relu-
 cet: Famulis uero in cubiculo, & ante cubiculum, necessaria sunt.
Strata, *storeæ*, *mattæ*, et *samax*: Est autē *σάμαξ*, arundinis lanugo.
 maxime autē in militia hoc utūtur, ut *Chionides* in *Heroib.* tradit.

I. CAPVT NONVM, DE IIS QVAE
EXCREMENTIS FACIEN-
dis seruiunt.

Ominis quidem, & Viro, matella necessaria est, & scaphium. quod Sophocles in Pandora, Ένεπαθεαυ vocat, et Ουγεννη Aeschylus: Quod autē nō de immota tantū sella, qua excrementa fiunt, forica dicendum sit: sed etiā de mobili, testantur Aristophanes quidē, in Præludio dicens, Hei mihi contingunt foricæ: sed si hoc ambiguum uidetur, Pherecrates tamen in Crapattalis. Capiti meo foricas apponens, pedit: Latrinas uero, honestiori uocabulo sedem uocabis, & sellam. Ipsi uero Mulieri, scaphium aderat. Vtraq; autem hæc, sibi mutuò respondent in Polyeido Aristophanis: Scaphium Xenylla petijt, matula enim erat.

I. CAPVT DECIMVM, DE VASCV-
LIS AD LOTIONEM CON-
uenientibus.

Vrgentem uero ē somno, faciem lauare oportet. Famulus, gutturnium quoddam tenens afferat, recentem aquam lebeti aut lauacro cuidam infundens: nam & hoc nomen, de lebetibus lotorijs dixit Aeschylus: De ijs uero quæ nūc lauacra dicuntur, Anaxylas in Luitropæo, in balneis Lauacra non numerat. De Medicorum autē παντολατρειδισijs dictis, Antiphanes in Vulnerato, Instructus Medicum clarissimum non æneis lebeibus: Veruntamen & in Publico foro inuenimus, Peluim lotorium, & urceolum:

I. CAPVT VNDECIMVM, DE HIS
QVAE CUBICVLO ADIACENT.

Nsint porro cubiculo, throni, sedes, sellæ. Sellula. sic enim in Nubibus, de curruli sella. Κλαδία uero, sellæ sunt uectu diffic'les: quai ū Pherecrates, in Bonis meminit. Veluti etia uectu arduæ sellæ, Thessa-

Theſſalæ: quemadmodum in *Autolyco* *Eupolidis*, *Theſſalica ſella* *quadripes*: *Sedes*, *ſcamna* *Scabella*, in *Inſulis* *Ariſtophanis*: *Scala*. *Subſellia*, **Scabella*, quæ minores ſunt **quatuor pedes habentes*, uelut in *Sarſellæ* *Theſſalica*: **nomen uero*, in *Euthydemo* *Platonis* quoq; *ex-tagine co-tat*. Tum *Θρόνος*, ſellæ eſſe uidentur, ſecundum *Ariſtophanem*, in *quantibus*: *Pluto* dicentem: Ante ſedile, *urnæ caput* **conſractæ*: *Θρόνοι* ue *tripodes* *ro*, aliàs *tabella* quædam eſt. *Ariſtophanes* ſiquidem nomine hoc, hoc *de paxillo* utitur in *Ranis* de eo, quod *abrumpere oportet*, diſſe- *conſtrin-* *rens*. Neq; uero me fugit, quod alio modo *Θρόνοι*, *tabella* quædam *gentis*: eſt. Præterea *Θράνς*, quoq; *ligna uocauerūt*, *includentia laterūcu-* *lorum tabulas*. Adeſſe quoq; tibi oportet, *crepidas*, *ſoleas*, *calcea-* *menta*. Tum & *sandalia* quiſpiam dicat, et *calceos*. Sed *calceamen-* *torum ſpecies tam Virorum, quàm Mulierum prædictæ ſunt*. Ad- *dendum tamen*, quod & *Theopompus* *Sandalia* dixit, ſed de *Mulie-* *re* in *Miſogyne* uero, *Menander* *Sandalothecas*, & *Pelytra*: ſic *enim Sophocles*, *pedes nominat*. *Pileorum uero circa pedes*, non *modò Plato meminit* dicens, *Inuolutum pedes*: ſed & *Cratinus* in *Malthacis*, *Sub pedibus complicatos habens pileos*: Et de *delicijs* quoque, *Pileos* *τρομίτος* dicente *Lyſippo*, in *Bacchis*: Sed *trim-* *itus contextus*:

CAPVT DVODECIMVM, DE VEHI-
CVLIS, ET EORVM PARTIBVS.

Eſtium porro *ſpeciebus prædictis*, me uerboſum *hic eſſe non conuenit* neq; nunc *anulos*, *ſigilla*, et *ſignatoria enarrare*. Verum ſi quis *uehiculorum* *uectura* uteretur *Sole oriente*, priuſquàm *æſtus* *arderet*, *notandæ uehiculorum ſunt ſpecies*: ſiue *currus*, ſiue *uehacula*, ſeu *plauſtra*, uel *lecticas* has nominare con- *ueniat*. Eſt autem *Lecticæ* nomen, in *Sophoclis* *Nauſicaa*, et in *Me-* *nandri* *Piſcatoribus*: Nonnulla uero *uehiculorū*, *uaſigera fuerint* nonnulla, *ſedibus inſtructa* nonnulla, *ad decumbendum ſtrata*. *alia autem cooperta*, *ſubtegulancæ*. Et *Camaræ*. ſic etenim *nominat* *Herodotus*: Et *Xenophon* in *Pædia*, *coopertam currus partē* in

telligens inquit. Decubuerunt, & cooperuerunt scenam: Tum alia quidem quadrigæ sunt, alia bigæ. Non uero opus est, partes recensere utpote cantos, circumferentias rotarum, modiolos, radios, paraxonia, circulos, circumferentias, axes. & omnia alia, quæ cunq; antè singulatim prædicta sunt. Notandum uero, quod iugum omne, subiugatum dicitur siue trium sit iumentorū, seu quatuor.

Monippo Dicuntur porro iuga mulorum, tum etiam equestria. * Vnico autem equo quis utatur, uiriliori ostentatione lasciuens. Curribus uero, etiā tapetia conueniunt, & amphitapetes, puluinaria, et stragulae. Aurigis autem, stimuli, flagella, calcaria. Stimulos enim, de iumentorum usu, dixit in Festis Plato Comicus: * Vnico autem equo utentibus opus est, sago, instrato, ephippijs, camis, lupatis, bulis, frenis, & *αὐλῶπι*. *αὐλῶπι* enim, etiam de equo, in Anagyro dixit Aristophanes: phaleris, inauribus, & ornamentis. Et Calcaria quidem, pedum calcaneis equitantes alligabant, dixit Pherecrates in Dulodida scalo: Apud Cratetē uero, in Festis, Flagellum nodosum nominatur.

I CAPVT XIII, DE EQVESTRI- BUS INSTRUMENTIS.

Questrium autem instrumentorum sunt, strigil, pecten. habena, capistrum, reticulum, lorum, lorum ductorium. Strattis siquidem in Chrysippo dicit, Adduc pullum, intrepidè lorum arripies breuius nonne uides, quod dentes adhuc retinet? Strigilem uero, in Anagyro dixit Aristophanes tum & Sophocles, in Oenomaio. Strigili te uideo flauos purgantem, & squalidos equi pilos: Præterea Plato Comicus in Cleophonte, flagellum, *μαγάρι* *μαγάρι* appellauit. Sunt et freni quidam * *αὐλῶπι* eo, quod tintinnabula habeant appensa quibus equi inhinnientes, sonum reddunt fistulae persimilem. Spathā quidem, Lupatum, Buculas, Freni partem ori insertam, Echinos, Rotulas, Anulos, Frenaq; dura & mollia habes supra in Equestribus: Frena porro dentata, dicit in Anagyro Aristophanes:

CAPVT

CAPVT XIIII, DE LIBRIS, ET
INSTRUMENTIS AD HOS

scribendos.

I uero ab exercitio aliquo, aut ambulatione, siue in porticu, siue in stadio aut nemore existēs, ad librū conuersationē quis se recipere uelit, nota ipsum habere, libellos, chartas, atramentaria, diphtheras, tabulas, tabellas. * Vt dicere liceat, tabellam Porro duplicem, aut triplicem, aut plures plicas habentem, uel secundum Homerum, Tabulam plicatam: Et Aristophanes in Theſmophoria-
Zusis inquit, Tabulis politis suscipere tractus styli, meorum laborum præcones: Pugillares autem, reperies in Philyllij Urbibus. * Dicitur Refert Dorico more in pugillares exactē, quādo scripta recitat In terpres: Pugillaribus autē illita cera, aut malthæ, aut maltha. Hero dotus quidem, Ceram dixit. Cratinus uero in Pytina, Malthem uocat. Sed Aristophanes in Gerytade, Maltham ē pugillaribus comedens: Non ignorandum uero, quod ceram signando idoneam, Vete res Πύπρον nominauerunt. & Πύπρος, ut in Lysistratē Aristophanes Nihilq; hoc modo bene signari, tantūnon ceras detrudere: Pue ro uero adesse debent, stylus, notatoriū, calamarius. Tabella, hæc quidem etiam de Pictore dicta est, in Alexandridis Pictoribus, aut Geographis. utroque enim nomine, inscribitur Fabula, Tabellam præhendens sede: nihil porro refert, hanc etiam ad nostrum scribendi usum conferre, cum & Aristophanes sic utatur. additis his prædictis, atramento, atramentario, & calamis. Si uero & pul- pro pitum, his prædictis adnumerare uelis. * de eo, cui libri incumbunt, pro apud nullum probatum Authorem reperi. Athenis uero. * de urceo opus lo quopiam, cui aqua infunditur, factum est. Et Anathema Dioge- ut habeat nis, quod & Diogenium pulpitum dictum est. Apud Eratosthenem nomen pro uero De Comœdia, * uocem quandam huius nominis abstractio- instrumen- nem habentem inuenies. * de uase libris necessario. to

CAPVT

I CAPVT XV, DE VASIS
FORENSIBVS.

Vm porro ius dicendum est, iudicialia uasa fuerint: clepsydra, gutturnium, disci, calculi, clauiculus. Clepsydrā concutere. Clauum enim, & Clauiculum, in Heroibus dixit Aristophanes: Sic enim Attica dicuntur, Cami, Disci, Vrnæ, & Echini: Tum & arcule tabellariæ, & tabellæ, calami, & styli. Et *Sortilegium. nam & de loco, dictum nomen uidetur in Senectia: Aristophanis sed etiam de uasculo dici poterit.

CAPVT XVI, DE VASCVLIS
GYMNASII.

Dgymnasium uero hinc conuerso, lecythus, olearia sit, aut etiam lecythium. Tum & stengides, & xystides, idem aliquis dixerit. nam in Epicarmi Insulis, nomen inuenitur. Et Diphilus in Citharæodo, Viro a similis est, lecythum et xystidem habens, ego uero et lecythum: Et Demosthenes Contra Cononem, quendam *Ατολήκυθον*, id est Scurram, nominat. quod manifestius in Antiphanis Athamante aliquis innui dixerit, dicētis. Chlamydem, & lanceam habens comitatur macer scurra:

CAPVT XVII, DE BALNEI
VASCVLIS.

Ræterea uasculorū, quæ in balneo sunt nomina: labrum, urna, fons, cyathus, hydria, situla. Aristophane dicente, Cubicularius impellit cyathis: et rursus, Deinde perfundere à capite hydria: Sed Eupolis in Chryfogone, Sed ô chare Iupiter, nāsum iuxta situlam habes: Vrnā quoque similiter dixit in Taxiarchis, Quisquis urnam habens ueneris, *tum & ahenum, unum ē sicuti ubes: lotorijs, *uasīs dixeris. Et tripas, unde et *τυριεύτης. Labrum ue ignigra- ro. Homerus dixit. Labra ingressi polita, lauarunt: Veruntamen indus. Cratini Heroibus, Asamintum, arcam intelligunt nonnulli uero, poculum

poculum. Inter uasa quoq; gymnasijs conuenientia, sacies est, marsupium, saccus, arca ad uestes recipiendas: insuper & syura, *ca- aut pius, *arena, pyraet halteres, rotula, discus, iacula, uestis linea. Sed & coneos & Aeschylus in Prometheo inquit, Picis, & lini praelongi funes:

CAPVT XVIII, DE LIBAMINIBVS. I

LNgredienti uero post gymnasium, antequam bibas, sacrificandum, & libandum est. Thuribulum uero aliquis afferat, quod idem foculum aliquis dixerit: quemadmodum ab indiligentibus, altare mansan- ius, focus uocatur. Tum & libatorius calix, cui uinum libantes infundunt. Et libatorium, cui oleū infunditur. Atq; σφύριον in sacrificijs, quo quis sacrificiorum suscipit sanguinem. Tum & canistrum subesse oportet, & lebetes: dicente Antiphane in Busyride, Et lebetem hunc primum, aut pompæ:

CAPVT XIX, DE HIS IN QVI-
BVS AQVA CALEFIT, DE PO-
culis, & mensarum nominibus.

AD potiones porro conuersis, in quibus quidem aqua calefit, dicuntur aheni, cacabus, aenea uasa, calefactoria, foculi, lebetes, lebetaria, furni lebetibus instructi. Pocula uero, & potatoria uasa: cothones, cotylæ, corylisci, phialæ, calices, cyathi, cyliscia, scyphi. Plurimæ autem poculorū species, prædictæ sunt. Addere autē oportet, τριγυαὶ Cratini, in Thrattis: quas aut calices, aut pollubra esse putant. Et in Aristophanis Scænis cōiunctis, Lecythum septem corylas continentem, ollam pulchrā, quam gestabam nunc uero, de poculo dictum est. ut apud Cratinum in Pytina, Vinarium acetabulum: Et in Antiphanis Mystide, Ex acetabulis fictilibus bibebamus: sed in Acharnensibus Aristophanis, Ex uitreis poculis, & aureis: Quod autem cyrillium nominatum est, Antisthenes in Hortatoria Ad Asianum Oratione, Bombylium appellauit: alij uero idem, systomum nominant. Systomum uero, οἰσκὴ Mendacilinomen, in Teleclidis *Mendacijs, inter multa alia dictum est: ne- bus

L que

que tamen melius hoc, *σάοςορον* nominare, de utrisq; uero hoc nomen dicitur, in Satyrica Fabula Aeschyli, Præconibus scilicet. Vas angustioris: Licet autem mensam, cui pocula imposita sunt, quadrupedem mensam appellare, & unipedem et si quis secundum usum nouitatem, honestius loqui uelit, mensægerulum. non enim de hoc nomen inueni, in Aristophanis Agricolis: Quoniam autem mensægerulus dictus est, nomine hoc uti licet, tanquã de eo dicto, **Vbi aderant** qui mensam gerit * Cui principibus myrthi * imponebantur.

CAPVT XX, DE VINI VASCVLIS.

Is quoq; uinorũ uasa subiungẽda sunt, cænophora, merifera, amphora, amphorisci, cadi, cadisci. Et Anacreon inquit, Neq; ex cellis cadũ. Et Herodotus, Cadũ uini Phœnicij. Atq; Cratinus in Pytina, Hos quidem ex gutturnio, illos uero ex cadi sco: sed & Metretam, amphoram dixit: Philylius uero inquit in Duodecimo, Tibi quidem hanc amphoram, do præmium: Primum quidem hoc metretæ nomẽ, mensurationis causa habuisse tradunt. Tum & Demosthenes Ad Phænippum, Vini metretas nominat. Cæterum Philochorus, in Arthide dicit, Veteribus amphorã, Cadum dictam esse. & semiamphoram, Semicadum: Epicharmus tamen in Philocnide, discernere uidetur inter cadum, et amphoram, dicens. Neq; in cado exponere, neq; in amphora: Cæterum ex uinarijs uasis quoq; fuerint, uter, & utriculus. ut in Acharnensibus dicit Aristophanes, Pytina quoq;, lagena, & lagenula. Diphilus uero utrunq; dicit, illud quidem sæpius, in Hecate. lagenulam autem, in Delphis: Tum crater, craterculus, crateris * stamnus, & stamnium. & nonnulli quidem, Thasium solummodo sic nominari putant. sed Aristophanes in * Telmefis inquit, Vini Chij stamnium uenire, & unguent. Et non de Chio saltem, stamnium dixit. sed etiam de Thasio in Acharnensibus, Thasias amphorulas: Eupolis uero in Marica, dixit Stamnariũ: Inter hæc quoq; numeratur, bicus, & cotyle, & chus. Nonnulli tamen Chum, *χῆν* dictum esse tradunt, & nomen esse Bœoticum: Verum & *Ἀσπυτις* nam,

& hoc inuenitur in Antiphanis Meleagro, Ἀντιφάνηος ποτὶναι ποταμὸν
dam sitis ducens: tum & Menander in Chalcidonio, nomine hoc
uitur. Inter uasa quoque referantur, quas Aristophanes in Holca-
dibus, Holcas uini uocauit & in Senectute, Vnam mutuò dare,
quinq; chus capientem, aut maiorem: * Adeò ut hydria non aqua itaq;
modò, sed & uini uas fuerit. Insuper & Phenacinda, & phidacin-
da quispiam dixerit, ut in Foro publico extat deinde, & πλημυρό-
λω Est autem fas fidile, non acutum fundum habens: sed latum, &
stabilem, quo ultimo mysteriorum die utuntur, quem etiã hinc πλὴν
μυροῦ uocitant Inter hæc quoq; ψυῆτερον nominant. Quo ue-
ro uinum hauriunt, situla est, haustoriũ uas, cyathus, cenochoa, co-
tula, ephebus, & lepaste. Quod autem lepaste, non poculum mo-
dò, sed uini fusorium uas sit manifeste Aristophanes in Geryta-
de tradit, Circumfer lepastem: Inter hæc, etiam Siphon est, et Gu-
fiatoriũ pocillum, apud Aristophanem Curre in forũ uinariũ, am-
phoram uacuam accipiens interius, & pocillum: Huius quoq; ordi-
nis est, Chona: quoniam Pherecrates dicit, in Pettala Calicem ni-
gri fragrantis uini chona hauriebant: Tum & fiscella & qualus
quoq; de fiscella dictus. & colum Hipponax uero inquit, Veluti ui-
mineus qualus:

CAPVT XXI, DE VASCV-
LIS VOMENDI.

Pelaterea in quod exscreare consueuimus, & euo-
mere quod multi λεοτῆρις uocant, commodis-
simè peluis quispiam fuerit, superius aqua reple-
tus. Tum etiam id * quò euomunt, peluim nomi- ubi
nant: ut Cratinus in Horis inquit, Num fastidio
laborat? aliam ocyus quis, & peluim inferat: Cæterum Polyxelus
in Mimo Tindareo, In lebetè primum ablues, euomes, implebis: * a- itaq;
deò ut & λεοτῆρις, hoc uasculum dicere conueniat Licet uero i-
dem lebetem, & lebetium uocare. Scaphamq; in Anagyro dixit
Aristophanes:

CAPVT XXII, IN QVIBVS PEDES
ABLVANT, ET POCVLA.

nerò

Dem quoq; aliquis de illo uase dixerit, in quo pedes abluunt: peluis enim, id nominandum est. aut Lebes, secundum Homerum dicentem:

Sic sanè dixit, anus uerò lebetè cepit lucidum,

Quo pedes abluit, aquam * q; infudit multam.

Licet etiā Scapham nominare, secundum Aeschylum, alicubi Scaphā dicēte, in Sisypho Lauacra sanè ferre oportet diuinis pedibus, lotor in scapha aenea: Vocatur etiā lebes, pedū * lotorius: aqua autē hinc defluens, lotio. Πλυτήριον, pedū lotio, ut in Heroibus dicit Aristophanes: Sciendū uerò, quod peluim, Tragœdi Πέλυν uocitant: Aeoles uerò, Πέλυνκα dicūt imprimis ligneū, à cædendo. Vbi uero pocula abluuntur, ὀλκῶον uocatur fortassis & lauacrū. quod autem supponitur huic, fortè fulcrū uocandum est: ut in Foro publico nomē hoc inuenitur, de omnibus suppositicijs fulcris. fortassis etiam Circulus secundum Homerū, * Circulum inferiorem dicentem, Aureos uero singulis circulos supposuit: Fundum uerò, alij πίνδακα uocātum & Pherecrates in Liris, Præhendens quidem chœnicis fundū infixit: Aristophanes sanè in Fabulis, aut Centauro, Excussos fundos dixit. Calicem uero, fundo carentem, Sophocles in Tripolemo, Ἀπὸνδῆκοςον uocat: Fundo carens calix, tabulae nō seruit:

CAPVT XXIII, DE MENSA,
ET EIVS VASCVLIS.

Bsonijs autem supposita mensa, etiam tripes uocatur: dixit siquidem Aristophanes in Telmefis, Et unde ego mensam sumam tripedem? et in Concionantibus, Et tripodē extulit, atq; lecythum: Tripodes quoque dicti sunt apud Xenophontem, in Expeditione: sicuti Tripodia quoque, * & cætera. Tripodis autem operculum, circulum appellare oportet, & ὄλμον. Quoniam & Delphici Tripodis operculum, cui Vates insidet, ὄλμος uocatur. Medietas autem tripodis igniti, Venter, secundum Homerū: In Publica

blica autē auctione, etiam Mensa quædam, unicū circulum habens uendita est. Veruntamen etiam ea, quæ tripodibus imponūtur, mensa uocatur et magides, *quisquis hoc nomine uti dicatur, proprie accomodato ad maetram, aut sacras epulas. uel ad ea quæ ad sacrificiū serūtur, ut *de Sophocle dicitur, Hecatæ magidis cænā: apud So- Cratinus uero in Busyride dixit Bos hic, magis, & farina: Apud phoclem Epicharmum quidem, in Prometheo Combusto, etiam secundum humanum usum dictum est. Calicem, magidem, lychnum: Mensarum autem uascula, cibis seruientia. circuli, uasa, fusoria, cyli. lances patulæ, supinæ aut rotundiores. Tum & patellæ quædam piscatoriæ. Aristophanes uero uidetur, discernere lances quasdam, ignis expertes: ut cum in Telmesis inquit, Patellam ignis expertem, & piscibus idoneam: Fortassis et patinas dices, non enim sordidum est, hoc nomine uti: licet de obsoniorū uasculis hoc dici, nunquam inuenerim. Sed de Pictorū uasculis, Socrate Patellas dicente nihil intererit, quo minus de lancibus nomen hoc *dici uideri possit. & secundum consuetudinis usum, & cognitionem, usitatum fieri. Sed & τῶν ἀνέκων ipsi, non modò obsoniorum uas: sed tabulam quoq; significant, apud Homerum, & tabulam indissolutam. Tum et Pictorum Lances, ut in Publice uenditis inuenire licet. Atq; lanx uariiegata, à pictura dicitur uel lanx, *uno la- altera tere depicta: ibi sane & lances, Μάχαλοι uenduntur. Sed in Antiphanis Genitoribus, Veneris patella dicta est. Vasculis uero adnumerare oportet, pelues, lecanides, lebetulos, cophinos, paropsides. Aristophane dicente in Holcadibus, Cophinos faciente Figulo, *quos quidam attribuunt: dicit insuper in Cotylo, Et cophini quoscunq; omnes: Quod autē uasculum hoc, nō fictile tantummodo conficitur, sufficiēter Aristophanes arguit in Babylonijis dicens. Eget ducētis drachmis, unde igitur erit, *hunc cotylum *ferre? Cophi ut ni uero, corticibus confectæ lances quædam fuisse uidentur. A ferat? quibus euacuare, aut ebibere λαυαλα, et ἐκκαταλα nominant. ut Eupolis in Amicis, Hanc uero ipsis euacuat: Sed in Publico foro, non Cophinos modò, sed & canistra inuenimus. Intinctoria, le-

betes, catini. Acetabula. non enim de cottaborū ludo solummodo, acetabula dicta sunt: sed etiam de illis, quæ eduliorum necessitati **appone** seruiunt. ut Aristophanes in Aulibus, Acetabulum hinc *primò sumens, aut catinum: et in Phrynichi Musis, Et in acetabulis chœnices tres, aut duos farinae. Lecides uerò, Epicharmus dixit in Nio-
bes Nuptijs: Lecidem, et duo intinctoria: In Scyrone uero, etiā Le-
bes fictilis dicitur. In Foro autē publico, Λέκος quoq; inuenimus: etiam Hipponacte dicente, Frumenti λέκος: Hippocrates autem, in Libro De Cnidia Sententijs, Leciscum dixit. Cæterum paropsides, uulgari usu ad massam quandam, aut ius aliquod referuntur. uel ad edulium quoddam frugale, quod appositum condire oportet: ueruntamen & uas hoc, θυγαλίστορ uocandum est. Consueti enim uocabula non repudio, etiam si apud minus probatum Authorem inueniam, usitata reddens: quoniam ad utentem his, habeo refugium. Illud enim in Metagenis Philothyte, Et in multis paropsidibus, & uacuis thyelisijs theatrum, noui esse ambiguum: cæterum **addit** in Antiphanis Bœotia, manifestissime de uase dictum est. Vocare in *in appositis *paropsidibus bulbos: Porro Scutellas quoque, obsoniorum uasculum uocare uidetur Aristophanes, in Tagenistis dicens: Ius uero in scutellis hoc calidum, & ardens: Utendum etiam canicis, lingulis, mystiliarijs, cochlearibus, nouaculis, cultris, cultello, aut gladiolo. Atque μάχαρ & sæpe masculinè dicitur, ut cum Pherocrates inquit: *Μάχαρὰν ἀρρῆν ἔβαντες, ὅτοι μὲ ἐργασάμεθα μάχαρ, & τοὶ Βοῦν ἀναστήσω κρέα: *

*Machæram masculum dedisti, neque me impediuit machæra, quoniam clamore suscitabo carnes: *

A cultro uero, etiā cultello utendum est. In Foro autem publico inuenimus, Cultros eburneos, & cultros corneos: præterea lauacrum, lebetes, gutturnia, & pollubrum. Atq; hæc ex Homeri usu desumuntur, Lebetem simul, gutturniumq; ancilla manibus tenens: hoc idem etiā, manuum lauacrū appellandum est. Eupo' ide dicente in Adulatoribus, Vacuū gutturnium. Quibus etiam spongiæ addēdæ sunt, ad hæc uero calathi, fiscellæ, cophini. Et Caniscia, di-
xit

xii Crates in Heroibus sed Aristophanes in Acharnensibus, *Κάρυτος*: et Gerytade, Alius uerò inferebat plicato in calathore lieta panum fragmenta: Tum et canistrum panarium. Dices quoq; cistam obsonariam fortassis Arcam quoq; ut in Baptis Eupolidis, Verum neq; arcas habent copiosè repletas: & in Pherecratis Myrmecanthropis, Veruntamen & arcas, quæ penes me sunt: Cæterū in Iouis Alcmena, uas ad ciborū apparatū destinatum, Capsula nominatū est. Et obsoniorū sportā, ē iuncis plicatā, in Amphiarao dixit Aristophanes in Acharnensibus autē, Sportulam quam & Plicatam uocauit, apud Tragædum: Verum eduliorum uascula dices, Scutellas, acetabula & oleariam infusionem, quam Eupolis, Vas longum appellauit. Et *Ἀνὰ κρητὰ*, in Conuiuatoribus Aristophanis dictum est. In Tagenistis uerò, quoddam uas, etiam Mellarium est nominatū. Dices etiā penū, Cyminothecā, secundū Nicocharmī in Galatea Scitis elaboratū manibus Fabri, multa in se parua habens receptacula, cymino dochū, & cymino dochā: Cyminotheca autē, in Publico foro dictū est. Sed in Geloi Apollodori Grammatico, *Cyminotheca inter hæc uocabula recēseri uidetur. Si uerò *τοπῶο* in focis instrumentū quoddā, *ῥιτῶο* dictum est, quo carbones sufflant: ut in Acharnensibus dicit Aristophanes, Craticulā huc mihi pone, et *ῥιτῶο* nihil prohibuerit, etiā de muscarū depulsione, hoc nomine uti. licet flabellum in Menandri Philadelphis inuenire liceat et in Anaxippi Citharædo, flabellū arripiens, huc assiste:

CAPVT XXIIII, DE COQUI

INSTRUMENTIS.

is etiam, coqui uasa adnumeranda sunt: ollæ, ollulæ, aulæ. Thracæ uerò, ollā, *Ζευτὰν* uocat. Patinæ, patellæ, capsæ, capsulæ, cacabi, abeni, foci, sartagines, foculi, lebetes, lebetia, lebetaria, uerua, uerua bouilla. Et Obelisci, in Acharnensibus Aristophanis. Fer obeliscos, ut turdos assem: In Foro publico uerò, etiā Cōdimentū obeliscorū uenditū est. Tū et *ὑπερτετρας*, uocabis lapides, quibus uerua innitūtur et crateuteria. et ut in Foro publico in-

ueni

nire licet, Crateutas plumbeas : Nomen sanè Δραμιόπρετα, non apud Aristophanem in Equitibus tantummodo dictum est, Ostreorum condimenta publico uendita inuidus : uerum etiam apud Commodas calos : Tum & apud Lysiam Oratio est, in foro dicta, De publice uenditis. In columnis autē Atticis, quæ in Eleusine extant eorū qui in Deos impij sunt, publicata bona, inscribuntur ubi multa alia uasa nominata sunt, tū et Crateutæ plumbeæ. Sed et Eupolis, in Adulatoribus, Plūbeas crateutas inquit. Inter coqui quoq; instrumenta sunt, cultri, cultri mactatorii. Et σφαγίον, quod sacrificiorum sanguinē suscipit. Σφακτόν enim, ceremoniæ nomen est, sacrificijs adhibita, sic dictū. Tum et coqui uasa sunt, coclear, tudicula, euerge. Verbum uerò ipsum, Tudicula uisiti, in Eubuli Parmenisco extat. Ex his etiam fuerit, coclear, quo ius sorbetur. Fuscina, harpage, & lupulus, extractorius Et listrum, quod nonnulli uertebam sartaginis uocant tum et sartago. Veruntamē & τήραν inuenire licet, in Piscatoribus Eupolidis, et Teleclidis. Mendacis : Sordidum autē est, Sartaginula, in Equisone Menandri. Verbum quidē, Frigere, in Apocleomena Posidippi extat. Vas autē, quod alias chytropodem uocant, etiam λασσαν dictum inuenies. ut Diocles in Melissis, A lasanis calidā accipiam. In Primo autem Iamborū Hipponactis, Chytropodium dictum est. quemadmodum & apud Hesiodum, Neq; à plenis accipientem chytropodis : uerum hoc aliud quiddam significat. Cum uero Diphilus in Epiclero inquit, Aulam magnam apud coquum. sine dubio ollam intelligit, non chytropodem. Neq; etiam inconueniens est nouisse, quod χύτρα, osculi species erat, cum Puerulos, auriculis præhensos oscularentur. quod et Eunici in Antia innuit, Auribus præhensens, χύτραν osculum figas. Veruntamen chytropodem, etiam Βῆν appellabis, et Anthracium, secundum Alexidem, dicentem in Lemnia. Siquidem nobis in medio stabat anthracium, sesumq; fabarum plenum : Sesum enim, uas fuit, in quo fabas, aut alia huiusmodi frigeant. Anthracium uero hoc, Cratem uocabis, & Craticulam, secundum Aristophanem, dicentem Craticulas : sed Strattis in Psyschastis inquit, Quo-
modo

modo quis mihi prunis plenam sopiet craticulam? Prunæ siquidem, semiuisti carbones sunt. Coquinariorum quoq; ordinis fuerint, olearia cella, pecten, scamnū incisorium. Coquinaria mensa, quā Neoterici Abacum uocant. nomen autem extat in Menandri Messenia, Ductus est omnino ad abacū quendā: Adhæc maëtra, scapha, magis, pila, canistrum. Et Nuper excauatā pilam, dixit Eupolis in Capris. Sicuti Aristophanes in Vespsis, Recentē molam dixit. Sed Menander in Demiurgo, pilam hanc, Lintrem uocat. it. Idē quoq; significat, mortarium, et pila scapham enim, sic nominauit Aristophanes in Pace. Scaphulam quoq; eandē scaphā uocat in Holcadibus. sic coniungens, Scaphulam & Maëtrā: In Foro autē publico, inuenitur Scapha lōga, et scapha turbinata: Mortariū uero, etiā Mortariolū uocabis, secundum Aristophanem in Pluto: eundemq; Solon in Iambis, Igdam uocauit, dicens. Festinantes apportant, hi quidē igdā. illi uero, silphū. nōnulli uero, acetū. Manifestius porro in Coroplastho Antiphanes, Mulier ad tibiā uenisti, saltato denuo igdā: Est equidem igda, etiam saltationis species. Comicus porro ad nōmē alludens, adiunxit. * Mortariū ignoras? id est igdā. Pyranū uero, id est foculum mensariū. quo prunas ferunt, mea sentētia pyrophorum quoq; nominabis. Coquinaria quoq; sunt, cultri, & excoeriorij cultri. Apud Aristophanem sanē in Equitibus, Coquus dicit, cultrorum coquinariorum ictibus: Huius quoq; ordinis est, culter caseifeca, quem cobylem uocant. ē quibus Caseifeca quidē, est in Platonis Adonide. Et Aristophanes in Aeolosicone, Co-clear, mortarium, focus, caseifeca. Cobylis uero, in Philemonis Rapto. Video coquos, cobylē, & scapham: Adnumerare his quoq; conuenit, bipennē, coclear, pistillum. Tum & Sartago, in Publico foro uendita est. Et aspergillū, quod cōmune est tam Pistori, quā coquo. uas à rigando denominatum. Sed si et Abacum, coqui uasis adnumerare uelis. Cratini autoritate utendū est, dicentis in Cleobulo, Tradidit nucum abacum. Tum & Abaculum dices, de altero enim hoc dictum est à Lysia. * De Callæschro. Post abaculum, mē Prosulamq; seipsum uendens: ueruntamen nomine hoc, de obsonigero

M uase

uase utendum est. Quemadmodum & Cacabum, dices ollam, secundum Aristophanem dicentem, in Scenis Coniunctis: Caterū in Eubuli lōne dictum est, Acetabula, patinae, cacabi, & ollulae. quasi forma cacabum, ab olla distinguat. Porro cacabulum quoque dices cacabū, secundum multorum usum: *ut Antiphanes uocauit in Parasito, Etiam cacabum dico: *ταῖς αὐλᾱν quoque dices. Mihi nomen uero *nomina differre uidentur, sicut cacabum nonnulli dicant, siue fittybum. Et Nicochares in Lencis dixit, Cacabus, et patina: Tum etiā patina, patentium scutellarum species est: quam nonnulli, patellā uocant. Patina enim, in Nymphopono Sophronis dicta est, Patina spontanea. Patellā uero, Eubulus, Et confertos Sicelici patellis cumulos: Atque in Euthydico Antiphanis, Polypus concisus, coctus in patellis: Tum & Alexis in Asclepiade, Patinas dixit. Caterum in Hipparchi Politæchis, uulgari more, Catinum dictū inueniri tradunt. Quibus uero horrea terentes uentilant, et fabas, patellas uocauerunt. Quod si etiam caninum librari, his addendū duxeris: sciendum, quod funiculus, quem libram tollens arripit, laqueum appellauerunt. Vas quoque coquinarium est, Colum, secundum Euripidem, in Eurysthene Satyrico dicentē. Aut κύαθῆν, aut hisce Ποῖ-αeneum colum exhibens. *In Foro autem publico Colum quoddam, pro cratere uenditū est, quasi ad iunium magis referatur. Porro etiam infundibulum aeneum, coquinarium uas est. Aristophanes uero uero in Conuiuatoribus dixit, Non *hæc, sed infundibulum aeneum: Fortassis & tostorium. Et Frigendi instrumentum uel Sartago, Polyælo in Bacchi Genitoribus dicente. Vnde olla suspensæ ædificio sunt, & sartago. Etenim si φρυγέα τρογ, *Aedificatoribus conueni. & idem est re uidetur, *aut Pistori, secundum multorum sententiam. nunc tamen Aedisi men, pro coquinario uase positum uidetur. φρυγέα uero, aut *catere ipsum appellant instrumentum, uel uas in quo frigent, *aut φρύγε & τρογ: ut Theopompus Comicus innuit, dicens. Phrygeum, pila, et uel lecythus: Sed & maetram, uas intelligentes, hinc dictum esse existimant. & illud, quod Romani Scamellam uocitant. Coquinariorum quoque ordinis sunt, furni, clubani. Et Clibanariorum boues, in Aristophanis

phanis Acharnensibus: Coquo etiam adnumeranda sunt, combustilia ligna, sarmenta: Et Titiones, secundum Sophoclem, dicentem in Hercule Satyrico: Collegere ligna, cen titionum: His etiam addenda, tedæ, faces, storeæ, ligna fissilia, piceæ, lampades, furni, laternæ, carbones, & marila. Et marilam quidem, uocarunt cineris, uel carbonū florem: * Statim uero & cophini, huc referendi sunt. Et Canistri, carbonum uasa, Aristophane dicente, in Acharnensibus: Euripides quidem dixit, in Autolyco Satyrico, Asinos carbonigeros: Sed in Alexidis Spondophorico dictum est, Aristogitonem Rhetorem uidi, carbonum uase amictum:

CAPVT XXV, DE PISTORIS INSTRUMENTIS.

I uero coquinarijs uasculis, Pistorum quoque instrumenta adiungenda sunt: et multi pistrinū, officinā nominauerunt. nihil intererit, etiam uas, in quo panes coquunt, sic nominare: quod nunc, furnū uocitant. utrunque uero, *πλάτῃνοι* nominandū est: quemadmodum & illud, in quo panes formabant. Pistorij quoque: ordinis fuerint, mola asinaria, mola, mola frumentaria, & molitoria scopæ. Tum et pausicapta, instrumentum, molentium collo, ne farinam deuorent, adiunctum: quod * cardopeū nominauerunt. ut Aristophanes in Heroibus, At cardopum collo adaptetur: Ex his quoque fuerint, uerua, spalathrū, hostorium, radius, uertebra, magis, chcenix, medimnus, semi-medimnus, sextarius. Et Modius, apud Cleonem Cantorem, in Securi: Odarum: Et apud Hipponactem in Primo Iamborum, Sensimodius: Chcenix uero duplex, & Semi-sextarius, in Nubibus Aristophanis: Tum & cotyla, mensura non liquidorum modo, sed et aridorum: quoniam Thucydides inquit, Libro Septimo: Cotylam aquæ, et tres cotyles frumenti: ualet autem tertiā chcenicis partē. Pistoria quoque sunt, codomeū, cribrum, metra, scapha: & si quæ coquinarij ordinis, cum pistorum uasis sunt communia. Præterea mortarium: *ὑπόλμιον*, quod mortario subiicitur, quemadmodum Aristophanes in Anagyro uocat. Tum & pistillum

pistillum, & cribrum, cribri tegmen, & operculum, & cribrum tenuius. Et in Publico foro scriptum est, Cribrū ordeaceum: Aristophanes uero in Scenis Coniunctis, Instar cribri perforatum est:
I. CAPVT XXVI, DE LVCERNA, VASIS VNGVENTI, ET FIGVLIS.

Aec uero, Candelæ sequuntur, & Candelæ duplices, secundum Philonidem, dicentem in Cothurnis. Quemadmodum candelæ duplices: Atq; candelæ triplices. Et Lychna, secundum Herodotum: idemq; Candelæ incensionem dixit, Cratinusq; in Trophonio, & Menandrus in Thessalica: Et candelabrū, cui candelā, quæ & lucerna dicta est, imponitur. Candelabri autem elatior pars, cui candelā inseritur, scutella dicitur; uel lanx. Quodq; mediæ candelæ inest, thryallis, ellychnium, et phlogmus. Quam uero nunc lampadem uocant, etiam Laterna dicitur: ut Aristophanes dicit in Acharnensibus, Laternam ad lucendum instruis. Sed apud Lysiam Ad Chytrinum, Repente uero quis arrepto lapide, sequentis Famuli laternam excussit. Cæterum in Aristophanis Aeoloscicone, Et pellucida omnia uidemus exomidis, ut in noua laterna: Laterna uero, etiā λαμπύρ dicta est. Tum in Secundo Philisti Libro dictum est, Et noctu obseptas laternas attollere: intelligit uero laternam corneam. Πᾶνός autem, & φᾶνός, etiam facem significant: ut cum Euripides dicit in Alcme, Vnde uero piceam facem accipiendam inuenisti? Tedæ enim, & lampades, luciferorū sunt. Lampades præterea, Perticas uocauit Aeschylus, Perticæ picate incensæ: Obeliscolychnium autem, militare instrumentū est. dictumq; à Theopompo Comico, in Pace Nos uero bona fortuna obeliscolychnium permutantes, & ensē acutum: Verum cum Aristophanes in Aeoloscicone dicit, Duobus lychnidijs nimirum candelabra intelligit, & non paruas lucernulas. Sicuti cum & Crates inquit, in Vicinis, Non est mihi lychnidium. Manifestius tamen in Aristophanis Fabulis, aut Niobe. Sed candelæ instar, recumbit super lychnidium: Et in Phœnissis, Et stilba, quæ mihi noctu lumen fert

fert super candelabro. Vnde patet, quod & stilba, lucernæ species est. Verū si & unguentis, in his utendū est sciendū, quod unguentum Aristophanes, in Tagenistis, Vnguentulum uocauit. dictaq; ab eodem sunt, Vasa unguentaria: Dicitur etiam lecythus unguentaria, tu uero etiam unguentiferam uocabis. Sed in Ranis Aristophanis, Lecythium quoq; dictum est. Sophocles uero in Andrōmada, *ΑΥΤΟΧΕΙΛΕΣ ΛΗΚΥΘΙΟΙΣ inquit, alabastra integro saxo exscul Cum ipsis pta intelligens. Et instrumentum in lecythos, ad unguentum degulabris lecy standum, immissum rudiculam, uel spatham uocare oportet, secun this dum Aristophanem dicentem in Conuiuatoribus Vnguentariæ lecythi unguentum, priusquam rudiculam immitteret, degulans Euphemus siquidem in Coronatoribus, hoc quidem, Rudiculam pyxides autē, Alabastria uocauit. Ocyus tu alabastria aperias, & rudicula barbam meam inungito. Alexide tamen in Dropide, Spatham uocante, rudiculam. Spatham in unguentum demisit: Vas uero, in quod unguentum effunditur, Vinctuarium uocatur, ut Aristophanes in Acharnensibus: Vascula autem, in quibus alabastra reponuntur, Alabaastrothecæ dicuntur & alijs, et Aristophane dicente in Triphalete, Tres ex una alabaastrothecas habentem: Communiter porro fictiliū uasorū nomina, præter æneos catinos, sunt. ollæ, ollula, acetabulum, mensura, matula, peluis, mortarium, cantharus, sesum, candelabrum. quæ omnia, figulina opera conficiuntur pleraq; tamen horum, etiam ex alia materia sunt. quoniam & Hermippus, in Thesmophoris. Cyathum, Vas uinarium, Candelabrum: & huiusmodi uasa, Aenea uocat. & Aerea, ueluti ex ære fabricata.

CAPVT. XXVII, DE HIS QVAE I
TORIS CONVENIUNT.

Oenanti uero, & ad toros se recipienti, stragularū, & instratorum nomina prædicta sunt. Huc autem quadrauerit, uestimentum illud Homeri Cubatorium, & instratum magnum scilicet, & hirsutum.

M 3 Et

Et apud Comicos, Tunica toralis: Fortassis & lanæ, & stragula artificiosa. Tum et illæ æstatis, hyemisq; Sisyra, apud Menandrum. Et Penula, apud Aristophanem: Lanam uero, dixerunt Comici uestes tantum non crassiores, hoc nomine designantes. quemadmodum & Theopompus, in Pace, Lanam tibi assumens Laconicam: Home rus uero, etiam tenuiores uestes, Lanas uocat. Attici autē, tenuio rem quidem uestem, Lanam. equestrem uero, Chlamydē uocant. ut & Thessali. Caterum prima, ut fertur, Sappho, Chlamydē dixit, de amore dicens. Coelitus uenientem, purpureamq; demissam habentem chlamydem: Atqui hæc quidem, de quotidie necessarijs uasculis dicta sint. his uero paucis, reliqua coniungenda sunt, utpote quæ gynæceum attinent.

I CAPVT XXVIII, DE GYNÆCEI VASCVLIS.

Gynæcei porro uascula, si scellos, & calathos dicamus. cophinulos quoq; & calathiscos. præterea asinum quoq; instrumentum, supra quod nent. quod & *ἐπιπυργος* uocant. Fusum, uertebram, filum, radios, & pectines, telam & telæ antium, Vide supra uel regulam, cubitū uero. Et celontes, telam sustinentes. leiastrāq; lapi des, et agnythes, a tela suspensi. Atq; spathas. Plinius enim in *Vr* Libro VII bibus, textoriū instrumentū, Spathā nominauit, de studiose texen tibus loquens. His etiā adnumerabis, libras, Libram, iugum libræ, lances, trutinam. Et Pondera ænea, in Actis *Æ*liedis Imperato ris, inter summæ arcis anathemata rescripta sunt. Pondera uero, Cephisodorus Iusta uocauit. Muliebrium quoq; instrumentorum sunt, pecten, calamistrum, nouacula, speculum, cuius thecam, lo phiū uocant. Forfex, frontale, lurua. Et Laruula, ut in Danaidibus Aristophanis. Petasusq; turbinatum in morem contextus. Imbrica mentum, flabellum, umbraculum, quod etiam *σινιάδρα* uocaueris. Sic etenim & Bacchi umbraculum uocatur, quod Comici Alam uocitant. Strattis uero, in Psychastis Flabello præmisso, mox um braculum subiungit. Plurima uero in Vestibus, Calceamentis, & Mulie-

Muliebri mundo antè prædicta sunt quemadmodum et Alabastrorum thecæ, & Sandaliorum thecæ, apud Menandrum in Misogyne:

C A P V T XXIX, D E R V S T I C I
I N S T R U M E N T I S.

Grestium autem instrumentorū necessaria sunt, aratra, & aratri partes, plaustrum, & plaustri partes. reliqua uero, ex Atticorum appellationibus sumēda sunt. Ventilabrum, secundum Homerum: Tridens, Pala, Bipalium, & Pastinum, secundum Pherecydem de Codro enim loquens, quod cū ad sarmentorū collectionem exiuerit, in uilla instrumentū capturus, pastino quendā percussus * interemerit: Tum & flagellum, cribrum, ligo, sca- interemit
phium, botillus, sarculum, falx messoria, marra, dolabra, dolabella uannus, malleus, occa, securisq; ligniseca. Et uasa quoq; fructus cōtinentia: canistrum, cophinus, scirpiculum, corbula: Fortassis & Fiscina. apud Comicos uero sic nominatum est uas, in quod mimorum instrumenta reponuntur: Aristophanes autē, in Danaidibus inquit, Malorum horum contrahē mihi fiscinam: Alexis uero, etiā Draforacum dixit. Rustici quoq; ordinis sunt, ualli, & perticæ. Atq; olearum pedamenta, ridicæ: Et torculum, lignum baccas conterens: laqueusq; funis huic alligatus. Tum cupa, uas in quod oleū defluit: Veruntamē Lacus * quoq; dicitur, ut in Publico foro uēditū & laculus inuenitur. Fortassis & sporta, inter rustica uascula numeretur. Capulæ, sarcula, fiscellæ, calathi: casei fiscella, aut fiscina. multiq; coquinaria, & pistoria instrumenta. Fortassis & iuncus, rubus, Aor- Fortassis A
chana, rhachus, conyza, carduus omniaq; spinosa, quæ in fru- corna est,
etnū defensionem iniici solent. Peda quoq; clauæ, scuticæ, scipio- quam spi-
nes, & baculi, Agricolis conueniunt. Tum et dolia, doliola, sipya, nosam esse
diphthera: pellis caprina, & canina * sunt sicionia. tradit Theo

C A P V T phrastus:
siconice

I C A P V T X X X, D E P I S C A T O R I I S,
E T N A V T I C I S I N S T R U M E N T I S.

Aeterum Piscatoris instrumenta, nassa, sporta, sportula, cophinus, linum, panagrum, rete. Amphiblestrum Menandrus etenim inquit, Piscatori amphibilestrum circumdat: Tum & septa, reticula, tragula, anuli, griphi, Sagenae. unde Aeschylus, in dissolubile, & inexplicitum malum, Sagenam retis nominat. His etiam adiungenda sunt, subera, calami, uirga, pertica, chorda piscatoria, hami, escae, pili, lina, iunci, iunceae nassae, laminae plumbeae, tridentes igniti, tridens, tridens piscatorius. Nautica autem instrumenta, uela, anuli, funis, remus, remi, clauis, gubernacula. Conti. ut Sophocles in Graecorum Concilio, Veluti nauium custodes per nocturno nam nauigationem Contis dirigunt nauim. Tum et ὀλίσια nomen nautis, gubernacula, in Nauplio: Et apud Homerum, Politus clauis: Scalmi, lora, tabulatum, utres, conti, funes, sentina, cadi, funes nautici, quibus naues terrae alligantur. Rudentes, anchorae, machinae trahentes, fulcra, naualia, scalae, pelles, diphtherae. Daetylij, sic enim perforatos lapides uocant, à quibus alligant rudentes. ὀγβίαξ autem, inferior mali pars nominatur: quemadmodum superior, carthesium. Nomenq; ὀγβίαξ, in Epicharmi Naufrago extat.

I C A P V T X X X I, D E V A S I S V E
S T I V M, E T Q V O H A E
reponantur.

Asa uero, quae uestium cura adhibentur, sunt: lotoria uasa, & labra. Tum Terra smeētis, apud Nicocharem. Et Sapo, apud Platonem: Lixiuum, Cimolia terra, secundum Aristophanem: Carduus. Adiungendum quoq; hisce illud, quod in Publico foro habetur, Verriculum: Porro & Licia uestibus conueniunt dictumq; est nomen hoc in Platonis Festis, Intexere autem licia: & in Hermippi Parcis, Liciu inuoluisti: Opus autem est & acū, quod nomen Archippus in Pluto dixit: Acū, filumq; arripies, ruptu

rupturam hanc consue: Atq; Βελόνus nomen, in Eupolidis Impera-
toribus extat. Ego uero te acubus tribus pungam. Et Βελόνιδες, ut
Hermippus in Parcis: Quo autem uestes reponuntur, labra, arcæ,
arculæ, cistæ. Et Cistulæ, secundum Aristophanem, in Achar-
nensibus: Capsæ, capsulæ. Vascula, ut in Thesmophoriazusis di-
xit. Sacculi, culcitra. In Foro publico autem, Arca fenestrata: A-
pud Recentiores uero, Rhisci. ut Antiphanes in Aleatoribus, Rhi-
scus erat, quem dicebat: Erat etiam uas quodpiam, arculæ simili-
mum, Candytalis nominatum. cuius Menandrus in Aspide memi-
nit, & Diphilus De Condemnato: Candytalis uero hic, quid est?
aut quid nam significat? Mihi sane uidetur uas esse Persicum, à
Candye, Persica ueste denominatū, & à Macedonibus usu rece-
ptum esse. Arcæ, & arculæ. Tum & stragulæ. Apollodorus enim
Gelous in Pseudaiace dixit, Gladius, cuspis, & stragula: Apollo-
dorus autē Carystius, in Anteuergentunte, Stragulas dissuebant: Beneficiū
nomine etiam hoc, Antiphanes utitur in Apocarterunte: Tholiam rependen-
quoq; cistæ instar esse tradunt, turbinatum habentem operculum. te
Xenophon autem, in Expeditione, etiam Marsupia uestimentorum
dixit. Aortæ uero, dictæ sunt in Posidippi Epistathmo: Scenas, ue-
hicula, rhiscos, aortas, tachana, lecticas, et asinos: Illud enim, quod
in Menandri Misogyne scribitur. Chlamydem æstiuam, hastam, a-
ortam, & uestes ambiguum est, quoniam nonnulli, ἀορτῆς scri-
bunt. In Tertio autem De Animalibus Aristotelis, Duarum in ter-
go uenarum sinistra, aorta nominatur. apud Pherecydem uero, u-
nus è Cyclopibus: Porro tonsoris instrumenta sunt, pectines, noua-
culæ. Cultri, cultelli nam in Cratini Dionysalexandro dictū est,
Inerant uero illic cultri tonsorij, quibus tonduntur oues, et greges.
Sed in Chrysoenis Eupolidis, Deinde tonsor cultellos arripiens, Chrysoge
detondet sub barba. Tum et forfex, inter tonsoris instrumenta re nibus
fertur. quam μίαν μάχαιραν uocant. Nouacula, & Nouacula lanuginem
theca, secundum Aristophanem in Thesmophoriazusis. Aureāq;
nobis nouaculam ipse hinc ex theca accipit: Et instrumenta tenu-
ia, dicta sunt Posidippo: Sutoris autem instrumenta. Culter secto-

N rius

rius, in Platonis Alcibiade et Scalpelli, in Republica Peditisq; forma lignea, in Symposio: Tum et circumsector dicatur, et forficuli, acus. Et subula dicta sunt, in Nicocharis Cretensibus, Terebris contrariū ut Archilochæū: Sed Venatoris arma sunt, lina, retia, plagæ, laquei, eiectoria, ualli, fulcra, perticæ, furcæ, funes, lora, canū habenæ, pali, stipites, enses, hastilia, iacula, falces, arcus, uenabula, pedicæ, laquei, catenæ, catenulæ. Plectæ. Plectam enim Attici, catenam nominauerunt ut Plato in Hellade, Vis ne, ut catenā demittam, teq; postea huc attraham? Secures, collaria, amiculum, lora, fustes, scuticæ, uincula, agninæ pelles, clauī, stimuli. Militis arma sunt, scutum, pelta, thorax, semithorax, galea, cassis, pericæphalea, cristā, triplex conus, chirothecæ, ocreæ, pilei, arcus, tela, iacula, fagittæ, pharetra, sagittarū receptaculū, telorum theca, lophiū, hastæ, hastilia, falces, iacula, contr. Hastæq; pars inferior, sauroter, styra, styracium. ferrum autem prominens, cuspidis, acies. receptaculum uero, hastæ theca. Tum et hastilia dices, perticas, peltas, sarissas Saunia. quod nomen de membro uirili dicitur, apud Cratinū. de hasta uero, in Philadelphus Menandri. Ut ego fortē occidar saunio impeditus. Et Aristophanes in Holcadibus inquit, Insidiæ ordinantur, et missilis pertica sed in Scenis Cōiuntis, Et latis cuspidibus utentium, ut uides, captorū. Alexis uero in Leucade, Affer sybynā, et latam cuspidem. Amipstas autē in Sphen done, * Τὸ μὲν ὄρεν πρὸ τοῦ ὠδὸς ἀλλὰ πρὸς πλατῆς ἀπέβα-
 τε æratum λαι *: His etiā connectenda sunt, enses, machæræ, bipennes, acina
 ad confer ces xyelas. Laconicos gladios, falces, pugiones, gladij ansam, capu-
 los abij- lum ensis, manubria. et ipsam thecam, uaginā. Et Euripides in Pala-
 cit: mede, Manubrium auratum dicit. Menander in Piscatoribus, Au-
 reum manubrium habens pulcherrimus pugio: Theopompus autem
 in Urbibus, Gladios eburneis manubrijs præditos dicit. Quod ue-
 ro et spathā, de gladio dixerint, inuenias apud Euripidē, dicentem
 Totus uero ense excidit, ueluti ignitam * faciens runcam, gladij
 nigrum manubriū habentis spatham: Si uero hoc ambigū fuerit,
 nigrum

manifestius id Philemon in Rhodijs explicat dicendo. Spathā strin-
gens aureo capulo insignē et Menander in Misumeno, cum inquit,
Spathæ occultatæ sunt: His porro addere oportet, fundas, lapides,
plūbeos globos, secures, sagares, focos, pelles, diphtheras, taberna-
cula, ligones, funes, lora, catenas, culcitræ, cingula, balthæum,
clypei ansam. Fabri instrumēta sunt, ascia, serra, malleus, terebrū,
terebrī manubrium, forceps, lima, securis. Et Bipennis, secundum
Homerum: In Olympij autem Templi columna, adscriptum est.

Τρύπανα, τρυπάνια τρυπανίας ἔχοντα ἴσως τὸν ἀγίδα:

Terebra, terebrata terebrationes habentia forsan aridem:

Fabri Ferrarij instrumenta, incus, incudis basis, malleus, forceps,
folles, sufflatoriū, follis maior, fusoria forma, coticulæ, cotes, focu-
li. Cæterū Aedificatoris arma sunt, dolabra: Cæli, secundum So-
phoclē in Priamo: Parietes, regula, circinus, cubitus, amussis, plū-
bea regula, malleus politor. Fortassis & Veētis siquidem et muro-
rum perfossoribus, hoc Comici attribuunt. hunc uero, Repagulum,
in Scenis coniunctis nominavit Aristophanes dicendo, Murum re-
pagulo perfodere. Quibus addenda sunt et illa, in Ranis Aristopha-
nis. Quadrata coagmentāt pegmata, diametros, et cuneos: Atticis
uero columnis inscripta est, Serra lapidifeca, et forceps lapides re-
tinens: *Vocabis autem et machinam saxigeram. * Naualis instru-

menta, phalanges, phalangia, machinæ qua naues trahuntur, et na-
uium stationes. Præterea metallorū fossoris sunt, culei, periodos,
salax. Et Metallī fossores, culeis amiciri, Comici dicunt. Periodum
uero, & Salacem, in Metallicis dixit Theophrastus. & Periodum
quidem, uas quo ferrum purgant. Salacem uero, metalli fossorū cri-
brum dicens. Pala autem, puteos fodientium instrumentū est. Cæ-
terum Medici instrumenta, scalpellum, spathula, auriscalpium, for-
fex, spicillum, mela, dentiscalpium, forceps dentium, unctuarium
uas, peluis, cucurbitulā, basis, lebes, libatorium, emplastrum, sple-
nium, uulnerum deligatio, podostraba. Clyster. extat enim hoc no-
men, apud Herodotum. Fortassis & glans. nam de longiore illa py-

Dices
Nauium
ductoris

N 2 ramide,

ramide, ex adipe nitroq; confecta, qua clysteris uice utuntur, Βασ-
 λανίσαι dicit Hippocrates: In Foro autem publico, etiam Fasciæ,
 & cerotum, scripta inueniuntur. Aleatoris instrumenta, abacus,
 abaculus, cribrum, tessera, tali, astragali, alueoli, cami, fritillus, ur-
 na, urnulæ, calculi, tali. Instrumenta autem, urnas aut loculos fa-
 cientis, locus, pala, arca, lacus: Erastus enim, & Cerycus, ad Pla-
 tonem mittentes scribunt, Lacum * cito carniuori lapidis: tum de eo-
 dem dicentes, subiungunt: Siquidem nunquā tot lacus relinquam:

I. CAPVT XXXII, DE CRUMENA.

Et

Onfundens autem simul dixeris, uascula, crume-
 nae * Crumenulæ, ut Eupolis, in Capris: tum ca-
 psam, & capsulam. Hoc etenim Aristophanes in
 Triphalete innuit, dicendo: Postquam in forum
 obsoniorum peruenit, sportam accipiens, capsu-
 lam, & crumenam maiorem: de eodem uero, & Peram, in Tage-
 nistiis dicit. Hic uero peram dissoluens, eximensq; Daricos: de eo-
 dem & Sacculus dicitur, ut cum in Thesmophoriazusis inquit,
 Sacculum, in quo argentū reponit. Et Crumena basim, idem dicit
 in Babylonijs: Argentithecam autem, Antiphanes in Midone in-
 quit. Si uero, quis & mar supij nomine uti uelit, Apollodori Cary-
 stij descendet hunc autoritas: qui in * Nona dicit, Mar supium ali-
 quod paruum: Aryballos uero, de contexta crumena, dicit in Amo-
 re Antiphanes, & Stefichorus in Cerbero:

I. CAPVT XXXIII, DE TIBI-
 ARVM THECA.

Lottocomeium quidem, tiliarum theca est: tum
 eandem etiam, sibenam uocitant. Tibias osseas, &
 tibia arundineas, uocauit Aristophanes Tibiarū
 receptaculum. Atq; crucezia, Tibieinum calcea-
 menta. Glottocomeium quidem, Lysippus dicit
 in Bacchadibus: Ipsis cum tibijs motus, et glottocomeiū: a ligulis e-
 nim fistularum denominatum est, ueruntamen etiam de uase dici-
 tur. Glottocomeium enim, apud Neotericos inuenire licet: ut in
 Timo-

Timoclei Balneo, Et glottocomeium strepit. Et in Apollodori, Ca. Fabula. Ca.
 rystij *Diaballis, Magnum ô Phormio, glottocomum non oculo: lumnians

CAPVT XXXIIII, DE DECI- I

PVLA, ET EO IN QVO

aves dormiunt.

Vasorum quoq; genere est, Decipula: nomē vero
 hoc, in Actis Demosthenis Ad Aristogitonem: Et
 Muscipula: quo nomine Aristophanes in Phœnis-
 sis utitur. Et in Pluto, quoq; Muscipulā nominat.
 Tum et Callimachus inquit, *Andictam peritam Dixiq; Ana
 saltare: ut et andicta, muscipulæ genus sit. Stans autē in muscipulis Etete, ual-
 paxillus, scandalethrū dicitur: quemadmodum clauus ille in maiori de peritum
 bus laqueis, malleus. funiculus uero, quo continetur, merinthus.
 Andromediā autem, Cratinus in Seriphijis, *Inescatam decipulam Inescato-
 uocat. Huiusmodi uero laqueos, Nicophron in Veneris Genito- riam
 ribus, Δελασσοῦ nominat. Petaurum uero, tabellā cui domesticæ
 aues indormire solent, Aristophanes uocauit: sicuti & Fuscina me
 minit, in Nubibus: His quoq; adnumerentur, trabes, trunci, furcæ,
 crates, tegmina. Et in Publico foro, Post fictilia, Tegmina Corin-
 thiaca, & patibula: Ἀκτῆραι uero, sustem nominauit in Iride
 Achæus: eodem quoq; nomine currus temonem appellat, prominēs
 scilicet illud lignum, cum iugatus non est: quod Lysias, Στῆγερμα
 uocat. ueluti & radium currus, idem Κυνικίον nominauit.

CAPVT XXXV, DE ABACO. I

Is etiam, coniungendus est abacus, pileus, galerus,
 pileolus. Cophinus, qui est e uiminibus textura.
 Insuper & Gyrgathum, & Sella, secundum A-
 ristophanem dicentem in Conuiuatoribus. *Me. Aut
 dorum gyrgathum, & calculorum sella:

N 3 CAPVT

I CAPVT XXXVI, DE DOMICILIIS,
IN QVIBVS ANIMALIA NVTRI-
untur, & alijs huiusmodi.

Rætereæ Gallinarum, et Perdicum caueâ, Aristophanes in Holcadibus dicit: Et si non falsa Hyperidis Oratio Pro Harpalo, in ea scriptum est, Exilientes ex perdicum uiuarijs: Et Hara, in qua porci nutriuntur, secundum Eupolidem, et Phrynichum in Poastrijs: eademq; Porcile dicitur, in Aristophanis Lysistratæ: Atq; crumena, uasculum quoddam reconditorium. quod Et nonnulli, peram esse existimant. Et sacculus * Marsupium, ut in Gerytade Aristophanes: atque Ascopera, ut in Horis: Cestra quoq; mallei cuiusdam ferrei species: ut in Aegide Sophoclis, Cestra ferrea, latera simul & dorsum attriuit, feriens: Sed & Cauca ferrea, uas quoddam est, auario simile, apud Herodotum, & Archilochum Tum & Nidus, uel Casa, pro tali sumitur domicilio. ut apud Cratinum, in Thracibus: In casa si contigerit, coërcebitur: sed & domum, habitatu commodam sic nominant: ut in Spe Epicharmi dictum est, Vicini casam: Sed in Autolyco Eupolidis, Habitant uero hic, tribus in casis domicilium habentes: Stabula uero iumentorum, secundum multorum sententiam, inuenire licet in Quinta Philippica: Saccopera autem, * ibi idiotis dici consuevit: in Apollodori Carystij Amphiarao, Inijciens hoc, ô pessime, in saccoperam, iumento imponas: Siphnim porro, in Hymnis Atticis non terrâ esse, non nulli intelligunt. sed arcam, unde Ceres primum sumpserit alimenta. Αογτῖπᾶ uerò, baltheum uocauit Pherecrates, in Literis: Causia autem, pileus Macedonicus, apud Menandrum: ut & Persicus: Et Cyrbasiam quoque, in Triphalete dixit Aristophanes: Atque communem mihi esse putas cyrbasiam: Herodotus quoque, Citærum nominauit.

CAPVT

CAPVT XXXVII, DE PICTO-
RIS INSTRUMENTIS.

Pictoris autem arma, tabulæ, tabellæ, tripodes tabularum, pul-
pita, styli, penicilli, buxæ tabulæ.

CAPVT XXXVIII, DE EPHEBO I
RVM HABITU, ET ALIIS QVI-
busdam miscellaneis.

Ephorum sane habitus erat, Petasus. Philemon
in Ianitore, Ego enim cum chlamyde, deponerem
et petasum: Teleclide autē in Amphictyonibus di-
dicente, *δουλοπόνηρον, ὅν παρὸν κόλυθρον Seruilius,

sunt, qui speculum intelligant. Cumq; in Achar-
sordidum
nensibus dicit Aristophanes, Acharnas auri uas nimirum est Persi colythrum
cum, nōnulli tamen, theoricam cistam sic nominari putant. In Ari-
stotelis uero Orchomeniorū Republica, Orchomeniorū mensura
est, quadraginta capiens medimnos Atticos. Alij uere arculas pu-
tant, ad Pythiū proficiscentium. quoniā et lebetes illos, panagrides
uocant. Gladij autem nomen Barbarum, scalma esse uidetur. So-
phocle in Troilo dicente, Scalma Principes exscindens meos: Spor-
ta uero, uas contextum, ad ferri repositionem, aut aliorū quorun-
dam apud Homerum uero, Vlysis securum. Hermippus autem in
Demotis inquit, Habentes sportæ simile scutum: Cæterum à Bœ-
otis cadum, Scyphum appellari tradunt. Sminya uero, felina * pellicula
pellis, ligoni apposita, si manubrium uetustate attritum foret no-
menq; Aurigæ est, in Aristophanicis Fabulis: Verum ptacala, sto-
rea in nauibus est: quam etiam cannam uocitant. Sed crasterium,
ligna sunt quatuor inuicem commissæ, et fune colligata uel crates,
ante iumentorū præsepe, ad pabulum ipsis ferendum. quod & fce-
num, & gramen, & λεῖσιν quidam appellant. Emphatnismata au-
tem, tabulæ sunt à præsepi surgentes, ui superflua purgent.

CAPVT

I CAPVT XXXIX, DE LARVA, ET
SIMILIBVS' ATQVE CATENA.

X uasculorū autē ordine fuerit, persona, larua, Gorgonium Et Personula, ut Plato in Sophistis: Lintea facies, tum torques, monile, catena, catenatio. Catena autem, non uinculi modò, sed etiam muliebris ornamenti nomen est: ut apud Aristophanem, Sigillatæ catenæ: Philippides uero, inquit Catenu- lam habuit, quadraginta drachmas ualentem: Vinculum quoq; ferreum est, $\Sigma\kappa\upsilon\lambda\alpha\varsigma$ cuius Plato in Hellade meminit, Arrepto hospi- tis scylace, ipsum ligata:

I CAPVT XL, DE SVBLIGACV-
LIS, ET IIS QVIBVS LVDITVR.

Instrumenta quoq; sunt, subligacula, tibialia, caligæ Et Persicæ, ut Aristophanes in Nubibus, subligacula appellare uidetur. In Scythis uero, & Tauris Sarabara, & tunicas omnes induti: Sed et hamaxis, currus quidā minor, quo Pueri ludunt. Nola quoq; instrumentū fuerit, trutina quoq; & flagellū. Fortassis & pellis uillosa, & crepitaculum, pellis agnina, baculus, scutum, candelabrum, pixis. Aliudq; quippiam, Calamus. ut Aristophanes in Acharnensibus, Tu autem mihi guttam unam in cala- mum instillato:

I CAPVT XLI, DE HIS IN QVIBVS
SAL TERITVR ET SIMILIBVS.

Salina, uasa fuerūt buxea, in quo sal conterebant. Archippus siquidē, in Hercule Nupto inquit, Salinū buxeū Strattis uero, Si mouerit salsam aquam, aliud quippiā tenue in salenis concisum: Et simile sanē uasculo uidetur, in quo piper conterūt. Præterea et cophinus, sporta, et corbula. In Gerytade uero, Aristophanes inquit, Cophino uimino: In Foro publico etiā, Salis tres semicophmi uenditi sunt. Quē admodum et Samium, & semisamiū: Fortassis teges quoq; dicatur, quod

quod segestram significat. Calamus quoq;, cuius & Homerus meminisse uidetur, de Achillis tentorio. In Aristotelis uero, seu Theophrasti Physicis scriptū est, Calami, tegetis, thryallidis, nuclei pinei, pinusq;. Dices etiā Manus, palmas, cubitos, ut in Foro publico Appositum est in super galericum, & fictitiam comam. Vel * Appositum ticiam, secundum Aristophanem in Gerytade & * Πειδίτω, ut Appositum in Amphidis Alcmaeone, aut Menandri Olynthia: ciam

CAPVT XLII, DE SCALA, TYM-
PANIS, CYMBALIS ET AV-
cupum instrumentis.

Instrumentum quoque, scala est. Et gradus scalæ, qui κλιματῆρες dicuntur ut Aristophanes inquit, in Fabulis, aut Centauro: κλιμαπιορ uero, Parua scala in Foro publico: Apud Amipsiā uero, κλιμακίς: Fortassis & tympana, atq; cymbala, instrumentorum ordinis fuerint & * pardalea pellis, leonina, * tabula, & al- pardalobum. Quibus autem aucupes utuntur, laquei, retia. Plagæ, quorum & Aristophanes meminit, in Auibus: .

CAPVT XLIII, DE PERA, I
ET SIMILIBVS.

Eram uero, Perulam uocabis ut Aristophanes in Scenis Coniunctis: & Sacculum, secundum Homerum. Crumenam, Crumenulam, & Marsupium, ut Conuiuatoribus Aristophanes: Corycum quoq;, Corycium, et Corycidem dices, pro crumena, ut Aristophanes in Holcadibus. Tum et Loculus quoq; * necessario utensilium fuerit, eodem dicente. Loculum, & pocillum: hunc uerum ro, nonnulli Bystram uocarunt ut Anaxandrides, in Citharistria & in Orpheo, Antiphanes, Bystram quandam ex folijs: Veruntamen pocillō quoque, conuenerint contexta tegmina, uel storeæ. utraq; uero, in Aristophanis Babylonijs, Quot habet Virorum storeas iste? & rursum, Tugurijs domum construxit: Secundum Aristophanem uero in Holcadibus dices, Paxillos expellere, & scuti-

O cam

cam ferream, bidentes, & sarmentorum fasciculos. & ut in Ta-
genistis dicit, Neruum, lapides asperos, caduceum: atq; ut in He-
roibus, Abi trochum accipiens, crepito & ut in Senecta, Mendi-
cante Scipione: Et Βακχελæ uero Persis, ἀντὶ λαπύλης. Atq; ti-
bias arundineas. Rudentes uero, & funes, * arma quoque uocau-
eris. Homerus quoq; Funem nauticum dixit.

I CAPVT XLIIII, DE VASIS
AVREIS, ARGENTEIS,
alijsq; metallicis.

Vmerabis etiam uascula aurea, argentea, & æ-
nea, in uasculorum numero. Aenea nominant,
non Xenophonte modò in Expeditione. sed &
Aristophane, in Pelasgis, Aenea uasa, et puluina-
ria: Lysias uero Ad Cleonem, Argentea uasa di-
xit, & Aurea:

I CAPVT XLV, DE RVSTICIS IN-
STRUMENTIS, ET SIMILIBVS.

Aetas porro, Rusticorum diphtheras, in Muliebri-
bus Mimis Sophron uocauit. Sint etiam Ora, an-
sis similes, in Cercione Aeschylī. etiam Platone
dicente, Et uasculorum ansa. Alexidis etiam est
Fabula, Ansa dicta. Tum & cratem, aliquis nomi-
nauerit ligamen uimineum. storeæ, aut cephino simile. Crates ue-
ro, in Heroibus inquit, Cratium contextor: Homerus uero dicit,
Craticulis partitum uimineis. Nam & uiminea, & saligna uasa di-
cuntur. Et apud Thucydidem quoq; Scuta sunt uimineæ: Tum &
lina dices, & stupam, canabum, et canabeum. columnamq; hæc o-
Vide supra perantem, feniculum. Sed & ὄλκιον, liquidorum simul, & arido
Libro VII rum uas est. plerunque æneum, ut in Arrephoro Menandri, Aut
æneum magnum holcium. Et in Philemonis Nuptijs, Holcium in
mensa iudi, tritico plenum: Agninam quoq; uocabis, ouis pellem,
secundum Philemonem, dicentem in Euripo. Stragulam habet, a-
gninam pellem: Tum & instrumentum totum ferreum, ut in Anti-
phanis

phanis Philisco et aliud totum ligneū, ut in Platonis Legibus: Cratino autem in Nemese dicente, In Catasta collum habens intelligendum nimirum, quod collo sic inserto eum, qui in foro peccarat, flagellari oportebat. Tum & ferulam dices, Platone Feruligeros dicente & Ione dicente in Magna Fabula, Fragilem ferulam: Iugum uero, iumentorum dices, & trutinæ partem, naui quoque, calcei, & loci. Dinolochus in Amazonibus inquit, Cauponario iugo: Sed ἔνδοξον neutraliter sæpius dicto, notandū, quod Archippus in Rhinone, idem in masculino dixit.

CAPVT XLVI, DE VASCULIS CONTEXTIS.

Estem porro contextā appellante Herodoto, idem tibi de alijs contextis uasculis dicere licebit utpote contextam sportam, aut stoream, aliud uel huiusmodi. maxime, cum Euripides in Autolyco Satyrico dicat. Vimineas enim equis, & contextas habenas flectit: Materia autem, unde contextitur φλῶς, secundum Iones. sed φλέως, secundum Atticos dicitur. Huius etiam ordinis fuerit farinariū uas, coix. quod Dores, Coim uocant ut in Pitthone Epicharmus, Aut sacculum bouillum, aut coim ferre, aut canistrum: Sed Attici, Coicem dicunt ut Pherecrates. Omnis uero arma * gerebat, * coicem, aut canistra. Manifeste autem hoc Antiphanes in Bombycijs innuit, dicens. Vas farinariū, quod coix est: aut Sit etiam Phedon, uas quodpiam oleum continens, à Phedomijs mensuris denominatum de quibus, in Argiuorum Republica dicit Aristoteles: Stegastrium uero, si quis dicere uelit. quoniam uulgo stegastridem, diphtheram, coriaceam * tunicā appellamus ad Aeschylum illam schyli auctoritatem cōfugiat, dicentis, Oesium stegastrium: Cistæ uero, non obsoniorū modo, aut * alia uestium tantummodo repositoria sunt sed etiam pharmacopolarū esse dicentur, ut Aristophanes in Amphiarao. Et serpentes, quos insculpis in cista aliqua, obstitium regnare, et relinquere pharmacopolas: ut et Theopompus in Alpha seruatio-
4, Domū ingressus, inueni totam cistam pharmacopola Megarici: nem

I. CAPVT XLVII, DE LOTORIA
PELLE, ET ALIIS
huiusmodi.

Ellem uero, qua Mulieres lotæ, aut lauantes ipsas subcinguntur, Pellem lotoriam appellare licet, secundum Theopompum in Pueris. Hanc uero subcingens pellem lotoriam, pubis uinculo circumtendas: Pherecrates autem in Hippone, Vascula ad Puerorum institutionem pertinentia recensens, Tunc loto pellem circumuoluunt: sic autem nimirum agninam pellem, ab oue denominarunt. Militibus quoq; macetræ loco seruiebat, ut Hermippus in Militibus innuit, Vincit uero pellis lapideam macetræ. Laterem quoq; dices, & laterem subtegulaneum. In Foro publico, reperitur etiam Later Atticus, & Later Corinthiacus. Tegulam quoq; dicite Thucydide, in Plateensi obsidione: Tegulas uero, Lateres in Vespis uocat Aristophanes, dicens. Nequaquam mus, per Iouem, sed aliquis lignei tegulas subiens culminis: alij uero, eo loci ~~Κεραυδω~~ scribunt. Malleus quoq; ferreo instrumento, crota-
Malleum, ~~phide~~ dicto, similis erat, sed fortasse * cestra fuerit. Vinculi uero
uel stimu-
lum signi-
ficat. genus, fuerint Fasciæ, secundum Strattim, dicentem in Phoenissis.
Neq; funiculi adsunt, nec fasciæ: Storea autem, contextum quod-
dam est. cuius meminit in Vespis Aristophanes, Ne te unquã apud
storeas inueniã: Pherecrates uero in Somno, Scena circumsepta,
& circumdata storeis: Maxime uero hoc plicamine, ad circumse-
ptiones utebantur. ut in Pityne, de triremibus dicit Cratinus. Nõ
potest omnia faciens, nauis domicilium sortiri, aut storeæ: Has ue-
ro contextentem, Storearum plicatorem Hipponax uocauit. In-
ter liquidorum uero mensuras, etiam Maris numeretur, secundum
Aristotelem, in Octauo De Animalium Historia dicentem, Vini
maris: sex autem corylas maris continet.

CAPVT

CAPVT XLVIII, DE FIGVLI-
NA TERRA, ET ALIIS
necessarijs.

Vm figulinam terram dices, et terram fictilem si-
ue ut Sannyrion in Gelote, Lutosam terram uer-
sans: Vbi uero Figuli lateres formant, *πλαυθῆσιν*,
in Fabulis, aut Niobe uocauit Aristophanes, de
uorticoso flumine loquens. Hic uero in lateritiam
officinam diuertit indigus: Vasculis quoq; si libuerit, adijcies Ca-
dum, secundum Aristophanem, in Centauro, aut Fabulis dicen-
tem. Sed in cadum aliquem arreptum meijto:

CAPVT XLIX, DE ACIALI, I
IUNCO, ET SISYRA.

Ciale uero ferri, inter reposita *utensilia si quis instru-
numerauerit. Cratinus illi astipulabitur, dicens, menta.
In manibus chalybæū aciale: Tum si uimen quod-
dam, iuncum appellare libuerit idem quoq; Crati-
nus in Nemesi dicit, Iuncum uero dico, & iun-
ceum: Dices etiam Sisyram, secundum Aeschylum, in Præconi-
bus Satyricis dicentem, Et sisyra leoninae: et Sophocles in Musis,
Forfices, tiaras, & sisyram amiculum:

CAPVT L, DE VTRE, FLA- I
GELLIS, ET GEMMA-
to uasculo.

Voniam uero utrem, & utriculum prædiximus,
nihil retulerit, etiam Molgum dicere: quod Taren-
tinorū lingua, bouillum utrem significat. Vnde et
Theodoritas, Vulcanum bouillis uti foliis tra-
dit. Et Aristophanes ficto oraculo ludit, *Ne mihi Ne mihi
hi Cecropidas, utres laudate futuros: In *utensilium quoq; ordine Athenien-
sunt, lorum, flagella, rotulae, pedicae, tormenta. De poculo uero, ses laudate,
aut alio uasculo, fortè Gemmatum esse, dicere licebit: ut in Pædio utres erūt:
Menandri, Aureum præbuisi, aut gemmatum, sic enim decebat:

I CAPVT LI, DE CLAVIS,
ET OPERCVLO.

Voniã uero pleriq; clauos, Comici uero Clauicu-
los dicunt. sciendum, quod clauos, etiam paxillos
nominant. Sed in Templi Poësi, quã aut Philon,
aut Apollodorus composuit, scriptum est. Paxil-
los enim habeant iuga singula: Idem etiã unumq;
dices, operculum, epithema dolij, lebetis aut pharetræ. In Aristo-
phanis enim Pace scriptum est, Scutum puteo, operculi loco com-
modè imponas: Homerus autem inquit, Vt quando pharetræ impo-
nas operculum:

I CAPVT LII, DE IMAGINVM
FIGVLO, CITHAROEDI IN-
strumentis, & ostracinis.

Ignem præterea, cui lutum applicant imaguncu-
larũ fictores, cannabus uocatur. Vnde & Strat-
tis in Venatione, Sannyrionem, propter maciem,
Cannabum appellat. Ipsum uero lutum, quod for-
matas imagunculas cæreas ambit. quoniã ad ignis
propinquitatem liquefcunt, multisq; patet undiq; foraminibus, lig-
dus nominatur. Vnde et Sophocles in Captiuis inquit, Scutum se-
densatio miligdum, quasi suffultura quæpiam sit: Fibula quoq; Citharædi
aliquis instrumentũ est. ut Plato dicit. Det quis intus fibulam: Licet etiam
uasa, testacea, & fictilia dicere. In Poëta enim inquit Plato, Mi-
siue, ostrea ror dolum testaceum, * libro potius habentem: Herodotus que-
cẽũ librum quo, Fictilem craterem dixit. Et Anaxylas in Botrylione, Neq; mi
habentem hi hæc fiant fictilia:

unquam CAPVT LIII, DE CONTEXTIS
SACRIS VASCVLIS, ET ALIIS.

St etiam helena, contextum uas umineum, ansas
salignas habens. in quo, Helenephoriorum festo,
mysteria gerunt. Quod si & alia lubet addere sa-
crotum uasa, & amicula. * quæ uocantur pallio-
la, pata-

la, patanum, protonium, semimetrum Podonychum, quæ Pandro-
 si sacrorum uestis erat. Reliqua uero, sacrorum amicula sunt. Πο-
 δόπομπα uero, pompalia dicuntur. Cum autem Demofthenes
 inquit, Ζυγοφάντες * τὸς πλεονέκτας ταῖς Γυναιξί uittas, uel
 reticula intelligunt. * Vtensilium uero, in Eupolidis Urbibus, cata-
 logus est pilas, crateres, ollas octo, bina acetabula, pului-
 naria, cacabum, sellas sex, ollam, canistra
 centum, scopas, arcam, &
 candelabrum. fœnerato-
res Mulie-
bus

F I N I S.

INDEX RERVM, ET CAPITVM RE-
rum, quæ toto hoc Decem Librorũ Opere Iulij Pollucis con-
tinentur. Et quia de rebus singulis, quarumcunque saltem
nomina extant, apud Veteres Græcos Lucubrationes ferè
propriæ institutæ, & perscriptæ erant ex omnibus istis, ut li-
quidò cernereliceret, non solũ finitiones diuisionesq; Pollux,
uerumetiã innumera epitheta, & additicia uocabula, quæ co-
piofa plerunq; argumenta etiã præferre queant, conquisiuit.
expensis hjs quàm diligentissimè, quæ uel sordida, uel inusita-
ta, uel antiquata quæ ue poetica, uisitata, aut recepta eruditiss
seculis fuerunt, quod te admonitum uolui, qui copiosum In-
dicem à nobis expectaturus es.

A	Bacus	pagina	rum,	15.14	aleæ species	358.10
	469.	titulo 1	Aedificatorum instrumen		d loco quæ	400.2
ab hortis quæcũq;	400.3		ta, & opera	337.1	alterum	259.1
accusationes, de quibus			ædificiorum urbis nomi		alius, & quæ huic ad sunt	
habentur	296.1		na	399.1	111.53	
Accusator	375.4		Aediles	384.29	amandum	245.1
acerra.	13.4		ædium remissio, & quæ		amando deducta	144.1
aciale	477.1		circa ipsa	393.40	amans	144.1
acus.	322.1		ægrotus	154.1	amator patriæ	143.1
ad accusationem quæ fa-			æqualis	256.1	amatoria uocabula	
ciunt	375.4		æqualis cõposita	303.12	144.1	
adepts	125.3		are nomina deducta	335.2	amatus	144.1
ad libros scribendos in-			æris status,	39.18	Amici	142.1
strumenta	447.1		etates,	75.4	amici compositi	301.6
ad lotionem uascula con-			etatis formata		amorinæ uestes	328.1
uenientia	444.1		78. 13		anima	123.66
admonendi synonyma, &			affinitas	129.2	animalia ad bellũ conferen	
reliqua,	425.8		agri alicuius laudes	68.12	tim	46.8
Adolescentes,	76.8		agri neglecti nomina	70.	animalia in quibus nutri-	
adulator	290.1		Agricolæ	344.1	(16) untur, & alia huiusmo	
adytum	14.7		agriculturæ	64.1	di	470.1
Aedificatores templo			agris dicta	400.2	animalium coitus	240.1
					P	curfus

INDEX.

<i>curfus, & pugna</i> 241.	<i>armorum gentiliū inſi-</i>	<i>Avunculi</i>	133.4	
<i>2. uoces</i> 238.1	<i>gnia</i>	48.13		B
<i>animalium uolatiliū no-</i>	<i>armorum nomina</i>	44.6	<i>balneatores</i>	349.2
<i>mina</i> 273.1	<i>ars ponderandi</i>	209.1	<i>balnei uascula</i>	448.1
<i>animo dicta</i> 123.66	<i>ars metrica</i>	208.1	<i>barba</i>	93.38
<i>anni felicitas, fecundi-</i>	<i>arteriæ</i>	126.6	<i>Barbarica arma</i>	45.7
<i>tas et contrarium</i> 25.1	<i>artes aliæ, & harum no</i>		<i>belli conſictus</i>	51.19
<i>anni partes</i> 27.3	<i>mima</i>	258.10	<i>belli ſigna</i>	51.19
<i>ante cubiculum uafa</i>	<i>artes ciborum</i>	316.1	<i>benefaciendum</i>	252.1
44.1.1	<i>artes diuerſæ</i>	353.9	<i>bilis</i>	120.63
<i>anulorum opifices</i> 352.7	<i>artes forenſes</i>	313.1	<i>βίρας</i>	13.3
<i>apes</i> 72.1	<i>artes operariæ</i>	346.1	<i>byſſina</i>	329.1
<i>aqua, in quibus caſcit</i>	<i>a Solone Dij conſtituti</i>			C
449.1	(441.1	393.40	<i>calceorum ſpecies</i>	331.1
<i>aqua quibus effertur</i>	<i>aſparagus, & herbæ ſimi-</i>		<i>calui</i>	79.16
<i>aquarum impetus</i> 40.23	<i>les</i>	274.5	<i>canes quando uenatum</i>	
<i>ara</i> 13.4	<i>Aſſeſſores</i>	281.10	<i>educendi</i> 231.1, <i>quan-</i>	
<i>aratri partes</i> 71.1	<i>aſtronomica nomina</i>		<i>tum, unde, & quān-</i>	
<i>Arbitri</i> 381.11	205.1		<i>diu uterum ſerant</i>	
<i>arbores fructiferæ</i> 66.7	<i>aſylum</i>	14.10	231.1	
<i>arbores infrugiſeræ</i> 66.8	<i>Athenienſis Maſtratus</i>		<i>canibus nomina deducta</i>	
<i>arborum nutrimenta</i> 68.	<i>nomina</i>	379.6	234.1	
11. <i>partes, rami floren</i>	<i>Athenienſium fori unde</i>		<i>candelabra</i>	285.1
<i>tes, & contrā</i> 67.10	<i>dicantur, et quas actio</i>		<i>candele</i>	285.2
<i>arborum putatio</i> 65.2	<i>nes iudicent</i>	387.38	<i>cantilenæ gentilitiæ</i>	181.2
<i>argentum</i> 148.1	<i>auarus, & non talis</i>		<i>canum uirtutes, & uitia,</i>	
<i>argentum adulterinum</i>	156.1		<i>à corpore, & indole</i>	
148.1	<i>Aucupes</i>	342.1	232.1. <i>morbi</i>	231.1
<i>argentum probatum</i>	<i>Aucupum instrumenta</i>		<i>capite denominata</i>	83.22
148.1	473.1	(469.1	<i>capillorum partes</i>	79.17
<i>argento nomina deducta</i>	<i>aues, in quo dormiunt</i>		<i>capitis interiora</i>	83.23
335.2	<i>auium uoces</i>	239.2	<i>morbi</i>	83.21
<i>arithmetica</i> 207.1	<i>aures</i>	91.36	<i>capitis partes exteriores</i>	
<i>arma naualia</i>	41.25	<i>aurium quæ ſunt</i>	91.36	82.20
<i>armamentaria</i>	436.1	<i>auro nomina deducta</i>		<i>caput</i>
<i>armati</i>	44.5	335.2		82.20
<i>armenta</i>	70.19	<i>aurum</i>	148.1	<i>carbonarij</i>
				336.1
				<i>carceres, et ſimilia</i>
				164.3
				<i>carmina</i>

INDEX.

<i>carmina chorica</i>	195.1	<i>Ciues</i>	139.1	<i>multo</i>	9.
<i>carnes</i>	125.2	<i>ciuitates exterae</i>	307.1	<i>composita omnis</i>	300. 4.
<i>carniuendae</i>	218.1	<i>clades</i>	51.19	<i>semi</i>	3.
<i>carnium in terra nutrita-</i>		<i>clauēs</i>	103.48	<i>compotator dexter, sini-</i>	
<i>rum nomina</i>	273.4	<i>clauī</i>	478.1	<i>ster</i>	268.1
<i>cartilago</i>	125.1	<i>claustrum</i>	71.1	<i>Cōcionatoris laudes</i>	176.
<i>casei cōfectio, & quae huc</i>		<i>clunes</i>	114.57.	<i>& quae</i>	1. eius uituperium
<i>attinent</i>	351.5	<i>circum sunt</i>	115.58		177. 1
<i>castrorum uallum</i>	51.18	<i>clunium partes</i>	114.57	<i>concupiscentia</i>	124.67
<i>catena</i>	472.1	<i>cōena</i>	284.1	<i>condimenta</i>	276.2
<i>celeritas ad opera</i>	23.1	<i>cognatio</i>	129.1	<i>confector lecythorū, thro-</i>	
<i>Censores</i>	382.18	<i>collaudantes</i>	395.44	<i>norum</i>	352.8
<i>certamina</i>	163.1.	<i>colligens</i>	160.1	<i>confidens</i>	247.1
<i>nica 2. musica 2. sacra</i>		<i>collum</i>	102.47	<i>congratulandum</i>	249.2
	166.7	<i>& 103.49</i>		<i>consecratus locus</i>	13.6
<i>certator disci</i>	165.6	<i>colores</i>	349.3	<i>consentire, & contra</i>	
<i>certus</i>	255.1	<i>columnarum inscriptio-</i>	289.1.		
<i>cerui</i>	236.2	<i>nes</i>	254.1	<i>Confessores</i>	381.10
<i>cervix</i>	103.49	<i>comica calceamenta</i>		<i>confessus</i>	393.41
<i>Choragus, & talia</i>	194.1		196.2	<i>Confobrimi</i>	133.4
<i>choreae magister</i>	352.8	<i>comica uestes, et reliquae</i>		<i>contractus</i>	392.39
<i>chorica carmina</i>	195.1	<i>apparatus</i>	196.2	<i>Cōtrarotulatores</i>	382.17
<i>Chorus</i>	194.1	<i>commercium</i>	252.1	<i>contendo</i>	289.1
<i>cibi</i>	269.1	<i>Commilitones pacem, bel</i>		<i>cōuiuator sordidus, splen-</i>	
<i>cibi ē mari petiti</i>	272.2	<i>lumq; struentes</i>	49.	<i>didus</i>	267.1
<i>cibi Veterum</i>	271.1	<i>15</i>		<i>conuiuia</i>	393.41
<i>cibis deducta nomina</i>		<i>communis locus</i>	14.7	<i>conuiuium dissoluendum</i>	
	269.1	<i>Compactores nauium</i>	287.1		
<i>ciborum artes</i>	316.1	<i>32.2</i>		<i>coqui</i>	218.1
<i>cibus</i>	271.1	<i>compactior tibiārum</i>		<i>coqui instrumenta</i>	155.1
<i>cimēdus</i>	291.1	<i>185.6</i>		<i>instrumentum, opus</i>	
<i>circa luctum interdictio</i>		<i>cōposita aequalis</i>	303.12		218.1
	375.4	<i>magni 11. oforis 10.</i>		<i>coquimaria uasa</i>	281.1
<i>circuitores</i>	384.30	<i>composita cum</i>	199.2.	<i>coquorum officia & in-</i>	
<i>Citharædi instrumenta, et</i>		<i>mul</i>	1.	<i>strumenta</i>	281.1
<i>ostracina</i>	478.1	<i>composita mali</i>	302.8.	<i>ex cor, & reliqua</i>	121.64
				P	2 coriacea

INDEX.

<i>coriacea uestes</i>	328.1	<i>delubrum</i>	13.2	<i>Discipuli</i>	179.2
<i>corium operantes</i>	330.1	<i>dentes</i>	94.40	<i>disimilis synonyma</i>	425.8
<i>corpore partes</i>	78.14	<i>Deorū accessores</i>	18.24	<i>ditescere</i>	155.1
<i>corporis interiora</i>	118.61	<i>Deorum appellationes ;</i>		<i>Diuinorum rerum opifi-</i>	
<i>corpus contorquere, ex-</i>		<i>cū his quæ ad eos per-</i>		<i>cium</i>	15.15
<i>tendere</i>	259.1	<i>tinent</i>	13.1	<i>Diuinorum Ministrorum</i>	
<i>Correctores</i>	383.21	<i>Deorū cognominatio</i>	17.	<i>Fœminæ</i>	15.17
<i>corrumpi</i>	288.1	<i>23. locus in quo colum-</i>		<i>Diuinorum Ministrorum</i>	
<i>costæ</i>	114.57	<i>tur</i>	13. 2. monumenta	<i>nomina</i>	15.16
<i>coxæ</i>	115.58	<i>13.3. sedes</i>	13.3	<i>Diuini loci adytum</i>	14.8
<i>crateres</i>	264.1	<i>deponere clam</i>	306.1	<i>Diuinus locus</i>	13.6
<i>criminum nomina</i>	296.1	<i>depositum</i>	393.40	<i>domestica nomina</i>	145.2
<i>crinibus quæ nomina de-</i>		<i>deuotus locus</i>	13.6	<i>Domini, & ab ipsis deri-</i>	
<i>ducantur</i>	79.15	<i>Deus</i>	13.1	<i>uata</i>	145.1
<i>cruditas</i>	271.1	<i>diaphragma</i>	121.64	<i>domicilia</i>	470.1
<i>crumena</i>	468.1	<i>dicens multa cum effica-</i>		<i>domus</i>	30.1
<i>crus</i>	116.59	<i>cia</i>	295.2	<i>domus partes</i>	30.2
<i>cubiculo quæ adiacent</i>		<i>dicens multa, & indiscre-</i>		<i>domus ubi Prytanei con-</i>	
<i>444.1</i>		<i>ta</i>	295.1	<i>uiuantur</i>	396.45
<i>culta, siue simulachra</i>	13.3	<i>dicens pauca & discrete</i>		<i>dona sacra</i>	18.25
<i>cultores Dei</i>	16.20	<i>296.3</i>		<i>drachmæ nomina partes,</i>	
<i>cum composita</i>	299.1	<i>dicens pauca ob impoten-</i>		<i>species</i>	409.6
<i>cunctadi synonyma</i>	425.8	<i>tiam</i>	295.1	<i>dubius</i>	255.1
<i>currus</i>	46.9	<i>diebus deducta</i>	28.6	<i>dux itineris</i>	151.1
<i>currus partes</i>	46.10	<i>diei partes</i>	29.7		
<i>curfus gymnicus</i>	164.3	<i>diem dicere</i>	394.43	<i>E</i>	
<i>Custodes legum</i>	381.12	<i>dies præscripti</i>	394.42	<i>edulia inclita</i>	276.2
<i>cymbala</i>	473.1	<i>difficilis</i>	246.1	<i>edulia Veteribus celebra-</i>	
		<i>Dij</i>	13.1	<i>275.1</i>	
D		<i>Dij à Solone constituti</i>		<i>eduliorum uariorum no-</i>	
<i>Dæmon maximus</i>	13.1	<i>393.40</i>		<i>mina</i>	272.1
<i>Dæmones</i>	13.1	<i>Dijs consecrati loci</i>	14.9	<i>effundens</i>	160.1
<i>dæmones dirarum</i>	249.1	<i>Dijs quibusdam hymni</i>		<i>effutire</i>	253.1
<i>Dæmonium</i>	13.1	<i>peculiares</i>	21.33	<i>egressuum nomina</i>	31.4
<i>decipula</i>	463.1	<i>dirarum dæmones</i>	249.1	<i>emendum</i>	159.1
<i>decreta scripta</i>	258.1	<i>diras soluentes, & impre-</i>		<i>equestria instrumenta</i>	
<i>δέκναι</i>	13.3	<i>cantēs</i>	249.1	<i>446.1. nomina</i>	55.1
<i>deliciari</i>	304.1			<i>equi</i>	46.9
				<i>equi</i>	

I N D E X.

1	èqui audacia, instrumenta,	F	foeneratores, & reliqui	F
	iuba, opera 63.16	Fabri armorum 48.13	147.1	
	èqui boni, et mali, corpus, Fabrorum instrumenta, & ingenium 57.5	& opera 337.1	dicuntur, et quas actiones iudicent 387.38	
	èqui operum, & ingenij, ui faciens sumptus in rempu	blicam 143.2	forenses artes 313.1	
	tuperatio 59.9	facio 256.1	forensia nomina 362.1	
	èqui uituperium 58.6	facta 256.1	forensia uasa 364.2. &	
	equimi uultus laudes 58.7	fanum 13.2	448.1	
	equinorum pedum nomina 58.8	fauces 119.62	fori ad cognitionem celebratio 364.1	
	Equiso quæ facere debet ferarum differentia 59.10	ferarum latebræ 222.1	formæ 13.3	
	equitabilia loca 56.4	ferre 150.1	formam eandem quæ habent 303.13	
	equitatio 60.12	ferri 150.1	fossore metalloꝝ 334.1	
	Equitum Magistri 43.4	ferro nomina deducta 335.2	Fratres 133.4	
	Equitum nomina 64.17	Festa à Dijs, quibus confectura sunt, denominata 21.32	fraudis synonyma 425.8	
	equo insidere quo pacto oporteat 63.15	crata sunt, denominata 21.32	frena 56.3	
	equorum alimenta 56.2	morbus 60.11	fulgur, & tonitru 41.24	
	62.13	uirtus festa celebrantes 20.30	funera, & quæ hisce conueniunt 394.42	
	èpar 120.63	festorum tempora 20.30	ueniunt 394.42	
	Ephebi 384.30	ficuum nomina 68.14	firens ad Venerem 305.1	
	Epheborum habitus 471.1	Figuli 460.1	G	
	epule uespertinae 284.1	figulina terra, & alia necessaria 477.1	garrulus 289.1	
	ἐσχάρα 13.5	Figulus imaginum 478.1	gaudium 151.1	
	excedere 306.1	figure imitatrices 13.3	477.1	
	excrementa 240.1	firmus 257.1	Gentibus instrumenta inuenta 183.2	
	excrementis faciendis quæ fiscella, & quæ huc attinent 444.1	ferunt 351.5	gentilium armorum insignia 48.13	
	excursiones 51.18	flagella 477.1	genus 129.1.2	
	exequiæ 153.1	flendum 307.1	geometria 206.1	
	exercitus 54.23	florum loci 153.1	Gerari 285.34	
	exercitus lustratio 54.24	flumina 153.1	gloria, et contrarium 256.1	
	expertus, & non 253.1	focus 153.1	Grammaticus 172.1	
	extra urbem quæ sunt 401.4	foelicitas 77.1	gratiosus 257.1	
		Fœminæ	P 3 gratia	

INDEX.

gratitudo	252.1	I	ingressuum nomina	31.4	I
greges, & quæ hæc attinent	70.19	Ianitoris arma, & quomodo nominetur	439.1	inhabitatio	30.1
Gubernator	36.7	Ianitoris officia, & uas	440.1	initiati.	20.31 (20.31)
guttur	103.49. & 118.61	Ianue	30.2	Initiatores mysteriorum	
gutturis partes	103.49	idem	259.1	in mari operantes	343.1
gynæcei uascula	461.1	ignauus	158.1	innupti	128.5
gymnasium	166.7	ignobilis	257.1	insanabilis	271.1
gymnasij uascula	448.1	ignoti	142.1	inscitia	170.1
gymnica certamina	163.2	Illatores	383.23	inscriptiones columnarū	
gymnicus cursus	164.3	imagines	13.3	insidiæ, & similia	53.22
H		imbelles	50.17	instrumenta ad libros scribendos	447.1
habenæ	147.11	imbres	40.22	instrumenta bellica	44.5
habere mediocriter, & non	258.1	immundi	19.28	instrumenta nautica piscatoria	464.1
hæstæ gestatio	275.4	impedimenta	250.1	instrumenta quæ inflantur	185.5
hereditatis possessio	125.3	imperandum	378.5	instrumenta, quæ pulsantur	183.1
harmonie	184.4	imperans	378.5	instrumenta inuenta à Genetibus	183.1
Herculis malorum Historia	19.27	imperantes	43.3	instrumenta rustica	463.1
Hæstiararchæ	384.29	Imperator bonus, & malus	54.25	instrumentorum quæ pulsantur partes	183.3
hila, & reliqua	119.62	Imperatores nauales, & res ipsa	41.25 (41.25)	instrumentorum rusticorum nomina	69.15
histrio	196.1	imperatorie nauis nomen	54.25	insultare, & contra	248.1
histrionica	196.1	Imperatoris laudes	54.25	intactus locus	13.6
histrionum apparatus	196.1	Imperatoris officiū	380.8	Interpres	255.1
hominis partes	74.2	imperij coniugata	378.5	intolerandus	160.1
hominum ætatesq; & nomina	74.1	imperium	378.5	Introduectores	381.11
homo à partu suo usq; extremam senectutē	74.3	impius	17.21	iocosus	257.1
honores	392.39	importunus	308.1	iracundus	290.1
hortorum nomina	64.1	imprægnatio	139.6	iudex quomodo nominandus	362.1
hostes crudeles, & non tales	48.14	imprecantes diras	249.1	iudicia de quibus habentur	
hostes	142.1	incusare	162.1		
		inexpertus	253.1		
		Infantes	75.4		
		insrugifera	67.9		

INDEX.

tur.	296.1	Liberi	130.2	Magister choreæ	352.8
iudicialia nomina	367.3	Librarij	384.28	Magistri Equitum	43.4.
iudicij ad cognitionem ce		librarum nomina	210.	et	381.12
lebratio	364.1	libri	447.1	Magistratus Atheniensis	
iudiciorum species	367.3	ligni uestiores	336.1	nomina	379.6
iudicium	364.2	ligniseæ	336.1	magni composita	303.12
Iudicis laus, et uituperiũ		lineæ uestes	328.1	Maiores	131.3
363.1		lingua	97.44	male in facie	93.37
iuncus	477.1	linguæ officia	102.46	mali composita	302.8
Iuuenes	75.6	locæ equitabilia	56.4.	manifestus	308.1
Iuuenes mediæ ætatis		et	63.16	manus	104.50
76.9		loci alicuius laudes	68.12	manus partes	103.49
L		loci in bello	53.22	(16	manus per, quod funditur
labes	256.1	loci neglecti nomina	70.	282.1	
labia	93.39	locus communis, prophæ-		maris tempestas	40.19
laboriosus	158.1	nus	13.7	maritima loca	36.9
lanæ uenditores	318.1	locus cõsecratus, deuõtus,		maritime partes	404.5
lanificium	319.1	Diuius, intactus, sacer,		materias apparantium no	
largitio	304.1	sacrosanctus	13.6	mima	335.1
larua, et similia	472.1	locus salubris, morbidus,		matrimonium	134.1
latebræ ferarum	222.1	et horũ qualitas	244.1	matrix, et reliqua	112.65
lauare uestes	321.1	lotoria pellis, et alia hu-		Maximus Demon	13.1
laudes	249.1	iufmodi	476.1	Mechanicorum nomina	
lebes	276.2	lucerna	460.1	24.1	
lecticæ conuenientia		luctatores	165.4	medica nomina	211.1
442.1		luctus	375.4.	et quæ	et 212.2
lectorum species	441.1	huic conueniunt	394.	medullæ	126.5
lecythorum confector		42		mens	123.66
352.8		luctus in morte	151.1	mensa	152.1
Legati, et quæ ad hos spe-		ludi symposiorum,		mensæ	280.1
stant	392.39	418.7		mensæ uascula	152.1
Legislatores	383.24	lumborum muscoli	115.	mensarum nomina	449.
Legum custodes	381.12	58		1. uasa	280.1
leuis	289.1	lychnorum opifices		mensibus deducta	27.2
libamina	449.1	352.7		mensis partes	28.5
libationes	268.1	-	M	mensuræ, quæ per manum	M
liberalis	156.1, et 157.2	machine	46.8	fiunt	108.51
				mensura	

INDEX.

mensurarū nomina	208.2	flī	389.37	ta	35.4
Mercatorū nomina	24.1	multa dicens & indiscre-		navis imperatoriae nomen	
mercenariorum nomina,		ta	295.1	41.25	
& opera	341.1	multa dicens cū efficacia		navis onus	36.8
merces	176.3	295.2		navis solutio, & appulsus	
merces data	364.1	multi composita	302.9	37.13	
metalla	334.1. & 148.1	multū, quomodo quis elo-		navis partes	33.3
metallorum fōssores	334.1	quatur	149.1	navis passiones	40.20
metrica ars	208.1	mundi muliebris nomina		nautica instrumenta	
militaria nomina	42.1	241.1		464. 1	
Militem quibus armis uti		munera	305.1	nautica nomina	32.1
oporteat	62.14	munitiones	31.3	nervi	125.4
Milites probati, & con-		muri partes	53.21	noctis partes	29.8
tra	54.23	musica certamina	163.2	nomen	308.1
Militis laus, & uituperi-		musica instrumenta	182.1	nomina militaria	42.1
um	55.26	Musici, & quæ nos atti-		nomina mixta	243.1
minæ nomina, partes, spe		nent	182.1	non dubius	255.1
cies.	409.6	musculi lumborū	115.58	non imprudenter loquens	
miscellanea quædam alia		mutuum	393.40	293.1	
471.1		Myropole, & horū pro-		non moror	245.1
modulationes	184.4	pria	351.6	Notarij	383.26
modulatores	187.2	N		noxa	394.43. & con-
mollitiei vocabula	50.17	nasci	288.1	tra	250.1
monumenta Deorū	13.3	nasi morbi	91.34	Numen	13.1
morbi	212.3	nasi partes	91.35	numularij	147.1 & hq
morbis	154.1	nasus	89.33	rum necessaria	349.3
mortariorum opifices		nator	36.7	nuptiarum sponsatio, &	
352.7		nauale prælium	41.25	quæ ad ipsas	125.4
mouebo hunc à sacra li-		naualia arma	41.25	O	
nea, & cætera	418.7	Nauarchæ	382.19	obscurus	308.1
multa, & reliqua	364.2	naues	32.1	Obstetrix	217.7
multam dicere	394.43	nauigantes	35.5	occasionum nomina	26.1
muliebre umbraculum		naugatio, quæ secundis		occidendum	306.1
350.4		uentis fit	37.12	oculi	85.25
muliebris mundi nomina		naugatio secunda	38.14	oculi actionum differen-	
241.1		serena	15	tiæ	85.26
muliebri ornatui præfe-		naugij arma, instrumen-		oculorū differentia	87.29
				oculorum	

INDEX.

oculorū interiora	89.32	P	periculis plenus	181.1	P
oculorum morbi	83.30	pagis dicta	400.2	periculosus	161.1
odisse	245.1	palmarum nomina	68.14	personæ tragicæ	198.3
odor	89.33	palpebræ, & quæ circa i-		pharmacum	249.1
oleæ	18.14	psas sunt	88.31	Philosophi	178.1
olerum nomina	70.17	panis	70.18	Pictoris instrumenta	
Olympi modi, & reliqua		panum species	278.1	471.1	
187.2		parcus	157.2	Pictorum instrumenta, &	
omnis composita	300.4	Parentes	129.1	opera	340.1
operantes in mari	343.1	parientibus quæ dicuntur	(217.1	pignus	393.40
operariæ artes	346.1	partes, quæ in corpore		pileificus, & quæ eius	
operarij, & quæ circa i-		sunt	78.14	sunt	350.4
psos	352.8	Paterfamilias	438.1	piscatoria instrumenta	
operculum	478.1	patriæ osor	143.1	35.6. & 464.1	
operum præfecti	353.9	pauca dicens, & discrete		Piscatores, & piscatoria	
opifices anulorum, lych-	296.3	instrumenta	35.6	habentes	273.3
norum, mortariorum,		pauca dicens ob impoten-		piscium uenditores	218.1
retiorum, strigillū, uit-		tiam	295.1	Pistores panis	316.1
tarum	352.7	pauperem esse	295.1	Pistoris instrumenta	
deriuata	86.28	pecten	111.54		
opportunus	308.1	pedes in quibus abluant	159.1		
oppugnantes urbem	53.	452.1			
20		pedis partes	117.60	pius	17.21
oracula	15.18	pellis lotoria, & alia hu-		planta	116.59
oraculorum loci, & Viri		iufmodi	476.1	plenus, & non	250.1
15.18		pentadrachmæ nomina,		plicamina diuersa	351.5
Oratoris laudes	176.1	partes, species	409.6	plicator, & quæ eius sunt	
eius uituperium	177.2	penetecontadrachmæ no-	350.4		
ore nomina deriuata		mina, partes, species		pocula	449.1
96.42		409.6		pocula in quibus abluant	
organorum species	186.1	per columnas quæ ferun-	152.1		
Orgeones	385.32	tur	3.5	ponderandi ars	209.1
oris agrotationes	97.43	per manus quod funditur	(282.1	poculorum nomina	283.1
os	95.41	per uinū quæ sunt	268.1	podex	116.59
os sacrum	114.57	pera, & similia	473.1	pœnitentia	288.1
osoris composita	303.10	peregrini, & quæ hos at-		Poetæ	181.1
offa	125.1	tinent	139.1	Populis nomina	399.1
				Q	porticus

INDEX

porticus	13.2	lia	393.41	Rhetor	172.1
portus laus	36.10.	pugil	165.5	Rhetor corruptus	172.1
uituperatio	37.11	pugna	165.5	risus	307.1
Posteri	131.3	pudenda	111.55	rustica instrumenta	463.
postica	13.2	pudendorū partes	111.55	1. & similia	474.1
præco	190.1	pugnantes	43.2	S	S
& 384.27		pugnantium ordo	43.2	sacer locus	13.6
præcone dicta	190.1	Pueruli	75.5	sacellum	13.2
præcones	392.39	puto, & similia	248.1	Sacrifici	385.31
præcipitia	56.4	Purpure Historia	23.2	sacrificiorum locus susce-	
Præfecti certaminum		purgationes, ante sacra		ptor	13.5
163.1		19.28		sacrorum instrumenta	
Præfecti muliebri ornatui		pyriephthus	274.5	20.29	
385.37		Pythica quinque certami		sacrorum locus exterior	
Præfecti operum	353.9	na	183.5	14.7	
Præfectus	381.13	Q		sacrorum locus interior	
prælium nauale	41.25	quæcūq; ab hortis	400.3	14.6	
Præses gymnasiij, & quæ		Quadraginta	383.22	sacrosanctus locus	13.6
circa sunt	166.9	Questores	382.15	sarctor	322.1
Prætoris officium	380.7	quibus luditur	472.1	sal in quibus teritur, & si	
precari	254.1	Quinquertio	165.6	milia	472.1
prandiorū tempora	272.1	quò uasa feruntur	438.1	salsamentarij	218.1
prandium	284.1	R		salsamentum	272.2
prata	66.5	rami florentes, & contra		saltatio	191.1
prati laudes	68.1	67.10		eius species	192.1
probri nomina	248.1	Receptores	382.14	saltator	165.6
prodigus	157.2	reconditoria	264.1	191.1	
proficiscendum	150.1	refugium	304.1	salutationes	251.1
prompti ad bellū	49.16	regia nomina	22.1	sanguis	120.63
Pronuba	125.2	Regis officium	380.8	sanus	154.1
prophanus locus	14.7	reluctantes	395.44	satietas	254.1.
propinandum	268.1	republicam turbans		& 271.1	
prudenter loquens	293.1	291.1		saturare	271.1
Prytanei	381.12	renes	122.65	saturari	71.1
Prytanei locus	13.4	repente	306.1	scapule	103.48.
pubes	111.54	retiorum opifices	352.7	& 113.56	
publicationes, & simi-		retro composita	301.5	scientia	17.1
				scientia	

INDEX.

scientie sanctiores	172.2	stans	149.1	tempestas	38.16
scopuli, quibus incidit na		stateris nomina, partes,		templum	13.2
uis	40.21	species	409.6	templum summum	
Scriba	382.16	statuæ	13.3	17.22	
scuta	47.12	statuarum locatio	14.12	templorum ædificatio	
sedens	149.12	statuarum locationis con	14.11		
sedes, & reliqua	149.1	traria	14.13	tempora prandiorum	
sedes Deorum	13.3	sterilitas	25.2	272.1	
syndon	13.2	stipulationes	392.39	tempora quatuor	27.4
semi composita	300.3	stomachus	118.61	temporum nomina	26.1
Senatus congregatio	393.	strigilum opifices	352.7	tempus uenationibus com	
41		stultus	246.1	modum	230.1
Senes	76.10	subligacula	472.1	terra bona	65.3
sepultura	153.1	substantia	307.1	terra figulina, & alia ne-	
serui, & ab ipsis deriuata		suburbia	401.4	cessaria	477.1
145.1		suburbiorum partes		terra sterilis, & aspera	
serui secundum regiones	401.4			65.4	
147.3		sues, & reliquæ fræ		terminis nomina	399.1
similis synonyma	425.8	236.2		teffare	418.7
simplex	246.1	sum	255.1	textura nomina	319.1
simul composita	299.1	supercilia	84.24	tristitia	151.1
simulachra	13.3	Sutorum instrumenta, &		tuba	189.1
singuli quæcunque tam		opera	331.1	turbans rempublicam	
publicè quàm priuè		symposio quæ purgatur	291.1		
tim faciunt	379.6	283.1		tympa	473.1
sisyra	477.1	symposiorum ludi		Tyrannus	22.2
soluentes diras	249.1	418.7		theatri partes	198.2
sophistæ	178.1	symposium	263.1	theatrum, & quæ circa	
species	13.3			hoc	198.1
spina, & quæ de hac sunt				theas deriuata	86.27
113.56		tacendum, & non		thecatibiarum	468.1
splen	122.56	253.1		Thesmothetarum discuf-	
sponsatio nuptiarum, &		talenti nomina, partes, spe		sio	379.6
quæ ad ipsas	125.4	cies	409.6	thorax, & quæ circa	
sputum	97.43	tali	418.7	sunt	109.52
stabilis	288.1	talus	116.59	thronorum confector	
stadium	164.3	tarditas ad opera	23.1	352.8	

Q z tibia

INDEX.

tibiæ canus	188.4.24	tallicaq; alia	476.1	ma 222. 1. instrumenta
dimenta	188.4	uasa coquinnaria	281.1	224.1
tibiarum materia	185.6.	uasa forensia	364.2	uenatoris incitatio 238.3
theca	468.1	et 448.1		uendendo nomina dedu-
Tibicinum harmoniæ		uasa quò feruntur, et ubi	sta	313.1
187.2		uenduntur	438.1	uendendum 159.1
timendus	247.1	uasa uestium	464.1	Venditores 382.20
timor	247.1	uasa uini	264.1	uenditores lanæ 318.1
tinctura	349.2. fir	uasa unguenti	460.1	uenditores piscium 218.1
ma, et non firma	23.1	uascula ad lotionem con-		uenditores rerum omniũ
tolerandus	160.1	uenientia	444.1	315.1
tonfille	118.61	uascula contexta	474.1	uenditores uestium 330.1
Tonsores	81.19	uascula balnei	448.1	uenio 255.1
Tonsorum instrumenta		uascula gymnasiij	448.1	uenter 119.62
81.19		uascula gynæcei	461.1	uentrem per quæ emititur
tonsura, et quæ ad hanc		uascula sacra contexta, et	tur	240.1
pertinent	80.18	alia	478.1	uentriculus 121.64
toris quæ conueniunt		uascula uini	450.1	uentus 39.17
461.1		uasculum gemmatum		uerebra 102.47
torrendi instrumenta		477.1		uesica 122.65
276.2		uasorum nomina	436.1	Vesta 13.4
torrendum	276.2	uasorum uestium nomi-		uestes amorginæ 328.1.
tragica calceamenta		na	330.1	coriaccæ 1. lineæ. 1
196.2		uasīs deriuata	436.1	uestes lauare 321.1
tragicæ personæ	198.3	uaticinandi ars	16.19	uestes quò reponantur
tragicæ uestes, et reliquus		ubi Prytanei cõuiuantur,	464.1	
apparatus	196.2	domus	396.45	uestibulum 13.2
Tribuni	381.12	ubi uasa uenduntur		uestibulum intra, quæ fe-
et 385.35		438.1		runtur 31.5
Tribus	385.33	uestiores ligni	336.1	uehacula 445.1
Trittyarchæ	385.36	uenatio, et quæ eius sunt		uehiculorum partes
trium composita	301.6	221.1		445.1
V		uenationibus commodum		uestibus nomina deducta
uacuus	250.1	tempus	230.1	322.1
uasa ante cubiculum		uenator, et quæ eius sunt		uestium partes 326.1.
441.1		221.1		species 323.1. uasa
uasa argentea, aurea, me-		uenatoris adiutores, et ar	464.1	uestium

INDEX.

uestium uasorum nomi-	70.18	Vndecim	383.25
na	330.1	Viri	75.7
uestium uenditores	330.1	uirilis potentia	49.16
Veteribus edulia celebra	uiscera	118.61	unguentum, & reliqua
276.1	uitarum infamium nomi-	285.1	
Veterum cibi	272.1	na	291.1
uctustas	77.11	uitis nomina	68.14
uia	151.1	uitium cura	65.2
Vicini	288.1	uittarum opifices	352.7
uictimæ adductæ	19.26	uituperans	246.1
Victor	166.7	uituperium	245.1
uini uasa	264.1	umbilicus, et quæ huic ad	na
uini uascula	450.1	sunt	111.53
uino deducta	266.1	umbraculum muliebre	utilitas
uिनorum nomina	264.1	350.4	utris
			477.1

Q 3

FINIS.

BASILEAE IN OFFICI-
NA ROBERTI VVINTER,
Mense Septembri, Anno
M. D. XLI.

